מדינת ישראל

משרדי הממשלה

שם תיק: סטנוגרמות מישיבות ועדת השרים לענין פיזור האוכלוסייה שהוקמה על-פי החלטה מס 132 .של

מזהה פיזי: א-7154/6

מזהה פריט: 001ceka

כתובת 3-312-5-10-5

תאריך הדפסה: 13/02/2020

סטנוגרמה

ועדת השרים לענין

פיזור האוכלוסיה

7154 / 6 - 1c

מחלקה

מס. תיק

פ ר ט י - כ ל
הישיבה האחת-עשרה של ועדת השרים לענין
פיזור האוכלוסיה שהוקמה על-פי החלטה
מס. 132 של הממשלה מיום
כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ה' בתמוז תשכ"ה - 8.7.65

נכחו השרים : ל. אשכול - יו"ר.
י. אלון.
ע. גוברין.

נעדרו השרים: ח. גבתי.
פ. ספיר.
ח.מ. שפירא (בחו"ל).

ח. צדוק	-	שר המסחר והתעשיה והמיתות
י.ש. בן-מאיר	-	סגן שר הפנים והבריאות
ש. צוריגרין	-	מזכירות הממשלה
ש. אמיר	-	משרד המסחר והתעשיה
י. ארגון	-	משרד האוצר
א. בורוכוב	-	הרשות לתכנון כלכלי
א. ברונקוס	-	משרד הפנים
ד. מנה	-	משרד השיכון
ח. לג-כוכב	-	משרד העבודה
מ. סילברסטון	-	משרד הפנים
ע. קסיר	-	משרד ראש הממשלה
ז. שרף	-	משרד ראש הממשלה
י. תמיר	-	משרד השיכון

סדר היום : הסלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

פרוטוקול ישיבת ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה
ירושלים, 8.7.65

<u>רה'מ א.אשכול:</u> פותח את הישיבה.

<u>השר גוברין:</u> ברשות היו"ר אגיד את דברי בקיצור נמרץ, משום שעיקרם כתוב בדו"ח. ב-5.1.65, ברשותו של ראש הממשלה, מונתה ועדה שהיתה צריכה להגיש הצעות בענין הגברת התעסוקה, התיעוש והשיכון והעלאת רמת השירותים באזורי הפיתוח. בתוך הועדה, בהסכמת שר החינוך, כלל גם עניני חינוך. משרד החינוך הגיש גם הצעות בענין זה שנתקבלו על ידינו.

הצעה זו ביסודה יש בה שלושה-ארבעה דברים: א) למעשה ציינו מה הם תנאי העידוד הניתנים היום. לפי זה הגדלנו במידה מסוימת את תנאי העידוד לאזורי הפיתוח. לדעת הועדה ולדעתי לא הגדלנו די, אבל באותה מידה שסברנו שהמדינה יכולה לעמוד בה. ב) במידה מסוימת לגבי תעסוקה, תיעוש ושיכון ולגבי שירותים הגבלנו במידה מסויימת את איזור החוף, אבל לא בתנאים שיכולים להזיק לפיתוח יותר רציונאלי בתוך אזורי החוף. נגיד תעשיה, שיכון וכו'. קבענו עוד, שתקום ועדה קבועה שאין לה שום סמכויות. אין היא יכולה לפנות לאיזה משרד ולתת לו הוראות, אלא היא צריכה לעקוב בקביעות איך הם פועלים המשרדים. אם יש לה הצעות -היא צריכה לפנות לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה. הכנסנו הצעתנו בתכנית ארצית, שהוגשה לועדת השרים הכלכליים. (הם לא היו כבולים להצעה זו שהגיש אותה בשעתו כוכב). אבל הוספנו, שועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תצטרך להתאים מדי פעם את התכנית הפיסית גם לפי התנאים המשתנים וגם לפי התכנית שנתקבלה בכנסת לחוק התכנון והבניה. הכנסנו גם את ענין מיקום מוסדות הממשלה ומוסדות ציבוריים באזור הפיתוח. לא התבססנו רק על תיעוש, שיכון והצד החינוכי. כי ראינו חשיבות מרובה בענין מיקום המוסדות שנמצאים ברשות הממשלה והעברתם לאזורי הפיתוח, אם הם פועלים שם. להצעה זו הוגשו הסתייגויות. חלק מן ההסתייגויות בא להכליל מה שלא קבלנו. אמרנו: אל נלך בגדולות שלא נוכל להתחייב. שקלנו כל דבר גם מבחינת היכולת של המדינה לעמוד בו. חלק מן ההסתייגויות בא לצמצם את ההמלצות האלה. בדרך כלל יש להגיד לשבחה של הועדה, שכל חבריה עבדו בצורה משותפת, בניגוד למקובל. ועוד שבח אחד אוסיף, שלא היו כל חילוקי דעות בעניני סמכות. בכל מקום שזה מחייב תיאום הדדי - שיכון, תיעוש - תיאום זה יבוא. מרבית ההמלצות נתקבלו פה אחד על ידי חברי הועדה, פרט להסתייגויות מספר שהבאתי אותם בנספח.

<u>רה'מ א.אשכול:</u> אני רואה בדפים 1-5 הצעות כיצד לפתוח ולמשוך מפעלים. אחר כך בא מספר הסתייגויות.

השר ע.גוברין: בהסכמת כל החברים נתנו את ההסתייגויות כולן בדפים לחוד.

השר צדוק: זה כולל גם את מכתב מנכ"ל משרד העבודה?

השר גוברין: צרפנו גם אותו.

רה"מ אשכול: מעמ' 10 עד הסוף זו סטטיסטיקה.

השר גוברין: בתוך הטכסט, לאחר שבדקנו את הסקומות, שינינו את אזור העדיפויות. אבל קבענו , שקביעת הועדה הזאת מחייבת בדיקה. זה לא מחייב שאשקלון תהיה תמיד אזור פיתוח. יש מקומות שאפשר להוציא ולהעביר.

השר י.אלון: צדק שר התיירות, שההסתייגויות שלי נעשו על דעתי. אני רוצה להבהיר כמה דברים. קודם כל לגבי ההסתייגויות הכתובות, אחר כך כמה הערות של הרהור . אנו חושבים שלגבי ההיתר להכיר במפעל מאושר באזור החוף, הנוסח שנתקבל על דעת רוב הועדה הוא שער רחב לא רק לאישור מפעלים כמפעלים מאושרים באזור החוף, אלא הזמנת לחץ של מפעלים לרצות להנות ממעמד של מפעל מאושר דוקא באזור החוף. לדעתנו יש צורך יותר לצמצם את האפשרויות הללו עד למינימום. ולכן הגברנו זאת, שלא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם הוכיח המפעל שעל אף כל התמריצים המוצעים בדו"ח זה, מבחינה טכנולוגית או כלכלית, לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי במשק עליונים מחייבים זאת.- זוהי הסתייגות לסעיף 1 - אמצעים כלכליים. הנוסח המוצע על ידי הועדה פתוח יותר מדי. אני מציע לקבל את ההסתייגות שלי.

השר ע.גוברין: הועדה לא קבלה זאת מטעם פשוט. קיימת מסורת. אנו אומרים, שעלינו לאשר כ"מפעלים מאושרים" ברצועת החוף רק את אלה אשר גורמים יוצאים מן הכלל מחייבים זאת, כגון: גידול יצוא, מניעת יבוא ושיקולי במשק.

רה"מ א.אשכול: אני חדל להבין את ההבדל.

השר ע.גוברין: שר העבודה אומר "אם המפעל הוכיח". אנו אומרים שזה מיותר. קיימת מסורת במשרד מסחר ותעשיה. עוד לא אושר מפעל על ידי משרד מסחר ותעשיה לפני שניסו תחילה לברר אתו.

רה"מ א.אשכול: נניח שעד עכשיו לא הוכיח ומחר יוכיח* ויהיה משרד מסחר ותעשיה שכן ירצה להקים את המפעל הזה. ברור שיהיה ויכוח בין בעל המפעל ובין משרד מסחר ותעשיה והוא יוכיח. אם כולם מסכימים שאין פה "אין מריסו" הבדל, היות ואנו ועדה לפיזור הא כלוסיה , פירושו של דבר לא רק פיזור אוכלוסיה אלא פיזור מקורות פרנסה. סתם פיזור אוכלוסיה אין לו טעם. כאן אנו מנסים לעשות מאמצים שהאוכלוסיה תעבור לאותם האזורים שאנו מעוניינים בהם.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

מר בן-מאיר: אני מציע להוסיף עוד מלה: שיקולי בסחון ו ב ר י א ו ת . בעית האישפוז מסילה עלינו עומס כבד.

רה'מ א.אשכול: אני מתנגד לזה. מדוע לא להגיד גם עניני דת, אין עוד בית כנסת? אני אומר זאת ברצינות. מפעל לא רוצה לקום מפני שיגיד שאין במקום בית ספר תיכון. בריאות אויף כפרות, יש יהודים בעולם. אם אין פיזור - אין צרכי תרבות, ובאמת אין. זה מעגל קסמים: אם לא רוצים ללכת - אין מוסדות בריאות, אם אין בריאות - אין מפעל וכו'. ואז אין פיזור.

השר צדוק: בקריאה הראשונה נדמה היה לי שההבדל בין שתי הנוסחאות הוא רק מילולי. אחר כך ראיתי לפני מקרה כזה, למשל: חברה בעלת מוניטין בינלאומי רוצה להקים מפעל בארץ, שהוא יתרום תרומה נכבדה ליצוא. יש לנו ענין פוליטי שהחברה הזאת תבוא ארצה. היא אומרת: אני לאזור פיתוח אינני מוכנה ללכת. אז המצב הוא, שמבחינה טכנולוגית אפשר להקים אותו באזור פיתוח , מבחינה כלכלית אפשר להקים, אך על פי כן עלינו להשאיר לעצמנו את האפשרות לשקול.

מר ל.אשכול: היית צריך להביא זאת לממשלה.

השר צדוק: אני בעד נוסחה יותר גמישה קצת.

רה'מ א.אשכול: יש ויכוח די מתוח עם תעשיה עדינה מאוד, עם אלקטרוניקה, זה התחיל בתל-אביב. התחלחלתי, אמרו לי 'ס'ברענם! אמרו לי שבניני כיתן מוכנים. עבר זמן וראיתי שאינם באים. אמרתי: ובכן? רצו לבנות בתל-אביב. משכתי אותם בעבותות אהבה עד האשדוד, וזה לא בוער. עכשיו "התלבשתי" שזה יהיה בבאר-שבע. עכשיו כמובן אשדוד תנקר את עיני. מציעים לי "כופר-נפש" מפעל אחר בבאר-שבע. אני אומר: אני רוצה את שניהם בבאר-שבע. יוכיחו לך שזה לא נות, וזה נכון. אנו צריכים פה להחמיר, הקלות בלאו הכי תבאנה, אל תדאג. זה יהיה כמו כביש תורכי, או לצד זה או לצד זה אבל אף פעם לא כפי שתוכנן. אני בעד נוסח חמור יותר.

השר צדוק: אתה נתת עצה: במקרה כזה - תבוא לממשלה.- אני מציע שיהיה כתוב: סטיה מעקרון זה תובא לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה, או לועדת השרים לעניני כלכלה.

השר י.אלון: אני הולך לקראת צדוק - או אם יש שיקולי בסחון - באישור ועדת השרים לעניני כלכלה. אם אתה רוצה ועדה זו - לא איכפת לי.

רה'מ אשכול: זה מובא לממשלה והממשלה קובעת.

השר י.אלון: שיהיה בועדה זו.

רה'מ אשכול: אינני יודע אם אנו קיימים לעולם. הועדה לעניני כלכלה - קיימת

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

. הייתי אומר כך: הרשות לשר העבודה להביא זאת לממשלה.

השר צדוק: אם זה מחסה מחסור בכוח אדם, אמנם זאת לא סיבה טכנולוגית אבל סיבה מספקת.

מר בן-מאיר: אני מציע שיהיה כתוב "לכל שר". יכול להיות משהו הכרוך במשרד החוץ. כל שר יכול להביא זאת לממשלה.

השר גוברין: אני מתנגד לתיקון של בן-מאיר. זה קשור למשרד מסחר ותעשיה.

השר י.אלון: נשאיר את הנוסח "לכל שר הרשות להביא".

השר צדוק: אני מציע למחוק את המלה "עליונים", לא לכתוב שיקולי בטחון עליונים.

ד"ר ש ארנון: הועדה המליצה, שאם מעבירים מפעל מהחוף לאזורי פיתוח, שהציוד שבהרבה מקרים היה מועדף על ידי חוק "השקעות מאושרות" קודם, מקבל עכשיו עוד פעם העדפה. נדמה לי שזה יהיה חור די רציני.

רה"מ ל.אשכול: אנו פעם עשינו זאת. הלכנו לתעשיינים בתל-אביב ואמרנו להם: יש ענין של פיזור האוכלוסיה, תמכור את העסק שלך פה ותעביר את המפעל לדמונה או למצפה רימון. אם תבוא אליו כך בפשטות - הוא יגיד לך: לך לאן שצריך ללכת.

ד"ר ארנון: שיהיה כתוב בפירוש: במקרה שציוד זה לא קבל וכו'.

רה"מ ל.אשכול: זאת לא פשרה. יהודי זה יגיד בפירוש: אני רוצה "לעקעכל". אם אתה מוכל לתת "לעקעכל" - אלך, אם לאו - אשאר ברמת-גן.

ד"ר ארנון: מוטב שאתן לו את "השוקולדה" שהוא רוצה בה בדרך אחרת. תורים בחוקי המס זאת "שוקולדה" די מרירה.

השר גוברין: אנו נתקלנו במסחר ותעשיה בשנה האחרונה (וגם בשנים הקודמות) לאו דוקא במפעלים גדולים, אלא בבתי מלאכה שבלעדיהם אין אתה יכול להעביר מפעל גדול. נתקלנו בבעיה זו של ציוד מועבר, שהוא לא היה השקעה מאושרת. משרד ההשקעות לא אישר שום ציוד. אותו יהודה אמר: אם לא תתנו לי - לא אזוז.

מר ל.אשכול: אם בסעיף זה יהיה כתוב "או תמורתה בכסף"? אתה, ארנון, מוכן להסכים שנגיד "לתת לו מענק בכסף"?

השר ע.גוברין: זה אי-אפשר, זה יהיה על חשבון התקציב שלו.

רה"מ ל.אשכול: הוא אומר שמנקודת ראות המס זה גורם בלבול לאנשים שצריכים לטפל בגביות ובמס. אני לא רוצה להפסיד את הענין כולו, לכן אני אומר, שאני מוכן למתאידה מענק בכסף אבל החשבון מתנהל לפי החוק, וכלום אין זה תקציב?

. ...ער ...ער ...: ...ער ...ער ...ער ...ער ...ער.

...ער ...ער: ...ער ...ער ...ער ...ער ...ער

השר צדוק: אם נלך בדרך של מענק נסתבך. זה פותח פתח לכיוון אינדיבידואלי עם כל אחד על מענק שהוא צריך לקבל, מה ההנחות שהוא מקבל בפועל כמפעל מאושר? הוא מקבל הנחות מסויימות ממס. שיעור ההנחות תלוי ברווחיות. מה הרווחיות נדע בעוד חמש שנים. אין לנו בסיס שנוכל להחמקה. אני מעדיף דרך זו. אני לא רואה שיש בזה דבר שאי אפשר לקבל אותו. אנו אומרים לאדם כך: יש לך ציוד בסך-הכל, אילו היה לוקח ציוד זה ומוכר אותו בשוק ומקבל תמורתו חצי מי יודע לירות ומשקיע סכום זה במפעל באזור פיתוח - הייבו מכירים בזה כהשקעה מאושרת. אין סיבה מדוע לא נכיר כהשקעה את השווי-כסף. (מר ז.שרף: חצי מיליון לירות זה חייב במס רווחיות). אני אעשה אתו את החשבון הזה. אני רוצה שנוכל לעשות אתו את החשבון לא על יסוד השערות אלא על יסוד נתונים קיימים בזמן שמוכר המפעל ומצבו מוגדר. איננו רוצה להתוכח אתו ולעשות את החישוב על יסוד רווחיות משוערת שתהיה בעוד חמש שנים.

רה"מ ל.אשכול: אולי נאשר זאת כהנחות פנימיות? (השר י.אלון: אין סודות) נכתוב: או פיצוי הולם לזה.-

השר צדוק: כאלטרנטיבה אני מקבל זאת.

רה"מ ל.אשכול: ארנון מסכים?

ד"ר ארנון: הכל תלוי בפירוש. אם אנו מוסיפים פה: במידה שציוד זה היה השקעה מאושרת במפעל הקיים - זה היה פותר את הכל.

רה"מ ל.אשכול: אני בפירוש אומר: אם יש בית חרושת שניצל את הכל ואנו באים אליו ואומרים: תעביר את בית החרושת שלך - זה המחיון שלו. אתה אומר, שאת המחיון אתה רוצה להראות לו מרחוק. מצפה-רימון - אינו מחיון. אם אתה אומר שזה מזיק למכניקה של גביית מסים - אני מוכן לקבל את טענתך ולהגיד: או תמורתו בכסף.

השר צדוק: ההערה של שרף היא הערה נכונה.

מר ז.שרף: בעניני השקעה אין לנו בכלל חקיקה.

השר צדוק: מוסכם על "או פיצוי מתאים".

השר י.אלון: סעיף 4. לגבי שיעור ההלואה העומדת, שהיא מינוח מוסווה למענק, אני עומד על כך שההלואה-העומדת לא תעלה על 25% מההשקעה הכוללת במפעל, וזאת תהיה תקרת-מכסימום. אני מציע שזה לא יהיה כבעבר, אלא שנקבע שיעור מכסימלי, כועדת שרים מוסמכת, 25%. בעבר היה מענק של שליש והיו גם דברים בלתי נעימים.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

השר ע.גוברין: אני רוצה לומר שהצעה זו אינה הצעה. לא במקרה הוספנו: "כגון אילת או מצפה רימון". יגאל יודע שבכל מקרה הבאנו זאת הנה, כי היינו זקוקים בכל מקום לעזרת עוד משרדים. בידענו זאת הבאנו את הדבר לועדת השרים הכלכליים.בשני מקומות אלה, בנציבות וכו' אנו מכרידים שנתן 25% ואיש לא בא. אין כל פחד שמשרד מסחר ותעשיה יפזר כסף.

רה"מ ל.אשכול: מה זאת הלואה עומדת?

איש משרד האוצר: היא "עומדת" במידה שהמפעל לא מבצע את הפונקציה שלו. אם כעבור עשר שנים המפעל מועבר והוא לא מוכר אותו - ההלואה הופכת למענק.

רה"מ ל.אשכול: הוא צריך 10 שנים לקיים את המפעל. לאחר עשר שנים אם הוא לא מוכר אותו, אם מלא את כל התקוות שתלו בו - במשך 10 שנים ההלואה עומדת, לאחר 10 שנים היא בודאי עומדת. ז'א אדם שהקים מפעל ומאריך ימים - בשנה ה-11 ההלואה "עומדת". פה מציע שר העבודה "מומע לאזש זיך ארונטער". אבל הלא כאן יושבת ועדה ומחפש דרכים לפיזור האוכלוסיה.

השר י.אלון: תציע אחוז אחר.

השר גוברין: קיבלנו חומר מארצות שונות: אירלנד, אנגליה, יון ואוסטרליה. שם פשוט כתוב "מענקים" בלי חכמות.

רה"מ ל.אשכול: מה המכסימום עד עכשיו?

מר שלמה עמיר: עד עכשיו שליש.

רה"מ ל.אשכול: נכתוב: ובלבד שלא יעלה על שליש.

השר צדוק: אני חושש שאתה מזמין לדרוש שליש. מוטב שלא נגיד שום דבר.

השר י.אלון: היות וגוברין מסתמך על אירלנד ואנגליה, שם מקובל 25%. אני מסכים (1) שליש, (2) להגדיל את מספר השנים מ-10 ל-15 שנה. (3) שבכל מקרה זה יבוא לועדת השרים לעניני כלכלה.

השר צדוק: אני מסכים שיהיה כלל. איננני מסכים שמקרים אינדיבידואליים יבואו לועדת השרים.

השר י.אלון: נקבע כלל 25%. כל מקרה חורג יובא לועדת השרים.

ד"ר ארנון: אני מציע שיהיה כתוב "כבעבר". בפרוטוקול יהיה כתוב, שבעבר לא נתנו יותר משליש. אני מסכים שהמכסימום יהיה שליש, אבל לא כותבים זאת.

השר י.אלון: צדוק מסכים שיהיה במקום 10 15 שנה?

רה"מ ל.אשכול: אל נחמיר בזה. אנו ועדה לפיזור ולא לגיבוש.

[illegible]: [illegible] "[illegible]". [illegible] [illegible] [illegible]

השר י.אלון: מאחר שהועדה קבלה את ההסתייגות הראשונה שלי לסעיף 4, אני מוותר על ההסתייגות השניה לאותו סעיף. בהצעת הועדה נאמר: ועדת השרים לענייני כלכלה תקבע, מפעם לפעם, את האזורים והמקומות אשר לגביהם יחול תנאי-עידוד זה.- זה מניח את דעתי ואני מסתלק מן ההסתייגות שלי.

עכשיו אני עובר לסעיף 11. פה יש ענין של מכירת קרקעות. זה במקצת עומד בסתירה להחלטות שקיבלנו אפילו ביום א' האחרון. אני רוצה שבענין זה תחול מדיניות הממשלה בתחום מכירת קרקעות.

מר בן-מאיר: אני רוצה לתמוך בשר העבודה.

רה"מ ל.אשכול: כולם תומכים בו.

השר י.אלון: הנוהג שמקובל לגבי כל מכירת קרקע צריך לחול גם בפקרה זה.

מר בן-מאיר: שם כתוב בפירוש, שאזורי הפיתוח יהיו יוצאים מן הכלל.

רה"מ ל.אשכול: על מה אתם מדברים? שם נאמר +במקרים יוצאים מן הכלל יכולה הממשלה להחליט. פה כתוב "ידונו בכל מקרה". אפשר לומר: ידונו במקרה זה בהתאם לסעיף זה וזה.

ד"ר ארנון: אני מציע למחוק את הסעיף הזה, אין לו שום משמעות.

רה"מ ל.אשכול: גם אני סבור שהוא מיותר. בכל מקרה יבוא שר המסחר והתעשיה ויגיד: במפעל זה הבעלים רוצים קרקע, רוצים בעלות.

השר ע.גוברין: כאשר דנו לא היתה החלטת הממשלה. אז ההרהורים הראשונים היו: אם יהיו מקרים יוצאים מן הכלל, אז אנו בשביל פיזור האוכלוסיה נוותר על העקרון. לכן כתבנו את הסעיף זה. עכשיו לא צריכים אותו הואיל ויש חוק הממשלה.

ד"ר ארנון: יש לי שאלה לסדר-היום. האם אתה מעמיד תחילה לדיון את ההסתיגויות? יש לי שאלה בקשר לביצוע.

רה"מ ל.אשכול: נגמור קודם את ההסתייגויות. אנו באים לסעיף השיכון. (סעיף 11).

השר י.אלון: לפי הצעת הועדה, משרד השיכון יצמצם את הבניה הציבורית. אני הייתי רוצה שהצמצום יהיה יותר מוגדר ויותר מצומצם. לכן הייתי רוצה שנתן הנחיה למשרד השיכון, כאשר יכין את הצעתו לועדת השרים, שיגביל את הבניה הציבורית המבוצעת ברצועת החוף בסיוע ממשלתי ישיר או עקיף לנושאים הבאים בלבד: בינוי משכנות עובי בהתאם לתוק המוצע; שיכון לעולים מובלים ולנושאים מיוחדים שהחליטה עליהם ועדת השרים לענייני כלכלה, ובהיקף שיצויין בהחלטה.

רה"מ ל.אשכול: זה כולל בנינים ציבוריים, בתי-ספר?

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

השר י.אלון: יש עיריה והיא תדאג לבתי ספר.

מר בן-זאב: אם כתוב בינוי משכנות עוני - פירושו של דבר שבונים כל מה שמכנות העוני צריכים. כמו שיש צורך לאיש בכביש, כך יש לו צורך גם בבית ספר.

מר ד.סנה: אני רוצה לתמוך בסעיף כפי שכתוב. האם פירוש הדבר, שמשרד השיכון צריך מחר להפסיק את הבניה למפעל התסכון, או להחזיר ל-30 אלף חוסכים שיש להם פקדונות שהם מצטרפים לסכום למעלה מ-80 מיליון לירות? ההצעה כפי שהיא מנוסחת על ידי שר העבודה עלולה להביא לידי כך. אם כתוב שמשרד השיכון יצמצם, הכוונה היא בהתאם לתכניות של החלק השני של הסעיף, שזה יאושר על ידי הממשלה. יש חוזים עם הממשלה.

השר י.אלון: אפשר לומר פרט לחוזים שכבר נחתמו.

רה'מ ל.אשכול: בשיכון בתסכון הממשלה משקיעה כסף?

מר ד.סנה: הממשלה לא משקיעה.

מר י.אלון: אנו נוכל להעביר זאת לקבלנים פרטיים.

ד'ר ארנון: אני חושש לדיוק שבהודעתו של סנה. בהמשך הדברים בלי כל ספק יהיו כספים של הממשלה גם בשיכון זה. למרות שאני לא חושב שאפשר לקשור את הבעיה הזאת, כמו ששר העבודה מציע. כן איגני חושב שהצעתו של סנה היא מעשית. צריך להגיד, שהממשלה לא רק תממצם את הבניה אלא גם את העזרה שהיא נותנת לתכנית התסכון באזור התוף.

רה'מ ל.אשכול: אתה רוצה להגיד, שהממשלה באמצעיה היא, או באמצעים שיש לה השפעה מכרעת עליהם, היא לא תעשה שיכון באזור התוף. אני לא רוצה שהתוצאה תהיה כאילו אנו שוללים את הכל. אמש איש העובד בנמל רוצה דירה ורוצה לקבל הלוואה, אנו נגיד לו: אתה לא תקבל? תשאר במשכנות העוני! מה יצא מזה?

מר ד.סנה: אם אתה אומר "בעתיד" זה בדיוק ההיפך ממה שאתה רוצה. 30 אלף חוסכים הבטחנו להם לאט לאט לבנות. אם אתה אומר בעתיד לא - התוצאה הברורה מזה שאתה מפסיק את הבניה.

השר י.אלון: הערה אינפורמטיבית אחת חשובה: משרד השיכון פועל לפי הוראות המוסד לתיאום. יש מועמדים לעירות הפיתוח ואין דירות בשבילם. כך המצב באילת, שיש מועמדים ואין דירות. יש אפשרות להזרים זוגות צעירים לערי הפיתוח והעיכוב היחיד הוא לא חוסר עבודה ולא חוסר רצון ללכת, אלא חוסר דירות. ב) יש עודפי דירות בשאר הפעולות, לא של משרד השיכון. יש תהליכים של יזמה פרטית.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

תן ליזמה הפרטית לבנות דירות בתל-אביב ובחיפה.

<u>סר ד. טנה:</u> מי לא נותן להסך הם רוצים את עזרת הממשלה לזה.

<u>השר י. אלון:</u> צריכים להפנות מאמץ זה לערי פיתוח.

<u>השר ע. גוברין:</u> הויכוח הוא אבסטרקטי. אני ישבתי עם אנשי השיכון שעות על גבי שעות בשני סעיפים. הסעיף השלישי - איש לא יודע כמה סיליונים זה יעלה (קורא סעיף 3 של "שיכון").

לאחר שבדקנו את כל העניין הוברר לנו שהתרופה אינה בויכוח סילולי. משרד השיכון - ואני אומר זאת בנוכחות מנה - יעמוד במבחן מעשי. וזה לא מקרה שכתבנו פה, שהון שלושה חדשים צריכים להגיש לנו הצעות קונקרטיות אין זה יפעל. זאת הנקודה העיקרית בעניין זה. אני מייעץ גם לגאל לנהוג כן. כאשר יביאו לך את כל ההכניות, יהגלו לך דברים שאין אתה יודע. סעיף 2 אחוז בסעיף 3. גם פה כתבנו להם והם צריכים להגיש הצעה תוך חדשיים לוועדה. שני הסעיפים קשורים זה בזה, ושניהם קשורים בכסף ובחקציב. אני מציע להשאיר את הנוסח כמו שהוא. תוך חדשיים צריך משרד השיכון להביא לנו את כל ההכניות הספורטות איך זה יהיה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אנו מוכרחים עכשיו להפסיק. הגענו לסעיף שיכון.

<u>השר י. אלון:</u> אני מעדיף את כל ההצעות של המשרד לחיזוק ולתרגות. אבל אני מבקש מועדת גוברין עדליישיבה הבאה, לקיים דיון על הצעות משרד העבודה. אין אני רוצה שזה יהיה נספח סעיף מסזר.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> בישיבה הבאה נדון על ההצעות בסעיף שיכון.

./.

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

ס ח ל י ט ו ת

לתקן הסלצות הוועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע סדיניות הממשלה בעניין עיזור האוכלוסיה כמפורט להלן:
(נספח 2פז שנשלח לחברי הממשלה)

א) סעיף א.1. ינוסח כדלקמן:

"1) לא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם הוכיח המפעל שעל אף כל ההסדיצים המוצעים בדו"ח זה, סבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באיזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת. הממשלה תהיה רשאית לאשר מפיה מעקרון זה."

ב) בסוף סעיף א.3. יוסף: "או שיינתן עיצוי מתאים".

ג) לאשר סעיף א.4. כלשונו.

ד) למחוק סעיף א.11.

ה) לדון בישיבה הבאה בהמלצות בעניין המיבנוך.

ה י ש י ב ה ב ב ע ל ת

ט י ו ט ה
סטינוגרמה

ס ו ד י

פ ר ט י - כ ל
הישיבה האחת-עשרה של ועדת השרים לענין
פיזור האוכלוסיה שהוקמה על-פי החלטה
מס. 132 של הממשלה מיום
כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ה' בתמוז תשכ"ה - 8.7.65

נכחו השרים : ל. אשכול - יו"ר,
י. אלון,
ע. גוברין,

נעדרו השרים: ח. גבתי,
פ. ספיר,
ח.מ. שפירא (בחו"ל).

ח. צדוק	-	שר המסחר והתעשיה והמיתות
י.ש. בן-מאיר	-	סגן שר הפנים והבריאות
ש. צויגרין	-	מזכירות הממשלה
ש. אסיר	-	משרד המסחר והתעשיה
י. ארגון	-	משרד האוצר
א. כורוכוב	-	הרשות לתכנון כלכלי
א. ברונקוס	-	משרד הפנים
ד. מנה	-	משרד השיכון
ח. לב-כוכב	-	משרד העבודה
מ. סילברסטון	-	משרד הפנים
ע. קסיר	-	משרד ראש הממשלה
ז. שרף	-	משרד ראש הממשלה
י. תסיר	-	משרד השיכון

סדר היום : הסלמות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

פרוטוקול ישיבת ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה
ירושלים, 8.7.65

רה"מ א.אשכול: פותח את הישיבה.

השר גוברין: ברשות היו"ר אגיד את דברי בקיצור נמרץ, משום שעיקרם כתוב בדו"ח. ב-5.1.65, ברשותו של ראש הממשלה, מונתה ועדה שהיתה צריכה להגיש הצעות בענין הגברת התעסוקה, התיעוש והשיכון והעלאת רמת השירותים באזורי הפיתוח. בתוך הועדה, בהסכמת שר החינוך, כלל גם עניני חינוך. משרד החינוך הגיש גם הצעות בענין זה שנתקבלו על ידינו.

הצעה זו ביסודה יש בה שלושה-ארבעה דברים: א) למעשה צייננו מה הם תנאי העידוד הניתנים היום. לפי זה הגדלנו במידה מסוימת את תנאי העידוד לאזורי הפיתוח. לדעת הועדה ולדעתי לא הגדלנו די, אבל באותה מידה שסברנו שהמדינה יכולה לעמוד בה. ב) במידה מסוימת לגבי תעסוקה, תיעוש ושיכון ולגבי שירותים הגבלנו במידה מסויימת את איזור החוף, אבל לא בתנאים שיכולים להזיק לפיתוח יותר רציונאלי בחוץ אזורי החוף. נניח תעשיה, שיכון וכו'. קבענו עוד, שתקום ועדה קבועה שאין לה שום סמכויות. אין היא יכולה לפנות לאיזה משרד ולתת לו הוראות, אלא היא צריכה לעקוב בקביעות איך הם פועלים המשרדים. אם יש לה הצעות -היא צריכה לפנות לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה. הכנסנו הצעתנו בתכנית ארצית, שהוגשה לועדת השרים הכלכליים. (הם לא היו כבולים להצעה זו שהגיש אותה בשעתו כוכב). אבל הוספנו, שועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תצטרך להתאים מדי פעם את התכנית המיסית גם לפי התנאים המשתנים וגם לפי התכנית שנתקבלה בכנסת לחוק התכנון והבניה. הכנסנו גם את ענין מיקום מוסדות הממשלה ומוסדות ציבוריים באזור הפיתוח. לא התבססנו רק על תיעוש, שיכון והצד החינוכי. כי ראינו חשיבות מרובה בענין מיקום המוסדות שנמצאים ברשות הממשלה והעברתם לאזורי הפיתוח, אם הם פועלים שם. להצעה זו הוגשו הסתייגויות. חלק מן ההסתייגויות בא להכליל מה שלא קבלנו. אמרנו: אל נלך בגדולות שלא נוכל להתחייב. שקלנו כל דבר גם מבחינת היכולת של המדינה לעמוד בו. חלק מן ההסתייגויות בא לצמצם את ההמלצות האלה. בדרך כלל יש להגיד לשבחה של הועדה, שכל חבריה עבדו בצורה משותפת, בניגוד למקובל. ועוד שבח אחד אוסיף, שלא היו כל חילוקי דעות בעניני סמכות. בכל מקום שזה מחייב תיאום הדדי - שיכון, תיעוש - תיאום זה יבוא. מרבית ההמלצות נתקבלו פה אחד על ידי חברי הועדה, פרט להסתייגויות מספר שהבאתי אותם בנספח.

רה"מ א.אשכול: אני רואה בדפים 1-5 הצעות כיצד לפתוח ולמשוך מפעלים. אחר כך בא מספר הסתייגויות.

השר ע.גוברין: בהסכמת כל החברים נתנו את ההסתייגויות כולן בדפים לחוד.

השר צדוק: זה כולל גם את מכתב מנכ"ל משרד העבודה?

השר גוברין: צרפנו גם אותו.

רה"מ אשכול: מעמ' 10 עד הסוף זו סטטיסטיקה.

השר גוברין: בתוך הטכסט, לאחר שבדקנו את המקומות, שינינו את אזור העדיפויות. אבל קבענו , שקביעת הועדה הזאת מחייבת בדיקה. זה לא מחייב שאשקלון תהיה תמיד אזור פיתוח. יש מקומות שאפשר להוציא ולהעביר.

השר י.אלון: צדק שר התיירות, שההסתייגויות שלי נעשו על דעתי. אני רוצה להבהיר כמה דברים. קודם כל לגבי ההסתייגויות הכתובות, אחר כך כמה הערות של הרהור . אנו חושבים שלגבי ההיתר להכיר במפעל מאושר באזור החוף, הנוסח שנתקבל על דעת רוב הועדה הוא שער רחב לא רק לאישור מפעלים כמפעלים מאושרים באזור החוף, אלא הזמנת לחץ של מפעלים לרצות ליהנות ממעמד של מפעל מאושר דוקא באזור החוף. לדעתנו יש צורך יותר לצמצם את האפשרויות הללו עד למינימום. ולכן הגברנו זאת, שלא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם הוכיח המפעל שעל אף כל התמריצים המוצעים בדו"ח זה, מבחינה טכנולוגית או כלכלית, לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון עליונים מחייבים זאת.- זוהי הסתייגות לסעיף 1 - אמצעים כלכליים. הנוסח המוצע על ידי הועדה פתוח יותר מדי. אני מציע לקבל את ההסתייגות שלי.

השר ע.גוברין: הועדה לא קבלה זאת מטעם פשוט. קיימת מסורת. אנו אומרים, שעלינו לאשר כ"מפעלים מאושרים" ברצועת החוף רק את אלה אשר גורמים יוצאים מן הכלל מחייבים זאת, כגון: גידול יצוא, מניעת יבוא ושיקולי בטחון.

רה"מ א.אשכול: אני חדל להבין את ההבדל.

השר ע.גוברין: שר העבודה אומר "אם המפעל הוכיח". אנו אומרים שזה פיותר. קיימת מסורת במשרד מסחר ותעשיה. עוד לא אושר מפעל על ידי משרד מסחר ותעשיה לפני שניסו תחילה לברר אתו.

רה"מ א.אשכול: נניח שעד עכשיו לא הוכיח ומחר יוכיח ויהיה משרד מסחר ותעשיה שכן ירצה להקים את המפעל הזה. ברור שיהיה ויכוח בין בעל המפעל ובין משרד מסחר ותעשיה והוא יוכיח. אם כולם מסכימים שאין פה "אין פריסו" הבדל, היות ואנו ועדה לפיזור הא כלוסיה , פירושו של דבר לא רק פיזור אוכלוסיה אלא פיזור מקורות פרנסה. סתם פיזור אוכלוסיה אין לו טעם. כאן אנו מנסים לעשות מאמצים שהאוכלוסיה תעבור לאותם האזורים שאנו מעוניינים בהם.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

מר בן-מאיר: אני מציע להוסיף עוד מלה: שיקולי בטחון ו ב ר י א ו ת . בעית האישפוז מסילה עלינו עומס כבד.

רה'מ א.אשכול: אני מתנגד לזה. מדוע לא להגיד גם עניני דת, אין עוד בית כנסת? אני אומר זאת ברצינות. מפעל לא רוצה לקום מפני שיגיד שאין במקום בית ספר תיכון. בריאות אויף כפרות, יש יהודים בעולם. אם אין פיזור - אין צרכי תרבות, ובאמת אין. זה מעגל קסמים: אם לא רוצים ללכת - אין מוסדות בריאות, אם אין בריאות - אין מפעל וכו'. ואז אין פיזור.

השר צדוק: בקריאה הראשונה נדמה היה לי שההבדל בין שתי הנוסחאות הוא רק מילולי. אחר כך ראיתי לפני מקרה כזה, למשל: חברה בעלת מוניטין בינלאומי רוצה להקים מפעל בארץ, שהוא יתרום תרומה נכבדה ליצוא. יש לנו ענין פוליטי שהחברה הזאת תבוא ארצה. היא אומרת: אני לאזור פיתוח אינני מוכנה ללכת. אז המצב הוא, שמבחינה טכנולוגית אפשר להקים אותו באזור פיתוח , מבחינה כלכלית אפשר להקים, אך על פי כן עלינו להשאיר לעצמנו את האפשרות לשקול.

מר ל.אשכול: היית צריך להביא זאת למשלה.

השר צדוק: אני בעד נוסחה יותר גמישה קצת.

רה'מ א.אשכול: יש ויכוח די מתוח עם תעשיית עדינה מאוד, עם אלקטרוניקה, זה התחיל בתל-אביב. התחלחלתי, אמרו לי 'ס'ברענט! אמרו לי שבניני כיתן מוכנים. עבר זמן וראיתי שאינם באים. אמרתי: ובכן? רצו לבנות בתל-אביב. משכתי אותם בעבותות אהבה עד האשדוד, וזה לא בוער. עכשיו "התלבשתי" שזה יהיה בבאר-שבע. עכשיו כמובן אשדוד תנקר את עיני. מציעים לי "כופר-נפש" מפעל אחר בבאר-שבע. אני אומר: אני רוצה את שניהם בבאר-שבע. יוכיחו לך שזה לא נות, וזה נכון. אנו צריכים פה להחמיר, הקלות בלאו הכי תבאנה, אל תדאג. זה יהיה כמו כביש תורכי, או לצד זה או לצד זה אבל אף פעם לא כפי שתוכנן. אני בעד נוסח חמור יותר.

השר צדוק: אתה נתת עצה: במקרה כזה - תבוא לממשלה.- אני מציע שיהיה כתוב: סמיה מעקרון זה תובא לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה, או לועדת השרים לעניני כלכלה.

השר י.אלון: אני הולך לקראת צדוק - או אם יש שיקולי בטחון - באישור ועדת השרים לעניני כלכלה. אם אתה רוצה ועדה זו - לא איכפת לי.

רה'מ אשכול: זה מובא לממשלה והממשלה קובעת.

השר י.אלון: שיהיה בועדה זו.

רה'מ אשכול: אינני יודע אם אנו קיימים לעולם. הועדה לעניני כלכלה - קיימת

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

תמיד. הייתי אומר כך: הרשות לשר העבודה להביא זאת לממשלה.

השר צדוק: אם זה מחסת מחסור בכוח אדם, אמנם זאת לא סיבה טכנולוגית אבל סיבה מספקת.

מר בן-מאיר: אני מציע שיהיה כתוב "לכל שר". יכול להיות משהו הכרוך במשרד התוץ. כל שר יכול להביא זאת לממשלה.

השר גוברין: אני מתנגד לתיקון של בן-מאיר. זה קשור למשרד מסחר ותעשיה.

השר י.אלון: נשאיר את הנוסח "לכל שר הרשות להביא".

השר צדוק: אני מציע למחוק את המלה "עליונים", לא לכתוב שיקולי בטחון עליונים.

ד"ר ארנון: הועדה המליצה, שאם מעבירים מפעל מהחוף לאזורי פיתוח, שהציוד שבהרשה מקרים היה מועדף על ידי חוק "השקעות מאושרות" קודם, מקבל עכשיו עוד פעם העדפה. נדמה לי שזה יהיה חור די רציני.

רה"מ ל.אשכול: אנו פעם עשינו זאת. הלכנו לתעשיינים בתל-אביב ואמרנו להם: יש ענין של פיזור האוכלוסיה, תמכור את העסק שלך פה ותעביר את המפעל לדמונה או למצפה רימון. אם תבוא אליו כך בפשטות - הוא יגיד לך: לך לאן שצריך ללכת.

ד"ר ארנון: שיהיה כתוב בפירוש: במקרה שציוד זה לא קבל וכו'.

רה"מ ל.אשכול: זאת לא משרה. יהודי זה יגיד בפירוש: אני רוצה "לעקעכל". אם אתה מוכל לתת "לעקעכל" - אלך, אם לאו - אשאר ברמת-גן.

ד"ר ארנון: מוטב שאתן לו את "השוקולדה" שהוא רוצה בה בדרך אחרת. חורים בחוקי המס זאת "שוקולדה" די מרירה.

השר גוברין: אנו נתקלנו במסחר ותעשיה בשנה האחרונה (וגם בשנים הקודמות) לאו דוקא במפעלים גדולים, אלא בבתי מלאכה שבלעדיהם אין אתה יכול להעביר מפעל גדול. נתקלנו בבעיה זו של ציוד מועבר, שהוא לא היה השקעה מאושרת. משרד ההשקעות לא אישר שום ציוד. אותו יהודה אמר: אם לא תתנו לי - לא אזוז.

מר ל.אשכול: אם בסעיף זה יהיה כתוב "או תמורתה בכסף"? אתה, ארנון, מוכן להסכים שנגיד "לתת לו מענק בכסף"?

השר ע.גוברין: זה אי-אפשר, זה יהיה על חשבון התקציב שלו.

רה"מ ל.אשכול: הוא אומר שמנקודת ראות המס זה גורם בלבול לאנשים שצריכים לטפל בגביות ובמס. אני לא רוצה להפסיד את הענין כולו, לכן אני אומר, שאני מוכן לתחאיזה מענק בכסף אבל החשבון מתנהל לפי החוק, וכלום אין זה תקציב?

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

השר צדוק: אם נלך בדרך של מענק נסתבך. זה פותח פתח לפיקוח אינדיבידואלי עם כל אחד על מענק שהוא צריך לקבל, מה ההנחות שהוא מקבל בפועל כמפעל מאושר? הוא מקבל הנחות מסויימות ממס. שיעור ההנחות תלוי ברווחיות. מה הרווחיות נדע בעוד חמש שנים. אין לנו בסיס שנוכל להתמקח. אני מעדיף דרך זו. אני לא רואה שיש בזה דבר שאי אפשר לקבל אותו. אנו אומרים לאדם כך: יש לך ציוד ברמת-גן, אילו היה לוקח ציוד זה ומוכר אותו בשוק ומקבל תמורתו חצי מי יון לירות ומשקיע סכום זה במפעל באזור פיתוח - היינו מכירים בזה כהשקעה מאושרת. אין סיבה מדוע לא נכיר כהשקעה את השווה-כסף. (מר ז.שרף: חצי מיליון לירות זה חייב במס רווחיות). אני אעשה אתו את החשבון הזה. אני רוצה שנוכל לעשות אתו את החשבון לא על יסוד השערות אלא על יסוד נתונים קיימים בזמן שמוכר המפעל ומגבו מוגדר. איננו רוצה להתוכח אתו ולעשות את החישוב על יסוד רווחיות משוערת שתהיה בעוד חמש שנים.

רה'מ ל.אשכול: אולי נאשר זאת כהנחות פנימיות? (השר י.אלון: אין סודות) נכתוב: או פיצוי הולם לזה.-

השר צדוק: כאלטרנטיבה אני מקבל זאת.

רה'מ ל.אשכול: ארנון מסכים?

ד'ר ארנון: הכל תלוי בפירוש. אם אנו מוסיפים פה: במידה שציוד זה היה השקעה מאושרת במפעל הקיים - זה היה פותר את הכל.

רה'מ ל.אשכול: אני בפירוש אומר: אם יש בית חרושת שניצל את הכל ואנו באים אליו ואומרים: תעביר את בית החרושת שלך - זה הפתיון שלו. אתה אומר, שאת הפתיון אתה רוצה להראות לו מרחוק. מצפה-רימון - אינו פתיון. אם אתה אומר שזה מזיק למכניקה של גביית מסים - אני מוכן לקבל את טענתך ולהגיד: או תמורתו בכסף.

השר צדוק: ההערה של שרף היא הערה נכונה.

מר ז.שרף: בעניני השקעה אין לנו בכלל חקיקה.

השר צדוק: מוסכם על "או פיצוי מתאים".

השר י.אלון: סעיף 4. לגבי שיעור ההלואה העומדת, שהיא מינוח מוסווה למענק, אני עומד על כך שההלואה-העומדת לא תעלה על 25% מההשקעה הכוללת במפעל, וזאת תהיה תקרת-מכסימום. אני מציע שזה לא יהיה כבעבר, אלא שנקבע שיעור מכסימלי, כוועדת שרים מוסמכת, 25%. בעבר היה מענק של שליש והיו גם דברים בלתי נעימים.

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

השר ע.גוברין: אני רוצה לומר שהצעה זו אינה הצעה. לא במקרה הוספנו: "כגון אילת או מצפה רימון". יגאל יודע שבכל מקרה הבאנו זאת הנה, כי היינו זקוקים בכל מקום לעזרת עוד משרדים. בידענו זאת הבאנו את הדבר לועדת השרים הכלכליים. בשני מקומות אלה, בנציבות וכו' אנו מכריזים שנתן 25% ואיש לא בא. אין כל פחד שמשרד מסחר ותעשיה יפזר כסף.

רה"מ ל.אשכול: מה זאת הלוואה עומדת?

איש משרד האוצר: היא "עומדת" במידה שהמפעל לא מבצע את הפונקציה שלו. אם כעבור עשר שנים המפעל מועבר והוא לא מוכר אותו - ההלוואה הופכת למענק.

רה"מ ל.אשכול: הוא צריך 10 שנים לקיים את המפעל. לאחר עשר שנים אם הוא לא מוכר אותו, אם מלא את כל התקוות שתלו בו - במשך 10 שנים ההלוואה עומדת, לאחר 10 שנים היא בודאי עומדת. ז'א אדם שהקים מפעל ומאריך ימים - בשנה ה-11 ההלוואה "עומדת". פה מציע שר העבודה "סומע לאזם זיך ארונטער". אבל הלא כאן יושבת ועדה ומחפש דרכים לפיזור האוכלוסיה.

השר י.אלון: תציע אחוז אחר.

השר גוברין: קיבלנו חומר מארצות שונות: אירלנד, אנגליה, יון ואוסטרליה. שם פשוט כתוב "מענקים" בלי הכמות.

רה"מ ל.אשכול: מה המכסימום עד עכשיו?

מר שלמה עמיר: עד עכשיו שליש.

רה"מ ל.אשכול: נכתוב: ובלבד שלא יעלה על שליש.

השר צדוק: אני חושש שאתה מזמין לדרוש שליש. מוסב שלא נגיד שום דבר.

השר י.אלון: היות וגוברין מסתמך על אירלנד ואנגליה, שם מקובל 25%. אני מסכים (1) שליש, (2) להגדיל את מספר השנים מ-10 ל-15 שנה. (3) שבכל מקרה זה יבוא לועדת השרים לעניני כלכלה.

השר צדוק: אני מסכים שיהיה כלל. איננני מסכים שמקרים אינדיבידואליים יבואו לועדת השרים.

השר י.אלון: נקבע כלל 25%. כל מקרה חורג יובא לועדת השרים.

ד"ר ארנון: אני מציע שיהיה כתוב "כבעבר". בפרוטוקול יהיה כתוב, שבעבר לא נתנו יותר משליש. אני מסכים שהמכסימום יהיה שליש, אבל לא כותבים זאת.

השר י.אלון: צדוק מסכים שיהיה במקום 10 15 שנה?

רה"מ ל.אשכול: אל נחמיר בזה. אנו ועדה לפיזור ולא לגיבוש.

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

השר י.אלון: מאחר שהועדה קבלה את ההסתייגות הראשונה שלי לסעיף 4, אני מוותר על ההסתייגות השניה לאותו סעיף. בהצעת הועדה נאמר: ועדת השרים לענייני כלכלה תקבע, מפעם לפעם, את האזורים והמקומות אשר לגביהם יחול תנאי-עידוד זה.- זה מניח את דעתי ואני מסתלק מן ההסתייגות שלי.

עכשיו אני עובר לסעיף 11. פה יש ענין של מכירת קרקעות. זה במקצת עומד בסתירה להחלטות שקיבלנו אפילו ביום א' האחרון. אני רוצה שבענין זה תחול מדיניות הממשלה בתחום מכירת קרקעות.

מר בן-מאיר: אני רוצה לתמוך בשר העבודה.

רה"מ ל.אשכול: כולם תומכים בו.

השר י.אלון: הנוהג שמקובל לגבי כל מכירת קרקע צריך לחול גם במקרה זה.

מר בן-מאיר: שם כתוב בפירוש, שאזורי הפיתוח יהיו יוצאים מן הכלל.

רה"מ ל.אשכול: על מה אתם מדברים? שם נאמר +במקרים יוצאים מן הכלל יכולה הממשלה להחליט. פה כתוב "ידונו בכל מקרה". אפשר לומר: ידונו במקרה זה בהתאם לסעיף זה וזה.

ד"ר ארנון: אני מציע למחוק את הסעיף הזה, אין לו שום &&&&& משמעות.

רה"מ ל.אשכול: גם אני סבור שהוא מיותר. בכל מקרה יבוא שר המסחר והתעשיה ויגיד: במפעל זה הבעלים רוצים קרקע, רוצים בעלות.

השר ע.גוברין: כאשר דנו לא היתה החלטת הממשלה. אז ההרהורים הראשונים היו: אם יהיו מקרים יוצאים מן הכלל, אז אנו בשביל פיזור האוכלוסיה נוותר על העקרון. לכן כתבנו את הסעיף זה. עכשיו לא צריכים אותו הואיל ויש חוק הממשלה.

ד"ר ארנון: יש לי שאלה לסדר-היום. האם אתה מעמיד תחילה לדיון את ההסתייגויות? יש לי שאלה בקשר לביצוע.

רה"מ ל.אשכול: נגמור קודם את ההסתייגויות. אנו באים לסעיף השיכון. (סעיף 11).

השר י.אלון: לפי הצעת הועדה, משרד השיכון יצמצם את הבניה הציבורית. אני הייתי רוצה שהצמצום יהיה יותר מוגדר ויותר מצומצם. לכן הייתי רוצה שנתן הנחיה למשרד השיכון, כאשר יכין את הצעתו לועדת השרים, שיגביל את הבניה הציבורית המבוצעת ברצועת החוף בסיוע ממשלתי ישיר או עקיף לנושאים הבאים בלבד: בינוי משכנות עוני בהתאם לחוק המוצע; שיכון לעולים מוגבלים ולנושאים מיוחדים שהחליטה עליהם ועדת השרים לענייני כלכלה, ובהיקף שיצויין בהחלטה.

רה"מ ל.אשכול: זה כולל בניינים ציבוריים, בתי-ספר?

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

השר י.אלון: יש עיריה והיא תדאג לבתי ספר.

מר בן-זאב: אם כתוב בינוי משכנות עוני - פירושו של דבר שבונים כל מה שמכנות העוני צריכים. כמו שיש צורך לאיש בכביש, כך יש לו צורך גם בבית ספר.

מר ד.טנה: אני רוצה לתמוך בסעיף כפי שכתוב. האם פירוש הדבר, שמשרד השיכון צריך מחר להפסיק את הבניה למפעל החסכון, או להחזיר ל-30 אלף הוסכים שיש להם פקדונות שהם מצטרפים לסכום למעלה מ-80 מיליון לירות? ההצעה כפי שהיא מנוסחת על ידי שר העבודה עלולה להביא לידי כך. אם כתוב שמשרד השיכון יצמצם, הכוונה היא בהתאם לתכניות של החלק השני של הסעיף, שזה יאושר על ידי הממשלה. יש חוזים עם הממשלה.

השר י.אלון: אפשר לומר פרט לחוזים שכבר נחתמו.

רה'מ ל.אשכול: בשיכון בחסכון הממשלה משקיעה כסף?

מר ד.טנה: הממשלה לא משקיעה.

מר י.אלון: אנו נוכל להעביר זאת לקבלנים פרטיים.

ד'ר ארנון: אני חושש לדיוק שבהודעתו של סנה. בהמשך הדברים בלי כל ספק יהיו כספים של הממשלה גם בשיכון זה. למרות שאני לא חושב שאפשר לקשור את הבעיה הזאת, כמו ששר העבודה מציע. כן אינני חושב שהצעתו של סנה היא מעשית. צריך להגיד, שהממשלה לא רק תממצם את הבניה אלא גם את העזרה שהיא נותנת לתכנית החסכון באזור הזה.

רה'מ ל.אשכול: אתה רוצה להגיד, שהממשלה באמצעיה היא, או באמצעים שיש לה השפעה מכרעת עליהם, היא לא תעשה שיכון באזור הזה. אני לא רוצה שהתוצאה תהיה כאילו אנו שוללים את הכל. אמא איש העובד בנמל רוצה דירת ורוצה לקבל הלוואה, אנו נגיד לו: אתה לא תקבל? תשאר במשכנות העוני! מה יצא מזה?

מכ"ד.סנה: אם אתה אומר "בעתיד" זה ברוך ההיפך ממה שאתה רוצה. 30 אלף הוסכים הבמחנו להם לאט לאט לבנות. אם אתה אומר בעתיד לא - התוצאה הברורה מזה שאתה מפסיק את הבניה.

השר י.אלון: הערה אינפורמטיבית אחת חשובה: משרד השיכון פועל לפי הוראות המוסד לתיאום. יש מועמדים לעירות הפיתוח ואין דירות בעבילם. כך המצב באילת, שיש מועמדים ואין דירות. יש אפשרות להורים זוגות צעירים לערי הפיתוח והעיכוב היחיד הוא לא חוסר עבודה ולא חוסר רצון ללכת, אלא חוסר דירות. ב) יש עודפי דירות בשאר הפעולות, לא של משרד השיכון. יש תהליכים של יזמה פרטית.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

תן ליזמה הפרטית לבנות דירות בתל-אביב ובחיפה.

מר ד.סנה: מי לא נותן להם? הם רוצים את עזרת הממשלה לזה.

השר י.אלון: צריכים להפנות מאמץ זה לערי פיתוח.

השר ע.גוברין: הויכוח הוא אבסטרקטי. אני ישבתי עם אנשי השיכון שעות על גבי שעות בשני סעיפים. הסעיף השלישי - איש לא יודע כמה מיליונים זה יעלה. (השר גוברין קורא סעיף שלוש של"שיכון").

לאחר שבדקנו את כל הענין# הובהר לנו שהתרופה איננה בויכוח מילולי. משרד השיכון - ואני אומר זאת בנוכחות סנה - יעמוד במבחן מעשי. וזה לא מקרה שכתבנו פה, שתוך שלושה חדשים צריכים להגיש לנו הצעות קונקרטיות איך זה יפעל. זאת הנקודה העיקרית בענין זה. אני מיעץ גם ליגאל לנהוג כך. כאשר יביאו לך את כל התכניות, יתגלו לך דברים שאין אתה יודע. סעיף 2 אחוז בסעיף 3, גם פה כתבנו להם והם צריכים להגיש ### הצעה תוך חדשיים לועדה. שני הסעיפים קשורים זה בזה, ושניהם קשורים בכסף ובתקציב. אני מציע להשאיר את הנוסח כמו שהוא. תוך חדשיים צריך משרד השיכון להביא לנו את כל התכניות המפורטות איך זה יהיה.

מר ל.אשכול: אנו מוכרחים עכשיו להסכים. הבענו לסעיף שיכון.

השר י.אלון: אני מעריך את כל ההצעות של המשרד לחינוך ולתרבות. אבל אני מבקש מועדת גוברין עד לישיבה הבאה לקיים דיון על הצעות משרד העבודה. אין אני רוצה שזה יהיה נספח מעין ממדר.

רה"מ ל.אשכול: בישיבה הבאה נדון על ההצעות בסעיף שיכון.

הישיבה ננעלה.

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [

תן ליזמה הפרטית לבנות דירות בתל-אביב ובחיפה.

<u>סר ד. סנה:</u> מי לא נותן להם? הם רוצים את עזרת הממשלה לזה.

<u>השר י. אלון:</u> צריכים להפנות מאמץ זה לערי פיתוח.

<u>השר ע. גוברין:</u> הויכוח הוא אבסטרקטי. אני ישבתי עם אנשי השיכון שעות על שעות בשני סעיפים. הסעיף השלישי - איש לא יודע כמה מיליונים זה יעלה (קורא סעיף 3 של "שיכון").

לאחר שבדקנו את כל הענין הוברר לנו שהחרועה אינה בויכוח מילולי. משרד השיכון - ואני אומר זאת בנוכחות מנה - יעמוד במבחן מעשי. וזה לא מקרה שכתבנו פה, שתון שלושה חדשים צריכים להגיש לנו הצעות קונקרטיות איך זה יפעל. זאת הנקודה העיקרית בענין זה. אני מייעץ גם לגאל לנהוג כך. כאשר יביאו לך את כל ההכניות, יהגלו לך דברים שאין אתה יודע. סעיף 2 אחוז בסעיף 3. גם פה כתבנו להם והם צריכים להגיש הצעה תון חדשיים לוועדה. שני הסעיפים קשורים זה בזה, ושניהם קשורים בכסף ובהקציב. אני מציע להשאיר את הנוסח כמו שהוא. תוך חדשיים צריך משרד השיכון להגיש לנו את כל ההכניות המפורטות איך זה יהיה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אנו מוכרחים עכשיו להמשיך. הבענו לסעיף שיכון.

<u>השר י. אלון:</u> אני מעדיף את כל ההצעות של המשרד להיצוך ולהרבות. אבל אני מבקש מועדת גוברין עדלישיבה הבאה, לקיים דיון על הצעות משרד העבודה. אין אני רוצה שזה יהיה נספח מעין מסזר.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> בישיבה הבאה נדון על ההצעות בסעיף שיכון.

./.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מ ה ל י ט י ם

להקן הסלצות הוועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע סדיניות הממשלה בעניין פיזור האוכלוסיה כמפורט להלן:
(נספח 2פז שנשלח לחברי הממשלה)

א) סעיף א.1. יבוסס כדלקמן:

"1) לא יוענק סיוע של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם הוכיח המפעל שעל אף כל התמריצים המוצעים בדו"ח זה, סבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באיזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת. הממשלה תהיה רשאית לאשר מפיה מעקרון זה."

ב) בסוף סעיף א.3. יוסף: "או שיינתן פיצוי מתאים".

ג) לאשר סעיף א.4. כלשונו.

ד) למחוק סעיף א.11.

ה) לדון כישיבה הבאה בהמלצות בעניין החינוך.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

פרוטוקול סטנוגרפי

מישיבת הועדה הבין-משרדית לעניין עיזור האוכלוסיה

ירושלים, יום ג' ב' בשבט תשכ"ה - 5 בינואר 1965

ס.א.

<u>השתתפו:</u> ראש הממשלה ושר הבטחון ל. אשכול - היו"ר

שר העבודה י. אלון

שר התקשורת מ. גבתי

שר התיירות ע. גוברין

שר הצופר, המסחר והתעשיה פ. ספיר

שר הפנים ב.ח. שפירא

שר הפיתוח והשכון י. אלמוגי

ש. אמיר - משרד המסחר והתעשיה

א. ברוצקס - משרד הפנים

א. בורכוב - הרשות למכנון כלכלי

ד. סנה - משרד השכון

ש. לנדמן - משרד הפנים

א. פינס - משרד השכון

י. צור - משרד הפנים

ע. קרון - משרד הפנים

ע. קמיר - משרד ראש הממשלה

מ. נ"ר - מזכיר הועדה

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ברשותכם, אני פותח את הישיבה.

נשמע דברי מלואים לדו"ח הועדה לתכנון פיזור האוכלוסיה.

מר ברוצקס: הועדה שהוקמה לפי החלטת ועדת שרים, קבלת הנחיה להגיש תכנית קונקרטית לפיזור האוכלוסיה, ולקבוע את היעדים הקונקרטים והאמצעים הפיזיים והכלכליים הדרושים להשגת מטרה זו.

מבחינת היעדים התבססה הועדה במידה מה על התכנית מרחיקת-הלכת של 4 מליון תושבים בשנת 1981, שעובדה על ידי אגף התכנון והוגשה על ידי שר הפנים לועדה זו.

שר הפנים מ.ח. שפירא: מה יהיה גודל האוכלוסיה ב-1970?

היו"ר ר ש הממשלה ל. אשכול: 3 מליון תושבים.

מר ברוצקס: ההתקדמות בפיזור האוכלוסיה עד כה הושגה בעיקר על ידי הכוונת עולים. ואם דעת הועדה היתה, שאחת הדרכים העיקריות לפיזור האוכלוסיה היא - הגדלת אחוז הוותיקים באזורי הפיתוח, הרי בכל זאת יעדים אלה מושגים במידה רבה על ידי הכוונת עולים. השגת יעדים אלה בעתיד מחייבת הגעת 68 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשנים הבאות?

מר ברוצקס: בחמש השנים הבאות. וזה יותר ממה שהיה עד כה. למעשה עד כה הופנו לאזורי פתוח פחות מ-60%. הועדה רואה צורך בהגברה מסויימת של הכוונת העולים לעומת מה שהיה מקובל עד כה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: כמה הופנו לאזורי הפיתוח עד כה?

מר ברוצקס: פחות מ-60%.

האוצר
שר/המסחר והתעשיה פ. ספיר: בחמש השנים האחרונות הגיעו לפתוח 60 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

ראש המשלה ל. אשכול: ועכשו אתם מציעים להפנות לאזורי פיתוח 68% מה עוליים?

מר ברוצקס: כן, לעומת 55-60% שהופנו בשנים האחרונות. הועדה המליצה על הפנייה 68 אחוז מהעולים לאזורי הפיתוח בהתחשב בסגל לות הדמוגרפיות, הכלכליות והחברתיות הכרוכות בכך. הפנייה 68% מהעולים לאזורי פיתוח מחייבה שורה ארוכה של אמצעים די תקיפים גם מבחינה קונסטרוקטיבית וגם מבחינת מתן תמריצים גדולים יותר, בעיקר לוותקים.

שר הפנים מ. ח. שפירא: באיזה שטח?

מר ברוצקס: הכוונה היא לסיוע למפעלים תעשייתיים, העלאת רמת השירותים; אמצעים דמוקרטיביים, כמו ויסות הבניה הצבורית; ואמצעים פיזיים, כמו - אחצאחאאחאאחאאחאא אי הרחבת הערים ברצועת החוף, הגבלת פעדי התעשיה באזור תל-אביב וביפיה פתוחה באזור רצועת החוף בכלל.

ברוב גדול קבלה הועדה את העקרון, שבתקופה חמש השנים הקרובות יש לכוון את כל המאמצים לביסוס הקיים; לומר, ביסוס הערים שנוסדו בשנים האחרונות, מלבד שתי ערים, שאחת מהן כבר החלה להתפתח - כרמיאל, והשניה עדיין נמצאת באופק - מודיעין, שלמעשה היא מהווה העברת הפיתוח העירוני של תל-אביב למקום מהאים יותר.

הוכר שבתנאים מסויימים רצוי לה תחיל בפיתוח הכשור.

ראש המשלה ל. אשכול: נוסף על פיתוח העיר מודיעין, או שהדבר

מחייב לעכב פיתוח העיר מודיעין.

<u>מר ברוצקס:</u> רוב הועדה היה בדעה, שעד סוף שנת 1970 יש לה גיע ל-10,000 תושבים במודיעין. כלבד זאת גרסה הועדה - אחרי בדיקה מחודשת של סיכויי ההתישבות החקלאות - שבסוף תקופה זו יש להתחיל בהקמת עיר הבשור.

אשר לפיתוח הערים שכבר נוסדו, ממליצה הועדה על מתן עדיפות מסויימת לאותן ערים שמספר האוכלוסין בהן הוא 3000-4000-5000 כדי להגדיל מספר האוכלוסין ב הן ועל ידי כך ליצור בסיס יותר איתן לפיתוח השירותים, אם תועלה רמת השירותים בערים אלה יהיה ב כך כדי להגדיל כוח המשיכה של ערים אלו לגבי הוותיקים.

בדו"ח שהמציאה הועדה יש עבלות של היעדים המפורטים; אלה הם אותם יעדים שבזמנו הציע משרד הפנים.

לגבי רצועת החוף, שתגדל באופן יחסי בהיקף קטן יותר מאזורי הפיתוח, ממליצה הועדה על מתן עדיפות לאותם ישובים שיכולים להתרחב על שטחי אדמה שאינה חקלאית, כמו: נתניה, אשדוד או ראשון לציון ולצמצם גידול המושבות מצד אחד ומצד שני לצמצם את הריכוז המופרז בתל-אביב וסביבתה.

היות והועדה ממליצה על שורה של עדיפויות בשטח הכלכלי, בשטח השיכון ובשטח השירותים, סבורה הועדה שחייב להיות מפתח מוסכם איפה לתת ההקלות ובאיזו דרגה. לכן ממליצה הועדה על חלוקת הארץ ל-6 אזורי עדיפויות; ברור שבעדיפות הראשונה מצויות ערים כאילת ומצפה רמון מצד אחד, ונצרת עילית ומעלות מצד שני; בעדיפות שניה - צפת ואזור הנגב הצפוני, - אופקים , נתיבות ושדרות; ובעדיפות שלית - תל-אביב וחיפה על פרבריהן, ואותם ישובים ש מבחינת שמירת הערכים החקלאיים רצוי גידולן

המניפלי.

הועדה ממליצה לחת את התמריצים, עליהם ההליסה, בהתאם למיון זה של אזורי הארץ.

אשר לאמצעי התכנון הפיזי, היות ובדרך כלל תכניות-מתאר לערים נערכות לתקופה של 20-25 שנה - ותכנית המתאר כשלעצמה איננה מכשיר לויסות הרצוי - ממליצה הועדה על תכניות לחלוקה הרצויה של האוכלוסיה. עם קבלת חוק התכנון בכנסת נוצר מושג של "תכנית ארצית". והתכנית הארצית שהיא הבסיס לתכנון הפיזי ובודאי לפיזור האוכלוסיה, חייבה להיות תכנית של החלוקה הרצויה של האוכלוסיה המתאשרת על ידי הממשלה והופכת למסמך הקובע פעולות התכנון והפתוח הכלכלי.

הועדה ממליצה על תכנון אזורי יותר משולב ויסודי כמכשיר המסייע לפיזור האוכלוסיה. ומדגישה חשיבותן הגדולה של תכניות המתאר המווסתות את פיתוחם של ישובים בודדים; ודורשת הקפדה מלאה - שלא היתה עד כה - על כך שהתכנית תותאם התאמה מלאה ככל האפשר ליעדים הדמוגרפיים שיקבעו בתכנית חלוקת האוכלוסיה.

היות והועדה סבורה שתכנית-מתאר כשלעצמה, עם כל חשיבותה, איננה מהווה מכשיר לויסות, כי היא מכוונת ל-20 שנה, ואם ראש העיר הוא איש אנרגי, הוא יכול לבצעה תוך שלוש שנים-והוא יכול להקים מפעל תעשייתי ועל ידי כך להגדיל מספר האוכלוסין בעירו - יש צורך להכניס מושג חדש המקובל זה מכבר בארצות הגוש המזרחי, והיום במידה מוגבלת גם בצרפת: חלוקת תכנית המתאר לשלבים של 5 שנים וריכוז פעולות הפיתוח המוניציפליות בתחום השכון הצבורי והמסחרי, וויסות הפיתוח התעשייתי על ידי חלוקה לאזורי פיתוח. זאת אומרת שבחמש השנים הקרובות יתרכז כל המאמץ בפתוח שלב זה של התכנית.

רוב הועדה הסכים על הקצאת השטחים המיועדים לשלושת השלבים הנוספים.
אנא כשלעצמי הסתייגתי מהחלטה זו, כי היא נראתה בעיני רדיקלית מדי.
אבל רוב הועדה בדעה שכל המאמץ הצבורי והממלכתי בפיתוח ובבניית התשתית צריך להתרכב בשלב הראשון. עם זאת היה ברור לועדה שלא בכל המקרים ניתנת חלוקה כזאת לשלבים. אבל ברוב המקרים היא ניתנת, ועל כן היא יכולה להוות אחד האמצעים המרכזיים להסדרת המדיניות הקרקעית. אלה הם האמצעים של התכנון הפיזי, עליהם מליצה הועדה.

אשר לאמצעים הכלכליים, ממליצה הועדה על סיוע לפיתוח בסיסי בהתאם לעדיפויות; הועדה ממליצה על הוזלת השכון באזורי הפיתוח לעומת השכון ברצועת החוף. ואמצעים לויסות הבניה הצבורית שתהיה להם השפעה על פיזור האוכלוסיה.

הועדה ממליצה על מתן עדיפות בהשקעות ממלכתיות בתחום השירותים, ובפיקר בשטח התנועה כי פזור האוכלוסיה מהווה בעיה חברתית יותר מאשר בעיה תעסוקתית; וקיימת לא רק בעיה של פזור האוכלוסיה אלא בעיה של זרימה חזרה של תושבי אזורי הפיתוח למצועת החוף, שנגרמת לא רק בגלל הגאות הכלכלית ברצועת החוף, אלא בגלל הרמה הגבוהה יותר של השירותים ברצועה החוף. לכן חייבת להיות קומפנסציה בשטח זה על ידי מתן עדיפות גדולה בהשקעות לבי"ס תיכוניים , שירותי בריאות ושירותים אחרים ברמה של התשתית וברמת הדיור, שתהווה משקל נגדי לכוח המשיכה של רצועת החוף.

כמובן, לכל זה יש מחיר ויש גם יתרונות, נוסף על היתרונות הכלליים, הבטחונים וההתיישבותיים; כי עצם ההצטופפות באזור תל-אביב מעלה את התוצאות בשטח ההתבוררות ובשטחי השירותים השונים. לכן יש בכך גם חסכון כלכלי-כספי. אבל הועדה לא עשתה את המאזן המדוייק, כי עשיית מאזן כזה מחייבת מחקר רציני.

אין ספק שפיזור האוכלוסיה עולה בסחיר מסויים. מכך נובעות המגבלות של היעדים שהצבנו לעצמנו.

היו"ר ראש המשלה ל. אשכול: בדף 5 של הדו"ח נאמר: "ב-1970 רואה הועדה כיעד שניתן להגשמה את הכפלת חלקה של האוכלוסיה הכללית באיזורי הפיתוח עד 32% לעומת 30%". זאת אומרת שהיעד הוא גידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח ב-2%?

מר ברוצקס: כן.

השר ק. גוברין: רצוני לומר מה הן הנחות היסוד שלי. הנחת יסוד ראשונה היא, שאילו עמדנו רק בפני השאלה של ביסוס אותן עיירות פיתוח, שאנו פועלים בהן עכשו, הרי פרט לכמה עיירות פיתוח בהן המצב קשה, יכולים היינו לומר כי המצב בעיירות הפיתוח מניח את הדעת. מבחינת הפיתוח התעשייתי של עיירות הפיתוח, חלה התקדמות עצומה. במשך השנים הוקמו מפעלים רבים באזורי הפיתוח. ב-1963 מספר המפעלים באזורי הפיתוח היה 959 והושקעו בהם 593 מליון לירות; מחצית הסכום ניתן כהלוואה על ידי הממשלה מתקציב הפיתוח ובנק התעשיה. מספר העובדים במפעלים אלה ב-1963 היה קרוב ל-36000 עובדים. ב-1964 מספר המפעלים הגיע ל-1141; זאת אומרת נוספו 180 מפעלים שהושקעו בהם 155 מליון לירות, ומספר העובדים עלה ל-42000. כלומר כ-5500 עובדים נוספו בתעשיה ובמלאכה, שהם יסוד רוסד של עיירות הפיתוח.

ואשר לתכניות לעתיד, ההנחה היא שבשנתיים הקרובות יתווספו 15,000 מקומות עבודה נוספים באזורי הפיתוח. וההשערה היא שב-1965 נגיע לתוספת של 6000-7000 מקומות עבודה וב-1968 נגיע לתוספת 8000 מקומות עבודה.

יכולתי להאריך הדבור על התכניות בעתיד, אבל לא אעשה זאת, כי איננו עוסקים בזה עתה. אילו דנו על עיירות הפיתוח, מבחינת מעשי הממשלה בהן, הרי המצב יכול היה להניח את הדעת פחות או יותר. אבל איננו דנים היום רק על התעסוקה בעיירות הפיתוח.

אני מחזיק תודה למשרד העבודה שהמציא לי סיוטת המחקר שערך על עיירות הפיתוח. מחקר זה מגלה בפנינו תמונה שונה על המצב בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית. ולמצב זה יש השלכה גם על מצב התעסוקה בעיירות הפיתוח.

אם אנו דנים על מה שעשתה הממשלה באיזורי הפיתוח בשמונה השנים האחרונות, אני חושב - והפעם איננני מעיד על עיסתי - שכל הממשלה יכולה להתגאות במעשיה גם מבחינת פיזור האוכלוסיה, אם כי בשטח זה לא נתמלאו כל התקוות. 180 אלף תושבים ב-21 עיירות הפתוח המופיעות בדו"ח של משרד העבודה, מהוים 8,5% מהאוכלוסיה היהודית בארץ; ב-1957 היוותה אוכלוסיית עיירות הפיתוח פחות מ-5% מהאוכלוסיה היהודית; ב-1961 הגיעה ל-6% ובשלמי 1964 התקרבה ל-9% מכלל האוכלוסיה היהודית. לאור ההתפתחות זו אפשר להניח כי אם נממש את היעדים של פיזור האוכלוסיה, תגיע אוכלוסיית אזורי הפיתוח ל-12% מכלל האוכלוסיה היהודית בארץ.

שני גורמים הביאו לגידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח: העליה והריבוי הטבעי. בשעה שהריבוי הטבעי בארץ הוא 92 לכל 1000 נפש, הרי בעיירות הפיתוח הריבוי הטבעי הוא 170 לידות לכל 1000 נפש.

לעומת זאת הודות להרווחה שבאשליה השוררת אצלנו, קיים תהליך חמור מאד, שראשיתו מבחינה חב רחית וסופו מבחינה מקצועית. בעיירות הפיתוח קיימת מידה נמוכה מאד של יציבות האוכלוסיה. מ-1961 העתיקו 48,000 איש מתושבי עיירות הפיתוח מקום מגוריהם לאזור החוף. 48,000 איש אלה מהווים 40% מאוכלוסיית עיירות הפיתוח ב-1961. שעור ההחלופה באזורי הפיתוח גדול פי ארבע משעור ההחלופה הארצי. ורובם המכריע - למעלה מ-90 אחוז - של האוזבים את עיירות הפיתוח הם יוצאי אירופה ואמריקה.

כאשר אנו אומרים שהמקום לפיזוג גלויות אינו רחוב דיזנגוף אלא עיירות הפיתוח, זה דיבר ריק שאין לו כיסוי; כי קרוב ל-9% מכל המועסקים בעיירות הפיתוח, שהם 4500 איש - והם מועסקים בתפקידים בכירים בתעשיה, בנין ושירותים - גרים מחוץ לעיירות הפתוח.

לעומת זאת רצוני לציין כמה הופעות חיוביות. ראשית, מספר המועסקים בתעשיה ובמלאכה מגיע ל-38 אחוז מכלל המועסקים בעיירות הפתוח. כל הזמן חשבתי שהתעשיה מעסיקה 22%-21.

<u>פ. ספיר:</u> התעשיה מעסיקה 24%.

<u>השר ש. גוברין:</u> מספר המועסקים בחקלאות, עליה התבססו עיירות הפיתוח בעבר, ירד. ומספר המועסקים בענף הבניה עלה. בענפי השירותים השונים מועסקים 23%.

מכאן אני מגיע לשתי מסקנות:

א) אם איננו רוצים לפגר מעט המרץ שלנו על פני 7 ימים, עלינו לחזור בנו מההחלטה על פיתוח התעשיה ופודיעין.

ב) אין תקווה שנצליח לבטל עיירות הפיתוח מבחינה חברתית ותעסוקתית - גם אם יוקמו בהן מפעלים תעשייתיים - אם לא נמצא דרך לעכב ג ידולו והתפשטותו של אזור התוף. ואנו עלולים לעמוד באחד הימים בפני מצב קטסטרופלי בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית, כי ברובן המכריע של עיירות הפיתוח, לא תהיה הברה. ולא יהיה מזוג גלויות, כי לא יהיה מא למזג, פרט לנשואין של יוצאי אפריקה עם יוצאי אסיה.

בזמנו, לאחר בירורים שקיימתי עם השר ספיר, הגשתי הצעה בדבר הדרכים שיש לנקוט בהן כדי לחזק את עיירות הפיתוח. הגע תי למסקנה שכל עוד תמשך הרווחה באזור התוף, התפריצים שאנו נותנים לאזורי הפיתוח לא יועילו.

בקשתי מהשגרירים שלנו באירופה להשיג חמר על הדרכים בהן נוהגות אנגליה ואיטליה לפיתוח אזורי הפיתוח שלהן. (בבדיקתנות זו אני מודה לשגרירים על החמר ששלחו לי). אני מודה שלארצות אלו יש יכולת גדולה משלנו. אבל לעומתן אנו עושים את המניפום שבמניפום גם בתחום הפעולה שצריך לעשות משרד התנים, גם בתחום הפעולה שצריך לעשות משרד העבודה, גם בתחום פעולות הבנקים וגם בתחומים אחרים. אני מניח שגם באנגליה ואיטליה הגורם הבסחוני יש לו חשיבות. האנגלים אינם רוצים להרחיב את לונדון, והצרפתים אינם רוצים להרחיב את אזור פריז, והאיטלקים אינם רוצים להרחיב את אזורה של רומא.

היות והזמן העומד לרשותנו הוא קצר, לא אקרא בפניכם שורת ההצעות שהיה בדעתי להציע, ואשר הן תוצאה של המחקר שערך משרד העבודה. אציין רק את העיקריות שבהן:

א) הפסקת פיתוח הבשור ומודיעין;

ואילו יכולתי להטיל כמה עיירות פיתוח קיימות, א הייתי עושה זאת ברצון.

כי יש כמה עיירות שאינני רואה תיקון להן.

ב) הגבלות על פיתוח אזור החוף; כמובן, אם יש לנו הכוח לעמוד בהן.

<u>שר המשפטים פ.ח. שפירא:</u> מה פירוש הדבר?

<u>השר ע. גוברין:</u> לדוגמה - אי ביצוע "תכנית ל' " בתל-אביב;

ג) שנוי רדיקלי מרחיק לכת בתנאים שאנו נותנים לאזורי הפתוח בכל התחומים: מחיר ש כון שונה מאשר באזור החוף; שכון ותיקים שונה מזה שבאזור החוף. אני יודע שהמדובר הוא במליון י לירות.ש...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ואינך נבהל?

<u>השר ע. גוברין:</u> לא, אינני נבהל. כי אם לא נעשה זאת, פיזור האוכלוסיה, או כפי שאני אומר איכלוס מלוא הארץ - לא יקום ולא יהיה.

והערה אחרונה, נראה לי שעם הפעלת נתל אשדוד, העיירות אופקים ושדרות יתפתחו בקצב מהיר יותר. לא כן המצב בגליל. אם אנו רוצים לתקן את מצב הדברים בחצור, מעלות וקריית שמונה, אנו צריכים לתת להם תנאים מיוחדים במסגרת התנאים לאזורי הפיתוח.

את הצעותי המפורטות אמסור בכתב.

<u>שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> לא אדבר על העבר . ברצוני לדבר על העתיד. אם לא יארע נס, תוך זמן קצר חסתיים העליה. כבר עתה בונים את הדירות לעולים שיבואו ב-1965/66. התקציב לשנת 1965/66 כולל שיכון לעליה שתבוא עד סוף 1966. 2600 יחידות דיור נמצאות בבניה

ותן מיועדות ל-100 אלף עולים. עם חיסולן של שתי הגלויות ברומניה ומרוקו, בארבע השנים הקרובות יבואו שרידי היהודים מארצות אלו ועולים מעטים מהמערב ודרום אמריקה.

בעיית ערי הפיתוח איננה בעיית העבודה או התעסוקה, גם אם פה ושם יש עדיין מחוסרי עבודה מעטים. מספיק שנביא למקום כזה מפעל אחד, והמקום יהפוך למקום שבו יש מחסור בכוח אדם.

לא ידעתי את המספרים שציין השר גוברין על חלופי האוכלוסין בעיירות הפתוח. מספרים אלה ששמעתים הינם מחזקים בי את הדעה, שם לא תקום תנועה שתציב לה מטרה פיזור האוכלוסיה, עלולים לקרות אסונות בערי הפיתוח.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> כיצד מקימים תנועה כזאת?

<u>שרהאוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אינני בטוח אם צריך להוסיף תנאים לאזורי פיתוח מסויימים. כאשר יפתח נמל אשדוד, אני סבור שהערים יבנה, אשקלון ואשדוד, בעיותיהן הכלכליות והתעסוקתיות תבואנה על פתרונן. צריך לתת לאזורי הפתוח הקלות בשטח החנוכי והחברתי. אם ש ראש הממשלה יציג בפני הצבור תפקיד זה כתפקיד העיקרי בחמש השנים הקרובות...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> זה הדבר הקל ביותר. השאלה היא הוא מספיק.

<u>שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אני חוזר ואומר שבעיית אזורי הפיתוח איננה יותר בעיית התעסוקה, אלא בעיה חברתית-צבורית ממדרגה ראשונה. אני סבין שפתרון בעיה זו איננו אקט

אקט+ חד-פעמי אלא פרוצס שיימשר שנים. אם נשכן את כל דיירי משכנות העוני בערים הגדולות, נצטצם פוטנציאל כוח האדם שאנו יכולים להעביר לאזורי הפיתוח.

אני מסכים לדעתו של השר גוברין, שאין לפתח אזור תעודיעין. לגבי חבל השור, צריך לבדוק את הדברים. אבל אם אנו מדברים בקטגוריה של 6 שנים, איננני בטוח אם יהיה זה מעשה נבון אם נקים מרכז עירוני באזור ניצנה והמביה. מזדיעין בעיני כמות כפתח-תקווה או רמלה.

מר מנה: ברשוני למסור כמה נתונים על השיכון.
68% משיכון העולים נבנים באזורים א' - ד';
4% בהתיישבות; 18 אחוז באזור ה', 10 אחוז א בערים ה גדולות. הבניה הפרטית בונה אפס אחוז באזור א', 2% באזורים ב'-ג', 13% באזור ד' כולל ירושלים, 15% ב ושבות, 70 אחוז באזור ה', מהם 50 אחוז בגוש דן; מחצית כל הבניה הפרטית מתרכזת בגוש דן.

אני סבור שכל זמן שלא נשנה יעדי הבניה של היזמה הפרטית, לא יתוקן המצב מבחינה זו. אחרי 10 שנים בנו בקריית גת 5000 יחידות דיור על ידי הממשלה ו-14,000 יחידות דיור על ידי היזמה הפרטית. אבל הקרקע לבניה הפרטית מחירה היה 5000 לירות לדונם.

על כן ה צעתי היא שתעובד תכנית שתאפשר לתת לאלה הרוצים לבנות באזורים א'-ג' תנאים מיוחדים.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: כאשר אתה אומר "בניה פרטית" אתה מתכוון לקבלן פרטי או לעולה פרטי?

מר מנה: לקבלן הפרטי הבונה בשביל תושבי המקום שיש להם אפשרות לעבור משכון עולים לדירות בנוה 90-60 מ"ר

דבר זה אינו קיים עד היום. ואם לא ניתן קרקע זולה ונעשה את פיתוח השטח על ידי מקורות ממשלתיים, היזמה הפרטית לא תבנה במקומות אלה. אין צורך לחלק קרקע חינם למטרה זו, אלא יש לתת קרקע לפי שרוצה לבנות באזורי הפיתוח. בכל אותם מקומות שמינהל מקרקעי ישראל לא הקצתה קרקע למטרה זו, תחלה מספרות בקרקע.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> אתה מתכוון לאותו מקום שבו יושבים עולים שבמשך חשנים התבססו מבחינה כלכלית והם רוצים לעבור לדירת טובה יותר, והם מוכנים לעבור לדירות שבונים קבלנים פרטיים?

<u>מר טנה:</u> הקבלנים הפרטיים אינם בונים עד היום בעיירות הפתוח, אפילו לא בבאר שבע.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> התוצאה היא שהאנשים ממשיכים לגור בדירות הקטנות?

<u>מר טנה:</u> לא, הם בורחים לתל-אביב. אחת הסיבות לתנודת אוכלוסיית ערי הפיתוח היא, שאלת שהתבססו מבחינה כלכלית עוברים לתל-אביב.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> האם נישהו חקר ולמד מדוע עוברים תושבי אזורי הפתוח לתל-אביב?

<u>מר טנה:</u> תושבי אזורי הפתוח עוברים לתל-אביב, כי בה הם יכולים להשיג חנאי שיכון טובים יותר, וחיי חברה וחרבות.

<u>היו"ר לשם הממשלה ל. אשכול:</u> האם בתל-אב יב ה וא מקבל דירה בפחיר זול יותר?

מר טנה: בתל-אביב ערך הדירה עולה.

השר פ. ספיר: האורות של רחוב דיזנגוף מושכים אותו.

מר טנה: רק ב-7 ערים מערי הפתוח יש בי"ס תיכון.
לכן אחד הדברים שעלינו לעשות בזמן הקרוב ביותר
הוא - הקמת בי"ס תיכוניים בערי הפתוח.

השר פ. ספיר: כמה בי"ס תיכוניים נמצאים בשלב של הקמה?

מר טנה: 2 בי"ס.
יש ערי פתוח שהאוכלוסיה בהן אינה עולה על
5000 נפש. כל זמן שלא יגיע מספר התושבים בכל עיירות הפיתוח ל-10 אלפים,
יקשה עלינו לפתור את הבעיות החברתיות והסוציאליות בהן. מתוך 23 עיירות
פיתוח יש 14 עיירות שהאוכלוסיה בהן היא פחות מ-10,000 נפש. רק ב-4 עיירות
פתוח עולה האוכלוסיה על 25,000 נפש. מכאן נובע שמדיניות הבניה צריכה
להיות מכוונת להגדלת אותן עיירות שבהן יש פחות מ-10,000 נפש.

בשנים הראשונות הפנינו רוב העולים לאזורי
הפתוח ללא כל סלקציה. התוצאה היא שמספר מקרי הסעד בקריית שמונה, ותקציב
הסעד של קריית שמונה, גדולים מאלה של רכת גן. אנו צריכים להחלים, שעולה
שעבר גיל הארבעים והוא מקרה סוציאלי, אין להפנותו לאזור פיתוח.

תיו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדה זו חפקידה למצוא דרכים להקטין את
האוכלוסיה במטרופוליטן ולהגדיל האוכלוסיה
באזורי הפתוח. על עצם הענין אין ביננו חלקי דעות. השאלה היא, מה ואיך
לעשות. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים אמיצי לב לבדוק כל הצעה,
אם ביכולתנו להגשימה, ואני מוכן לומר בעינים עצומים על כל מסקנה של 5 חברים
אלה: כזה ראה וקדש. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים יחד עם המהנדסים

שהציעו הצעות, לבדוק מה ניתן לביצוע ומה לא.

אף אני מסכים שתנודת האוכלוסין מאזורי הפתוח לאזור החוף נובעת מהמשיכה לאורות דיזנגוף, להיכל התרבות ובתי התיאטרון שבערים הגדולות. את כל אלה לא נוכל להביא בנקל לאזורי הפתוח. משום כך הענין אינו פשוט כלל ועיקר. כל האנשים אוהבים לגור בכרך הגדול, ובפרט היהודים.

חשר גוברין אמר שיש לתת לאזורי הפיתוח תנאי שיכון ושירותים שונים מאלה הניתנים בערים. חשר ספיר אמר שמפוני משכנות העוני יש להעביר לאזורי הפתוח. אם אמנם נחליט כך, תבוא בטענות העיר תל-אביב ויבואו בטענות המפונים עצמם, כי הם עובדים בתעשיה מקיימת בתל-אביב.

ידוע לי שעל דירות בנות למעלה מ-100 מ"ר מוטל מס דירות. ובכל זאת ברצוני להציע, כי הבנייה את בתל-אביב תיוקר על מנת ליצור קרן לבנייה באזורי הפיתוח. אם אתם רוצים, יהיה זה מס פזור האוכלוסיה.

<u>חשר י. אלמוגי:</u> בפידה מסוייפת אנו כבר עושים זאת.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> קשה לי לראות כרגע מקורות אחרים למטרה זו. אתם יודעים שהשלומים נגמרים. ואתם יודעים שהמגבית מספיקה על קצה המזלג להבאת העולים.

אם לבכם טוב עליכם, אני מציע שיוטל על 3-5 אנשים מאנשי המשרדים, לעבור על ההצעות השונות ולהגיש למסקנות מה הן ההצעות הניתנות לביצוע. לאחר שועדה מצומצמת זו תציע הצעות מחומצתות, נתכנס שוב לדיון בהצעות אלו.

השר י. אלמוגי: אני תומך בהצעת ראש הממשלה ומציע שיו"ר הועדה יהיה נציג משרד ראש הממשלה ובועדה ישתתפו נציגי משרדי השכון, הפנים, האוצר, משרד המסחר והתעשיה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: אינני רואה הכרח בשיתופו של נציג משרד ראש הממשלה בועדה זו.

השר ע. גוברין: אני נכון לרכז את הועדה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: תרכז את הועדה.

השר י. אלון: זו ועדת שרים או ועדת מומחים?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדת מומחים. מסקנות ועדה זו תובאנה לישיבת ה ועדה. הצעות ישנן. מה שנדרש הוא לנסות את ה הצעות ולבדוק מה מתן ניתן לביצוע ומה לא.

השר י. אלמוגי: האם לא נדון בישיבה זו בסעיף הבא?

היו"ר ראש הממשלה ל. א שכול: אני מאשר, אני צריך לעזוב. אני מוכן לקיים ישיבה נוספת של הועדה.

השר י. אלון: אני מציע להעביר ענין מעלות לועדה.

השר י. אלמוגי: אינני מקבל הצעה זו. ענין מעלות הוא ענין עקרוני.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשבוע הבא נקדיש ישיבה מיוחדת לענין מעלות.
אני מודה לכם.
הישיבה נעולה.

פרוטוקול סטנוגרפי

מישיבת הועדה הבין-משרדית לענין פיזור האוכלוסיה

ירושלים, יום ג' ב' בשבט תשכ"ה - 5 בינואר 1965

מ.א.

<u>השתתפו:</u> ראש הממשלה ושר הבטחון ל. אשכול - היו"ר

שר העבודה י. אלון

שר החקלאות ח. גבתי

שר התיירות ע. גוברין

שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר

שר הפנים מ.ח. שפירא

שר הפיתוח והשכון י. אלמוגי

ש. אפיר - משרד המסחר והתעשיה

א. ברוצקס - משרד הפנים

א. בורכוב - הרשות לתכנון כלכלי

ד. סנה - משרד השכון

ש. לנדמן - משרד הפנים

צ. פינס - משרד השכון

י. צור - משרד הפנים

ע. קרון - משרד הפנים

ע. קמיר - משרד ראש הממשלה

מ. ניר - מזכיר הועדה

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ברשותכם, אני פותח את הישיבה.

נשמע דברי סלואים לדו"ח הועדה לתכנון פיזור האוכלוסיה.

מר ברוצקס: הועדה שהוקמה לפי החלטת ועדת שרים, קבלה הנחיה להגיש תכנית קונקרטית לפיזור האוכלוסיה, ולקבוע את היעדים הקונקרטים והאמצעים הפיזיים והכלכליים הדרושים להשגת מטרה זו.

מבחינת היעדים התבססה הועדה במידה מה על התכנית מרחיקת-הלכת של 4 מליון תושבים בשנת 1981, שעובדה על ידי אגף התכנון והוגשה על ידי שר הפנים לועדה זו.

שר הפנים מ.ח. שפירא: מה יהיה גודל האוכלוסיה ב-1970?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: 3 מליון תושבים.

מר ברוצקס: ההתקדמות בפיזור האוכלוסיה עד כה הושגה בעיקר על ידי הכוונת עולים. ואם דעת הועדה היתה, שאחת הדרכים העיקריות לפיזור האוכלוסיה היא - הגדלת אחוז הוותיקים באזורי הפיתוח, הרי בכל זאת יעדים אלה מושגים במידה רבה על ידי הכוונת עולים. השגת יעדים אלה בעתיד מחייבת הפנייה 68 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשנים הבאות?

מר ברוצקס: בחמש השנים הבאות, וזה יותר ממה שהיה עד כה. למעשה עד כה הופנו לאזורי פתוח פחות מ-60%. הועדה רואה צורך בהגברה מסויימת של הכוונת העולים לעומת מה שהיה מקובל עד כה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: כמה הופנו לאזורי הפיתוח עד כה?

מר ברוצקס: פחות מ-60%.

האוצר
שר/המסחר והתעשיה פ. ספיר: בחמש השנים האחרונות מפנים לפתוח 60 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

ראש הממשלה ל. אשכול: ועכשו אתם מציעים להפנות לאזורי פיתוח 68% מה עולים?

מר ברוצקס: כן, לעומת 55-60% שהופנו בשנים האחרונות. הועדה המליצה על הפנייה 68 אחוז מהעולים לאזורי הפיתוח בהתחשב במגבלות הדמוגרפיות, הכלכליות והחברתיות הכרוכות בכך. הפנייה 68% מהעולים לאזורי פיתוח מחייבת שורה ארוכה של אמצעים דיקיפים גם מבחינה קונסטרוקטיבית וגם מבחינת מתן תמריצים גדולים יותר, בעיקר לוותקים.

שר הפנים מ. ח. שפירא: באיזה שטח?

מר ברוצקס: הכוונה היא לסיוע למפעלים תעשייתיים, העלאת רמת השירותים; אמצעים קונסטרוקטיביים, כמו ויסות הבניה הצבורית; ואמצעים פיזיים, כמו - xxxxxxxxxxxxxxxxxxx אי הרחבת הערים ברצועת החוף, הגבלת ממדי התעשיה באזור תל-אביב ובמידה פחותה באזור רצועת החוף בכלל.

ברוב גדול קבלה הועדה את העקרון, שבתקופת חמש השנים הקרובות יש לכוון את כל המאמצים לביסוס הקיים; כלומר, ביסוס הערים שנוסדו בשנים האחרונות, מלבד שתי ערים, שאחת מהן כבר החלה להתפתח - כרמיאל, והשניה עדיין נמצאת באופק - מודיעין, שלמעשה היא מהווה העברת הפיתוח העירוני של תל-אביב למקום מתאים יותר.

הוכר שבתנאים מסויימים רצוי לה תחיל בפיתוח תבשור.

ראש הממשלה ל. אשכול: נוסף על פיתוח העיר מודיעין, או שהדבר

מחייב לעכב פיתוח העיר מודיעין.

<u>מר ברונפס:</u> רוב הועדה היה בדעה, שעד סוף שנת 1970 יש לה גיע ל-10,000 תושבים במודיעין. מלבד זאת גרסה הועדה - אחרי בדיקה מחודשת של טיבויי ההתיישבות התקלאות - שבסוף תקופה זו יש להתחיל בהקמת עיר העשור.

אשר לפיתוח הערים שכבר נוסדו, ממליצה הועדה על מתן עדיפות מסויימת לאותן ערים שמספר האוכלוסין בהן הוא 3000-4000-5000 כדי להגדיל מספר האוכלוסין ב הן ועל ידי כך ליצור בסיס יותר איתן לפיתוח השירותים, אם תועלה רמת השירותים בערים אלה יהיה ב כך כדי להגדיל כוח המשיכה של ערים אלו לגבי הוותיקים.

בדו"ח שהמציאה הועדה יש מבלות של היעדים המפורטים; אלה הם אותם יעדים שבזמנו הציע משרד הפנים.

לגבי רצועת החוף, שתגדל באופן יחסי בהיקף קטן יותר מאזורי הפיתוח, ממליצה הועדה על מתן עדיפות לאותם ישובים שיכולים להתרחב על שטחי אדמה שאינה חקלאית, כמו: נתניה, אשדוד או ראשון לציון ולצמצם גידול המושבות מצד אחד ומצד שני לצמצם את חריכוז המופרז בתל-אביב וסביבתה.

היות והועדה ממליצה על שורה של עדיפויות בשטח הכלכלי, בשטח השיכון ובשטח השירותים, סבורה הועדה שחייב להיות מפתח מוסכם איפה לתת התקלות ובאיזו דרגה. לכן ממליצה הועדה על חלוקת הארץ ל-6 אזורי עדיפויות; ברור שבעדיפות הראשונה מצויות ערים כאילת ומצפה רמון מצד אחד, ונצרת עילית ומעלות מצד שני; בעדיפות שניה - צפת ואזור הנגב הצפוני, - אופקים, נתיבות ושדרות; ובעדיפות ששית - תל-אביב וחיפה על פרבריהן, ואותם ישובים ש מבחינת שמירת הערכים החקלאיים רצוי גידולן

המנימלי.

הועדה ממליצה לתת את התמריצים, עליהם הוחלטה, בהתאם למיון זה של אזורי הארץ.

אשר לאמצעי התכנון הפיזי, היות ובדרך כלל תכניות-מתאר לערים נערכות לתקופה של 20-25 שנה - ותכנית המתאר כשלעצמה איננה מכשיר לויסות הרצוי - ממליצה הועדה על תכניות לחלוקה הרצויה של האוכלוסיה. עם קבלת חוק התכנון בכנסת נוצר מושג של "תכנית ארצית". והתכנית הארצית שהיא הבסיס לתכנון הפיזי ובודאי לפיזור האוכלוסיה, חייבת להיות תכנית של החלוקה הרצויה של האוכלוסיה המתאשרת על ידי הממשלה והופכת למסמך הקובע פעולות התכנון והפתוח הכלכלי.

הועדה ממליצה על תכנון אזורי יותר משולב ויסודי כמכשיר המסייע לפיזור האוכלוסיה. ומדגישה חשיבותן הגדולה של תכניות המתאר המווסתות את פיתוחם של ישובים בודדים; ודורשת הקפדה מלאה - שלא היתה עד כה - על כך שתכנית תותאם התאמה מלאה ככל האפשר ליעדים הדמוגרפיים שיקבעו בתכנית חלוקת האוכלוסיה.

היות והועדה סבורה שתכנית-מתאר כשלעצמה, עם כל חשיבותה, איננה מהווה מכשיר לויסות, כי היא מכוונת ל-20 שנה, ואם ראש העיר הוא איש אנרגי, הוא יכול לבצעה תוך שלוש שנים - הוא יכול להקים מפעל חשיית ועל ידי כך להגדיל מספר האוכלוסין בעירו - יש צורך להכניס מושג חדש המקובל זה מכבר בארצות הגוש המזרחי, והיום במידה מוגבלת גם בצרפת: חלוקת תכנית המתאר לשלבים של 5 שנים ורכוז פעולות הפיתוח המוניציפליות בתחום השכון הצבורי והמסלכתי, ויסות תפיתוח התעשייתי על ידי חלוקה לאזורי פיתוח. זאת אומרת שבחמש השנים הקרובות יתרכז כל המאמץ בפתוח שלב זה של התכנית.

רוב הועדה המליץ על הקפאת השטחים המיועדים לשלושת השלבים הנוספים. אנא כשלעצמי הסתייגתי מהמלצה זו, כי היא נראתה בעיני רדיקלית מדי. אבל רוב הועדה בדעה שכל המאמץ הצבורי והממלכתי בפיתוח ובניית התשתית צריך להתרכב בשלב הראשון. עם זאת היה הדור לועדה שלא בכל המקרים ניתנה חלוקה כזאת לשלבים. אבל ברוב המקרים היא ניתנת, ועל כן היא יכולה להוות אחד האמצעים המרכזיין לתסדרת המדיניות הקרקעית. אלה הם האמצעים של התכנון הפיזי, עליהם ממליצה הועדה.

אשר לאמצעים הכלכליים, ממליצה הועדה על סיוע לפיתוח בסיסי בהתאם לעדיפויות; הועדה ממליצה על הוולת השכון באזורי הפיתוח לעומת השכון ברצועת החוף. ואמצעים לויסות הבניה הצבורית שתהיה להם השפעה על פיזור האוכלוסיה.

הועדה ממליצה על מתן עדיפות בהשקעות ממלכתיות בתחום השירותים, ובעיקר בשטח החנוך כי פזור האוכלוסיה מחווה בעיה חברתית יותר מאשר בעייה חפסוקתית; וקיימת לא רק בעיה של פזור האוכלוסיה אלא בעיה של זרימה חזרה של תושבי אזורי הפיתוח לאצועת החוף, שנגרמת לא רק בגלל הגאות הכלכלית ברצועת החוף, אלא בגלל הרמה הגבוהה יותר של השירותים ברצועת החוף. לכן חייבת להיות קומפנסציה בשטח זה על ידי מתן עדיפות גדולה בהשקעות לבי"ס תיכוניים , שירותי בריאות ושירותים אחרים ברמה של התשתית וברמת הדיור, שתהווה משקל נגדי לכוח המשיכה של רצועת החוף.

כמובן, לכל זה יש מחיר ויש גם יתרונות, נוסף על היתרונות הכלליים, הבטחונים וההתיישבותיים; כי עצם ההצטופפות באזור תל-אביב מעלה את ההוצאות בשטח התחבורה ובשטחי השירותים השונים. לכן יש בכך גם חסכון כלכלי-כספי. אבל הועדה לא עשתה את המאזן המדוייק, כי עשיית מאזן כזה מחייבת מחקר רציני.

אין ספק שפיזור האוכלוסיה עולה במחיר מסויים. מכך נובעות המגבלות של היעדים שהצבנו לעצמנו.

<u>היו"ר ראש המשלה ל. אשכול</u>: בדף 5 של הדו"ח נאמר: "ב-1970 רואה הועדה כיעד שניתן להגשמה את הכפלת חלקה של האוכלוסיה הכללית באיזורי הפיתוח עד 32% לעומת 30%". זאת אומרת שהיעד הוא גידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח ב-3%?

<u>מר ברוצקס</u>: כן.

<u>השר ע. גוברין</u>: רצוני לומר מה הן הנחות היסוד שלי. הנחת יסוד ראשונה היא, שאילו עמדנו רק בפני השאלה של ביסוס אותן עיירות פיתוח, שאנו פועלים בהן עכשו, הרי פרט לכמה עיירות פיתוח בהן המצב קשה, יכולים היינו לומר כי המצב בעיירות הפיתוח מניח את הדעת. מבחינת הפיתוח התעשייתי של עיירות הפיתוח, חלה התקדמות עצומה. במשך השנים הוקמו מפעלים רבים באזורי הפיתוח. ב-1963 מספר המפעלים באזורי הפיתוח היה 959 והושקעו בהם 593 מליון לירות; מחצית הסכום ניתן כהלוואה על ידי הממשלה מתקציב הפיתוח ובנק התעשיה. מספר העובדים במפעלים אלה ב-1963 היה קרוב ל-36000 עובדים. ב-1964 מספר המפעלים הגיע ל-1141; זאת אומרת נוספו 180 מפעלים שהושקעו בהם 155 מליון לירות, ומספר ה עובדים עלה ל-42000. כלומר כ-5500 עובדים נוספו בתעשיה ובמלאכה, שהם יסוד מוסד של עיירות הפיתוח.

ואשר לתכניות לעתיד, ההנחה ה"א שבשנתים הקרובות יתווספו 15,000 מקומות עבודה נוספים באזורי הפיתוח. וההשערה היא שב-1965 נגיע לתוספת של 6000-7000 מקומות עבודה וב-1968 נגיע לתוספת 8000 מקומות עבודה.

יכולתי להאריך הדבור על התכניות בעתיד, אבל לא אעשה זאת, כי איננו עוסקים בזה עתה. אילו דנו על עיירות הפיתוח, מבחינת מעשי הממשלה בהן, הרי המצב יכול היה להניח את הדעת פחות או יותר. אבל איננו דנים היום רק על התעסוקה בעיירות הפיתוח.

אני מחזיק תודה למשרד העבודה שהמציא לי סיוטת המחקר שערך על עיירות הפיתוח. מחקר זה מגלה בפנינו תמונה שונה על המצב בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית. ולמצב זה יש השלכה גם על מצב התעסוקה בעיירות הפיתוח.

אם אנו דנים על מה שעשתה הממשלה באיזורי הפיתוח בשמונה השנים האחרונות, אני חושב - והפעם איננני מעיד על עיסתי - שכל המשלה יכולה להתגאות במעשיה גם מבחינת פיזור האוכלוסיה, אם כי בשטח זה לא נתמלאו כל התקוות. 180 אלף תושבים ב-21 עיירות הפתוח המופיעות בדו"ח של משרד העבודה, מהוים 8,5% מהאוכלוסיה היהודית בארץ; ב-1957 היוותה אוכלוסיית עיירות הפיתוח פחות מ-5% מהאוכלוסיה היהודית; ב-1961 הגיעה ל-6% ובשלהי 1964 התקרבה ל-9% מכלל האוכלוסיה היהודית. לאור התפתחות זו אפשר להניח כי אם נממש את היעדים של פיזור האוכלוסיה, תגיע אוכלוסיית אזורי הפיתוח ל-12% מכלל האוכלוסיה היהודית בארץ.

שני גורמים הביאו לגידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח: העליה והריבוי הטבעי. בשעה שהריבוי הטבעי בארץ הוא 92 לכל 1000 נפש, הרי בעיירות הפיתוח הריבוי הטבעי הוא 170 לידות לכל 1000 נפש.

לעומת זאת הודות לרווחה שבאשליה השוררת אצלנו, קיים תהליך חמור מאד, שראשיתו מבחינה חב רתית וסופו מבחינה מקצועית. בעיירות הפיתוח קיימת מידה נמוכה מאד של יציבות האוכלוסיה. מ-1961 העתיקו 48,000 איש מתושבי עיירות הפיתוח מקום מגוריהם לאזור החוף. 48,000 איש אלה מהווים 40% מאוכלוסיית עיירות הפיתוח ב-1961. שעור ההחלופה באזורי הפיתוח גדול פי ארבע משעור ההחלופה הארצי. ורובם המכריע - למעלה מ-90 אחוז - של האוזבים את עיירות הפיתוח הם יוצאי אירופה ואמריקה.

כאשר אנו אומרים שהמקום למיזוג גלויות אינו רחוב דיזנגוף אלא עיירות הפיתוח, זה דיבר ריק שאין לו כיסוי; כי קרוב ל-9% מכל המועסקים בעיירות הפיתוח, שהם 4500 איש - והם מועסקים בתפקידים בכירים בתעשיה, בנין ושירותים - גרים מחוץ לעיירות הפתוח.

לעומת זאת רצוני לציין כמה תופעות חיוביות. ראשית, שספר המועסקים בתעשיה ובמלאכה מגיע ל-38 אחוז מכלל המועסקים בעיירות הפתוח. כל הזמן חשבתי שהתעשיה מעסיקה 22%-21.

<u>פ. ספיר:</u> התעשיה מעסיקה 24%.

<u>השר ע. גוברין:</u> מספר המועסקים בחקלאות, עליה התבססו עיירות הפיתוח בעבר, ירד. ומספר המועסקים בענף הבניה עלה. בענפי השירותים השונים מועסקים 23%.

מכאן אני מגיע לשתי מסקנות:

א) אם איננו רוצים לפזר מעט המרץ שלנו על פני 7 ימים, עלינו לחזור בנו מהחלטה על פיתוח הבשור ומודיעין.

ב) אין תקווה שנשליח לבסס עיירות הפיתוח
מבחינה חברתית ותעסוקתית - גם אם יוקמו בהן מפעלים תעשייתיים - אם
לא נמצא דרך לעכב ג ידולו והתפשטותו של אזור החוף. ואנו עלוליםלעמוד
באחד הימים בפני מצב קטסטרופלי בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית, כי ברובן
המכריע של עיירות הפיתוח, לא תהיה חברה. ולא יהיה מזוג גלויות, כי
לא יהיה מא למזג, פרט לנשואין של יוצאי אפריקה עם יוצאי אסיה.

בזמנו, לאחר בירורים שקיימתי עם השר ספיר,
הגשתי הצעה בדבר הדרכים שיש לנקוט בהן כדי לחזק את אאאאאא עיירות
הפיתוח. הגע תי למסקנה שכל עוד תמשך הרווחה באזור החוף , התמריצים
שאנו נותנים לאזורי הפיתוח לא יועילו.

בקשתי מהשגרירים שלנו באירופה להשיג חמר
על הדרכים בהן נוקטות אנגליה ואיטליה לפיתוח אזורי הפיתוח שלהן.
(בבזדמנות זו אני מודה לשגרירים על החמר ששלחו לי). אני מודה שלארצות
אלו יש יכולת גדולה משלנו. אבל לעומתן אנו עושים את המיטב שבמיטב
גם בתחום הפעולה שצריך לעשות משרד הפנים, גם בתחום הפעולה שצריך
לעשות משרד העבודה, גם בתחום פעולות הבנקים וגם בתחומים אחרים.
אני מניח שגם באנגליה ואיטליה הגורם הבטחוני יש לו חשיבות. האנגלים
אינם רוצים להרחיב את לונדון,והצרפתים אינם רוצים להרחיב את אזור
פריז, והאיטלקים אינם רוצים להרחיב את אזורה של רומא.

היות והזמן העומד לרשותנו הוא קצר, לא אקרא
בפניכם שורת ההצעות שהיה בדעתי להציע, ואשר הן תוצאה של המחקר שערך
משרד העבודה. אציין רק את העיקריות שבהן:

א) הפסקת פיתוח הבשור ומודיעין;

ואילו יכולתי לבטל כמה עיירות פיתוח קיימות, א הייתי עושה זאת ברצון.

כי יש כמה עיירות שאינני רואה תיקון להן.

ב) הגבלות על פיתוח אזור החוף; כמובן, אם יש לנו הכוח לעמוד בהן.

<u>שר הפנים מ.ח. שפירא:</u> מה פירוש הדבר?

<u>השר ע. גוברין:</u> לדוגמה - אי ביצוע"תכנית ל' " בתל-אביב;

ג) שנוי רדיקלי מרחיק לכת בתנאים שאנו נותנים לאזורי הפתוח בכל התחומים: מחיר ש כון שונה מאשר באזור החוף; שכון ותיקים שונה מזה שבאזור החוף. אני יודע שהמדובר הוא במליון י לירות.ש...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ואינך נבהל?

<u>השר ע. גוברין:</u> לא, אינני נבהל. כי אם לא נעשה זאת, פיזור האוכלוסיה, או כפי שאני אומר איכלוס שלוא הארץ - לא יקום ולא יהיה.

והערה אחרונה, נראה לי שעם הפעלת נמל אשדוד, העיירות אופקים ושדרות יתפתחו בקצב מהיר יותר. לא כן המצב בגליל. אם אנו רוצים לתקן את מצב הדברים בחצור, מעלות וקריית שמונה, אנו צריכים לתת להם תנאים מיוחדים במסגרת התנאים לאזורי הפיתוח.

את הצעותי המפורטות אמסור בכתב.

<u>שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> לא אדבר על העבר . ברצוני לדבר על העתיד. אם לא יארע נס, תוך זמן קצר תסתיים העליה. כבר עתה בונים את הדירות לעולים שיבואו ב-1965/66. התקציב לשנת 1965/66 כולל שיכון לעליה שתבוא עד סוף 1966. 2600 יחידות דיור נמצאות בבניה

והן מיועדות ל-100 אלף עולים. עם חיסולן של שתי הגלויות ברומניה ומרוקו, בארבע השנים הקרובות יבואו שרידי היהודים מארצות אלו ועולים מעטים מהמערב ודרום אמריקה.

בעיית ערי הפיתוח איננה בעיית העבודה או התעסוקה, גם אם פה ושם יש עדיין מחוסרי עבודה מעטים. מספיק שנביא למקום כזה מפעל אחד, והמקום יהפוך למקום שבו יש מחסור בכוח אדם.

לא ידעתי את המספרים שציין השר גוברין על חלופי האוכלוסין בעיירות הפתוח. מספרים אלה ששמעתים היום מחזקים בי את הדעה, שאם לא תקום תנועה שתציב לה מטרה פיזור האוכלוסיה, עלולים לקרות אסונות בערי הפיתוח.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> כיצד מקימים תנועה כזאת?

<u>שרהאוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אינני בטוח אם צריך להוסיף תנאים לאזורי פיתוח מסויימים. כאשר יפתח נמל אשדוד, אני סבור שהערים יבנה, אשקלון ואשדוד, בעיותיהן הכלכליות והתעסוקתיות תבאנה על פתרונן. צריך לתת לאזורי הפתוח הקלות בשטח החנוכי והחברתי. אם א ראש הממשלה יציג בפני הצבור תפקיד זה כתפקיד העיקרי בחמש השנים הקרובות...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> זה הדבר הקל ביותר. השאלה היא הוא מספיק.

<u>שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אני חוזר ואומר שבעיית אזורי הפיתוח איננה יותר בעיית התעסוקה, אלא בעיה חברתית-צבורית ממדרגה ראשונה. אני מבין שפחרון בעיה זו איננו אקט

אקט+ חד-פעמי אלא פרוצס שיימשך שנים. אם נשכן את כל דיירי משכנות העוני בערים הגדולות, נצמצם פוטנציאל כוח האדם שאנו יכולים להעביר לאזורי הפיתוח.

אני מסכים לדעתו של השר גוברין, שאין לפתח אזור המודיעין. לגבי חבל השור, צריך לבדוק את הדברים. אבל אם אנו מדברים בקטגוריה של 6 שנים, איננני בטוח אם יהיה זה מעשה נבון אם נקים מרכז עירוני באזור ניצנה והסביה. מודיעין בעיני כמות כפתח-תקווה או רמלה.

מר טנה: ברשוני למסור כמה נתונים על השיכון.

68% משיכון העולים נבנים באזורים א' - ד';
4% בהתישבות; 18 אחוז באזור ה', 10 אחוז א בערים ה גדולות. הבניה הפרטית בונה אפס אחוז באזור א', 2% באזורים ב'-ג', 13% באזור ד' כולל ירושלים, 15% ב ושבות, 70 אחוז באזור ה', מהם 50 אחוז בגוש דן מחציה כל הבניה הפרטית מתרכזת בגוש דן.

אני סבור שכל זמן שלא נשנה יעדי הבניה של היזמה הפרטית, לא ישתנה המצב מבחינה זו. אחרי 10 שנים בנו בקריית גת 5000 יחידות דיור על ידי הממשלה ו-14,000 יחידות דיור על ידי היזמה הפרטית. אבל הקרקע לבניה הפרטית מחירה היה 5000 לירות לדונם.

על כן ה צעתי היא שתעובד תכנית שתאפשר לתת לאלה הרוצים לבנות באזורים א'-ג' תנאים מיוחדים.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: כאשר אתה אומר "בניה פרטית" אתה מתכוון לקבלן פרטי או לעולה פרטי?

מר טנה: לקבלן הפרטי הבונה בשביל חושבי המקום שיש להם אפשרות לעבור משכון עולים לדירות בנות 60-90 מ"ר.

דבר זה אינו קיים עד היום. ואם לא ניתן קרקע זולה ונעשה את פיתוח השטח על ידי מקורות ממשלתיים, היזמה הפרטית לא תבנה במקומות אלה. אין צורך לחלק קרקע חינם למטרה זו, אלא יש לתת קרקע למי שרוצה לבנות באזורי הפיתוח. בכל אותם מקומות שמינהל מקרקעי ישראל לא הקצא קרקע למטרה זו, החלה ספספרות בקרקע.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: אתה מתכוון לאותו מקום שבו יושבים עולים שבמשך השנים התבססו מבחינה כלכלית והם רוצים לעבור לדירה טובה יותר, והם מוכנים לעבור לדירות שבונים קבלנים פרטיים?

מר סנה: הקבלנים הפרטיים אינם בונים עד היום בעיירות הפתוח, אפילו לא בבאר שבע.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: התוצאה היא שהאנשים ממשיכים לגור בדירות הקטנות?

מר סנה: לא, הם בורחים לתל-אביב. אחת הסיבות לתנודת אוכלוסייה ערי הפיתוח היא, שאלה שהתבססו מבחינה כלכלית עוברים לתל-אביב.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: האם מישהו חקר ולמד מדוע עוברים תושבי אזורי הפתוח לתל-אביב?

מר סנה: תושבי אזורי הפתוח עוברים לתל-אביב, כי בה הם יכולים להשיג חנאי שיכון טובים יותר, וחיי חברה ותרבות.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: האם בתל-אביב ה וא מקבל דירה בפחיר זול יותר?

מר טנה: בתל-אביב ערך הדירה עולה.

השר פ. ספיר: האורות של רחוב דיזנגוף מושכים אותו.

מר טנה: רק ב-7 ערים מערי הפתוח יש בי"ס תיכון.
לכן אחד הדברים שעלינו לעשות בזמן הקרוב ביותר הוא - הקמת בי"ס תיכוניים בערי הפתוח.

השר פ. ספיר: כמה בי"ס תיכונים נמצאים בשלב של הקמה?

מר טנה: 2 בי"ס.
יש ערי פתוח שהאוכלוסיה בהן אינה עולה על 5000 נפש. כל זמן שלא יגיע מספר התושבים בכל עירות הפיתוח ל-10 אלפים, יקשה עלינו לפתור את הבעיות החברתיות והסוציאליות בהן. מתוך 23 עיירות פיתוח יש 14 עיירות שהאוכלוסיה בהן היא פחות מ-10,000 נפש. רק ב-4 עיירות פתוח עולה האוכלוסיה על 25,000 נפש. מכאן נובע שמדיניות הבניה צריכה להיות מכוונת להגדלת אותן עיירות שבהן יש פחות מ-10,000 נפש.

בשנים הראשונות הפנינו רוב העולים לאזורי הפתוח ללא כל סלקציה. התוצאה היא שמספר מקרי הסעד בקריית שמונה, ותקציב הסעד של קריית שמונה, גדולים מאלה של רמת גן. אנו צריכים להחליט, שעולה שעבר גיל הארבעים והוא מקרה סוציאלי, אין להפנותו לאזור פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדה זו תפקידה למצוא דרכים להקטין את האוכלוסיה במטרופוליטן ולהגדיל האוכלוסיה באזורי הפתוח. על עצם הענין אין בינינו חלקי דעות. השאלה היא, מה ואיך לעשות. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים אמיצי לב לבדוק כל הצעה, אם ביכולתנו להגשימה, ואני מוכן לומר בעינים עצומים על כל מסקנה של 5 חברים אלה: כזה ראה וקדש. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים יחד עם המחכננים

שהציעו הצעות, לבדוק מה ניתן לביצוע ומה לא.

אף אני מסכים שתנועת האוכלוסין מאזורי הפתוח לאזור החוף נובעת מהמשיכה לאורות דיזנגוף, להיכל התרבות ובתי התיאטרון שבערים הגדולות. את כל אלה לא נוכל להביא בנקל לאזורי הפתוח. משום כך הענין אינו פשוט כלל ועיקר. כל האנשים אוהבים לגור בכרך הגדול, ובפרט היהודים.

השר גוברין אמר שיש לחת לאזורי הפיתוח תנאי שיכון ושירותים שונים מאלה הניתנים בערים. השר ספיר אמר שמפוני משכנות העוני יש להעביר לאזורי הפתוח. אם אמנם נחליט כך, תבוא בטענות העיר תל-אביב ויבואו בטענות המפונים עצמם, כי הם עובדים בתעשיה הקיימת בתל-אביב.

ידוע לי שעל דירות בנות למעלה מ-100 מ"ר מוטל מס דירות. ובכל זאת ברצוני להציע, כי הבנייה את בתל-אביב תיוקר על מנת ליצור קרן לבנייה באזורי הפיתוח. אם אתם רוצים, יהיה זה מס פזור האוכלוסיה.

<u>השר י. אלמוגי:</u> במידה מסויימת אנו כבר עושים זאת.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> קשה לי לראות כרגע מקורות אחרים למטרה זו. אתם יודעים שהשלומים נגמרים. ואתם יודעים שהמגבית מספיקה על קצה המזלג להבאת העולים.

אם לבכם טוב עליכם, אני מציע שיוטל על 3-5 אנשים מאנשי המשרדים, לעבור על ההצעות השונות ולהגיש למסקנות מה הן ההצעות הניתנות לביצוע. לאחר שועדה מצומצמת זו תציע הצעות מתומצתות, נתכנס שוב לדיון בהצעות אלו.

השר י. אלמוגי: אני תומך בהצעת ראש הממשלה ומציע שיו"ר הועדה יהיה נציג משרד ראש הממשלה ובועדה ישתתפו נציגי משרדי השכון, הפנים, האוצר ומשרד המסחר והתעשיה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: איננני רואה הכרח בשיתופו של נציג משרד ראש הממשלה בועדה זו.

השר ע. גוברין: אני נכון לרכז את הועדה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: תרכז את הועדה.

השר י. אלון: זו ועדת שרים או ועדת מומחים?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדת מומחים. מסקנות ועדה זו תובאנה לישיבת ה ועדה. הצעות ישנן. מה שנדרש הוא לנפות את ה הצעות ולבדוק מה מהן ניתן לביצוע ומה לא.

השר י. אלמוגי: האם לא נדון בישיבה זו בסעיף הבא?

היו"ר ראש הממשלה ל. א שכול: אני מצטער, אני צריך לעזוב. אני מוכן לקיים ישיבה נוספת של הועדה.

השר י. אלון: אני מציע להעביר ענין מעלות לועדה.

השר י. אלמוגי: איננני מקבל הצעה זו. ענין מעלות הוא ענין עקרוני.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשבוע הבא נקדיש ישיבה מיוחדת לענין מעלות. אני מודה לכם.

הישיבה נעולה.

פרוטוקול סטנוגרפי

מישיבת הועדה הבין-משרדית לענין פיזור האוכלוסיה

ירושלים, יום ג' ב' בשבט תשכ"ה - 5 בינואר 1965

מ.א.

<u>השתתפו:</u> ראש הממשלה ושר הבטחון ל. אשכול - היו"ר

שר העבודה י. אלון

שר החקלאות ח. גבתי

שר התיירות ע. גוברין

שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר

שר הפנים מ.ח. שפירא

שר הפיתוח והשכון י. אלמוגי

ש. אמיר - משרד המסחר והתעשיה

א. ברוצקס - משרד הפנים

א. בורכוב - הרשות לתכנון כלכלי

ד. טנה - משרד השכון

ש. לנדמן - משרד הפנים

צ. פינס - משרד השכון

י. צור - משרד הפנים

ע. קרון - משרד הפנים

ע. קמיר - משרד ראש הממשלה

מ. ניר - מזכיר הועדה

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ברשותכם, אני פותח את הישיבה.

נשמע דברי מלואים לדו"ח הועדה לתכנון פיזור האוכלוסיה.

מר ברוצקס: הועדה שהוקמה לפי החלטת ועדת שרים, קבלה הנחיה להגיש תכנית קונקרטית לפיזור האוכלוסיה, ולקבוע את היעדים הקונקרטים והאמצעים הפיזיים והכלכליים הדרושים להשגת מטרה זו.

מבחינת היעדים התבססה הועדה במידת מה על התכנית מרחיקת-הלכת של 4 מליון תושבים בשנת 1981, שעובדה על ידי אגף התכנון והוגשה על ידי שר הפנים לועדה זו.

שר הפנים מ.ח. שפירא: מה יהיה גודל האוכלוסיה ב-1970?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: 3 מליון תושבים.

מר ברוצקס: ההתקדמות בפיזור האוכלוסיה עד כה הושגה בעיקר על ידי הכוונה עולים. ואם דעת הועדה היתה, שאחת הדרכים העיקריות לפיזור האוכלוסיה היא - הגדלת אחוז הווחיקים באזורי הפיתוח, הרי בכל זאת יעדים אלה מושגים במידה רבה על ידי הכוונת עולים. השגת יעדים אלה בעתיד מחייבת הפנית 68 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשנים הבאות?

מר ברוצקס: בחמש השנים הבאות. וזה יותר ממה שהיה עד כה. למעשה עד כה הופנו לאזורי פתוח פחות מ-60%. הועדה רואה צורך בהגברה מסויימת של הכוונת העולים לעומת מה שהיה מקובל עד כה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: כמה הופנו לאזורי הפיתוח עד כה?

מר ברוצקס: פחות מ-60%.

האוצר
שר/המסחר והתעשיה פ. ספיר: בחמש השנים האחרונות הפנים לפחות 60 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

ראש הממשלה ל. אשכול: ועכשו אתם מציעים להפנות לאזורי פיתוח 68% מה עולים?

מר ברוצקס: כן, לעומת 55-60% שהופנו בשנים האחרונות. הועדה המליצה על הפנייה 68 אחוז מהעולים לאזורי הפיתוח בהתחשב במגבלות הדמוגרפיות, הכלכליות והחברתיות הכרוכות בכך. הפנייה 68% מהעולים לאזורי פיתוח מחייבת שורה ארוכה של אמצעים די תקיפים גם מבחינה קונסטרוקטיבית וגם מבחינת מחן המריצים גדולים יותר, בעיקר לווחקים.

שר הפנים מ. ח. שפירא: באיזה שטח?

מר ברוצקס: הכוונה היא לסיוע למפעלים תעשייתיים, העלאת רמת השירותים; אמצעים קונסטרוקטיביים, כמו ויסות הבניה הצבורית; ואמצעים פיזיים, כמו - xxxx

מחייב לעכב פיתוח העיר מודיעין.

<u>מר ברוצקס:</u> רוב הועדה היה בדעה, שעד סוף שנת 1970 יש לה גיע ל-10,000 תושבים במודיעין. מלבד זאת גרסה הועדה - אחרי בדיקה מחודשת של סיכויי ההתיישבות החקלאות - שבסוף תקופה זו יש להתחיל בהקמת עיר הבשור.

אשר לפיתוח הערים שכבר נוסדו, ממליצה הועדה על מתן עדיפות מסויימת לאותן ערים שמספר האוכלוסין בהן הוא 3000-4000-5000 כדי להגדיל מספר האוכלוסין ב הן ועל ידי כך ליצור בסיס יותר איתן לפיתוח השירותים. אם תועלה רמת השירותים בערים אלה יהיה ב כך כדי להגדיל כוח המשיכה של ערים אלו לגבי הוותיקים.

בדו"ח שהמציאה הועדה יש טבלות של היעדים המפורטים; אלה הם אותם יעדים שבזמנו הציע משרד המגים.

לגבי רצועת החוף, שתגדל באופן יחסי בהיקף קטן יותר מאזורי הפיתוח, ממליצה הועדה על מתן עדיפות לאותם ישובים שיכולים להתרחב על שטחי אדמה שאינה חקלאית, כמו: נתניה, אשדוד או ראשון לציון ולצמצם גידול המושבות מצד אחד ומצד שני לצמצם את תריכוז המופרז בתל-אביב וסביבתה.

היות והועדה ממליצה על שורה של עדיפויות בשטח הכלכלי, בשטח השיכון ובשטח השירותים, סבורה הועדה שחייב להיות כפתח מוסכם איפה לתת ההקלות ובאיזו דרגה. לכן ממליצה הועדה על חלוקה הארץ ל-6 אזורי עדיפויות; ברור שבעדיפות הראשונה מצויות ערים כאילת ומצפה רמון מצד אחד, ונצרת עילית ומעלות מצד שני; בעדיפות שניה - צפת ואזור הנגב הצפוני, - אופקים , נתיבות ושדרות; ובעדיפות ששית - תל-אביב וחיפה על פרבריהן, ואותם ישובים שבחינת שטירת הערכים החקלאיים רצוי גידולן

המנימלי.

הועדה ממליצה לחת את התמריצים, עליהם החליטה, בהתאם לסיון זה של אזורי הארץ.

אשר לאמצעי התכנון הפיזי, היות ובדרך כלל תכניות-מתאר לערים נערכות לתקופה של 20-25 שנה - ותכנית המתאר כשלעצמה איננה מכשיר לויסות הרצוי - ממליצה הועדה על תכניות לחלוקה הרצויה של האוכלוסיה. עם קבלת חוק התכנון בכנסת נוצר מושג של "תכנית ארצית". והתכנית הארצית שהיא הבסיס לתכנון הפיזי ובודאי לפיזור האוכלוסיה, חייבת להיות תכנית של החלוקה הרצויה של האוכלוסיה המתאשרת על ידי הממשלה והופכת למסמך הקובע פעולות התכנון והפתוח הכלכלי.

הועדה ממליצה על תכנון אזורי יותר משולב ויסודי כמכשיר המסייע לפיזור האוכלוסיה. ומדגישה חשיבותן הגדולה של תכניות המתאר המווסתות את פיתוחם של ישובים בודדים; ודורשת הקפדה מלאה - שלא היתה עד כה - על כך שהתכנית תותאם התאמה מלאה ככל האפשר ליעדים הדמוגרפיים שיקבעו בתכנית חלוקת האוכלוסיה.

היות והועדה סבורה שתכנית-מתאר כשלעצמה, עם כל חשיבותה, איננה מהווה מכשיר לויסות, כי היא מכוונת ל-20 שנה, ואם ראש העיר הוא איש אנרגי, הוא יכול לבצעה תוך שלוש שנים-והוא יכול להקים מפעל תעשייתי ועל ידי כך להגדיל מספר האוכלוסין בעירו - יש צורך להכניס מושג חדש המקובל זה מכבר בארצות הגוש המזרחי, והיום במידה מוגבלת גם בצרפת: חלוקת תכנית המתאר לשלבים של 5 שנים וריכוז פעולות הפיתוח המוניציפליות בתחום השכון הצבורי והממלכתי, ויסות הפיתוח התעשייתי על ידי חלוקה לאזורי פיתוח. זאת אומרת שבחמש השנים הקרובות יתרכז כל המאמץ בפתוח שלב זה של התכנית.

רוב הועדה המליץ על הקפאת השטחים המיועדים לשלושת השלבים הנוספים. אצא כשלעצמי הסתייגתי מהמלצה זו, כי היא נראתה בעיני רדיקלית מדי. אבל רוב הועדה בדעה שכל המאמץ הצבורי והממלכתי בפיתוח ובניית התשתית צריך להתרכב בשלב הראשון. עם זאת היה ברור לועדה שלא בכל המקרים ניתנת חלוקה כזאת לשלבים. אבל ברוב המקרים היא ניתנת, ועל כן היא יכולה להוות אחד האמצעים המרכזיים להסדרת המדיניות הקרקעית. אלה הם האמצעים של התכנון הפיזי, עליהם ממליצה הועדה.

אשר לאמצעים הכלכליים, ממליצה הועדה על סיוע לפיתוח בסיסי בהתאם לעדיפויות; הועדה ממליצה על הוזלת השכון באזורי הפיתוח לעומת השכון ברצועת החוף. ואמצעים לויסות הבנית הצבורית שתהיה להם השפעה על עידוד האוכלוסיה.

הועדה ממליצה על מתן עדיפות בהשקעות ממלכתיות בתחום השירותים, ובעיקר בשטח התעסוקתי; וקיימת לא רק בעיה של פזור האוכלוסיה אלא בעיה של זרימה חזרה של תושבי אזורי הפיתוח למצועת החוף, שנגרמת לא רק בגלל הגאות הכלכלית ברצועת החוף, אלא בגלל הרמה הגבוהה יותר של השירותים ברצועת החוף. לכן הייבת להיות קומפנסציה בשטח זה על ידי מתן עדיפות גדולה בהשקעות לבי"ס תיכוניים, שירותי בריאות ושירותים אחרים ברמה של התשתית וברמת הדיור, שתהווה משקל נגדי לכוח המשיכה של רצועת החוף.

כמובן, לכל זה יש מחיר ויש גם יתרונות, נוסף על היתרונות הכלליים, הבטחונים והחתיישבותיים; כי עצם ההצטופפות באזור תל-אביב מעלה את ההוצאות בשטח התחבורה ובשטחי השירותים השונים. לכן יש בכך גם חסכון כלכלי-כספי. אבל הועדה לא עשתה את המאזן המדוייק, כי עשיית מאזן כזה מחייבת מחקר רציני.

אין ספק שפיזור האוכלוסיה עולה במחיר מסויים. מכך נובעות המגבלות של היעדים שהצבנו לעצמנו.

<u>היו"ר ראש המשלה ל. אשכול</u>: בדף 5 של הדו"ח נאמר: "ב-1970 רואה הועדה כיעד שניתן להגשמה את הכפלת חלקה של האוכלוסיה הכללית באיזורי הפיתוח עד 32% לעומת 30%". זאת אומרת שהיעד הוא גידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח ב-3%?

<u>מר ברוצקס</u>: כן.

<u>השר ע. גוברין</u>: רצוני לומר מה הן הנחות היסוד שלי. הנחת יסוד ראשונה היא, שאילו עמדנו רק בפני השאלה של ביסוס אותן עיירות פיתוח, שאנו פועלים בהן עכשו, הרי פרט לכמה עיירות פיתוח בהן המצב קשה, יכולים היינו לומר כי המצב בעיירות הפיתוח מניח את הדעת, מבחינת הפיתוח התעשייתי של עיירות הפיתוח, חלה התקדמות עצומה. במשך השנים הוקמו מפעלים רבים באזורי הפיתוח. ב-1963 מספר המפעלים באזורי הפיתוח היה 959 והושקעו בהם 593 מליון לירות; מחצית הסכום ניתן כהלוואה על ידי המשלה מתקציב הפיתוח ובנק התעשיה. מספר העובדים במפעלים אלה ב-1963 היה קרוב ל-36000 עובדים. ב-1964 מספר המפעלים הגיע ל-1141; זאת אומרת נוספו 180 מפעלים שהושקעו בהם 155 מליון לירות, ומספר ה עובדים עלה ל-42000. כלומר כ-5500 עובדים נוספו בתעשיה ובמלאכה, שהם יסוד מוסד של עיירות הפיתוח.

ואשר לתכניות לעתיד, ההנחה ה י א שבשנתים הקרובות יתווספו 15,000 מקומות עבודה נוספים באזורי הפיתוח. וההשערה היא שב-1965 נגיע לתוספת של 6000-7000 מקומות עבודה וב-1968 נגיע לתוספת 8000 מקומות עבודה.

יכולתי להאריך הדבור על התכניות בעתיד, אבל לא אעשה זאת, כי איננו עוסקים בזה עתה. אילו דנו על עירות הפיתוח, מבחינת מעשי הממשלה בתן, הרי המצב יכול היה להניח את הדעת פחות או יותר. אבל איננו דנים היום רק על התעסוקה בעירות הפיתוח.

אני מחזיק תודה למשרד העבודה שהמציא לי סיוטת המחקר שערך על עירות הפיתוח. מחקר זה מגלה בפנינו תמונה שונה על המצב בעירות הפיתוח מבחינה חברתית. ולמצב זה יש השלכה גם על מצב התעסוקה בעירות הפיתוח.

אם אנו דנים על מה שעשתה הממשלה באזורי הפיתוח בשמונה השנים האחרונות, אני חושב - והפעם איננני מעיד על עיסתי - שכל המשלה יכולה להתגאות במעשיה גם מבחינת פיזור האוכלוסיה, אם כי בשטח זה לא נתמלאו כל התקוות. 180 אלף תושבים ב-21 עירות הפתוח המופיעות בדו"ח של משרד העבודה, מהוים 8,5% מהאוכלוסיה היהודית בארץ; ב-1957 היוותה אוכלוסיית עירות הפיתוח פחות מ-5% מהאוכלוסיה היהודית; ב-1961 הגיעה ל-6% ובשלהי 1964 התקרבה ל-9% מכלל האוכלוסיה היהודית. לאור התפתחות זו אפשר להניח כי אם נממש את היעדים של פיזור האוכלוסיה, תגיע אוכלוסיית אזורי הפיתוח ל-12% מכלל האוכלוסיה היהודית בארץ.

שני גורמים הביאו לגידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח: העליה והריבוי הטבעי. בשעה שהריבוי הטבעי בארץ הוא 92 לכל 1000 נפש, הרי בעירות הפיתוח הריבוי הטבעי הוא 170 לידות לכל 1000 נפש.

לעומת זאת הודות לרווחה שבאשליה השוררת אצלנו, קיים תהליך חמור מאד, שראשיתו מבחינה חב רחית וסופו מבחינה מקצועית. בעיירות הפיתוח קיימת מידה נמוכה מאד של יציבות האוכלוסיה . מ-1961 העתיקו 48,000 איש מתושבי עיירות הפיתוח מקום מגוריהם לאזור החוף. 48,000 איש אלה מהווים 40% מאוכלוסיית עיירות הפיתוח ב-1961. שעור ההחלופה באזורי הפיתוח גדול פי ארבע משעור ההחלופה הארצי. ורובם המכריע - למעלה מ-90 אחוז - של האוזבים את עיירות הפיתוח הם יוצאי אירופה ואמריקה.

כאשר אנו אומרים שהמקום לפיזוג גלויות אינו רחוב דיזנגוף אלא עיירות הפיתוח, זה דיבר ריק שאין לו כיסוי; כי קרוב ל-9% מכל המועסקים בעיירות הפיתוח, שהם 4500 איש - והם מועסקים בתפקידים בכירים בתעשיה, בנין ושירותים - גרים מחוץ לעיירות הפתוח.

לעומת זאת רצוני לציין כמה תופעות חיוביות. ראשית, מספר המועסקים בתעשיה ובמלאכה מגיע ל-38 אחוז מכלל המועסקים בעיירות הפתוח. כל הזמן חשבתי שתתעשיה מעסיקה 22%-21.

<u>פ. ספיר:</u> התעשיה מעסיקה 24%.

<u>השר ע. גוברין:</u> מספר המועסקים בחקלאות, עליה התבטאו עיירות הפיתוח בעבר, ירד. ומספר המועסקים בענף הבניה עלה. בענפי השירותים השונים מועסקים 23%.

מכאן אני מגיע לשתי מסקנות:

א) אם איננו רוצים לפגר מעט המרץ שלנו על פני 7 ימים, עלינו לחזור בנו מההחלטה על פיתוח הבשור ומודיעין.

ב) אין תקוה ש נצליח לבסס עיירות הפיתוח
מבחינה חברתית וחעסוקתית - גם אם יוקמו בהן מפעלים תעשייתיים - אם
לא נמצא דרך לעכב ג ידולו והתפשטותו של אזור החוף. ואנו עלוליםלעמוד
באחד הימים בפני מצב קטסטרופלי בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית, כי ברובן
המכריע של עיירות הפיתוח, לא תהיה חברה. ולא יהיה מזוג גלויות, כי
לא יהיה מא למזג, פרט לנשואין של יוצאי אפריקה עם יוצאי אסיה.

בזמנו, לאחר בירורים שקיימתי עם השר ספיר,
הגשתי הצעה בדבר הדרכים שיש לנקוט בהן כדי לחזק את אאאאאא עיירות
הפיתוח. הגע תי למסקנה שכל עוד תמשך הרווחה באזור החוף , התמריצים
שאנו נותנים לאזורי הפיתוח לא יועילו.

בקשתי מהשגרירים שלנו באירופה להשיג חמר
על הדרכים בהן נוקטות אנגליה ואיטליה לפיתוח אזורי הפיתוח שלהן.
(בבדמנות זו אני מודה לשגרירים על החמר ששלחו לי). אני מודה שלארצות
אלו יש יכולת גדולה משלנו. אבל לעומתן אנו עושים את המנימום שבמנימום
גם בתחום הפעולה שצריך לעשות משרד הפנים, גם בתחום הפעולה ש צריך
לעשות משרד העבודה, גם בתחום פעולות הב נקים וגם בתחומים אחרים.
אני מניח שגם באנגליה ואיטליה הגורם הבטחוני יש לו חשיבות. האנגלים
אינם רוצים להרחיב את לונדון,והצרפתים אינם רוצים להרחיב את אזור
פריז, והאיטלקים אינם רוצים להרחיב את אזורה של רומא.

היות והזמן העומד לרשותנו הוא קצר, לא אקרא
בפניכם שורת ההצעות שהיה בדעתי להציע, ואשר הן תוצאה של המחקר שערך
משרד העבודה. אציין רק את העיקריות שבהן:

א) הפסקת פיתוח הבשור ומודיעין;
ואילו יכולתי לבטל כמה עיירות פיתוח קיימות, א הייתי עושה זאת ברצון.

כי יש כמה עיירות שאינני רואה תיקון להן.

ב) הגבלות על פיתוח אזור החוף; כמובן, אם יש לנו תכוח לעמוד בהן.

<u>שר הפנים מ.ח. שפירא:</u> מה פירוש הדבר?

<u>השר ע. גוברין:</u> לדוגמה - אי ביצוע "תכנית ל' " בתל-אביב;

ג) שנוי רדיקלי מרחיק לכת בתנאים שאנו נותנים לאזורי הפחוח בכל ההחומים: מחיר ש כון שונה מאשר באזור החוף; שכון ותיקים שונה מזה שבאזור החוף. אני יודע שהמדובר הוא במליון י לירות.ש...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ואינך נבהל?

<u>השר ע. גוברין:</u> לא, אינני נבהל. כי אם לא נעשה זאת, פיזור האוכלוסיה, או כפי שאני אומר איכלוס מלוא הארץ - לא יקום ולא יהיה.

והערה אחרונה, נראה לי שעם הפעלת נמל אשדוד, העיירות אופקים ושדרות יתפתחו בקצב מהיר יותר. לא כן המצב בגליל. אם אנו רוצים לתקן את כצב הדברים בחצור, פעלות וקריית שמונה, אנו צריכים לתת להם תנאים מיוחדים במסגרת התנאים לאזורי הפיתוח.

את הצעותי המפורטות אמסור בכתב.

<u>שר האוצר המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> לא אדבר על החבר . ברצוני לדבר על העמד. אם לא ישרץ נס, תוך זמן קצר תסתיים העליה. כבר עתה בונים את הדירות לעולים שיבואו ב-1965/66. התקציב לשנת 1965/66 כולל שיכון לעליה שתבוא עד סוף 1966. 2600 יחידות דיור נמצאות בבניה

והן מיועדות ל-100 אלף עולים. עם חיסולן של שתי הגלויות ברומניה ומרוקו, בארבע השנים הקרובות יבואו שרידי היהודים מארצות אלו ועולים מעטים מהמערב ודרום אמריקה.

בעיית ערי הפיתוח איננה בעיית העבודה או התעסוקה, גם אם פה ושם יש עדיין מחוסרי עבודה מעטים. מספיק שנביא למקום כזה מפעל אחד, והמקום יהפוך למקום שבו יש מחסור בכוח אדם.

לא ידעתי את המספרים שציין השר גוברין על חלופי האוכלוסין בעיירות הפתוח. מספרים אלה ששמעתים היום מחזקים בי את הדעה, שאם לא תקום תנועה שתציב לה מטרה פיזור האוכלוסיה, עלולים לקרות אסונות בערי הפיתוח.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> כיצד מקימים תנועה כזאת?

<u>שרהאוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> איני בטוח אם צריך להוסיף תנאים לאזורי פיתוח מסויימים. כאשר יפתח נמל אשדוד, אני סבור שהערים יבנה, אשקלון ואשדוד, בעיותיהן הכלכליות והתעסוקתיות תבואנה על פתרונן. צריך לתת לאזורי הפתוח הקלות בשטח התגוכי והחברתי. אם א ראש הממשלה יציג בפני הצבור תפקיד זה כתפקיד העיקרי בחמש השנים הקרובות...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> זה הדבר הקל ביותר. השאלה היא הוא מספיק.

<u>שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אני חוזר ואומר שבעיית אזורי הפיתוח איננה יותר בעיית התעסוקה, אלא בעיה חברתית-צבורית ממדרגה ראשונה. אני מבין שפחרון בעיה זו איננו אקט

אקט+ חד-פעמי אלא פרוצס שיימשך שנים. אם נשכן את כל דיירי משכנות העוני בערים הגדולות, נצמצם פוטנציאל כוח האדם שאנו יכולים להעביר לאזורי הפיתוח.

אני מסכים לדעתו של השר גוברין, שאין לפתח אזור המודיעין. לגבי חבל השור, צריך לבדוק את הדברים. אבל אם אנו מדברים בקטגוריה של 6 שנים, איננני בטוח אם יהיה זה מעשה נבון אם נקים מרכז עירוני באזור ניצנה והסביה. מודיעין בעיני כמוה כפתח-תקווה או רמלה.

מר טנה: ברשותי למסור כמה נתונים על השיכון.

68% משיכון העולים נבנים באזורים א' - ד';
4% בהתיישבות; 18 אחוז באזור ה', 10 אחוז א בערים ה גדולות. הבניה הפרטית בונה אפס אחוז באזור א', 2% באזורים ב'-ג', 13% באזור ד' כולל ירושלים, 15% ב ושבות, 70 אחוז באזור ה', מהם 50 אחוז בגוש דן; מחצית כל הבניה הפרטית מתרכזת בגוש דן.

אני סבור שכל זמן שלא נשנה יעדי המניה של היזמה הפרטית, לא יתוקן המצב מבחינה זו. אחרי 10 שנים בנו בקריית גת 5000 יחידות דיור על ידי המשלה ו-14,000 יחידות דיור על ידי היזמה הפרטית. אבל הקרקע לבניה הפרטית מחירה היה 5000 לירות לדונם.

על כן ה צעתי היא שתעובד תכנית שתאפשר לחת לאלה הרוצים לבנות באזורים א'-ג' תנאים מיוחדים.

היו"ר ראש המשלה ל. אשכול: כאשר אתה אומר "בניה פרטית" אתה מתכוון לקבלן פרטי או לעולה פרטי?

מר טנה: לקבלן הפרטי הבונה בשביל תושבי המקום שיש להם אפשרות לעבור משכון עולים לדירות בנות 60-90 מ"ר.

דבר זה אינו קיים עד היום. ואם לא ניתן קרקע זולה ונעשה את פיתוח השטח על ידי מקורות ממשלתיים, היזמה הפרטית לא תבנה במקומות אלה. אין צורך להלק קרקע חינם למטרה זו, אלא יש לתת קרקע למי שרוצה לבנות באזורי הפיתוח. בכל אותם מקומות שמינהל מקרקעי ישראל לא הקצה קרקע למטרה זו, החלה ספסרות בקרקע.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: אתה מתכוון לאותו מקום שבו יושבים עולים שבמשך השנים התבססו מבחינה כלכלית והם רוצים לעבור לדירה טובה יותר, והם מוכנים לעבור לדירות שבונים קבלנים פרטיים?

מר סנה: הקבלנים הפרטיים אינם בונים עד היום בעיירות הפתוח, אפילו לא בבאר שבע.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: התוצאה היא שהאנשים ממשיכים לגור בדירות הקסנות?

מר סנה: לא, הם בורחים לתל-אביב. אחת הסיבות לתנודה אוכלוסיית ערי הפיתוח היא, שאלה שהתבססו מבחינה כלכלית עוברים לתל-אביב.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: האם מישהו חקר ולמד מדוע עוברים תושבי אזורי הפתוח לתל-אביב?

מר סנה: תושבי אזורי הפתוח עוברים לתל-אביב, כי בה הם יכולים להשיג תנאי שיכון טובים יותר, וחיי חברה ותרבות.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: האם בתל-אביב הוא מקבל דירה במחיר זול יותר?

מר סנה: בתל-אביב עוד הדירה עולה.

השר פ. ספיר: האורזת של רחוב דיזנגוף מושכים אותו.

מר סנה: רק ב-7 ערים מערי הפתוח יש בי"ס תיכון.
לכן אחד הדברים שעלינו לעשות בזמן הקרוב ביותר
הוא - הקמת בי"ס תיכוניים בערי הפתוח.

השר פ. ספיר: כמה בי"ס תיכונים נמצאים בשלב של הקמה?

מר סנה: 2 בי"ס.
יש ערי פתוח שהאוכלוסיה בהן אינה עולה על
5000 נפש. כל זמן שלא יגיע מספר התושבים בכל עירות הפיתוח ל-10 אלפים ,
יקשה עלינו לפתור את הבעיות החברתיות והסוציאליות בהן. מתוך 23 עיירות
פיתוח יש 14 עיירות שהאוכלוסיה בהן היא פחות מ-10,000 נפש. רק ב-4 עיירות
פתוח עולה האוכלוסיה על 25,000 נפש. מכאן נובע שמדיניות הבניה צריכה
להיות מכוונת להגדלת אותן עיירות שבהן יש פחות מ-10,000 נפש.

בשנים הראשונות תפנינו רוב העולים לאזורי
הפתוח ללא כל סלקציה. התוצאה היא שמספר מקרי הסעד בקריית שמונה, ותקציב
הסעד של קריית שמונה, גדולים מאלה של רמת גן. אנו צריכים להחליט, שעולה
שעבר גיל הארבעים והוא מקרה סוציאלי, אין להפנותו לאזור פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדה זו תפקידה למצוא דרכים להקטין את
האוכלוסיה במטרופוליטן ולהגדיל האוכלוסיה
באזורי הפתוח. על עצם הענין אין בינינו חלקי דעות. השאלה היא, מה ואיך
לעשות. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים אמיצי לב לברוק כל הצעה,
אם ביכולתנו להגשימה, ואני מוכן לומר בעינים עצומים על כל מסקנה של 5 חברים
אלה: כזה ראה וקדש. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים יחד עם המחכננים

שהציעו הצעות, לבדוק מה ניתן לביצוע ומה לא.

אף אני מסכים שתנודת האוכלוסין מאזורי הפתוח לאזור החוף נובעת מהמשיכה לאורות דיזנגוף, להיכל התרבות ובתי התיאטרון שבערים הגדולות. את כל אלה לא נוכל להביא בנקל לאזורי הפתוח. משום כך העניין אינו פשוט כלל ועיקר. כל האנשים אוהבים לגור בכרך הגדול, ובפרט היהודים.

השר גוברין אמר שיש לחת לאזורי הפיתוח תנאי שיכון ושירותים שונים מאלה הניתנים בערים. השר ספיר אמר שמפוני משכנות העוני יש להעביר לאזורי הפתוח. אם אפנם נחליט כך, תבוא בטענות העיר תל-אביב ויבואו בטענות המפונים עצמם, כי הם עובדים בתעשיה הקיימת בתל-אביב.

ידוע לי שעל דירות בנות למעלה מ-100 מ"ר סוטל מס דירות. ובכל זאת ברצוני להציע, כי הבנייה את בתל-אביב תיוקר על מנת ליצור קרן לבנייה באזורי הפיתוח. אם אתם רוצים, יהיה זה מס פזור האוכלוסיה.

<u>השר י. אלמוגי:</u> במידה מסויימת אנו כבר עושים זאת.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> קשה לי לראות כרגע מקורות אחרים למטרה זו. אתם יודעים שהשלומים נגמרים. ואתם יודעים שהמגבית מספיקה על קצה המזלג להבאת העולים.

אם לבכם טוב עליכם, אני מציע שיוטל על 3-5 אנשים מאנשי המשרדים, לעבור על ההצעות השונות ולהגיש למסקנות מה הן ההצעות הניתנות לביצוע. לאחר שועדה מצומצמת זו תציע הצעות מתומצתות, נתכנס שוב לדיון בהצעות אלו.

השר י. אלמוגי: אני תומך בהצעת ראש הממשלה ומציע שיו"ר הועדה יהיה נציג משרד ראש הממשלה ובועדה ישתתפו נציגי משרדי השכון, הפנים, האוצר ומשרד המסחר והתעשיה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: אינני רואה הכרח בשיתופו של נציג משרד ראש הממשלה בועדה זו.

השר ע. גוברין: אני נכון לרכז את הועדה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: חרכז את הועדה.

השר י. אלון: זו ועדת שרים או ועדת מומחים?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדת מומחים. מסקנות ועדה זו תובאנה לישיבת ה ועדה. הצעות ישנן. מה שנדרש הוא לנעות את ה הצעות ולבדוק מה מתן ניתן לביצוע ומה לא.

השר י. אלרואי: האם לא נדון בישיבה זו בסעיף הבא?

היו"ר ראש הממשלה ל. א שכול: אני מצטער, אני צריך לעזוב. אני מוכן לקיים ישיבה נוספת של הועדה.

השר י. אלון: אני מציע להעביר ענין מעלות לועדה.

השר י. אלמוגי: אינני מקבל הצעה זו. ענין מעלות הוא ענין עקרוני.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשבוע הבא נקדיש ישיבת מיוחדת לענין מעלות. אני מודה לכם.

הישיבה נעולה.

פרוטוקול סטנוגרפי

מישיבת הועדה הבין-משרדית לענין פיזור האוכלוסיה

ירושלים, יום ג' ב' בשבט תשכ"ה – 5 בינואר 1965

מ.א.

<u>השתתפו:</u> ראש הממשלה ושר הבטחון ל. אשכול – היו"ר

שר העבודה י. אלון

שר החקלאות מ. גבתי

שר התיירות ע. גוברין

שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר

שר הפנים מ.ח. שפירא

שר הפיתוח והשכון י. אלמוגי

ש. אפיר – משרד המסחר והתעשיה

א. ברוצקס – משרד הפנים

א. בורכוב – הרשות לתכנון כלכלי

ד. סנה – משרד השכון

ש. לנדסן – משרד הפנים

צ. פינס – משרד השכון

י. צור – משרד הפנים

ע. קרון – משרד הפנים

ע. קמיר – משרד ראש הממשלה

מ. ניר – מזכיר הועדה

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ברשותכם, אני פותח את הישיבה.

נשמע דברי מלואים לדו"ח הועדה לתכנון פיזור האוכלוסיה.

מר ברוצקס: הועדה שהוקמה לפי החלטת ועדת שרים, קבלה הנחיה להגיש תכנית קונקרטית לפיזור האוכלוסיה, ולקבוע את היעדים הקונקרטים והאמצעים הפיזיים והכלכליים הדרושים להשגת מטרה זו.

מבחינת היעדים התבססה הועדה במידת מה על התכנית מרחיקת-הלכת של 4 מליון תושבים בשנת 1981, שעובדה על ידי אגף התכנון והוגשה על ידי שר הפנים לועדה זו.

שר הפנים מ.ח. שפירא: מה יהיה גודל האוכלוסיה ב-1970?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: 3 מליון תושבים.

מר ברוצקס: ההתקדמות בפיזור האוכלוסיה עד כה הושגה בעיקר על ידי הכוונת עולים. ואם דעת הועדה היתה, שאחת הדרכים העיקריות לפיזור האוכלוסיה היא - הגדלת אחוז הוותיקים באזורי הפיתוח, הרי בכל זאת יעדים אלה מושגים במידה רבה על ידי הכוונת עולים. השגת יעדים אלה בעתיד מחייבת הגניית 68 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשנים הבאות?

מר ברוצקס: בחמש השנים הבאות. וזה יותר ממה שהיה עד כה. למעשה עד כה הופנו לאזורי פתוח פחות מ-60%. הועדה רואה צורך בהגברת מסויימת של הכוונת העולים לעומת מה שהיה מקובל עד כה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: כמה הופנו לאזורי הפיתוח עד כה?

מר ברוצקס: פחות מ-60%.

שר/המסחר והתעשיה פ. ספיר: בחמש השנים האחרונות הפנים לפחות 60 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

ראש הממשלה ל. א כול: ועכשו אתם מציעים להפנות לאזורי פיתוח 68% מה עוליה?

מר ברוצקס: כן, לעומת 55-60% שהופנו בשנים האחרונות. הועדה המליצה על הפנייה 68 אחוז מהעולים לאזורי הפיתוח בהתחשב במגבלות הדמוגרפיות, הכלכליות והחברתיות הכרוכות בכך. הפנייה 68% מהעולים ל אזורי פיתוח מחייבת שורה ארוכה של אמצעים די תקיפים גם מבחינה קונסטרוקטיבית וגם מבחינת מתן תמריצים גדולים יותר, בעיקר לוותיקים.

שר הפנים מ. ח. שפירא: באיזה שטח?

מר ברוצקס: הכוונה היא לסיוע למפעלים תעשייתיים, העלאת רמת השירותים; אמצעים הסטרוקטיביים, כמו ויסות הבניה הציבורית; ואמצעים פיזיים, כמו - אאאאאאאאאאאאאאאא אי הרחבת העריה ברצועת החוף, הגבלת מפדי התעשיה באזור תל-אביב יפו ובמידה פחותה באזור רצועת החוף בכלל.

ברוב גדול קבלת הועדה את העקרון, שבתקופת חמש השניים הקרובות יש לכוון את כל המאמצים לביסוס הקיים; לומר, ביסוס העריס שנוסדו בשנים האחרונות, מלבד שתי ערים, שאחת מהן כבר החלה להתפתח - כרמיאל, והשניה עדיין נמצאת באופק - מודיעין , שלמעשה היא פרוזה העברת הפיתוח העירוני של תל-אביב למקום מתאים יותר.

הוכר שבתנאים מסויימים רצוי לה הזיל בפיתוח חבשור.

ראש הממשלה ל. אשכול: נוסף על פיתוח העיר מודיעין, או שהדבר

מחייב לעכב פיתוח העיר מודיעין.

<u>מר ברוצקס:</u> רוב הועדה היה בדעה, שעד סוף שנת 1970 יש לה גיע ל-10,000 תושבים במודיעין. מלבד זאת גרסה הועדה - אחרי בדיקה מחודשת של מיכויי ההחישב ת החקלאות - שבסוף תקופה זו יש להתחיל בהקמת עיר הבשור.

אשר לפיתוח הערים שכבר נוסדו, מפליצה הועדה על מתן עדיפות מסויימת לאותן ערים שמספר האוכלוסין בהן הוא 3 00-4000-5000 כדי להגדיל מספר האוכלוסין ב הן ועל ידי כך ליצור בסיס יותר איתן לפיתוח השירותים. אם תועלה רמת השירותים בערים אלה יהיה ב כך כדי להגדיל כוח המשיכה של ערים אלו לגבי הוותיקים.

בדו"ח שהמציאה הועדה יש עבלות של היעדים המפורטים; אלה הם אותם יעדים שבזמנו הציע משרד הפנים.

לגבי רצועת החוף, שתגדל באופן יחסי בהיקף קטן יותר מאזורי הפיתוח, מפליצה הועדה על מתן עדיפות לאותם ישובים שיכולים להתרחב על שטחי אדמה שאינה חקלאית, כמו: נחניה, אשדוד או ראשון לציון ולצמצם גידול המושבות מצד אחד ומצד שני לצמצם את הריכוז המופרז בתל-אביב וסביבתה.

היות והועדה מפליצה על שורה של עדיפויות בשטח הכלכלי, בשטח השיכון ובשטח השירותים, סבורה הועדה שחייב להיות מפתח מוסכם איפה לתת ההקלות ובאיזו דרגה. לכן מפליצה הועדה על חלוקת הארץ ל-6 אזורי עדיפויות; ברור שבעדיפות הראשונה מצויות ערים כאילת ומצפה רמון מצד אחד, ונצרת עילית ומעלות מצד שני; בעדיפות שניה - צפת ואזור הנגב הצפוני, - אופקים , נתיבות ושדרות; ובעדיפות ששית - תל-אביב וחיפה על פרבריהן, ואותם ישובים ש מבחינת שמירת הערכים החקלאיים רצוי גידולן

המניסלי.

הועדה ממליצה לתת את התמריצים, עליהם התליסה, בהתאם לסיון זה של אזורי הארץ.

אשר לאמצעי התכנון הפיזי, היות ובדרך כלל תכניות-מתאר לערים נערכות לתקופה של 20-25 שנה - ותכנית המתאר כשלעצמה איננה מכשיר לויסות הרצוי - ממליצה הועדה על תכניות לחלוקה הרצויה של האוכלוסיה. עם קבלת חוק התכנון בכנסת נוצר מושג של "תכנית ארצית". והתכנית הארצית שהיא הבסיס לתכנון הפיזי ובודאי לפיזור האוכלוסיה, חייבת להיות תכנית של החלוקה הרצויה של האוכלוסיה המתאשרת על ידי הממשלה והופכת למסמך הקובע פעולות התכנון והפתוח הכלכלי.

הועדה ממליצה על תכנון אזורי יותר משולב ויסודי כמכשיר המסייע לפיזור האוכלוסיה. ומדגישה חשיבותן הגדולה של תכניות המתאר המווסתות את פיתוחם של ישובים בודדים; ודורשת הקפדה מלאה - שלא היתה עד כה - על כך שהתכנית תותאם התאמה מלאה ככל האפשר ליעדים הדמוגרפיים שיקבעו בתכנית חלוקת האוכלוסיה.

היות והועדה סבורה שתכנית-מתאר כשלעצמה, עם כל חשיבותה, איננה מהווה מכשיר לויסות, כי היא מכוונת ל-20 שנה, ואם ראש העיר הוא איש אנרגי, הוא יכול לבצעה תוך שלוש שניים-הוא יכול להקים מפעל תעשייתי ועל ידי כך להגדיל מספר האוכלוסין בעירו - יש צורך להכניס מושג חדש המקובל זה מכבר בארצות הגוש המזרחי, והיום במידה מוגבלת גם בצרפת: חלוקת תכנית המתאר לשלבים של 5 שנים ורכוז פעולות הפיתוח המוניציפליות בתחום השכון הצבורי והמסלכתי, ויסות הפיתוח התעשייתי על ידי חלוקה לאזורי פיתוח. זאת אומרת שבחמש השנים הקרובות יתרכז כל המאמץ בפתוח שלב זה של התכנית.

רוב הועדה הסכים על הקצאת השטחים המיועדים לשלושת השלבים הנוספים.
אבא כהלעצמי המחייבת מהלצה זו, כי היא נראתה בעיני רדיקלית מדי.
אבל רוב הועדה בדעה שכל המאמץ הצבורי והמלכתי בפיתוח ובניית תשתית צריך להתרכב בשלב הראשון. עם זאת היה ברור לועדה שלא בכל המקרים ניתנה חלוקה כזאת לשלבים. אבל ברוב המקרים היא ניתנת, ועל כן היא יכולה להוות אחד האמצעים המרכזיים להסדרת המדיניות הקרקעית. אלה הם האמצעים של התכנון הפיזי, עליהם ממליצה הועדה.

אשר לאמצעים הכלכליים, ממליצה הועדה על סיוע לפיתוח בסיסי בהתאם לעדיפויות; הועדה ממליצה על הוזלת השכון באזורי הפיתוח לעומת השכון ברצועת החוף. ואמצעים לויסות הבנית הצבורית שתהיה להם השפעה על פיזור האוכלוסיה.

הועדה ממליצה על מתן עדיפות בהשקעה ממלכתיות בתחום השירותים, ובעיקר בשטח התעשיה; כי פזור האוכלוסיה מהווה בעיה חברתית יותר מאשר בעיה תעסוקתית; וקיימת לא רק בעיה של פזור האוכלוסיה אלא בעיה של זרימה חזרה של תושבי אזורי הפיתוח לרצועת החוף, שנגרמת לא רק בגלל הגאות הכלכלית ברצועת החוף, אלא בגלל הרמה הגבוהה יותר של השירותים ברצועת החוף. לכן חייבת להיות קומפנסציה בשטח זה על ידי מתן עדיפות גדולה בהשקעות לבי"ס תיכוניים, שירותי מיאות ושירותים אחרים ברמת התשתית וברמת הדיור, שתהווה משקל נגדי לכוח המשיכה של רצועת החוף.

כמובן, לכל זה יש מחיר ויש גם יתרונות, נוסף על היתרונות הכלליים, הבטחונים וההתיישבותיים; כי עצם ההצטופפות באזור תל-אביב מעלה את ההוצאות בשטח התחבורה ובשטחי השירותים השונים. לכן יש בכך גם חסכון כלכלי-כספי. אבל הועדה לא עשתה את המאזן המדוייק, כי עשיית מאזן כזה מחייבת מחקר רציני.

אין ספק שפיזור האוכלוסיה עולה במחיר כספיים. מכך נובעות הסגבלות של היעדים שהצבנו לעצמנו.

<u>היו"ר ראש המשלה ל. אשכול:</u> בדף 5 של הדו"ח נאמר: "ב-1970 רואה הועדה כיעד שניתן להגשמה את הכפלת חלקה של האוכלוסיה הכללית באיזורי הפיתוח עד 32% לעומת 30%". זאת אומרת שהיעד הוא גידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח ב-3%?

<u>מר ברוצקס:</u> כן.

<u>השר ע. גוברין:</u> רצוני לומר מה הן הנחות היסוד שלי. הנחת יסוד ראשונה היא, שאילו עמדנו רק בפני השאלה של ביסוס אותן עיירות פיתוח, שאנו פועלים בהן עכשו, הרי פרט לכמה עיירות פיתוח בהן המצב קשה, יכולים היינו לומר כי המצב בעיירות הפיתוח מניח את הדעת. מבחינת הפיתוח התעשייתי של עיירות הפיתוח, חלה התקדמות עצומה. כמשך השנים הוקמו מפעלים רבים באזורי הפיתוח. ב-1963 מספר המפעלים באזורי הפיתוח היה 959 והושקעו בהם 593 מליון לירות; מחצית הסכום ניתן כהלוואה על ידי המשלה מתקציב הפיתוח ובנק התעשיה. מספר העובדים במפעלים אלה ב-1963 היה קרוב ל-36000 עובדים. ב-1964 מספר המפעלים הגיע ל-1141; זאת אומרת נוספו 180 מפעלים שהושקעו בהם 155 מליון לירות, ומספר ה עובדים עלה ל-42000. כלומר כ-5500 עובדים נוספו בתעשיה ובמלאכה, שהם יסוד מוסד של עיירות הפיתוח.

ואשר לתכניות לעתיד, ההנחה היא שבשנתיים הקרובות יתווספו 15,000 מקומות עבודה נוספים באזורי הפיתוח. וההשערה היא שב-1965 נגיע לתוספת של 6000-7000 מקומות עבודה וב-1968 נגיע לתוספת 8000 מקומות עבודה.

יכולתי להאריך הדבור על התכניות בעתיד, אבל לא אעשה זאת, כי איננו עוסקים בזה עתה. אילו דנו על עיירות הפיתוח, מבחינת מעשי הממשלה בהן, הרי המצב יכול היה להניח את הדעת פחות או יותר. אבל איננו דנים היום רק על התעסוקה בעיירות הפיתוח.

אני מחזיק תודה למשרד העבודה שהמציא לי סיומת המחקר שערך על עיירות הפיתוח. מחקר זה מגלה בפנינו תמונה שונה על המצב בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית. ולמצב זה יש השלכה גם על מצב התעסוקה בעיירות הפיתוח.

אם אנו דנים על מה שעשתה הממשלה באיזורי הפיתוח בשמונה השנים האחרונות, אני חושב - והפעם איני מעיד על עיסתי - שכל המשלה יכולה להתגאות במעשיה גם מבחינת פיזור האוכלוסיה, אם כי בשטח זה לא נתמלאו כל התקוות. 180 אלף תושבים ב-21 עיירות הפתוח המופיעות בדו"ח של משרד העבודה, מהווים 8,5% מהאוכלוסיה היהודית בארץ; ב-1957 היוותה אוכלוסיית עיירות הפיתוח פחות מ-5% מהאוכלוסיה היהודית; ב-1961 הגיעה ל-6% ובשלמי 1964 התקרבה ל-9% מכלל האוכלוסיה היהודית. לאור התפתחות זו אפשר להניח כי אם נממש את היעדים של פיזור האוכלוסיה, תגיע אוכלוסיית אזורי הפיתוח ל-12% מכלל האוכלוסיה היהודית בארץ.

שני גורמים הביאו לגידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח: העליה והריבוי הטבעי. בשעה שהריבוי הטבעי בארץ הוא 92 לכל 1000 נפש, הרי בעיירות הפיתוח הריבוי הטבעי הוא 170 לידות לכל 1000 נפש.

לעומת זאת הודות לרווחה שבאשליה השוררת אצלנו, קיים תהליך חמור מאד, שראשיתו מבחינה חב רתית וסופו מבחינה מקצועית. בעיירות הפיתוח קיימת מידה נמוכה מאד של יציבות האוכלוסיה. מ-1961 העתיקו 48,000 איש מחושבי עיירות הפיתוח מקום מגוריהם לאזור החוף. 48,000 איש אלה מהווים 40% מאוכלוסיית עיירות הפיתוח ב-1961. שעור ההחלופה באזורי הפיתוח גדול פי ארבע משעור ההחלופה הארצי. ורובם המכריע - למעלה מ-90 אחוז - של האוזבים את עיירות הפיתוח הם יוצאי אירופה ואמריקה.

כאשר אנו אומרים שהמקום לפיזוג גלויות אינו רחוב דיזנגוף אלא עיירות הפיתוח, זה דיבר ריק שאין לו כיסוי; כי קרוב ל-9% מכל המועסקים בעיירות הפיתוח, שהם 4500 איש - והם מועסקים בתפקידים בכירים בתעשיה, בנין ושירותים - גרים מחוץ לעיירות הפתוח.

לעומת זאת רצוני לציין כמה תופעות חיוביות. ראשית, מספר המועסקים בתעשיה ובמלאכה מגיע ל-38 אחוז מכלל המועסקים בעיירות הפתוח. כל הזמן חשבתי שהתעשיה מעסיקה 21-22%.

<u>פ. ספיר:</u> התעשיה מעסיקה 24%.

<u>השר ע. גוברין:</u> מספר המועסקים בחקלאות, עליה התבססו עיירות הפיתוח בעבר, ירד. ומספר המועסקים בענף הבניה עלה. בענפי השירותים השונים מועסקים 23%.

מכאן אני מגיע לשתי מסקנות:

א) אם איננו רוצים לפזר מעט המרץ שלנו על פני 7 ימים, עלינו לחזור בנו מההחלטה על פיתוח הגשור ומודיעין.

ב) אין הקווה ש נשלים לבסס עיירות הפיתוח
מבחינה חברתית ותעסוקתית - גם אם יוקמו בהן מפעלים תעשייתיים - אם
לא נמצא דרך לעכב ג ידולו והתפשטותו של אזור החוף. ואנו עלוליםלעמוד
באחד הימים בפני מצב קטסטרופלי בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית, כי ברובן
המכריע של עיירות הפיתוח, לא תהיה חברה. ולא יהיה מזוג גלויות, כי
לא יהיה מא למזג, פרט לנשואין של יוצאי אפריקה עם יוצאי אסיה.

בזמנו, לאחר בירורים שקיימתי עם השר ספיר,
הגשתי הצעה בדבר הדרכים שיש לנקוט בהן כדי לחזק את אאאאאת צעיירות
הפיתוח. הגע תי למסקנה שכל עוד תמשך הרווחה באזור החוף , התמריצים
שאנו נותנים לאזורי הפיתוח לא יועילו.

בקשתי מהשגרירים שלנו באירופה להשיג חמר
על הדרכים בהן נוקטות אנגליה ואיטליה לפיתוח אזורי הפיתוח שלהן.
(בבזדמנות זו אני מודה לשגרירים על החמר ששלחו לי). אני מודה שלארצות
אלו יש יכולת גדולה משלנו. אבל לעומתן אנו עושים את המניפום שבמניפום
גם בתחום הפעולה שצריך לעשות משרד הפנים, גם בתחום הפעולה ש צריך
לעשות משרד העבודה, גם בתחום פעולות הב נקים וגם בתחומים אחרים.
אני מניח שגם באנגליה ואיטליה הגורם הבטחוני יש לו חשיבות. האנגלים
אינם רוצים להרחיב את לונדון,והצרפתים אינם רוצים להרחיב את אזור
פריז, והאיטלקים אינם רוצים להרחיב את אזורה של רומא.

היות והזמן העומד לרשותנו הוא קצר, לא אקרא
בפניכם שורת ההצעה שהיה בדעתי להציע, ואשר הן תוצאה של המחקר שערך
משרד העבודה. אציין רק את העיקריות שבהן:

א) הפסקת פיתוח הבשור ומודיעין;

ואילו יכולתי לבטל כמה עיירות פיתוח קיימות, א הייתי עושה זאת ברצון.

כי יש כמה עיירות שאינני רואה תיקון להן.

ב) הגבלות על פיתוח אזור החוף; כמובן, אם יש לנו הכוח לעמוד בהן.

<u>שר הפנים פ.ח. שפירא:</u> מה פירוש הדבר?

<u>השר ע. גוברין:</u> לדוגמה - אי ביצוע "תכנית ל' " בתל-אביב;

ג) שנוי רדיקלי מרחיק לכת בתנאים שאנו נותנים לאזורי הפתוח בכל התחומים: מחיר ש כון שונה מאשר באזור החוף; שכון ותיקים שונה מזה שבאזור החוף. אני יודע שהמדובר הוא במליונ י לירות.ס...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ואיך נבהל?

<u>השר ע. גוברין:</u> לא, איננו נבהל. כי אם לא נעשה זאת, פיזור האוכלוסיה, או כפי שאני אומר איכלוס מלוא הארץ - לא יקום ולא יהיה.

והערה אחרונה, נראה לי שעם הפעלת נמל אשדוד, העיירות אופקים ושדרות יתפתחו בקצב מהיר יותר. לא כן המצב בגליל. אם אנו רוצים לתקן את מצב הדברים בחצור, מעלות וקריית שמונה, אנו צריכים תת להם תנאים מיוחדים במסגרת התנאים לאזורי הפיתוח.

את הצעותי המפורטות אמסור בכתב.

<u>שר האוצר המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> לא אדבר על העבר . ברצוני לדבר על העתיד.

אם לא יארע נס, תוך זמן קצר תסתיים העליה.

כבר עתה בונים את הדירות לעולים שיבואו ב-1965/66. התקציב לשנת 1965/66 כולל שיכון לעליה שתבוא עד סוף 1966. 2600 יחידות דיור נמצאות בבניה

והן מיועדות ל-100 אלף עולים. עם חיסולן של שתי הגלויות ברומניה ומרוקו, בארבע השנים הקרובות יבואו שרידי היהודים מארצות אלו ועולים מעטים מהמערב ודרום אמריקה.

בעיית ערי הפיתוח איננה בעיית העבודה או התעסוקה, גם אם פה ושם יש עדיין מחוסרי עבודה מעטים. מספיק שנביא למקום בזה מפעל אחד, והמקום יהפוך למקום שבו יש מחסור בכוח אדם.

לא ידעתי את המספרים שציין השר גוברין על חלופי האוכלוסין בעיירות הפתוח. מספרים אלה ששמעתים היום מחזקים בי את הדעה, שאם לא תקום תנועה שתציב לה מטרה פיזור האוכלוסיה, עלולים לקרות אסונות בערי הפיתוח.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> כיצד מקימים תנועה כזאת?

<u>שרהאוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אינני בטוח אם צריך להוסיף תנאים לאזורי פיתוח מסויימים. כאשר יפתח נמל אשדוד, אני סבור שהערים יבנה, אשקלון ואשדוד, בעיותיהן הכלכליות והתעסוקתיות תבואנה על פתרונן. צריך לתת לאזורי הפתוח הקלות בשטח החנוכי והחברתי. אם ש ראש הממשלה יציג בפני הצבור תפקיד זה כתפקיד העיקרי בחמש השנים הקרובות...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> זה תדבר הקל ביותר . השאלה היא הוא מספיק.

<u>שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אני חוזר ואומר שבעיית אזורי הפיתוח איננה יותר בעיית התעסוקה, אלא בעיה חברתית-צבורית ממדרגה ראשונה. אני מבין שפתרון בעיה זו איננו אקט

אקט+ חד-פעמי אלא פרוצס שיימשך שנים. אם נשכן את כל דיירי משכנות העוני בערים הגדולות, נצמצם פוטנציאל כוח האדם שאנו יכולים להעביר לאזורי הפיתוח.

אני מסכים לדעתו של השר גוברין, שאין לפתח אזור תעשיה. לגבי חבל השור, צריך לבדוק את הדברים. אבל אם אנו מדברים בקטגוריה של 6 שנים, איננני בטוח אם יהיה זה מעשה נבון אם נקים מרכז עירוני באזור ניצנה והטביה. מודיעין בעיני כמוה כפתח-תקווה או רמלה.

מר מנה: ברצוני למסור כמה נתונים על השיכון.
68% משיכון העולים נבנים באזורים א' - ד';
4% בהתיישבות; 18 אחוז באזור ה', 10 אחוז א בערים ה גדולות. הבניה הפרטית בונה אפס אחוז באזור א', 2% באזורים ב'-ג', 13% באזור ד' כולל ירושלים, 15% ב ושבות, 70 אחוז באזור ה', מהם 50 אחוז בגוש דן; מחצית כל הבניה הפרטית מתרכזת בגוש דן.

אני סבור שכל זמן שלא נשנה יעדי הבניה של היזמה הפרטית, לא ישתנה המצב מבחינה זו. אחרי 10 שנים בנו בקריית גת 5000 יחידות דיור על ידי המשלה ו-14,000 יחידות דיור על ידי היזמה הפרטית. אבל הקרקע לבניה הפרטית מחירה היה 5000 לירות לדונם.

על כן ה צעתי היא שתעובד תכנית שתאפשר לחת לאלה הרוצים לבנות באזורים א'-ג' תנאים מיוחדים.

היו"ר ראש המשלה ל. אשכול: כאשר אתה אומר "בניה פרטית" אתה מתכוון לקבלן פרטי או לעולה פרטי?

מר מנה: לקבלן הפרטי הבונה בשביל תושבי המקום שיש להם אפשרות לעבור משכון עולים לדירות בנות 90-60 מ"ו

דבר זה אינו קיים עד היום. ואם לא ניתן קרקע זולה ונעשה את פיתוח השטח על ידי מקורות ממשלתיים, היזמה הפרטית לא תבנה בסקומות אלה. אין צורך לחלק קרקע חינם למטרה זו, אלא יש לתת קרקע למי שרוצה לבנות באזורי הפיתוח. בכל אותם מקומות שמינהל מקרקעי ישראל לא הקצה קרקע למטרה זו, התלה ספסרות בקרקע.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: אתה מתכוון לאותו מקום שבו יושבים עולים שבמשך השנים התבססו מבחינה כלכלית והם רוצים לעבור לדירה טובה יותר, והם מוכנים לעבור לדירות שבונים קבלנים פרטיים?

מר טנא: הקבלנים הפרטיים אינם בונים עד היום בעיירות הפתוח, אפילו לא בבאר שבע.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: התוצאה היא שהאנשים מסתיכים לגור בדירות הקטנות?

מר טנא: לא, הם בורחים לתל-אביב. אחת הסיבות לתנודת אוכלוסייה ערי הפיתוח היא, שאלה שהתבססו מבחינה כלכלית עוברים לתל-אביב.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: האם מישהו חקר ולמד מדוע עוברים תושבי אזורי הפתוח לתל-אביב?

מר טנא: תושבי אזורי הפתוח עוברים לתל-אביב, כי בה הם יכולים להשיג תנאי שיכון טובים יותר, וחיי חברה ותרבות.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: האם בתל-אביב הוא מקבל דירה בסחיר זול יותר?

מר טנה: בתל-אביב ערך הדירה עולה.

השר פ. ספיר: האורוה של רחוב דיזנגוף מושכים אותו.

מר טנה: רק ב-7 ערים מערי הפתוח יש בי"ס תיכון.
לכן אחד הדברים שעלינו לעשות בזמן הקרוב ביותר
הוא - הקמת בי"ס תיכוניים בערי הפתוח.

השר פ. ספיר: כמה בי"ס תיכונים נמצאים בשלב של הקמה?

מר טנה: 2 בי"ס.
יש ערי פתוח שהאוכלוסיה בהן אינה עולה על
5000 נפש. כל זמן שלא יגיע מספר התושבים בכל עירות הפיתוח ל-10 אלפים ,
יקשה עלינו לפתור את הבעיות החברתיות והסוציאליות בהן. מתוך 23 עיירות
פיתוח יש 14 עיירות שהאוכלוסיה בהן היא פחות מ-10,000 נפש. רק ב-4 עיירות
פתוח עולה האוכלוסיה על 25,000 נפש. מכאן נובע שמדיניות הבניה צריכה
להיות מכוונת להגדלת אותן עיירות שבהן יש פחות מ-10,000 נפש.

בשנים הראשונות הפנינו רוב העולים לאזורי
הפתוח ללא כל סלקציה. התוצאה היא שמספר מקרי הסעד בקריית שמונה, ותקציב
הסעד של קריית שמונה, גדולים מאלה של רמת גן. אנו צריכים להחליט, שעולה
שעבר גיל הארבעים והוא מקרה סוציאלי, אין להפנותו לאזור פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדה זו תפקידה למצוא דרכים להקטין את
האוכלוסיה במטרופוליטן ולהגדיל האוכלוסיה
באזורי הפתוח. על עצם הענין אין בינינו חלקי דעות. השאלה היא, מה ואיך
לעשות. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים אמיצי לב לבדוק כל הצעה,
אם ביכולתנו להגשימה, ואני מוכן לומר בעינים עצומים על כל מסקנה של 5 חברים
אלה: כזה ראה וקדש. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים יחד עם המחכנגים

שהציעו הצעות, לבדוק מה ניתן לביצוע ומה לא.

אף אני מסכים שתנודת האוכלוסין מאזורי הפתוח לאזור החוף נובעת מהמשיכה לאזורות דיזנגוף, להיכל התרבות ובתי הקאפה שבערים הגדולות. את כל אלה לא נוכל להביא בנקל לאזורי הפתוח. משום כך הענין איגו פשוט כלל ועיקר. כל האנשים אוהבים לגור בכרך הגדול, ובפרט היהודים.

השר גובריץ אמר שיש לתת לאזורי הפיתוח תנאי שיכון ושירותים שונים מאלה הניתנים בערים. השר ספיר אמר שמפוני משכנות העוני יש להעביר לאזורי הפתוח. אם אמנם נחליט כך, תבוא בטענות העיר תל-אביב ויבואו בטענות המפונים עצמם, כי הם עובדים בהעשיה הקיימת בתל-אביב.

ידוע לי שעל דירות בנות למעלה מ-100 מ"ר מוטל מס דירות. ובכל זאת ברצוני להציע, כי הבנייה את בתל-אביב תיוקר על מנת ליצור קרן לבנייה באזורי הפיתוח. אם אתם רוצים, יהיה זה מס פזור האוכלוסיה.

<u>השר י. אלמוגי:</u> בסידה מסויימת אנו כבר עושים זאת.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> קשה לי לראות כרגע מקורות אחרים למטרה זו. אתם יודעים שהשלומים נגמרים. ואתם יודעים שהמגבית מסתיקה על קצה המזלג להבאת העולים.

אם לבכם טוב עליכם, אני מציע שיוטל על 3-5 אנשים מאנשי המשרדים, לעבור על ההצעות השונות ולהגיש למסקנות מה הן ההצעות הניתנות לביצוע. לאחר שועדה מצומצמת זו תציע הצעות מתומצתות, נתכנס שוב לדיון בהצעות אלו.

השר י. אלמוגי: אני תומר בהצעה ראש הממשלה ומציע שיו"ר הועדה יהיה נציג משרד ראש הממשלה ובועדה ישתתפו נציגי משרדי השכון, חינוך, אוצר, משרד הספר והתעשיה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: איננני רואה הכרח בשיתופו של נציג משרד ראש הממשלה בועדה זו.

השר ש. גוברין: אני נכון לרכז את הועדה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: הרכז את הועדה.

השר י. אלון: זו ועדת שרים או ועדת מומחים?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדת מומחים. מסקנות ועדה זו תובאנה לישיבת ה ועדה. הצעות ישנן. מה שנדרש הוא לנמות את ה הצעות ולבדוק מה מהן ניתן לביצוע ומה לא.

השר י. אלמוגי: האם לא נדון בישיבה זו בסעיף הבא?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: אני מצטער, אני צריך לעזוב. אני מוכן לקיים ישיבה נוספת של הועדה.

השר י. אלון: אני מציע להעביר ענין מעלות לועדה.

השר י. אלמוגי: איננני מקבל הצעה זו. ענין מעלות הוא ענין עקרוני.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשבוע הבא נקדיש ישיבה מיוחדת לענין מעלות.
אני מודה לכם.
הישיבה נעולה.

פרוטוקול סטנוגרפי

מישיבת הועדה הבין-משרדית לענין פיזור האוכלוסיה

ירושלים, יום ג' כ' בשבט תשכ"ה - 5 בינואר 1965

מ.א.

<u>השתתפו:</u> ראש הממשלה ושר הבטחון ל. אשכול - היו"ר

שר העבודה י. אלון

שר התקשורת ח. צבתי

שר התיירות ע. גוברין

שר האוצר, המסחר וההתעשיה פ. ספיר

שר הפנים כ.ח. שפירא

שר הפיתוח והשיכון י. אלמוגי

ש. אביר - משרד המסחר והתעשיה

א. ברוצקס - משרד הפנים

א. בורכוב - הרשות להכנון כלכלי

ד. טנה - משרד השיכון

ש. לנדמן - משרד הפנים

צ. פינס - משרד השיכון

י. צור - משרד הפנים

ע. קרון - משרד הפנים

ק. קמיר - משרד ראש הממשלה

מ. ניר - מזכיר הועדה

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ברשותכם, אני פותח את הישיבה.

נשמע דברי מלואים לדו"ח הועדה לתכנון פיזור האוכלוסיה.

שר ברוצקס: הועדה הוסמכה לפי החלטת ועדת שרים, קבלה הנחיה להגיש תכנית קונקרטית לפיזור האוכלוסיה, ולקבוע את היעדים הקונקרטים והאמצעים הפיזיים והכלכליים הדרושים להשגת מטרה זו.

מבחינת היעדים התבססה הועדה במידה מה על התכנית מרחיקת-הלכת של 4 מליון תושבים בשנת 1981, שעובדה על ידי אגף התכנון והוגשה על ידי שר הפנים לועדה זו.

שר הפנים ס.ח. שפירא: מה יהיה גודל האוכלוסיה ב-1970?

היו"ר ר ש הממשלה ל. אשכול: 3 מליון תושבים.

שר ברוצקס: ההתקדמות בפיזור האוכלוסיה עד כה הושגה בעיקר על ידי הכוונה עולים. ואם דעת הועדה היתה, שאחת הדרכים העיקריות לפיזור האוכלוסיה היא - הגדלת אחוז הווותיקים בעזורי הפיתוח, הרי בכל זאת יעדיה אלה מושגים במידה רבה על ידי הכוונת עולים. השגת יעדים אלה בעתיד מחייבת השניית 68 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשנים הבאות?

שר ברוצקס: בחמש השנים הבאות. וזה יותר ממה שהיה עד כה. למעשה עד כה הופנו לאזורי פתוח פחות מ-60%. הועדה רואה צורך בהגברה מסויימת של הכוונת העולים לעומת מה שהיה מקובל עד כה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: כמה הופנו לאזורי הפיתוח עד כה?

שר ברוצקס: פחות מ-60%.

האוצר
שר/המסחר והתעשיה פ. ספיר: בחמש השנים האחרונות הופנו לפחות 60 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

ראש הממשלה ל. אשכול: ועכשיו אתם מציעים להפנות לאזורי פיתוח 68% מה עולים?

מר ברוצקס: כן, לעומת 55-60% שהופנו בשנים האחרונות. הוערה המליצה על הפנייה 68 אחוז מהעולים לאזורי הפיתוח בהתחשב במגבלות הדמוגרפיות, הכלכליות והחברתיות הכרוכות בכך. הפנייה 68% מהעולים לאזורי פיתוח מחייבת שורה ארוכה של אמצעים די תקיפים גם מבחינה קונסטרוקטיבית וגם מבחינת מתן תמריצים גדולים יותר, בעיקר לוותיקים.

שר הפנים פ. ח. שפירא: באיזה שטח?

מר ברוצקס: הכוונה היא לסיוע למפעלים תעשייתיים, העלאת רמת השירותים; אמצעים קונסטרוקטיביים, כמו ויסות הבניה הציבורית; ואמצעים פיזיים, כמו - אי הרחבת הערים ברצועת החוף, הגבלת כמדי התעשיה באזור תל-אביב ובמידה פחותה באזור רצועת החוף בכלל.

ברוב גדול קבלה הועדה את העקרון, שבתקופת חמש השנים הקרובות יש לכוון את כל המאמצים לביסוס הקיים; כלומר, ביסוס הערים שנוסדו בשנים האחרונות, כלבד שגדי ערים, שאחת מהן כבר החלה להתפתח - כרמיאל, והשניה עדיין נמצאת באופק - מודיעין, שלמעשה היא סהווה העברת הפיתוח העירוני של תל-אביב למקום מתאים יותר.

הוכר שבתנאים מסויימים רצוי לה תהיל בפיתוח הכפור.

ראש הממשלה ל. אשכול: נוסף על פיתוח העיר מודיעין, או שהדבר

מחייב לעכב פיתוח העיר מודיעין.

<u>מר ברונפמן:</u> רוב הועדה היה בדעה, שעד סוף שנת 1970 יש לה גיע ל-10,000 תושבים במודיעין. מלבד זאת גרסה הועדה - אחרי בדיקה מחודשת של סיכויי ההתיישבות התקלאות - שבסוף תקופה זו יש להתחיל בהקמת עיר הבשור.

אשר לפיתוח הערים שבבר נוסדו, ממליצה הועדה על מתן עדיפות מסויימת לאותן ערים שמספר האוכלוסין בהן הוא 3,000-4000-5000 כדי להגדיל מספר האוכלוסין בהן ועל ידי כך ליצור בסיס יותר איתן לפיתוח השירותים. אם תועלה רמת השירותים בערים אלה יהיה בכך כדי להגדיל כוח המשיכה של ערים אלו לגבי הותיקים.

בדו"ח שהמציאה הועדה יש מבלות של מיעדים המפורטים; אלה הם אותם יעדים שבזמנו הציע משרד הפנים.

לגבי רצועת החוף, שתגדל באופן יחסי בהיקף קטן יותר מאזורי הפיתוח, ממליצה הועדה על מתן עדיפות לאותם ישובים שיכולים להתרחב על שטחי אדמה שאינה חקלאית, כמו: נתניה, אשדוד או ראשון לציון ולצמצם גידול המושבות מצד אחד ומצד שני לצמצם את התיכוז המופרז בתל-אביב וסביבתה.

היות והועדה ממליצה על שורה של עדיפויות בשטח הכלכלי, בשטח השיכון ובשטח השירותים, סבורה הועדה שחייב להיות מוסכם איפה לחת התקלות ובאיזו דרגה. לכן ממליצה הועדה על חלוקת הארץ ל-6 אזורי עדיפויות; ברור שבעדיפות הראשונה מצויות ערים כאילת ומצפה רמון מצד אחד, ונצרת עילית ומעלות מצד שני; בעדיפות שניה - צפת ואזור הנגב הצפוני, - אופקים , נחיבות ושדרות; ובעדיפות שלישית - תל-אביב וחיפה על פרבריהן, ואותם ישובים שמבחינות שמירת הערכים התקלאיים רצוי גידולן

המינימלי.

הועדה ממליצה לתת את התמריצים, עליהם הוחלטה, בתחום לימון זה של אזורי הארץ.

אשר לאמצעי התכנון הפיזי, היות ובדרך כלל תכניות-מתאר לערים נערכות לתקופה של 25-20 שנה - ותכנית המתאר כשלעצמה איננה מכשיר לויסות תרצוי - ממליצה הועדה על תכניות לחלוקת הרצויה של האוכלוסיה. עם קבלת חוק התכנון בכנסת נוצר מושג של "תכנית ארצית". והתכנית הארצית שהיא הבסיס לתכנון הפיזי ובודאי לפיזור ה אוכלוסיה , חייבת להיות תכנית של החלוקה הרצויה של האוכלוסיה המתאשרת על ידי הממשלה והופכת למסמך הקובע פעולות התכנון והפתוח הכלכלי.

הועדה ממליצה על תכנון אזורי יותר משולב ויסודי כמכשיר המסייע לפיזור האוכלוסיה. ומדגישה חשיבותן הגדולה של תכניות המתאר המווסתות את פיתוחם של ישובים בודדים; ודורשת הקפדה מלאה - שלא היתה עד כה - על כך שהתכנית תותאם התאמה מלאה ככל האפשר ליעדים הדמוגרפיים שיקבעו בתכנית חלוקת האוכלוסיה.

היות והועדה סבורה שתכנית-מתאר כשלעצמה , עם כל חשיבותה, איננה מהווה מכשיר לויסות, כי היא מכוונת ל-20 שנה, ואם ראש העיר הוא איש אנרגי, הוא יכול לבצעה תוך שלוש שניפץ-הוא יכול להקים מפעל תעשייתי ועל ידי כך להגדיל מספר האוכלוסין בעירו - יש צורך להכניס מושג חדש ה מקובל זה מכבר בארצות הגוש המזרחי, והיום במידה מוגבלת גם בצרפת: חלוקת תכנית המתאר לשלבים של 5 שנים ורכוז פעולות הפיתוח המוניציפליות בתחום השכון הצבורי והממלכתי, וויסות הפיתוח התעשייתי על ידי חלוקה לאזורי פיתוח. זאת אומרת שבחמש השנים הקרובות יתרכז כל ה מאמץ בפתוח שלב זה של התכנית.

רוב הועדה הכליץ על הקצאת השטחים המיועדים לשלושת השלבים הנוספים. אצא כשלעצמי הסתייגתי מהכלצה זו, כי היא נראתה בעיני רדיקלית מדי. אבל רוב הועדה בדעה שכל המאמץ הצבורי והממלכתי בפיתוח ובניית התשתית צריך להתרכב בשלב הראשון. עם זאת היה ברור לועדה שלא בכל המקרים ניתנת חלוקה כזאת לשלבים. אבל ברוב המקרים היא ניתנת, ועל כן היא יכולה להוות אחד האמצעים המרכזיים להסדרת המדיניות הקרקעית. אלה הם האמצעים של התכנון הפיזי, עליהם ממליצה הועדה.

אשר לאמצעים הכלכליים, ממליצה הועדה על סיוע לפיתוח בסיסי בהתאם לעדיפויות; הועדה ממליצה על הוולת השכון באזורי הפיתוח לעומת השכון ברצועת החוף. ואמצעים לויסות הבניה הצבורית שתהיה להם השפעה על פיזור האוכלוסיה.

הועדה ממליצה על מתן עדיפות בהשקעות ממלכתיות בתחום השירותים, ובעיקר בשטח התנור' כי פזור האוכלוסיה מהווה בעיה חברתית יותר מאשר בעיה תעסוקתית; וקיימת לא רק בעיה של פזור האוכלוסיה אלא בעיה של זרימה חזרה של תושבי אזורי הפיתוח למצועת החוף, שנגרמת לא רק בגלל הגאות הכלכלית ברצועת החוף, אלא בגלל הרמה הגבוהה יותר של השירותים ברצועת החוף. לכן חייבת להיות קומפנסציה בשטח זה על ידי מתן עדיפות גדולה בהשקעות לבי"ס תיכוניים, שירותי בריאות ושירותים אחרים ברמה של התשתית וברמת הדיור, שתהווה משקל נגדי לכוח המשיכה של רצועת החוף.

כמובן, לכל זה יש מחיר ויש גם יתרונות, נוסף על היתרונות הכלליים, הבמחונים וההתיישבותיים; כי עצם התצטופפות באזור תל-אביב מעלה את ההוצאות בשטח התחבורה ובשטחי השירותים השונים. לכן יש בכך גם חסכון כלכלי-כספי. אבל הועדה לא עשתה את המאזן המדוייק, כי עשיית מאזן כזה מחייבת מחקר רציני.

אין ספק שפיזור האוכלוסיה עולה במחיר מסויים. מכך נובעות המגבלות של היעדים שהצבנו לעצמנו.

<u>היו"ר ראש המשלה ל. אשכול</u>: בדף 5 של הדו"ח נאמר: "ב-1970 רואה הועדה כיעד שניתן להגשמה את הכפלת חלקה של האוכלוסיה הכללית באיזורי הפיתוח עד 32% לעומת 30%". זאת אומרת שהיעד הוא גידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח ב-3%?

<u>מר ברוצקס</u>: כן.

<u>השר ע. גוברין</u>: רצוני לומר מה הן הנחות היסוד שלי. הנחת יסוד ראשונה היא, שאילו עמדנו רק בפני השאלה של ביסוס אותן עיירות פיתוח, שאנו פועלים בהן עכשו, הרי פרט לכמה עיירות פיתוח בהן המצב קשה, יכולים היינו לומר כי המצב בעיירות הפיתוח מניח את הדעת. מבחינת הפיתוח התעשייתי של עיירות הפיתוח, חלה התקדמות עצומה. במשך השנים הוקמו מפעלים רבים באזורי הפיתוח. ב-1963 מספר המפעלים באזורי הפיתוח היה 959 והושקעו בהם 593 מליון לירות; מחצית הסכום ניתן כהלוואה על ידי הממשלה מתקציב הפיתוח ובנק התעשיה. מספר העובדים במפעלים אלה ב-1963 היה קרוב ל-36000 עובדים. ב-1964 מספר המפעלים הגיע ל-1141; זאת אומרת נוספו 180 מפעלים שהושקעו בהם 155 מליון לירות, ומספר ה עובדים עלה ל-42000. כלומר כ-5500 עובדים נוספו בתעשיה ובמלאכה, שהם יסוד בוסד של עיירות הפיתוח.

ואשר לתכניות לעתיד, ההנחה היא שבשנתיים הקרובות יתווספו 15,000 מקומות עבודה נוספים באזורי הפיתוח. וההשערה היא שב-1965 נגיע לתוספת של 6000-7000 מקומות עבודה וב-1968 נגיע לתוספת 8000 מקומות עבודה.

יכולתי להאריך הרבור על התכניות בעתיד, אבל לא אעשה זאת, כי איננו עוסקים בזה עתה. אילו דנו על עיירות הפיתוח, מבחינת מעשי הממשלה בהן, הרי המצב יכול היה להניח את הדעת פחות או יותר. אבל איננו דנים היום רק על התעסוקה בעיירות הפיתוח.

אני מחזיק תודה למשרד העבודה שהמציא לי סיוטת המחקר שערך על עיירות הפיתוח. מחקר זה מגלה בפנינו תמונה שונה על המצב בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית. ולמצב זה יש השלכה גם על מצב התעסוקה בעיירות הפיתוח.

אם אנו דנים על מה שעשתה הממשלה באיזורי הפיתוח בשמונה השנים האחרונות, אני חושב - והפעם איננני מעיד על עיסתי - שכל המשלה יכולה להתגאות במעשיה גם מבחינת פיזור האוכלוסיה, אם כי בשטח זה לא נתמלאו כל התקוות. 180 אלף תושבים ב-21 עיירות הפתוח המופיעות בדו"ח של משרד העבודה, מהוים 8,5% מהאוכלוסיה היהודית בארץ; ב-1957 היוותה אוכלוסיית עיירות הפיתוח פחות מ-5% מהאוכלוסיה היהודית; ב-1961 הגיעה ל-6% ובשלבי 1964 התקרבה ל-9% מכלל האוכלוסיה היהודית. לאור התפתחות זו אפשר להניח כי אם נמשך את היעדים של פיזור האוכלוסיה, תגיע אוכלוסיית אזורי הפיתוח ל-12% מכלל האוכלוסיה היהודית בארץ.

שני גורמים הביאו לגידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח: העליה והריבוי הטבעי. בשעה שהריבוי הטבעי בארץ הוא 92 לכל 1000 נפש, הרי בעיירות הפיתוח הריבוי הטבעי הוא 170 לידות לכל 1000 נפש.

לעומת זאת הודות לרווחה שבאשליה השוררת אצלנו, קיים תהליך חמור מאד, שראשיתו מבחינה חב רחית וסופו מבחינה מקצועית. בעיירות הפיתוח קיימת מידה נמוכה מאד של יציבות האוכלוסיה. מ-1961 העתיקו 48,000 איש מתושבי עיירות הפיתוח מקום מגוריהם לאזור החוף. 48,000 איש אלה מהווים 40% מאוכלוסיית עיירות הפיתוח ב-1961. שעור התחלופה באזורי הפיתוח גדול פי ארבע משעור התחלופה הארצי. ורובם המכריע - למעלה מ-90 אחוז - של העוזבים את עיירות הפיתוח הם יוצאי אירופה ואמריקה.

כאשר אנו אומרים שהמקום לפיזוג גלויות אינו רחוב דיזנגוף אלא עיירות הפיתוח, זה דיבר ריק שאין לו כיסוי; כי קרוב ל-9% מכל המועסקים בעיירות הפיתוח, שהם 4500 איש - והם מועסקים בתפקידים בכירים בתעשיה, בנין ושירותים - גרים מחוץ לעיירות הפתוח.

לעומת זאת רצוני לציין כמה תופעות חיוביות. ראשית, מספר המועסקים בתעשיה ובמלאכה מגיע ל-38 אחוז מכלל המועסקים בעיירות הפתוח. כל הזמן חשבתי שתתעשיה מעסיקה 22%-21.

<u>פ. ספיר:</u> התעשיה מעסיקה 24%.

<u>השר ע. גוברין:</u> מספר המועסקים בחקלאות, עליה התבססו עיירות הפיתוח בעבר, ירד. ומספר המועסקים בענף הבניה עלה. בענפי השירותים השונים מועסקים 23%.

מכאן אני מגיע לשתי מסקנות:

א) אם איננו רוצים לפזר מעם המרץ שלנו על פני 7 ימים, עלינו לחזור בנו מההחלטה על פיתוח הנשור ומודיעין.

ב) אין תקווה שנפליה לבסס עיירות הפיתוח
מבחינה חברתית ותעסוקתית - גם אם יוקמו בהן מפעלים תעשייתיים - אם
לא נמצא דרך לעכב ג ידולו והתפשטותו של אזור התוף. ואנו עלוליםלעמוד
באחד היפים בפני מצב קטסטרופלי בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית, כי ברובן
המכריע של עיירות הפיתוח, לא תהיה חברה. ולא יהיה מזוג גלויות, כי
לא יהיה מא למזג, פרט לנשואין של יוצאי אפריקה עם יוצאי אסיה.

בזמנו, לאחר בירורים שקיימתי עם השר ספיר,
הגשתי הצעה בדבר הדרכים שיש לנקוט בהן כדי לחזק את אאאאאת צעיירות
הפיתוח. הגע חי לפסקנה שכל עוד תמשך הרווחה באזור החוף , החפריצים
שאנו נותנים לאזורי הפיתוח לא יועילו.

בקשתי מהשגרירים שלנו באירופה להשיג חמר
על הדרכים בהן נוקטות אנגליה ואיטליה לפיתוח אזורי הפיתוח שלהן.
(בבזדמנות זו אני מודה לשגרירים על החמר ששלחו לי). אני מודה שלארצות
אלו יש יכולת גדולה משלנו. אבל לעומתן אנו עושים את המניפום שבמניפום
גם בתחום הפעולה שצריך לעשות משרד הפנים, גם בתחום הפעולה שצריך
לעשות משרד העבודה, גם בתחום פעולות הבנקים וגם בתחומים אחרים.
אני מניח שגם באנגליה ואיטליה הגורם הבמחוני יש לו חשיבות. האנגלים
אינם רוצים להרחיב את לונדון,והצרפתים אינם רוצים להרחיב את אזור
פריז, והאיטלקים אינם רוצים להרחיב את אזורה של רומא.

היות והזמן העומד לרשותנו הוא קצר, לא אקרא
בפניכם שורת ההצעות שהיה בדעתי להציע, ואשר הן תוצאה של המחקר שערך
משרד העבודה. אציין רק את העיקריות שבהן:

א) הפסקת פיתוח הבשור ומודיעין;

ואילו יכולתי לבטל כמה עיירות פיתוח קיימות, א הייתי עושה זאת ברצון.

כי יש כמה עיירות שאינני רואה תיקון להן.

ב) הגבלות על פיתוח אזור החוף; כמובן, אם יש לנו הכוח לעמוד בהן.

<u>שר הפנים פ.ח. שפירא:</u> מה פירוש הדבר?

<u>השר ע. גוברין:</u> לדוגמה - אי ביצוע "תכנית ל' " בתל-אביב;

ג) שנוי רדיקלי מרחיק לכת בתנאים שאנו נותנים לאזורי הפתוח בכל התחומים: מחיר ש כון שונה מאשר באזור החוף; שכון ותיקים שונה מזה שבאזור החוף. אני יודע שהמדובר הוא במליון י לירות.ש...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ואינך נבהל?

<u>השר ע. גוברין:</u> לא, אינני נבהל. כי אם לא נעשה זאת, פיזור האוכלוסיה, או כפי שאני אומר איכלוס מלוא הארץ - לא יקום ולא יהיה.

והערה אחרונה, נראה לי שעם הפעלת נמל אשדוד, העיירות אופקים ושדרות יתפתחו בקצב מהיר יותר. לא כן המצב בגליל. אם אנו רוצים לתקן את מצב הדברים בחצור, מעלות וקריית שמונה, אנו צריכים לתת להם תנאים מיוחדים במסגרת התנאים לאזורי הפיתוח.

את הצעותי המפורטות אמסור בכתב.

<u>שר האוצר המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> לא אדבר על העבר . ברצוני לדבר על העתיד. אם לא יארע נס, תוך זמן קצר תסתיים העליה. כבר עתה בונים את הדירות לעולים שיבואו ב-1965/66. התקציב לשנת 1965/66 כולל שיכון לעליה שתבוא עד סוף 1966. 2600 יחידות דיור נמצאות בבניה

והן מיועדות ל-100 אלף עולים. עם חיסולן של שתי הגלויות ברומניה ומרוקו, בארבע השנים הקרובות יבואו שרידי היהודים מארצות אלו ועולים מעטים מהמערב ודרום אמריקה.

בעיית ערי הפיתוח איננה בעיית העבודה או התעסוקה, גם אם פה ושם יש עדיין מחוסרי עבודה מעטים. מספיק שנביא למקום כזה מפעל אחד, והמקום יהפוך למקום שבו יש מחסור בכוח אדם.

לא ידעתי את המספרים שציין השר גוברין על חלופי האוכלוסין בעיירות הפתוח. מספרים אלה ששמעתים היום מחזקים בי את הדעה, שאם לא תקום תנועה שתציב לה מטרה פיזור האוכלוסיה, עלולים לקרות אסונות בערי הפיתוח.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> כיצד מקימים תנועה כזאת?

<u>שרהאוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אינני בטוח אם צריך להוסיף תנאים לאזורי פיתוח מסויימים. כאשר יפתח נמל אשדוד, אני סבור שהערים יבנה, אשקלון ואשדוד, בעיותיהן הכלכליות וההתעסוקתיות תבואנה על פתרונן. צריך לחת לאזורי הפתוח הקלות בשטח המנוכי וההברתי. אם א ראש הממשלה יציג בפני הצבור תפקיד זה כתפקיד העיקרי בחמש השנים הקרובות...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> זה הדבר הקל ביותר. השאלה היא הוא מספיק.

<u>שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אני חוזר ואומר שבעיית אזורי הפיתוח איננה יותר בעיית התעסוקה, אלא בעיה חברתית-צבורית ממדרגה ראשונה. אני סבין שפתרון בעיה זו איננו אקט

אקט+ חד-פעמי אלא פרוצס שיימשך שנים. אם נשכן את כל דיירי משכנות העוני בערים הגדולות, נצמצם פוטנציאל כוח האדם שאנו יכולים להעביר לאזורי הפיתוח.

אני מסכים לדעתו של השר גוברין, שאין לפתח אזור תעודיעין. לגבי חבל השור, צריך לבדוק את הדברים. אבל אם אנו מדברים בקטגוריה של 6 שנים, איננני בטוח אם יהיה זה מעשה נבון אם נקים מרכז עירוני באזור ניצנה והסביבה. מודיעין בעיני כמוה כפתח-תקווה או רמלה.

מר טנה: ברצוני למסור כמה נתונים על השיכון.

68% משיכון העולים נבנים באזורים א' - ד';
4% בהתיישבות; 18 אחוז באזור ה', 10 אחוז א בערים ת גדולות. הבניה הפרטית בונה אפס אחוז באזור א', 2% באזורים ב'-ג', 13% באזור ד' כולל ירושלים, 15% ב ושבות, 70 אחוז באזור ה', מהם 50 אחוז בגוש דן; מחצית כל הבניה הפרטית מתרכזת בגוש דן.

אני סבור שכל זמן שלא נשנה יעדי הבניה של היזמה הפרטית, לא ישתנה המצב מבחינה זו. אחרי 10 שנים בנו בקריית גת 5000 יחידות דיור על ידי הממשלה ו-14,000 יחידות דיור על ידי היזמה הפרטית. אבל הקרקע לבניה הפרטית מחירה היה 5000 לירות לדונם.

על כן ה צעתי היא שתעובד תכנית שתאפשר לתת לאלה הרוצים לבנות באזורים א'-ג' תנאים מיוחדים.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: כאשר אתה אומר "בניה פרטית" אתה מתכוון לקבלן פרטי או לעולה פרטי?

מר טנה: לקבלן הפרטי הבונה בשביל תושבי המקום שיש להם אפשרות לעבור משכון עולים לדירות בנות 90-60 מ"ר.

דבר זה אינו קיים עד היום. ואם לא ניתן קרקע זולה ונעשה את פיתוח השטח על ידי מקורות ממשלתיים, היזמה הפרטית לא תבנה במקומות אלה. אין צורך לחלק קרקע חינם למטרה זו, אלא יש לתת קרקע למי שרוצה לבנות באזורי הפיתוח. בכל אותם מקומות שמינהל מקרקעי ישראל לא הקצה קרקע למטרה זו, החלה ספסרות בקרקע.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: אתה מתכוון לאותו מקום שבו יושבים עולים שבמשך השנים התבססו מבחינה כלכלית והם רוצים לעבור לדירה טובה יותר, והם מוכנים לעבור לדירות שבונים קבלנים פרטיים?

מר טנא: הקבלנים הפרטיים אינם בונים עד היום בעיירות הפתוח, אפילו לא בבאר שבע.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: התוצאה היא שהאנשים ממשיכים לגור בדירות הקטנות?

מר טנא: לא, הם בורחים לתל-אביב. אחת הסיבות לתנודת אוכלוסיית ערי הפיתוח היא, שאלת שהתבססו מבחינה כלכלית עוברים לתל-אביב.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: האם מישהו חקר ולמד מדוע עוברים תושבי אזורי הפתוח לתל-אביב?

מר טנא: תושבי אזורי הפתוח עוברים לתל-אביב, כי בה הם יכולים להשיג תנאי שיכון טובים יותר, וחיי חברה ותרבות.

היו"ר לוי אשכול ל. אשכול: האם בתל-אביב הוא מקבל דירה במחיר זול יותר?

מר טנה: בתל-אביב ערך הדירה עולה.

השר פ. ספיר: האורוה של רחוב דיזנגוף מושכים אותו.

מר טנה: רק ב-7 ערים מערי הפתוח יש בי"ס תיכון.
לכן אחד הדברים שעלינו לעשות בזמן הקרוב ביותר
הוא - הקמת בי"ס תיכוניים בערי הפתוח.

השר פ. ספיר: כמה בי"ס תיכונים נמצאים בשלב של הקמה?

מר טנה: 2 בי"ס.
יש ערי פתוח שהאוכלוסיה בהן אינה עולה על
5000 נפש. כל זמן שלא יגיע מספר התושבים בכל עירות הפיתוח ל-10 אלפים ,
יקשה עלינו לפתור את הבעיות החברתיות והסוציאליות בהן. מתוך 23 עירות
פיתוח יש 14 עירות שהאוכלוסיה בהן היא פחות מ-10,000 נפש. רק ב-4 עירות
פתוח עולה האוכלוסיה על 25,000 נפש. מכאן נובע שמדיניות הבניה צריכה
להיות מכוונת להגדלת אותן עירות שבהן יש פחות מ-10,000 נפש.

בשנים הראשונות הפנינו רוב העולים לאזורי
הפתוח ללא כל סלקציה. התוצאה היא שמספר מקרי הסעד בקריית שמונה, ותקציב
הסעד של קריית שמונה, גדולים מאלה של רמת גן. אנו צריכים להחליט, שעולה
שעבר גיל הארבעים והוא מקרה סוציאלי, אין להפנותו לאזור פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדה זו תפקידה למצוא דרכים להקטין את
האוכלוסיה במטרופוליטן ולהגדיל האוכלוסיה
באזורי הפתוח. על עצם הענין אין בינינו חלקי דעות. השאלה היא, מה ואיך
לעשות. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים אמיצי לב לבדוק כל הצעה,
אם ביכולתנו להגשימה, ואני מוכן לומר בעינים עצומים על כל מסקנה של 5 חברים
אלה: כזה ראה וקדש. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים יחד עם המתכננים

שהציעו הצעות, לבדוק מה ניתן לביצוע ומה לא.

אף אני מסכים שתנודת האוכלוסין מאזורי הפתוח לאזור החוף נובעת מהמשיכה לאורות דיזנגוף, להיכל התרבות ובתי התיאטרון שבערים הגדולות. את כל אלה לא נוכל להביא בנקל לאזורי הפתוח. משום כך העניין אינו פשוט כלל ועיקר. כל האנשים אוהבים לגור בכרך הגדול, ובפרט היהודים.

השר גוברין אמר שיש לתת לאזורי הפיתוח תנאי שיכון ושירותים שונים מאלה הניתנים בערים. השר ספיר אמר שמפוני משכנות העוני יש להעביר לאזורי הפתוח. אם אמנם נחליט כך, תבוא בטענות העיר תל-אביב ויבואו בטענות המפונים עצמם, כי הם עובדים בתעשיה הקיימת בתל-אביב.

ידוע לי שעל דירות בנות למעלה מ-100 מ"ר סוטל מס דירות. ובכל זאת ברצוני להציע, כי הבנייה את בתל-אביב תיוקר על מנת ליצור קרן לבנייה באזורי הפיתוח. אם אתם רוצים, יהיה זה מס פזור האוכלוסיה.

<u>השר י. אלמוגי:</u> במידה מסויימת אנו כבר עושים זאת.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> קשה לי לראות כרגע מקורות אחרים למטרה זו. אתם יודעים שהשלומים נגמרים. ואתם יודעים שהמגבית מספיקה על קצה המזלג להבאת העולים.

אם לבכם טוב עליכם, אני מציע שיוטל על 3-5 אנשים מאנשי המשרדים, לעבור על ההצעות השונות ולהגיש למסקנות מה הן ההצעות הניתנות לביצוע. לאחר שועדה מצומצמת זו תציע הצעות מתומצתות, נתכנס שוב לדיון בהצעות אלו.

השר י. אלמוגי: אני תומך בהצעת ראש הממשלה ומציע שיו"ר הועדה יהיה נציג משרד ראש הממשלה ובועדה ישתתפו נציגי משרדי השכון, הפנים, האוצר המשרד המסחר והתעשיה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: איננני רואה הכרח בשיתופו של נציג משרד ראש הממשלה בועדה זו.

השר ע. גוברין: אני נכון לרכז את הועדה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: תרכז את הועדה.

השר י. אלון: זו ועדת שרים או ועדת מומחים?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדת מומחים. מסקנות ועדה זו תובאנה לישיבת ה ועדה. הצעות ישנן. מה שנדרש הוא לנפות את ה הצעות ולבדוק מה מהן ניתן לביצוע ומה לא.

השר י. אלמוגי: האם לא נדון בישיבה זו בסעיף הבא?

היו"ר ראש הממשלה ל. א שכול: אני מצטער, אני צריך לעזוב. אני מוכן לקיים ישיבה נוספת של הועדה.

השר י. אלון: אני מציע להעביר ענין מעלות לועדה.

השר י. אלמוגי: איננני מקבל הצעה זו. ענין מעלות הוא ענין עקרוני.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשבוע הבא נקדיש ישיבה מיוחדת לענין מעלות. אני מודה לכם.

הישיבה נעולה.

ט י ו ט ה
סטינוגרמה

פ ר ט י - כ ל

הישיבה השמינית של ועדת השרים לענייני
עיזור האוכלוסיה שהוקמה ע"י החלטה
מס. 135 של הממשלה מיום
כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ט' באייר תשכ"ד - 21.4.64

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר,
י. אלטוגי,
י. בר-יהודה,
ע. גוברין,
פ. ספיר,
ח.מ. שפירא

נעדרו השרים: י. אלון (בחו"ל),
מ. דיין

ש. צויגריך - מזכירות הממשלה
ש. אסיר - משרד המסחר והתעשיה
א. ברונצקס - משרד הפנים
ד. כוכב - רשות התכנון
ח. לב-כוכב - משרד העבודה
ע. קטיר - משרד ראש הממשלה

```
```

הקמת עיר באזור מודיעים

השר ע. בוברין: אני רוצה בעניין מודיעים להציע פשרה, כדי לא לעורר ויכוח, כשבחליט לדחות את עניין מודיעים לשנה אחת וזאת בלי ניסוקים.

השר פ. ספיר: אני רוצה להציע הצעה פנוסחת, מסשיכים בתכנון המוקדם של מודיעים בשנת 1964/65.

השר ח.ס. שפירא: זוהי הצעה אחרת.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא אומר: הלכה ואין מורים כן.

השר י. אלמוגי: אנו מסשיכים בתכנון. רק לפני חדשים אחדים היתה התחרות ביניהם: מי הציע רעיון מודיעים, כרגיל אצלנו הכל פורסם וכרגיל אצלנו היתה ישיבה של הוועדה והיו חילוקי דעות, אבל הוכרע, אלא מה קרה - אז הסתבכו בהבחה למר קליר מארגנן. אני סענתי, שאין אנו מוכנים להקצות עתה לבית חרושת ארגמן בעיר החדשה לפני שהיא מתוכננת היטב, אולם לאחר שהבטיחו וזה עניין של מפעל גדול, אמרתי שאני מוכן לעשות יוצא מן הכלל ולהחיש את התכנון הראשוני ולסיימו בפשך שלושה חדשים, אבל בדרך כלל לוקח התכנון שנה. התחלתי לזרז את התכנון, אבל בינתיים מצא מר קליר מוצא אחר והוא עזב את התכנית של העברה למודיעים. מאותו רגע אמרתי לאנשים המסמלים בתכנון, שאין מה להזדרז והם מבצעים את התכנון בהחאם להחלטה, וזה ייפשך לפחות שנה אחת. את ההקצבה בתקציב 1964/65 לא ננצל. אין צורך לשנות עכשיו שום החלטה, ההחלטה שרירה וקיימת.

ראש הממשלה ל. אשכול: הכל התייעב בדותק, אבל התייעב.

השר י. בר-יהודה: איננני מסכים לנוסח זה ומדוע - נוסח זה אומר שבמקום להוציא השנה 6,000,000 ל"י, נוציא כסף זה בשנה הבאה, בינתיים מכינים התכנית, אני קורא מתוך ההחלטה הקודמת של הוועדה: "בשלוש השנים הראשונות ייבנו במקום כ-1,000 יחידות דיור בעיקר בתנאי מפעל

Mayor R. Kelly:

Mayor S. Wolfe:

Mayor M.C. Murray:

Councilman V. Morris:

Mayor C. Morris:

Councilman Mitchell:

Mayor C. Er-Tarrah:

התכנון לבניין וייעשו עבודות הפיתוח הדרושות". שר העבודה הציע לפני חדשים אחדים לתקן החלטת ועדת השרים, הוא מציע: "1. בסודיעים לא ייבנה שיכון כלשהו כמיסון תקציבי", אני מסכים בפאה אחוז לפה שהוא הציע, הוא הציע עוד כמה הצעות ואם זה נלווה לתכנון שייעשה - לא איכפת לי".

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> מה זה שייך לישיבה זו, על זאת דנו והחליטו.

<u>השר י. בר-יהודה:</u> זאת אותה הוועדה, היא יכולה לשנות.

אם מקבלים הצעת גוברין, אני סוכן לא להוסיף, אם אתה אומר בנוסח פותאם בין שני השרים, אני רוצה שכל מי שמכין תכניות - ידע אלו תכניות עליו להכין.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> דומני אם להוסיף להצעת ספיר-אלמוגי עוד איזה דבר, לאחר שבשנה זו יוכנו התוכניות, לא יבוא לשום פעולה, אלא עוד הפעם יביאו את ההצעה לדיון, בדיון ההוא יהיה מקום לדבר איזה שיכונים עושים.

<u>השר י. בר-יהודה:</u> להכין תכניות "קאסט בעלט".

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> הם לא יציעו שיכון זה או אחר, הם ישרטטו משבצות ולא יותר.

<u>השר ח.מ. שפירא:</u> מה שהשר גוברין מציע - פירושו להפסיק את הכל.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> לשנה זו.

<u>השר ח.מ. שפירא:</u> זה עלול לעשות רושם לא כל כך טוב. יושבים ומחליטים, מפרסמים לכל אחד מפרסם שהוא אחראי ליוזמה, אחר כך יוצא - עורבא פרח, אני גם כן מצטרף להצעה להסיר בתכנון, אבל לפני הביצוע - איני יודע אם צריך לעשות רק את המתאר, רק תכנון העיר או גם תכנון הבינוי והאוכלוסיה (<u>השר פ. ספיר:</u> אני מדבר לעת עתה על תכנון העיר). יאמר שר המסחר והתעשיה למה הוא מתכוון וכמה יקציב?

<u>השר פ. ספיר:</u> אני התכוונתי לתכנון המתאר ולכן אמרתי, אדוני שר התחבורה, שיוציאו 1,000,000-500,000 ל"י.

תמונה, שהיה" רחבה שהיתה מכוסה אדרעים. כל אחדים אלה, כולל אחרים אחדים שאין נוכחים כרגע אצלי, הם בעלי: ד"ר, פרופ' לא ראיתי פרופ' לוי, ד"ר אחד שהיה מנהל בית חולים בעיר ב', ד"ר אחד שהיה מנהל מחלקה בבית חולים בעיר ג', ד"ר אחד שהיה מנהל מחלקה בבית חולים בעיר ד'.

<u>רחל אלטמן ד. אלכלי:</u> כל זה ב"ד שנת שבעים וו, כל זאת זכרונותי.

<u>אבי ד. בן-יהודה:</u> לפני מלחמת העולם הראשונה, בימי השלטון התורכי.

אני מניחה שהיה לכם מושג כלשהו, אבל אולי לא כולכם, אם אומר שבין השנים – לפני אלף תשע מאות ארבע עשרה.

<u>רחל אלטמן ד. אלכלי:</u> לפני אם שלטון הבריטים בארץ-ישראל בין השנים הללו, לפני מלחמת העולם הראשונה, אלא כלי אחרים שלטון התורכים, כל אלה הדברים שאני מנסה להעלות בזכרוני.

<u>אבי ד. בן-יהודה:</u> אנחנו נכנסים לתוך "מאה שערים".

<u>רחל אלטמן ד. אלכלי:</u> אם אני נכנסת לשם, זה אך ורק, כי אבי היה רופא, ולפעמים נסעתי איתו לשם.

<u>אבי ד.ב. בן-יהודה:</u> כל הזמן אנחנו מדברים – בעיקר אתם מדברים – על הרופאים.

<u>רחל אלטמן ד. אלכלי:</u> כאלה זה.

<u>אבי ד.ב. בן-יהודה:</u> זה נראה לנו מוזר, כי אנחנו לא כל כך מכירים. אתם מכירים אישית, ואתם יודעים הכל, אבל אנחנו לא יודעים כלום. אנחנו לא יודעים – לפני אלף תשע מאות ארבע עשרה – מה היה בירושלים, מי היה בירושלים, מי היה רופא, מי היה מנהל בית חולים (<u>אבי ד. בן-יהודה:</u> אני מכיר כמה מהם מן הספרות). אתם כל הזמן מדברים על הדברים האלה כאילו

<u>אבי ד. בן-יהודה:</u> אני מתכוונים לכתוב ספרות, ברור כי אתם, כמובן, מכירים את הדברים האלה, ואנחנו לא מכירים אותם. אתם יודעים הכל, ואנחנו לא יודעים כלום.

השר ח.כ. שפירא: עד כמה שאני יודע זוהי רק הוצאה של עשרות אלפי לירות.

השר פ. ספיר: אין סתירה ביני ובין גוברין ואין סתירה בין אלמוגי ובין גוברין, אלא זה עניין צבורי. גם אני לא רשום בין אלה שרצו להגיד: סודיעים, איני רואה בזה שום עניין פיתוח.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני רוצה להודיע, שאני התלבטתי לרעיון זה.

השר פ. ספיר: נאמר בעניין זה משהו, כבר היה בעתונות בדבר הקרובים למלכות, ישבתי בשקט עד עכשיו, גם עכשיו יכולה ההחלטה להתקבל פה אחד.

השר י. אלמוגי: אני מציע: ממשיכים בתכנון העיר סודיעים, כאשר התכנון יהיה סוכן יובא לדיון ולאישור הוועדה.

השר ע. גוברין: מצב הדברים היום הוא כזה, נקלעתי למצב, כאשר דיברתי עם 5-6 אנשים בדבר העברת מפעלים לאזורי פיתוח, הקרוצים לעבור לסודיעים, אני מצטער שהיום לא נוכל לדון בדין וחשבון הראשון של הוועדה הבינמשרדית, אבל איני עומד על כך, כי בר-יהודה הודיע שלא הספיק לקרוא אותו, עוד ארצה על עניין זה, אני רק רוצה להגיד שחלק העולים, בעלי היכולת, בעלי הסקצוע "מתפזרים" לתל-אביב, לכן אם מדברים עם אנשים - יש להם פנאי, הם מחכים לתכנון סודיעים. אני רציתי להקל עלינו, לעשות מאמץ, להרוויח את המפעלים שעמדו כבר לעבור, שיעברו לאזורי פיתוח. אם תתקבל החלטה, שדוחים זאת לשנה, יחשבו שאולי לא יצא מזה ולא כלום, אבל אם ממשיכים בתכנון - הם מיחכו, זה לא כל כך בוער אצלם (רה"מ ל. אשכול: המפעלים קיימים?) - הם נמצאים באזור דן (רה"מ ל. אשכול: יהיו עוד שנה) - בינתיים מוציא משרד העבודה 7,000,000 ל"י לעובדי דחק.

אני נכון להכנע, אבל אם ייאמר: דיון מחדש.

ראש הממשלה ל. אשכול: גם אם לא ייאמר: דיון מחדש, אם מישהו יעורר את השאלה - ידונו.

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

השר י. בר-יהודה: אם לא הצעה פשוטה, שלא טרחיקה לכת - אני סובר שהסדר הנכון הוא, שלפני שנגשים לתכנון של דבר מסויים, זה לא "כסו כל xxxxx כותל המערבי", צריך לוסר לפחות 3-4 קווים כלליים. אני מסכים לניסוח עם התוספת של אותם הדברים שניסח יפה יגאל אלון.

השר ע. גוברין: אתה עכשיו מתנגד להצעתי הראשונה.

השר י. בר-יהודה: אם יקבלו את ההצעה שלך, אני אחכה.

השר י. אלמוגי: היות ואני קצת יודע מה זה נקרא תכנון...

השר י. בר-יהודה: אגב, גם אני יודע.

השר י. אלמוגי: תסכון על זאת, שאין כל קשר בין התכנון ובין השאלה אם השיכון הוא בסיכון תקציבי או בסיכון אחר, אנו מתכננים את העיר - כבישים וחשמל וגם ביוב, גנים ובתי ספר, בזמן שנביא את התכנית לדיון מחדש ולאישור, נדון מה יהיה השיכון שם, זה לא רלבנטי.

ס ה ל י ט י ם להמשיך בתכנון מתאר העיר מודיעים.
עם השלמת התכנון תובא התכנית לדיון
ולאישור ועדת השרים לעניין פיזור
האוכלוסיה.

- - - - -

השר ע. גוברין: אני רוצה לבקש, שתודיע לנו עכשיו מתי נדון על הפיזור בכללו.

השר י. בר-יהודה: אמנם אמרתי, שלא עברתי על הדין והחשבון, אבל אם אתם מניחים שזה מסילא לא ייגמר היום, יתחילו אלה שקראו ויודעים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אין לזה טעם, בין כה וכה יצטרכו להעביר לישיבה שניה. מה שנוגע לי, אנוכי שמח להודיע, שלא אוכל להשתתף בישיבה זו, אלא לאחר שובי מחו"ל. אני מציע שתקיימו ישיבה בסוף השבועות הללו, אני מוכן לבקש את שר האוצר שהוא יהיה יו"ר ותדונו.

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

השר פ. ספיר: לא הפסדנו שום זמן.

השר ח.ס. שפירא: אני רוצה לבקש החלטה בדבר אחד, זה שייך לוועדה לפיזור האוכלוסיה, אנו הקפאנו את הפארק על הר הכרכל, ארגון עולי מרכז אירופה קיבל 2,000,000 מארק מגרמניה לבניית בית אבות, ועדה מקומית אשרה את התכנית.

השר י. אלמוגי: אני מציע לא להחליט בהעדרו של שר החקלאות, הוא שליח הוועדה לענייני שטח הפארק, יש לו דעה אחרת.

השר ח.ס. שפירא: אין לו דעה אחרת, הם עלולים להפסיד את הכסף.

השר י. אלמוגי: אני רוצה לשכנע אותם ללכת לכרמיאל.

השר פ. ספיר: אתה, שר החקלאות ושר השיכון תחליטו.

השר י. בר-יהודה: ראיתי את טפת ההקפאה, ההקפאה עשתה לגבי חיפה מחוה בלתי טובן.

ראש הממשלה ל. אשכול: נדמה לי שהוברר שזה לא נכון.

השר י. בר-יהודה: אם להגיד שזוהי המיטה, כבר הורידו מהפארק "נתחים שמנים".

השר ח.ס. שפירא: עוד לא נתנו שום דבר.

השר י. בר-יהודה: לפדרסן?

השר י. אלמוגי: עוד לא החלטנו שום דבר, אינני מניח שנדון על הכל יחד.

ראש הממשלה ל. אשכול: לזאת יש ועדת שלושה שרים, שימו לב לכך ותחליטו.

השר פ. ספיר: יקבע ראש הממשלה ישיבה לדיון בענייני פיזור וסגן ראש הממשלה ישב בראש.

הישיבה נגעלה
==========

אור ה. מורי:

אור ר.ב. יפה:

אור י. אשרי:

אור ר.ב. שוורץ:

אור י. אלברט:

אור ה. בוים:

אור י. ק-יהודה:

אור ר.ב. אלטיג:

אור י. ק-יהודה:

אור י. אלברט:

אור ר.ב. פלדמן:

אור ה. בוים:

ט י ו ט ה
סטינוגרמה

פ ר ט י - כ ל

הישיבה השביעית של ועדת השרים לענייני ביזור האוכלוסיה שהוקמה עפ"י החלטה מספר 135 של הממשלה מיום כ'ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

כ"א בטבת תשכ"ד - 6.1.64

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר
י. אלון,
י. אלמוגי,
מ. דיין,
פ. ספיר,
ח.מ. שפירא

ש. צויגרין - מזכירות הממשלה,
ש. אסיר - משרד ראש הממשלה,
י. גיל - משרד המסחר והתעשיה (בחלק הראשון של סעיף ב')
י. דש - משרד הפנים (בחלק הראשון של סעיף ב'),
י. וייץ - מינהל מקרקעי ישראל
ש. סורוקר - משרד האוצר (בסעיף ב'),
ע. קרין - משרד הפנים (בחלק הראשון של סעיף ב')

סדר היום: א. תכנית ל'

ב. הקמת ערי באזור מודיעים

[illegible]

[illegible]

[illegible]

תכנית "ל"

היו"ר ל. אשכול: נקרא תחילה נוסח של הצעה ונחליט אח"כ אם לקבל את הנוסח או לאו.

"שנה הצעת החלטה שנכתבה על-ידי

שלמה, כאדם שהקשיב לכל הדיונים שנערכו כאן בעניין זה:

"1. מחליטים להסיר ההקפאה על פתוח שלש כונה ו' הכלולה בתכנית "לפר" (כ-600 דונם מצפון לכביש תל-ברוך ומערבה לכביש ת"א-חיפה). מגליצים שרק כשליש משטח של שכונה ו' יהיה מיועד לצרכי דיור.

2. מאשרים החלטת מינהל-מקרקעי-ישראל (שנמסרה בישיבה של נציגי מינהל-מקרקעי ישראל ועיריית ת"א מ-1.10.63 ונרשמה בזכרון-דברים מאותו תאריך) האומרת: "הוחלט להמליץ לעיריה או לחברה את כל הקרקעות שברשות מינהל-מקרקעי-ישראל בתחום תכנית "לפר". על תנאי מכירת הקרקע לחברה והרכב החברה לפיתוח צפון תל-אביב, יוחלט על ידי המשרדים המתאימים וע"י ועדת שרים לענייני כלכלה.

3. מחליטים שקצב פיתוח האזור מצפון לת"א ובניו באמצעות החברה הנ"ל יותאם למדיניות המשלתית בפיזור אוכלוסיה".

השר פ. רייך: אומר שני דברים, האחד לשר הפנים: השר מפיר צדק באמרו שמזרח ת"א היה על 6,000 דונם. זה שייך למנהל מקרקעי-ישראל. שר הפנים הביא זאת לועדה להחלטה, אך לא הביא זאת הנה. דובר על התרה לבניה של שטח בן אלפיים דונם ובן - 1,700 אחרים. עכשיו באים לקבל כאן החלטה על 600 דונם בסך הכל.

ועדה לפיזור אוכלוסיה לא קמה לשם מתן רשיונות וכו'. ולכן - או שאומרים, עם כל האחריות, שאין מחלקים עכשיו שטח זה, או שאומרים: כל משרד אחראי למה שעושה הוא. משרד התקלאות אחראי לענין מקרקעי-ישראל, משרד הפנים - למתן רשיונות וכו'...

באים ואומרים עכשיו שישנם 600 דונם, עליהם רוצים שנחליט עכשיו. אני רוצה להחליט או על הכל או על כלום.

מודי

אשר לסנהל מקרקעי-ישראל: תכנית "ל" אינה קשורה ב-600 דונם קרקע. הם העלו זאת בישיבה הקודמת ויעלו זאת שוב. אינני רוצה שבמצב זה לא אוסר כאילו את הדברים עד הסוף. בסידה והדבר יהיה תלוי בי, אתנגד בכל מסכותי לתכנית שלהם להקים חברה מסשלתית משותפת עם העיר והכשרת הישוב, בה סינהל מקרקעי-ישראל יתן את האדמות, כמה שיתן וחברה זו תפתח. זה יהיה מורכב משני דברים: אדמות מנהל-מקרקעי ישראל ישמשו אחר הסיתוח למיסון התכנית כולה ואחר-כך: עצם הסרת ההקפאה על כל קרקעות מנהל מקרקעי-ישראל - זה אינו עומד עתה על הפרק; אך בסידה ומדובר על התכנית כולה, שלא יאמרו ששתקתי - אני אומר זאת מראש.

<u>השר ח.מ. שפירא:</u> שר החקלאות, מתוך חומר-ידיעת-הדבר, הציג את הדברים לא כפי שהם. על אלפיים דונם לא היה כל ספק ששמח זה, דרושה מכביש תל-ברוך; וזה אושר על ידי הועדה המחוזית, ולא היו בזה כל ספקות. משרד הפנים עיקב 600 דונם בלבד, צפונה מכביש תל-ברוך. אמרנו שכביש זה צריך לשמש גבול הבניה.

עניין אלפיים הדונם לא עמד על הפרק כאן; כל המלחמה מצד עיריית תל-אביב היתה על עניין 600 דונם הקרקע. לכן, עלינו לדון עתה על אותם 600 דונם, כי אלפיים הדונם אושרו מזמן על ידי הועדה המחוזית.

<u>השר פ. ספיר:</u> אני מצטער שבמשך שנה חדשים היו עסוקים ומעורבים בסערה בצלוחית מים... עד הישיבה האחרונה חשבתי שמדובר בכל 6000 הדונם שהוקפאו, ולא נתנו לבנם עליהם. ומי שמציע זאת - מתחייב בנפשו על הכפלת שטח תל-אביב וכו'. מתברר, לפי הבירור שערך ראש הממשלה בישיבות, שמדובר ב-250 או 350 דונם קרקע... אני מצטער

ET.

NO. 1.0. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

שכך הציגו את הענין.

בענין זה יש לי דעה, שלא צריך בגלל שטח אדמה כזה לעורר סערה כה גדולה.

לענין השני יש לי גם כן דעה: אני סבין שזה מחולק לשני חלקים, ולכן נסיים תחילה בענין הראשון.

<u>השר י. אלון:</u> כאשר אמרתי מה שאמרתי בישיבה הקודמת, כשהתנגדתי לבניה על שטח זה, קויתי והתכוונתי לסרפד בזה את תכנית "ל" כולה. אני סודה בכך. אבל כאשר שר הפנים הציע בכל זאת להתיר בניה וילות, לא התפעלתי מהבתים הקטנים או גודרי השחקים. ראיתי שתכנית "ל" עדיין לא מסורפדת וזה הדבר שהדאיגני.

לכן, בדומה לשר החקלאות - אני מאבד עתה עניני בבעיה זו. אם אפשר היה להקפיא כל תכנית "ל" - הייתי לוקח עלי כל חוסר-הפופולריות שדבר שבדבר ועושה זאת.

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> בשרם נסיים בסעיף א' - נדון תחילה גם בסעיף ב'. (קורא סעיף 2).

"2. מאשרים החלטת מינהל-מקרקעי-ישראל (שנמסרה בישיבה של נציגי מינהל-מקרקעי-ישראל ועיריית ת"א מ-1.10.63 ונרשמה בזכרון דברים מאותו תאריך) האומרת: "הוחלט למכור לעיריה או לחברה את כל הקרקעות שברשות מינהל-מקרקעי-ישראל בתחום תכנית "לד".

<u>השר י. אלון:</u> מה השטחים עליהם מדובר?

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> זה בעיקר שדה-דב. בסך הכל - 1400 דונם. שדה-דב נמכר לי על ידי משרד הבטחון כבר כמה פעמים... אמרתי שלא למכרו זאת לאחרים. אך ידוע אני שזה אינו שטח לחקלאות. כל-מיני אוטוסטרדות בין תל-אביב לירושלים ועוד דרכים יסללו שם ודרוש לשם-כך כסף רב, ומדוע לא להפוך זאת לכסף - איני מבין. אלא שצריך לעשות זאת

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בזהירות. אם אפשר מחול לעשות מיליונים, הרי לעצם העניין - עומד השטח הזה לשחיטה...

<u>השר פ. ספיר:</u> לא ידעתי מה כתוב כאן, אבל אני בעד זה. אלא אומר כאן מה התנאים שלי, כי אחרת העיריה בצדק תעשה-בזה תראה בזה רק "ביים בלום" שעשינו לה. אם נחליט מה שרשה שרמז היום שר החקלאות, אז לא עשינו דבר, אלא רק "שבנו בישיבות ודנו בעניינים. אני מציע שניכנס בחברה זו כשותפים ואפשר יהיה לתכנן את הקרקע, אלא שעכשיו צריך להיקבע לשטח ראשון מחיר.

נניח שעכשיו קובעים מחיר ל-300 דונמים ראשונים. מכל מלמדי השכלתי. בפרטיכל של אשדוד כתוב, עוד משנת 1956, כל אשר אמרתי שיקרה-בעתיד והצעתי, אני מציע בשלב ראשון לעמוד על 300 דונם. כאשר יוחלט בעתיד על 400 דונם נוספים - ייקבע אז מחירם. יוחלט על המחירים בשלושה שלבים: כאשר יהיה כדאי הדבר - רק אז ייקבע מחיר. צריך שתהיה לנו השפעה כזאת בחברה, שבעניין זה נקבע אנו.

את העניין הראשון של נכסים בחברה רואה אני לא כמחווה לעיריה, אלא הסדר חוקי כלפי העיריה, כי אחרת לא טובן כל העניין. לכן, יש כאן שלושה דברים:

א) מדובר על 200-250 דונם קרקע, עליהם היה כל הויכוח עד עתה. כל הסאטרים בעתונות היו על שטח של 6000 דונם, ולא על אותו שטח בו דנים אנו עתה.

ב) אני בעד כניסה לחברה;

ג) מחיר הקרקע ייקבע באופן הדרגתי, בשלבים.

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> בפסקה שלוש כתוב: (קורא מהכתב).

"קצב התפתחות האזור בצפון תל-אביב יותאם למדיניות הממשלתית לפיזור האוכלוסיה".

[illegible]

[illegible]

[illegible]

<u>עו"ד י. וייץ:</u> נדמה לי ש"ש כאן איזה ששטוש די ניכר בספרי השטחים, או בשטחים עצמם. כאשר קראתי על 6000 הדונמים - לא הבינותי ואיני סבין גם עתה, בטה הדובר. כפי שידוע לי - תכנית "ל" משתרעת על 6000 דונם מדרום לכביש תל־ברוך, וחלק - מצפון לו, עד כביש הרצליה. בתוך שטח זה של הגבול בין כביש תל־ברוך והרצליה, מדובר על שטח שהוא מערבה מהכביש הראשי עד הים. זה שטח של 1800 דונם, שלמנהל מקרקעי ישראל יש בזה 1500-1600 דונם. בעוד שבשטח המערבי, שמדובר על 4000 דונם, ישנו שטח של 1100 , כולל שדה־דב, והיתר - שטחים מפוזרים בין אנשים פרטיים.

<u>עו"ד י. אלטוגי:</u> אם מנהל מקרקעי ישראל לא מוכר את הקרקע, פירושו - הקפאה.

<u>עו"ד י. וייץ:</u> לכן, מדובר על שטח שמצפון לכפר־ תל־ברוך - 1800-2000 דונם שיועד לבניית מלונות, ומדרום - למגורים צפופים.

כאשר היה מו"מ בין המנהל והעיריה - היו בפנינו שלושה דברים: א) קרקע שיש למינהל ב) שותפות המינהל בחברה; ג) עניין ההקפאה.

אשר לשותפות המינהל בחברה - אנו החלטנו במינהל מקרקעי ישראל החלטה עקרונית, שלא להכנס בשום שותפות שהעיריה רוצה להקים. זה ענין של המשלה ואם היא רוצה - תיכנס היא לזה.

אשר לעניין אם יש הקפאה - האם תכנית "ל" תצא לפועל או לאו - אין זה ענין למינהל מקרקעי־ישראל. יתכן שיש לי דעה בזה, אבל לא למינהל.

ברקע שהתכנית מתאשרת, פירוש הדבר שנותנים אפשרות לתל־אביב לפתח שטח זה ואני בעד כשלעצמי בעד תכנית זו מטעמים שונים.

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

לכן, אדמת מנהל מקרקעי ישראל לא יכולה להיות מוקפאת. לדעתי, כאשר ניתנת תכנית ל', זה דבר קיים והולכים לקראת פיתוח, ואז אין אדמת מינהל מקרקעי ישראל יכולה להיות מוקפאת. ה שאלה היא אם מוכרים לעיריה או לאחרים או בכלל מוכרים את הקרקע. כמנהל המינהל אביע דעתי, כי צריך למכור את האדמה ודוקא לעיריה או לחברה משותפת עם המשלה, כי אחרת אין לא תוכל המדינה לעמוד בפני ספסרים וקבלנים/לקנות את הקרקע והמשלה עלולה להגיע לדברים בלתי־נעימים.

אשר לתנאי המכירה: ברור שהמינהל לא יכול לצפות למכור היום 1600 דונם בבת־אחת. לכן, קודם־כל מרוויחים היום את הקרקע בהתאם לתכנון שבו משתתף גם המינהל, כדי לשמור על כך שלא יהיה מצב שכאילו כל האדמה הציבורית נמצאת בטיפול חלקי של המדינה.

ב) המכירה תחולק לתקופות שונות. אחר התחלת הבניה יהיה ערך אחר לקרקע וכן יגדל הערך במשך השנים. אחר־כך, בהתאם להתפתחות - ייקבע ערך הקרקע.

ההחלטה על המכירה תוסיף אני בה, כי ידוע אני על החלטות רבות שיכולות להיות באם המדינה לא תמכור את הקרקע לעיריה או לחברה שתקום במשותף. אך באשר להקפאה או אי־הקפאה - זה ענין שהמשלה צריכה להחליט בו.

"שנה תכנית ל'. אם המדינה מאשרת זאת - צריך לתכנן זאת ואז השטח מצפון כפר־ברוך - 1200 דונם, הוא כולו צריך להיות מוקדש לפארק אחד גדול.

<u>השר ח.ם. שפירא:</u> תכנית ל' אינה על 6000 דונם. זה כבר ענין הנמשך שנים ועיריית תל־אביב מטפלת בו, והסדור על 2000 דונם. כאשר היתה תכנית ל', הענין לא היה בכלל ברשות עדית תל־אביב. גם השטח שצרפנו להרצליה - אינו שייך לתכנית ל'. כל השטח

מונה יחד 3800 דונם שצרפנו לשתי הערים. משום כך, היות והיה כבר אישור של הועדה המחוזית על 2000 דונם - נותר מה שנותר. ועתה, אם זוכר אתה את הדיון על "אפקה", הרי היא נמצאת בצפון תל-ברוך. ישבנו אז יחד ואמרנו שמאשרים להם בניה של פלונות, פארקים ועוד. לא יכולנו לבוא אתם להסכם על 600 דונם קרקע. הם רצו שיכון ואנו רצינו לצרף זאת לפארקים ופלונות.

עכשיו | לא צריך לומר שתכנית ל' היא

תכנית ל-6000 דונם. אני מתפלא על סר ויין כי צריך היה לדעת זאת. ישבנו בזמנו ואמרנו שדרושה פתל-ברוך - מאשרים אנו את התכנית. אשר לשטח הצפוני - הסכמנו על השטח שעומדים לעשות בו משהו. המדובר ב-600 דונם. תכנית ל' היא לכן משתרעת על 600 דונם פלוס 2000 דונם.

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> אלפיים ושש מאות אלף דונם אלה, האם

--- ~~השלמתי~~ האלפיים מתוכם אושרו כבר? -

<u>השר מ.פ. שפירא:</u> אלפיים הדונמים אושרו כבר פזה שנה ומעלה.

עומדים על הפרק עתה 600 הדונמים הנוספים. אני מבין שיש דעה אחידה, ש-600 דונם אלה - אין זה עניין חשוב כל כך לדון בו מטושכות.

ברצוני להציע שלא יהיה כתוב שסטליצים, אלא יהיה כתוב "מתוך הנחה" או "בתנאי". אני מוסיף עוד את עניין הוילות לכאן. הצעתי להקים בשטח זה שיבדרי וילות.

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> סעיף א' - עניין 600 הדונמים - מסתבר שמוכנים להשלים עם כך - יש המשלים ויש המתלהב, בתנאי שזה יהיה מיועד לוילות על שטח של 200-250 דונם.

<u>השר פ. דיין:</u> לסעיף 2 - יש כאן שתי שאלות ובעיה טכנית, שאינה טכנית בלבד.

דבר ראשון - שאלת החברות בחברה זו. יש פניות רבות כאלה למינהל מקרקעי-ישראל במוסדות-ציבור. משרד התיירות באילת אמר: בואו נעבד תכנית לחברה ותתנו אתם ומינהל מקרקעי ישראל קרקע, נפתח אלפיים דונם ותהיה הלוואה מהאוצר לפיתוח וכן מסקוטות אחרים. נפתח את הקרקע ואחר-כך נמכור אותה למלונות. העיריה תהיה שותפה בזה גם היא והרי עושים בזה פיתוח ועל-ידי כך משחררים כספי בעלי-אמצעים; ערך הקרקע יעלה כתוצאה מהפיתוח ואז נקנה בחזרה את הכספים שמשקיעים אנו בפיתוח.

עד כה השבנו על הצעות אלה בשלילה. זו ההחלטה שנתקבלה במועצת מקרקעי ישראל, האומרת שהקרקע אינה משמשת מקור למימון. אם נפתח עכשו - ערכו יעלה ללא ספק. אם נעביר את הקרקע לחברה לפני הפיתוח ואחר-כך נפתח אותה, החברה תמכור את הקרקע לפרטים במחיר גבוה יותר ועולה על השקעות הפיתוח.

זו שאלה עקרונית מסדרגה ראשונה. בתל-אביב או באילת ניתן 300 דונם קרקע. יקנו זאת בסכום מסויים - שלושה מיליון לירות. ישקיעו בזה עוד מיליון לירות לצרכי פיתוח והשטח ייסכר ב-6 מיליון לירות. לכאורה הרי עוסקים אנו בצורה זו בספקולציה של הקרקע. אמרנו שלא נעשה זאת. אמרנו: נפתח, נמכור את הקרקע אחר הפיתוח או לפניו, אך לא נהיה שותפים לספקולציה.

אומר כאן שני דברים בענין השותפות בחברה: א) יש עוד חברות; ב) זה עומד בניגוד גמור למה שנתקבל כפרינציפ במועצת מינהל המקרקעין, שהקרקע לא תשמש אמצעי ל....

"שנה ועדה בראשות סר ו"ץ, שצריכה להביא המלצה על מדיניות קרקעית. היא צריכה לסיים עבודתה בעוד כמה חדשים. מועצת מינהל המקרקעין קבלה החלטה בענין זה, בעקבות החלטת הממשלה.

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אם הממשלה תאסר שיש להחליט אחרת - הסוגיה תקפוץ עד השמיים. היא אמרה: החלטה זו בעקבות החלטת הממשלה נתקבלה. אחר כך אמרתם שתקימו ועדה. אם הועדה תביא מסקנות אחרות - כך יהיה. הכנסת הסמיכה את מועצת מקרקעי ישראל לנהל את המדיניות הקרקעית של המדינה. אין זה בכלל מסכנות הממשלה לשנות זאת. הכנסת הסמיכה את המועצה ישירות, ולא על ידי הממשלה. אם הכנסת מעל הממשלה - הרי המועצה מעל הממשלה בעניין זה. מה יכולה הממשלה לעשות כאן: יש לה רוב במועצה והיא יכולה לחייב בציבית להצביע כפי שתצביע. המועצה הוסמכה לקבוע מדיניות לא מטעם הממשלה, אלא הכנסת. אם הכנסת מעל הממשלה - כן המועצה. הממשלה יכולה לחייב חברים במועצה להצביע כך או אחרת. שאלת המדיניות הכלכלית עומדת לדיון בכנסת.

בכנסת אמרתי: דחו את הדיון בכנסת עד שתביא הממשלה מסקנותיה מהועדה. זה היה לפני חודש בלבד. הלכתי מטעם הממשלה לכנסת לומר שלא נביא נקיים את הדיון עד אשר הממשלה תחליט בנידון. הכנסת אמרה: הממשלה מינתה ועדה, והכנסת יודעת שחלה בינתיים הקפאה.

עכשיו צריכים אנו להפוך את היוצרות על פיהם, בלי לציין מדיניות כוללת. הוא הדין ביחס להקפאה. לא יהיה טעם לומר לראשון לציון, ואני בטוח שסר ויץ יתמוך בי, או לחברת "ביצור", שלא נסכור להם כמה דונמים קרקע של מינהל מקרקעי ישראל, בעוד שבתכנית לי מבטלים את ההקפאה. אם מבטלים את ההקפאה - צריך לבטלה בכל הארץ כולו. בחיפה אין מוכרים קרקע, ויש לנהוג באותו אופן לגבי נהריה, נתניה, תל-אביב וראשון לציון. לכן, אין טעם לדבר כך. כדי לבטל את האיסור ולסכור שלוש מאות דונם קרקע, נצטרך לפנות אל מקרקעי ישראל ולבקש שינוי ההחלטה. לשם כך צריכה הממשלה להחליט לחייב בציבית במועצה שיצביעו בעד ביטול ההקפאה וזה אפשרי ויש לעשות זאת לפני שהועדה מסרת את הדו"ח, וכל זה - בשביל כמה חדשים בלבד - לי לא נראה הדבר.

לכן, אני מציע שבשתי שאלות הקשורות בסנהל מקרקעי ישראל ביחס להקפאה והשתתפות בחברה - נחכה עד שהמשלה תחליט על סדיניות קרקעית בהתאם למסקנות הועדה, ואז אפשר יהיה לבוא למועצה ולחייבה לקבל את הסדיניות של המשלה ולקיים ולקבל את הסדיניות שלה, ולא תהיה הקפאה.

היו"ר ל. אשכול: כאשר דברו על הקפאה - אמרו: נעשה זאת כנסיון לשנה אחת. גניח שהיו חכמים ואמרו: נראה, אם כי מה שקרה בשנה זו - אין לי מושג על כך - -

השר פ. רייז: נאמר בהחלטה: בסוף שנה זו תיקבע הסדיניות הקרקעית והתכניות לפיזור האוכלוסיה.

היו"ר ל. אשכול: לא יהיה שטח גדול כל כך לבניה. אם נתבונן בתכנית - יתברר לנו שביחס לשש מאות דונם - לצרכי דיור יוקצה שליש השטח והיתר - -

השר פ. רייז: ההקפאה פירושה שסינהל מקרקעי ישראל לא יסכור קרקעות. - -

היו"ר ל. אשכול: אבל כנראה הקפאנו שש מאות דונם אלה.

השר פ. רייז: אין לנו שם אדמה, אלא דונם וחצי...

היו"ר ל. אשכול: ההקפאה היא על הפיתוח.

השר פ. רייז: יש הקפאה של סנהל מקרקעי ישראל. החלטת המשלה החלה על אדמות המשלה, שלא סוכרזים אותן. ישנו סוג שני של אדמות.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

היו"ר ל.אשכול: בסדר. בישיבה הקודמת היה "בכי" על שש מאות דונם אלה? מסירים זאת עתה.

השר פ. דיין: הועדה לפיזור האוכלוסיה לא החליטה על הקפאת שש מאות דונם אלה.

היו"ר ל. אשכול: הרי בישיבה הקודמת היה "בכי" על שש מאות דונם אלה. אנו קובעים, אם כן, שלא החלטנו על הקפאתם וזה שטח הפקר ופתוח לכל יזמה. הוברר שאין שום עיקוב לגבי שטח זה, בתנאי שיהיה שם דיור על שטח של לא יותר מ-250 דונם. זה מוסכם? על סעיף א' אומר אתה שלא היתה הקפאה. לכן, מסירים את ההתערבות של משרד הפנים או משרד אחר, בתנאי שרק שליש מהשטח יעמוד לרשות דיור, בינוי.

- - -

היו"ר ל. אשכול: לסעיף ב': בסנהל מקרקעי ישראל הוחלט לא להכנס כשותפים בענין זה. לא הוחלט שסינהל מקרקעי ישראל אינו מוכר את השטחים שברשותו, שמהווים יחד 1100 דונם, או אינו מוסר אותם לעיריה.

השר פ. דיין: ההחלטה חלה על שנה זו בלבד, בסמכות ההחלטה הכללית של ההקפאה. ז

היו"ר ל. אשכול: נניח שאומרים שההקפאה מוסרת, האם מותר אז למכור את השטח של 1100 דונם? בסעיף ב' כתוב: "למכור לעיריה או לחברה את כל הקרקעות שברשות סינהל-מקרקעי-ישראל בתחום תכנית ל'. ואני בעד זה. אנו אומרים ש-1100 דונם בתוך שטח של 4000 דונם שבדרום - מוכנים אנו למכור.

השר פ. דיין: לא יכולים לעשות זאת עד אשר תהיה החלטת הועדה.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

היו"ר ל. אשכול: אתה אומר שלא נעשה דבר עד אשר תוחלט על המדיניות הקרקעית.

השר פ. רייזר: יכול היה לקרות שבועדה יתברר שהענין אינו פשוט, והבירור ייפשך כמה חדשים, ובגמר שנת ההקפאה עדיין לא תסיים הועדה עבודתה. בסקרה כזה יכולה הממשלה לבוא ולומר שמחליטים על ביטול ההקפאה ולהורות לנציגים במינהל מקרקעי-ישראל לבטל את ההקפאה.

היו"ר ל. אשכול: יש כאן שני דברים: א) לבטל ההקפאה; ב) זה אינו מספיק, אלא צריך שבעל הקרקע, מינהל מקרקעי ישראל - יסכים למכור זאת.

אני מציע לקבוע דעתנו מענין זה. יש כאן סבך של ענין גדול; ויש לנו כמה וכמה דוגמים בתוך שטח זה, שאומרים אנו: קחו לכם את הקרקע לתכנון זה; אם אנחנו בחברה או לאו - זאת שאלה שניה. נסכם ונחליט שבענין זה נורה לנציגינו במינהל מקרקעי ישראל, שיהיו בעד זה שאת האדמה שלנו מוכנים אנו להכניס לעסק זה ולמכור זאת להם.

שר י. ויץ: מינהל מקרקעי ישראל החליט, אחרי עיון רב, למכור את הקרקע לעיריה או לחברה אחרת, אבל לא להיות שותף באותה חברה. אלא אמרנו שמכירה זו יכולה להתבצע כאשר לא תהיה הקפאה. אם מצד אחד אומרים שיש תכנית ל', אולם מצדם אדמת ישראל אינה ניתנת ולא נכנסת למסגרת זו - אני מציע להסיר את ההקפאה. לא יתכן להחליט על שני דברים הסותרים זה את זה. לכן, הענין של 1100 דונם - זה אינו נוגע לכלל השאלה הגידונה.

השר פ. ספיר: אני חדל להבין: אני מצדד חושב עצמי כאדם מכובד, בדיוק כמו נשי המינהל. במשך חדשים סיפרו לנו

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

סיפורים. אני מצטער אבל אומר זאת: סיפרו סיפור שבזאת-בדיוק-את שאם נוריד את ה הקפאה מתכנית ל' - אנו הורסים את תכנית פיזור האוכלוסיה. לאם-לאם נתברר שאף פעם לא הקפאנו תכנית כלשהי, ואין צורך להסירה. מתברר שהשטח שעליו מדובר אינו בן 6000 דונם ולא 4000 דונם - אלא שטח של 600 דונם, שממנו 200 דונם מוקצים לפארקים ו-250 דונם - לשיכונים. לכן, בפוך חדשים צחקו קצת ממני... נאמר בישיבה על ידי מישה דיין, שאם מדובר בשטח של 500 דונם או 200 דונם - הוא חייב היה לדעת שזה השטח וממני שהשטח כזה - אינו עוסק בזה. אני מקבל את הנוסח של סר וייץ: פותחים לו את הדלת, אלא שמיד סוגרים לו דלת אחרת. לא ידעתי שמלבד בית הדין העליון, שהוא בלתי-תלוי בנו, גם הכנסת או הכנסת, הרי ישנו מינהל מקרקעי ישראל, או המועצה למקרקעי ישראל, שגם הם בלתי-תלויים בכלל והם מעלינו. אני אבדוק זאת...

מתברר מ ברים נוספים, שאת הקרקע החליטו כבר לסכור. נשאר להחלאם רק על כך, אם רוצים אנו להיות בחברה הפתוחה או לאו. אציע להיות בתוכה ואוכיח עמדתי הצודקת. אני רוצה לדעת במה עוסקים כאן: ב הקפאה כבר אינגו עוסקים, כי אין מה להקפיא. בבעלות אולי עוסקים בוילות עדיין, אבל אני מתנגד לבי לוילות. מכל זאת צריך אני ללמוד שאיני יודע על מה דנים אנו כאן...

אני מציע שאחר שהדברד שהובהר שאין הקפאה ויכולים היינו לבנות עיר שניה בתל-אביב, כי הרי שטח השיפוט הראשון שלה היה על שטח של 600 דונם בלבד, במשך עשרות בשנים , לכן יש לי הצעה פשוטה: אם ידונו על אילת בבוא המועד, לדעתי - מלבד לשפר את החוף - אין הרבה מה לעשות שם; אבל הצעתי עכשיו פשוטה ביותר, וכוונתה למנוע דחיית הפניה של עיריית תל-אביב: שאת הקרקע שצריכים אנו לקבל כחברה- יעריכו רק בחלקה; חלק שלישי או רביעי של השטח יוערך בכסף ומפעם לפעם יוחלט על מכירה נוספת ועל המחיר של אותו חלק שיימכר.

[illegible]

השר י. אלון: אני מתנגד להחלטה על מכירת-קרקע. אני מתנגד להחלטה סופית בעניין קרקעות המשלה בתחום תל-אביב לפני שהועדה הבינמשרדית תסיים עבודתה. אני רוצה להביע פליאתי על כך שמינהל מקרקעי ישראל החליט בתאריך 1.10.63 על מכירת הקרקע לעיריה או לחברה, לטרות שהחברה הבינמשרדית מונתה לפני כן להח- לבדיקת העניין. גם החלטה זו סותרת את החלטת הממשלה במנותה את הועדה. הועדה פועלת כלפני אוקטובר. אילו הגענו לכך, שצריך למכור את האדמה או לא למכרה אחר החלטת המדיניות - הייתי נוסה שנהיה בחברה ולא להיפך. אני מזדעזע מכך שבשטחים מסויימים נפיק רווחים על-מנת לעשות פעולות במשבנות-עוני או במקומות אחרים.

אני מציע לא לקבל כל החלטה בעניין שד ה-התעופה, ביחוד כאשר העניין תלוי גם בהקמת שדה-תעופה אלטרנטיבי לשדה התיחד שיש לנו - לוד. אם רוצים בשדה זה לתקשורת פנימית בארץ או למטרה אחרת - אין לחברת "ארקיע" כל עתיד אם לא תהיה תקשורת קצרה, אוירית, בין לוד ותל-אביב. (היו"ר ל. אשכול: צריך לטלול כביש טוב ומתאים למטרה זו). אני מציע להסתפק בהחלטה אחת בעניין שדה התעופה, שמדגי שהכספים שיוכנסו ממנו לקופת המדינה - יוצאו על סלילת כביש מתאים לשדה-התעופה לוד. אשר לגורל הקרקע - על כך יוחלט.

השר י. אלמוגי: אילו השטח של הקרקע של מינהל מקרקעי ישראל היה רצוף ונפרד באחד השטחים בסביבת תל-אביב, הייתי נגד המכירה. אולם בלבלו כאן והתרגשו והכניסו יצרים ללא צורך בויכוח זה. האדמה עליה מדברים היא 25% של תכנית כוללת, שאינה רצופה, אלא מפוזרת על-פני כל השטח. אם מאפשרים אני מכירה, רק על ידי כך נאפשר בניית תכנית זו שדברו עליה קודם-לכן.

היו"ר ל. אשכול: מלבד שדה-דב, שזה שטח רצוף של 600 דונם, הרי מדובר על 10% מהשטח בלבד. לכן, אני בעד קבלת ה

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

ההלטה שבתכנית זו שאושרה והתחילו לעבוד בה ועובדים בה כבר, חלק גדול מההחלטה הינו רטרואקטיבי למעשה, ואני בעד מכירת קרקע זה. וזאת, בלי להעביר שאר השטחים עד אשר הועדה תסיים עבודתה.

אני בעד זה שהסינהל של מקרקעי ישראל יכנס לחברה בתנאים של מכירה אסית בשלבים והמשלה תדאג לכך, שיהיה לה רוב בחברה זו, כי לדעתי זו חברה שתכניס הכנסות גדולות למדינה.

<u>השר י. אלון:</u> אי-אפשר לעשות את הסושה ולחלק את האדמות בינינו ובבעלים האחרים?

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> נדמה לי שאפשר לסכם: בעניין 600 הדונמים העליונים - אנו אומרים שמשרד הפנים לא יעכב את הפעולה, בתנאי ששליש מהשטח יהיה מיועד לבינוי וכל היתר - לא לבניה.

ב) אדמות המשלה - 1100 דונם: במקום אחד ~~ל~~-600 דונם ~~מהקדם-אחד~~ - , ו-500 דונם מפוזרים - אנו רוצים לדעת בעניין זה דעת-הסובים כאן. אנו שומעים שסינהל מקרקעי ישראל ~~ה~~חליט למכור לעיריה או לחברה אחרת את הקרקע. אם להיות שותפים בחברה זו או לאו - זו החלטה אחרת. אצביע כאן את ההצעה למכור את הקרקע.

בעד מכירת הקרקע, - 2 קולות.

בעד הצעת סינהל מקרקעי ישראל
למכור את הקרקע 4 קולות.

הצעת סינהל מקרקעי ישראל למכור את הקרקע - ~~אתם כלת~~
<u>מ ת ק ב ל ת.</u>

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> עלינו לתאם את ההחלטה כך שלא נחטא להחלטה לסוייעת של הכנסת.

<u>השר י. אלון:</u> אני מציע למצוא איזו פשרה בעניין זה.

היו"ר ל. אשכול: אין תסיכה בדחיה.

מינהל מקרקעי ישראל החליט לא ללכת לשותפות בחברה זו. אנו משתפים עכשיו בעניין זה את החברה לשיכון.

השר פ. ספיר: אם יחליטו בעניין זה, רוצה אני לפעול כך, שנהיה בזה בצורה כזאת, שבלעדינו לא יוכלו לעשות דבר.

היו"ר ל. אשכול: אם נכנס/ עניין קרקע לעסק זה, ואיני חושש סרוחים בקרקעות, אותם שסרו"חים אחרים, - יש איזה יסוד לסחשבה שיכולים אנו ליהנות מזה פחות מאשר אילו עסדנו וסכרנו זאת דונם אחר דונם לאותה חברה?

שר י. ויץ: אינני יכולים להיות שותפים בקרקע.

השר פ. דיין: אני מצטער שעוסקים אתם בהתרגשות בעניין שאינו ברור לכם כל כך. אחזור ואנצל סבלנותכם עוד שתי דקות: אני טוען שעל תכנית ל' עוד בישיבה האחרונה עם בן-גוריון בעניין זה יצא קוסונ'קס, שאין הקפאת על תכנית ל' זו.

ההקפאה שהחליטה עליה ועדת שיזור האוכלוסיה, היא מוסכמת היתה להחליט רק על דבר אחד: ארסות הסמשלה. הסכנה בעניין השותפות היא זו: כאשר הועדה תציע סדיניות קרקעית - היא תציע מספר סעיפים. בסידה ולסדנו והגענו למסקנה במועצת מקרקעי-ישראל - אסרנו שני דברים: א) לא ניתן קרקע לאמצעי-סיסון; ב) את הקרקע יעבירו על שם הקונה רק כאשר הוא בפועל יבנה שם. כלומר, לא יוכל אדם לקנות את הקרקע ולעשות בה רווחים, על ידי הסרת קרקעות וסכירתן.

נניח שהקרקע בידינו ונעשה פעולת פיתוח וערך הקרקע עולה ואנו סוכרים קרקעות דונם-אחר-דונם ומעבירים זאת על שם

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק: אין מפטירין

בדברי קבלה בשבת שחל יום טוב להיות בתוכו. ואין מפטירין

בנביא שקר בשבת שחל יום טוב להיות בתוכו.

רבי יוחנן בשם רבי: כל המפטיר בנביא שקר בשבת, אין

מפטירין אותו בנביא אמת, שנאמר לא תגורו מפני

איש כי המשפט לאלהים הוא.

רבי יוחנן בשם רבי שמעון: אם היתה הפטרה קשה לו, ואמר לו לחבירו: אל

תקרינה, ואם אמר לו אל תקרא, אין שומעין לו

שנאמר ותגר יהוידע ויאמר לה למה זה את לנים אצל בית

האלהים והיא אשתו?

אל ה, ויגר: אחרי שהיתה מגרת מגרה אותה.

ואל ה, ויגר: אל תקרי ויגר אלא ויגר.

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק: אין מפטירין בדברי קבלה בשבת שחל יום טוב להיות בתוכו, ואין מפטירין בנביא שקר בשבת שחל יום טוב להיות בתוכו. כיצד? קרא בספר ושכח ולא הפטיר, או שהפטיר ולא קרא בספר, יצא. קרא בספר והפטיר, אבל לא אמר ברכה לפניה ולאחריה, לא יצא. אמר ברכה לפניה ולאחריה, אבל לא קרא בספר, לא יצא. קרא בספר והפטיר, אמר ברכה לפניה ולאחריה, אבל לא אמר ברכה לאחריה, יצא. אמר ברכה לפניה ולאחריה, קרא בספר והפטיר, אבל לא אמר ברכה לאחריה, יצא. אמר ברכה לפניה ולאחריה, קרא בספר והפטיר, אמר ברכה לאחריה, יצא. אמר ברכה לפניה ולאחריה, קרא בספר והפטיר, אמר ברכה לאחריה, יצא. אמר ברכה לפניה ולאחריה, קרא בספר והפטיר, אמר ברכה לאחריה, יצא.

הקונה רק אחר שהחל בונה על הקרקע. ואז אומרים אנו שנתנו את הקרקע לצמיתות לאדם או חברה שבסוחים אנו שלא יסתרו באותו קרקע הלאה.

אתה אומר שאינך חושש מרווחי הספסלה בעניין זה. אפשר לעשות רווחים ולהעבירם לאוצר. סוטב לסכור את הקרקע ברגע האחרון ולא לפני כן, כלומר: כאשר ניגשים כבר לבנות עליו בפועל. אני מציע לא להכנס לשאלה זו. ידעתי שמינהל מקרקעי ישראל החליט לסכור. אני מציע לא לתת למועצה זכות להחליט מה מוכרים ומה אין מוכרחים. ישנה החלטת הכנסת לסכור שטח של 100,000 דונם. הגוף העוסק בכך - יסכור את הקרקע. אין להכנס לשאלה היכן יסכור את הקרקע. הוא לא שאל את המועצה אם לסכור את הקרקע. הכנסת נתנה לו סמכות לסכור מאה אלף דונם שטח עירוני? אם מבקר המדינה אומר שיסכרו זאת בסכרז בלבד - אנו נאמר: נסכור לא בסכרז, ואז יכולות להיות כל-מיני ספקולציות.

התעוררו כל-מיני שאלות. בס-סדר בסמכות המינהל לסכור מאה אלף דונם אדמות עירוניות. איך יסכור - זאת יחליט הוא. עליו לדאוג רק שלא יתרום ל שטן לגלגלי הספקולציה ולא יתן יד לסכירת-קרקע בזול, כדי שאחרים יסכרו זאת בכסף רב יותר ובצורה זו ירוויחו הון.

אני מציע לתת למינהל מקרקעי ישראל, אם יתגבר על עניין ההקפאה, לבטל את ההקפאה. יש לו סמכות מהכנסת לסכור מאה אלף דונם והוא יסכור זאת ואנו לא נתערב בזה.

<u>ג'יו"ר ל. אשכול:</u> לפני שתי דקות החלטנו והבענו דעתנו ברוב דעות שאדמת הספסלה בעסק זה - מוכנה הספסלה להעסידה לרשות הפיתוח הזה.

עתה באה העירייה, עיר ואם בישראל, אל הספסלה ואומרת לה: אנו מבקשים או מציעים שאתם, הספסלה, אם דרך מינהל הקרקעות או דרך מישהו אחר - תיכנסו כשותפים אתנו יחד לפיתוח שטח זה. תהיה הנהלה , נקבע בכל פעם את המחירים. אתם תהיו בעסק ותשמרו שהתכנון לא

יהיה לרעתכם. אנו ניגשים לעניין כך שבאמר שהמחירים יהיו מסובסד-ביבוני של כל 6000 הדונמים הללו, או שלא כדאי לנו הדבר. בגיד שאדמתנו במצב כזה, שמחירה צריך להיות גבוה יותר. ההנהלה תדון בכך. יכולה המשלה להחליט על שותפות עם עיריית תל אביב. אינני יודע החוקים אשר יהיו; אם אמרת המשלה: יש שטח של 25% מהקרקע שהינו מפותח - איני מבין מה הסכנה כאן. האם מישהו מציע להחליט כאן בעניין זה עתה?

השר י. אלמוגי: אחר שהחלטנו שסוכרים את הקרקע, נטיל על שר האוצר, שר החקלאות ושר הפנים שיקבעו את המדרים בחברה.

השר מ. דיין: אם אינני רוצה להכנס לעניין זה. אינני מתנגד שהמשלה תיכנס לעניין זה.

היו"ר ל. אשכול: מכאן ואילך זה דכוש ונכס, ואלה המשרדים שהם כלכליים - הם יבדקו זאת.

השר פ. ספיר: יש לי הצעה טובה יותר: זה עניין כה מדין ומסובך. אני מציע שהעניין ייבחר כאן עד הסוף ועד בכלל. יש להביא הצעה קונקרטית. יוסל על שנים-שלושה חברים להביא הצעה קונקרטית להחלטה בפסגרת זו.

היו"ר ל. אשכול: לעצם העניין - הרי זה שייך לשרים הכלכליים.

השר י. אלמוגי: ועדה מכינית תכין הצעה קונקרטית והביאה הנה להחלטה.

השר פ. ספיר: אם לא ייבחר העניין כאן - יעבר למשלה.

היו"ר ל. אשכול: הועדה תהיה מורכבת משר האוצר, שר החקלאות, שר השיכון ושר הפנים.

[illegible] [illegible] [illegible] [

השר הצעת היו"ר ל. אשכול, להקים ועדת-ארבעה:
שר האוצר, שר החקלאות, שר השיכון ושר הפנים,
שתביא הצעה מגובשת בפני הועדה - בתכלה.

<u>השר מ. דיין:</u> אני בעד סמכות המשלה יותר מרבים אחרים.
המועצה מוסמכת מטעם הכנסת לקבוע דברים.
המשלה יכולה לחייב את חבריה להצביע במועצה כרצונה.
הצעתי היא שנחליט במועצה החלטה זו, שמבטלים את
ההקפאה ביחס לשטח אותו מוכרזים.
לאחר זאת - נקים את הגוף המטפל בעניין זה.
אני לא אעסוק בזה לפני שהמועצה תחליט בנידון,
כי אני יו"ר של מועצה שמונתה לעניין זה.

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> הוחלט על 600 דונם, שאינם מוקפאים, ולא יבנו
שם יותר מאשר על שטח של 250 דונם.

ב) הוחלט פה אחד שאת אדמות המשלה מוכנים להעמיד
לרשות אזור תל-אביב.

ג) איך יעשה הדבר - למסרה זו מונתה ועדת-ארבעה.
הועדה תביא הצעותיה, אחר שיועבר הענין במועצה
למקרקעי ישראל ויוחלט על הסרת ההקפאה החלה על
שטח זה.

- - -

ס ח ל י ס י ם

1. להסיר את ההקפאה שהיתה קיימת על פיתוח ששה של כ-600 דונם הכלול בתכנית ל' והידוע כשכונה ו' מצפון לכביש תל-ברוך, בתנאי שרק כשליש מהשטח 200-250 דונם) יהיה מיועד לצרכי דיור.

2. (ב-2:4 קולות) בעניין מכירת קרקעות הכלולות בתכנית ל' הנמצאות בבעלות מינהל מקרקעי ישראל, להורות לנציגי המשלה במועצת מינהל מקרקעי ישראל להביא בפני מועצת המינהל הצעה להחלטה ולהצביע בעדה אותה החלטה, להסיר לגבי אותן הקרקעות את ההקפאה על מכירתן.

3. שרי האוצר, החקלאות, הפנים והשיכון יחליטו בעניין התנאים וצורת המכירה של הקרקעות הנזכרות לעיל והשתתפות בחברות לפיתוח האזור, לאחר ההחלטה במועצת מינהל מקרקעי ישראל הנזכרת בסעיף 2. דלעיל.

1. [illegible] [illegible] [illegible]

ב. דו"ח הועדה הבינמשרדית לעניין פיתוח אזור מודיעים

לסעיף זה מוזמנים: י. גיל, א. דש, ע. קרין, מר סורוקר.

השר י. אלטוגי: הממשלה הקימה ועדה בינמשרדית לבדיקת הקמת עיר באזור מודיעים מתוך החלטה חיובית, שאמנם יש להקים את העיר.

הועדה הבינמשרדית צריכה לתת את השטח, לבדוק היכן וכיצד. הועדה הבינמשרדית הגיעה למסקנות. אני מציע לקבל מסקנותיה, המונחות בפניכם.

אחר שנחליט על סעיף א', כפי שהצגתי אותו - יש הצעה ש המונחת בפניכם בכתב, המתארת באיזה אופן יש לגשת לעניין זה.

אני מציע בשלב ראשון להקים 3000 בתי-אב. ~~לאחר~~ וכן ש איזור תעשיה בהיקף של 1000 דונם. אחר-כך, על גודלה והיקפה הגדול ביותר של העיר - נחליט בשלב מאוחר יותר.

היו"ר ל. אשכול: נניח שיושב אני בועדה בינמשרדית של מומחים ואדריכלים ואיני חכם ביותר. ידוע כבר היכן תהיה העיר ואומרים שמתחילים לבנות 3000 יחידות דיור ל-10,000 נפש. האם ישנו כאן גם איזה פירוט שהוא - מה מחייב דבר זה?

השר י. אלטוגי: ישנם כל הפרטים הדרושים, וגם לוח-זמנים...

השר פ. ספיר: הצעתי בישיבה הקודמת: אני בעד הקמת העיר מודיעים, או עיירה, אם כי נסתאת ה"א במרחק 12 ק"מ מלוד. למדנו כבר בעבר, שבצורה כזאת יוצרים אנו לעצמנו סיבה לבכי לדורות ודוגמא לכך - "שלומי", שהוקמה ליד נהריה, חצור, מעלות - ליד תרשיחה ואיננו יודעים כיצד לצאת מצרה זו. בעניין זה ישנם מקדלים כבר עשרים, וללא מוצא. אני סבור שעיר המוקמת במרחק 10 ק"מ מלוד, 12 ק"מ מרמלה - אינה מהווה פתרון אידאלי.

כסו-כן חשב אני שענין הקמת עיר באזור זה
אינו כביא לפיזור האוכלוסיה, אלא לתוצאה הפוכה מזה.
אך היות ואני בעד הקמת העיר, אני רוצה לבנות זאת
בסתקונת כזאת - -(<u>היו"ר ל. אשכול</u>: אם כן, מדוע אתה בעד?) ספני שזה
הובא לדיון וביזור. אני אומר את הניסוקים בעד ונגד.
אנו מתכוונים להקים דבר שאינו מביע לא ללוד
ולא לרמלה.

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> ההסטוריון ילקה אותך כפליים. אותי לא יכה,
כי לא הבנתי זאת. אך אתה טוען שמבין אתה את
הטעות שנעשית כאן, ובכל זאת הנך בעד הקמת העיר...

<u>השר פ. ספיר:</u> אני פועלים כאן בניגוד למה שלמדנו במשך
15 שנה. כמובן, אנשים שאין להם ברירה ואינם
יכולים להשאר בתל-אביב - היו ברצון או בלי רצון הולכים לאזור פיתוח.
נוסף על כך, לחלק מהאנשים זו פשוט הזדמנות
להתעשר ותו לא.

אני רוצה לעשות בענין זה את הרע במיעוטו ולתת
לזה את הסבדת המתאימה, כי הרי קיימת כאן גם בעיה כספית.
אני בעד זה שכל ~~ענין~~ עיר תהיה בת 3,000
משפחות מינימום. אם העליה תימשך, ואני יודע מה תהיה הפרוגרמה לשנים
7-6-1965 ואת זאת יודע ודאי לא פחות ממני שר השיכון; בתוך הפרוגרמה
של שלוש שנים אלה יכולים אנו לבנות מכסימום 100,000 יחידות דיור. אני מציע
לכן בשלב ראשון להקים 1000 יחידות דיור.

ב) אזור תעשיה: אם רוצים להתחיל ב-1000 דונם -
איני יכול להתנגד לכך. ~~אבל~~ אבל הייתי מסתפק ב-500 דונם בלבד. ואז,
לפי החשבון צריך כל זה לעלות, מלבד הכביש שיקשר את המקום עם הכביש
הראשי, כשלב ראשון - 7,5 מיליון או 8 מיליון לירות. הכביש עצמו צריך
לעלות - 5 מיליון. כל זה יחד - 13 מיליון לירות.

[illegible]

[illegible] (Peter S. Rogers: 91 Cl, 01st AAC Sqdn) [illegible]

[illegible]

[illegible]

Peter S. Rogers: [illegible]

[illegible]

[illegible]

Carl G. Ruff: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מי שמוסמך לכך - יחליט על מחיר הקרקע
וחלק מהכספים משקיע - נקבל בחזרה מהקרקע.
על זאת צריך להחליט היום.
כל משרד יעשה מלאכתו, ואני נגד הקמת חברה כלכלית. אני בעד זה שנקבל מכסימום כסף בתל-אביב בעד הקרקע. אך אין צורך להקים גם כאן חברה קטנה נוספת. זו הצעתי.

היו"ר ל. אשכול: שאלת לי אל כל המסובים ליד שולחן זה ולמוסחים בעיקר: כאשר אומרים שצריך להשקיע בשלב ראשון 10-15 מיליון לירות, ותהיה הבנמה מקרקע - ברצוני לשאול: נניח שאנו צריכים את אלף היחידות הללו למשך כך וכך שנים. כאשר מדובר על 3000 יחידות - נניח שאת אלף היחידות הראשונות נעמיד מהכוסות אחרים, גם בהם צריך/יהה להשקיע.

השר פ. ספיר: קראתי בישיבה הקודמת של ועדה זו מכתב שנכתב ע"י המנהל הכללי של משרד השיכון, מה דעתו בענין זה. (קורא מכתבו של מנהל משרד השיכון).
לכן מציע אני, שלפני קבלת החלטה נוספת - יש להקים ועדת ביצוע שתכין חקר כלכלי מדויק לאזור מודיעים.

היו"ר ל. אשכול: זה אינו אומר לי שום דבר. אמרנו שאחד הדברים המרכזיים בתכנית זו - משיכת אנשים לאזור שאינו חקלאי בעיקרו. אני מכיר את אדמות רמלה ולוד ואין אדם שאינו מכיר אותן. כואב הלב עליהן, כי אלה אדמות חקלאיות מצויינות.
אני מבין את הקדמותיך החוזרות מדי פעם בפעם: או שאתה בעד או שאתה נגד. ברור שיש דרכים שונות לתכנון הארץ והערים. אילו היה לנו בסחון כזה, שאנחנו מהיום והלאה לא יתווסף דבר על האדמות המוכנות של לוד ורמלה ותל-אביב והכל יכול למצפה רמון - הייתי מוכן לעכב כל

[illegible]

[illegible]

[illegible]

הפעולות ולא נקים את אזור סודיעים, אלא נחכה עוד עשר שנים. אך האמת אינה כזאת: אנשים הולכים לרמלה וללוד. אם לא תתן להם זאת - יבואו אליך בדרישות כל אנשי העיריה והסועצה ברמלה ובלוד וכו'. לכן, זה היה הניסוק לפתח את אזור סודיעים.

לכן שאלתי: מה נותן לי עסק זה על חשבון 10-15 מיליון הלירות, כאשר גם שם הייתי צריך להוציא כסף לביוב ולצינורות וחשמל. אך עלינו להחליט אם מקימים את המקום הזה או לאו. עלינו לסכם סופית: מתחילים אנו בהקמת אזור סידיעים או לאו.

<u>השר ס.ח. שפירא:</u> אני סבור שאחר כל הפרסומים בעתונות וברדיו ובבתי הקולנע - לא נחזור לומר שאין מקימים את האזור, אך לא צריך להגזים מדי ולדבר על 150,000 יהודים שיצטופפו במקום זה.

ישנה פרשה ארוכה לאזור "סודיעים" זה. בראשונה ישב על ענין זה משרד הפנים ועשה תכניות יחד עם סר וייץ. באיזה אופן שהוא נתגלה הענין על ידי שר החקלאות בציבור. לבסוף, שר השיכון ה רוצה להיות המתכנן של ענין זה.

אני אומר: אין זה עולה על הדעת. ישנם משרדים ולכל משרד ומשרד תפקידיו המוגדרים. כל אחד צריך לדאוג שלא יחרוג משרדו מסמגרתו, אלא אם יש הבנה בין שני המשרדים ועושים זאת יחד. לא יתכן שאני אקבל הצעת שר השיכון והפיתוח באזור זה.

בחרנו בועדה. היו בה שמונה איש באי-כוח חמשה משרדים. הם קבלו הצעות שנתקבלו על דעת כולם, פרט להצעה אחת, שעליה עשה משרד הפנים הגבהה.

שר השיכון, או שלא ראה מה הציעו לנו, או שראה ורוצה לסרוד בהחלטות אלה... אומר לסה איני מסכים:

אתה מציע שיקום לתכנון העיר/ גוף מתכנן מרכזי,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

שיהיה אחראי לתכנון הכולל של העיר לשלביו השונים. כאן אין זה כפוף לשום דבר. אתה מציע כך: יש משרד פנים, ובו ישנו אגף התכנון. יש לו כמה תפקידים: הוא תכנן את "בשור" ואת "עדד" וכן דברים רבים אחרים במדינה. אני יודע שעומדים אנו במלחמה עם משרד האוצר על תקציבי אגף התכנון, ואין זה דבר חדש.

<u>השר י. אלעזרי:</u> תכנית המתאר תתוכנן על ידי הסכון הנ"ל בכפיפות למשרד הפנים. כך כתוב כאן.

<u>השר מ.ח. שפירא:</u> בסעיף 4 כתוב שגוף מרכזי מתכנן את הדברים (מצטט את הסעיף) לגוף זה יש סקיצה מוקדמת למתאר העיר ואתור תעשיה בה ויש אתור לארגמן-קליר.

חושבני שזו אינה רק חריגה מהסמכות וכניסה לסמכות של משהו אחר, אלא חבל על הכסף, כאשר מוסיפים גוף מתכנן נוסף.

דבר נוסף: מוצע בזה שהסכון המשלתי לתכנון ופיתוח בינלאומי ישא באחריות לפיתוח העיר מודיעים. על-יד/ משרד החוץ קיים סכון המתכנן כל-מיני דברים בגאנה ובמקומות אחרים. לכן, לפי המוצע כאן מתקבל שכל מה שקיים עד עתה אינו טוב, אלא צריך להקים בשביל צרכי-הארץ משהו נפרד, טוב יותר... מניין מציע אתה למסקנה כזאת?

כל זה עדיין אינו מספיק לידידי, והוא מציע: תכנית בנין-ערים מפורטת ותכניות הביצוע יבוצעו על ידי הסכון, בכפיפות למשרד השיכון. אני מבין שלמשרד השיכון צריכים להיות כפופים אותם בתים שמקימים לעולים ותושבים, אבל שתכנית בנין-ערים מפורטת ותכניות הביצוע יבוצעו על ידי משרד השיכון - זה אינו מוצדק ומיותר.

לכן חושב אני שבעל ענין זה בא לכלל טעות.

אני מציע שנקבל הצעות הועדה, פרט לתיקון אחד: משום-מה הם מציעים "למסור את תכנון העיר לגורם תכנוני אחיד". כוונתם לאותו גורם במשרד החוץ.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

נתקבל ממשרד האוצר סכום מסויים של כסף לטען הוסף שני מהנדסים בתכנון העיר מודיעים. רבותי, אנו צריכים להחליט פעם ללכת בדרך הישרה כפי שרגילים אנו לה. מי שחייב לעשות את מלאכתו - יעשה אותה. אם מלאכתו לא טובה - יבואו מוסחים ויאמרו: מהנדס זה אינו טוב, ואז יקבעו מישהו אחר. אפטר את המהנדס שלנו ונשאיר את מהנדסי משרד-החוץ. היות ואני יודע שלפי שעה אלה מנהלים את העניינים ולא בלי הצלחה - אני מציע לקבל את אשר הציעה ועדה זו של עשרה אישים, פרט לסעיף 1(א), עמוד 3: "כדי להשיג את מירב היעילות - -". נשמיט סעיף זה ונקבל את אשר הציעו.

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> אני סבין שצריכים אנו להחליט על דברים יסודיים. לעצם העניין שניגשים אנו ~~עליו, על-פיה~~ לעשות התחלה כלשהי במודיעים - לזאת מסכימים כולם.

אשר לסעיף 2: איך ומי - היתה ועדה והיא הציעה הצעות, אני מציע שחברים יואילו לשבת פעם בינם לבין עצמם ויחליטו על דברים אלה. אך יתכנו שאלות, ואם צריך לשאול את חברי הועדה - נשאל אותם. אני לא קראתי את החומר. אילו אמרתם בצורה תמציתית מה מציעה ועדה זו - היה זה חשוב לעצם הדיון כאן. נניח שהחלטנו להקים את אזור מודיעים בצורה מצומצמת יותר, תוך תקופה שיגדל במשך הזמן. בסידה ומחליטים על תקציב של 10-15 מיליון לירות בשלב ראשון - מה ההצעה שתועלה במסגרת זו?

<u>מר ע. קרין:</u> הועדה לא קבלה הצעה מי יתכנן את האזור וכו'. קבלו כמיכום ארבעה סעיפים: רוב חברי הועדה חשבו שהתכנון צריך להעשות על ידי גוף אחיד. לא פרשו מי יהיה אותו גוף. אני המתייגתי מהחלטה זו, כי קיים משרד התכנון המתכנן את המתאר. כוונת הועדה היתה, שמי שיעשה את תכנית המתאר - ימשיך גם בתכניות האחרות. בועדה ראשונה סוכם שתכנית המתאר תיעשה על ידי משרד הפנים.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

היו"ר ל. אשכול: אתה אומר שועדה זו קבעה: גוף אחיד. מוסכם שאת המתאר עושה משרד הפנים. זה סוכם בישיבה ראשונה. יש כבר מתאר? (ע. קרין: כן, ת חילו לעבוד על זה).

הועדה מתכוונת שגוף אחיד זה ~~יעשה את~~ אחראי גם לפרוטים וכו?

מר ע. קרין: כן.

היו"ר ל. אשכול: יש הצעה האומרת שגוף אחיד צריך לעשות כל העבודה ואתה חושב שמשרד הפנים צריך לעשות זאת.

מר ע. קרין: אני חושב שמשרד הפנים צריך לעשות את גוף המתאר ואם צריך להמשיך בעבודה הלאה - צריך לקום גוף אחיד - והוא יעשה את העבודה כולה.

מר א. רש: כיון שעומדים אנו בתכנית המתאר - כיצד מתארים אנו את הפיתוח: ניתן שטח לתעשיה, שטח ל"ארגמן" שצריך להכשיר ולסלול כביש-גישה אליו. ניתן שטח לסגורים. אלה שני הדברים הראשונים שנקבעו.

היו"ר ל. אשכול: יש השאלה היא כיצד ניגשים לביצוע הענין. נחליף בינינו דעות על כך. אני מציע שתחכו כאן עוד חצי שעה, כי יתכן שנצטרך לעזרתכם שוב.

(ה"ה קרין, דש, גיל - עוזבים את הישיבה).

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

השר י. אלמוגי: אינני מתנגד לאף סעיף אחד בהחלטות הועדה.
מה שמציע אני, זה בהתאם להחלטות הועדה, אלא
שהיא קבעה דברים כלליים. היא קבעה כבר ענין של קחת לסאה אלף איש.
אם צריך לגשת לביצוע - פרטני את הדברים שצריך לעשותם מיד.
על גוף אחיד החליטה הועדה. כאן ישנו גם כן גוף
אחיד. אלהים יודע שלא היתה לי כל כוונה להוציא את תכנית המתאר מסמכות
משרד הפנים, אלא מה: הואיל ומשרד הפנים בעצמו, בכחות שיש לו - אינו
יכול לעשות את התכנית המתאר לבדו, אלא צריך למסור זאת לחברה - אנו
הצענו שהואיל ויש חברה ממשלתית בה שותפים ארבעה - משרד השיכון, משרד
החוץ, משרד העבודה ומשרד הפנים - חברה זו מתכננת ערים, על-ידי בעלי
מקצוע שבה. המתכנן הראשי הוא דודאי, אחד האדריכלים המעולים ביותר
בארץ. יש לו מומחים העובדים על בשטח זה. כשם שעושים זאת בחו"ל, יודעים
הם טוב יותר לעשות זאת בארץ. מדוע למסור זאת לחברה פרטית?

היו"ר ל. אשכול: אני מציע לומר כאן שרוצים אנו לעשות עסק זה
על-ידי ניצול, קודם-כל, כל הכחות שישנם במשלה,
מינוס שני המהנדסים שחלש שלשום לקבלם לעבודה. באשר תברר שיש במשרד
הפנים אנשים שיכולים לתת לענין זה מכוחם - נקבל את הגוף האחיד.
הגוף האחיד, כוונתנו קודם-כל - לכל האנשים שישנם בעסק זה, אם כולם
באים למסקנה שחסר להם מהנדס - יקחו מהנדס או מסרטט החסר להם.
כיצד חושב אתה להסד- להרכיב גוף זה?

השר י. אלמוגי: הואיל והצעתי קודם-כל להקים ועדה בינמשרדית
לטיפול בחבל מודיעים, אני שומע מהשר ספיר
שהוא מתנגד לכך - -

היו"ר ל. אשכול: מה יש למשרד המסחר והתעשיה לעשות בענין זה?
יש ענין של מסחר- מתאר ובזאת אין למשרד המסחר
והתעשיה כל ענין שהוא.

עו"ד ב. ברנר:

עו"ד ש. שמיר:

עו"ד ב. ברנר:

עו"ד ש. שמיר:

עו"ד ב. ברנר:

עו"ד ש. שמיר:

שנו ענין של בינוי, וגם בזה אין הוא מתערב.
יש ענין כיצד והיכן לבנות וכן - פיקוח על בתי-
חרושת - גם בזה יש רשות המטפלת. האישור ללכת לאזור זה לספעלים תעשייתיים
- ניתן על ידי משרד המסחר והתעשיה. זה הדבר היחיד הקשור במשרד זה.

השר י. אלטוגי: החלטנו בפרינציפ שלסודיעים אין שום יתרון
של עיר פיתוח.

ה"ר ל. אשכול: אם מדובר באיזור בקרבת רמלה ולוד - ברגע שאומרים
אנו: אין פריוסיטי על כך - זו הנחיה, וחזקה על
משרד המסחר והתעשיה, שלא יתן לזה כל הנחות והקלות.

השר פ. ספיר: אין לי כל רצון להכנס בסמכויות של אחרים; לעולם
לא ארצה בזה.

ה"ר ל. אשכול: נשאר ענין שיפור, בינוי ומתאר. שני משרדים אלה
צריכים להצטרף יחד ולדעת שיש איש או שנים העוסקים
בזאת.

השר י. אלטוגי: ישנו איש אחראי לענין זה - שחם מישאל.

השר פ.ח. שפירא: הוא אחראי לשיכון שלך.

ה"ר ל. אשכול: מאיזה משרד הוא?

השר י. אלטוגי: ממשרד השיכון. בישיבה ראשונה בה הוחלט על
סודיעים - ישנה החלטה שמטילים על משרד השיכון
לקבל אדם שיהיה אחראי לענין סודיעים. בהתאם להחלטה זו קבלתי אדם לעבודה.

ה"ר ל. אשכול: אתה צריך איש אחד או שנים שניים הסבירים יש בתכנון,
מתאר ובינוי. בסידה ואני מכיר את מישאל - הוא
אדמיניסטרטור.

השר י. אלטוגי: הוא אדמיניסטרטור. הוא אינו צריך להבין בזה.

היו"ר ל. אשכול: אנו אומרים עתה שצריך לקום גוף אחיד העוסק בתכנון, מתאר. אני מתכוון לשני מהנדסים או מהנדס אחד, שהוא ראש הענין. היות ואלה שני משרדים ואנשים אלה נמצאים במשרדיכם בשפע - לכן אומר אני: אחדו את הכחות ביניכם בענין זה. לא אכפת לי אם תגידו: לענין זה יש גוף אחד, והוא המתאם בין שני משרדים אלה.

~~השר י. אלמוגי:~~

השר י. אלמוגי: סישאל הוא הסנהל. הוא חייב לדאוג שתהיה תכנית מתאימה. אני מציע את דודאי לעבודה זו.

השר י. אלון: השר ספיר פתח בקול נכאים וסיים בתמיכה בלתי-מסויגת בתכנית זו. אני רוצה לגשת בצורה אופטימית יותר, אבל בפחות ס נדיבות-לב מסשית. לגופו של ענין אני סבור שטוב לקיים תכנון עירוני בגבעות סודיעים. זה לא במקום באר-שבע, כרמיאל או מקום אחר. טוב שיהודים יחיו קרוב לגבול המזרחי בחלק הצר של הארץ. מבחינה זו אני מתייחס לענין בחיוב.

מאידך, בגלל הקרבה הגאוגרפית של גבעות אלה לתל-אביב וגוש דן, יש סכנה ריאלית שזה ייהפך להיות היעד לכיסוי החלוצי הישראלי. כל אדם שיש סיכוי לדחפו ללכת לערד - אם יוכל למצוא מפלט בגבעות של סודיעים - יהיה שלם עם עצמו ועם פיזור האוכלוסיה וכאן אפשר לעשות סידור שיסגע תופעה זו.

אולם, אם לא ניתן את שסטום הבטחון הזה לסיר הלחץ של גוש דן - אזי חלק מהתושבים לא ילך לערי-פיתוח מובהקות, אבל יכרסם את הפרדסים של רמתיים, ואז טוב שישנו שסטום בטחון שנקרא -גבעות סודיעים, ואתמוך בזה.

מסה מסתייג אני: בישיבה הקודמת הצעתי ושמחתי שנתקבלה ההחלטה שלא סכירים בסודיעים כאזור פיתוח, אבל אני רוצה שיהיה

ברור שבסודיעים הסמשלה לא בונה שיכון תקציבי, כי ברגע שהממשלה תבנה שם שיכון תקציבי - פירוש הדבר שכל בית שייבנה שם בתקציב, נתון למכסות נתונות של עליה צפויה והיא אינה צפויה לשנים רבות בסודים כאלה. מוכרחים לבנות זאת לא רק על חשבון עתיד הפיתוח.

תחת הכיסוי של סובלים וקשישים ובנין שיכונים בערים גדולות בשבילם - הכניסו לשם עולים צעירים ואת הסובלים והקשישים הכניסו לערי-הפיתוח. זו נקודה סכרעת בכל התכנית הזאת.

את סביון בנה משרד השיכון? זה נבנה על ידי השקעות, יזמה פרטית. אני מסכים שסודיעים יהיה "סביון" פלוס שיכון בחסכון. השר אלטוגי אומר, שאם בעל "ארגסן" יבנה את בית החרושת שלו בסודיעים ויצטרכו להמציא לו פועלים - הרי יצטרכו להקים שם שיכון לפועלים. לכן, סוסב שלא ילך לשם, כי לא יהיו שם פועלים. אני סבור שברבות הימים יהיו שם פועלים, כי שם יהיה השיכון זול יותר. אבל אינני מציע לעשות הגירת-פועלים מתוכננת ומעודדת על ידינו לאזור זה. קודם-כל נקים מפעל ולא תהיה בריה, אלא לסמך לו פועלים. דבר זה אינו יכול לקום שלא על חשבון ערי-הפיתוח.

אני בעד זה שנכשיר תנאים להאחזות של יהודים על-ידי חסכון וחברות-השקעה.

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> בית החרושת "ארגסן" מתכוון לעבור לסודיעים. אתה רוצה להתחיל בפליטה בפיתוח סודיעים, ובא בעל "ארגסן" ואומר לך: סיפלנו בגבשור" שנה או שתיים ולא יצא מזה דבר. למעשה הוא התחמק מה"בשור", למרות ש הקשרים הסנטימנטליים שלו וקנה אדמה ברמת-הדר. אנו אומרים: לרמת הדר לא ניתן לו להעביר את המפעל, כי זו אדמה חקלאית. הוא אומר: איני יכול להקים את המפעל שלי בסצפה רמון. אני סוכן ללכת לסודיעים. אני שואל: האם יהיו או לא יהיו לי שם פועלים? נניח שלא יהיו פועלים שם. הפועלים לא ירצו גם לזוז מתל-אביב, כי בתל-אביב יש כבר גפנסיות וכל השאר. אתה בונה לו בית חרושת כאשר אין פועלים שיעבדו בו?...

השר פ. ספיר: הובטחו לו מיליון לירות ואינני רוצה שיחשדו בי ולכן - לא אוריד לו זאת.

השר י. אלון: אומר לו שאני מקפיד בנוגע להבטחת פועלים למפעלו, אלא אם יצליח לשכנע את הפועלים שלו ברמת-גן שיסעו אליו למודיעים לעבודה.

יש חלק בו יכולים אנו להשפיע. הבעיה - על ידי שיכון תקציבי זול; יש חלק שאין ביכולתנו להשפיע בו. לכן, אם ניתן פתח זה - הרגנו את עיירות הפיתוח.

היו"ר ל. אשכול: בפרינציפ אני מסכים, אבל עלינו להחליט - או הנה או הנה... אני מד זה שעד גבול שיכול אתה לא לתת - אל תתן. אבל אם נעשה בעניין זה בזרה וחוק - זה שאבוד.

השר פ. ספיר: כתבתי לאלפוגי שאני מתאר לי שיבנו במשך שלוש שנים ראשונות אלף דירות. אני יודע שזה מוריד משהו מערי הפיתוח. אבל כאשר אומר אני שאינני בונה אף דירה לפועלים שם, כאיזו רשות אומר למר קליר שילך לשם עם המפעל שלו?

השר י. אלפוגי: אני בטוח שמר קליר יוציא מרמת-גן ארבעת אלפים פועלים, שיבנה עבורם שיכון.

השר י. אלון: אנו עושים פלסטר את המדיניות שלנו. אני מתפלא על-כך. אנו קשרנו עצמנו בפוסרות ולא יכולים להשתחרר מהם. אנו נותנים למר קליר מיליון דולר להעברת המפעל, ועכשיו ניתן לו שיכון לפועליו במקום. אני חדל להבין זאת.

אמרתי למר קליר: אם אתה שואל על כוח-עבודה טבעי - ~~כמעט אחד~~ תמצא אותו ביתר קלות באזור לוד-רמלה מאשר מודיעים, אלא אם תשכנע את הפועלים ~~אלא אם תשכ~~ שלך לעבור למודיעים. אם לשלוח אותו למודיעים עם הפועלים שלו - מוסכ לעשות זאת בכפר-סבא...

אל תהפכו את סודיעים לעיר פיתוח דרך
החלון...

השר י. אלמוגי: הויכוח הוא ביחס לעולים, כי ביחס להסכסים
לבניין מסכים אתנו יגאל אלון.

השר י. אלון: אני רוצה שנחייב אותם לא לתת להקים שיכונים.
אנו מדברים על השקעות אינפלציוניות ושמעתי אני
בדאגה שמשרד האוצר מתריע על כך שהמספרים מטולפים ולמעשה יעלה
הדבר ביוקר וכביש עולה לפחות 5 מיליון לירות. השר שפירא אומר בצדק: מדוע
חצי הנגב סגור בשטפונות ואין כסף להקים גשר בבאר-שבע?
לכן, נעשה המינימום ההכרחי כדי להשיך
למשוך עודים להשקיע כסף בסודיעים. אחד יכול לעבוד ברמת-גן ולגור בסודיעים,
כי שם האויר צח והקרקע זול יותר. אינני מכיר שום מקום כעיר פיתוח
נוספת.
אשר לכביש - אינני חושב שדבר ראשון שצריך
להוציא מתקציב המדינה היום הוא 5 מיליון לירות לכביש-גישה לסודיעים.
אם אפשר לגייס את הכסף ולסלול את הכביש הזה - כל הכבוד. אם לאו - יתקנו את
הכביש הקיים ויסעו כפי שנוסעים בכל כבישי-הארץ.

הי"ר ל. אשכול: אני מציע ששפן נסיון ראשון יהיה כר קליר...
הוא איש חזק, ויידבר פחות מאחרים. אנו
חייבים לומר לו: אל תחכה במשך חמש השנים הבאות לשיכונם של פועליך על ידינו.

השר י. אלון: אני מציע שילך ללוד.

הי"ר ל. אשכול: לודכן ורמתיים - לא?

השר י. אלון: גם ברמתיים לא אתן לו יותר.

הי"ר ל. אשכול: אבל קרקע תתן לו?

השר ס. שפירא: אציע הצעה: באופן עקרוני הצדק עם שר אלון.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אבל כאשר רוצים אנו להתחיל בעניין זה, לא נוכל לשכור בסאה אחוז על פרינציפ זה. השאלה היא מה היה בשך השנתיים הראשונות, כיצד ישתלב שם העניין. בסקרה של מר קליר - אני מציע שנאמר לו: צריך להקים כאן בתים לפועלים. אנו מוכנים להיות שותפים אתך למען הקל עליך את ההעברה, בהקמת הבתים.

<u>השר י. אלטוגי:</u> זה בלאו הכי כך.

<u>השר מ.ח. שפירא:</u> אני מדבר גם על העולים שיעבדו אצלו. מוכרחים לדאוג שיהיו לו מספר פועלים לעבודה. אנו מוכנים להקים את הבתים, אך הוא צריך להיות שותף בהקמת בתים אלה. בשך שנתיים ראשונות צריך ללכת בדרך זו, ואחר-כך צריך להפסיק בזה. כי הכוונה לא להקים עוד עיר פיתוח, אלא שבאמת ילכו העולים לנגב. כדי להתחיל בזה, צריך למצוא בתחילה פשרה מסויימת.

<u>היו"ר ל. אשכול:</u> אתם רוצים בדברים טובים ואני בעד זה. אני עדיין נאמן לעניין וכאשר שמעתי עניין מודיעים התלהבתי מכנו. אמרתי שפותחים כאן דבר חדש. אבל אינך יכול לומר שפתרת את הבעיה ולא לתת לפתח את המקום, וילות ייבנו במקום, אבל היכן יגורו הפועלים? אני בעד פיתוח השטח, אבל נגד בניית שיכונים על ידי המשלה.

<u>השר מ. דיין:</u> אני אמית הראשון שאצביע נגד מודיעים. השר ספיר הביא מגבלה אחת נכונה: יש עיר אחת - כפר סבא, וישנה רמלה ולוד, ואנו מביאים לכך שעוד עיר תקום באותה סביבה. אני בעד מודיעים בתנאי, שאיננו רוצים להגדיל את לוד ורמלה ופתח-תקוה וכפר סבא והדר-רמתיים. אם רוצים לעצור גידול כל הערים הללו - יש טעם במודיעים. אם אומרים שאיננו רוצים שפתח-תקוה תגדל וכן כפר-סבא או לוד ורמלה - כל אותם מקומות שיאכלו את האדמה החקלאית על ידי גידולם - יש טעם בפיתוח מודיעים. פגשתי את מר יעקבסון והתנהלה שיחה על עיר אחת. הוא אמר: אצלנו מתחכמים ועוקרים את הפרדסים לפני שנסכרו.

בין כפר בילו ורחובות - מחיר כל דונם קרקע 20-30 אלף לירות...

אדוני שר הפנים, אם רוצים לבנות את מודיעים - זה יהיה בתנאי שלא נגדיל את לוד, רמלה וכפר סבא, אלא נפעיל מדיניות שתמנע אכילת אדמות חקלאיות על ידי ישוב עירוני והסניית הישוב העירוני לאדמות מסולעות.

על שני דברים חותם אני: א) שום תעשיה לא תעבור למודיעים בלי הסלצת משרד המסחר והתעשיה. ב) לא נעשה שם כל דבר שהוא שהינו פריבילגיה או תעבדה הפליה שיכולה להזיק לעיירות פיתוח.

אתה אומר: מוסב לבנות במושבות כמו כפר-סבא מאשר במודיעים, ואז אין צורך במודיעים. אני אומר: או שרוצים לבנות את כפר-סבא ולהחזק שם חלקות של אדמה חקלאית. ואז אין הצדקה למודיעים. אם העניין הוא להכרעה ואתה תאמר: מוסב כפר-סבא, פתח-תקוה, לוד ורמלה, האוכלות אדמות חקלאיות מאשר מודיעים - אתנגד לכך. ולא דרושה לנו מודיעים.

הוא הדבר ביחס לכביש. מדובר בסכום של 4-5 מיליון לירות. אם רוצים לעשות דבר חולה, בעל-סום, עלינו אל נעשה אותו. אדחה-אי אינני מוכרחים ואין חובה אנו חייבים לאיש שום דבר. אם אינני מוכנים להגיע שם ליחידות בינוי ורק בעלי בתים כמו אנשי סביון יקימו שם בתיהם - זה לא מעניין. אם רוצים להביא לכך שמקום זה יקום כיחידת ישוב, עם בית ספר וגן ילדים וכביש גישה - יש לעשות זאת כהלכה. אני בעד מודיעים, בתנאי שזה תחליף להפיכת קרקעות חקלאיות לקרקעות עירוניות. אין זה תחליף לעיירות-פיתוח, בסידה והדבר בידינו. אם המדיניות תהיה שמוסב שיכוני-עולים לבנות בכפר-סבא - לא דרושה לנו מודיעים.

<u>שר י. אלון:</u> אני רואה בגבעות מודיעים פרוור משותף למרכז הארץ. יהיה לזה מעמד מוניציפלי, כי גוש דן הופך להיות שיר-לחץ של הישוב. אך מה שהוצע כאן - זה עניין-פיתוח: למעשה

זו עיר פיתוח. כזאת כזו"ר אני את כולנו. ברגע שמתחילים להשנות לשם עולים ושיכון אדמיניסטרטיבי, ברור שזה שייך לפיתוח. לא תשכנע עולה ללכת למקום אחר, אלא לשם. זה יהפוך לחולון של מדינת-ישראל.

אני נאבק עם השר ספיר על כל ק"ם כביש למקומות שעיוור רואה את הצורך בכבישים בהם. כדי להקים את העיר, ברור שצריך לתת להם עדיפות בכבוש. לאן הולכים אנו? למה?

אני מסכים עם השר דיין שיש להקפיא כל האם האדמות החקלאיות. אפשר בחקיקה לשמור על אדמה חקלאית בכל-כוח./נפעיל את השלטון למנוע ~~עידוד~~ עקירת פרדסים או ייבושם? או האם נתחיל לכוון עולים? נסרנו עם זה, סלבד אשדוד שיש לה נסל והיא תתפתח.

<u>תיר"ל. אשכול:</u> אל תחשבו שאם תחליטו על משלוח אנשים למצפה-רמון ולא ירצו, אלא למודיעים, שנוכל לשנות כאן משהו.

<u>השר פ. ספיר:</u> לא אבכה הפעם, אלא אציע הצעה קונקרטית: כל החששות של אלון קיימים. הוא יבנה בכפר-סבא שיכון-עולים, כי הדבר דרוש לעידוד הפרדסים ותעשיה קיימת, וכן בלוד, כי יש גם ריבוי טבעי בין התושבים.

מה צריך לעשות עתה במודיעים: צריך שיהיה ברור שהולכים אנו להשקיע במשך שנתיים את הסכום שציינתי - 7 מיליון לירות בערך, פלוס כביש, ובשנתיים ראשונות לא צריך לבנות כביש בסכום של 5 מיליון לירות. ואני מקבל מה שאומרים כאן, כי זה משונה. עבור כביש לאילת אין לנו סכום של חמשה מיליון לירות וכאן ניתן את הסכום הזה?

דבר נוסף: אנו קובעים שבשלב ראשון, מתוך מגמה שמדובר ב-3-5 אלפים יחידות, במשך 12 שנה כפי שזה נמשך במקום אחר, בונים אנו בשלב ראשון אלף יחידות ובמשך שלוש שנים - 3 אלפים. לפי הכרתי יש לנו אלף יחידות דיור שלהן צריך להוסיף שרותים, בית ספר, כי אחרת

[illegible] [illegible] [illegible] [

מריך לוסר: אין זה נכון. בתוך אלף המשפחות קיו יותר ממחצית האנשים עולים. חדשים.
זאת מציע אני והצעתי היא שנתחיל לבנות, נתכנן ונעשה כל אשר נאמר כאן ואת הכביש נתקן בסכום של חצי מיליון לירות. במשך שלוש שנים יהיו במקום אלף משפחות ומזה עולים כמחצית האנשים והיתר - תושבי הארץ הותיקים יותר. אם לא נעשה כך - מכניסים אנו את סר קליר בצרה, כי והוא יסען שמוליכים אותו שולל.

השר י. אלון: מתל-אביב, דרך רמת-גן, ישנו כביש על שם יצחק-שדה, המגיע עד אזור מודיעים, באורך של 16 ק"מ. אם נסלול את הדרך מכביש פתח-תקווה - יהיה אורך הכביש 25 ק"מ.

היו"ר ל. אשכול: בנסיעותי בניו-יורק עברתי שטחים עצומים, שכונות עצומות הכאוכלסות מפעלי-סלאכה ותעשיה על פועליהם הרבים. אין שם בכלל שכונות מגורים לאנשים. שאלתי היא זו: האם יכול להיות דבר כזה גם אצלנו, בסידה ותהיה תחבורה טובה, שאנשים לא יגורו באזור, כי באמת האוניברסיטה ובית הספר הגבוה אינם נמצאים שם... מי שירצה לגור שם - יגור שם. אך יהודי כמו סר קליר צריך לדעת שהעין בנוי על כך שיצטרך להשתתף בהוצאות הפועלים שיגיעו למפעל שלו שיוקם במודיעים.

השר ס.ת.שפירא: אחד הניסוקים שלנו היה, שמחינה בטחונית חשוב שיהיה שם ישוב.

השר י. אלמוגי: ניסוק בטחוני אינו ניסוק, אבל ישנם ניסוקים אחרים כאן.

היו"ר ל. אשכול: אתה מתכנן כך את הדברים והשר אלון אומר: אולי במשך הזמן יהיה שם מין ישוב כמו "סביון". אבל תחילה, במשך חמש השנים הראשונות בונים אנו על כך, שמם

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

יהיה המרכז של ספעלי פלאכה ובתי-חרושת.

השר י. אלון: הצעה לסיכום: אני מציע להחליט היום לא לנטוש את רעיון מודיעים.

ב) נקציב סכום כסף מסויים בשביל עבודות פיתוח שבלעדיהן לא מתחילים לבנות עיר, אם זה כוונה לתכנון, ביוב, סידורים לכבישים פנימיים, חשמל וכו'.

ג) מסמנים (וזו החלטת הועדה) 500 דונם המיועדים לתעשיות, במידה ותופנה לשם תעשיה - תקים זאת על חשבונה, ולא ייעשה הדבר בתנאי- פתוח.

ד) מתקנים את הכביש הקיים, מעפידים אותו במצב עביר סוב. זה יעלה 600,000 לירות, ואל ייעשה הדבר על חשבון הכביש הקיים.

כך צריך להתחיל בדבר. איננו בונים שיכון תקציבי, אלא מעודדים כל-מיני חברות משתכנים, גם חברת שיכון עובדים, רסקו ואחרות ואומרים לקליר את האמת: אל יצפה לעליה שתופנה לאותו אזור, אלא יצטרך למשוך את הפועלים שלו למקום.

יתכן שיש משהו ברעיון של ראש הממשלה להקים שם מרכז של פלאכה ותעשיה בלי אזורי-מגורים.

היו"ר ל. אשכול: אני בטוח שברמת-גן יש פועלים הנוסעים לעבודה למרחק 10 ק"מ יום-יום.

השר י. אלון: אני חושב שזה מקום אידאלי למגורים. אזור זה יבש יותר מאזור החוף.

אשר לתיאום בינמשרדי - אני תומך ברעיון של ראש הממשלה, שיהיה תכנון משותף למשרד השיכון ומשרד הפנים והשרים יביאו הצעה משכנעת. אני מקבל את ההצעה שתקום ועדת-שרים של קבע לעניין מודיעים.

השר מ.ח. שפירא: כל משרד פועל בתוקף סמכויותיו. אבל אני מסכ
מסכים שתוקם ועדה בינמשרדית של משרדי
השיכון/והפנים לעניין ריכוז הפעולות באזור, למשל: צריך להקים שם
תעשיה. ישנה ועדה, שאתה באים בדברים בעניין זה.

היו"ר ל. אשכול: לא הייתי נותן לו דריסת־רגל בוועדת
בעבודות שלך.

השר י. אלפוגי: יש שלושה תיקונים כאן: לא יוקמו
3000, אלא 1000 יחידות דיור למשפחות.
לא תהיה ועדה משרדית, אלא בינמשרדית;
לא חברה כלכלית.
ישנה בעיה אחת: תכנית המתאר. אני מציע
שר הפנים ידבר אתי על עניין זה ואם לא נבוא להסכם בינינו - נביא זאת
הנה לסיכום.

השר י. שפירא: אינני צריך להכניס עתה גורמים מהחוץ שיעשו
לי את התכנון. איזה הגיון יש בכך?
או שצריך לפטר את האנשים העוסקים בזה עתה, או לקבל עבודתם.

היו"ר ל. אשכול: יש מי שהוא שיעשה מקנדל וידרוש
להזיז ענינים, ויהיה זה סישאל... אם לא
תהיה תכנית מתאר מוכנה למועד - הוא יהיה האיש שידרבן לעשייתה.
משרד הפנים לא־יכול רוצה להיות אחראי למתאר וזו זכותו, ובאם לא יעשה זאת -
תהיה האשמה בו.

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

השר י. אלטוגי: אין ויכוח על כך. כך כתוב גם אצלי.

היו"ר ל. אשכול: הדברים פשוטים ולא צריך לסבכם. משרד הפנים יש יעשה את המתאר. הוא אחראי לכך. אם לא יעשה זאת - ישנה סמשלה שתעסוד בפרץ. הביטוי והאכלוס - זאת יבצע משרד השיכון. לזאת יש לך איש שיוכל לבוא לאנשים הסמוכים על המתאר ולומר: הזדרזו ועשו את העבודה, אם לא כן - אביא את העניין בפני השר שלי. קיימת ועדה בינמשרדית וכל שר שירצה לבוא בפניה - יבוא ויאמר דבריו.

השר פ. ספיר: ברור שאת התקציב צריך להביא אלינו לאישור, כי כל זה אינו כלול בתקציב.

השר ס. דיין: שאלה אחת, שעליה העניין יכול ליפול ולקום היא שאלת הכביש. אם נקבל את הגישה של השר יגאל אלון, לא לבנות שם שיכון תקציבי, ותקופה ארוכה יבואו פועלים מתל-אביב לסודיעים; אם ישנו כביש המחבר זאת בסרחק של 16 ק"מ עם תל-אביב והוא צריך לעלות 5 מיליון לירות, אפשר לנסוע לעבודה ולחזור הביתה - וזה ענין אחר. אם לא סוללים את הכביש ואנשים יצטרכו לנסוע דרך פתח-תקווה, אזי בעצמנו מחבלים אנו בענין זה.

אני מציע לקבל המלצת השר אלטוגי בסעיף 3 - סלית כביש-גישה, שלב א', עד כביש פתח-תקווה-לוד בשנת 1964 חודש ספטמבר ושלב ב' יושלם עד שנת 1965. עד סוף שנת 1965 צריך להיות סוכן כביש ישיר. אם לאו - מה רוצים להשיג כאן?

היו"ר ל. אשכול: קבענו שמשרד הפנים עושה את המתאר. כל הצרות של פרנסה חלות על השר ספיר. כל צרות הביטוי הקשורות בפרנסה - חלות על השר אלטוגי. לשר אלטוגי יש איש מיוחד שיהיה בעל מעמד של מתאם. בזאת גמרנו את הענין הזה.

למנהלים. איני אומר שיתנו להם דירות בכלל חנם לגמרי. אבל אם יגידו, נניח, שמנהל בית ספר הממשיך ללמד שם ארבע שנים, יצטרך אחרי תקופה זו לשלם רק שליש משכר הדירה, הרי זה בפירוש כאילו אתה מגדיל לו את המשכורת, אבל לא משכורת בכסף אלא בשווה כסף, או שתתן לו הלוואה כזאת וכזאת בתנאים כאלה וכאלה, למספר שנים כזה וכזה וברבית כזו וכזו ואחר כך יוכל לפדות את ערך הדירה. זה דבר העלול למשוך ולרתק אותו למקום.

לא תכינו ברעיון זה עד לכינוס הוועדה לפיזור האוכלוסיה. היה לנו כבר מגע בענין זה עם משרד השיכון. ניהלנו משא ומתן עם מר סנה, שיהיה בריא וחזק לאורך ימים. הסכמנו כבר עם נציגי משרד השיכון על הקמת 250 דירות באזורי-הפיתוח מאותה הקטגוריה שאני מדבר על אודותיה. אני מקצר. (רח"ם ל. אשכול: אני דואה כבר !)

בשיחה האחרונה דיבר אתי מר סנה על כך שאדבר עם שר האוצר על כך, שהוא יסכים לכך ואז זה יעבור כאילו לתקציב משרד השיכון. לזה אין לי כוח. אני רוצה להעזר על ידי ועדת השרים לענין פיזור האוכלוסיה, זאת אומרת לריתוק האוכלוסיה, ערב לפני שהולכים חדשים לשם, שלא יברחו אלה שישנם שם. וזה קשור עם תגוך, ותגוך תמס בענין זה מקום השוב. אני מציע, שיוציאו את כל הסוגיה הזאת של דיור המורים כמשרד התגוך שאין לו כוח לכך ויעבירו אותו לוועדה זו, שהיא לפי התומר שהגישה עושה רושם רציני ושהיא תהיה רצינית גם לגבי הדבר הזה, שכל הבעיה של דיור למורים ומנהלי בתי הספר באזורי-הפיתוח תיבנם למסגרת ולמחום של דיוני הוועדה הזאת.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> יש לי הרבה ניסוקים נגד זה. זה יתחיל במנהלים וייגמר בכל האנשים שם. זה מוכרח להגמר בכל האנשים שם.

<u>השר י. אלון:</u> יש משהו בהערתו של ראש הממשלה שזה עלול להרחיב את מספר התובעים, אבל לא את כל התושבים. לכל היותר אני מתאר לי שגם רופאים ירצו תנאים כאלה.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> מדוע לא כל התושבים ?

<u>השר י. אלון:</u> למושבים אתה נותן הנחות במסים ועוד.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> גם האחרים מקבלים הנחות כאלה.

<u>השר י. אלון:</u> יש קושי כיוחד עם הקבוצות החמשיים, ביחוד עם מורים ורופאים

עכשיו סעורר משה דיין את ענין הכביש. יש לי רושם שבשנה הראשונה רוצים אנו לא להעסיד את הסוס לפני העגלה.

אולי נסכים ביננו שיהיה זה באמת אזור של בתי הרושת וספעלים? לכן, נשהה את הענייין שנה נוספת ונראה כיצד יתפתח הענין, ואז יתכן שצריך לסלול כביש-גישה סוב; עוד נגיע לענין זה - אם לא השנה, אזי בשנה הבאה.

ט ח ל י ט י ם לאשר הקמת עיר באיזור סודיעים בתנאים הספורטים להלן:

1. העיר תוקם באיתור הצפוני שהסלץ ע"י הועדה הבינסשרדית לענין אזור סודיעין, בין סשק נחשונים בצפון וסחצבות ברקת בדרום.

2. תכנון העיר ייעשה תוך תיאום בין סשרד הפנים וסשרד השיכון. משרד הפנים יכין את תכנית הסתאר ואילו תכנית הבינוי והאיכלוס תוכן ע"י משרד השיכון.

3. בשלש השנים הראשונות ייבנו בסקסם כ-1000 יחידות דיור בעיקר בתנאי מפעל החסכון לבנין וייעשו עבודות הפיתוח הדרושות.

4. יאוחרו כ-500 דונם לאזור תעשיה.

5. מפעלי תעשיה באזור סודיעים לא ייהנו סזכויות הניתנות למפעלי תעשיה באזורי פיתוח. מעבר מפעלי תעשיה לסודיעין יהיה טעון אישור משרד המסחר והתעשיה.

(תוכן סעיף זה ייסטר לבעלי בית"ר ארגטן)

6. סלילת הכביש למודיעים תירון בנפרד.

הישיבה נגעלה

פ ר ט י - כ ל
הישיבה האחת-עשרה של ועדת השרים לענין
פיזור האוכלוסיה שהוקמה על-פי החלטה
סס. 132 של הממשלה מיום
כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ה' בתמוז תשכ"ה - 8.7.65

נכחו השרים : ל. אשכול - יו"ר,
י. אלון,
ע. גוברין,

נעדרו השרים: ח. גבתי,
פ. ספיר,
ח.ס. שפירא (בחו"ל).

ח. צדוק	-	שר המסחר והתעשיה והמיתות
י.ש. בן-מאיר	-	סגן שר הפנים והבריאות
ש. צויגרין	-	מזכירות הממשלה
ש. אפיר	-	משרד המסחר והתעשיה
י. ארגון	-	משרד האוצר
א. כורוכוב	-	הרשות לתכנון כלכלי
א. ברונקוס	-	משרד הפנים
ד. טנא	-	משרד השיכון
ח. לב-כוכב	-	משרד העבודה
ס. סילברסטון	-	משרד הפנים
ע. קסיר	-	משרד ראש הממשלה
ז. שרף	-	משרד ראש הממשלה
י. תמיר	-	משרד השיכון

סדר היום : הסלמות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] :

[illegible]

[illegible] :

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

פרוטוקול ישיבת ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה
ירושלים, 8.7.65

<u>רה'מ א.אשכול:</u> פותח את הישיבה.

<u>השר גוברין:</u> ברשות היו"ר אגיד את דברי בקיצור נמרץ, משום שעיקרם כתוב בדו"ח. ב-5.1.65, ברשותו של ראש הממשלה, מונתה ועדה שהיתה צריכה להגיש הצעות בענין הגברת התעסוקה, התיעוש והשיכון והעלאת רמת השירותים באזורי הפיתוח. בתוך הועדה, בהסכמת שר החינוך, כלל גם ענייני חינוך. משרד החינוך הגיש גם הצעות בענין זה שנתקבלו על ידינו.

הצעה זו ביסודה יש בה שלושה-ארבעה דברים: א) למעשה ציינו מה הם תנאי העידוד הניתנים היום. לפי זה הגדלנו במידה מסוימת את תנאי העידוד לאזורי הפיתוח. לדעת הועדה ולדעתי לא הגדלנו די, אבל באותה מידה שסברנו שהמדינה יכולה לעמוד בה. ב) במידה מסוימת לגבי תעסוקה, תיעוש ושיכון ולגבי שירותים הגבלנו במידה מסויימת את איזור החוף, אבל לא בתנאים שיכולים להזיק לפיתוח יותר רציונאלי בתוך אזורי החוף. נניח תעשיה, שיכון וכו'. קבענו עוד, שתקום ועדה קבועה שאין לה שום סמכויות. אין היא יכולה לפנות לאיזה משרד ולתת לו הוראות, אלא היא צריכה לעקוב בקביעות איך הם פועלים המשרדים. אם יש לה הצעות -היא צריכה לפנות לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה. הכנסנו הצעתנו בתכנית ארצית, שהוגשה לועדת השרים הכלכליים. (הם לא היו כבולים להצעה זו שהגיש אותה בשעתו כוכב). אבל הוספנו, שועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תצטרך להתאים מדי פעם את התכנית הפיסית גם לפי התנאים המשתנים וגם לפי התכנית שנתקבלה בכנסת לחוק התכנון והבניה. הכנסנו גם את ענין מיקום מוסדות הממשלה ומוסדות ציבוריים באזור הפיתוח. לא התבססנו רק על תיעוש, שיכון והצד החינוכי. כי ראינו חשיבות מרובה בענין מיקום המוסדות שנמצאים ברשות הממשלה והעברתם לאזורי הפיתוח, אם הם פועלים שם. להצעה זו הוגשו הסתייגויות. חלק מן ההסתייגויות בא להכליל מה שלא קבלנו. אמרנו: אל נלך בגדולות שלא נוכל להתחייב. שקלנו כל דבר גם מבחינת היכולת של המדינה לעמוד בו. חלק מן ההסתייגויות בא לצמצם את ההמלצות האלה. בדרך כלל יש להגיד לשבחה של הועדה, שכל חבריה עבדו בצורה משותפת, בניגוד למקובל. ועוד שבח אחד אוסיף, שלא היו כל חילוקי דעות בעניני סמכות. בכל מקום שזה מחייב תיאום הדדי - שיכון, תיעוש - תיאום זה יבוא. מרבית ההמלצות נתקבלו פה אחד על ידי חברי הועדה, פרט להסתייגויות מספר שהבאתי אותם בנספח.

<u>רה'מ א.אשכול:</u> אני רואה בדפים 1-5 הצעות כיצד לפתוח ולמשוך פפעלים. אחר כך בא מספר הסתייגויות.

השר ע.גוברין: בהסכמת כל החברים נתנו את ההסתייגויות כולן בדפים לחוד.

השר צדוק: זה כולל גם את מכתב מנכ"ל משרד העבודה?

השר גוברין: צרפנו גם אותו.

רה"מ אשכול: מעמ' 10 עד הסוף זו סטטיסטיקה.

השר גוברין: בתוך הסכסס, לאחר שבדקנו את המקומות, שינינו את אזור העדיפויות אבל קבענו , שקביעת הועדה הזאת מחייבת בדיקה. זה לא מחייב שאשקלון תהיה תמיד אזור פיתוח. יש מקומות שאפשר להוציא ולהעביר.

השר י.אלון: צדק שר התיירות, שההסתייגויות שלי נעשו על דעתי. אני רוצה להבהיר כמה דברים. קודם כל לגבי ההסתייגויות הכתובות, אחר כך כמה הערות של הרהור . אנו חושבים שלגבי ההיתר להכיר במפעל מאושר באזור החוף, הנוסח שנתקבל על דעת רוב הועדה הוא שער רחב לא רק לאישור מפעלים כמפעלים מאושרים באזור החוף, אלא הזמנת לחץ של מפעלים לרצות ליהנות ממעמד של מפעל מאושר דוקא באזור החוף. לדעתנו יש צורך יותר לצמצם את האפשרויות הללו עד למינימום. ולכן הגברנו זאת, שלא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם הוכיח המפעל שעל אף כל התמריצים המוצעים בדו"ח זה, מבחינה טכנולוגית או כלכלית, לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון עליונים מחייבים זאת.- זוהי הסתייגות לסעיף 1 - אמצעים כלכליים. הנוסח המוצע על ידי הועדה פתוח יותר מדי. אני מציע לקבל את ההסתייגות שלי.

השר ע.גוברין: הועדה לא קבלה זאת מטעם פשוט. קיימת מסורת. אנו אומרים, שעלינו לאשר כ"מפעלים מאושרים" ברצועת החוף רק את אלה אשר גורמים יוצאים מן הכלל מחייבים זאת, כגון: גידול יצוא, מגיעת יבוא ושיקולי בטחון.

רה"מ א.אשכול: אני חדל להבין את ההבדל.

השר ע.גוברין: שר העבודה אומר "אם המפעל הוכיח". אנו אומרים שזה פיותר. קיימת מסורת במשרד מסחר ותעשיה. עוד לא אושר מפעל על ידי משרד מסחר ותעשיה לפני שניסו תחילה לברר אתו.

רה"מ א.אשכול: נניח שעד עכשיו לא הוכיח ומחר יוכיח ויהיה משרד מסחר ותעשיה שכן ירצה להקים את המפעל הזה. ברור שיהיה ויכוח בין בעל המפעל ובין משרד מסחר ותעשיה והוא יוכיח. אם כולם מסכימים שאין פה "אין מריסו" הבדל, היות ואנו ועדה לפיזור הא כלוסיה , פירושו של דבר לא רק פיזור אוכלוסיה אלא פיזור מקורות פרנסה. סתם פיזור אוכלוסיה אין לו טעם. כאן אנו מנסים לעשות מאמצים שהאוכלוסיה תעבור לאותם האזורים שאנו מעוניינים בהם.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

מר בן-מאיר: אני מציע להוסיף עוד מלה: שיקולי בטחון ו ב ר י א ו ת . בעית האישפוז מסילה עלינו עומס כבד.

רה'מ א.אשכול: אני מתנגד לזה. מדוע לא להגיד גם עניני דת, אין עוד בית כנסת? אני אומר זאת ברצינות. מפעל לא רוצה לקום מפני שיגיד שאין במקום בית ספר תיכון. בריאות אויר כפרות, יש יהודים בעולם. אם אין פיזור - אין צרכי תרבות, ובאמת אין. זה מעגל קסמים: אם לא רוצים ללכת - אין מוסדות בריאות, אם אין בריאות - אין מפעל וכו'. ואז אין פיזור.

השר צדוק: בקריאה הראשונה נדמה היה לי שההבדל בין שתי הנוסחאות הוא רק מילולי אחר כך ראיתי לפני מקרה כזה, למשל: חברה בעלת מוניטין בינלאומי רוצ להקים מפעל בארץ, שהוא יחרום תרומה נכבדה ליצוא. יש לנו ענין פוליטי שהחברה הזאת תבוא ארצה. היא אומרת: אני לאזור פיתוח אינני מוכנה ללכת. אז המצב הוא, שמבחינה טכנולוגית אפשר להקים אותו באזור פיתוח , מבחינה כלכלית אפשר להקים, אך על פי כן עלינו להשאיר לעצמנו את האפשרות לשקול.

מר ל.אשכול: היית צריך להביא זאת למשלה.

השר צדוק: אני בעד נוסחה יותר גמישה קצת.

רה'מ א.אשכול: יש ויכוח די מתוח עם תעשיה עדינה מאוד, עם אלקטרוניקה, זה התחיל בתל-אביב. התחלתי, אמרו לי 'ס'ברענט! אמרו לי שבניני כיתן מוכנים. עבר זמן וראיתי שאינם באים. אמרתי: ובכן? רצו לבנות בתל-אביב. משכתי אותם בעבותות אהבה עד השדוד, וזה לא בוער. עכשיו "התלבשתי" שזה יהיה בבאר-שבע. עכשיו כמובן אשדוד תנקר את עיני. מציעים לי "כופר-נפש" מפעל אחר בבאר-שבע. אני אומר: אני רוצה את שניהם בבאר-שבע. יוכיחו לך שזה לא נות, וזה נכון. אנו צריכים פה להחמיר, הקלות בלאו הכי תבאנה, אל תדאג. זה יהיה כמו כביש תורכי, או לצד זה או לצד זה אבל אף פעם לא כפי שתוכנן. אני בעד נוסח חמור יותר.

השר צדוק: אתה נתת עצה: במקרה כזה - תבוא לממשלה.- אני מציע שיהיה כתוב: סמיה מעקרון זה תובא לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה, או לועדת השרים לעניני כלכלה.

השר י.אלון: אני הולך לקראת צדוק - או אם יש שיקולי בטחון - באישור ועדת השרים לעניני כלכלה. אם אתה רוצה ועדה זו - לא איכפת לי.

רה'מ אשכול: זה מובא לממשלה והממשלה קובעת.

השר י.אלון: שיהיה בועדה זו.

רה'מ אשכול: אינני יודע אם אנו קיימים לעולם. הועדה לעניני כלכלה - קיימת

אך בן-מרי: אבי הרבה לחשוב עליו: מעניין למשל [illegible], כדאי
שיעברו עוד כמה דברים.

רות א.שכנה: אני מבינה אותו, אחרי כל הבעיות עם אלכוהול, אין לו הרבה
אנשים שהוא יכול לסמוך עליהם. אבל אני חושבת שהוא מאוד מתרגש
לפני הפגישה, ולכן הוא מדבר כל הזמן על דברים לא חשובים. אם
אחרי, למשל, הוא יגיד: אני לא יודע מה ללבוש - אז אני אדע
שהוא לחוץ. אבל אני לא יודעת.

אמי ורדי: לפעמים אנשים לוקחים את זה יותר מדי ברצינות, ואז הם מרגישים
אחר כך רגשי אשם כלפי, למשל: אפשר לפעמים לשחרר קצת ולהנות
מהחיים בלי לחשוב. אם לפני כל פגישה אתה מתחיל לחשוב
איזה בגד ללבוש, אתה עלול: אני לחוץ מדי, אני לא יכול לבחור
בגד, אולי אני לא אתאים לה, אולי היא לא תאהב אותי, אולי
אני לא אדע מה לומר, ואז אני אהיה משעמם, ואז היא לא תרצה
לצאת איתי שוב.

בן-מרי: אני לא יודע אם אני מסכים איתך. אני חושב שאם אתה לא מתרגש
לפני פגישה עם בחורה שאתה מחבב, אז אתה לא מתייחס אליה
ברצינות. אולי אתה לא מתרגש, אבל אתה "מתרגש" את הלב שלך,
שהוא מתחיל לפעום יותר מהר, ואתה לא יודע "למה" הוא עושה את זה.
אני חושב: אני יכול לשלוט על עצמי, לדעת מה אני רוצה, ולא לדאוג.
אני לא יודע אם אני צודק, אבל אני חושב שזה נכון.

אמי ורדי: אתה לא יודע: לפעמים הלב - הוא חכם יותר.- אני מסכים איתך:
צריך להיות לא מדי רציני בקשר לדברים, אך לדעתי
צריך לדעת.

רות א.שכנה: אני מבינה אותך לגמרי - אך אם לא נדע - לא נתנסה - לא נדע
אולי לעולם.

בן-מרי: אני חושב שאתה לא מבין אותנו.

רות א.שכנה: אולי אתה לא מבין אותי.

בן-מרי: אולי אתה לא מבין את עצמך [illegible] - אתה

תמיד. הייתי אומר כך: הרשות לשר העבודה להביא זאת לממשלה.

השר צדוק: אם זה מחסת מחסור בכוח אדם, אמנם זאת לא סיבה טכנולוגית אבל סיבה מספקת.

מר בן-מאיר: אני מציע שיהיה כתוב "לכל שר". יכול להיות משהו הכרוך במשרד התוץ. כל שר יכול להביא זאת לממשלה.

השר גוברין: אני מתנגד לתיקון של בן-מאיר. זה קשור למשרד מסחר ותעשיה.

השר י.אלון: נשאיר את הנוסח "לכל שר הרשות להביא".

השר צדוק: אני מציע למחוק את המלה "עליונים", לא לכתוב שיקולי בטחון עליונים.

ד"ר ארנון: הועדה המליצה, שאם מעבירים מפעל מהחוף לאזורי פיתוח, שהציוד שבהרה מקרים היה מועדף על ידי חוק "השקעות מאושרות" קודם, מקבל עכשיו עוד פעם העדפה. נדמה לי שזה יהיה חור די רציני.

רה"מ ל.אשכול: אנו פעם עשינו זאת. הלכנו לתעשיינים בתל-אביב ואמרנו להם: יש ענין של פיזור האוכלוסיה, תמכור את העסק שלך פה ותעביר את המפעל לדמונה או למצפה רימון. אם תבוא אליו כך בפשטות - הוא יגיד לך: לך לאן שצריך ללכת.

ד"ר ארנון: שיהיה כתוב בפירוש: במקרה שציוד זה לא קבל וכו'.

רה"מ ל.אשכול: זאת לא פשרה. יהודי זה יגיד בפירוש: אני רוצה "לעקעכל". אם אתה מוכל לתת "לעקעכל" - אלך, אם לאו - אשאר ברמת-גן.

ד"ר ארנון: מוטב שאתן לו את "השוקולדה" שהוא רוצה בה בדרך אחרת. תורים בחוקי המס זאת "שוקולדה" די מרירה.

השר גוברין: אנו נתקלנו במסחר ותעשיה בשנה האחרונה (וגם בשנים הקודמות) לאו דוקא במפעלים גדולים, אלא בבתי מלאכה שבלעדיהם אין אתה יכול להעביר מפעל גדול. נתקלנו בבעיה זו של ציוד מועבר, שהוא לא היה השקעה מאושרת. משרד ההשקעות לא אישר שום ציוד. אותו יהודה אמר: אם לא תתנו לי - לא אזוז.

מר ל.אשכול: אם בסעיף זה יהיה כתוב "או תמורתה בכסף"? אתה, ארנון, מוכן להסכים שנגיד "לתת לו מענק בכסף"?

השר י.גוברין: זה אי-אפשר, זה יהיה על חשבון התקציב שלו.

רה"מ ל.אשכול: הוא אומר שמנקודת ראות המס זה גורם בלבול לאנשים שצריכים לשפל בגביות ובמס. אני לא רוצה להפסיד את הענין כולו, לכן אני אומר, שאני מוכן לתחאיזה מענק בכסף אבל החשבון מתנהל לפי החוק, וכלום אין זה תקציב?

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [

השר צדוק: אם נלך בדרך של מענק נסתבך. זה פותח פתח לפיקוח אינדיבידואלי עם כל אחד על מענק שהוא צריך לקבל, מה ההנחות שהוא מקבל ~~~~ כמפעל מאושר? הוא מקבל הנחות מסויימות ממס. שיעור ההנחות תלוי ברווחיות. מה הרווחיות נדע בעוד חמש שנים. אין לנו בסיס שנוכל להתמקח. אני מעדיף דרך זו. אני לא רואה שיש בזה דבר שאי אפשר לקבל אותו. אנו אומרים לאדם כך: יש לך ציוד ברמת-גן, אילו היה לוקח ציוד זה ומוכר אותו בשוק ומקבל תמורתו חצי מי יון לירות ומשקיע סכום זה במפעל באזור פיתוח - היינו מכירים בזה כהשקעה מאושרת. אין סיבה מדוע לא נכיר כהשקעה את השווה-כסף. (מר ז.שרף: חצי מיליון לירות זה חייב במס רווחיות). אני אעשה אתו את החשבון הזה. אני רוצה שנוכל לעשות אתו את החשבון לא על יסוד השערות אלא על יסוד נתונים קיימים בזמן שמוכר המפעל ומצבו מוגדר. איני רוצה להתוכח אתו ולעשות את החישוב על יסוד רווחיות משוערת שתהיה בעוד חמש שנים.

רה'מ ל.אשכול: אולי נאשר זאת כהנחות פנימיות? (השר י.אלון: אין סודות) נכתוב: או פיצוי הולם לזה.-

השר צדוק: כאלטרנטיבה אני מקבל זאת.

רה'מ ל.אשכול: ארנון מסכים?

ד'ר ארנון: הכל תלוי בפירוש. אם אנו מוסיפים פה: במידה שציוד זה היה השקעה מאושרת במפעל הקיים - זה היה פותר את הכל.

רה'מ ל.אשכול: אני בפירוש אומר: אם יש בית חרושת שניצל את הכל ואנו באים אליו ואומרים: תעביר את בית החרושת שלך - זה הפתיון שלו. אתה אומר, שאת הפתיון אתה רוצה להראות לו מרחוק. מצפה-רימון - אינו פתיון. אם אתה אומר שזה מזיק לטכניקה של גביית מסים - אני מוכן לקבל את טענתך ולהגיד: או תמורתו בכסף.

השר צדוק: ההערה של שרף היא הערה נכונה.

מר ז.שרף: בעניני השקעה אין לנו בכלל חקיקה.

השר צדוק: מוסכם על "או פיצוי מתאים".

השר י.אלון: סעיף 4. לגבי שיעור ההלואה העומדת, שהיא מינוח מוסווה למענק, אני עומד על כך שההלואה-העומדת לא תעלה על 25% מההשקעה הכוללת במפעל, וזאת תהיה תקרת-מכסימום. אני מציע שזה לא יהיה כבעבר, אלא שנקבע שיעור מכסימלי, כועדת שרים מוסמכת, 25%. בעבר היה מענק של שליש והיו גם דברים בלתי נעימים.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

השר ע.גוברין: אני רוצה לומר שהצעה זו אינה הצעה. לא במקרה הוספנו: "כגון אילת או מצפה רימון". יבאל יודע שבכל מקרה הבאנו זאת הנה, כי היינו זקוקים בכל מקום לעזרת עוד משרדים. בידענו זאת הבאנו את הדבר לועדת השרים הכלכליים.בשני מקומות אלה, בנציבות וכו' אנו מכריזים שנתן 25% ואיש לא בא. אין כל פחד שמשרד מסחר ותעשיה יפזר כסף.

רה'מ ל.אשכול: מה זאת הלואה עומדת?

איש משרד האוצר: היא "עומדת" במידה שהמפעל לא מבצע את הפונקציה שלו. אם כעבור עשר שנים המפעל מועבר והוא לא מוכר אותו - ההלואה הופכת למענק.

רה'מ ל.אשכול: הוא צריך 10 שנים לקיים את המפעל. לאחר עשר שנים אם הוא לא מוכר אותו, אם מלא את כל התקוות שחלו בו - במשך 10 שנים ההלואה עומדת, לאחר 10 שנים היא בודאי עומדת. ז'א אדם שהקים מפעל ומאריך ימים - בשנה ה-11 ההלואה "עומדת". פה מציע שר העבודה "מומע לאזם זיך ארונטער". אבל הלא כאן יושבת ועדה ומחפש דרכים לפיזור האוכלוסיה.

השר י.אלון: תציע אחוז אחר.

השר גוברין: קיבלנו חומר מארצות שונות: אירלנד, אנגליה, יון ואוסטרליה. שם פשוט כתוב "מענקים" בלי הכמות.

רה'מ ל.אשכול: מה המכסימום עד עכשיו?

מר שלמה עמיר: עד עכשיו שליש.

רה'מ ל.אשכול: נכתוב: ובלבד שלא יעלה על שליש.

השר צדוק: אני חושש שאתה מזמין לדרוש שליש. מוטב שלא נגיד שום דבר.

השר י.אלון: היות וגוברין מסתמך על אירלנד ואנגליה, שם מקובל 25%. אני מסכים (1) שליש, (2) להגדיל את מספר השנים מ-10 ל-15 שנה. (3) שבכל מקרה זה יבוא לועדת השרים לעניני כלכלה.

השר צדוק: אני מסכים שיהיה כלל. איננו מסכים שמקרים אינדיבידואליים יבואו לועדת השרים.

השר י.אלון: נקבע כלל 25%. כל מקרה חורג יובא לועדת השרים.

ד"ר ארנון: אני מציע שיהיה כתוב "כבעבר". בפרוטוקול יהיה כתוב, שבעבר לא נתנו יותר משליש. אני מסכים שהמכסימום יהיה שליש, אבל לא כותבים זאת.

השר י.אלון: צדוק מסכים שיהיה במקום 10 15 שנה?

רה'מ ל.אשכול: אל נחמיר בזה. אנו ועדה לפיזור ולא לגיבוש.

[illegible]: [illegible] "[illegible]
[illegible]". [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

השר י.אלון: מאחר שהועדה קבלה את ההסתייגות הראשונה שלי לסעיף 4, אני מוותר על ההסתייגות השניה לאותו סעיף. בהצעת הועדה נאמר: ועדת השרים לענייני כלכלה תקבע, מפעם לפעם, את האזורים והמקומות אשר לגביהם יחול חנאי-עידוד זה.- זה מניח את דעתי ואני מסחלק מן ההסתייגות שלי.

עכשיו אני עובר לסעיף 11. פה יש ענין של מכירת קרקעות. זה במקצת עומד בסתירה להחלטות שקיבלנו אפילו ביום א' האחרון. אני רוצה שבענין זה תחול מדיניות הממשלה בתחום מכירת קרקעות.

מר בן-מאיר: אני רוצה לתמוך בשר העבודה.

רה"מ ל.אשכול: כולם תומכים בו.

השר י.אלון: הנוהג שמקובל לגבי כל מכירת קרקע צריך לחול גם במקרה זה.

מר בן-מאיר: שם כתוב בפירוש, שאזורי הפיתוח יהיו יוצאים מן הכלל.

רה"מ ל.אשכול: על מה אתם מדברים? שם נאמר +במקרים יוצאים מן הכלל יכולה הממשלה להחליט. פה כתוב "ידונו בכל מקרה". אפשר לומר: ידונו במקרה זה בהתאם לסעיף זה וזה.

ד"ר ארנון: אני מתיע למחוק את הסעיף הזה, אין לו שום &&&&& משמעות.

רה"מ ל.אשכול: גם אני סבור שהוא מיותר. בכל מקרה יבוא שר המסחר והתעשיה ויגיד: במפעל זה הבעלים רוצים קרקע, רוצים בעלות.

השר ע.גוברין: כאשר דננו לא היתה החלטת הממשלה. אז ההרהורים הראשונים היו: אם יהיו מקרים יוצאים מן הכלל, אז אנו בשביל פיזור האוכלוסיה נוותר על העקרון. לכן כתבנו את הסעיף זה. עכשיו לא צריכים אותו הואיל ויש חוק הממשלה.

ד"ר ארנון: יש לי שאלה לסדר-היום. האם אתה מעמיד תחילה לדיון את ההסתיגויות? יש לי שאלה בקשר לביצוע.

רה"מ ל.אשכול: נגמור קודם את ההסתייגויות. אנו באים לסעיף השיכון. (סעיף 11).

השר י.אלון: לפי הצעת הועדה, משרד השיכון יצמצם את הבניה הציבורית. אני הייתי רוצה שהצמצום יהיה יותר מוגדר ויותר מצומצם. לכן הייתי רוצה שנתן הנחיה למשרד השיכון, כאשר יכין את הצעתו לועדת השרים, שיגביל את הבניה הציבורית המבוצעת ברצועת החוף בסיוע ממשלתי ישיר או עקיף לנושאים הבאים בלבד: בינוי משכנות עוני בהתאם לחוק המוצע; שיכון לעולים מוגבלים ולנושאים מיוחדים שהחליטה עליהם ועדת השרים לענייני כלכלה, ובהיקף שיצויין בהחלטה.

רה"מ ל.אשכול: זה כולל בניינים ציבוריים, בתי-ספר?

השר י.אלון: יש עיריה והיא תדאג לבתי ספר.

מר בן-זאב: אם כתוב בינוי משכנות עוני - פירושו של דבר שבונים כל מה שמכנות העוני צריכים. כמו שיש צורך לאיש בכביש, כך יש לו צורך גם בבית ספר.

מר ד.סנה: אני רוצה להמון בסעיף כפי שכתוב. האם פירוש הדבר, שמשרד השיכון צריך מחר להפסיק את הבניה למפעל התסכון, או להחזיר ל-30 אלף חוסכים שיש להם פקדונות שהם מצטרפים לסכום למעלה מ-80 מיליון לירות? ההצעה כפי שהיא מנוסחת על ידי שר העבודה עלולה להביא לידי כך. אם כתוב שמשרד השיכון יצמצם, הכוונה היא בהתאם לתכניות של החלק השני של הסעיף, שזה יאושר על ידי הממשלה. יש חוזים עם הממשלה.

השר י.אלון: אפשר לומר פרט להוזים שכבר נחתמו.

רה"מ ל.אשכול: בשיכון בחסכון הממשלה משקיעה כסף?

מר ד.סנה: הממשלה לא משקיעה.

מר י.אלון: אנו נוכל להעביר זאת לקבלנים פרטיים.

ד"ר ארנון: אני חושש לדיוק שבהודעתו של סנה. בהמשך הדברים בלי כל ספק יהיו כספים של הממשלה גם בשיכון זה. למרות שאני לא חושב שאפשר לקשור את הבעיה הזאת, כמו ששר העבודה מציע. כן איבני חושב שהצעתו של סנה היא מעשית. צריך להגיד, שהממשלה לא רק תממצם את הבניה אלא גם את העזרה שהיא נותנת לתכנית התסכון באזור התוף.

רה"מ ל.אשכול: אתה רוצה להגיד, שהממשלה באמצעיה היא, או באמצעים שיש לה השפעה מכרעת עליהם, היא לא תעשה שיכון באזור החוף. אני לא רוצה שהתוצאה תהיה כאילו אנו שוללים את הכל. אמא איש העובד בנמל רוצה דירה ורוצה לקבל הלוואה, אנו נגיד לו: אתה לא תקבל? תשאר במשכנות העוני! מה יצא מזה?

מר ד.סנה: אם אתה אומר "בעתיד" זה בדיוק ההיפך ממה שאתה רוצה. 30 אלף חוסכים הבטחנו להם לאט לאט לבנות. אם אתה אומר בעתיד לא - התוצאה הברורה מזה שאתה מפסיק את הבניה.

השר י.אלון: הערה אינפורמטיבית אחת תשובה: משרד השיכון פועל לפי הוראות המוסד לחיאום. יש מועמדים לעירות הפיתוח ואין דירות בשבילם. כך המצב באילת, שיש מועמדים ואין דירות. יש אפשרות להזרים זוגות צעירים לערי הפיתוח והעיכוב היחיד הוא לא חוסר עבודה ולא חוסר רצון ללכת, אלא חוסר דירות. ב) יש עודפי דירות בשאר הפעולות, לא של משרד השיכון. יש תהליכים של יזמה פרטית.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

תן ליזמה הפרטית לבנות דירות בתל-אביב ובחיפה.

<u>פר ד. סנה:</u> סי לא נותן להם? הם רוצים את עזרת הממשלה לזה.

<u>השר י. אלון:</u> צריכים להפנות מאמץ זה לערי פיתוח.

<u>השר ע. גוברין:</u> הויכוח הוא אבסטרקטי. אני ישבתי עם אנשי השיכון שעות על גבי שעות בשני סעיפים. הסעיף השלישי - איש לא יודע כמה מיליונים זה יעלה (קורא סעיף 3 של "שיכון").

לאחר שבדקנו את כל העניין הוברר לנו שהתרופה אינה בויכוח מילולי. משרד השיכון - ואני אומר זאת בנוכחות שנה - יעמוד במבחן מעשי. וזה לא מקרה שכתבנו פה, שתוך שלושה חדשים צריכים להגיש לנו הצעות קונקרטיות אין זה יפעל. זאת הנקודה העיקרית בעניין זה. אני מייעץ גם לצאל לנהוג כן. כאשר יביאו לך את כל התכניות, יהגלו לך דברים שאין אתה יודע. סעיף 2 אחוז בסעיף 3. גם פה כתבנו להם והם צריכים להגיש הצעה תוך חדשיים לוועדה. שני הסעיפים קשורים זה בזה, ושניהם קשורים בכסף ובתקציב. אני מציע להשאיר את הנוסח כמו שהוא. תוך חדשיים צריך משרד השיכון להביא לנו את כל התכניות הספורטיות אין זה יהיה.

<u>רמ"מ ל. אשכול:</u> אנו מוכרחים עכשיו להפסיק. הבענו לסעיף שיכון.

<u>השר י. אלון:</u> אני מעריך את כל ההצעות של המשרד לחינוך ולהרבות. אבל אני מבקש מועדת גוברין עדליישיבה הבאה, לקיים דיון על הצעות משרד העבודה. אין אני רוצה שזה יהיה נספח סעיף מסוים.

<u>רמ"מ ל. אשכול:</u> בישיבה הבאה נדון על ההצעות בסעיף שיכון.

./.

אל קונה מערות קברים ירדים בתל-מרסל ובסביבה.

מר י. פלג: מי יש לנחמן שמע או ראה על מערות קבורה כאלה.

מר י. פלג: ירושלים שכולה בתוך מערה.

מר ש. ארצי: מרכיב אינו מוכרחים. אלה "מגה" כל אחד מערות שונות זו

זה מרחב בעל מיוחד, אבל מסיבות - אינו יכול לדעת כמה

מיליונים זה עלה (צחוק בקהל ש מר ארצי").

לאחר שהבנתי את כל הנאמר, ראיתי לנכון שאין מקום לדיון

מיוחד. מסיבות אלו - רוב חברי הוועדה אינם - ולאחר דברים

אלה יש מקום שהדיון יפה, אולי אפילו מועיל יותר לציבור ולמדענים

אלו יש לדעתי. ואם נלמדה אכן ראיתי זה. אבל מיוחד לנו שלא נדחה

כאשר ידיעה כל אחד מהמדענים, ומכיוון כי ידיעה אחד אינו יודע. מכיוון ש.

לסיכום ש. לנו אין ברירה אלא לדחות הדיון לישיבה הבאה. אבל

אנו מבינים שהדיון בנושא זה חשוב ביותר. אנו נשתדל שהדיון

הבא יתקיים בזמן הקרוב ביותר.

רב"ט ד. אשרי: אני מציע שנקבע ישיבה מיוחדת, אחרת לא נגיע לשום מקום.

יו"ר י. פלג: אני מבין שכל הנוכחים כאן מסכימים לדחות את הדיון

בנושא זה לישיבה מיוחדת, שתתקיים בהקדם האפשרי. אבל אני

מציע שנקבע מועד לישיבה הבאה. אם לא יהיו הסתייגויות אני

מכריז על סיום הישיבה.

ס ה ל י ט י ם

להלן הסלצות הוועדה הביגסשרד"ת בדבר ביצוע מדיניות הסמשלה בענייו עיזור האוכלוסיה כמפורט להלן:
(נספח 2פז שנשלח לחברי הסמשלה)

א) סעיף א.1. יגוסף כדלקמן:

"1) לא יוענק סעסד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם הוכיח המפעל שעל אף כל ההסריצים הסוצעים בדו"ח זה, סבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקיסו באיזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת. הסמשלה תהיה רשאית לאשר מסיה מעקרון זה."

ב) בסוף סעיף א.3. יוסף: "או שייבתן פיצוי מתאים".

ג) לאשר סעיף א.4. כלשונו.

ד) למחוק סעיף א.11.

ה) לדון בישיבה הבאה בהסלצות בעניין החיבור.

ה י ש י ב ה נ ג ע ל ת

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ס ו ד י

פ ר ס י - כ ל
הישיבה השתים-עשרה של ועדת השרים לענין
פיזור האוכלוסיה שהוקמה על פי החלטה
מס. 132 של הממשלה מיום
כו' בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

י"ח בתמוז תשכ"ה - 18.7.65

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר
י. אלון (בחלק הראשון של הישיבה)
ח. גבתי
ע. גוברין

נעדרו השרים: פ. ספיר
ח.מ. שפירא (בחוץ לארץ).

ז. ארז - שר התחבורה והתיירות (עד סעיף התחבורה)
ח.י. צדוק - שר המסחר והתעשיה והספיתות
י.ש. בן-פאיר - סגן שר הפנים והחבריאות
ש. צויגרין - מזכירות הממשלה
א. אבמון - משרד הארוצר
ש. אפיר - משרד המסחר והתעשיה
י. ארנון - משרד האוצר
א. בורוכוב - הרשות לתכנון כלכלי
א. ברונקוס - משרד הפנים
י. גדיש - משרד התחבורה והתיירות (עד סעיף התחבורה)
ד. שנה - משרד השיכון
ח. לב-כוכב - משרד העבודה
מ. סילברסטון - משרד הפנים
ע. קמיר - משרד ראש הממשלה
א. שמואלי - משרד התחבורה והתיירות (עד סעיף התחבורה)
י. חמיר - משרד השיכון

על הפרק:

המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה
(הועדה הבינמשרדית הוקמה על פי החלטת ועדת השרים לענין פיזור האוכלוסיה מיום
ב' בשבט תשכ"ה - 6.1.65)

המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

ראש הממשלה ל. אשכול: בישיבה הקודמת הגענו עד לעניני שיכון. מי רוצה מפחו להגיד בענין זה ?

השר ז. ארן: יש לנו באזורי-הפיתוח שאלה בעית שעוד אגיע אליה כשנדבר על עניני-חנוך. הבעיה הראשית היא: ביצד מגבירים את נוח-המשיכה של אזורי-הפיתוח למורים, שירצו להתיישב בהם ? ישנה שורה של בעיות שאדבר על אודותיהן כאשר אדבר על עניני חנוך. אבל כאשר מדברים על שיכון, מן הנמנע שבכל מקרכת הפעולות של השיכון לא תיבנה במור חלק אורגני שאינגו נזקק לחקציב של משרד החנוך, זאת אומרת הקציב המדינה, שאלת דירות בשביל מנהלים ושורים במנאים מסויימים. מחכוון אני לדירות-שרד.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זאת אומרת דירות-שרד?

המזכיר ש. צויגרין: דירות ממשלתיות.

השר ז. ארן: בתוך אזורי-הפיתוח וישובי-התולים המצב הוא כזה, ששליש מכל המנגנון הליטודי מתחלף בכל שנה, וזה אסון. איני צריך להסביר זאת. חלק ניכר של מנהלי בתי הספר מחולפים. עד שאתה משיב מנהל בית ספר, והנה הוא כבר מתחלף. כדי לרתק אותו למקום, כדי לחבב עליו את המקום - יתכן ואילו היו דירות ממשלתיות שם והיו אומרים, הנה יש לך דירה כל זמן שתלמד שם, במקום הזה תהיה לך דירת חנם או כמעט חנם, שיצטרך לשלם משהו, היה זה אולי משפיע.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זאת אומרת חנם ?

סגן השר י.ש. בן-אהרן: בשכר-דירה סמלי.

השר ז. ארן: אתה אומר מתקומם נגד זה. איני מתפלא שאתה מתקומם. אתה לא כל כך קרוב לחלל כמו שנמצא משרד החנוך. ויש שם חלל עמוק. לא נבריא את החנוך שם על אף כל מה שאנחנו עושים, אם לא יהיו לנו שם מורים ושורים שיתמידו. הוא הדין לגבי מנהלי בתי ספר.

באזורים, שאני מדבר עליהם, יש כ-4,000 מורים וגננות. איני יכול להציע לממשלה לתת 4,000 דירות חנם. אבל הירות והמפתח בבית הספר הוא בידי המנהל, לפיו ישק כל דבר, אם בכלל יש לו שפתים, אם הוא שווה איזה דבר, צריך לדאוג בכיוחד לדיו

אני זוכר שאפילו בפושבה שנולדתי בה וגדלתי בה, היה הפורה שבא מהעיר הגדולה לשלש ארבע שנים מקבל מהפושבה דירה במשלום ספלי.

ראש הממשלה ל. אשכול: מחברת פיק"א.

השר י. אלון: אותו הדבר לגבי רופא ותובשת. נדמה לי שזה יכול להיות גם זה חסרון חשוב.

ראש הממשלה ל. אשכול: וודאי הכל יכול להיות החרון חשוב.

השר י. אלון: ביחוד לגבי מורים צעירים.

ראש הממשלה ל. אשכול: שר החנוך מדבר על כנהלים.

השר ז. ארן: רגם זוגות צעירים.

ראש הממשלה ל. אשכול: רגם אלמנות וגרושים.

השר י. אלון: זה לא יגיע לסדר גודל גדול.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא מדבר על 4,000.

השר י. אלון: לכל הארץ.

סגן השר י.ש. בן-אהרון: איני יודע עד כמה שזה פועל, אבל אני חתת הרושם שברוב המקומות משרד השיכון כשהוא בונה, מעמיד מספר דירות לרשות הרשות המקומית והיא מעבירה אותן לאנשים כאלה כמו מורים ומנהלים. הייתי רוצה לשמוע עד כמה זה פועל. לי היה רושם שזה נעשה.

השר ש. גוברין: זה פועל במשטר ידוע.

סגן השר י.ש. בן-אהרון: זה פותר את הבעיה במדה מסויימת או לגמרי לא, או שיש כאן חרתבת הענין ?

ראש הממשלה ל. אשכול: אם זה פועל, הרי זה טוב.

השר י. אלון: הכוונה היא לא לתת להם מתנה אלא לתת להם לגור בדירה, כל זמן שהם יושבים שם. אם הם עוזבים את המקום, הדירה אוהרת להיות רכוש המדינה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם אומרים לבנות בתים ואין מכריחים אותם לקנות אותם והאיש משלם שכר דירה - על זה איננני מתווכח. אבל במשך הזמן זה יהיה כמו עם ועדת ג'וביין. קודם כל אומרים: תן למי שהולך לספר שכר

גבוה יותר ב-60%-70%. אחרי כן שוכחים שגם שכר הדירה הוא סמלי, ומורים אינם משלמים שכר לימוד בעד ילדיהם. עכשיו הכרזת שזה יהיה בעיירות-תפיתות ובמושבי-העולים.

<u>השר ז. ארן:</u> בתחום 40%.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> אחרי כן יש מקומות שם יש עריין פטור ממסים. אם יש פטור ממסים, וודאי גם הם פטורים ממסים. אתה משלם בילדון פרנס משכורת, ותגיד אתה מוסיף על המשכורת זה רזה וזה. האם כל זה אינו מצטרף לחשבון ? והמורה תמיד בוכה, תמיד הוא "מקופח". אם יהיו בתים, צריך להיות חישוב על הבתים. למנהל בית ספר נתוצה דירה של 3-4 חדרים. מר שנה, נניח שהוא זקוק לדירה של 3 חדרים לפחות. כמה עולה דירה כזאת ?

<u>מר ד. שנה:</u> 30,000-25,000 ל"י.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> הסכום הוא וודאי קרוב יותר ל-30,000 ל"י. ותגאי התשלום הם נוחים, לשנים רבות, ברבית מינימלית. אם אתה רוצה לחבור דירה כזו, כמה אתה משלם ?

<u>מר ד. שנה:</u> באזורי-תפיתות אנחנו בונים דירות גם בעד המנהלים. הויכוח הוא רק על תנאי-הרכישה. אנחנו נותנים את התלוואה לעשר שנים ברבית של 3%.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> בא מורה לשם ואינו רוצה לקנות את הדירה, כי אינו יודע אם יישאר שם. ארן אומר: תן למורה ולמנהל בית הספר דירה, ובשכר דירה סמלי. אני שואל: באיזה שכר דירה עולה דירה כזאת ?

<u>מר ד. שנה:</u> דירות כאלה לפי הסטנדרט הדרוש למורים ולמנהלים לא נוכל לבנות על יסוד שכר דירה המגיע ל-100-200 ל"י לחודש. לא נוכל לעשות את זאת.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> בחיפה איזה שכר-דירה הוא משלם ?

<u>מר ד. שנה:</u> דברים כאלה אינם קיימים בחיפה.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> יש לו דירה בחיפה. הוא מפקיר את הדירה או מקבל דמי מפתח לכיסו. אחרי כן יבוא אליך שתתן לו דירה כמעט חנם. מדוע זה מגיע לו ? אם הוא גר בתל-אביב או בחיפה ומקבל משכורת ומשלם שכר דירה, כמה זה עולה לו ?

דירה, כמה זה יעלה לו ?

<u>מר ד. שנה:</u> 200 ל' לחודש.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ופה אתה נותן לו את הדירה בשכר דירה של 100 ל' לחודש ? אם אתה רוצה שתינתן לו תוספת של 100-200 ל' באמצעות השיכון, אפשר על כך לשד הארצו, וזה יגיע להקציב. גם לו יש תקציב. אומרים לך: אתה צריך לבנות שיכון, התקציב הוא כזה וכזה, יש תוצאות מזה. אני מסכים לא להכריח את המנהל לקנות את הדירה, אבל לתת לו אפשרות, שאם בעבור שנתיים או שלש ירצה לקנות את הדירה, ייכנס בחשבון כל מה ששילם על חשבון שכר הדירה.

<u>מר ד. שנה:</u> כך עושים.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> מה ההיה התוצאה ? מיד אחרי זה יבואו עם כל הרבנים והשוחטים וכל בלי הקודש ואחרי כן כל מה שיש אצלנו. אנחנו עוסקים עכשיו בשיכון, והשיכון צריך ללכת לפי דרכיו ולפי עניניו. אין זה ענינו לעם תרומות ותקלות. אם נרצה, יקנה האוצר 10 דירות בכסף אחר וניתן למנהלים.

<u>השר ז. ארן:</u> הענין הזה של מתן דיור נוח בתנאים נוחים וכו' איננו מספס ישראלי. עושים זאת גם בארצות אחרות לגבי מקומות מרוחקים, שמורים אינם רוצים ללכת לשם. זהו חזיון עולמי. עושים זאת כלפי מורים. וחוסר-מורים זוהי מכת-עולם ולא מכת-המדינה. אפילו בכנסת אתה יכול להשיג תחיקה מתאימה, שצריך לעשות זאת לגבי המורים. מורים זה איזה דבר שונה.

<u>סגן השר י.ש. בן-מאיר:</u> ורופאים !

<u>השר ז. ארן:</u> הרופאים הם מעשים ואלה אלפים. אני חשבתי כי כאשר מדברים על תכנית של שיכון, מוכרחים לשלב בתוך זה, על יסוד בירור, את ענין הדיור למורים ולמנהלים. איני אומר לך שרק זוהי ההצעה. יבררו ויכינו תכנית לשיכון ויקחו גם את זה בחשבון, שזה ענה על הצורך הכולל של פיזור האוכלוסיה, ועובדי ההוראה זה איזה ענין כיוצא.

<u>השר ע. גוברין:</u> הערה אחת לגבי השאלה של החנוך. הדבר איננו נוגע למשרד החנוך בלבד. אני מכיר את המורים. אבל הנה ישנו חזיון: במשך שנתיים וחצי עזבו את אזורי-הפיתוח 43,000 נפש. מעפולה בלבד יצאו לפני חצי שנה ביום אחד

140 פועל מביא תרושת שהוא איתן אותם, וכל פועל עלה לביה החרושת 300-400 ל". הבאת את הענין פעם לבירור, אבל לא הגענו לזאת.. אני מכיר את הענין רק מבחינת מהנדסים, כימאים ומנהלי בתי תרושת. הנה אנחנו מעבירים טוב כזה פרס למספר מצומצם של עולים עם בית החרושת לבית שאן. הם אומרים: תן לנו דיור אנושי ! היו לי שיחות מרובות אתם. התרשמתי שאצלם קובע יותר שהדיור יהיה אנושי מאשר אם יפחיתו להם מהמשכורת 10-20 ל" לחודש.

<u>השר ז. ארן:</u> ניכוי של 10-20 ל" לחודש איננו חשוב.

<u>השר ע. גוברין:</u> אמרתי בפירוש שאיני יודע את המורים. אני מדבר על מהנדסים, כימאים וכדומה. פעם פעמיים הבאנו כימאים לשפיגל. אמרה כימאית: בחדר הזה איני רוצה לחיות.

<u>סגן השר י.ש. בן-אהיר:</u> גם המורים רוצים דיור וגם הרופאים.

<u>השר ע. גוברין:</u> לדעתי השאלה של דיור אנושי, כמו שהם קוראים לזה, היא קובעת יותר מאשר אם דירה תעלה חנם. דברתי עם מנהלי הלשכות וראשי העיריות, וזוהי דעתם.

<u>מר ד. שנה:</u> לפרט הזה של המורים: אנחנו נותנים כל שנה, וגם החודש הזה נתנו, איזו מאות דירות של עולים למורים באזורי-פיתוח א' וב'. הבוע, בסיכום עם שר האוצר, נתנו 200 דירות של 54-60 מ"ר מרובע למורים בתנאי-שכירות כמו את שיכוני עולים. אין מחרון לבעית הדיור למנהלי בתי ספר, כי הדירות החדשות להם הן דירות יקרות, שמספרי תקציב אי אפשר לבנותן בתנאי-שכירות. באותו רגע שהיינו מתחילים להם באזורי- פיתוח דירות כאלה למנהלי בתי-ספר, היינו צריכים מחר לתת לרופאים, ואז לא היינו רואים אף פעם חזרה פרוטה מהמשקעה, כי שכר-הדירה שמקבלים מכסה היום רק את הוצאות התחזקה ואת המסים העירוניים. אנחנו מקימים דירות בכל שנה בפושבי-עולים, אולם כמו בכל דבר אין זה מספיק. אבל בכך הכל צריך להגיד שבניינו תוך שנתיים שלש שנות-תקציב ללא עולים בעיירות-הפיתוח 7,000 דירות לותיקים שעברו לשם ולזוגות צעירים. נוסף לזה נתנו תוך שלש שנים מתוך שיכוני העולים כ-3,000 יחידות-דיור בעיקר לזוגות צעירים בני המקום.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> למה אתה מספר לו את כל זה ? הוא מדבר על מורים ועל מנהלים.

מר ד. שנה: זה מצא את פתרונו החלקי.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא מדבר על החלק שלא מצא את פתרונו.

חשר ז. ארן: איה הדירות של 48,000 שעזבו את עיירות-הפיתוח ?

מר ד. שנה: המספר אינו נכון. חלק חזרו או אחרים נכנסו במקומם, אין שם אף דירה ריקה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מישהו מצא לו משרה טובה יותר בתל-אביב, הוא הולך לשם. איננו יכולים להתאכזר לו, אחרי כן בונים לו שם עוד הפעם דירה. כך היה גם בהתישבות, בניגוד לפעמים לאותו האיש שלש פעמים.

אתה אומר שנותנים למורים דירות של עולים בתנאים טובים. כאשר המשפחה קטנה, מספיקה דירה של 2 חדרים. מורה צריך חדר אחד שיוכל לקרוא בו ספר ולהתכונן לשעוריו. משרד השיכון במחלה מכבודו יציד שיבנה גם דירות של 3-4 חדרים, ואל הספר לי שזה אינו יכול להיות באותו שכר. חנה בחיפה הוא לא ישיג אותה משכנתא שאתה נותן לו ובאותה רבית. מה זה עולה לו בזול יותר. אבל בעיקר הוא רוצה דירה אנושית. אדם אינטלגנטי, איש המקצועות החפשיים רוצה לגור בבית טוב. אני רק התקוממתי נגד זה שרוצים לתת לו את הדירה המורת משלום סמלי, פירוש הדבר מתנה של 200 ל' בלי ניכוי מס הכנסה. וודאי גם אתה שר החנוך לא התכוונת לכך. אבל ברור שנחיה מוכנים לבנות דירות כאלה כמו שהיינו בונים בישובים שלנו גם לרופא. כך בנו למשל בדגניה לרופא דירה בת ארבעה חדרים בשעה שלחבר בנו רק דירה בת חדר וחצי. אבל העובד צריך משכורתו לשלם שכר דירה. אם אחרי 3-4 שנים ירצה להשאר שם ויאמר "אהבתי את אדניי" וירצה לקנות את הבית - יקנה אותו ואתה תכניס בחשבון את שכר הדירה ששילם תוך 3-4 שנים.

יש לבנות דירות טובות לאנשים הללו כשזקוקים להם במקומות. יש להשקיע כסף כדי לבנות בתים יקרים יותר. אולם צריך לזכור שזוהי וודאי הוצאה פי שנים או פי שלשה מבניית דירות רגילות, ואת המשכנתא הרי תתן לו באותם התנאים המלכתיים. הרי גם אם ישלם, יעלה לו הדבר בזול יותר מאשר אם הוא משלם באיזה מקום אחר בשתוא גר בדירה.

ארן, העלית את השאלה. אבל כאן אינם יכולים להחליט על כך.

השר ז. ארן: יש לי הצעה קונקרטית שבעניין זה שאנחנו מדברים על אודותיו, יגדר נציג משרד השיכון את הדבר עם נציגי משרד החנוך ויגבשו הצעה קונקרטית. עשינו איזו עבודה מכינה בקשר לזה.

המנכ"ל י. ארנון: אני מציע שגם הארצר יהיה בשלב זה פעיל בדיונים האלה.

מר ד. טנא: תמיד הארצר משתתף.

השר ז. ארן: זה אינו מוצא חן בעיני, אבל אני מסכים.

ראש הממשלה ל. אשכול: מזה אין מנוס כל זמן שיש לנו אי אלו פרוטות לבנות שיכונים. כשלא תהיינה לנו פרוטות, יהיה מנוס.

השר ע. גוברין: לפרק ב' "שיכון" סעיף 1 אני מציע תיקון. אני מציע שנאמר רק את החיוב, היינו "יש להפנות לאזורי הפיתוח (עדיפות א-ג בתוספת ירושלים) לכל הפחות 60 אחוז מן הבניה לשיכון עולים". איני צריך לפרש מה לא אעשה. יש איפוא לומר את הצד החיובי, ללכת בדרך החיוב..

השר ח. גבתי: כפי שכתוב זה גם לא הגיוני.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: כה פירוש כאן "לרבות רמלה, לוד וכו'" ?

השר ע. גוברין: הרי זה נמחק.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אם אתה מוחק, האם פירוש הדבר ש-40% מן הבניה ילכו לתל-אביב ? אם אינך מצמצם, פירוש הדבר שזה הולך למרכז, לערים הגדולות. אני רוצה שיהיה כאן איזה דבר שיאמר שאין הכוונה ש-40% ילכו לתל-אביב.

ראש הממשלה ל. אשכול: את זאת בדיוק איננו רוצים עכשיו לומר, כי איננו רוצים להכנס בקרב עם כל מקום ומקום. אנחנו אומרים: לאזור החוף לא ילכו יותר מאשר 40%. אחרי כן יינתנו הוראות פנימיות למשרד השיכון מה ילך מזה לאיזה מקום. עכשיו מוחקים את החלק השני של סעיף 1 בפרק ב. בכל פעם שמישהו נוגע בתל-אביב, קופץ נמיר ומיד מוכיח שבקושי הילודה בתל-אביב מכסה את התמותה ואת היציאה מהעיר. לדבריו העיר נסוגה באוכלוסיתה.

השר ע. גוברין: הוא טוען שזה עוד כימי דיזנגוף ככה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אצלי יש דוקומנט חתום על ידי פרס. כשהייתי שר האוצר, הלן והחייץ אתי, לא בלי רשות מבן-גוריון, שימכרו 6,000 דונם שהם תכנית ל', ביניהם שדה דוב, יתפכד את זה לשיכונים, והכסף יינתן לצרכי בטחון. שניתי: כל הטוען נגד תכנית ל', איגו יכול להתפאר בתכנית מודיעין. תפסקנו את ענין מודיעין בראשית הדיבורים.

השר י. אלון: על כך תודה גם לי וגם לספיר.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני התלחבתי תחלה לענין מודיעין, אין זו תל-אביב. אחרי כן ראיתי מה קשן הסרטק, צריך לבנות רק כביש ארבע-מסרי וזוהי תל-אביב.

השר ע. גוברין: אני מציע לנסח כך: "משרד השיכון ירחיב את הבניה באזורי הפיתוח, על מנת להבטיח שיכון לכל הוחיקים העוברים לאזורי הפיתוח."

ראש הממשלה ל. אשכול: פה אפשר לכתוב גם למורים.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני מבין שלא יהיה שום צמצום של בניה צבורית.

השר ע. גוברין: נאמר כאן "משרד השיכון יגיש תוך חדשיים לועדת השרים הצעה המפרטת ביצוע החלטת זאת". נחוץ לשבח ולבדוק לגבי כל מקום ולקבוע, מה אנחנו מרחיבים ומה לא. אנחנו מדברים על דרך הניוב, נאמר באור עקיבא אנחנו מרחיבים וברמלה לא, בנהריה לא.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אבל הכוונה היתה שלא להרחיב אלא לצמצם את הבניה הצבורית ברצועת החוף. את זה אתה מוחק ?

השר י. אלון: בניה ממשלתית זה דבר אחר.

ראש הממשלה ל. אשכול: משרד השיכון ידאג לבניה צבורית באזורי הפיתוח.

השר ע. גוברין: ירחיב את הבניה הצבורית. בניה צבורית זוהי בניה הנעשית על ידי מוסדות ממשלתיים.

ראש הממשלה ל. אשכול: חשבתי שהמדובר על בניני צבור.

מר ע. גוברין: משרד השיכון ירחיב את הבניה הצבורית הנעשית באזורי הפיתוח,

עמ' ש. ברנדס: אנא אדוני הנשיא להורות שהדיון ייערך בכתב.

רשם עמוס ש. אשרי: אחרי שהתובעת נתנה את הדין, בהסכמה עו"ד אשרי, אני רואה שהדיון יתקיים, אבל לא לפני השעה 10:30, כדי לאפשר לעו"ד אשרי להגיע. אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים. אחרי שעו"ד אשרי לא הגיע, אני רואה שהדיון יתקיים. אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים.

עמ' ר. אשרי: לא על פניו נראה לי שזה רלוונטי.

רשם עמוס ש. אשרי: אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים, אבל לא לפני השעה 10:30, כדי לאפשר לעו"ד אשרי להגיע.

עמ' ש. ברנדס: אני לא מתנגד לכך שהתובעת תגיש תצהיר נוסף, אך לא מעבר לכך. אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים.

רשם עמוס ש. אשרי: אני מורה כפי שהוצע.

עו"ד עמי ר.ש. בן-חורין: אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים.

עמ' ש. ברנדס: אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים. אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים. אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים. אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים.

עו"ד עמי ר.ש. בן-חורין: אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים. אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים.

עמ' ר. אשרי: אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים.

רשם עמוס ש. אשרי: אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים.

עמ' ש. ברנדס: אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים. אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים.

רשם עמוס ש. אשרי: אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים.

עמ' ש. ברנדס: אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים. אחרי שהתובעת נתנה את הדין, אני רואה שהדיון יתקיים.

על מנת להבטיח שיכון לכל הזוגות העוברים לאזורי הפיתוח. אני מעמיד את הדגש על "לכל". או שההחלטה תופסת או שאינן תופסות.

ראש הממשלה ל. אשכול: זה מתחת ל-60% או נוסף ל-60% ?

השר ע. גוברין: כאן 60% רק עולים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יתכן שאחרי זה לא ישאר לך כבר דלא כלום.

השר ע. גוברין: הכוונה שמתוך 100% של שיכון עולים בונים 60% באזורי הפיתוח. אחרי כן יש בניה צבורית מחוץ לבניה לעולים.

ראש הממשלה ל. אשכול: בסדר.

השר ז. ארן: אני מציע להכניס לכאן "מורים"; זהו "ירק" כזה שאין דוגמתו.

השר ע. גוברין: אני בעד המורים, אבל אני מתנגד להכניס לכאן במפורש.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני גם בעד יתר המקצועות, אבל לא לתת להם דירות חנם.

השר ז. ארן: אז לא יצא שום דבר.

ראש הממשלה ל. אשכול: פה אין כותבים "חנם".

השר ז. ארן: לא בקשתי שכרגע "יפסמרו" לי את התנאים. אבל בעניין המורים מוכרחה להיות איזו הכרעה פרינציפיונית.

ראש הממשלה ל. אשכול: זה בדיוק אותו הדבר במקצועות אחרים. אתה אינך יודע, אבל אני שהנני רואה גם את יתר המקצועות, איני יכול לקבל את זה.

השר ז. ארן: אין זה ענין המורים, זה ענין הילדים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אין זה ענין המומחים אלא ענין הפועלים לעבודה. אם אין מומחים, אי אפשר להעסיק פועלים. ראיתי עכשיו מה המצב ב"פולגת".

מר ד. טנא: אני מציע להוסיף "למורים ולרופאים תהיה דאגה מיוחדת". כל היתר ייכנסו בתוך השם "ותיקים".

השר ז. ארן: אני מסכים שיהיה כתוב "למורים ולרופאים".

מר ד. טנא: יש להוסיף משפט "ודאגה מיוחדת למשפחות מרובות ילדים". גם עושים זאת.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני מקבל כל מה שנאמר. אבל אני מצטרף להצעתו של לב-כובב

६८ ७८८ ६७७८ ७८८१ ६८६ ८८१६८ ८८८८८ ६८८८८ ८८८८८ ६८८८८. ८८ ७८८८ ७८ ८८८ ६८
"८८८", ८८ ७८८८८८ ८८८८८ ८८ ७८८१ ८८८८८.

<u>८८८ ८८८८८ ६. ७८८६</u>: ८८ ८८८१ ६-७८७ ८८ ८८८८ ६-७८७ ?

<u>८८८ ६. ८८८८१</u>: ८८८ ७८७ ८८ ८८८८८.

<u>८८८ ८८८८८ ६. ७८८६</u>: ८८८१ ७८८८ ८८ ८८ ८८८८ ८६ ८८८ ८८ ८८८८.

<u>८८८ ६. ८८८८१</u>: ८८८८८ ७८८८ ७८८८ ८८ ७८८१ ८८८८ ८८८८ ७८७ ८८८८८ ८८८८८.
७८८८ ८१ ८८ ८८८८ ८८८८८ ७८८१ ६८८८ ६८८८८.

<u>८८८ ८८८८८ ६. ७८८६</u>: ८८८८.

<u>८८८ ६. ८८८८१</u>: ८८८ ७८८८ ६८८८८ ६८८८ "८८८८८"; ८८८ "८८८८" ८८८ ७८८१ ८८८८८८.

<u>८८८ ६. ८८८८१</u>: ८८८ ८८८ ७८८८८८, ७८८ ८८८ ७८८८८ ६८८८८ ६८८८ ८७८८८८.

<u>८८८ ८८८८८ ६. ७८८६</u>: ८८८ ८८ ८८८ ८८८ ८८७८८८८८, ७८८ ८८ ६८८ ८८८८ ८८८८ ८८८८.

<u>८८८ ६. ८८८८१</u>: ७८ ८८ ८८८ ८८८ ८८८.

<u>८८८ ८८८८८ ६. ७८८६</u>: ७८ ८८८१ ८८८८८ "७८८८".

<u>८८८ ६. ८८८८१</u>: ८८ ८६८८८ ७८८८८ "८८८८८८" ८८ ७८ ७८८८८८. ७८८ ८८८८१ ८८८८८
७८८८८ ६८८८८ ८८८८ ७८८८ ८८८८८८

בסעיף 2 פיסקה 1 במקום הרישא של 2. הוא מציע: "משרד השיכון יגביל את הבניה הצבורית ברצועת החוף המבוצעת בסיוע ממשלתי ישיר או עקיף לנושאים הבאים בלבד - בינוי משכנות עוני בהתאם לחוק המוצע; שיכון לעולים מגבלים ולנושאים מיוחדים שתחליט עליהם ועדת השרים לענייני כלכלה, ובהיקף שיצויין בהחלטה."

<u>השר י. אלון:</u> כאן ניתנת תשובה להסתייגות.

<u>השר ע. גוברין:</u> אני מציע כי סעיף ב' 3 ינוסח כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור סטנדרט הבניה ותנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים [illegible] באזורי הפיתוח. במסגרת התכנית לפינוי משכנות עוני יש לתת הסבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח. ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

ברור שזה ייטיב לגבי המצב של היום.

<u>השר י. אלון:</u> הכוונה ברורה, הכתיב אינו ברור.

<u>השר ע. גוברין:</u> אתה יכול להוסיף "לעומת המצב הקיים היום".

<u>מר ד. שנה:</u> אם אנחנו אומרים שניטיב את התנאים, אינני צריך לומר "לעומת המצב הקיים היום".

<u>השר ח. צדוק:</u> לשיפור הסטנדרט לעומת המצב הקיים היום.

<u>השר י. אלון:</u> זה אפשרי.

מ ח ל י ט י ם כי סעיף ב' 3 ינוסח כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור סטנדרט הבניה ותנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים לעומת המצב הקיים היום באזורי הפיתוח. במסגרת התכנית לפינוי משכנות עוני יש לתת הסבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח.

ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

בסדר ד בעמ' ב בפרס מרגש של ב. אדא בפרס: "מחר מחרב יבוא אל אחרי אחרים מחרב אחרים מחרב בפרס מחרב אחרי אל אחרי אחרים אחרים בפרס – בפרס אחרים בפרס אחרים אחרי אחרים; אחרי אחרים בפרס אחרים בפרס אחרים אחרים בפרס אחרים אחרים בפרס אחרים, בפרס אחרים אחרים."

<u>אחר ר. אחרי:</u> בפי בפרס אחרים בפרס אחרים.

<u>אחר ב. בפרס:</u> אחר אחרי אל אחרי ב' ב בפרס בפרס:

"מחר אחרי בפי אחר אחרים בפרס אחרי אחרי אחרים אחרי בפרס אחרים אחרים אחרים בפרס אחרי בפרס בפרס אחרים אחרים אחרים אחרים אחרים אחרים אחרים. אחרים אחרים אחרים אחרים אחרי אחרים אחרים אחרים אחרים אחרים אחרים אחרים

העלאת רמת השירותים

השר ז. ארן: במהך הניירות הזאת המונחים לפניכם יש מה שמשרד התנהך הגיש ומה שמשרד העבודה הגיש. אני מוכרח להתייחס לדבר הזה בהערת אחת. אני מציע שכאשר מדובר על משרד העבודה ידובר רק על בוגרים. כל מה ששייך למתבגרים זה נוער, וטיפול בנוער הוא בסמכותו של משרד התנהך, בין אם המדובר על התנך מקצועי ובין אם המדובר על מהך השכלה עיונית. זההי הצהרה.

השר י. אלון: אני רוצה רק לחקן.

השר ז. ארן: אתה מתקן אותי כבר שנתיים.

השר י. אלון: והפיכות ?

השר ז. ארן: על הפיכות אין ויכוח. כל עוד שיגאל אלון איננו שר התנהך, הרי כל מה שנוגע לנוער שייך למשרד התנהך. כאשר הוא יהיה שר התנהך, יעשה אחרת.

עכשיו אני מדבר על מה שמדובר בעניין התנהך, ואני רוצה להביא דבר לחשומת לבכם. עובדה היא שב-55 מקומות ישוב בכל אזורי-הפיתוח יש הכנית הלכה למעשה של הקמת 55 בתי ספר על-יסודיים. זה ייעשה בתחום של 3-4-5 שנים על סמך אותן 100,000,000 לי שיבואו מהאוצר, ממעל הפיס ומתורמים. זהו דבר ריאלי. 55 בתי ספר על-יסודיים אלה צריכים להקיף כמה רבבות תלמידים. מהם תשעה בניינים הם כבר בבניה. מ-55 אלה ישנם כ-10 בתי ספר מקצועיים, 3-4 בתי ספר עיוניים במפורש. כל השאר הם בתי ספר מקיפים, כלומר שיש בהם גם מגמה עיונית וגם מגמה מקצועית. 60% מהתלמידים ילמדו מקצועות.

השר י. אלון: זה כולל עד גילאי כתה יב', כלומר עד גיל הצבא ?

השר ז. ארן: במובן.

השר ח. צדוק: מה בבתי ספר אלה מספר התלמידים ?

השר ז. ארן: 40,000-45,000. כלומר כיום אין עדיין המספר הזה, כיום הם גדליהכיום יש לנו בכל אזורי-הפיתוח בבתי ספר על יסודיים קרוב ל-14,000 תלמיד, עד שנת 1970 יגיע המספר ל-45,000 בערך. כל מה שאנחנו עושים משמת זה - ופה הושקעה עבודה עצומה - היא להכשיר את יכולת הקליטה של הדור הצעיר ההולך וגדל בתוך זה.

rayan ron merrare

Aar i. Art: Carr merrra anen marrare dertra ev en aaar arrep nare ran.
aarre nearen nera. Ner arara tnarrra trer nra cnarn nan.
Ave ayra vaner arrer ev aure nearra rrrer'ry ve prerra. Ce en tarr'r tnarrra ra trur.
rerrer' car en nra caarrir ev aarr anerr. Cer an rarer ve arar cnarer rer ne nerrce
ev ane nearr arrera. Trar nenrr.

Aar r. Arr: Ner rrae ravanqr.

Aar r. Arr: nan anry nran cer aarrra.

Aar r. Arr: rnerern.]

Aar r. Arr: ev nerera ar; rrera. Ce ner ararr arr; arrer ve nerr;
nre ce en arrer rarer arer ranrr nerr. cane nra rurr ve
nerr; rara nara.

aarer ner arer ev en varrer carr nerr; rrer-rrer rnerr
rer ne rarrace. arara nra ce-ce aarer rare cer nrrer-nrerer ra nerra prer rerer
ev nana ce ane aer ce-rerrera. ra rayan cnare ar r;-; nare ev aer a rr
ooo,ooo,oo1 e arerar aarrer; rayer nara rarrera. ine rer rrarr. ce ner aer
ce-rerrera ave arrere rayra cer rarer aarrra. ane nara crrere ra car rarra.
a-ce ave rara c-o1 ner ner aqarrera; ;-a cne aer errera rarra. ce nanr ra ane aer
aqrara; erer nra ane ra arer rrrer rar nrer arerra. ave anarerra rrarr arerra.

Aar r. Arr: ra trre ev arcer cna ra'; crrar ar ire nera

Aar r. Arr: carr].

Aar a. Arr: en aaar aer xra aaar narqrera

Aar r. Arr: ooo,oe-ooo,ea. crrar erra ar; trer; rayer nin; rrra ra
rrqrarra ra ver ner arrer-narnin rane aer ne rerrera rrra
r-ooo,i; nqarr; ar rer ooo; rare rayra r-ooo,oa aarr. ce an rainer rayra aran ra -
rer arrera varra rarra - nra rnarer ra rayra nqrra ne nrer arrer nary rrr; rarr ra.

אני מדבר עכשיו באופן תמציתי על דברים שהושקעה בהם עבודה עצומה. איני מדבר עכשיו על תכניות בכלל. בזה אפשר לרפד את כל הגלובוס. אני מדבר על דברים שיש כיסוי מאחוריהם. זהו הבסיס של כל הדבר.

בענין בתי ספר מקצועיים ובענין לימוד המקצוע נכנסנו למקומה חשובה בקשר להתפתחות המשק. לא אתייחס בזה עכשיו לקיבוצניקה ולאוטומציה במדינת ישראל. אנחנו עדיין רחוקים מזה, אם כי נכתבים על כך מאמרים רבים. אבל אין כל ספק שבית ספר מקצועי כיום צריך להכיל גם לימוד עיוני. אין זה מה שיעקב חזן סיפר: כאשר היה בצבא הפולני, היה הסרג'נט צועק: "אין זו אוניברסיטה, פה צריך לחשוב". בבתי הספר המקצועיים כיום צריך לחשוב. אין זה כבר ענין למפגרים. זוהי בכלל דרך המלך. אם אתם מדברים על ריתוק למקומות, הרי המדינה נכנסת לענין זה באופן חזק. זה דבר אחד.

דבר שני, וזה כתוב פה: "ירחיב רשת בתי-ספר על-יסודיים, מקצועיים ומקיפים לקלוט בוגרי בתי-הספר היסודיים". רציתי לקחת קודם את הענין בעד הקרנים. מה שכתוב בפרק 1 סעיף א "ירחיב התנוך לגילאי 3-4", אין זו תכנית תיאורטית. אנחנו מכניסים כל שנה עד 3,000 גילאי 3-4.

<u>השר י. אלון:</u> גנונים.

<u>השר ז. ארן:</u> נשקיע כמה מיליוני לירות בהקמת מבנים. רובם הסבריע יהיה מיועד לעדות המזרח. התחלנו בזה לפני שנה.

<u>השר י. אלון:</u> תעשו זאת בקירבת מרכזי-תעשיה ואז תוכלנה האמהות ללכת לעבוד.

<u>השר ז. ארן:</u> המדובר על שיטות-עבודה מעניינות מאד וחשובות מאד להעלאת רמת בתי-הספר המעונים פיתוח. יום למודים ארוך יכיל משנת תשכ"ו למעלה מאלפיים כתות.

<u>השר י. אלון:</u> רק באזורי-פיתוח ?

<u>השר ז. ארן:</u> בעיקר.

שיטת-ההקבצה תקיף למעלה מאלפיים כתות, תיינו כמעט מחצית הכתות. החל משנת תשכ"ו אנחנו נכנסים בכתות ב'ם' להגברת קריאה וחשבון, דבר שיקיף באותה שנה כ-20,000 תלמיד. המדובר על ילדי ישראל, אתם יש לנו קואליציה בלתי

אד מכר קבר כתב אנחנו על דברים שהיתה בהם בעיה. אבל אחר קבר על מלחמה. אד אחרי על דברים אחרים בהחלט. זה אנחנו על כך הבר.

כתב הוא אחר מחברים רצה? אחרי אחרי אחרי כתבו לפרוס אחרי הוא אחרי אחרי. אחרי אחרי רחבים הוא, אנו על אחרים על כך אחרים הרבה. אחר אחר כך אחר אחרי אחר אחרי אחרי אחרי

מתחלפת. ענין גילאי 3-4 הוא דבר רציני מאד.

ראש הממשלה ל. אשכול: היש עוררים על הסעיף הזה ? כולנו מתלהבים לענין.

סגן השר י.ש. בן-אליר: איני רואה כאן כלה על ספריות.

השר ע. גוברין: יש.

השר ז. ארן: ענין הספריות מתקדם והולך.

השר ע. גוברין: אני רוצה להעיר כי הועדה הזאת בהשתתפות באי-כוח משרד החנוך תקדישו לענין די זמן. כל מה שהר החנוך ביקש וכל מה שכתוב פה נוסח ומוסכם על ידי כל הועדה. אין איש עורר על כך פרט לסעיף אחד שעליו עורר שר החנוך, ואני מתפלא שאין הוא אומר זאת. יש לך ערעור רציני. כתוב בפרק 2 סעיף ה: "ידאג בשיתוף עם משרד השיכון לאספקת דירות בתנאים נוחים למורים באזורי הפיתוח".

השר ז. ארן: על זה דברתי כבר קודם בסעיף השיכון. אחרי כן סיכמנו בהצעה שתהיה ישיבה משותפת.

השר ע. גוברין: זה חל בעיקר על משרד החנוך ויחול על עוד מספר משרדים. כאשר מחר זה יפורסם או כאשר יקראו זאת מחר אנשי אזורי הפיתוח כל מה שכתוב פה, חרי גם אלה הבקיאים במה שנעשה בישובים, לא יבינו זאת אם לא תבוא הסברה לתכנית כפי שנקבל אותה.

השר ז. ארן: נספר כבר מה שאנחנו עושים.

השר ע. גוברין: אני מדבר גם על משרד החנוך וגם על כל יתר המשרדים. צריך לספר במפורש מה עושים כיום באופן קונקרטי ומה עלולים לעשות כתוצאה מתכנית זו. אני מפנה את תשומת לב המסובים לכך שבאזורי-הפיתוח לא ידעו מה זה. אני מציע שנמסור לירושב ראש הועדה לפיזור האוכלוסיה שידאג לכך כי כל משרד ימסור מה הוא עושה עכשיו באופן קונקרטי ומה הוא עלול לעשות לפי התכנית. אחרת זה רק יהיה נייר בעלמא. כך למשל כתוב בסעיף ו' "יששיך במבצע ביעור הבערות והקניית השכלת יסוד". איני יודע מה זה, יכתוב "עשרים בכך אלה ואלה". כן גם בענין חניכות. צריך להוסיף להכתרת הדברים מה קיים ומה התכנית הזאת מוסיף באופן ממשי.

השר ז. ארן: יותן לי להשלים את האינפורמציה שלי בדבר שאינו כתוב פה. אני כבר יודע את זאת, אבל אתם אינכם יודעים.

ראש הממשלה ל. אשכול: הצרה היא שאינך יודע מה אנחנו יודעים.

השר ע. גוברין: מר גדיש סיפר בפורט.

השר ז. ארן: הקימונו ועדה לאזורי-הפיתוח, ועדה שצריכה לעבד תכנית למתן השבות למורים אשר יחמידו באזורי-הפיתוח. הועדה חזאת עבדה בכמה כיוונים, כלומר את עבודתה בנתה בכמה כיוונים: א) שאלות הדיור, שאלות השבות בשכר דירה; ב) בשאלת התחבורה של המורים; ג) בשאלות ההשתלמות.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם יש דירות, אין צורך בתחבורה.

השר ז. ארן: אין סינכרוניזציה בענין זה. יש שאלה של תחבורה, כאשר המורה צריך לנסוע למשל מירושלים לפרוזדור או ממקום אחד לשני. אנו רוצים שזה לא יהיה על חשבונו אלא על חשבוננו. כמו כן עמדה השאלה שלאחר ארבע שנים יקבל מורה שנת-שבתון ללמוד על חשבוננו. אני מדבר כרגע על הצעות ולא על החלטות. עומדת שאלה של הלוואות, לאמר שאחרי שמורה יושב ארבע שנים במקום כזה הוא יוכל לקבל הלוואה עד לסכום של 5,000 ל"י, אם לצרכי דירה ואם לצורך רכישת מכונת כביסה וכל מיני דברים הקשורים בכך.

ראש הממשלה ל. אשכול: עם שלביזיה !

השר ז. ארן: והלוואה זו תינתן לו בתנאים מסויימים, לתשלום במשך שנים, ואם הוא ימשיך ויתמיד באותו מקום, זה הופך למענק, ואם הוא איננו ממשיך ועוזב את המקום, יצטרך להחזיר את ההלוואה. כרגע איני מכניס את המסמר בהצעות קונקרטיות. אבל יש לנו ועדה שעיבדה תכנית. באנו במגע ובמשא עם האוצר על כל סעיף וסעיף, מה אנחנו יכולים לעשות במיוחד מען עובדי-ההוראה במקומות האלה, ממצד אחד לא יעזבו אלה היושבים שם וממצד שני זה ימשוך זוגות צעירים וכו' ללכת לשם. הענין הוא על האבניים. ההשבות האלה לפי התכנית שהוגשה לנו צריכות לעלות בסכום של 2,000,000 ל"י לשנה. איש לא יישבע שזה יהיה בדיוק 2,000,000 ל"י, זה יכול להיות 1,000,000 ל"י ואולי 1,500,000 ל"י או 2,500,000 ל"י. חשוב מה יהיה היחס שלכם לענין. והוא יהיה הרבה יותר המור אם תדעו מה המצב באזורי העיתות לגבי מורים ומנהלי בתי-ספר. יש לנו כבר מספרים בדוקים מה המצב עם טבחינת בלתי מוסמכות של מורים והתחלפות כל שנה, וזה הורס.

איש אינו חרשב שטה שאנחנו מציעים זותי מנציאה. עובדי-ההוראה שם כרובן בנות. הייתי בכנס של 2,500 סמינריסטיות שכינסנו אותן. השלתי עליהן את כל קסמי הדווייט , וזה עשה רושם. אבל כאשר אתה מדבר עם בנות שמלכנה לשם ואתה מספר להן על בעלות על דירה, הרי כת אחת אמרה לי: אותי מעניין בעל ולא בעלות על דירה. זהו הדבר הרציני ביותר. זותי שאלה של זוגות. בכלל יש הת שורה של דברים, שאם אנחנו רוצים לרתק עובדי-הוראה למקומות באלה, עד כמה שהדבר הזה ניתן, הרי אנו מוברחים שוב לאתן לנו את הנקודה הזאת: שאלת המורים שאני.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> מורים הושע נא !

<u>השר ז. ארן:</u> זה קשור עם שאלת פיזור האוכלוסיה, ואני רוצה שהחנוך ייבנה על העניין הזה.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> אני בכל זאת מפנה את תשומת לבכם לכך שיש לנו פה דבר שבכתב, שעליו עבדו אנשים רבים, ועכשיו עומד העניין לפני אישור סופי.

<u>השר ח. גבתי:</u> בפיסקה 1 סעיף ג כתוב: "השתתף בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר היסודיים". גני הילדים - אני מבין. אבל מה פירושו שמשרד החנוך ישתתף בהחזקתם של בתי-ספר יסודיים ? הרי אלה בכלל על חשבוננו.

<u>השר ז. ארן:</u> התשובה היא פשוטה מאד. בהחזקת בתי-הספר היסודיים ישנם שני שותפים: משרד החנוך והרשות המקומית. ישנן רשויות מקומיות שאין להן כוח לשאת בחלקן בהחזקת בתי הספר, ובתי-הספר האלה נקראים "בתי-ספר מוחזקים", כי ביחס לאותו החלק שהרשויות המקומיות צריכות להכניס, אנחנו באים במקומן.

<u>השר ח. צדוק:</u> עכשיו הנוסח אינו ברור.

<u>השר י. אלון:</u> בעקבות ההערה של גוברין אני מוכרח לומר: יש לנו כשרון עצום למעשה, אבל בכמה וכמה התומים אין לנו כשרון להביא לידיעת הצבור את גודל המעשה.

<u>השר ח. גבתי:</u> אילו היתה מלבידות !

<u>השר י. אלון:</u> למשל הידיעת שפורסמה בודיו על הודעת שר החנוך בעניין בתי-הספר בעיירות המיתות וישובי-העולים. ראיתי היום תגובות של אנשים

שמגשתי. הייתי רוצה שלא נסתפק בקבלת החלטות טובות המנוסחות בצורה כזו שעושים ויעשו. אבל לא די שרק אלה הנהנים מכך ידעו על כך.

ראש הממשלה ל. אשכול: זה אינו שייך לכאן, תדאג ליחסי ציבור.

השר י. אלון: ההכנות מצויינות.

הייתי רוצה שבכל מקום שכתוב "בתי ספר מקצועיים ובתי ספר על-יסודיים" יהיה כתוב גם "בתי ספר חקלאיים".

ראש הממשלה ל. אשכול: אפילו אם לא יבנו אותם ?

השר י. אלון: זה כולל לא רק ערי-פיתוח אלא גם אזורי-פיתוח.

השר ז. ארן: מסכים.

השר י. אלון: אני מציע ששר החנוך מצא לנכון לפתוח את הויכוח מחדש על סמכות. יש גם נספח. אני רוצה שיהיה כתוב בפרוטוקול: לא חרגתי כמלוא הנימה מכל מה שהיה מקובל במשרד העבודה לפני שבאתי לשם. אבל פה יש לדעתי בסעיף ה' דבר שלדעתי הוא בזבוז. מה הבזבוז ? מפני שזוהי כפילות. נאמר: "משרד החנוך והתרבות ירחיב רשת בתי-נוער לגילאי 14-17 במסגרות לימוד לאלה שלא השלימו השכלתם היסודית לפעילות חברתית, ספורט ובדור". המדובר הוא פה בנוער מובטל, לא בנוער לומד. וקיימת מערכת שלמה של מרכזי-נוער שרובם רוקמו על ידי שני השרים שקדמו לי ובשיתוף עם עליית הנוער. הם עוסקים בין השאר גם בדאגה להעסקתם. פתאום אני רואה שמשרד החנוך יעסוק בהם. אתה רוצה לקלוט אותם ? אודה לך מאד אם תקלוט אותם, פתח להם בתי ספר. אשלח לך מברק ברכה אם תעשה זאת. אולם כל זמן שהם אינם במסגרת בתי-ספר, הם נוער מובטל, ויש לנו מסגרת רחבה ומתרחבת. אין צורך להוסיף פתאום דבר שקיים.

השר ז. ארן: יש במשרד החנוך מחלקת נוער המטפלת בנוער.

ראש הממשלה ל. אשכול: שר העבודה ושר החנוך, לא פה נטפל בזאת. קבלנו את הסעיפים. קבלנו גם הערה, שכל משרד צריך לדאוג לכך, לבסוף בצורה יפה ותמציתית או לא תמציתית את דבר הפעולות הללו, אם כי יכול להיות שעל עשרים דברים ככר כתבו ופירטו לפני זה.

השר ע. גוברין: לא פירטו די.

השר ח. צדוק: לגבי סעיף ג' על השתתפות בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר

מכונה. מישהו יודע מתי נוסעת הרכבת הבאה לחיפה? אני רוצה לדעת אם אפשר לקחת את הילד.

<u>רמי נמרודי ש. מפלגת העבודה:</u> זה לא עניין לכנסת, אתם יכולים לברר.

<u>יוסף ש. אלוני:</u> אפשרי בהחלט.

אני רוצה לבקש מכם שתאפשרו לחבר הכנסת שלי לעזוב את האולם כדי שיוכל לברר את הנושא.

<u>רמי נמרודי ש. מפלגת העבודה:</u> מדוע אי אפשר לברר אצלנו?

<u>יוסף ש. אלוני:</u> זה נכון שיש לכם משרד יחסי-ציבור אבל זה משרד-פנים.

<u>יוסף ש. אלוני:</u> אפשרי.

<u>רמי נמרודי ש. מפלגת העבודה:</u> אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע.

<u>יוסף ש. אלוני:</u> אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה.

<u>רמי נמרודי ש. מפלגת העבודה:</u> אני מבקש רשות לצאת לרגע. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע.

<u>יוסף ש. אלוני:</u> זה בסדר גמור.

<u>רמי נמרודי ש. מפלגת העבודה:</u> אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע.

<u>יוסף ש. אלוני:</u> אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע.

<u>רמי נמרודי ש. מפלגת העבודה:</u> אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע.

<u>יוסף ש. אלוני:</u> אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע.

<u>רמי נמרודי ש. מפלגת העבודה:</u> אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע.

<u>יוסף ש. אלוני:</u> אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע.

<u>רמי נמרודי ש. מפלגת העבודה:</u> אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע.

<u>יוסף ש. אלוני:</u> אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע. אני מבקש שאלוני יואיל לברר אצלו מתי יוצאת הרכבת לחיפה. אני לא יודע. אני לא נוסע. אני רוצה שהילד שלי יוכל לנסוע.

היות והחשתפות בהחזקה היא עובדה קיימת לא רק בערי-הפיתוח, צריך אולי לומר "יגדיל שעור השתתפותו בהתאם".

השר ז. ארן: אל תגיד "להגדיל", אנחנו עושים את זה.

השר ע. גוברין: השאלה שעמדה בפני הועדה לא היתה אם להגדיל או לא להגדיל. ישנן רשויות מקומיות שאינן יכולות להחזיק את בתי-הספר, משרד החנוך צריך למת את כל התקציב שלהם. אולם לא רצינו לכתוב זאת, כי אז יבואו אלינו גם ערי-הפיתוח שיכולות להחזיק בתי-ספר כמו אשקלון וכדומה.

השר ז. ארן: לאחר הערתו האידילית של ידידי שר העבודה אני חושב שהמצב איננו כל כך אידילי בעניין זה. אני מציע שיסוכם פה שמטילים על שר העבודה ושר החנוך להביא את הנקודות האלה. פעם עשיתי זאת במשך חצי שנה, יצאתי מזה בשן ועין. אני מקווה שעכשיו בבירורים יהיה אחרת. בכל זאת יצטרכו לנסח זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: תביא את הדבר למקום שצריך להביא אותו.
אני רוצה לשאול את שר האוצר: האם אתה מסכים לכל הדברים השובים שמבטיחים כאן ?

השר ז. ארן: אין פה דבר בלתי מוסכם.

מר א. אגמון: ההכניות מוסכמות לגבי ההשקעה בהקמת המוסדות. לא הייתי אומר שכבר דנו בעניין האחזקה. חבעיה של אחזקת המוסדות אינה קלה.

ראש הממשלה ל. אשכול: ומה בדבר הקמתם ?

מר א. אגמון: הקמתם פחות או יותר מובטחת.
מדובר כאן בסעיף ג "יחחיב החנוך לגילאי 3-4". כאשר תתבצע ההכנית לקלוט עד 1970 במסגרת זו 40,000 ילד, אם הכל יהיה על חשבון המדינה, זה יצטרך לעלות סכום של 13,000,000 לי לשנה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה אומר על כך שר האוצר ?

השר ז. ארן: ההכנית לגילאי 3-4 מוסכמת עם שר האוצר. מוסכם אתו שאנחנו הולכים בששת זה שנה שנה עד שאנו משיגים מטרה מסויימת.

מר א. אגמון: איני מדבר עכשיו על ההשקעה בקשר לתכנית זו. אבל מוכרחים להבליט באיזה מקום שהדברים האלה צריכים להיות מוסכמים עם

ברח רוטשטוקר בטיעם ח"מ ברנרט ברגמן הם עו"ד בקרב-מרכזי, ברק אחד ברנר "ברנרד אחרי מנשהאוף בחמש".

<u>מנר ל. ברק:</u> אל מנר "ברנרד", אחרי ברנרט את זה.

<u>מנר ג. ברנרט:</u> מחוקי שנרון בשר ברנרט לנו ברנרט את הברנרט.

קרן ברנרט בחברה בתיק ברנרט בחוק ברנרט את בית-משפט, אחרי אחד ברנר לנו את הברנרט. אחרי לנו ברנרט לנו, את אחרי ברנרט בחוק. אחרי לנו ברנרט ברנרט בתיק, את אחרי ברנרט בחוק בית-משפט ברנרט בחוק-משפט בחוק אחרי ברנרט.

<u>מנר ל. ברק:</u> ברנרט אחרי ברנרט את ברנרט את ברנרט-אחרי אחרי ברנרט ברנרט בחוק ברנרט את בחוק ברנרט בחוק. אחרי בחוק ברנרט את ברנרט בחוק את אחרי ברנרט בחוק ברנרט. אחרי ברנרט בחוק ברנרט, אחרי בחוק ברנרט בחוק. אחרי ברנרט בחוק ברנרט.

<u>רות מנשה ל. אחרק:</u> אחרי את ברנר אחרי ברנרט ברנר.

אחרי ברנרט ברנרט את את ברנרט אחרי את ברנרט ברנרט אחרי ברנרט ברנרט בחוק ברנרט ברנרט בחוק:

<u>מנר ל. ברק:</u> את את ברנר ברנרט ברנרט.

<u>מר מ. אחרק:</u> ברנרט ברנרט ברנר ברנרט אחרי ברנרט. ברנרט את ברנרט ברנר ברנרט ברנרט. ברנרט ברנרט ברנרט ברנרט ברנרט ברנרט ברנרט.

<u>רות מנשה ל. אחרק:</u> את ברנרט ברנרט ?

<u>מר מ. אחרק:</u> אחרי אחרי ברנרט ברנרט.

ברנר בחוק בחוק ל "ברנרט אחרק ברנרט ב-ל". בחוק אחרי ברנרט ברנרט ברנר ברנרט ברנרט ברנרט ברנרט ברנרט ברנרט ברנרט

הרשויות המקומיות. אני מתכוון להחזקת גני ילדים ולהרחבת בתי-ספר. אם הדברים לא יהיו מוסכמים עם הרשויות המקומיות, כפי שזה קרה עד עכשיו לגבי מספר תכניות, הרי הן תכאנה ותאמרנה כפי שאחדות מהן אומרות עכשיו: אם התלטתם ולא התייעצתם אתנו ולא שאלתם אותנו ולא תיכננתם יחד אתנו, הרי זה יהיה על חשבונכם.

ראש הממשלה ל. אשכול: אין לשולחן הזה מה להתערב כאן. האוצר יעשה כל שנה את החשבון שלו.

השר ז. ארן: זוהי סימפוניה בלתי נגמרת עם הרשויות המקומיות.

השר י. אלון: התורעה של שר התנוך על הרחבת רשת הגנונים לגילאי 3-4 יכולה לעזור למתור בעיה חשובה בערי-הפיתוח; אם יתואם מיקומם של הגנונים הללו בקירבה יחסית למרכזי-תעשיה, זה יכול לשחרר אמהות לעבודה בבתי-חרושת, והן תשארנה את הילדים הקטנים בגנונים.

השר ז. ארן: כן, אבל במנאי ששרד העבודה לא ירצה לאשך אותם.

השר י. אלון: אתה תקח את הילדים ואני את האמהות.

המנכ"ל י. ארנון: גם לדעת האוצר זהו חלק חשוב ביותר בכל התחזיות של ערי-הפיתוח. אבל לא נחליט פה בענין מוסד שיקל על הנשים.

השר ז. ארן: אנחנו מודים על הכנסת האורחים.

סגן השר י.ש. בן-אליר: בהקשר להערתו של ד"ר ארנון: אם כתוב ששרד התנוך והתרבות ישתתף בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר היסודיים, פירוש הדבר שכל הרחבה שתהיה באזורי הפיתוח, ואם לרשות המקומית אין במה להשתתף, ימלא משרד התנוך את החסר.

ראש הממשלה ל. אשכול: יהיה מה שאפשר יהיה לעשות. בכל אופן כל עמוד 3 אושר.

[illegible] [illegible] [illegible] [

השר ע. גוברין: אנחנו עוברים לעמוד 4 המתחיל בסעיף 3 האומר: "משרדי הפנים והאוצר יפעלו לשינוי דרכי החלוקה של כספי מפעל הפיס, על מנת להגדיל את חלקן של עיריות הפיתוח שבאזורי העדיפויות א-ג בכספי מפעל הפיס וכו'". לועדת המשנה לא היתה סמכות לקיים משא ומתן עם גורמים שונים. אם מאשרים את הסעיף, הרי כדי לא לעורר רוגז חנם, אולי יהיה צודק להוסיף, שמשרד האוצר או איזה משרד אחר יבוא בדברים עם מפעל הפיס.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני מציע למחוק את הסעיף הזה. כל מה שסיפר ארן על 100,000,000 ל' זה בעיקרו מכספי הפיס.

מוחקים את הסעיף הזה.

השר ע. גוברין: סעיף 4 אומר: "משרד הבריאות יתן עדיפות לאזורי הפיתוח בהקמת בתי-חולים ומרפאות ובשירותי בריאות אחרים".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: איך יכול משרד הבריאות לתת עדיפות בשטח זה ? יש לי כבר ארבעה מכתבים מערי-פיתוח. זהו דבר בלתי אפשרי. אם יש קרית שמונה, וצפת על ידה, ויש בית חולים בצפת, אין צורך להקים בית חולים בקרית שמונה.

השר ע. גוברין: אפשר להגיד: אני נגד הסעיף.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: התאבון רק יגדל. אתה מקים בית חולים בצפת, הקמת באשקלון, יש בית חולים בבאר שבע, מקימים באשדוד. למה צריך להקים גם במקומות הסמוכים ?

השר ע. גוברין: אביא לך דוגמה מקופת חולים שאין זה כן. הנה מדברים על מרפאה. למרות שמדובר על מרפאה לאשקלון ולכל האזור הרי עד היום היא נמצאת ברחובות.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אבל בית חולים יש באשקלון.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה שייך לכאן עניין של קופת חולים ?

השר ע. גוברין: כל צד אומר שהוא יקים ומשרד הבריאות יפקח. אתה תגיד: תעביר מרחובות לאשקלון. אבל אני לא אתנגד שתמחקו את כל הסעיפים עד אחד והאוכלוסיה תמשיך ברחוב דיזנגוף בתל-אביב.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם אתה חושב שאם ניסחתם 700 סעיפים, זה כבר פירור האוכלוסיה, אינך אלא טועה. אתה מכפיה לכל אחד את הכל. אני קצת מתפלא על האוצר. הם יושבים כאן כאילו כל הדבר לא היה נוגע להם.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אפשר לכתוב "משרד הבריאות יראג לפתן שירותים מתאימים באזורי-הפיתוח".

ראש הממשלה ל. אשכול: "משרד הבריאות בבואו לתכנן הקמת מרפאות ובתי-חולים יקח בחשבון התאמה לצרכי המקומות". באמת אין זה משנה; או שידאג ויעשה, הוא צריך לבנות מרפאות, או שלא ידאג ולא יבנה.

השר ח. צדוק: נאמר כמו בסעיף 5 "כמגמה לקרבם ככל האפשר לרמת השירותים הניתנים בשאר ישובי הארץ".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: שוב.

ראש הממשלה ל. אשכול: צריך להגיד "עם השירותים המוניציפליים ומוסדות הבריאות".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: "משרד הפנים והבריאות". אני רק רוצה לומר שזה יעלה כסף.

ראש הממשלה ל. אשכול: אפילו לא השבתי על זה ! ומה חשבת שזהו רק ענין של ברכות ?

השר ע. גוברין: אני רוצה להרגיע אותך. אחרי זה בא סעיף 11 המציל אתכם מכל הצרות. סעיף 11 אומר: "החל משנת התקציב 1966/67 יפרטו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הכספיות לפי אזורי העדיפות. אגף התקציבים במשרד האוצר יראג לביצוע החלטה זאת." בגלל הסעיף 11 יושבים האינשלפים ממשרד האוצר ושותקים.

ראש הממשלה ל. אשכול: סעיף 6 אומר: "עיירות פיתוח המונות עדיין פחות מ-10,000 תושבים תיחשבנה לצורך התאיכות והסיוע הכללי והפיתוח של משרד הפנים כאילו הן מונות 10,000 תושבים". הייתי מוחק סעיף זה. זהו דבר מסתי. נניח שיש מקום שבו יושבים 1,000 תושבים, תתן להם מענק בעד 10,000 ? לו היית אומר ש-8,000-9,000 הם כמו 10,000, הייתי מבין.

יש מושב. אחרי כן אבוא אליך ואגיד: כל מושב הוא עיירת-פיתוח, לפי שעה אמנם יש אצלי רק 200-300 נפש, אבל תן לי מענק כמו לעיירה בת 10,000 תושבים.

מר מ. סילברסטון: אי אפשר לומר את זאת סתמית, כי יש קריטריונים שונים לגבי מתן המענק. השנה יש עשרה קריטריונים, עשר קטיגוריות.

ראש הממשלה ל. אשכול: נאמר באזור אחד יש ישוב של 2,000 נפש ויש ישוב של 10,000 נפש. מה ההבדל בגובה המענק ? וודאי תגיד שאינך יודע זאת בעל פה.

מר מ. סילברסטון: תמיד נותנים לפי מספר התושבים, אולם ההבדל הוא בין אזור לאזור כמה מחזות נקודה אחת של המענק. אם במצפה רמון יש למשל 2,000 נפש, יקבלו את המענק לפי 2,000 נפש, אולם נקודת המענק באזור ההוא היא 2/2 לי.

חשר ח. צדוק: ומהי הקטיגוריה של דימונה ?

מר מ. סילברסטון: איני יכול להגיד זאת בעל פה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יכולת להגיד זאת מיד.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: בערך פי עשרה מאשר ברמת גן והחצי מאשר בערד.

המנכ"ל י. ארנון: כל שנה יש ערך שונה לנקודה של המענק. מה שמה קובעים פירושו יחס אחר בין הקומות הקטנים למקומות הגדולים יותר. איך קובע פה את סך הכל של הסכום שהאוצר יתן לכל העיריות. אין זה הולך באופן אבטומטי.

ראש הממשלה ל. אשכול: למקומות שיש 10,000 תושבים יתנו פחות, לאלה שיש להם 1,000 נפש יתנו יותר. איה היושר ?

חשר ש. גוברין: לועדה זו אין סמכות לעניני יושר.

זוהי אחת השאלות הדרמטיות של עיירות-הפיתוח. מה מתרחש פה ? לנו יש 6-7 עיירות כאלה, לכל היותר 8, ששם כל השירותים הם ברמה בלתי אפשרית. אני מדבר על המצב שערך בשעתו משרד העבודה. מזה בא חלק עצום של העזיבות. בקרית שמונה עברו במשך השנים כ-100,000 איש. משרד הפנים נותן מענקים לא רק לעיירות-הפיתוח אלא לכל הערים ולכל המושבות. אם רוצים ששירותים של עיירות אלה, המקיימים והעובדים יהיו כמו ביתר ישובי הארץ, צריך לדאוג לכך. נקח למשל מקום כמגדל העמק שיש שם 7,000 תושבים.

יש כאן עוד הערה אחת שאיננו בונים בתקופה הקרובה עיירות-פיתוח חדשות.

Mr G. Gerbrandy: Ik weet deze en ten andere, of de premier uitleg deze

Mr. Roseboom (C. Rotterdam): Klopt dat? Want wat ik hoorde was 0,5 en

Mr G. Gerbrandy: niet steeds dezelfde norm? Want wat wordt ook nu

Mr. Roseboom (C. Rotterdam): een andere norm gehanteerd, als ik het goed heb.

Mr G. Gerbrandy: Ik heb geen bezwaar tegen een andere norm, maar dan

moet men ook de consequenties daarvan aanvaarden. Dan zal men

0,5 % moeten hanteren voor de gemeenten, die nu 0,2 % hebben.

Mr. H. Kolff: Dan moeten ze meer betalen?

Mr G. Gerbrandy: Dat is de consequentie.

Mr. Roseboom (C. Rotterdam): Ik heb geen bezwaar.

Mr. Kolff: Dan moeten de C-gemeenten er ook voor zorgen dat ze minder

Mr. Roseboom (C. Rotterdam): Ik was bij de eerste lezing niet aanwezig. Ik heb

van de C-gemeenten gehoord, dat ze het niet eens zijn met de

Mr. Kolff: verdeling van de 0,2 %. Ik heb begrepen dat de C-gemeenten

Mr. Roseboom (C. Rotterdam): bereid zijn om 0,3 % te betalen, als de A- en B-gemeenten

maar 0,1 % betalen.

Mr. Kolff: Ik ben bereid te onderzoeken of de C-gemeenten

Mr. Roseboom (C. Rotterdam): Ik heb geen bezwaar tegen een andere norm, maar dan

moeten ook de consequenties daarvan aanvaard worden. Ik ben bereid

te onderzoeken of de C-gemeenten

השר ח. צדוק: הייתי מסתפק בזה שיאמרו כי ישובים המונים פחות מ-10,000 נפש יקבלו מענק גדול יותר באופן יחסי.

השר ע. גוברין: זה קיים, אבל זה אינו מספיק. אני חייב להגיד לזכות משרד הפנים שהוא שומר על היחסיות, לפעמים עובר עליה.
אנחנו מדברים על המענקים של הערים הגדולות.

מר א. אגמון: מה יהיה עם מקום כמו כרמיאל ? יש שם 100 משפחות והם יקבלו כמו ישוב של 10,000 נפש ?

השר ע. גוברין: האם היית פעם בשלומית ? תשאל שם, יסבירו לך.

ראש הממשלה ל. אשכול: תסלחו לי, אבל כך אינם יכולים לעשות. חלוץ כזה גם אני יכול להיות.

השר ע. גוברין: אז לא יהיו שירותים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יהיו שירותים.

השר ע. גוברין: אם ישאלו את ד"ר סילברסטון, תשמעו שאין שם שירותים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אי אפשר עוד לכבוש כבישים מבנקנוטים.

מר ע. קמיר: לגבי ענין השירותים אין אף עיירה מתוכננת לפי 5,000 תושבים. אם רוצים למשוך צבור לשם, מוכרחים לעשות זאת. אם נותנים מענק לפי ישוב של 5,000-3,000 נפש, הרי יבנו את העיירה ככפר. צריך אולי לסייג ולומר, שעיירה המונה מ-5,000 נפש ומעלה צריך לתת שם מענק כלעיירה בת 10,000 נפש.

סגן השר י.ש. בן-פאיר: אבל אין אלה שירותים, זהו מענק.

ראש הממשלה ל. אשכול: קודם כל מדוע כעיירה של 10,000 ולא של 20,000 ?

השר ע. גוברין: ישבה ועדה ודנה שנה וקבעה שהטיפוס לכל עיירת-פיתוח הוא 10,000 נפש.

ראש הממשלה ל. אשכול: ומה עם כרמיאל ? אולי תוכלו להגיד לנו איזה מענק הקבל כרמיאל כאשר יהיו שם 10,000 נפש ?

סגן השר י.ש. בן-פאיר: 80,000-70,000 ל'.

ראש הממשלה ל. אשכול: היתה תקופה שהיו שם אלף נפש.

מר ע. קמיר: לא קבלו עדיין מענקים.

[illegible]

ראש הממשלה ל. אשכול: אתה אומר שהיא תקבל 80,000 ל', יוצא איפוא לפי הסצב עכשיו 80 ל' לנפש.

מר ע. קמיר: צריך להגביל לפי 5,000.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא אמר "באופן יחסי".

חבר ע. גוברין: יש אולי 5 עיירות כאלה.

סגן חבר י.ש. בן-מאיר: אם אני לוקח עיירת כפגדל העמק, הרי היא מקבלת מענק גדול לפדי והתקציב שלה מאוזן. יש בעיה אחרת, בעיית פיתוח ולא בעיית החזקה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני מציע כי לגבי עיירות-פיתוח בשנותיהן הראשונות, אם עוד לא הגיעו לאוכלוסיה של 10,000 נפש, יתחשבו בהקצבת המענקים כצורכים ממש שלהן.

מר ע. קמיר: המענק היחסי שלהן יהיה גדול יותר.

סגן חבר י.ש. בן-מאיר: במתן מענקים (רה"מ ל. אשכול: והמיכות.) יתחשב משרד הפנים במיוחד במצבן.

ראש הממשלה ל. אשכול: יגדיל את הפרופורציה.

מר פ. סילברסטון: מעבר ליחס המגיע.

ראש הממשלה ל. אשכול: יוצא לפי זה שככל שיהיו פחות אנשים יקבלו יותר כסף. תעודד ראשי עיריות להפחית את מספר התושבים.

סגן חבר י.ש. בן-מאיר: עד עכשיו היתה סטאטיסטיקה לא נכונה, שקומות שונים אמרו יש לנו עוד אלף איש מעל למה שמקובל מספר התושבים אצלנו. עכשיו ינקטו בסטאטיסטיקה הפוכה, ויאמרו יש לנו פחות.

ראש הממשלה ל. אשכול: ברור למה מתכוונים.

חבר ע. גוברין: סעיף 7 אומר: "ישופרו הכבישים באזורי הפיתוח. משרדי העבודה והשיכון יגישו לוועדת השרים לפזור האוכלוסיה תכנית לביצוע התלטה זו." יש להם תכנית, נחוץ היה לצרף את זה לחומר שהוגש הנה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני בטוח שכל זה יעלה בסיליארדים.

מר ע. קפיר: לא.

השר ע. גוברין: ירושלים היא עיר-פיתוח. תנסה רק לשפר את המדרכות כפי שמגיע לעיר בירה, את הכיוב ואת התאורה, ותראה לאיזה סכום זה יגיע.

מר ע. קפיר: זה שייך רק לא', ב', ג'.

השר ע. גוברין: סעיף 8 אומר: "משרד התחבורה ימשיך להבטיח תדירות נאותה בשירותי התחבורה הציבורית אל ערי-הפיתוח, ויגיש לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תכנית לשפור שירותי תחבורה באזורים אלה."

סעיף 9 אומר: "משרד הדואר יתן לאזורי הפיתוח עדיפות בפיתוח שירותי הדואר והטלפון, ויגיש תכנית לביצוע התלטה זאת לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה."

סעיף 10 אומר: "משרד התיירות יגיש לועדה לפיזור האוכלוסיה תכנית לעידוד ופיתוח תיירות-חוץ ותיירות-פנים באזורי הפיתוח." משרד התיירות כבר הגיש תכנית. זה יעלה כסף.

עכשיו בא הסעיף העיקרי, החשוב ביותר והקובע ביותר, סעיף 11 האומר: "11. החל משנת התקציב 1966/67 יפרשו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הכספיות לפי אזורי העדיפות. אנף התקציבים במשרד האוצר יזאג לביצוע התלטה זאת." אני רוצה לבאר את התלטה הזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: אנחנו מסכימים, אינך צריך להסביר.

השר ע. גוברין: נדלוג לרגע על הפרק "תכנון פיזי ומדיניות קרקעית".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: גם אנחנו מבקשים להציע הרבה תיקונים.

ראש הממשלה ל. אשכול: נוסיף: "תוך התאמת מחוייבי-המציאות ומחוייבי-הזמן". כי עברה כבר מאז שנה ואומרים כי יש מקומות שבהם יש כבר אוכלוסיה גדולה יותר מזו שלב כותב ניבא.

או אני מציע למחוק את הסעיף. התאים מיד תכנית זו לתנאים המשתנים, או שנאמר "תוך התאמת מחוייבי-המציאות".

המזכיר ש. צויגרין: מי יעשה את ההתאמות ?

השר ע. גוברין: אנחנו עושים עכשיו את התכנית השלמה. היא תיכננה את סעיף ד'. אם נבוא עכשיו לפרט, צודק היושב ראש שצריך לחבר ספר כדי

שהקורא הרגיל יבין מה שכתוב פה, ואז צריך לצרף גם את הספר של לב כוכב, כי דברים נשתנו בינתיים. אני מציע להשאיר את זאת לועדה לפיזור האוכלוסיה. זה אינו אומר הרבה לצבור ואינו אומר הרבה לערי-הפיתוח. זה יישאר חומר פנימי, שלפי הסעיפים השונים תבדוק הועדה לפיזור האוכלוסיה והמצא: זה מוצא לפועל וזה אינו מוצא לפועל.

מר ח. לב-כוכב: לסעיפים 3-4 יש משמעות אחרת.

השר ע. גוברין: מדוע צריך גם סעיף 3 וגם סעיף 4 להשאר כחומר פנימי ? היום החלטנו בבירורים שהיו לנו עם כל המשרדים הכנית. איני מציע שנפרסם כרבים שבאר שבע אנחנו משייכים לאזור ג' ובית שאן לאזור זה וזה. יהיו בשעתם בירורים במקומות הללו, אולם עכשיו העניין אינו קונקרטי עדיין. כאשר נגשים את כל התכנית, יהיו שינויים. אולם למה לעורר עכשיו רוגז ? מי ישב אתם ?

אני מציע לא להעכיר שינויים כי חסרים לי מפעלים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יתר הדברים אינם לחשומת לבם ?

השר ע. גוברין: יתר הדברים צריך להגשים.

המנכ"ל י. ארנון: עכשיו כבר איני מבין שום דבר. מה יכולים לעשות אם אינם יודעים מה הם אזורי-העדיפות ומהי התכנית ? דרך אחת היא הקונקרטיזציה של התכנית. אולם אם אין מחליטים על הקונקרטיזציה, הרי לפי הערכתי מה ששייך למיכנון לא עשתה הועדה שום דבר. אפשר לקבל את הנוסח "תוך התאמת מחוייבי-המציאות." אבל אני רוצה שעל כך תהיה החלטה.

ראש הממשלה ל. אשכול: ועל יתר הדברים ?

השר ח. גבתי: אפשרויות הועדה לתנאים משתנים.

המנכ"ל י. ארנון: אני רוצה שתהיה החלטה על פרק המיכנון.

ראש הממשלה ל. אשכול: בפרק זה יש 9 סעיפים. אתה רוצה החלטה על כל 9 הסעיפים ?

המנכ"ל י. ארנון: כן.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני חושב שרק הסעיף הראשון והאחרון נשארים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אבל יש לקטע אותו. לזה יש רוב דעות. סעיף 2 אפשר להשאיר.

מר א. בורוכוב: בינתיים נתקבל בכנסת חוק התיכנון ושם יש פרוצה ארצית לתיכנון. כדאי להכניס פה שהפרוצה הארצית לתיכנון תפעל על פי הנחיות ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יישאר הסעיף "עד 1970 לא יוקמו ישובים עירוניים חדשים" ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: זוהי התחייבות. אפשר לומר: לא יוקמו ישובים עירוניים חדשים בלי החלטת הועדה. אבל אינך יכול לסגור לגמרי אפשרות זו.

ראש הממשלה ל. אשכול: טוב, בסדר.

השר י. ארגוב: ייאמר "לפי החלטה מפורשת של הועדה".

מר פ. סילברסטון: ועדת התיכנון הארצית זהו גוף סטאטוטורי. לפי החוק אין היא זקוקה בקביעה תכנית ארצית לקבל הנחיה או הכוונה מועדת שרים. אפשר לומר "נציגי הממשלה במועצה יקבלו הנחיה מועדת השרים", אולם לא חמועצה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מתי נולדה מועצת-תיכנון זו ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: לפי החוק שנתקבל בשבוע שעבר, ושם יש רוב לממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש לה משרדים ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: עדיין אין לה.

השר ע. גוברין: אני מציע שכל פרק ד' חוץ מסעיף אחד (סגן השר י.ש. בן-מאיר: וגם 9.) יישאר ענין פנימי, שנדע כיצד תפעל הועדה לפיזור אוכלוסיה, לפי איזו הנחיות היא תפעל. הוא יימצא בידי יושב ראש הועדה, ובכל פעם שנגיע לאיזה סעיף קונקרטי במתך החיים שאנחנו פועלים בהם, וודאי כל שר יתעורר מתוך עצמו או ידרוש לא להקים ישוב עירוני חדש, כי אין אפשרות כזאת. זה נשאר ענין פנימי ואין מפרסמים זאת, כי איני רוצה להזמין לי צרות מכל העולם.

ראש הממשלה ל. אשכול: מדוע לא היתה להם החכמה הזאת קודם לכן ?

מר ש. אמיר: ועדת המשנה תוכל להפגש ולדון עוד הפעם על הפרק הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני נוטה לזה.

השר ע. גוברין: אני מקבל זאת

השר ח. גבתי: סעיף 7 הוא מיותר. התלמנו על הקפאה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש אומרים שהכל מיותר. מה הוסמה ? ועדת המשנה תבדוק מחדש את כל הפרק.

रम् नमस्ते ९. भवति: ..... ?

ओ! मार् ९.९. ओ-ओर्: ..... ।

रम् नमस्ते ९. भवति: ..... ।

कस्ट ९. अति: ..... ?

ओ ०. ओरेलरी: ..... ।

मला ओर्लरा भवति रम् ओ ओलरा ..... ।

रम् भवति ९. भवति: ..... ?

ओ! मार् ९.९. ओ-ओर्: ..... ।

रम् नमस्ते ९. भवति: ..... ?

ओ! मार् ९.९. ओ-ओर्: ..... ।

मार् ०. ओरेलरी: ..... ।

मला ओर्लरा भवति ..... ।

रम् भवति ९. भवति: ..... ?

ओ ०. ओरेलरी: ..... ।

रम् नमस्ते ९. भवति: ..... ?

मार् ०. ओरेलरी: ..... ।

मार् ०. ओरेलरी: ..... ।

रम् नमस्ते ९. भवति: ..... ?

ה. אמצעים חוקיים וארגוניים

השר ע. גוברין: סעיף 1 אומר: "מחליטים להקים ועדה שתורכב מנציגי המשרדים הנוגעים בדבר, שתעבד הצעה לחוק לעידוד אזורי הפיתוח. הצעת החוק לא תפגע בסמכויות הקיימות של משרדי הממשלה השונים."
איפה לקחנו זאת ? אין כיום ארץ העוסקת בפיזור אוכלוסיה שאין שם חוק בענין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זה חוק ?

השר ע. גוברין: מה שהחלטנו נכנס במסגרת החוק. אנחנו קובעים כמה משתתף משרד המסחר והתעשיה בהעברת מפעל, בהקמת מפעל, באיזה תנאים וכו'. כל החומר נמצא בידי משרד המסחר והתעשיה. אני מדבר על מספר ארצות.

ראש הממשלה ל. אשכול: כאשר מחליטים באיזו ארץ להקים בירו-בידז'ן יש איזה חוק.

השר ע. גוברין: חוק כזה קיים באירלנד, באיטליה וביוון. אבל עכשיו אין טעם לפרסם את זה. ממילא לא נגיע לכנסת הזאת, אבל צריך להגיע פעם לחוק.
אני מפליץ כאד על סעיף 2 בפרק ה': "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תמנה ועדה קבועה שתעקוב אחר ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה וכו'".

ראש הממשלה ל. אשכול: לשם מה אתה תושב נחוצה ועדה קבועה כזאת של שלשה "שומרים" ?

השר ע. גוברין: זה נתון לעיירות-הפיתוח השונות. בועדת-המשנה הוחלט על כך פה אחד. לעיירות-הפיתוח השונות יש לא פעם טענות שונות.
אנחנו קבלנו החלטות שמקום אזור ועדת-משנה - איני מציע שהיא תהיה של שרים - שתבחון עם כל המשרדים הנוגעים בדבר את ביצוע המדיניות.

ראש הממשלה ל. אשכול: איך היא תקום ? מה יהיה תפקידה ? היא תסע ממקום למקום ?

השר ע. גוברין: היא רק תקבל דינים וחשבונות מהמשרדים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אז היא צריכה מנגנון.

השר ח. צדוק: רציתי להעלות את שאלת התמריצים האישיים, גם בענין השיכון וגם בענין התנוך.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם יעשה זאת משרד ראש הממשלה, תגיד שמשרד ראש הממשלה יעקוב אחרי העסק הזה. הוא יעקוב או לא יעקוב.

השר ע. גוברין: כן, אני רוצה שיהיה איזה עיקוב.

השר ח. צדוק: אני מתכוון לשני דברים ספציפיים: שכר ומסים.

ראש הממשלה ל. אשכול: כמו שכתוב "דרוש וקבל שכר".

השר ח. צדוק: אני רוצה ששתי השאלות האלה תיבחנה, אם נמליץ או נציע תמריצים אישיים לבני אדם שיתיישבו באזורי-פיתוח. אני מדבר על שכר גדול יותר ועל מסים קטנים יותר. יכולה לבחון זאת אותה הועדה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אתה רוצה למשוך מפעל לצפת. בעולם הגדול נהוג להת בסקרים כאלה תנאים נוחים, משהו זול יותר. אתה רוצה להוסיף על כך ואומר: הבה נבדוק מה הם התנאים הטובים יותר שנתן לפועלים.

השר ח. צדוק: או שישלמו שם פחות מסים. האם הועדה שהגישה את הדין וחשבון הזה בדקה את הדבר והגיעה למסקנה ?

השר ע. גוברין: לא בדקנו.

ראש הממשלה ל. אשכול: הענין נשתחק, נרדם, אל תעירו ואל תעוררו את הענין, לא תצאו מהעסק. יש פטור מסים באיזה מקומות. זה קיים. תדאגו מי ימלא את כל יתר הענינים.

סר ח. לב-כוכב: יש גם ענינים של משרד העבודה בקשר לתגון מקצועי. גם על זה צריך לדון בועדה. אני מדבר על הנספח עם ההצעות המפורטות של משרד העבודה בתחום התגון המקצועי.

ראש הממשלה ל. אשכול: תתכנס עוד ישיבה אם יש צורך בדבר.

סר ע. קמיר: אולי להשיל על שני שרים שינסחו את הדבר.

ראש הממשלה ל. אשכול: ישנה ועדה.

מ ח ל י ט י ם לתקן המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה כמפורט להלן:

א) נציגי משרד השיכון, משרד התגון והתרבות ומשרד האוצר יבררו את ענין הדירות למורים באזורי הפיתוח ויגישו לועדת השרים הצעה בנושא זה.

rne neaurn f. nuerf: [illegible] rnea tan arrt rne neaurn, nuet wuert tne aeaurn reyte

arre nrey ain. nre reyte at ne reyte.

nue n. arerrt: ct, nut rtne ornern arne-eerte.

nue n. urre: nue enuert ßuer rurth oerreeo: wer roure.

rne reaurn f. nuerf: ene neure "rrre rtet oer".

nur n. zrrt: nue rtne nure neurtr n.ßn ornetn, ne ewert at tert nurezre

nruere ßeet nre wreruet rnterr-errrn. nue urte ut nue ßrt?

rnurrrnt nere ruere ernr. rerne ßeurt tne nrne nruth.

rne neuure f. nuerf: nne rtne ßurr nuue ßren. nurne nuitt rnte t n tnurne ornth

neuer rnrn, ewne rrt rtur. nen rtue rnrurn ut ct rnren:

nen ewtrq ne ne rnurre nurtrn rtne tinq rurrure.

nur n. zrrt: ne wruter ne nure nuth. tne nrurn ewrton nt nrt; rnuere

rrn ctnn ne nrur ruttrn ßeuten ?

nur t. urerrt: ßn ernte.

rne neaurn f. nuerf: nuert ennne, rrte, ut neure rnn nurrer ne nuert, ßn neur

ernuy. ne nurr nure rnrtn nrtern. in rrte. nrue ur ren'

nn ct rnr nuerere.

ct n. ße-ernt: ne ne ntere ut ewer neurrr ewer ßuert wrere. ne ut in zrrt

ßert ernrn. ner ure ut nßun ne nnzern nuerrur t ut ewer

nurrrn ennte nuert neurrur.

rne neaurn f. nuerf: ennte ert rurtn ne ne urrrrrer.

ur t. nuer: rrte rnure ut ner nrre nrtune ne nrur.

rne neaurn f. nuerf: rnte rurn.

n n.d r n rne ßuert nurern nrern neretenrre ernr ernrt nrtern nnnrn ewert errr nuerrrnn ennrn ruert:

a) rener ewer nurert, ewer nuert r nrurn rnert nurer rerer ne ßert nrrrn ßurre nurrrr nnrnn rrunr rßurn nuern nrn ntern in.

ב) סעיף ב' 1 יגרסה כדלקמן:

"יש להפנות לאזורי הפיתוח לכל הפחות 60% מן הבניה לשיכון עולים."

ג) סעיף ב' 2 יגרסה כדלקמן:

"משרד השיכון ירחיב את הבניה באזורי הפיתוח, על מנת להבטיח שיכון לכל הותיקים העוברים לאזורי הפיתוח, לזוגות צעירים מבני העולים ותושבי עיירות הפיתוח וכן למורים, לרופאים ומשפחות מרובות ילדים.

משרד השיכון יגיש לועדת השרים תוך חודשיים הצעה המפרטת ביצוע החלטה זו."

ד) סעיף ב' 3 יגרסה כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור סטנדרט הבניה וחנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים לעומת המצב הקיים היום באזורי הפיתוח.

במסגרת התכנית לפינוי משכנות עוני יש לתת הטבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח.

ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

ה) לאשר פרק ג' סעיפים 1 ו-2 בתיקון הבא: בסעיף ג' 1 ד' לאחר המלים "על-יסודיים" היוסף המלה "תקלאיים".

ו) למחוק סעיף ג' 3.

ז) סעיף ג' 5 יגרסה כדלקמן:

"משרד הבריאות ידאג לתן שירותים מתאימים לאזורי הפיתוח בסגמה לקרבם ככל האפשר לרמת השירותים הניתנים בשאר ישובי הארץ. משרד הפנים ומשרד הבריאות יבינו תוך חודשיים הצעה לביצוע החלטה זו ויגישו אותה לועדת השרים."

ח) סעיף ג' 6 יגרסה כדלקמן:

"במתן מענקים לעיירות הפיתוח יתחשב משרד הפנים בגודל הישוב."

ט) לאשר סעיפים ג' 7, 8, 9, 10 ו-11.

י) סעיף ד' 1 יגרסה כדלקמן:

"מאשרים בכפיפות ל"תכנית ארצית", תוך התאמה מחירבת המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970."

יא) ועדת המשנה בראשותו של שר התיירות תבדוק מחדש את פרק ד' מלבד סעיף 1.

יב) במקום פרק ה' יבוא: "משרד ראש הממשלה יעקוב אחרי ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה."

יג) השרים ע. גוברין וח. צדוק יבדקו וינסחו את החלטות ועדת השרים.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 17:59

פ ר ס י

פ ר ס י - ב ל

הישיבה השתים-עשרה של ועדת השרים לענין פיזור האוכלוסיה שהוקמה על פי החלטה מס. 132 של הממשלה מיום כו' בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

י"ח בתמוז תשכ"ה - 18.7.65

נכחו השרים:
ל. אשכול - יו"ר
י. אלון (בחלק הראשון של הישיבה)
ח. גבתי
ע. גוברין

נעדרו השרים:
פ. ספיר
ח.מ. שפירא (בחוץ לארץ).

ז. ארן - שר התנוך והתרבות (עד סעיף התנוך)
ח.י. צדוק - שר המסחר והתעשיה והפיתוח
י.ש. בן-מאיר - סגן שר הפנים והבריאות
ש. צוריגרין - מזכירות הממשלה
א. אבמון - משרד האוצר
ש. אמיר - משרד המסחר והתעשיה
י. ארנון - משרד האוצר
א. בורוכוב - הרשות לתכנון כלכלי
א. ברוצקוס - משרד הפנים
י. גדיש - משרד התנוך והתרבות (עד סעיף התנוך)
ד. שנה - משרד השיכון
ח. לב-כוכב - משרד העבודה
פ. סילברשטרן - משרד הפנים
ע. קמיר - משרד ראש הממשלה
א. שמואלי - משרד התנוך והתרבות (עד סעיף התנוך)
י. תמיר - משרד השיכון

על הפרק:

הטלצות הוועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה
(הועדה הבינמשרדית הוקמה על פי החלטת ועדת השרים לענין פיזור האוכלוסיה מיום ב' בשבט תשכ"ה - 5.1.65)

המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

ראש הממשלה ל. אשכול: בישיבה הקודמת הגענו עד לעניני שיכון. מי רוצה מישהו להגיד בענין זה ?

השר ז. ארן: יש לנו באזורי-הפיתוח שעדיין בעיה שעוד אגיע אליה לכשנדבר על עניני-חינוך. הבעיה הראשית היא: כיצד מגבירים את כוח-המשיכה של אזורי-הפיתוח למורים, שירצו להתיישב בהם ? ישנה שורה של בעיות שאדבר על אודותיהן כאשר אדבר על עניני חינוך. אבל כאשר מדברים על שיכון, מן הנמנע שבכל מערכת הפעולות של השיכון לא תיכנס בתור חלק אורגני שאינגר נזקק לתקציב של משרד החינוך, זאת אומרת תקציב המדינה, שאלת דירות בשביל מנהלים ומורים בחנאים מסויימים. מתכוון אני לדירות-שרד.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זאת אומרת דירות-שרד?

המזכיר ש. צוביגרין: דירות ממשלתיות.

השר ז. ארן: בתוך אזורי-הפיתוח וישובי-העולים המצב הוא כזה, ששליש מכל המנגנון הלימודי מתחלף בכל שנה, וזה אסון. איני צריך להסביר זאת. חלק ניכר של מנהלי בתי הספר מתחלפים. עד שאתה משיג מנהל בית ספר, ותנה הוא כבר מתחלף. כדי לרתק אותו למקום, כדי לחבב עליו את המקום - יתכן ואילו היו דירות ממשלתיות שם והיו אומרים, הנה יש לך דירה כל זמן שתלמד שם, במקום הזה תהיה לך דירה חנם או כמעט חנם, שיצטרך לשלם משהו, היה זה אולי משפיע.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זאת אומרת חנם ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: כשכר-דירה סמלי.

השר ז. ארן: אתה אומנם מתקומם נגד זה. איני מתפלא שאתה מתקומם. אתה לא כל כך קרוב לחלל כמו שנמצא משרד החינוך. ויש שם חלל עמוק. לא נבריא את החינוך שם על אף כל מה שאנחנו עושים, אם לא יהיו לנו שם מורים ומורים שיתמידו. הוא הדין לגבי מנהלי בתי ספר.

באזורים, שאני מדבר עליהם, יש כ-4,000 מורים וגננות. איני יכול להציע לממשלה לתת 4,000 דירות חנם. אבל דירות והמפתח בבית הספר הוא בידי המנהל, לפיו ישק כל דבר, אם בכלל יש לו שפתים, אם הוא שווה איזה דבר, צריך לדאוג במיוחד לדירות

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

למנהלים. איני אומר שיתנו להם דירות בכלל חנם לגמרי. אבל אם יגידו, נניח, שמנהל בית ספר הממשיך ללמד שם ארבע שנים, יצטרך אחרי תקופה זו לשלם רק שליש משכר הדירה, הרי זה בפירוש כאילו אתה מגדיל לו את המשכורת, אבל לא משכורת בכסף אלא בשווה כסף, או שתתן לו הלוואה כזאת וכזאת בתנאים כאלה וכאלה, למספר שנים כזה וכזה וברבית כזו וכזו ואחר כך יוכל לפדות את ערך הדירה. זה דבר העלול למשוך ולרתק אותו למקום.

לא תכינו ברעיון זה עד לכינוס הועדה לפיזור האוכלוסיה. היה לנו כבר מגע בענין זה עם משרד השיכון. ניהלנו משא ומתן עם מר סנה, שיהיה בריא וחזק לאורך ימים. הסכמנו כבר עם נציגי משרד השיכון על הקמת 250 דירות באזורי-הפיתוח מאותה הקטגוריה שאני מדבר על אודותיה. אני מקצר. (<u>רה"מ ל. אשכול</u>: אני רואה כבר !)

בשיחה האחרונה דיבר אתי מר סנה על כך שאדבר עם שר האוצר על כך, שהוא יסכים לכך ואז זה יעבור כאילו לתקציב משרד החינוך. לזה אין לי כוח. אני רוצה להעזר על ידי ועדת השרים לענין פיזור האוכלוסיה, זאת אומרת לריתוק האוכלוסיה, עוד לפני שהולכים חדשים לשם, שלא יברחו אלה שישנם שם. וזה קשור עם חינוך, וחינוך תופס בענין זה מקום חשוב. אני מציע, שיוציאו את כל הסוגיה הזאת של דיור המורים ממשרד החינוך שאין לו כוח לכך ויעבירו אותו לועדה זו, שהיא לפי החומר שהגישה עושה רושם רציני ושהיא תהיה רצינית גם לגבי הדבר הזה, שכל הבעיה של דיור למורים ומנהלי בתי הספר באזורי-הפיתוח תיכנס למסגרת ולתחום של דיוני הועדה הזאת.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול</u>: יש לי הרבה ניסוקים נגד זה. זה יתחיל במנהלים וייגמר בכל האנשים שם. זה מובדח להגמר בכל האנשים שם.

<u>השר י. אלון</u>: יש משהו בהערתו של ראש הממשלה שזה עלול להרחיב את מספר התובעים, אבל לא את כל התושבים. לכל היותר אני מתאר לי שגם רופאים ירצו תנאים כאלה.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול</u>: מדוע לא כל התושבים ?

<u>השר י. אלון</u>: לתושבים אתה נותן הנחות בסיסים ועוד.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול</u>: גם האחרים מקבלים הנחות כאלה.

<u>השר י. אלון</u>: יש קושי מיוחד עם הסקצועות החמשיים, ביחוד עם מורים ורופאים.

אני זוכר שאפילו במושבה שנולדתי בה וגדלתי בה, היה המורה שבא מתעיר הגדולה לשלש ארבע שנים סקבל מהמושבה דירה בחשלום סמלי.

ראש הממשלה ל. אשכול: מחברת פיק"א.

השר י. אלון: אותו הדבר לגבי רופא וחרבשת. נדמה לי שזה יכול להיות איזה תמריץ חשוב.

ראש הממשלה ל. אשכול: ודאי הכל יכול להיות תמריץ חשוב.

השר י. אלון: ביחוד לגבי מורים צעירים.

ראש הממשלה ל. אשכול: שר החנוך מדבר על מנהלים.

השר ז. ארן: וגם זוגות צעירים.

ראש הממשלה ל. אשכול: וגם אלמנות וגרושים.

השר י. אלון: זה לא יגיע לסדר גודל גדול.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא מדבר על 4,000.

השר י. אלון: לכל הארץ.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: איני יודע עד כמה שזה פועל, אבל אני חחת הרושם שברוב המקומות משרד השיכון כשהוא בונה, מעמיד מספר דירות לרשות הרשות המקומית והיא מעבירה אותן לאנשים כאלה כמו מורים ומנהלים. הייתי רוצה לשמוע עד כמה זה פועל. לי היה רושם שזה נעשה.

השר ע. גוברין: זה פועל במספיק ידוע.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: זה פותר את הבעיה במדה מסויימת או לגמרי לא, או שיש כאן הרחבת הענין ?

ראש הממשלה ל. אשכול: אם זה פועל, הרי זה טוב.

השר י. אלון: הכוונה היא לא לתת להם מתנה אלא לתת להם לגור בדירה, כל זמן שהם יושבים שם. אם הם עוזבים את המקום, הדירה חוזרת להיות רכוש המדינה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם אומרים לבנות בהים ואין מכריחים אותם לקנות אותם ותאיש משלם שכר דירה - על זה איגני מחווכח.

אבל במשך הזמן זה יהיה כמו עם ועדת ג'וביין. קודם כל אומרים: תן למי שהולך לספר שכר

גבוה יותר ב-60%-70%. אחרי כן שוכחים שגם שכר הדירה הוא סמלי, ומורים אינם משלמים שכר לימוד בעד ילדיהם. עבשיו הכרזת שזה יהיה בעיירות-הפיתוח ובמושבי-העולים.

השר ז. ארן: בתחום 40%.

ראש הממשלה ל. אשכול: אחרי כן יש מקומות שם יש עדיין פכור ממסים. אם יש פטור ממסים, וודאי גם הם פטורים ממסים. אתה משלם בילדון פרנס משכורת, ותגיד אתה מוסיף על המשכורת זה וזה וזה. האם כל זה איגו מצטרף לחשבון ? והמורה תמיד בוכה, תמיד הוא "מקופח". אם יהיו בתים, צריך להיות חישוב על חבתים. למנהל בית ספר נחוצה דירה של 3-4 חדרים. מר טנה, גבית שהוא זקוק לדירה של 3 חדרים לפחות. כמה עולה דירה כזאת ?

מר ד. טנה: 30,000-25,000 ל"י.

ראש הממשלה ל. אשכול: הסכום הזא וודאי קרוב יותר ל-30,000 ל"י. ותגאי התשלום הם נוחים, לשנים רבות, בריבית מינימלית.

אם אתה רוצה לחכור דירה כזו, כמה אתה משלם ?

מר ד. טנה: באזורי-הפיתוח אנחנו בונים דירות גם בעד המנהלים. הזיכוי הוא רק על תנאי-הרכישה. אנחנו נותנים את ההלוואה לעשר שנים בריבית של 3%.

ראש הממשלה ל. אשכול: בא מורה לשם ראינו רוצה לקנות את הדירה, כי איגו יודע אם יישאר שם. ארן אומר: תן למורה ולמנהל בית הספר דירה, ובשכר דירה סמלי. אני שואל: באיזה שכר דירה עולה דירה כזאת ?

מר ד. טנה: דירות כאלה לפי הסטנדרט הדרוש למורים ולמנהלים לא נוכל לבנות על יסוד שכר דירה המגיע ל-100-200 ל"י לחודש. לא נוכל לעשות את זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: בחיפה איזה שכר-דירה הוא משלם ?

מר ד. טנה: דברים כאלה איגם קיימים בחיפה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש לו דירה בחיפה. הוא מפקיר את הדירה או מקבל דמי מפתח לכיסו. אחרי כן יבוא אלין שתתן לו דירה כמעט חגם. מדוע זה מגיע לו ? אם הוא גר בתל-אביב או בחיפה ומקבל משכורת ומשלם שכר

דירה, כמה זה יעלה לו ?

<u>סר ד. סנה:</u> 200 ל"י לחודש.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ופה אתה נותן לו את הדירה בשכר דירה של 100 ל"י לחודש ? אם אתה רוצה שתינתן לו תוספת של 100-200 ל"י באמצעות השיכון, אסור על כך לשר האוצר, וזה יגיע למקציב. גם לו יש מקציב. אומרים לך: אתה צריך לבנות שיכון, המקציב הוא כזה וכזה, יש מוצאות מזה. אני מסכים לא להכריח את המנהל לקנות את הדירה, אבל לתת לו אפשרות, שאם כעבור שנתיים או שלש ירצה לקנות את הדירה, ייכנס בחשבון כל מה ששילם על חשבון שכר הדירה.

<u>סר ד. סנה:</u> כך עושים.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> מה תהיה התוצאה ? מיד אחרי זה יבואו עם כל הרבנים והשוחטים וכל כלי הקודש ואחרי כן כל מה שיש אצלנו. אנחנו עוסקים עכשיו בשיכון, והשיכון צריך ללכת לפי דוכיו ולפי ענייניו. אין זה עניינו לתת תרומות והקלות. אם נרצה, יקנה האוצר 10 דירות בכסף אחר ונייתן למנהלים.

<u>השר ז. ארן:</u> העניין הזה של מתן דיור נוח בתנאים נוחים וכו' איננו מטעם ישראלי. עושים זאת גם בארצות אחרות לגבי מקומות מרוחקים, שמורים אינם רוצים ללכת לשם. זהו חזיון עולמי. עושים זאת כלפי מורים. וחוסר-מורים זוהי מכת-עולם ולא מכת-המדינה. אפילו בכנסת אתה יכול להשיג תחיקה מתאימה, שצריך לעשות זאת לגבי המורים. מורים זה איזה דבר שונה.

<u>סגן השר י.ש. בן-מאיר:</u> ורופאים !

<u>השר ז. ארן:</u> הרופאים הם מעשים ואלה אלפים. אני חשבתי כי כאשר מדברים על תכנית של שיכון, מוכרחים לשלב בתוך זה, על יסוד בירור, את ענין הדיור למורים ולמנהלים. איני אומר לך שרק זוהי ההצעה. יבררו ויכינו תכנית לשיכון ויקחו גם את זה בחשבון, שזה עונה על הצורך הכולל של פיזור האוכלוסיה, ועובדי ההוראה זה איזה ענין מיוחד.

<u>השר ע. גוברין:</u> העיר אחת לגבי השאלה של החנון. הדבר איננו נוגע למשרד החנון בלבד. אני מכיר את המורים. אבל הנה ישנו חזיון: במשך שנתיים וחצי עזבו את אזורי-הפיתוח 48,000 נפש. מעפולה בלבד יצאו לפני חצי שנה ביום אחד

140 פרעל מביא חרושת שהוא איתן אותם, וכל פרעל עלה לביא החרושת 300-400 ל". הבאת את העניין פעם לבירור, אבל לא הגענו לזאת.. אני מביר את העניין רק מבחינת מהנדסים, כימאים ומנהלי בתי חרושת. הנה אנחנו מעבירים טוג כזה פרט למספר מצומצם של עולים עם ביא החרושת לביא שאן. הם אומרים: תן לנו דיור אנושי ! היו לי שיחות פרטיות אתם. התרשמתי שאצלם קובע יותר שהדיור יהיה אנושי מאשר אם יפחיתו להם מהמשכורת 10-20 ל' לחודש.

<u>השר ז. ארן:</u> ניכוי של 10-20 ל' לחודש איננו חשוב.

<u>השר ע. גוברין:</u> אמרתי בפירוש שאיני יודע את המורים. אני מדבר על מהנדסים, כימאים וכדומה. פעם פעמיים הבאנו כימאים לשפיגל. אמרה כימאית: בחדר הזה איני רוצה לחיות.

<u>סגן השר י.ש. בן-אהיר:</u> גם המורים רוצים דיור וגם הרופאים.

<u>השר ע. גוברין:</u> לדעתי השאלה של דיור אנושי, כמו שהם קוראים לזה, היא קובעת יותר מאשר אם דירה תעלה הנם. דברתי עם מנהלי הלשכות וראשי העיריות, ועזתי דעתם.

<u>מר ד. שנה:</u> לפרט הזה של המורים: אנחנו נותנים כל שנה, וגם החודש הזה נתנו, איזו מאות דירות של עולים למורים באזורי-פיתוח א' וב'. הבוץ, בסיכום עם שר האוצר, נתנו 200 דירות של 54-60 מטר מרובע למורים בתנאי-שכירות כמו שיכוני עולים. אין מתרון לבעית הדיור למנהלי בתי ספר, כי הדירות הדושות להם הן דירות יקרות, שמטעמי תקציב אי אפשר לבנותן בתנאי-שכירות. באותו רגע שהיינו מתחילים לתת באזורי- פיתוח דירות כאלה למנהלי בתי-ספר, היינו צריכים מחר לתתן לרופאים, ואז לא היינו רואים אף פעם חזרה פרוטה מהחשקעה, כי שכר-הדירה שמקבלים מכסה היום רק את הוצאות ההחזקה ואת הפסים העירוניים. אנחנו מקימים דירות בכל שנה במושבי-עולים, אולם כמו בכל דבר אין זה מספיק. אבל בטך הכל צריך להגיד שבניינו תוך שנתיים שלש שנות-תקציב ללא עולים בעיירות-הפיתוח 7,000 דירות לותיקים שעבור לשם ולזוגות צעירים. נוסף לזה נתנו תוך שלש שנים מתוך שיכוני העולים כ-3,000 יחידות-דיור בעיקר לזוגות צעירים בני המקום.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> למה אתה מספר לו את כל זה ? הוא מדבר על מורים ועל מנהלים.

מר ד. שנה: זה מצא את פתרונו החלקי.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא מדבר על החלק שלא מצא את פתרונו.

חשר ז. ארן: איה הדירות של 48,000 שעזבו את עיירות-הפיתוח ?

מר ד. שנה: המספר איננו נכון. חלק חזרו או אחרים נכנסו במקומם, אין שם אף דירה ריקה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מישהו מצא לו משרה טובה יותר בתל-אביב, הוא הולך לשם. איננו יכולים להתאכזר לו, אחרי כן בונים לו שם עוד הפעם דירה. כך היה גם בהתישבות, בניגו לפעמים לאותו האיש שלש פעמים.

אתה אומר שנותנים למורים דירות של עולים במצאים טובים. כאשר המשפחה קטנה, מספיקה דירה של 2 חדרים. מורה צריך חדר אחד שיוכל לקרוא בו טפר ולהתכונן לשעוריו. משרד השיכון במחלה מכבודו יגיד שיבנה גם דירות של 3-4 חדרים, ואל הטעני לי שזה איננו יכול להיות באותו טכר. הנה בחיפה הוא לא ישיג אותה משכנתא יחסה נותן לו ובאותה רבית. מה זה עולה לו בזול יותר. אבל בעיקר הוא רוצה דירה אנושית. אדם אינטלגנטי, איש המקצועות החפשיים רוצה לגור בבית טוב. אני רק התקוממתי נגד זה שרוצים לתת לו את הדירה תמורת תשלום טפלי, פירוש הדבר מתנה של 200 לי בלי ניכוי מס הכנסה. וודאי גם אתה שר החנוך לא התכוונת לכך. אבל בדור שנחית פוכנים לבנות דירות כאלה כמו שהיינו בונים ביטוביט שלנו גם לרופא. כך בנו למשל בהנניה לרופא דירה בת ארבעה חדרים בשעה שלחבר בנו רק דירה בת חדר וחצי. אבל העובד צריך במשכורתו לטלם שכר דירה. אם אחרי 3-4 שנים ירצה לחשאר שם ויאמר "אחבתי את אדניי" וירצה לקנות את הבית - יקנה אותו ואתה הכנים בחשבון את שכר הדירה ששילם תוך 3-4 שנים.

יש לבנות דירות טובות לאנשים הללו כשזקוקים להם במקומות. יש להשקיע כסף כדי לבנות בתים יקרים יותר. אולם צריך לזכור שדותי וודאי מוצאה פי שנים או פי שלשה מבניית דירות רגילות, ואת המשכנתא הרי תתן לו באותם התנאים המלכתיים. הרי גם אם ישלם, יעלה לו חדבר בזול יותר כאשר אם הוא טעלם באיזה מקום אחר כשהוא גר בדירה.

ארן, העלית את השאלה. אבל כאן איגם יכולים להחליט על כך.

השר ז. ארן: יש לי הצעה קונקרטית שבעזין זה שאנחנו מדברים על אורוחיו, יברר נציג משרד השיכון את הדבר עם נציגי משרד התנוך ויגבשו הצעת קונקרטיות. עשינו איזו עבודה מכינה בקשר לזה.

המנכ"ל י. ארנון: אני מציע שגם הארגר יהיה בשלב זה פעיל בדיונים האלה.

מר ר. סנה: הסיד הארגר משתתף.

השר ז. ארן: זה אינו מוצא חן בעיני, אבל אני מסכים.

ראש הממשלה ל. אשכול: מזה אין מנוס כל זמן שיש לנו אי אלו פרוטות לבנות שיכונים. בשלא תהיינה לנו פרוטות, יהיה מנוס.

השר ע. גוברין: לפרק ב' "שיכון" סעיף 1 אני מציע תיקון. אני מציע שנאמר רק את החיוב, היינו "יש להמנות לאזורי המיחות (עדיפות א-ג בהוספת ירושלים) לכל המחות 60 אחוז מן הבניה לשיכון עולים". איני צריך לפרש מה לא אעשה. יש איפוא לומר את הצד החיובי, ללכת בדרך החיוב..

השר ח. גבתי: כפי שכתוב זה גם לא הגיוני.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: מה פירוש כאן "לרבות רמלה, לוד וכו'" ?

השר ע. גוברין: הרי זה נמחק.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אם אתה מוחק, האם פירוש הדבר ש-40% מן הבניה ילכו לתל-אביב ? אם אינך מצמצם, פירוש הדבר שזה הולך למרכז, לקרים הגדולות. אני רוצה שיהיה כאן איזה דבר שיאמר שאין הכוונה ש-40% ילכו לתל-אביב.

ראש הממשלה ל. אשכול: את זאת בדיוק איננו רוצים עכשיו לומר, כי איננו רוצים לחכנס בקרב עם כל מקום ומקום. אנחנו אומרים: לאזור החוף לא ילכו יותר מאשר 40%. אחרי כן ייתנו הוראות מניפיות למשרד השיכון מה ילך מזה לאיזה מקום. עכשיו מוחקים את החלק השני של סעיף 1 בפרק ב. בכל פעם שמישהו נוגע בתל-אביב, קופץ נמיר ומיד מוכיח שבקושי הילודה בתל-אביב מכסה את התפוחה ואת היציאה מהעיר. לרבריו העיר נסוגה באוכלוסיתה.

השר ע. גוברין: הוא טוען שזה עוד כימי דיזנגוף ככה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אצלי יש דוקומנט חתום על ידי פרס. כשהייתי שר האוצר, הלך והתייעץ אתי, לא בלי רשות מבן-גוריון, שיעבור 6,000 דונם שהם תכנית ל', ביניהם שדה דוב, יהפכו את זה לשיכונים, והכסף יינתן לצרכי בטחון. שנית: כל הטוען נגד תכנית ל', אינו יכול להתפאר בתכנית מודיעין. המסקנה את עניין מודיעין בראשית הדיבורים.

השר י. אלון: על כך תודה גם לי וגם לטפיר.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני התלהבתי תחלה לעניין מודיעין, אין זו תל-אביב. אחרי כן ראיתי מה קטן המרחק, צריך לבנות רק כביש ארבע-סטרי דרומי תל-אביב.

השר ע. גוברין: אני מציע לנסח כך: "משרד השיכון ירחיב את הבניה באזורי הפיתוח, על מנת להבניה שיכון לכל הזוחיקים העובדים לאזורי הפיתוח."

ראש הממשלה ל. אשכול: פה אפשר לכתוב גם למורים.

סגן השר י.ש. בן-פאיר: אני מבין שלא יהיה שום צמצום של בניה צבורית.

השר ע. גוברין: נאמר כאן "משרד השיכון יגיש תוך חדשיים לועדת השרים הצעה המפרטת ביצוע החלטה זאת". נחוץ לשבח ולבדוק לגבי כל מקום ולקבוע, פה אנחנו מרחיבים ושם לא. אנחנו מדברים על דרך החיוב, נאמר באור עקיבא אנחנו מרחיבים וברמלה לא, בנהריה לא.

סגן השר י.ש. בן-פאיר: אבל הכוונה היתה שלא להרחיב אלא לצמצם את הבניה הצבורית ברצועת החוף. את זה אתה מוחק ?

השר י. אלון: בניה ממשלתית זה דבר אחר.

ראש הממשלה ל. אשכול: משרד השיכון יזאג לבניה צבורית באזורי הפיתוח.

השר ע. גוברין: ירחיב את הבניה הצבורית. בניה צבורית זוהי בניה הנעשית על ידי מוסדות ממשלתיים.

ראש הממשלה ל. אשכול: חשבתי שהמדובר על בניני צבור.

שר ע. גוברין: משרד השיכון ירחיב את הבניה הצבורית הנעשית באזורי הפיתוח,

על מנת להבטיח שיכון לכל הזוגיים העוברים לאזורי הפיתוח. אני מעמיד את הדגש על "לכל". או שההלשרה תופסדת או שאינן תופסדת.

ראש הממשלה ל. אשכול: זה מחוץ ל-60% או נוסף ל-60% ?

השר ע. גוברין: כאן 60% רק עולים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יתכן שאחרי זה לא ישאר לך כבר ולא כלום.

השר ע. גוברין: הכוונה שמתוך 100% של שיכון עולים בונים 80% באזורי העיתות. אחרי כן יש בניה צבורית מחוץ לבניה לעולים.

ראש הממשלה ל. אשכול: בסדר.

השר ז. ארן: אני מציע להכניס לכאן "עורים"; זהו "ירק" בזה שאין רוגמתו.

השר ע. גוברין: אני כעד העורים, אבל אני מתנגד להכניס לכאן בספורש.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני גם בעד יתר המקצועות, אבל לא לתת להם דירות חנם.

השר ז. ארן: אז לא יצא שום דבר.

ראש הממשלה ל. אשכול: פה אין נותנים "חנם".

השר ז. ארן: לא בקשתי שכרגע "יסמרו" לי את התנאים. אבל בעניין העורים מוצדקת לחיות איזו הכרעה פרינציפיונית.

ראש הממשלה ל. אשכול: זה בדיוק אותו הדבר בהסקצועות אחרים. אתה אינך יודע, אבל אני שהנני רואה גם את יתר המקצועות, איני יכול לקבל את זה.

השר ז. ארן: אין זה ענין העורים, זה ענין הילדים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אין זה ענין הומניות אלא ענין הפועלים לעבודה. אם אין הומניות, אי אפשר להעסיק פועלים. ראיתי עכשיו מה הכצב ב"פולגת".

מר ד. טנא: אני בציק להוסיף "למורים ולרופאים תהיה דאגה מיוחדת". כל היתר ייכנסו בתוך הסט "ותיקים".

השר ז. ארן: אני מסכים שיהיה כתוב "למורים ולרופאים".

מר ד. טנא: יש להוסיף משפט "ודאגה מיוחדת למשפחות מרובות ילדים". גם עושים זאת.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: אני מקבל כל מה שנאמר. אבל אני מצטרף להצעתו של לב-כובב

בסעיף 2 פיסקה 1 במקום חרישא של 2. הוא מציע: "משרד השיכון יגביל את הבניה הצבורית ברצועת החוף המבוצעת בסיוע ממשלתי ישיר או עקיף לנושאים הבאים בלבד - בינוי משכנות עוני בהתאם לחוק המוצע; שיכון לעולים מוגבלים ולנושאים מיוחדים שתחליט עליהם ועדת השרים לענייני כלכלה, ובהיקף שיצויין בהחלטה."

השר י. אלון: כאן ניתנת תשובה להסתייגות.

השר ע. גוברין: אני מציע כי סעיף ב' 3 ינוסח כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור סטנדרט הבניה ותנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים [redacted] באזורי הפיתוח. בסטגרת התכנית לפינוי משכנות עוני יש לתת השבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח. ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

ברור שזה ייטיב לגבי המצב של היום.

השר י. אלון: הכוונה ברורה, הכתיב אינו ברור.

השר ע. גוברין: אתה יכול להוסיף "לעומת המצב הקיים היום".

מר ד. שנה: אם אנחנו אומרים שניטיב את התנאים, אינני צריך לומר "לעומת המצב הקיים היום".

השר ח. צדוק: לשיפור הסטנדרט לעומת המצב הקיים היום.

השר י. אלון: זה אפשרי.

מ ח ל י ט י ם כי סעיף ב' 3 ינוסח כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור סטנדרט הבניה ותנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים לעומת המצב הקיים היום באזורי הפיתוח. בסטגרת התכנית לפינוי משכנות עוני יש לתת השבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח.

ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

העלאת רמת השירותים

השר ז. ארן: במוך הנייירות האלה המונחים לפניכם יש מה שמשרד התנוך הגיש ומה שמשרד העבודה הגיש. אני מוכרח להתייחס לדבר הזה בהערה אחת. אני מציע שכאשר מדובר על משרד העבודה ידובר רק על בוגרים. כל מה ששייך למתבגרים זה נוער, וטיפול בנוער הוא בסמכותו של משרד התנוך, בין אם המדובר על התנוך מקצועי ובין אם המדובר על מתן השכלה עיונית. זוהי הצהרה.

השר י. אלון: אני רוצה רק לחקן.

השר ז. ארן: אתה מתקן אותי כבר שנתיים.

השר י. אלון: ותמיכות ?

השר ז. ארן: על תמיכות אין ויכוח. כל עוד שיגאל אלון אינגו שר התנוך, תרי כל מה שנוגע לנוער שייך למשרד התנוך. כאשר הוא יהיה שר התנוך, יעשה אחרת.

עכשיו אני מדבר על מה שמדובר בענין התנוך, ואני רוצה להביא דבר לתשומת לבכם. עובדה היא שב-55 מקומות ישוב בכל אזורי-הפיתוח יש תכנית הלכה למעשה של הקמת 55 בתי ספר על-יסודיים. זה ייעשה בתחום של 3-4-5 שנים על סמך ארתן 100,000,000 לי שיבואו מהאוצר, ממעל הפיס ומתורמים. זהו דבר ריאלי. 55 בתי ספר על-יסודיים אלה צריכים להקיף כמה רבבות תלמידים. מהם חשעה בניינים הם כבר בבניה. מ-55 אלה ישנם כ-10 בתי ספר מקצועיים, 3-4 בתי ספר עיוניים במפורש. כל השאר הם בתי ספר מקיפים, כלומר שיש בהם גם מגמה עיונית וגם מגמה מקצועית. 60% מהתלמידים ילמדו מקצועות.

השר י. אלון: זה כולל עד גילאי כתת יב', כלומר עד גיל הצבא ?

השר ז. ארן: כמובן.

השר ח. צרוק: מה בבתי ספר אלה מספר התלמידים ?

השר ז. ארן: 40,000-45,000. כלומר כיום אין עדיין המספר הזה, כיום הם גדליטכיום יש לנו בכל אזורי-הפיתוח בבתי ספר על יסודיים קרוב ל-14,000 תלמיד, עד שנת 1970 יגיע מספרם ל-45,000 בערך. כל מה שאנחנו עושים משמה זה - רמה הושקעה עבודה עצומה - היא להכשיר את יכולת הקליטה של הדור הצעיר התולך וגדל בתוך זה.

[illegible]

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

אני מדבר עכשיו באופן תמציתי על דברים שהרשקעה בהם עבודה עצומה. איני מדבר עכשיו על תכניות בכלל. בזה אפשר לרפד את כל הגלובוס. אני מדבר על דברים שיש ביסוי מאחוריהם. זהו הבסיס של כל הדבר.

בעניין בתי ספר מקצועיים ובעניין לימוד המקצוע נכנסנו לתקופה חשובה בקשר להתפתחות המשק. לא אתייחס בזה עכשיו לקיברנטיקה ולאוטומציה במדינת ישראל. אנחנו עדיין רחוקים מזה, אם כי נכתבים על כך מאמרים רבים. אבל אין כל ספק שבית ספר מקצועי כיום צריך להכיל גם לימוד עיוני. אין זה מה שיעקב חזן סיפר: כאשר היה בצבא הפולני, היה הסרג'נט צועק: "אין זו אוניברסיטה, פה צריך להשוב". בבתי הספר המקצועיים כיום צריך לחשוב. אין זה כבר ענין למפגרים. זוהי בכלל דרך המלך. אם אתם מדברים על ריתוק למקומות, הרי המדינה נכנסת לענין זה באופן חזק. זה דבר אחד.

דבר שני, וזה כתוב פה: "ירחיב רשת בתי-ספר על-יסודיים, מקצועיים ומקיפים לקלוט בוגרי בתי-הספר היסודיים". רציתי לקחת קודם את הענין בעד הקרנים. מה שכתוב בפרק 1 סעיף א "ירחיב התנוך לגילאי 3-4", אין זו תכנית תיאורטית. אנחנו מכניסים כל שנה עד 3,000 גילאי 3-4.

<u>השר י. אלון:</u> גנונים.

<u>השר ז. ארן:</u> נשקיע כמה מיליוני לירות בתקמת מבנים. רובם המכריע יהיה מיועד לעדות המזרח. התחלנו בזה לפני שנה.

<u>השר י. אלון:</u> תעשו זאת בקירבת מרכזי-תעשיה ואז תוכלנה האמהות ללכת לעבוד.

<u>השר ז. ארן:</u> המדובר על שיטות-עבודה מעניינות מאד וחשובות מאד להעלאת רמת בתי-הספר העונים פיתוח. יום למודים ארוך יכיל משנת תשכ"ו למעלה מאלפיים כתות.

<u>השר י. אלון:</u> רק באזורי-פיתוח ?

<u>השר ז. ארן:</u> בעיקר.

שיטת-התקבצה תקיף למעלה מאלפיים כתות, היינו כמעט מחצית הכתות. החל משנת תשכ"ו אנחנו נכנסים בכתות ב'8' להגברת קריאה וחשבון, דבר שיקיף באותה שנה כ-20,000 תלמיד. המדובר על ילדי ישראל, אתם יש לנו קואליציה בלתי

אך אחר שמע בחרי שהיה לו דברים מרובים עם פרעה בחרם
בחרם. אולי אחר שהיה לו שהיה בחרם בחרם. הוא אמר לו שהיה בחרם. אך אחר לו
בחרם הרם בחרם מפורשים. הוא שמע לו לו אחר.

בחרי הוא אמר שהיה לו בחרם בחרם בחרם בחרם בחרם
אחרים בחרם בחרם בחרם. לו אחרים הוא שהיה לו בחרם בחרם בחרם בחרם,
אחרי אחרי בחרם הוא, אם לו בחרם לו לו אחרים בחרם. אחר אחרי הוא שהיה
בחרם בחרם בחרם בחרם בחרם אחרים. אחרי לו הוא בחרם בחרם בחרם: שהיה הוא בחרם
אחרים, הוא אחרים בחרם: "אחרי לו אחרים, הוא בחרם בחרם". בחרם אחרים שהיה
בחרם בחרם בחרם. אחרי לו הוא בחרם שהיה. בחרם שהיה אחרי אחרי. לו אחר אחרים שהיה
בחרים, אחר אחרים בחרם בחרם לו בחרם אחרי. לו הוא אחר.

הוא אחרי, הוא בחרם אם: "בחרם הוא בחרם-אחר לו-בחרים,
אחרים שהיה בחרם בחרם בחרם-אחר אחרים". בחרם בחרם בחרם הוא אחרים שהיה
אחרים. הוא אחרים בחרם 1 אחרי ל בחרם אחרי בחרם $\overline{\text{ב-ב}}$. אחרי לו אחרים אחרים.
אחרי אחרים הוא הוא לו $\overline{\text{ב-ב}}$ בחרם אחרי.

אחר י. אחרי: בחרם.

אחר ו. אחרי: אחרי הוא אחרים בחרם אחרי אחרים. בחרם אחרים אחרי אחרי
בחרם אחרים. אחרים הוא אחר אחרי.

אחר ד. אחרי: אחר הוא בחרם אחרי-אחרי הוא אחרים אחרים בחרם בחרי.

אחר ו. אחרי: אחרים לו אחרי-אחרים בחרי אחרים אחרים אחר בחרים אחר
בחרי-אחר אחרים בחרם.- בחרם אחרים אחרי אחרי אחרי אחרי אחרי
אחרים אחרים בחרם.

אחר י. אחרי: לו בחרי-אחרים?

אחר ו. אחרי: בחרי.

אחרי-אחרים אחרי אחרי אחרים בחרם, אחרי בחרם אחרים אחרים.
הוא בחרם אחר ו אחרי בחרים בחרם $\overline{\text{ב-ב}}$ אחרי בחרים אחרי אחרים;
אחר בחרם אחרים הוא $\overline{\text{ב-ב}}$ אחרי. אחרים לו אחר אחרי, אחר לו אחר אחרים בחרי

מתחלפת. ענין גילאי 3-4 הוא דבר רציני מאד.

ראש הממשלה ל. אשכול: היש עוררים על הסעיף הזה ? כולנו מתלהבים לענין.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: איני רואה כאן מלה על ספריות.

השר ע. גוברין: יש.

השר ז. ארן: ענין הספריות מתקדם והולך.

השר ע. גוברין: אני רוצה להעיר כי הועדה הזאת בהשתתפות באי-כוח משרד החנוך הקדישו לענין די זמן. כל מה ששר החנוך ביקש וכל מה שכתוב פה נוסח ומוסכם על ידי כל הועדה. אין איש עורר על כך פרט לסעיף אחד שעליו עורר שר החנוך, ואני מתפלא שאין הוא אומר זאת. יש לך ערעור רציני. כתוב בפרק 2 סעיף ה: "ידאג בשיתוף עם משרד השיכון לאספקת דירות בתנאים נוחים למורים באזורי הפיתוח".

השר ז. ארן: על זה דברתי כבר קודם בסעיף השיכון. אחרי כן סיכמנו בהצעה שתהיה ישיבה משותפת.

השר ע. גוברין: זה חל בעיקר על משרד החנוך ויחול על עוד מספר משרדים. כאשר מחר זה יפורסם או כאשר יקראו זאת מתר אנשי אזורי הפיתוח כל מה שכתוב פה, חרי גם אלה הבקיאים במה שנעשה בישובים, לא יבינו זאת אם לא תבוא הסברה לחכנית כפי שנקבל אותה.

השר ז. ארן: נספר כבר מה שאנחנו עושים.

השר ע. גוברין: אני מדבר גם על משרד התנוך וגם על כל יתר המשרדים. צריך לספר במפורש מה עושים כיום באופן קונקרטי ומה עלולים לעשות כתוצאה מתכנית זו. אני מפנה את חשומת לב המסובים לכך שבאזורי-הפיתוח לא ידעו מה זה. אני מציע שנמסור לירושב ראש הועדה לפיזור האוכלוסיה שידאג לכך כי כל משרד ימסור מה הוא עושה עכשיו באופן קונקרטי ומה הוא עלול לעשות לפי התכנית. אחרת זה רק יהיה נייר בעלמא. כך למשל כתוב בסעיף ו' "ימשיך בפעצע ביעור הבערות והקנית השכלת יסוד". איני יודע מה זה, יכתוב "עסוקים בכך אלה ואלה". כן גם בענין חניכות. צריך להוסיף להבחרת הדברים מה קיים ומה התכנית הזאת תוסיף באופן ממשי.

השר ז. ארן: יותן לי להשלים את האינפורמציה שלי בדבר שאינו כתוב פה. אני כבר יודע את זאת, אבל אתם אינכם יודעים.

ראש הממשלה ל. אשכול: הצרה היא שאינך יודע מה אנחנו יודעים.

השר י. גוברין: מר גדיש סיפר במפורט.

השר ז. ארן: הקיבוץ ועדה לאזורי-הפיתוח, ועדה שצריכה לעבד תכנית למתן הטבות למורים אשר יתפזרו באזורי-הפיתוח. הוועדה הזאת עבדה בכמה כיוונים, כלומר את עבודתה בנתה בכמה כיוונים: א) שאלות הדיור, שאלות המבות בשכר דירה; ב) בשאלת ההתבוררות של המורים; ג) בשאלות ההשתלמות.

ראש הממשלה ל. אשכול: אז יש דירות, אין צורך בהתבוררות.

השר ז. ארן: אין סינכרוניזציה בענין זה. יש שאלה של התבוררות, כאשר המורה צריך לנסוע למשל מירושלים לפרוזדור או מכקום אחד לשני. אנו רוצים שזה לא יהיה על חשבונו אלא על חשבוננו. כמו כן עומדת השאלה שלאחר ארבע שנים יקבל מורה שנת-שבתון ללמוד על חשבוננו. אני מדבר כרגע על הצעות ולא על החלטות. עומדת שאלה של הלוואות, לאחר שאחרי שמורה יושב ארבע שנים במקום כזה הוא יוכל לקבל הלוואה עד לסכום של 5,000 ל"י, אם לצרכי דירה ואם לצורך רכישת מכונית בכיסה וכל מיני דברים הקשורים בכך.

ראש הממשלה ל. אשכול: עם שלביזיה !

השר ז. ארן: והלוואה זו תינתן לו בתנאים מסויימים, לתשלום במשך שנים, ואם הוא ימשיך ויתמיד באותו מקום, זה הופך למענק, ואם הוא איננו ממשיך ועוזב את המקום, יצטרך להחזיר את ההלוואה. כרגע איני מכניס את הסמר בהצעות קונקרטיות. אבל יש לנו רעיון שעיבדה הכנית. באנו במגע ובמשא עם האוצר על כל סעיף וסעיף, מה אנחנו יכולים לעשות בפיתוח[למען עובדי-ההוראה בעקבות האלה, שמצד אחד לא יעובו אלה היושבים שם ומצד שני זה ימשוך זוגות צעירים וכו' ללכת לשם. הענין הוא על האבניים. ההטבות האלה לפי התכנית שהוגשה לנו צריכות לעלות בסכום של 2,000,000 ל"י לשנה. איש לא יישבע שזה יהיה בדיוק 2,000,000 ל"י, זה יכול להיות 1,000,000 ל"י ואולי 1,500,000 ל"י או 2,500,000 ל"י. תשוב מה יהיה היחס שלכם לענין. והוא יהיה הרבה יותר חמור אם תדעו מה המצב באזורי הפיתוח לגבי מורים ומנהלי בתי-ספר. יש לנו כבר מספרים בדוקים מה המצב שם מבחינת בלתי מוסמכות של מורים והתחלפות כל שנה, וזה הורס.

איש אינו חושב שמה שאנחנו מציעים זוהי פנציאה. עובדי-ההוראה שם ברובן בנות. היימי בכנס של 2,500 סמינריסטיות שכינסנו אותן. השלחי עליהן את כל קסמי הדובריים , וזה עשה רושם. אבל כאשר אתה מדבר עם בנות שתלכנה לשם ואתה מספר להן על בעלות על דירה, תרי בת אחת אמרה לי: אותי מעניין בעל ולא בעלות על דירה. זהו הדבר הרציני ביותר. זוהי שאלה של זוגות. בכלל יש פה שורה של דברים, שאם אנחנו רוצים לרתק עובדי-הוראה למקומות כאלה, עד כמה שהדבר הזה ניתן, תרי אנו מוכרחים שוב לאמץ לנו את הנקודה הזאת: שאלת המורים שאני.

ראש הממשלה ל. אשכול: מורים הושע נא !

חשר ז. ארן: זה קשור עם שאלת פיזור האוכלוסיה, ואני רוצה שהחנוך ייבנה על הענין הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני בכל זאת מפנה את תשומת לבכם לכך שיש לנו פה דבר שבכתב, שעליו עבדו אנשים רבים, ועכשיו עומד הענין לפני אישור סופי.

חשר ח. גבתי: בפיסקה 1 סעיף ג כתוב: "חשתתף בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר היסודיים". גני הילדים - אני מבין. אבל מה פירושו שמשרד החנוך ישתתף בהחזקתם של בתי-ספר יסודיים ? תרי אלה בכלל על חשבונגו.

חשר ז. ארן: התשובה היא פשוטה מאד. בהחזקת בתי-הספר היסודיים ישנם שני שותפים: משרד החנוך והרשות המקומית. ישנן רשויות מקומיות שאין להן כוח לשאת בחלקן בהחזקת בתי הספר, ובתי-הספר האלה נקראים "בתי-ספר מוחזקים", כי ביחס לאותו החלק שהרשויות המקומיות צריכות להכניס, אנחנו באים במקומן.

חשר ח. צרוק: עכשיו הנושא אינו ברור.

חשר י. אלון: בעקבות ההערה של גוברין אני מוכרח לומר: יש לנו כשרון עצום למעשה, אבל בכמה וכמה תחומים אין לנו כשרון להביא לידיעת הצבור את גודל המעשה.

חשר ח. גבתי: אילו היתה שלבידיה !

חשר י. אלון: למשל הידיעה שפורסמה ברדיו על הודעת שר החנוך בענין בתי-הספר בעיירות הפיתוח וישובי-העולים. ראיתי היום תגובות של אנשים

שפגשתי. הייתי רוצה שלא נסתפק בקבלת החלטות סובות המנוסחות בצורה כזו שעושים ויעשו. אבל לא די שרק אלה הנהנים מכך ידעו על כך.

ראש הממשלה ל. אשכול: זה אינו שייך לכאן, תדאג ליחסי ציבור.

השר י. אלון: ההכנית מצויינת.

הייתי רוצה שבכל מקום שכתוב "בתי ספר מקצועיים ובתי ספר על-יסודיים" יהיה כתוב גם "בתי ספר חקלאיים".

ראש הממשלה ל. אשכול: אפילו אם לא יבנו אותם ?

השר י. אלון: זה כולל לא רק ערי-פיתוח אלא גם אזורי-פיתוח.

השר ז. ארן: מסבים.

השר י. אלון: אני מציע ששר התנוך מצא לנכון לפתוח את הויכוח מחדש על סמכות. יש גם נספח. אני רוצה שיהיה כתוב בפרוטוקול: לא חרגתי כמלוא הנימה מכל מה שהיה מקובל במשרד העבודה לפני שבאתי לשם. אבל מה יש לדעתי בסעיף ה' דבר שלדעתי הוא בזבוז. מה הבזבוז ? מפני שזוהי כפילות. נאמר: "משרד התנוך והתרבות ירחיב רשת בתי-נוער לגילאי 14-17 במסגרות לימוד לאלה שלא חשלימו השכלתם היסודית לפעילות חברתית, ספורט ובדור". המדובר הוא פה בנוער מובטל, לא בנוער לומד. וקיימת מערכת שלמה של מרכזי-נוער שרובם רוקמו על ידי שני השרים שקדמו לי ובשיתוף עם עליית הנוער. הם עוסקים בין השאר גם בדאגה להעסקתם. פתאום אני רואה שמשרד התנוך יעסוק בהם. אתה רוצה לקלוט אותם ? אודה לך מאד אם תקלוט אותם, פתח להם בתי ספר. אשלח לך מברק ברכה אם תעשה זאת. אולם כל זמן שהם אינם במסגרת בתי-ספר, הם נוער מובטל, ויש לנו מסגרת רחבה ומחרחבת. אין צורך להוסיף פתאום דבר שקיים.

השר ז. ארן: יש במשרד התנוך מחלקת נוער המסמלת בנוער.

ראש הממשלה ל. אשכול: שר העבודה ושר התנוך, לא פה נספל בזאת. קבלנו את הסעיפים. קבלנו גם הערה, שכל משרד צריך לדאוג לכך, לבמא בצורה יפה ותמציתית או לא תמציתית את דבר הפעולות הללו, אם כי יכול להיות שעל עשרים דברים כבר כתבו ופירסמו לפני זה.

השר ע. גוברין: לא פירסמו די.

השר ח. צדוק: לגבי סעיף ג' על השתתפות בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר

[illegible] [illegible] [illegible] [

היות והחשתפות בתחזקה היא עובדה קיימת לא רק בערי-הפיתוח, צריך אולי לומר "יגדיל שעור השתתפותו בהתאם".

השר ז. ארן: אל תגיד "להגדיל", אנחנו עושים את זה.

השר ע. גוברין: השאלה שעמדה בפני הועדה לא היתה אם להגדיל או לא להגדיל. ישנן רשויות מקומיות שאינן יכולות להחזיק את בתי-הספר, משרד החנוך צריך לתת את כל התקציב שלהם. אולם לא רצינו לכתוב זאת, כי אז יבואו אלינו גם ערי-הפיתוח שיכולות להחזיק בתי-ספר כמו אשקלון וכדומה.

השר ז. ארן: לאחר הערתו האידילית של ידידי שר העבודה אני חושב שהמצב איננו כל כך אידילי בעניין זה. אני מציע שיסוכם פה שמסכימים על שר העבודה ושר החנוך להבהיר את הנקודות האלה. פעם עשיתי זאת במשך חצי שנה, יצאתי מזה בשן ועין. אני מקווה שעכשיו בבירורים יהיה אחרת. בכל זאת יצטרכו לנסות זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: תביא את הדבר למקום שצריך להביא אותו.

אני רוצה לשאול את שר האוצר: האם אתה מסכים לכל הדברים הטובים שמבטיחים כאן ?

השר ז. ארן: אין פה דבר בלתי מוסכם.

מר א. אגמון: התכניות מוסכמות לגבי התשקעה בהקמת המוסדות. לא הייתי אומר שכבר דנו בעניין האחזקה. תביעת של אחזקת המוסדות אינה קלה.

ראש הממשלה ל. אשכול: ומה בדבר הקמתם ?

מר א. אגמון: הקמתם פחות או יותר מובטחת.

מדובר כאן בסעיף ג "יחתיב התנוך לגילאי 3-4". כאשר תתבצע התכנית לקלוט עד 1970 במסגרת זו 40,000 ילד, אם הכל יהיה על חשבון המדינה, זה יצטרך לעלות סכום של 13,000,000 לי לשנה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה אומר על כך שר האוצר ?

השר ז. ארן: התכנית לגילאי 3-4 מוסכמת עם שר האוצר. מוסכם אתו שאנחנו הולכים בשטת זה שנה שנה עד שאנו משיגים מטרה מסויימת.

מר א. אגמון: אינני מדבר עכשיו על התשקעה בקשר לתכנית זו. אבל מוכרחים להבליט באיזה מקום שהדברים האלה צריכים להיות מוסכמים עם

הרשויות המקומיות. אני מתכוון להחזקת גני ילדים ולהרחבת בתי-ספר. אם הדברים לא יהיו מוסכמים עם הרשויות המקומיות, כפי שזה קרה עד עכשיו לגבי מספר תכניות, הרי הן תכאנה ותאמרנה כפי שאתמול מתן אומרות עכשיו: אם המלפתם ולא התיעצתם אתנו ולא שאלתם אותנו ולא תיכננתם יחד אתנו, הרי זה יהיה על חשבונכם.

ראש הממשלה ל. אשכול: אין לשולחן הזה מה להתערב כאן. האוצר יעשה כל שנה את החשבון שלו.

השר ז. ארן: זהו סימפוניה בלתי נגמרת עם הרשויות המקומיות.

השר י. אלון: ההודעה של שר האוצר על הרחבת רשת הגנונים לגילאי 3-4 יכולה לעזור למתוך בעיה חשובה בערי-הפיתוח; אם יתואם פיקומם של הגנונים הללו בקירבה יחסים למרכזי-תעשיה, זה יכול לשחרר אמהות לעבודה בבתי-חרושת, והן תשארנה את הילדים הקטנים בגנונים.

השר ז. ארן: כן, אבל בתנאי ששרד העבודה לא ירצה לאסף אותם.

השר י. אלון: אתה תקח את הילדים ואני את האמהות.

המנכ"ל י. ארנון: גם לדעת האוצר זהו חלק חשוב ביותר בכל התחזיות של ערי-הפיתוח. אבל לא נחליט פה בענין מוסד שיקל על הנשים.

השר ז. ארן: אנחנו מודים על הכנסת האורחים.

סגן השר י.ש. בן-אליר: בהקשר להערתו של ד"ר ארנון: אם כתוב ששרד התחבורה ישתתף בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר היסודיים, פירוש הדבר שכל הרחבה שתהיה באזורי הפיתוח, ואם לרשות המקומית אין במה להשתתף, ימלא משרד התחבורה את החסר.

ראש הממשלה ל. אשכול: יהיה מה שאפשר יהיה לעשות. בכל אופן כל עמוד 3 אושר.

השר ע. גוברין: אנחנו עוברים לעמוד 4 המתחיל בסעיף 3 האומר: "משרדי הפנים והאוצר יפעלו לשינוי דרכי החלוקה של כספי מפעל הפיס, על מנת להגדיל את חלקן של עיירות הפיתוח שבאזורי העדיפויות א-ג בכספי מפעל הפיס וכו'". לועדת המשנה לא היתה סמכות לקיים משא ומתן עם גורמים שונים. אם מאשרים את הסעיף, הרי כדי לא לעורר רוגז מצם, אולי יהיה צודק להוסיף, שמשרד האוצר או איזה משרד אחר יבוא בדברים עם מפעל הפיס.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני מציע למחוק את הסעיף הזה. כל מה שיפר ארן על 100,000,000 ל' זה בעיקרו מכספי הפיס.

מוחקים את הסעיף הזה.

השר ע. גוברין: סעיף 4 אומר: "משרד הבריאות יתן עדיפות לאזורי הפיתוח בהקמת בתי-חולים ומרפאות ובשירותי בריאות אחרים".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: איך יכול משרד הבריאות לתת עדיפות בשטח זה ? יש לי כבר ארבעה מכתבים מערי-פיתוח. זהו דבר בלתי אפשרי. אם יש קרית שמונה, וצפת על ידה, ויש בית חולים בצפת, אין צורך להקים בית חולים בקרית שמונה.

השר ע. גוברין: אפשר להגיד: אני נגד הסעיף.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: התאבון רק יגדל. אתה מקים בית חולים בצפת, הקמת באשקלון, יש בית חולים בבאר שבע, מקימים באשדוד. למה צריך להקים גם בקומות תסמוכים ?

השר ע. גוברין: אביא לך דוגמה מקופת חולים שאין זה כן. הנה מדברים על מרפאה. למרות שמדובר על מרפאה לאשקלון ולכל האזור הרי עד היום היא נמצאת ברחובות.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אבל בית חולים יש באשקלון.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה שייך לכאן ענין של קופת חולים ?

השר ע. גוברין: כל צד אומר שהוא יקים ומשרד הבריאות יפקח. אתה תגיד: מעביר מרחובות לאשקלון. אבל אני לא אתנגד שתמחקו את כל הסעיפים עד אחד והאוכלוסיה תמפגר ברחוב דיזנגוף בתל-אביב.

MAY S. STATE: Would anyone like to comment on that? Could we have a show of hands? Those in favour of the proposal as amended by the United States, please raise their hands. Those against? Those abstaining? The proposal is adopted by 20 votes to none, with 1 abstention.

The proposal is adopted.

MAY S. STATE: I now call on the representative of the United States of America to explain his vote before the vote.

MR. GOODPASTURE: The United States abstained because we do not believe that the proposal is realistic. We do not believe that the Committee should request the Secretary-General to undertake a study which would require the expenditure of $1,000,000 or more.

MAY S. STATE: I now call on the representative of Canada to explain his vote before the vote.

MR. MARTIN: Canada abstained because we do not believe that the Committee should request the Secretary-General to undertake a study which would require the expenditure of $1,000,000 or more.

MAY S. STATE: I now call on the representative of the United Kingdom to explain his vote before the vote.

MR. HOOD: The United Kingdom abstained because we do not believe that the Committee should request the Secretary-General to undertake a study which would require the expenditure of $1,000,000 or more.

MAY S. STATE: I now call on the representative of Italy to explain his vote before the vote.

MR. CAVALLETTI: Italy abstained because we do not believe that the Committee should request the Secretary-General to undertake a study which would require the expenditure of $1,000,000 or more.

MAY S. STATE: I now call on the representative of Japan to explain his vote before the vote.

MR. NISIBORI: Japan abstained because we do not believe that the Committee should request the Secretary-General to undertake a study which would require the expenditure of $1,000,000 or more.

MAY S. STATE: I now call on the representative of Sweden to explain his vote before the vote.

MR. ENGLUND: Sweden abstained because we do not believe that the Committee should request the Secretary-General to undertake a study which would require the expenditure of $1,000,000 or more.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם אתה חושב שאם ניכתתם 700 סעיפים, זה כבר פיזור האוכלוסיה, אינך אלא טועה. אתה מבטיח לכל אחד את הכל. אני קצת מתפלא על האוצר. הם יושבים כאן כאילו כל הדבר לא היה נוגע להם.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אפשר לכתוב "משרד הבריאות ידאג למתן שירותים מתאימים באזורי-הפיתוח".

ראש הממשלה ל. אשכול: "משרד הבריאות בבואו להכנן הקמת מרפאות ובתי-חולים יקח בחשבון התאמה לצרכי המקומות". באמת אין זה משנה; או שידאג ויעשה, הוא צריך לבנות מרפאות, או שלא ידאג ולא יבנה.

השר מ. צדוק: נאמר כמו בסעיף 5 "במגמה לקרבם ככל האפשר לרמת השירותים הניתנים בשאר ישובי הארץ".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: טוב.

ראש הממשלה ל. אשכול: צריך להגיד "עם השירותים המוניציפליים ומוסדות הבריאות".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: "משרד הפנים והבריאות". אני רק רוצה לומר שזה יעלה כסף.

ראש הממשלה ל. אשכול: אפילו לא חשבתי על זה ! ומה חשבת שזהו רק ענין של ברכות ?

השר ע. גוברין: אני רוצה להרגיע אותך. אחרי זה בא סעיף 11 המציל אתכם מכל הצרות. סעיף 11 אומר: "החל משנת התקציב 1966/67 יפרשו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הכספיות למי אזורי העדיפות. אגף התקציבים במשרד האוצר ידאג לביצוע החלטה זאת." בגלל הסעיף 11 יושבים האינטלקטים ממשרד האוצר ושותקים.

ראש הממשלה ל. אשכול: סעיף 6 אומר: "עיירות פיתוח המונות עדיין פחות מ-10,000 תושבים תיחשבנה לצורך התמיכות והמענק הכללי והפיתוח של משרד הפנים כאילו הן מונות 10,000 תושבים". הייתי מוחק סעיף זה. זהו דבר מחמי. נניח שיש מקום שבו יושבים 1,000 תושבים, תתן להם מענק בעד 10,000 ? לו היית אומר ש-8,000-9,000 הם כמו 10,000, הייתי מבין.

יש מושב. אחרי כן אבוא אליך ואגיד: כל מושב הוא עיירת-פיתוח, לפי שעה אמנם יש אצלי רק 200-300 נפש, אבל תן לי מענק כמו לעיירה בת 10,000 תושבים.

רעם מכשיר ל. אשרי: אם אתה רוצה שאני אכתוב לך מכתב, תן לי עיפרון ונייר, ואז אוכל. אתה מבטיח לכתוב לי? אם תכתוב לי אכתוב לך בחזרה.

בני אחד י.ב. לי-אורי: אחרי שנתיים "אחרי שהייתי בחופשה בחוץ-לארץ" הייתי מתגעגע.

רעם ראובן ל. אשרי: "אחרי שהייתי בחוץ-לארץ כמעט שנתיים בחופשה ולמדתי בחוץ-לארץ", הייתי מתגעגע, אבל לא הייתי בוכה, אז אתה רואה רעם.

יוסי ל. ברנד: ראיתי את הכלב ש"הבחור הזקן הכה בשוגג בחוץ מאחורי הבחור בחוץ לארץ בחוץ".

בני בעז י.ב. לי-אורי: בחוץ.

רעם ראובן ל. אשרי: אחרי לילה אחד שהייתי מתגעגע לחופשה בחוץ-לארץ.

בני בעז י.ב. לי-אורי: "אחרי שנתיים בחוץ-לארץ", אני לא יכול לדבר את המילה כך.

רעם ראובן ל. אשרי: אחרי לא אמרתי לא ל ! רעם אבל אחר לא יודע מי הכתיב ל

לוי א. ברנד: את הכלב הזקנה אחרי. אחרי שנה לא אחרי לו אחרי אחרי אחרי. אחרי לו אחרי "אחרי אחרי אחרי שנה אחרי אחרי אחרי

מר מ. סילברסטון: אי אפשר לומר את זאת סתמית, כי יש קריטריונים שונים לגבי מתן המענק. השנה יש עשרה קריטריונים, עשר קטיגוריות.

ראש הממשלה ל. אשכול: נאמר באזור אחד יש ישוב של 2,000 נפש ויש ישוב של 10,000 נפש. מה ההבדל בגובה המענק ? וודאי תגיד שאינך יודע זאת בעל פה.

מר מ. סילברסטון: תמיד נדחנים לפי מספר התושבים, אולם ההבדל הוא בין אזור לאזור כמה מהנות נקודה אחת של המענק. אם במצפה רמון יש למשל 2,000 נפש, יקבלו את המענק לפי 2,000 נפש, אולם נקודת המענק באזור ההוא היא 2½ לי.

השר ח. צרוק: ומהי הקטיגוריה של דימונה ?

מר מ. סילברסטון: איני יכול להגיד זאת בעל פה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יכולת להגיד זאת מיד.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: בערך פי עשרה מאשר ברכת גן והחצי מאשר בערד.

המנכ"ל י. ארנון: כל שנה יש ערך שונה לנקודה של המענק. מה שפה קובעים פירושו יחס אחר בין הקומות הקטנים לקומות הגדולים יותר. אינך קובע פה את סך הכל של הסכום שהאוצר יתן לכל העיריות. אין זה הולך באופן אבטומטי.

ראש הממשלה ל. אשכול: לקומות שיש 10,000 תושבים יתנו פחות, לאלה שיש להם 1,000 נפש יתנו יותר. איה היושר ?

השר ק. גוברין: לועדה זו אין סמכות לעניני יושר.

זוהי אחת השאלות הדוחקות של עיירות-הפיתוח. מה מתרחש פה ? לנו יש 7-8 עיירות כאלה, לכל היותר 8, שהם כל השירותים הם ברכה בלתי אפשרית. אני מדבר על המפקד שערך בשעתו משרד העבודה. מזה בא חלק עצום של העזיבות. בקרית שמונה עברו במשך השנים כ-100,000 איש. משרד הפנים נותן מענקים לא רק לעיירות-הפיתוח אלא לכל הערים ולכל המושבות. אם רוצים שהשירותים של עיירות אלה, הפקידים והעובדים יהיו כמו ביתר ישובי הארץ, צריך לדאוג לכך. נקח למשל מקום כמגדל העמק שיש שם 7,000 תושבים.

יש כאן עוד הערה אחת שאיננו בוגים בתקופה הקרובה עיירות-פיתוח חדשות.

השר ח. צדוק: הייתי מסתפק בזה שיאמרו כי ישובים המונים פחות מ-10,000 נפש יקבלו מענק גדול יותר באופן יחסי.

השר ע. גוברין: זה קיים, אבל זה אינו מספיק. אני חייב להגיד לזכות משרד הענים שהוא שומר על היחסיות, למעמים עובר עליה.

אנחנו מדברים על המענקים של הערים הגדולות.

מר א. אגמון: מה יהיה עם מקום כמו כרמיאל ? יש שם 100 משפחות והם יקבלו כמו ישוב של 10,000 נפש ?

השר ע. גוברין: האם היית פעם בשלומית ? תשאל שם, יסבירו לך.

ראש הממשלה ל. אשכול: תסלחו לי, אבל כך אינם יכולים לעשות. חלוץ כזה גם אני יכול להיות.

השר ע. גוברין: אז לא יהיו שירותים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יהיו שירותים.

השר ע. גוברין: אם ישאלו את ד"ר סילברסטון, תשמעו שאין שם שירותים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אי אפשר עוד לכבוש כבישים מבנקנוטים.

מר ע. קמיר: לגבי ענין השירותים אין אף עיירה מתוכננת לפי 5,000 תושבים. אם רוצים למשוך צבור לשם, מוכרחים לעשות זאת. אם נותנים מענק לפי ישוב של 5,000-3,000 נפש, הרי יבנו את העיירה ככפר. צריך אולי לסייג ולומר, שעיירה המונה מ-5,000 נפש ומעלה צריך לתת שם מענק כלעיירה בת 10,000 נפש.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אבל אין אלה שירותים, זהו מענק.

ראש הממשלה ל. אשכול: קודם כל מדוע בעיירה של 10,000 ולא של 20,000 ?

השר ע. גוברין: ישבה ועדה ודנה שנה וקבעה שהמינימום לכל עיירת-פיתוח הוא 10,000 נפש.

ראש הממשלה ל. אשכול: ומה עם כרמיאל ? אולי תוכלו להגיד לנו איזה מענק תקבל כרמיאל כאשר יהיו שם 10,000 נפש ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: 80,000-70,000 ל"י.

ראש הממשלה ל. אשכול: היתה תקופה שהיו שם אלף נפש.

מר ע. קמיר: לא קבלו עדיין מענקים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אתה אומר שהיא תקבל 80,000 לי, יוצא איפוא לפי המצב עכשיו 80 לי לנפש.

מר ע. קמיר: צריך להגביל לפי 5,000.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא אמר "באופן יחסי".

השר ע. גוברין: יש אולי 5 עיירות כאלה.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אם אני לוקח עיירה כמגדל העמק, הרי היא מקבלת מענק גדול למדי והמקציב שלה מאוזן. יש בעיה אחרת, בעיית פיתוח ולא בעיית החזקה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני מציע כי לגבי עיירות-פיתוח בשנותיהן הראשונות, אם עוד לא הגיעו לאוכלוסיה של 10,000 נפש, יתחשבו בהקצבת המענקים כצורכים פחות שלהן.

מר ע. קמיר: המענק היחסי שלהן יהיה גדול יותר.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: במתן מענקים (רה"מ ל. אשכול: והמיכות.) יתחשב משרד הפנים במיוחד במצבן.

ראש הממשלה ל. אשכול: יגדיל את הפרופורציה.

מר מ. סילברסטון: מעבר ליחס המגיע.

ראש הממשלה ל. אשכול: יוצא לפי זה שככל שיהיו פחות אנשים יקבלו יותר כסף. העודד ראשי עיריות להפחית את מספר התושבים.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: עד עכשיו היתה סטאטיסטיקה לא נכונה, שמקומות שונים אמרו יש לנו עוד אלף איש מעל למה שמקובל כמספר התושבים אצלנו. עכשיו ינקטו בסטאטיסטיקה הפוכה, ויאמרו יש לנו פחות.

ראש הממשלה ל. אשכול: ברור למה מחכונים.

השר ע. גוברין: סעיף 7 אומר: "ישופרו הכבישים באזורי הפיתוח. משרדי העבודה והשיכון יגישו לוועדת השרים לפזור האוכלוסיה הכנית לביצוע החלטה זו." יש להם תכנית, נחוץ היה לצרף את זה לחומר שהוגש הנה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני בטוח שכל זה יעלה במיליארדים.

מר ק. קמיר: לא.

חשר ע. גוברין: ירושלים היא עיר-פיתוח. תנסה רק לשפר את הסדרכות כפי שמגיע לעיר בירה, את הביוב ואת התאורה, ותראה לאיזה סכום זה יגיע.

מר ק. קמיר: זה שייך רק לא', ב', ג'.

חשר ע. גוברין: סעיף 8 אומר: "משרד התחבורה ימשיך להבטיח תדירות נאותה בשירותי התחבורה הציבורית אל ערי-הפיתוח, ויגיש לוועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תכנית לשפור שירותי תחבורה באזורים אלה."

סעיף 9 אומר: "משרד הדואר יתן לאזורי הפיתוח עדיפות בפיתוח שירותי הדואר והשלפון, ויגיש תכנית לביצוע התלטה זאת לוועדת השרים לפיזור האוכלוסיה."

סעיף 10 אומר: "משרד התיירות יגיש לוועדה לפיזור האוכלוסיה תכנית לעידוד ופיתוח תיירות-חוץ ותיירות-פנים באזורי הפיתוח." משרד התיירות כבר הגיש תכנית. זה יעלה כסף.

עכשיו בא הסעיף העיקרי, החשוב ביותר והקובע ביותר, סעיף 11 האומר: "11. החל משנת התקציב 1966/67 ימרשו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הכספיות לפי אזורי העדיפות. אגף התקציבים במשרד האוצר ידאג לביצוע התלטה זאת."

אני רוצה לבאר את התלטה הזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: אנחנו מסכימים, אינך צריך להסביר.

חשר ע. גוברין: נדלוג לרגע על הפרק "הכנסת פיזי ומדיניות קרקעית".

סגן חשר י.ש. בן-אהיר: גם אנחנו מבקשים להציע הרבה תיקונים.

ראש הממשלה ל. אשכול: נוסיף: "תוך התאמת מחירי בע"מ-המציאות ומחירי-הזמן". כי עברה כבר מאז שנת ואומרים כי יש מקומות שבהם יש כבר אוכלוסיה גדולה יותר מזו שלב כוכב גיבא.

או אני מציע למחוק את הסעיף. התאים מיד מכנית זו לתנאים המשתנים, או שנאמר "תוך התאמת מחירי-המציאות".

המזכיר ש. צויגרין: מי יעשה את ההתאמות ?

חשר ע. גוברין: אנחנו עושים עכשיו את התכנית השלמה. היא תיבנה את סעיף ד'. אם נבוא עכשיו לפרט, צודק היושב ראש שצריך לחבר ספר כדי

שהקורא הרגיל יבין מה שכתוב פה, ואז צריך לצרף גם את הספר של לב כוכב, כי דברים נשתנו בינתיים. אני מציע להשאיר את זאת לוועדה לפיזור האוכלוסיה. זה אינו אומר הרבה לצבור ואינו אומר הרבה לערי-הפיתוח. זה יישאר חומר פנימי, שלפי הסעיפים השונים תבדוק הוועדה לפיזור האוכלוסיה ותמצא: זה מוצא לפועל וזה אינו מוצא למועל.

מר ח. לב-כוכב: לסעיפים 3-4 יש משמעות אחרת.

השר ע. גוברין: מדוע צריך גם סעיף 3 וגם סעיף 4 להשאר כחומר פנימי ? הימם התלטנו בבירורים שהיו לנו עם כל המשרדים הכלכלית. אינני מציע שנפרסם כרכים שבאר שבע אנחנו משייכים לאזור ג' וכיוצא שאין לאזור זה וזה. יהיו בשעתם בירורים במקומות הללו, אולם עכשיו העניין אינו קונקרטי עדיין. כאשר נגשים את כל התכנית, יהיו שינויים. אולם למה לעורר עכשיו רוגז ? מי ישב אתם ?

אני מציע לא להעכיר שינויים כי חסרים לי סעיפים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יתר הדברים אינם למשומת לבם ?

השר ע. גוברין: יתר הדברים צריך להגשים.

המנכ"ל י. ארגון: עכשיו כבר איני מבין שום דבר. מה יכולים לעשות אם אינם יודעים מה הם אזורי-העדיפות ומהי התכנית ? דרך אחת היא הקונקרטיזציה של התכנית. אולם אם אין מחליטים על הקונקרטיזציה, הרי לפי הערכתי מה שייך לתיכנון לא עשתה הועדה שום דבר. אפשר לקבל את הנוסח "תוך התאמות מחוייבי-המציאות." אבל אני רוצה שעל כך תהיה החלטה.

ראש הממשלה ל. אשכול: ועל יתר הדברים ?

השר ח. גבתי: אפשרויות הועדה לתנאים משתנים.

המנכ"ל י. ארגון: אני רוצה שתהיה החלטה על פרק התיכנון.

ראש הממשלה ל. אשכול: בפרק זה יש 9 סעיפים. אתה רוצה החלטה על כל 9 הסעיפים ?

המנכ"ל י. ארגון: כן.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני חושב שרק הסעיף הראשון והאחרון נשארים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אבל יש לקטע אותו. לזה יש רוב דעות. סעיף 2 אפשר להשאיר.

מר א. בורובוב: בינתיים נתקבל בכנסת חוק התיכנון ושם יש פרוצה ארצית לתיכנון. כדאי להכניס מה שהפרוצה הארצית לתיכנון תפעל על פי הנחיות ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה

ראש הממשלה ל. אשכול: יישאר הסעיף "עד 1970 לא יוקמו ישובים עירוניים חדשים" ?

סגן השר י.ש. בן-אהרן: זוהי התחייבות. אפשר לומר: לא יוקמו ישוביה עירוניים חדשים בלי החלטת הועדה. אבל איננו יכול לטגור לגמרי אפשרות זו.

ראש הממשלה ל. אשכול: טוב, בסדר.

המנכ"ל י. ארנון: ייאמר "לפי החלטה מפורשת של הועדה".

מר פ. סילברסטרן: ועדת התיכנון הארצית זהו גוף סטאטוטורי. לפי החוק אין היא זקוקה בקביעה תכנית ארצית לקבל הנחיה או הכוונה מועדת שריב. אפשר לומר "נציגי הממשלה במועצה יקבלו הנחיה מועדת השרים", אולם לא הסוקצה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מתי נולדה מועצת-התיכנון זו ?

סגן השר י.ש. בן-אהרן: לפי החוק שנתקבל בשבוע שעבר, ושם יש רוב לממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש לה משרדים ?

סגן השר י.ש. בן-אהרן: עדיין אין לה.

השר ע. גוברין: אני מציע שכל פרק ד' תוך סעיף אחד (סגן השר י.ש. בן-אהרן: וגם 9.) יישאר ענין פנימי, שנדע כיצד תפעל הועדה לפיזור אוכלוסיה, לפי איזו הנחיות היא תפעל. הוא יימצא בידי יושב ראש הועדה, ובכל טעם שנגיע לאיזה סעיף קונקרטי במוך החיים שאנחנו פועלים בהם, וודאי כל שר יתעורר מתוך עצמו או ידרוש לא להקים ישוב עירוני חדש, כי אין אפשרות כזאת. זה נשאר ענין פנימי ואין טרטסים זאת, כי איני רוצה להזמין לי צרות מכל העולם.

ראש הממשלה ל. אשכול: מדוע לא היתה למם ההכמה הזאת קודם לכן ?

מר ש. אמיר: ועדת המשנה תוכל להפגש ולדון עוד הפעם על הפרק הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני נוטה לזה.

השר ע. גוברין: אני מקבל זאת

השר ח. גבתי: סעיף ? הוא מיותר. החלטנו על הקפאה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש אומרים שהכל מיותר. מה הוספת ? ועדת המשנה תבדוק מחדש את כל הפרק.

ה. אמצעים חוקיים וארגוניים

השר ע. גוברין: סעיף 1 אומר: "מחליטים להקים ועדה שתורכב מנציגי המשרדים הנוגעים בדבר, שתעבד הצעה לחוק לעידוד אזורי תפיתוח. הצעת החוק לא תפגע בסמכויות הקיימות של משרדי הממשלה השונים."
אימה לקחנו זאת ? אין כיום ארץ העוסקת בפיזור אוכלוסיה שאין שם חוק בעניין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זה חוק ?

השר ע. גוברין: מה שהחלטנו נכנס במסגרת החוק. אנחנו קובעים כמה משתתף משרד המסחר והתעשיה בהעברת מפעל, בהקמת מפעל, באיזה תנאים וכו'. כל החומר נמצא בידי משרד המסחר והתעשיה. אני מדבר על מספר ארצות.

ראש הממשלה ל. אשכול: כאשר מחליטים באיזו ארץ להקים בירו-בידז'ן יש איזה חוק.

השר ע. גוברין: חוק כזה קיים באירלנד, באיטליה וביוון. אבל ככלות אין שום לפרסם את זה. ממילא לא נגיע לכנסת הזאת, אבל צריך להגיע עם לחוק.
אני ממליץ מאד על סעיף 2 בפרק ה': "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תמנה ועדת קבועה שתקבוע אחר ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה וכו'".

ראש הממשלה ל. אשכול: לשם מה אתה חושב נחוצה ועדת קבועה כזאת של שלשה "שומרים" ?

השר ע. גוברין: זה נחוץ לעיירות-התיחות השונות. בוועדת-המשנה תוחלט על כך מה אחד. לעיירות-התיחות השונות יש לא פעם מענות שונות.
אנחנו קבלנו החלטות שתקום איזו ועדת-משנה - אינני מציע שהיא תהיה של שרים - שתבחון עם כל המשרדים הנוגעים בדבר את ביצוע המדיניות.

ראש הממשלה ל. אשכול: איך היא תקום ? מה יהיה תפקידה ? היא תסע למקום למקום ?

השר ע. גוברין: היא רק תקבל דינים וחשבונות מהמשרדים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אז היא צריכה מנגנון.

השר ח. צרוק: רציתי להעלות את שאלת המחירים האישיים, גם בעניין השיכון וגם בעניין התנון.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם יעשה זאת משרד ראש הממשלה, תגיד שמשרד ראש הממשלה יעקוב אחרי העסק הזה. הוא יעקוב או לא יעקוב.

השר ק. גוברין: כן, אני רוצה שיהיה איזה עיקוב.

השר ח. צדוק: אני מתכוון לשני דברים ספציפיים: שכר ומסים.

ראש הממשלה ל. אשכול: כמו שכתוב "דרוש וקבל שכר".

השר ח. צדוק: אני רוצה ששתי השאלות האלה תיבחנה, אם נמליץ או נציע תמריצים אישיים לבני אדם שיתישבו באזורי-פיתוח. אני מדבר על שכר גדול יותר ועל מסים קטנים יותר. יכולה לבחון זאת אותה הוועדה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אתה רוצה למשוך מפעל לצפת. בעולם הגדול נהוג להת במקרים כאלה תנאים נוחים, משהו זול יותר. אתה רוצה להוסיף על כך ואומר: הבה נבדוק מה הם התנאים הטובים יותר שנתן לפועלים.

השר ח. צדוק: או שישלמו שם פחות מסים. האם הוועדה שתגישה את הדין וחשבון הזה בדקה את הדבר והגיעה למסקנה ?

השר ק. גוברין: לא בדקנו.

ראש הממשלה ל. אשכול: העניין נשתמק, נרדם, אל תעירו ואל תעוררו את העניין, לא תצאו מהעסק. יש פטור מסים באיזה מקומות. זה קיים. תדאגו מי ימלא את כל יתר העניינים.

מר ח. לב-כוכב: יש גם עניינים של משרד העבודה בקשר לחנוך מקצועי. גם על זה צריך לדון בוועדה. אני מדבר על הנספח עם ההצעות המפורטות של משרד העבודה בתחום החנוך המקצועי.

ראש הממשלה ל. אשכול: תתכנס עוד ישיבה אם יש צורך בדבר.

מר ק. קמיר: אולי להטיל על שני שרים שינסחו את הדבר.

ראש הממשלה ל. אשכול: ישנה ועדה.

ס ח ל י ט י ם לתקן המלצות הוועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בעניין פיזור האוכלוסיה כמפורט להלן:

א) נציגי משרד השיכון, משרד התחנוך והתרבות ומשרד האוצר יבררו את עניין הדירות למורים באזורי הפיתוח ויגישו לועדת השרים הצעה בנושא זה.

ב) סעיף ג' 1 יגוסח כדלקמן:

"יש להפנות לאזורי הפיתוח לכל הפחות 60% מן הבניה לשיכון עולים."

ג) סעיף ב' 2 יגוסח כדלקמן:

"משרד השיכון ירחיב את הבניה באזורי הפיתוח, על מנת להבטיח שיכון לכל הזקוקים העוברים לאזורי הפיתוח, לזוגות צעירים מבני העולים ותושבי עיירות אפיתוח וכן למורים, לרופאים ומשפחות מרובות ילדים.

משרד השיכון יגיש לוועדת השרים תוך חודשיים הצעה המפורטת ביצוע החלטה זו."

ד) סעיף ב' 3 יגוסח כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בעניין שיפור סטנדרט הבניה והנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים לעומת המצב הקיים היום באזורי הפיתוח.

במסגרת ההכנית לפינוי משכנות עוני יש לתת השבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח.

ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

ה) לאשר פרק ג' סעיפים 1 ו-2 בתיקון הבא: בסעיף ג' 1 ד' לאחר המלים "על-יסודיים" היוסף המלה "תקלאיים".

ו) למחוק סעיף ג' 3.

ז) סעיף ג' 5 יגוסח כדלקמן:

"משרד הבריאות ידאג לתן שירותים מתאימים לאזורי הפיתוח במגמה לקרבם ככל האפשר לרמת השירותים הניתנים בשאר ישובי הארץ. משרד הפנים ומשרד הבריאות יכינו תוך חודשיים הצעה לביצוע החלטה זו ויגישו אותה לועדת השרים."

ח) סעיף ג' 6 יגוסח כדלקמן:

"במתן מענקים לעיירות הפיתוח יתחשב משרד הפנים בגודל הישוב."

ט) לאשר סעיפים ג' 7, 8, 9, 10 ו-11.

י) סעיף ד' 1 יגוסח כדלקמן:

"מאשרים בבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה מחויבת המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970."

יא) ועדת המשנה בראשותו של שר התיירות תבדוק מחדש את פרק ד' מלבד סעיף 1.

יב) במקום פרק ה' יבוא: "משרד ראש הממשלה יעקוב אחרי ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה."

יג) השרים ע. גוברין וח. צדוק יבדקו וינסחו את החלטות ועדת השרים.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 17:59

פ ו ר ס י

פ ר ס י - כ ל
הישיבה השתים-עשרה של ועדת השרים לענין
פיזור האוכלוסיה שהוקמה על פי החלטה
מס. 132 של הממשלה מיום
כו' בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

יח' בתמוז תשכ"ה - 18.7.65

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר
י. אלון (בחלק הראשון של הישיבה)
ח. צבחי
ע. גוברין

נעדרו השרים: פ. ספיר
ח.מ. שפירא (בחוץ לארץ).

ז. ארן - שר התנוך והתרבות (עד סעיף התנוך)
ח.י. צדוק - שר המסחר והתעשיה והפיתוח
י.ש. בן-מאיר - סגן שר הפנים והבריאות
ש. צוריגריך - מזכירות הממשלה
א. אבמון - משרד האוצר
ש. אמיר - משרד המסחר והתעשיה
י. ארנון - משרד האוצר
א. בורובוב - הרשות לתכנון כלכלי
א. ברונקוס - משרד הפנים
י. גדיש - משרד התנוך והתרבות (עד סעיף התנוך)
ד. טנה - משרד השיכון
ח. לב-כוכב - משרד העבודה
פ. סילברסטון - משרד הפנים
ע. קפיר - משרד ראש הממשלה
א. שמואלי - משרד התנוך והתרבות (עד סעיף התנוך)
י. תמיר - משרד השיכון

על הפרק:

הכלצות הוועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה
(הוועדה הבינמשרדית הוקמה על פי החלטת ועדת השרים לענין פיזור האוכלוסיה מיום
ב' בשבט תשכ"ה - 5.1.65)

המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

ראש הממשלה ל. אשכול: בישיבה הקודמה הגענו עד לעניני שיכון. מי רוצה משהו להגיד בענין זה ?

השר ז. ארן: יש לנו באזורי-הפיתוח שעוד אגיע אליה לכשנדבר על עניני-חנוך. הבעיה הראשית היא: כיצד מגבירים את כוח-המשיכה של אזורי-הפיתוח לפורים, שירצו להתיישב בהם ? ישנה שורה של בעיות שאדבר על אודותיהן כאשר אדבר על עניני חנוך. אבל כאשר מדברים על שיכון, מן הנמנע שבכל מערכת הפעולות של השיכון לא תיכנס בחור חלק אורגני שאיננו נזקק לתקציב של משרד החנוך, זאת אומרת תקציב המדינה, שאלת דירות בשביל מנהלים ומורים בחנאים מסוייטים. מחכוון אני לדירות-שרד.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זאת אומרת דירות-שרד?

המזכיר ש. צויגרין: דירות ממשלתיות.

השר ז. ארן: במוך אזורי-הפיתוח וישובי-העולים המצב הוא כזה, ששליש מכל המנגנון הלימודי מתחלף בכל שנה, וזה אסון. איני צריך להסביר זאת. חלק ניכר של מנהלי בתי הספר מתחלפים. עד שאתה משיג מנהל בית ספר, והנה הוא כבר מתחלף. כדי לרתק אותו למקום, כדי לחבב עליו את המקום - יתכן ואילו היו דירות ממשלתיות שם והיו אומרים, הנה יש לך דירה כל זמן שתלמד שם, במקום הזה תהיה לך דירה חנם או כמעט חנם, שיצטרך לשלם משהו, היה זה אולי משמיע.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זאת אומרת חנם ?

סגן השר י.ש. בן-פאיר: בשכר-דירה סמלי.

השר ז. ארן: אתה אמנם מתקומם נגד זה. איני מתפלא שאתה מתקומם. אתה לא כל כך קרוב לחלל כמו שנמצא משרד החנוך. ויש שם חלל עמוק. לא נבריא את החנוך שם על אף כל מה שאנחנו עושים, אם לא יהיו לנו שם מורים ומורים שיתמידו. הוא הדין לגבי מנהלי בתי ספר.

באזורים, שאני מדבר עליהם, יש כ-4,000 מורים וגננות. איני יכול להציע לממשלה לתת 4,000 דירות חנם. אבל היות והמפתח בבית הספר הוא בידי המנהל, לפיו ישק כל דבר, אם בכלל יש לו שפתים, אם הוא שווה איזה דבר, צריך לנאוג במיוחד לדירות

לסנהלים. איני אומר שיתנו להם דירות בכלל חנם לגמרי. אבל אם יגידו, נניח, שמנהל בית ספר הממשיך ללמד שם ארבע שנים, יצטרך אחרי תקופה זו לשלם רק שליש משכר הדירה, הרי זה בפירוש כאילו אתה מגדיל לו את המשכורת, אבל לא משכורת בכסף אלא בשווה כסף, או שתתן לו הלוואה כזאת וכזאת בתנאים כאלה וכאלה, לכספר שנים כזה וכזה ובדרכים כזו וכזו ואחר כך יוכל לפדות את ערך הדירה. זה דבר העלול למשוך ולרחק אותו למקום.

לא חכינו בוועידון זה עד לכינוס הועדה לעידוד האוכלוסיה. היה לנו כבר מגע בעניין זה עם משרד השיכון. ניהלנו משא ומתן עם מר שנה, שהיה בריא וחזק לאורך ימים. הסכמנו כבר עם נציגי משרד השיכון על הקמת 250 דירות באזורי-העיירות מאותה הקטגוריה שאני מדבר על אודותיה. אני מקצר. (רת"מ ל. אשכול: אני רואה כבר !)

בשיחה האחרונה דיבר אתי מר שנה על כך שאדבר עם שר האוצר על כך, שהוא יסכים לכך ואז זה יעבור כאילו לחקציב משרד החינוך. לזה אין לי כוח. אני רוצה להעזר על ידי ועדת השרים לענין פיזור האוכלוסיה, זאת אומרת לדיוק האוכלוסיה, עוד לפני שהולכים חדשים לשם, שלא יברחו אלה שישנם שם. וזה קשור עם חינוך, וחינוך מרפס בענין זה מקום חשוב. אני מציע, שיוציאו את כל הסוגיה הזאת של דיור המורים ממשרד החינוך שאין לו כוח לכך ויעבירו אותו לועדה זו, שהיא לעי החושר שהגישה עושה רושם רציני ושהיא תהיה רצינית גם לגבי הדבר הזה, שכל הבעיה של דיור למורים ומנהלי בתי הספר באזורי-העיירות תיבנס למסגרת ולתחום של דיוני הועדה הזאת.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> יש לי הרבה ניסיונים נגד זה. זה יתחיל במנהלים וייגמר בכל האנשים שם. זה מדכדה להגמר בכל האנשים שם.

<u>השר י. אלון:</u> יש משהו בהערתו של ראש הממשלה שזה עלול להרחיב את מספר המועמדים, אבל לא את כל הרושבים. לכל היותר אני מתאר לי שגם רופאים ידרשו תנאים כאלה.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> מדוע לא כל התושבים ?

<u>השר י. אלון:</u> לתושבים אתה נותן הנחות בכסים דעוד.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> גם האחרים מקבלים הנחות כאלה.

<u>השר י. אלון:</u> יש קושי מיוחד עם המקצועות החפשיים, ביחוד עם מורים ורופאים.

אני זוכר שאפילו במושבה שגולדתי בה וגדלתי בה, היה הסורג שבא מהעיר הגדולה לשלש ארבע שנים מקבל מהמושבה דירה בחשלום סמלי.

ראש הממשלה ל. אשכול: מחברת פיק"א.

השר י. אלון: אותו הדבר לגבי דופא וחובשת. נדמה לי שזה יכול להיות איזה חמריץ חשוב.

ראש הממשלה ל. אשכול: וודאי הכל יכול להיות המריץ חשוב.

השר י. אלון: ביחוד לגבי מורים צעירים.

ראש הממשלה ל. אשכול: שר החנוך מדבר על מנהלים.

השר ז. ארן: וגם זוגות צעירים.

ראש הממשלה ל. אשכול: וגם אלמנות וגרושים.

השר י. אלון: זה לא יגיע לסדר גודל גדול.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא מדבר על 4,000.

השר י. אלון: לכל הארץ.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: איני יודע עד כמה שזה פופל, אבל אני תחת הרושם שברוב המקומות משרד השיכון כשהוא בונה, מעמיד מספר דירות לרשות הרשות המקומית והיא מעבירה אותן לאנשים כאלה כמו מורים ומנהלים. הייתי רוצה לשמוע עד כמה זה פופל. לי היה רושם שזה נעשה.

השר ע. גוברין: זה פופל במשטב ידוע.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: זה פותר את הבעיה במדת מסויימת או לגמרי לא, או שיש כאן הרחבת הענין ?

ראש הממשלה ל. אשכול: אם זה פופל, הרי זה טוב.

השר י. אלון: הכוונה היא לא לתת להם מתנה אלא לתת להם לגור בדירה, כל זמן שהם יושבים שם. אם הם עוזבים את המקום, הדירה חוזרת להיות רכוש המדינה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם אומרים לבנות בתים ואין מכריחים אותם לקנות אותם והגיש משלם שכר דירה - על זה אינני ממוכח.

אבל במשך הזמן זה יהיה כמו עם ועדת ג'וביץ. קודם כל אומרים: תן לפי שהולך לשמר שכר

ner ster vaerr corcen verrer en reyrer ca, ner nser u ten ar er uerrer ver
arer ure ayer cnarcen rrer cnucre aure.

rne ucgcn r. ayerr: vaern argrr.

ayr r. arri: ayer grer yacr rrer rnrcen. crgn cr ern rcre
crcen urrn aarry ayer.

rne ucgcn r. ayerr: rerar cer nere cyrer carry ayre.

cpr r.,grri: crner cyer arrre ererre.

rne nucgcn r. ayerr: ar aarry arer er aercen.

ner i. arri: rne rerre ererre.

rne ncgcn r. ayerr: rne rcyrn rerrere.

ner r. arri: ir ra ere cyrr crer rerr.

rne ncgcn r. ayerr: nra arer er cx.c.

ner r. arri: rne nary.

per ner r.e. ri-ayrr: 'rre' rrra ar ern ere grer, ner ner jrne arcer ucrer
ncgrurr ayre nercer ucgrn crcn, ayre cyer rnrcn cyrer
arcrn ncgrurn cyre ucrcen arn; cncyrr ecre ear ccrre ecgnera. nrcer arcn rarr
er cpr re grer. ar nra arer ere rcrn.

ner g. arrcri: ra arer aaryer rcri.

per ner r.e. ri-ayrr: re arer ar ncyrr rarn ncrrcrn ar crner ra, ar ere
ear arcer ncer).

rne ucgcn r. ayerr: ar ar grer, ner ar arc.

ner r. arri: ncrrcn nra ra cpn rne cner, ncn cpr rpn rcre
crrcn. cr ner ecg rnycre-ag. ar ca ricrr ar
ncyre, nrcra arcre cnrcn rcre ncrrer.

rne ncgcn r. ayerr: ar arcrre cayre rnrc rrr ncrrcrn arer cyrcn
arer rcrre cnra ncr rrri r cr re rrcer cnrcn.

ncr rnay ayer ie rcre ear ca ncre crcer. rcrra ar crcrre: ra cpr ayrr ayer ncr

גבוה יותר ב-60-70%. אחרי כן שוכחים שגם שכר הדירה הוא סטלי, ומורים אינם משלמים שכר לימוד בעד ילדיהם. עכשיו הכרזת שזה יהיה בעיירות-הפיתוח ובמושבי-העולים.

השר ז. ארן: בתחום 40%.

ראש הממשלה ל. אשכול: אחרי כן יש מקומות שם יש קריין מטור מסים. אם יש מטור מסים, וודאי גם הם משוריים ממסים. אתה משלם בילדון מוגש כשכורת, ותגיד אתה מוסיף על המשכורת זה וזה וזה. האם כל זה אינו מצטרף לחשבון ? והמורה תמיד הוא "מקופח". אם יהיו בתים, צריך להיות חישוב על הבתים. למנהל בית ספר נחוצה דירה של 3-4 חדרים. מר סנה, נניח שהוא זקוק לדירה של 3 חדרים לפחות. כמה עולה דירה כזאת ?

מר ד. סנה: 30,000-25,000 ל"י.

ראש הממשלה ל. אשכול: הסכום הוא וודאי קרוב יותר ל-30,000 ל"י. ותגאי התשלום הם נוחים, לשנים רבות, בריבית מינימלית.

אם אתה רוצה לתכור דירה כזו, כמה אתה משלם ?

מר ד. סנה: באזורי-הפיתוח אנחנו בונים דירות גם בעד המנהלים. הוויכוח הוא רק על תנאי-הרכישה. אנחנו נותנים את ההלוואה לעשר שנים בריבית של 3%.

ראש הממשלה ל. אשכול: בא מורה לשם ואינו רוצה לקנות את הדירה, כי אינו יודע אם יישאר שם. ארן אומר: תן למורה ולמנהל בית הספר דירה, ובשכר דירה סטלי. אני שואל: באיזה שכר דירה עולה דירה כזאת ?

מר ד. סנה: דירות כאלה לפי הסטנדרט הדרוש למורים ולמנהלים לא נוכל לבנות על יסוד שכר דירה המגיע ל-100-200 ל"י למורה. לא נוכל לעשות את זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: בחיפה איזה שכר-דירה הוא משלם ?

מר ד. סנה: דברים כאלה אינם קיימים בחיפה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש לו דירה בחיפה. הוא מפקיר את הדירה או מקבל דמי מפתח לכיסו. אחרי כן יבוא אליך שתתן לו דירה כמעט חנם. מדוע זה מגיע לו ? אם הוא גר בתל-אביב או בחיפה ומקבל משכורת ומשלם שכר

דירה, כמה זה יעלה לו ?

מר ד. שנה: 200 ל' לחודש.

ראש הממשלה ל. אשכול: ומה אתה נותן לו את הדירה בשכר דירה של 100 ל' לחודש ? אם אתה רוצה שמינתן לו תוספת של 100-200 ל' באמצעות השיכון, אפשר על כך לשר הארוך, וזה יגיע להקציב. גם לו יש תקציב. אומרים לך: אתה צריך לבנות שיכון, התקציב הוא כזה וכזה, יש תוצאות מזה. אני מסכים לא להכריח את המנהל לקנות את הדירה, אבל לתת לו אפשרות, שאם כעבור שנתיים או שלש ירצה לקנות את הדירה, ייכנס בחשבון כל מה ששילם על חשבון שכר הדירה.

מר ד. שנה: כך קורים.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה תהיה התוצאה ? מיד אחרי זה יבואו עם כל הרבנים והשוחטים וכל כלי הקודש ואחרי כן כל מה שיש אצלנו. אנחנו עוסקים עכשיו בשיכון, והשיכון צריך ללכת לפי דרכיו ולפי עניניו. אין זה עניינו לתת הטבות והקלות. אם נרצה, יקנה האוצר 10 דירות בכסף אחר וניתן למנהלים.

השר ז. ארן: העניין הזה של מתן דיור נוח בתנאים נוחים וכו' איננו מצוי בישראל. קורים זאת גם בארצות אחרות לגבי קטגוריות מרוחקים, שטורים אינם רוצים ללכת לשם. זהו תזיון עולמי. עושים זאת בלפי מוריס. וחוסר-מוריס זוהי מכת-עולם ולא מכת-מכוונה. אפילו בכוונת אתה יכול להשיג תחיקה מהאימה, שצריך לעשות זאת לגבי המוריס. מוריס זה איזה דבר שונה.

סגן השר י.ש. בן-אהרן: ורופאים !

השר ז. ארן: הרופאים הם מעשים ואלה אלפים. אני חשבתי כי כאשר מדברים על תכנית של שיכון, מוכרחים לשלב בתוך זה, על ימוד בירור, את ענין תיוור למורים ולמנהלים. אינני אומר לך שרק זוהי ההצעה. יבדקו ויביאו תכנית לשיכון ויקחו גם את זה בחשבון, שזה ענה על חצורך הכולל של פיזור האוכלוסיה, ועובדי ההוראה זה איזה ענין מיוחד.

השר ע. גוברין: הערה אחת לגבי השאלה של התנון. הדבר איננו נוגע לשרד התנון בלבד. אני מכיר את המוריס. אבל הנה ישנו חזיון: במשך שנתיים וחצי עזבו את אזורי-העיתורת 48,000 נפש. מעפולה בלבד יצאו למעלה חצי שנה ביום אחד

140 פועל מביה חרושת שהוא אימן אותם, וכל פועל עלה לביה החרושת 300-400 ל". הבאת את העניין פעם לבירור, אבל לא הגענו לזאת.. אני מכיר את העניין רק מבחינת מהנדסים, כימאים ומנהלי בתי חרושת. הנה אנחנו מעבירים טוב בזה פרס למספר מצומצם של עולים עם בית החרושת לביה שאן. הם אומרים: תן לנו דיור אנושי ! היו לי שיחות מרובות אתם. התרשמתי שאצלם קיבע יותר שהדיור יהיה אנושי מאשר אם יפחיתו להם מהמשכורת 10-20 ל" לחודש.

<u>השר ז. ארן:</u> ניכוי של 10-20 ל" לחודש איננו חשוב.

<u>השר ע. גוברין:</u> אמרתי בפירוש שאיני יודע את המחירים. אני מדבר על מהנדסים, כימאים וכדומה. פעם פעמיים הבאנו כימאים לשעיגל. אמרה כימאית: בחדר הזה איני רוצה לחיות.

<u>סגן השר י.ש. בן-מאיר:</u> גם המורים רוצים דיור וגם הרופאים.

<u>השר ע. גוברין:</u> לרעתי השאלה של דיור אנושי, כמו שהם קוראים לזה, היא קובעת יותר מאשר אם דירה תעלה הנם. דברתי עם מנהלי הלשכות וראשי העיריות, וזוהי דעתם.

<u>סר ד. מנה:</u> לפרט הזה של המורים: אנחנו נותנים כל שנה, וגם החודש הזה נתנו, איזו מאות דירות של עולים למורים באזורי-פיתוח א' וב'. הבוץ, בניכוים עם שר האוצר, נתנו 200 דירות של 54-60 מטר מרובע למורים בתנאי-משכירות כמו את שיכוני עולים. אין מחרון לבעית הדיור למנהלי בתי ספר, כי הדירות הדרושות להם הן דירות יקרות, שמטעמי תקציב אי אפשר לכנותן בתנאי-משכירות. באותו רגע שהיינו מתחילים לתת באזורי- פיתוח דירות כאלה למנהלי בתי-ספר, היינו צריכים פתר לתתן לרופאים, ואז לא תיינו רואים אף פעם חזרת פרופה מהשקעה, כי שכר-הדירה שמקבלים מכסה היום רק את הוצאות התחזקה ואת המסים העירוניים. אנחנו מקימים דירות בכל שנה במושבי-עולים, אולם כמו בכל דבר אין זה מספיק. אבל בפן חכל צריך להגיד שבניינו תוך שנתיים שלש שנות-תקציב ללא עולים בעיירות-הפיתוח 7,000 דירות לותיקים שעבור לשם ולזוגות בעירים. נוסף לזה נתנו תוך שלש שנים מתוך שיכוני העולים כ-3,000 יחידות-דיור בעיקר לזוגות צעירים בני המקום.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> למה אתה מספר לו את כל זה ? הוא מדבר על מורים ועל מנהלים.

מר ד. שנה: זה מצא את פתרונו החלקי.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא מדבר על החלק שלא מצא את פתרונו.

חשר ז. ארן: איה הדירות של 48,000 שכזבו את עירות-הפיתוח ?

מר ד. שנה: המספר אינו נכון. חלק חזרו או אחרים נכנסו במקומם, אין שם אף דירה ריקה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מישהו מצא לו משרה טובה יותר בתל-אביב, הוא הולך לשם. איננו יכולים להתאבד לו, אחרי כן בונים לו שם עוד חמש דירות. כך היה גם בהתישבות, בנינו לעשרים לאותו חוזה שלש משפחות.

אתה אומר שנותנים לעורים דירות של עולים בתנאים טובים. כאשר המשפחה קטנה, מספיקה דירה של 2 חדרים. כורח צריך חדר אחד שיוכל לקרוא בו ספר ולהתכונן לשעורים. משרד השיכון במחלה מבקשו יגיד שיבנה גם דירות של 3-4 חדרים, ואל תספר לי שזה אינו יכול להיות באותו שכר. הנה בחיפה הוא לא ישיג אותה משכנתא שאתה נותן לו ובאותה רבית. מה זה עולה לו בזול יותר. אבל בעיקר הוא רוצה דירה אנושית. אם אינטלגנטי, איש המקצועות החפשיים רוצה לגור בבית טוב. אני רק התקוממתי נגד זה שרוצים לתת לו את הדירה תמורת תשלום שכלי, פירוש הדבר מתנה של 200 לי בלי ניכוי מס הכנסה. וודאי גם אתה שר האוצר לא התכוונת לכך. אבל ברור שנחיה מוכנים לבנות דירות כאלה כפי שהיינו בונים בישובים שלנו גם לרופא. כך בנו למשל בדגניה לרופא דירה בת ארבעה חדרים בשעה שלחבר בנו רק דירה בת חדר וחצי. אבל העובד צריך משכנתתו לשלם שכר דירה. אם אחרי 3-4 שנים יוצה להשאר שם ויאמר "אהבתי את אדניי" ויוצה לקנות את הבית - יקנה אותו ואתה תכניס בחשבון את שכר הדירה ששילם תוך 3-4 שנים.

יש לבנות דירות טובות לאנשים חללו כשזקוקים להם במקומות. יש להשקיע כסף כדי לבנות בתים יקרים יותר. אולם צריך לזכור שזוהי וודאי הוצאה פי שנים או פי שלשה מבניית דירות רגילות, ואת המשכנתא תרי תתן לו באותם התנאים הטמלכתיים. הרי גם אם ישלם, יקלה לו הדבר בזול יותר מאשר אם הוא משלם באיזה מקום אחר כשהוא גר בדירה.

ארן, העלית את השאלה. אבל כאן אינם יכולים להחליט על כך.

חשר ז. ארן: יש לי הצעה קונקרטית שבעניין זה שאנחנו מדברים על אודותיו, יבדר נציג משרד השיכון את הדבר עם נציגי משרד התנוך ויגבשו הצעת קונקרטיות. עשינו איזו עבודה מכינה בקשר לזה.

המנכ"ל י. ארנון: אני מציע שגם האוצר יהיה בשלב זה פעיל בדיונים האלה.

מר ד. טנה: תמיד האוצר משתתף.

חשר ז. ארן: זה אינו מוצא חן בעיני, אבל אני מסכים.

ראש הממשלה ל. אשכול: מזה אין מנוס כל זמן שיש לנו אי אלו פרוטות לבנות שיכונים. כשלא תהיינה לנו פרוטות, יהיה מנוס.

חשר ע. גוברין: לפרק ב' "שיכון" סעיף 1 אני מציע תיקון. אני מציע שנאמר רק את החיוב, היינו "יש להמנות לאזורי הפיתוח (עדיפות א-ג בתוספת ירושלים) לכל הפחות 60 אחוז מן הבניה לשיכון עולים". איני צריך לפרש מה לא אעשה. יש אימוא לומר את הצד החיובי, ללכת בדרך החיוב..

חשר ח. גבתי: כפי שכתוב זה גם לא חיובי.

סגן חשר י.ש. בן-מאיר: מה פירוש כאן "לרבות רמלה, לוד וכו'" ?

חשר ע. גוברין: הרי זה נמחק.

סגן חשר י.ש. בן-מאיר: אם אתה מוחק, האם פירוש הדבר ש-40% מן הבניה ילכו לתל-אביב ? אם אינך מצמצם, פירוש הדבר שזה הולך למרכז, לערים הגדולות. אני רוצה שיהיה כאן איזה דבר שיאמר שאין הכוונה ש-40% ילכו לתל-אביב.

ראש הממשלה ל. אשכול: את זאת בדיוק איננו רוצים עכשיו לומר, כי איננו רוצים להכנס בקרב עם כל מקום ומקום. אנחנו אומרים: לאזור התוף לא ילכו יותר מאשר 40%. אחרי כן יינתנו הוראות מניחות למשרד השיכון מה ילך מזה לאיזה מקום. עכשיו מוחקים את החלק השני של סעיף 1 בפרק ב. בכל פעם שמישהו נוגע בתל-אביב, קופץ נמיר ומיד מוכיח שבקושי הילודה בתל-אביב מכסה את התמותה ואת היציאה מהעיר. לדבריו העיר נסוגה באוכלוסיתה.

השר ע. גוברין: הוא טרק שזה עוד כימי דיזנגוף ככה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אצלי יש דוקומנט חתום על ידי פרס. כשהייתי שר האוצר, הלך והתייעץ אתי, לא בלי רשות מבן-גוריון, שימכרו 6,000 דונם שהם תכנית ל', ביניהם שדה דוב, יהפכו את זה לשיכונים, והכסף יינתן לצרכי בטחון. שניה: כל הטוען נגד תכנית ל', אינו יכול להתפאר בתכנית מודיעין. הפסקנו את עניין מודיעין בראשית הדיבורים.

השר י. אלון: על כך תודה גם לי וגם לספיר.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני התלהבתי תחלה לעניין מודיעין, אין זו תל-אביב. אחרי כן ראיתי מה קשן הפרחק, צריך לבנות רק כביש ארבע-שמרי וזהו תל-אביב.

השר ע. גוברין: אני מציע לנסח כך: "משרד השיכון ירחיב את הבניה באזורי הפיתוח, על מנת להבטיח שיכון לכל הותיקים העוברים לאזורי הפיתוח."

ראש הממשלה ל. אשכול: פה אפשר לכתוב גם לפורים.

סגן השר י.ש. בן-אליר: אני מבין שלא יהיה שום צמצום של בניה צבורית.

השר ע. גוברין: נאמר כאן "משרד השיכון יגיש תוך חדשיים לועדת השרים הצעה המפרטת ביצוע החלטה זאת". נחוץ לשבת ולבדוק לגבי כל מקום ולקבוע, פה אנחנו מרחיבים ושם לא. אנחנו מדברים על דרך החיוב, נאמר באור עקיבא אנחנו מרחיבים וברמלה לא, בנהריה לא.

סגן השר י.ש. בן-אליר: אבל הכוונה היתה שלא להרחיב אלא לצמצם את הבניה הצבורית ברצועת החוף. את זה אתה מוחק ?

השר י. אלון: בניה ממשלתית זה דבר אחר.

ראש הממשלה ל. אשכול: משרד השיכון יזאג לבניה צבורית באזורי הפיתוח.

השר ע. גוברין: ירחיב את הבניה הצבורית. בניה צבורית זוהי בניה הנעשית על ידי מוסדות ממשלתיים.

ראש הממשלה ל. אשכול: חשבתי שהמדובר על בניני צבור.

מר ע. גוברין: משרד השיכון ירחיב את הבניה הצבורית הנעשית באזורי הפיתוח,

על מנת להבטיח שיכון לכל הותיקים העוברים לאזורי הפיתוח. אני מעמיד את הדגש על "לכל". או שההחלטה תרפסת או שאינן תרפסת.

ראש הממשלה ל. אשכול: זה מחזק ל-60% או נוסף ל-60% ?

השר ע. גוברין: כאן 60% רק עולים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יתכן שאחרי זה לא ישאר לך כבר ולא כלום.

השר ע. גוברין: הכוונה שמתוך 100% של שיכון עולים בונים 60% באזורי הפיתוח. אחרי כן יש בניה צבורית מחוץ לבניה לעולים.

ראש הממשלה ל. אשכול: בסדר.

השר ז. ארן: אני מציע להכניס לכאן "מורים"; זהו "ירק" בזה שאין דוגמתו.

השר ע. גוברין: אני בעד המורים, אבל אני מתנגד להכניס לכאן במפורש.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני גם בעד יתר המקצועות, אבל לא לתת להם דירות חנם.

השר ז. ארן: אז לא יצא שום דבר.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה אין כותבים "חנם".

השר ז. ארן: לא בקשתי שכרגע "יממרו" לי את התנאים. אבל בעניין המורים מוכרחה להיות איזו הכרעה פרינציפיונית.

ראש הממשלה ל. אשכול: זה בדיוק אותו הדבר במקצועות אחרים. אתה אינך יודע, אבל אני שהנני רואה גם את יתר המקצועות, איני יכול לקבל את זה.

השר ז. ארן: אין זה עניין המורים, זה עניין הילדים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אין זה עניין המורים אלא עניין הפועלים לעבודה. אם אין מורים, אי אפשר להעסיק פועלים. ראיתי עכשיו מה הסצב ב"פולגת".

מר ד. סנה: אני מציע להוסיף "למורים ולרופאים תהיה דאגה מיוחדת". כל היתר ייכנסו בתוך השם "ותיקים".

השר ז. ארן: אני מסכים שיהיה כתוב "למורים ולרופאים".

מר ד. סנה: יש להוסיף משפט "ודאגה מיוחדת למשפחות מרובות ילדים". גם עושים זאת.

סגן השר י.ש. בן-אהרן: אני מקבל כל מה שנאמר. אבל אני מצטרף להצעתו של לב-כובב

בסעיף 2 פיסקה 1 במקום הרישא של 2. הוא מציע: "משרד השיכון יגביל את תכניה הצבוריה ברצועת החוף המבוצעת בסיוע ממשלתי ישיר או עקיף לנושאים הבאים בלבד - בינוי משכנות עוני בהתאם לחוק המוצע; שיכון לעולים מוגבלים ולנושאים מיוחדים שתחליט עליהם ועדת השרים לענייני כלכלה, ובהיקף שיצויין בהחלטה."

<u>השר י. אלון:</u> כאן ניתנת תשובה להסתייגות.

<u>השר ש. גוברין:</u> אני מציע כי סעיף ב' 3 יגרסה כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור סטנדרט הבניה ותנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים [illegible] באזורי הפיתוח. בסמכות התכנית לפינוי משכנות עוני יש לתת השבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח. ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

ברור שזה ייטיב לגבי המצב של היום.

<u>השר י. אלון:</u> הכוונה ברורה, הכתיב אינו ברור.

<u>השר ש. גוברין:</u> אתה יכול להוסיף "לעומת המצב הקיים היום".

<u>מר ד. סנה:</u> אם אנחנו אומרים שניטיב את התנאים, אינני צריך לומר "לעומת המצב הקיים היום".

<u>השר ח. צדוק:</u> לשיפור הסטנדרט לעומת המצב הקיים היום.

<u>השר י. אלון:</u> זה אפשרי.

ה ח ל י ט ה כי סעיף ב' 3 יגרסה כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור סטנדרט הבניה ותנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים לעומת המצב הקיים היום באזורי הפיתוח. בסמכות התכנית לפינוי משכנות עוני יש לתת השבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח.

ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

העלאת רמת השירותים

השר ז. ארן: בתוך הנייורות האלה המונחים לפניכם יש מה שמשרד החנוך הגיש ומה שמשרד העבודה הגיש. אני מוכרח להתייחס לדבר הזה בהערה אחת. אני מציע שכאשר מדובר על משרד העבודה ידובר רק על בוגרים. כל מה ששייך למתבגרים זה נוער, ושיפול בנוער הוא בסמכותו של משרד החנוך, בין אם המדובר על הנוך מקצועי ובין אם המדובר על מתן השכלה עיונית. זוהי הצהרה.

השר י. אלון: אני רוצה רק לתקן.

השר ז. ארן: אתה מתקן אותי כבר שנתיים.

השר י. אלון: רתניכות ?

השר ז. ארן: על חניכות אין ויכוח. כל עוד שיגאל אלון אינגד שר החנוך, הרי כל מה שנוגע לנוער שייך למשרד החנוך. כאשר הוא יהיה שר החנוך, יעשה אחרת.

עכשיו אני מדבר על מה שמדובר בענין החנוך, ואני רוצה להביא דבר לתשומת לבכם. עובדה היא שב-55 מקומות ישוב בכל אזורי-הפיתוח יש חבנים הלכה למעשה של הקמת 55 בתי ספר על-יסודיים. זה ייעשה בתחום של 3-4-5 שנים על סמך ארתן 100,000,000 ל' שיבואו מהאוצר, ממעל הפיס וממורמים. זהו דבר ריאלי. 55 בתי ספר על-יסודיים אלה צריכים להקיף כמה רבבות תלמידים. מהם תשעה בניינים הם כבר בבניה. ב-55 אלה ישנם כ-10 בתי ספר מקצועיים, 3-4 בתי ספר עיוניים בפורש. כל השאר הם בתי ספר מקיפים, כלומר שיש בהם גם מגמה עיונית וגם מגמה מקצועית. 60% מהתלמידים ילמדו מקצועות.

השר י. אלון: זה כולל עד גילאי כתת יב', כלומר עד גיל הצבא ?

השר ז. ארן: כמובן.

השר ח. צרוק: מה בבתי ספר אלה מספר התלמידים ?

השר ז. ארן: 45,000-40,000. כלומר כיום אין עדיין המספר הזה, כיום הם גדליפכיום יש לנו בכל אזורי-הפיתוח בבתי ספר על יסודיים קרוב ל-14,000 תלמיד, עד שנת 1970 יגיע מספרם ל-45,000 בערך. כל מה שאנחנו עושים ששת זה - ופה הושקעה עבודה עצומה - היא להכשיר את יכולת הקליטה של חדור הצעיר החולך וגדל בתוך זה.

אני מדבר עכשיו באופן תמציתי על דברים שהושקעה בהם עבודה עצומה. איני מדבר עכשיו על תכניות בכלל. בזה אפשר לרפד את כל הגלובוס. אני מדבר על דברים שיש כיסוי מאחוריהם. זהו הבסיס של כל הדבר.

בעניין בתי ספר מקצועיים ובעניין לימוד המקצוע נכנסנו לתקופה חשובה בקשר להתפתחות המשק. לא אתייחס בזה עכשיו לקיברנטיקה ולאוטומציה במדינת ישראל. אנחנו עדיין רחוקים מזה, אם כי נכתבים על כך מאמרים רבים. אבל אין כל ספק שבית ספר מקצועי כיום צריך להכיל גם לימוד עיוני. אין זה מה שיעקב חזן סיפר: כאשר היה בצבא הפולני, היה הסרג'נט צועק: "אין זה אוניברסיטה, פה צריך לחשוב". בבתי הספר המקצועיים כיום צריך לחשוב. אין זה כבר ענין למפגרים. זוהי בכלל דרך המלך. אם אתם מדברים על ריתוק למקומות, הרי המדינה נכנסת לענין זה באופן חזק. זה דבר אחד.

דבר שני, וזה כתוב פה: "ירחיב רשת בתי-ספר על-יסודיים, מקצועיים ומקיפים לקלוט בוגרי בתי-הספר היסודיים". רציתי לקחת קודם את הענין בעד הקרנים. מה שכתוב בפרק 1 סעיף א "ירחיב התנוך לגילאי 3-4", אין זו תכנית תיאורטית. אנחנו מכניסים כל שנה עד 3,000 גילאי 3-4.

<u>השר י. אלון:</u> גנונים.

<u>השר ז. ארן:</u> נשקיע כמה מיליוני לירות בתקנת מבנים. רובם הסכריע יהיה מיועד לעדות המזרח. התחלנו בזה לפני שנה.

<u>השר י. אלון:</u> תעשו זאת בקירבת מרכזי-תעשיה ואז תוכלנה האמהות ללכת לעבוד.

<u>השר ז. ארן:</u> המדובר על שיטות-עבודה מעניינות מאד וחשובות מאד להעלאת רמת בתי-הספר העקונים פיתוח. יום למודים ארוך יכיל משנת תשכ"ו למעלה מאלפיים כתות.

<u>השר י. אלון:</u> רק באזורי-פיתוח ?

<u>השר ז. ארן:</u> בעיקר.

שיטת-ההקבצה תקיף למעלה מאלפיים כתות, היינו במעט מחצית הכתות. החל משנת תשכ"ו אנחנו נכנסים בכתות ב'שם' להגברת קריאה וחשבון, דבר שיקיף בשנה שנה כ-20,000 תלמיד. המדובר על ילדי ישראל, אתם יש לנו קואליציה בלתי

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מתחלפת. ענין גילאי 3-4 הוא דבר רציני מאד.

ראש הממשלה ל. אשכול: חיש עוררים על הסעיף הזה ? כולנו מתלהבים לענין.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: איני רואה כאן מלה על ספריות.

חשר ע. גוברין: יש.

חשר ז. ארן: ענין הספריות מתקדם והולך.

השר ע. גוברין: אני רוצה להעיר כי הועדה הזאת בהשתתפות באי-כוח משרד החנוך הקדישו לענין די זמן. כל מה ששר החנוך ביקש וכל מה שכתוב פה נושח ומוסכם על ידי כל הועדה. אין איש עורר על כך פרט לסעיף אחד שעליו עורר שר החנוך, ואני מתפלא שאין הוא אומר זאת. יש לך ערעור רציני. כתוב בפרק 2 סעיף ח: "ידאג בשיתוף עם משרד השיכון לאספקת דירות בתנאים נוחים למורים באזורי הפיתוח".

חשר ז. ארן: על זה דברתי כבר קודם בסעיף השיכון. אחרי כן סיכמנו בהצעה שתהיה ישיבה משותפת.

השר ע. גוברין: זה חל בעיקר על משרד החנוך ויחול על עוד מספר משרדים. כאשר מחר זה יפורסם או כאשר יקראו זאת מחר אנשי אזורי הפיתוח כל מה שכתוב פה, חרי גם אלה הבקיאים במה שנעשה בישובים, לא יבינו זאת אם לא תכוא הסברה לחכנית כפי שנקבל ארחה.

חשר ז. ארן: נספר כבר מה שאנחנו עושים.

השר ע. גוברין: אני מדבר גם על משרד החנוך וגם על כל יתר המשרדים. צריך לספר בפורש מה עושים כיום באופן קונקרטי ומה עלולים לעשות כתוצאה מתכנית זו. אני מפנה את תשומת לב המסובים לכך שבאזורי-הפיתוח לא ידעו מה זה. אני מציע שנמסור לידשב ראש הועדה לפיזור האוכלוסיה שיראג לכך כי כל משרד ימסור מה הוא עושה עכשיו באופן קונקרטי ומה הוא עלול לעשות לפי התכנית. אחרת זה רק יהיה נייר בעלמא. כך למשל כתוב בסעיף ו' "ימשיך במבצע ביעור הבערות והקנית השכלת יסוד". איני יודע מה זה, יכתוב "עסוקים בכך אלה ואלה". כן גם בענין חניכות. צריך להוסיף להבחרת הדברים מה קיים ומה התכנית הזאת תוסיף באופן ממשי.

חשר ז. ארן: יותן לי להשלים את האינפורמציה שלי בדבר שאינו כתוב פה. אני כבר יודע את זאת, אבל אתם אינכם יודעים.

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

ראש הממשלה ל. אשכול: תגרה היא שאינך יודע מה אנחנו יודעים.

השר ק. גוברין: מר גדיש סיפר במפורש.

השר ז. ארן: הקיימנו ועדה לאזורי-הפיתוח, ועדה שצריכה לעבד תכנית למתן הטבות למורים אשר יתמידו באזורי-הפיתוח. הוועדה הזאת עבדה בכמה כיוונים, כלומר את עבודתה בנתה בכמה כיוונים: א) שאלות הדיור, שאלות הטבות בשכר דירה; ב) בשאלת ההתבוררות של המורים; ג) בשאלות ההשתלמות.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם יש דירות, אין צורך בהתבוררות.

השר ז. ארן: אין סינכרוניזציה בענין זה. יש שאלה של התבוררות, כאשר המורה צריך לנסוע לעשל מירושלים לערוזדור או למקום אחר לשני. אנו רוצים שזה לא יהיה על חשבונו אלא על חשבוננו. כמו כן עמדה השאלה שלאחר ארבע שנים יקבל מורה שנת-שבתון ללמוד על חשבוננו. אני מדבר כרגע על הצעות ולא על החלטות. עומדת שאלה של הלוואות, לאחר שאחרי שמורה יושב ארבע שנים במקום כזה הוא יוכל לקבל הלוואה עד לסכום של 5,000 ל"י, אם לצרכי דירה ואם לצורך רכישת מכונית כביסה וכל מיני דברים הקשורים בכך.

ראש הממשלה ל. אשכול: עם שלגיזיה !

השר ז. ארן: והלוואה זו תינתן לו בתנאים מסויימים, לתשלום במשך שנים, ואם הוא ימשיך ויתמיד באותו מקום, זה הופך למענק, ואם הוא איננו ממשיך ועזב את המקום, יצטרך להחזיר את ההלוואה. כרגע איני מכניס את הפסקר בהצעת קונקרטיות. אבל יש לנו ועדה שעיבדה תכנית. באנו במגע ובמשא עם האוצר על כל סעיף וסעיף, מה אנחנו יכולים לעשות במיוחד למען עובדי-ההוראה במקומות האלה, שמצד אחד לא יעזבו אלה הישובים שם ומצד שני זה ימשוך זוגות צעירים וכו' ללכת לשם. הענין הוא על האבניים. ההטבות האלה לפי התכנית שהוגשה לנו צריכות לעלות בסכום של 2,000,000 ל"י לשנה. איש לא יישבע שזה יהיה בדיוק 2,000,000 ל"י, זה יכול להיות 1,000,000 ל"י ואולי 1,500,000 ל"י או 2,500,000 ל"י. חשוב מה יהיה היחס שלכם לענין. והוא יהיה הרבה יותר המור אם תדעו מה הסכב באזורי הפיתוח לגבי מורים ומנהלי בתי-ספר. יש לנו כבר מספרים בדוקים מה הסכב שם מבחינת בלתי מוספכות של מורים והתחלפות כל שנה, וזה הורס.

איש אינו חושב שמה שאנחנו מציעים זוהי מנציאה. עובדי-ההוראה שם ברובן בנות. הייתי בכנס של 2,500 סמינריסטיות שבינסנו אותן. השלתי עליהן את כל קסמי הדרויים, וזה עשה רושם. אבל כאשר אתה מדבר עם בנות שמלכנה לשם ואתה מספר להן על בעלות על דירה, הרי בת אחת אמרה לי: אותי מעניין בעל ולא בעלות על דירה. זהו הדבר הרציני ביותר. זוהי שאלה של זוגות. בכלל יש פה שורת של דברים, שאם אנחנו רוצים לרתק עובדי-הוראה למקומות כאלה, עד כמה שהדבר הזה ניתן, הרי אנו מוכרחים שוב לאסף לנו את הנקודה הזאת: שאלת המורים שאני.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> מורים הושע נא !

<u>השר ז. ארן:</u> זה קשור עם שאלת פיזור האוכלוסיה, ואני רוצה שהחנוך ייבנה על הענין הזה.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> אני בכל זאת מפנה את תשומת לבכם לכך שיש לנו פה דבר שבכתב, שעליו עבדו אנשים רבים, ועכשיו עומד הענין לפני אישור סופי.

<u>השר ח. גבתי:</u> בפיסקה 1 סעיף ג כתוב: "ישתתף בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר היסודיים". גני הילדים - אני מבין. אבל מה פירושו שמשרד החנוך ישתתף בהחזקתם של בתי-ספר יסודיים ? הרי אלה בכלל על השבונגו.

<u>השר ז. ארן:</u> התשובה היא פשוטה מאד. בהחזקת בתי-הספר היסודיים ישנם שני שותפים: משרד החנוך והרשות המקומית. ישנן רשויות מקומיות שאין להן כוח לשאת בחלקן בהחזקת בתי הספר, ובתי-הספר הללה נקראים "בתי-ספר מוחזקים", כי ביתם לארגו החלק שהרשויות המקומיות צריכות להכניס, אנחנו באים במקומן.

<u>השר ח. צרוק:</u> עבשיו הנוסח אינו ברור.

<u>השר י. אלון:</u> בעקבות ההערה של גוברין אני מוכרח לומר: יש לנו כשרון עצום למעשה, אבל בכמה וכמה התחומים אין לנו כשרון להביא לידיעת הצבור את גודל המעשה.

<u>השר ח. גבתי:</u> אילו היתה שלבידית !

<u>השר י. אלון:</u> לשל הידיעה שפורסמה בדדיו על הודעת שר התנוך בענין בתי-הספר בעיירות הפיתוח וישובי-העולים. ראיתי היום תגובות של אנשים

שפגשתי. הייתי רוצה שלא נטפל בקבלת החלטות סופיות המנוסחות בצורה כזו שעושים ויעשו. אבל לא די שרק אלה הנהנים מכך ידעו על כך.

ראש הממשלה ל. אשכול: זה אינו שייך לכאן, תראג ליחסי צבור.

השר י. אלון: ההכנית מצויינת.

הייתי רוצה שבכל מקום שכתוב "בתי ספר מקצועיים ובתי ספר על-יסודיים" יהיה כתוב גם "בתי ספר חקלאיים".

ראש הממשלה ל. אשכול: אפילו אם לא יבנו אותם ?

השר י. אלון: זה כולל לא רק ערי-פיתוח אלא גם אזורי-פיתוח.

השר ז. ארן: מסכים.

השר י. אלון: אני מציע ששר החנוך מצא לנכון לפתוח את הדיבות מחדש על סעיפים. יש גם נספח. אני רוצה שיהיה כתוב בפרוטוקול: לא תרגמתי כמלוא הנימה מכל מה שהיה מקובל במשרד העבודה לפני שבאתי לשם. אבל מה יש לדעתי בסעיף ה' דבר שלדעתי הוא בזבוז. מה הבזבוז ? מפני שזוהי כפילות. נאמר: "משרד החנוך והתרבות ירחיב רשת בתי-נוער לגילאי 14-17 במסגרות לימוד לאלה שלא השלימו השכלתם היסודית לפעילות חברתית, ספורט ובדור". המובן הוא מה בנוער מובטל, לא בנוער לומד. וקיימת מערכת שלמה של מרכזי-נוער שרובם רוקמו על ידי שני השרים שקדמו לי ובשיתוף עם עליית הנוער. הם עוסקים בין השאר גם בדאגה להעסקתם. פתאום אני רואה שמשרד החנוך יעסוק בהם. אתה רוצה לקלוט אותם ? אודה לך מאד אם תקלוט אותם, פתח להם בתי ספר. אשלח לך מברק ברכה אם תעשה זאת. אולם כל זמן שהם אינם במסגרת בתי-ספר, הם נוער מובטל, ויש לנו מסגרת רחבה ומתרחבת. אין צורך להוסיף פתאום דבר שקיים.

השר ז. ארן: יש במשרד החנוך מחלקת נוער המטפלת בנוער.

ראש הממשלה ל. אשכול: שר העבודה ושר החנוך, לא פה נטפל בזאת. קבלנו את הסעיפים. קבלנו גם הערה, שכל משרד צריך לראוג לכך, לבסא בצורה יפה ותמציתית או לא תמציתית את דבר הפעולות הללו, אם כי יכול להיות שעל עשרים דברים כבר כתבו ופירטו לפני זה.

השר ע. גוברין: לא פירטו די.

השר ח. צדוק: לגבי סעיף ג' על השתתפות בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר

היות והחשתפות בהחזקה היא עובדה קיימת לא רק בערי-הפיתוח, צריך אולי לומר "יגדיל שעור השתתפותו בהתאם".

השר ז. ארן: אל תגיד "להגדיל", אנחנו עושים את זה.

השר ע. גוברין: השאלה שעמדה בפני הועדה לא היתה אם להגדיל או לא להגדיל. ישנן רשויות מקומיות שאינן יכולות להחזיק את בתי-הספר, משרד החנוך צריך לתת את כל התקציב שלהם. אולם לא רצינו לכתוב זאת, כי אז יבואו אלינו גם ערי-הפיתוח שיכולות להחזיק בתי-ספר כמו אשקלון ובדומה.

השר ז. ארן: לאחר הערתו האידילית של ידידי שר העבודה אני חדש שהמצב איננו כל כך אידילי בענין זה. אני מציע שיסורכם פה שמשילים על שר העבודה ושר החנוך להביאו את הנקודות האלה. פעם עשיתי זאת במשך חצי שנה, יצאתי מזה בשן ועין. אני מקווה שעכשיו בבירורים יהיה אחרת. בכל זאת יצטרכו לנסות זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: תביא את הדבר למקום שצריך להביא אותו.

אני רוצה לשאול את שר האוצר: האם אתה מסכים לכל הדברים הטובים שבטיחים כאן ?

השר ז. ארן: אין פה דבר בלתי מוסכם.

מר א. אגמון: התכניות מוסכמות לגבי ההשקעה בהקמת המוסדות. לא הייתי אומר שכבר דנו בענין האחזקה. תביעת של אחזקת המוסדות איננה קלה.

ראש הממשלה ל. אשכול: ומה בדבר הקמתם ?

מר א. אגמון: הקמתם פחות או יותר מובטחת.

מדובר כאן בסעיף ג "יחשיב החנוך לגילאי 3-4". כאשר תתבצע התכנית לקלוט עד 1970 במסגרת זו 40,000 ילד, אם הכל יהיה על חשבון המדינה, זה יצטרך לעלות סכום של 13,000,000 ל"י לשנה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה אומר על כך שר האוצר ?

השר ז. ארן: התכנית לגילאי 3-4 מוסכמת עם שר האוצר. מוסכם אחר שאנחנו הולכים בשטח זה שנה שנה עד שאנו משיגים מטרה מסויימת.

מר א. אגמון: איני מדבר עכשיו על ההשקעה בקשר לתכנית זו. אבל מוכרחים להבליט באיזה מקום שהדברים האלה צריכים להיות מוסכמים עם

הרשויות המקומיות. אני מתכוון להחזקה בגני ילדים ולהרחבת בתי-ספר. אם הדברים לא יהיו מוסכמים עם הרשויות המקומיות, כפי שזה קרה עד עכשיו לגבי מספר הכניות, הרי הן תבואנה ותאמרנה כפי שאחדות מהן אומרות עכשיו: אם החלטתם ולא התייעצתם אתנו ולא שאלתם אותנו ולא תיכננתם יחד אתנו, הרי זה יהיה על חשבונכם.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> אין לשולחן הזה מה להתערב כאן. האוצר יעשה כל שנה את החשבון שלו.

<u>השר ז. ארן:</u> זוהי סימפוניה כלתי נגמרת עם הרשויות המקומיות.

<u>השר י. אלון:</u> ההודעה של שר החינוך על הרחבת רשת הגנונים לגילאי 3-4 יכולה לעזור למאור בעית חשובה בערי-הפיתוח; אם יתואם מיקומם של הגנונים הללו בקירבה יחסית למרכזי-תעשיה, זה יכול לשחרר אמהות לעבודה בבתי-חרושת, והן תשארנה את הילדים הקטנים בגנונים.

<u>השר ז. ארן:</u> כן, אבל בתנאי שמשרד העבודה לא ירצה לאסף אותם.

<u>השר י. אלון:</u> אתה תקח את הילדים ואני את האמהות.

<u>המנכ"ל י. ארנון:</u> גם לדעת האוצר זהו חלק חשוב ביותר בכל התחזיות של ערי-הפיתוח. אבל לא נחליט פה בעניין מוסד שיקל על הנשים.

<u>השר ז. ארן:</u> אנחנו מודים על הכנסת האורחים.

<u>סגן השר י.ש. בן-מאיר:</u> בהקשר להערתו של ד"ר ארנון: אם כתוב שמשרד החינוך והתרבות ישתתף בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר היסודיים, פירוש הדבר שכל הרחבה שתהיה באזורי הפיתוח, ואם לרשות המקומית אין במה להשתתף, ימלא משרד החינוך את החסר.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> יהיה מה שאפשר יהיה לעשות. בכל אופן כל עמוד 3 אושר.

ncurtre sonrorte. wcr ancrt fumtqu cr' rêyre rfurnon cnr-oer. ao nrcrte ôw
rort crocnte ne nrcrtre sonrorte, car vte yru or ouor tcc' quor nctrrn, nre ui
nonch fnuerce cor sonrte ont wcrrtr wcrrt ne nnfenq rên cn'xend mcr rên ovine wrstr
rên crcteon ror nctt, nre te rort of ncurtcu.

<u>rnr fnuerce t. wcrt:</u> wrj torfnj ren ôq fnuyre cnt. nnrtu rqun of wen ne nnctrj
wre.

<u>rnr 3. wrj:</u> rtnr crocnten crnr ctupe ne ncurtrn sonrorte.

<u>rnr t. wtrj:</u> nurren nf or nnuff ne nrnch ren ncurtrn ctrcter ô-ê rcrtn
tcrtr fnurr cvtn nurch crr'-nnrtrnrg ne 'nrne crrcne or
ncurtrn nfff tqeron 'nnrn fnrctr-nnrtr, nr rcré fnurr wnrtn fqcrrn ccnr-ncrtne. rnj
qnurcn nr cvtrn nqcrne ctcrtcn.

<u>rnr 1. wrj:</u> cj. wcr cncnr nnurr ncurtrn ôq rtnn fnrr nrne.

<u>rnr t. wtrj:</u> wnn ncn ne n'ctrne rnct ne nnqcrn.

<u>rnrc'r t. wcrjj:</u> ne trnn nurtr rur nfj nure crrnr cct cnurtrn yr or'-nnrcrn.
wcr ôq tnrre ne cvtrj crnr crnê of ncurn.

<u>rnr 1. wrj:</u> wnnct nrrne of ncton nurtrn.

<u>ncj nrr t.n. cj-nurr:</u> cnqnr tnerer wf rnr wrtrj: ne cnta nwrr nnqte rnnrtcn
rennp cnnrcne of cnr wcrtrn rcnt-nnnf n'ncrtrrn, wrtr: nfcr
wcr ngnen nnurn cnrrrr nurnrn, rnu fcnrn nojrnte wrj rnn fnnnnp, rnta nwrr nnct:
nr nnnr.

<u>rnn fnuerce t. wcrrj:</u> rnrn. on fnwnr rnrn fqcrn. wcr wrnj of nwrr ô nrnr.

השר ע. גוברין: אנחנו עוברים לעמוד 4 המתחיל בסעיף 3 האומר: "משרדי הפנים והאוצר יפעלו לשינוי דרכי החלוקה של כספי מפעל הפיס, על מנת להגדיל את חלקן של עיירות הפיתוח שבאזורי העדיפויות א-ב בכספי מפעל הפיס וכו'". לועדת המשנה לא היתה סמכות לקיים משא ומתן עם גורמים שונים. אם מאשרים את הסעיף, חרי כדי לא לעורר רוגז חנם, אולי יהיה צודק להוסיף, שמשרד האוצר או איזה משרד אחר יבוא בדברים עם מפעל הפיס.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני מציע למחוק את הסעיף הזה. כל מה שסיפר ארן על 100,000,000 ל' זה בעיקרו מכספי הפיס.

מוחקים את הסעיף הזה.

השר ע. גוברין: סעיף 4 אומר: "משרד הבריאות יתן עדיפות לאזורי הפיתוח בהקמת בתי-חולים ומרפאות ובשירותי בריאות אחרים".

סגן השר י.ש. בן-אהרן: איך יכול משרד הבריאות לתת עדיפות בשטח זה ? יש לי כבר ארבעה מכתבים מערי-פיתוח. זהו דבר בלתי אפשרי. אם יש קרית שמונה, רצפת על ידה, ויש בית חולים בצפת, אין צורך להקים בית חולים בקרית שמונה.

השר ע. גוברין: אפשר להגיד: אני נגד הסעיף.

סגן השר י.ש. בן-אהרן: תתאבון רק יגדל. אתה מקים בית חולים בצפת, הקמת באשקלון, יש בית חולים בבאר שבע, מקימים באשדוד. למה צריך להקים גם במקומות הסמוכים ?

השר ע. גוברין: אביא לך דוגמה מקופת חולים שאין זה כן. הנה מדברים על מרפאה. למרות שמדובר על מרפאה לאשקלון ולכל האזור הרי עד היום היא נמצאת ברחובות.

סגן השר י.ש. בן-אהרן: אבל בית חולים יש באשקלון.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה שייך לכאן ענין של קופת חולים ?

השר ע. גוברין: כל צד אומר שהוא יקים ומשרד הבריאות יפקח. אתה תגיד: תעביר מרחובות לאשקלון. אבל אני לא אתנגד שמחקו את כל הסעיפים עד אחד והאוכלוסיה תחפזר ברחוב דיזנגוף בתל-אביב.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם אתה חושב שאם ניסחתם 700 סעיפים, זה כבר פיזור תאוכלוסיה, אינך אלא טועה. אתה מבטיח לכל אחד את הכל. אני קצת מתפלא על האוצר. הם יושבים כאן כאילו כל הדבר לא היה נוגע להם.

סגן השר י.ש. בן-אליר: אפשר לכתוב "משרד הבריאות ידאג למתן שירותים מתאימים באזורי-הפיתוח".

ראש הממשלה ל. אשכול: "משרד הבריאות יבואר לתכנן הקמת מרפאות ובתי-חולים יקח בחשבון התאמה לצרכי המקומות". באמת אין זה משנה; או שידאג ויעשה, הוא צריך לבנות מרפאות, או שלא ידאג ולא יבנה.

השר ח. צדוק: נאמר כמו בסעיף 5 "במגמה לקרבם ככל האפשר לרמת השירותים הניתנים בשאר ישובי הארץ".

סגן השר י.ש. בן-אליר: טוב.

ראש הממשלה ל. אשכול: צריך להגיד "עם השירותים הסוציאליים ומוסדות הבריאות".

סגן השר י.ש. בן-אליר: "משרד הפנים והבריאות". אני רק רוצה לומר שזה יעלה כסף.

ראש הממשלה ל. אשכול: אפילו לא חשבתי על זה ! ומה חשבת שזהו רק עניין של ברכות ?

השר ק. גוברין: אני רוצה להרגיע אותך. אחרי זה בא סעיף 11 המציל אתכם מכל הצרות. סעיף 11 אומר: "החל משנת התקציב 1966/67 יפרטו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הנכספות לפי אזורי העדיפות. אגף התקציבים במשרד האוצר ידאג לביצוע ההלטה זאת." בגלל הסעיף 11 יושבים האינסטלטים ממשרד האוצר ושותקים.

ראש הממשלה ל. אשכול: סעיף 6 אומר: "עיירות פיתוח המונות עד־יין פחות מ-10,000 תושבים תיחשבנה לצורך התמיכות והמענק הכללי והפיתוח של משרד הפנים כאילו הן מונות 10,000 תושבים". הייתי מוחק סעיף זה. זהו דבר סתמי. נניח שיש מקום שבו יושבים 1,000 תושבים, תתן להם מענק בעד 10,000 ? לו היית אומר ש-8,000-9,000 הם כמו 10,000, הייתי מבין.

יש מושב. אחרי כן אבוא אליך ואגיד: כל מושב הוא עיירת-פיתוח, לפי שעה אמנם יש אצלי רק 200-300 נפש, אבל תן לי מענק כמו לעיירה בת 10,000 תושבים.

דוד מנשה ל. אומר: ...ם אמת ואנו יכולים לכך שהיה, זה כפי שהיה מהדיבור. אבל אינו אומר. אמת שהיה שם או לא. אי אפשר לומר. זה רשום כפי שהיה לפני שנים רבות.

אלי הכהן י.ש. מ-אתר: אמור לנאמר "אמר שהיה רשם שהיה שהיה אמרתי שהיה-שהיה".

רות מנשה ל. אומר: "אמרי שהיה אחרי שהיה אחרי שהיה שהיה-שהיה רות שהיה שהיה שהיה". לשם אין זה ברור או שהיה-רשום. אפשר שהיה שהיה אחרי, או אינו רשם רשם רשם.

בני א. אומר: אמר כפי שהיה ג "שהיה לשהיה שהיה שהיה אחרי לשם שהיה-שהיה אחרי שהיה אחרי".

אלי בני י.ע. מ-אתר: אינו.

רות מנשה ל. אומר: אינו לשהיה "אם שהיה-שהיה-שהיה שהיה אחרי".

אלי אפי י.ע. מ-אתר: "אמרי אחרי שהיה-שהיה". אי לך רשם לשהיה אחרי שהיה רשם לפי.

רות מנשה ל. אומר: אחרי לא אחרי ! רשם אחרי אחרי לך אינו אל לשהיה ?

בני ג. לשהיה: אי רשם לשהיה אחרי. אמר לא כי אחרי לך אינו שהיה אחרי שהיה. אחרי לך אומר: "שהיה אחרי שהיה לשהיה לא-אחרי לשהיה-אחרי שהיה לשהיה-שהיה לשהיה-שהיה-שהיה אי-אחרי שהיה-שהיה. אחרי שהיה-שהיה אחרי שהיה רשם." אינו שהיה לך רשום שהיה-שהיה אחרי אחרי שהיה אחרי.

רות מנשה ל. אומר: אחרי ג אומר: "לשהיה אחרי שהיה אחרי אחרי שהיה-אחרי שהיה-שהיה שהיה-שהיה-שהיה אחרי שהיה-שהיה אחרי שהיה-שהיה אחרי

מר פ. פילברשטרן: אי אפשר לומר את זאת מחמית, כי יש קריטריונים שונים לגבי מתן המענק. השנה יש עשרה קריטריונים, עשר קטיגוריות.

ראש הממשלה ל. אשכול: נאמר באזור אחד יש ישוב של 2,000 נפש ויש ישוב של 10,000 נפש. מה ההבדל בגובה המענק ? וודאי תגיד שאינך יודע זאת בעל פה.

מר פ. פילברשטרן: תמיד נרתעים לפי מספר התושבים, אולם ההבדל הוא בין אזור לאזור כמה מהווה נקודה אחת של המענק. אם בכפה רמון יש למשל 2,000 נפש, יקבלו את המענק לפי 2,000 נפש, אולם נקודת המענק באזור ההוא היא 2½.

השר ח. צדוק: ומהי הקטיגוריה של דימונה ?

מר פ. פילברשטרן: איני יכול להגיד זאת בעל פה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יכולת להגיד זאת מיד.

סגן השר י.ש. בן-פאיר: בערך פי עשרה מאשר ברמת גן והחצי מאשר בעוד.

המנכ"ל י. ארנון: כל שנה יש ערך שונה לנקודה של המענק. מה שמה קובעים פירושו יחס אחר בין הקומות הקשנים למקומות הגדולים יותר. אינך קובע פה את סך הכל של הסכום שהאוצר יתן לכל העיריות. אין זה הולך באופן אבטומטי.

ראש הממשלה ל. אשכול: למקומות שיש 10,000 תושבים יתנו פחות, לאלה שיש להם 1,000 נפש יתנו יותר. איה היושר ?

השר ע. גוברין: לועדה זו אין סמכות לעניני יושר.

זוהי אחת השאלות הדוחקות של עיירות-הפיתוח. מה מתרחש פה ? לנו יש 6-7 עיירות כאלה, לכל היותר 8, ששם כל השירותים הם ברמה בלתי אפשרית. אני מדבר על המפקד שערך בשעתו משרד העבודה. מזה בא חלק עצום של העזיבות. בקריה שמונה עברו במשך השנים כ-100,000 איש. משרד הפנים נותן מענקים לא רק לעיירות-הפיתוח אלא לכל הערים ולכל המושבות. אם רוצים שהשירותים של עיירות אלה, הפקידים והעובדים יהיו כמו ביתר ישובי הארץ, צריך לדאוג לכך. נקח למשל מקום כמגדל העמק שיש שם 7,000 תושבים.

יש כאן עוד הערה אחת שאיננו נוגעים בתקופה הקרובה עיירות-פיתוח חדשות.

השר ח. צדוק: הייתי מסתפק בזה שיאמרו כי ישובים המונים פחות מ-10,000 נפש יקבלו מענק גדול יותר באופן יחסי.

השר ז. גוברין: זה קיים, אבל זה אינו מספיק. אני מייב להגיד לזכות משרד הפנים שהוא שומר על היחסיות, לפעמים עובר עליה.
אנחנו מדברים על המענקים של הערים הגדולות.

מר א. אגמון: מה יהיה עם מקום כמו כרמיאל ? יש שם 100 משפחות והם יקבלו כמו ישוב של 10,000 נפש ?

השר ע. גוברין: האם היית פעם בשלומית ? תשאל שם, יסבירו לך.

ראש הממשלה ל. אשכול: תסלחו לי, אבל כך אינם יכולים לעשות. חלוץ כזה גם אני יכול להיות.

השר ע. גוברין: אז לא יהיו שירותים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יהיו שירותים.

השר ע. גוברין: אם ישאלו את ד"ר סילברסטון, תשמעו שאין שם שירותים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אי אפשר עוד לכבוש כבישים מבנקנוטים.

מר ע. קפיר: לגבי ענין השירותים אין אף עיירה מתוכננת לפי 5,000 תושבים. אם רוצים למשוך צבור לשם, מוכרחים לעשות זאת. אם נותנים מענק לפי ישוב של 5,000-3,000 נפש, הוי יבנו את העיירה הכפר. צריך אולי לסייג ולומר, שעיירה המונה מ-5,000 נפש ומעלה צריך לתת שם מענק כלעיירה בת 10,000 נפש.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אבל אין אלה שירותים, זהו מענק.

ראש הממשלה ל. אשכול: קודם כל מדוע כעיירה של 10,000 ולא של 20,000 ?

השר ע. גוברין: ישנה ועדה ורנה שנה דקבעה שהמינימום לכל עיירת-פיתוח הוא 10,000 נפש.

ראש הממשלה ל. אשכול: ומה עם כרמיאל ? אולי תוכלו להגיד לנו איזה מענק תקבל כרמיאל כאשר יהיו שם 10,000 נפש ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: 80,000-70,000 ל"י.

ראש הממשלה ל. אשכול: היתה תקופה שהיו שם אלף נפש.

מר ע. קפיר: לא קבלו עדיין מענקים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אתה אומר שהיא תקבל 80,000 לי, יוצא איפוא לפי המצב עכשיו 80 לי לנפש.

מר ע. קמיר: צריך להגביל לפי 5,000.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא אמר "באופן יחסי".

השר ע. גוברין: יש אולי 5 עיירות כאלה.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אם אני לוקח עיירה כמגדל העמק, הרי היא מקבלת מענק גדול למדי והתקציב שלה מאוזן. יש בעיה אחרת, בעיית פיתוח ולא בעיית החזקה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני מציע כי לגבי עיירות-פיתוח בשנותיהן הראשונות, אם עוד לא תגיעו לאוכלוסיה של 10,000 נפש, יתחשבו בהקצבת המענקים בצרכים ממש שלהן.

מר ע. קמיר: המענק היחסי שלהן יהיה גדול יותר.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: במתן מענקים (רה"מ ל. אשכול: ותמיכות.) יתחשב משרד הפנים במיוחד במצבן.

ראש הממשלה ל. אשכול: יגדיל את הפרופורציה.

מר מ. סילברסטון: מעבר ליחס המגיע.

ראש הממשלה ל. אשכול: יוצא לפי זה שככל שיהיו פחות אנשים יקבלו יותר כסף. העודד ראשי עיריות להמעיט את מספר התושבים.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: עד עכשיו היתה סטאטיסטיקה לא נכונה, שמקומות שונים אמרו יש לנו עוד אלף איש מעל למה שמקובל מספר התושבים אצלנו. עכשיו ינקסו בסטאטיסטיקה הפוכה, ויאמרו יש לנו פחות.

ראש הממשלה ל. אשכול: ברור למה מתכוונים.

השר ע. גוברין: סעיף 7 אומר: "ישופרו הכבישים באזורי הפיתוח. משרדי העבודה והשיכון יגישו לוועדת השרים לפזור האוכלוסיה תכנית לביצוע החלטה זו." יש להם תכנית, נחוץ היה לצרף את זה לחומר שהוגש הנה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני בטוח שכל זה יעלה במיליארדים.

מר ע. קפיר: לא.

השר ע. גוברין: ירושלים היא עיר-פיתוח. הנסה רק לשפר את המדרכות כפי שמגיע לעיר בירה, את הביוב ואת התאורה, ותראה לאיזה סכום זה יגיע.

מר ע. קפיר: זה שייך רק לא', ב', ג'.

השר ע. גוברין: סעיף 8 אומר: "משרד התחבורה ימשיך להבטיח תדירות נאותה בשירותי התחבורה הציבורית אל ערי-הפיתוח, ויגיש לוועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תכנית לשפור שירותי תחבורה באזורים אלה."

סעיף 9 אומר: "משרד הדואר יתן לאזורי הפיתוח עדיפות בפיתוח שירותי הדואר והטלפון, ויגיש תכנית לביצוע החלטה זאת לוועדת השרים לפיזור האוכלוסיה."

סעיף 10 אומר: "משרד התיירות יגיש לוועדה לפיזור האוכלוסיה תכנית לעידוד ופיתוח תיירות-חוץ ותיירות-פנים באזורי הפיתוח." משרד התיירות כבר הגיש תכנית. זה יעלה כסף.

עכשיו בא סעיף העיקרי, החשוב ביותר והקובע ביותר, סעיף 11 האומר: "11. החל משנת התקציב 1966/67 ימרשו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הכספיות לפי אזורי העדיפות. אגף התקציבים במשרד האוצר ידאג לביצוע החלטה זאת." אני רוצה לבאר את~~ה~~החלטה הזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: אנחנו מסכימים, אינך צריך להסביר.

השר ע. גוברין: נדלוג לרגע על הפרק "תכנון פיזי ומדיניות קרקעית".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: גם אנחנו מבקשים להציע הרבה תיקונים.

ראש הממשלה ל. אשכול: נוסיף: "תוך התאמת מחוייבי-המציאות ומחוייבי-הזמן". כי עברה כבר מאז שנה ואומרים כי יש מקומות שבהם יש כבר אוכלוסיה גדולה יותר מזו שלב כותב ניבא.

או אני מציע למחוק את הסעיף. התאים מיד תכנית זו לתנאים המשתנים, או שנאמר "תוך התאמת מחוייבי-המציאות".

המזכיר ש. צוריגרין: מי יעשה את ההתאמות ?

השר ע. גוברין: אנחנו עושים עכשיו את התכנית השלמה. היא תיכנסנה את סעיף ד'. אם נבוא עכשיו לפרט, צורך היושב ראש שצריך לחבר ספר כדי

שהקורא הרגיל יבין מה שכתוב פה, ואז צריך לצרף גם את הספר של לב כוכב, כי דברים נשתנו בינתיים. אני מציע להשאיר את זאת לועדה לפיזור האוכלוסיה. זה אינו אומר הרבה לצבור ואינו אומר הרבה לערי-הפיתוח. זה יישאר חומר פנימי, שלפי הסעיפים השונים תבדוק הועדה לפיזור האוכלוסיה וחמצא: זה מוצא לפועל וזה אינו מוצא לפועל.

מר ח. לב-כוכב: לסעיפים 3-4 יש משמעות אחרת.

השר ע. גוברין: מדוע צריך גם סעיף 3 וגם סעיף 4 להשאר כחומר פנימי ? היום החלטנו בבירורים שהיו לנו עם כל המשרדים הכנית. איני מציע שנפרסם כרגיס שבאר שבע אנחנו משייכים לאזור ג' ובית שאן לאזור זה וזה. יהיו בשעתם בירורים במקומות הללו, אולם עכשיו העניין אינו קונקרטי עדיין. כאשר נגשים את כל התכנית, יהיו שינויים. אולם למה לעורר עכשיו רוגז ? מי ישב אתם ?

אני מציע לא להעביר שינויים כי חסרים לי מפעלים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יתר הדברים אינם לתשומת לבם ?

השר ע. גוברין: יתר הדברים צריך להגשים.

המנכ"ל י. ארנון: עכשיו כבר איני מבין שום דבר. מה יכולים לעשות אם אינם יודעים מה הם אזורי-העדיפות ומהי התכנית ? דרך אחת היא הקונקרטיזציה של התכנית. אולם אם אין מחליטים על הקונקרטיזציה, הרי לפי הערכתי מה ששייך לתיכנון לא עשתה הועדה שום דבר. אפשר לקבל את הנוסח "תוך התאמות מחוייבי-המציאות." אבל אני רוצה שעל כך תהי החלטה.

ראש הממשלה ל. אשכול: ועל יתר הדברים ?

השר ח. גבתי: אפשרויות הועדה לתנאים משתנים.

המנכ"ל י. ארנון: אני רוצה שתהיה החלטה על פרק התיכנון.

ראש הממשלה ל. אשכול: בפרק זה יש 9 סעיפים. אתה רוצה החלטה על כל 9 הסעיפים ?

המנכ"ל י. ארנון: כן.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני חושב שרק הסעיף הראשון והאחרון נשארים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אבל יש לקטע אותו. לזה יש רוב דעות. סעיף 2 אפשר להשאיר.

מר א. בורוכוב: בינתיים נתקבל בכנסת חוק התיכנון ושם יש מועצה ארצית לתיכנון. כדאי להכניס מה שהמועצה הארצית לתיכנון תפעל על פי הנחיות ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יישאר הסעיף "עד 1970 לא יוקמו ישובים עירוניים חדשים" ?

סגן השר י.ש. בן-אהרן: זוהי התחייבות. אפשר לומר: לא יוקמו ישובים עירוניים חדשים בלי החלטת הועדה. אבל אינך יכול לסגור לגמרי אפשרות זו.

ראש הממשלה ל. אשכול: טוב, בסדר.

המנכ"ל י. ארנון: ייאמר "לפי החלטה מפורשת של הועדה".

מר ם. מילברמשון: ועדת התיכנון הארצית זהו גוף סטאטוטורי. לפי החוק אין היא זקוקה בקביעת תכניות ארצית לקבל הנחיה או הכוונה מועדת שרים. אפשר לזכור "נציגי הממשלה במועצה יקבלו הנחיה מועדת השרים", אולם לא המועצה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מהי נזלדה מועצת-תיכנון זו ?

סגן השר י.ש. בן-אהרן: לפי החוק שנתקבל בשבוע שעבר, ושם יש רוב לממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש לה משרדים ?

סגן השר י.ש. בן-אהרן: עדיין אין לה.

השר ע. גוברין: אני מציע שכל פרק ד' חוץ מסעיף אחד (סגן השר י.ש. בן-אהרן: וגם 9.) יישאר ענין פנימי, שנדע כיצד תפעל הועדה לפיזור אוכלוסיה, לפי איזו הנחיות היא תפעל. הוא יימצא בידי יושב ראש הועדה, ובכל פעם שנגיע לאיזה סעיף קונקרטי במתך החיים שאנחנו פועלים בהם, וודאי כל שר יתעורר מתוך עצמו או ידרוש לא להקים ישוב עירוני חדש, כי אין אפשרות כזאת. זה נשאר ענין פנימי ואין המרסמים זאת, כי איני רוצה להזכין לי צרות מכל העולם.

ראש הממשלה ל. אשכול: מדוע לא היתה להם ההכשה הזאת קודם לכן ?

מר ש. אמיר: ועדת המשנה תוכל להפגש ולדון עוד הפעם על הפרק הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני נוטה לזה.

השר ע. גוברין: אני מקבל זאת

השר ח. גבתי: סעיף 7 הוא מיותר. התלמנו על הקפאה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש אומרים שהכל מיותר. מה הוסמת ? ועדת המשנה תבדוק מחדש את כל הפרק.

ה. אמצעים חוקיים וארגוניים

השר ע. גוברין: סעיף 1 אומר: "מחליטים להקים ועדה שתורכב מנציגי המשרדים הנוגעים בדבר, שתעבד הצעה לחוק לעידוד אזורי תפיתות. הצעת החוק לא תפגע בסמכויות הקיימות של משרדי הממשלה השונים."
איפה לקחנו זאת ? אין כיום ארץ העוסקת בפיזור אוכלוסיה שאין שם חוק בענין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זה חוק ?

השר ע. גוברין: מה שהחלטנו נכנס במסגרת החוק. אנחנו קובעים כמה משתתף משרד המסחר והתעשיה בהעברת מפעל, בהקמת מפעל, באיזה תנאים וכו'. כל התופר נמצא בידי משרד המסחר והתעשיה. אני מדבר על מספר ארצות.

ראש הממשלה ל. אשכול: כאשר מחליטים באיזו ארץ להקים בירו-בידז'ן יש איזה חוק.

השר ע. גוברין: חוק כזה קיים באירלנד, באיטליה וביוון. אבל עכשיו אין טעם לפרסם את זה. ממילא לא נגיע לכנסת הזאת, אבל צריך להגיע פעם לחוק.
אני מפליץ מאד על סעיף 2 בפרק ח': "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תמנה ועדה קבועה שתעקוב אחר ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה וכו'".

ראש הממשלה ל. אשכול: לשם מה אתה תושב נחוצה ועדה קבועה כזאת של שלשה "שופרים" ?

השר ע. גוברין: זה נחוץ לעיירות-תפיתות השונות. בועדת-המשנה הוחלט על כך מה אחד. לעיירות-תפיתות השונות יש לא פעם טענות שונות.
אנחנו קבלנו התחלפות שתקום איזו ועדת-משנה - אינני מציע שהיא תהיה של שרים - שתבחון עם כל המשרדים הנוגעים בדבר את ביצוע המדיניות.

ראש הממשלה ל. אשכול: איך היא תקום ? מה יהיה תפקידה ? היא תסע למקום למקום ?

השר ע. גוברין: היא רק תקבל דינים וחשבונות מהמשרדים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אז היא צריכה מנגנון.

השר ח. צרוק: רציתי להעלות את שאלת התמריצים האישיים, גם בענין השיכון וגם בענין התנוך.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם יעשה זאת משרד ראש הממשלה, תגיד ששרד ראש הממשלה יעקוב אחרי העסק הזה. הוא יעקוב או לא יעקוב.

השר ע. גוברין: כן, אני רוצה שיהיה איזה עיקוב.

השר ח. צדוק: אני מתכוון לשני דברים ספציפיים: שכר ומסים.

ראש הממשלה ל. אשכול: כמו שכתוב "דרוש וקבל שכר".

השר ח. צדוק: אני רוצה ששתי השאלות האלה תיבחנה, אם נמליץ או נציע תמריצים איזשהם לבני אדם שיתיישבו באזורי-פיתוח. אני מדבר על שכר גדול יותר ועל מסים קטנים יותר. יכולה לבחון זאת אותה הוועדה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אתה רוצה למשוך מפעל לצפת. בעולם הגדול נתוג להת במקרים כאלה תנאים נוחים, משהו זול יותר. אתה רוצה להוסיף על כך ואומר: תבה נבדוק מה הם התנאים הטובים יותר שנתן לפועלים.

השר ח. צדוק: או שישלמו שם פחות מסים. האם הוועדה שתגישה את הדין וחשבון תזה בדקה את הדבר והגיעה למסקנה ?

השר ע. גוברין: לא בדקנו.

ראש הממשלה ל. אשכול: העניין נשתמק, נרדם, אל תעירו ואל תעוררו את העניין, לא תצאו מהעסק. יש פטור מסים באיזה מקומות. זה קיים. תראגו מי ימלא את כל יתר העניינים.

מר ח. לב-כרוב: יש גם עניינים של משרד העבודה בקשר לחנוך מקצועי. גם על זה צריך לדון בוועדה. אני מדבר על הנספח עם ההצעות הספורפות של משרד העבודה בתחום החנוך המקצועי.

ראש הממשלה ל. אשכול: תחכנס עוד ישיבה אם יש צורך בדבר.

מר ע. קמיר: אולי להשיל על שני שרים שינסחו את הדבר.

ראש הממשלה ל. אשכול: ישנה ועדה.

ס ח ל י ט י ם לתקן המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בעניין פיזור האוכלוסיה כמפורט להלן:

א) נציגי משרד השיכון, משרד התנוך והתרבות ומשרד האוצר יבררו את עניין הדירות לעורים באזורי הפיתוח ויגישו לועדת השרים הצעה בנושא זה.

ב) סעיף ב' 1 יגורס כדלקמן:

"יש להפנות לאזורי הפיתוח לכל הפחות 60% מן הבניה לשיכון עולים."

ג) סעיף ב' 2 יגורס כדלקמן:

"משרד השיכון ירחיב את הבניה באזורי הפיתוח, על מנת להבטיח שיכון לכל הזרחיקים העוברים לאזורי הפיתוח, לזוגות צעירים מבני העולים ומוסדי עיירות הפיתוח וכן למורים, לרופאים ומשפחות מרובות ילדים.

משרד השיכון יגיש לוועדת השרים תוך חודשיים הצעה מפורטת ביצוע החלטה זו."

ד) סעיף ב' 3 יגורס כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור מסגרש הבניה וחנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים לעומת המצב הקיים היום באזורי הפיתוח.

במסגרת התכנית לפיתוי משכנתא עוני יש לתת הטבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח.

ההצעה תובא לאישור וועדת השרים תוך מספר חדשים."

ה) לאשר פרק ג' סעיפים 1 ו-2 בתיקון הבא: בסעיף ג' 1 ד' לאחר המלים "על-יסודיים" תיווסף המלה "מקלאיים".

ו) למחוק סעיף ג' 3.

ז) סעיף ג' 5 יגורס כדלקמן:

"משרד הבריאות ידאג למתן שירותים מתאימים לאזורי הפיתוח בסגנה לקרנם ככל האפשר לרמת השירותים הניתנים בשאר ישובי הארץ. משרד הפנים ומשרד הבריאות יכינו תוך חודשיים הצעה לביצוע החלטה זו ויגישו אותה לוועדת השרים."

ח) סעיף ג' 6 יגורס כדלקמן:

"במתן מענקים לעיירות הפיתוח יתחשב משרד הפנים בגודל הישוב."

ט) לאשר סעיפים ג' 7, 8, 9, 10 ו-11.

י) סעיף ד' 1 יגורס כדלקמן:

"מאשרים בכפוף ל"תכנית ארצית", תוך התאמת מחויבת המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הוועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970."

יא) וועדת המשנה בראשותו של שר התיירות תבדוק מחדש את פרק ד' מלבד סעיף 1.

יב) במקום פרק ה' יבוא: "משרד ראש הממשלה יעקוב אחרי ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה."

יג) השרים ע. גוברין וה. צדוק יבדקו וינסחו את החלטות וועדת השרים.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 17:59

c) Copy z' 2 Yiron Cryptic:

"Are theare matter nearer the moon [X] or north Forest Fire."

d) Copy z' 3 Yiron Cryptic:

"Short Merlin stood an acorn Easter Sunday, as the Saxons stay the Ancient Eastern Easter Sunday. Their Easter was Merlin Bridal Crown Saint Saxons and Yorick.

Creature Feminine Artful Yiron.

Ever Merlin Yiron Church Merry Ere Artistry Have Summon Crazy Baton Ye."

e) Copy z' 0 Yiron Cryptic:

"Ever Merry Year Town Garden Every Stone Castle Water Point Master Theory Knight Yiron Ever Artful Yiron Church Bread Have Merry Easter Saint.

Church Music Yiron Castle Bread Ever Merry Stone Castle Point Master Theory Knight Easter Saint.

Queen Mice Dance Town Have Or Ever Artful."

f) Copy z' 1 Cryptic 2 x 4 Ear It Nine Equal z' 1 Y' Four Merry Age-Carried Artful Make "Bad Yiron".

g) Copy Copy z' 5.

h) Copy z' 0 Yiron Cryptic:

"Hurt Answer Town Many Artful Answer Water Bread Cause Fire Cat Queen Iron Secret Orange Comb Quiet Nine. Quit Mice Cause Accident Art Artful Make Bad Future Baton Ye Water Bread Queen Secret."

i) Copy z' 0 Yiron Cryptic:

"Knee Queen Church Artful Yiron Make Nurse Silk Heavy."

j) Chop Copy z' 7, 6, 0, 02 Y-CL.

k) Copy z' 2 Yiron Cryptic:

"Ancient Comb Bridal Ancient", Her Mouse Choice Nature, An Busy Weapon Water Of Ye Mouth Accelerate Easter Narrative Cook Only Hurry Of Narrative Creature Narrative Yiron."

l) Copy Queen 2 Water Of An Ancient Hour, Make Ancient, Y' Bell Art: 1.

m) Copy Art Y' Yiron: "Quiet Bad Answer Yiron Ancient Artful Computer Of Enter Ancient."

n) Copy n. Every Ox. Hurt Hour Treaty An Orange Hour Hour.

o) Copy z' 2 Yiron Cryptic:

סודי

פרסי - בל

הישיבה השתים-עשרה של ועדת השרים לענין
פיזור האוכלוסיה שהוקמה על פי החלטה
מס. 132 של הממשלה מיום
כו' בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

יח' בתמוז תשכ"ה - 18.7.65

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר
י. אלון (בחלק הראשון של הישיבה)
ח. גבתי
ע. גוברין

נערכו השרים: מ. ספיר
ח.מ. שפירא (בחוץ לארץ).

ז. ארן - שר התנוך והתרבות (עד סעיף התנוך)
ח.י. צדוק - שר המסחר והתעשיה והעיתות
י.ש. בן-אהיר - סגן שר הפנים והבריאות
ש. צויגריך - מזכירות הממשלה
א. אגמון - משרד האוצר
ש. אמיר - משרד המסחר והתעשיה
י. ארנון - משרד האוצר
א. בורוכוב - הרשות לתכנון כלכלי
א. ברוצקוס - משרד הפנים
י. גדיש - משרד התנוך והתרבות (עד סעיף התנוך)
ד. סנה - משרד השיכון
ח. לב-כוכב - משרד העבודה
מ. סילברסטון - משרד הפנים
ע. קמיר - משרד ראש הממשלה
א. שמואלי - משרד התנוך והתרבות (עד סעיף התנוך)
י. תמיר - משרד השיכון

על הפרק:

הסלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה
(הועדה הבינמשרדית הוקמה על פי החלטת ועדת השרים לענין פיזור האוכלוסיה מיום
ב' בשבט תשכ"ה - 3.1.65)

למנהלים. איני אומר שיתנו להם דירות בכלל חנם לגמרי. אבל אם יגידו, נניח, שמנהל בית ספר הממשיך ללמד שם ארבע שנים, יצטרך אחרי תקופה זו לשלם רק שליש משכר הדירה, הרי זה בפירוש כאילו אתה מגדיל לו את המשכורת, אבל לא משכורת בכסף אלא בשווה בסף, או שתתן לו הלוואה כזאת וכזאת בתנאים כאלה וכאלה, למספר שנים כזה וכזה וברביות כזו וכזו ואחר כך יוכל לפדות את ערך הדירה. זה דבר העלול למשוך ולרתק אותו למקום.

לא חכינו ברעיון זה עד לכינוס הועדה לפיזור האוכלוסיה. היה לנו כבר מגע בענין זה עם משרד השיכון. ניהלנו משא ומתן עם מר שנה, שיהיה בריא וחזק לאורך ימים. הסכמנו כבר עם נציגי משרד השיכון על הקמת 250 דירות באזורי-הפיתוח מאותה הקטגוריה שאני מדבר על אודותיה. אני מקצר. (רה"מ ל. אשכול: אני רואה כבר !)

בשיחה האחרונה דיבר אתי מר שנה על כך שאדבר עם שר האוצר על כך, שהוא יסכים לכך ואז זה יעבוד כאילו לחקציב משרד השיכון. לזה אין לי כוח. אני רוצה להעזר על ידי ועדת השרים לענין פיזור האוכלוסיה, זאת אומרת לריתוק האוכלוסיה, עוד לפני שהולכים חדשים לשם, שלא יברחו אלה שישנם שם. וזה קשור עם חינוך, וחינוך מרפס בענין זה מקום חשוב. אני מציע, שיוציאו את כל הסוגיה הזאת של דיור המורים ממשרד החינוך שאין לו כוח לכך ויעבירו אותו לועדה זו, שהיא לפי החומר שהגישה עושה רושם רציני ושהיא תהיה רצינית גם לגבי הדבר הזה, שכל הבעיה של דיור למורים ומנהלי בתי הספר באזורי-הפיתוח תיבנס למסגרת ולתחום של דיוני הועדה הזאת.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> יש לי הרבה נימוקים נגד זה. זה יתחיל במנהלים וייגמר בכל האנשים שם. זה מוכרח להגמר בכל האנשים שם.

<u>השר י. אלון:</u> יש משהו בהערתו של ראש הממשלה שזה עלול להרחיב את מספר התובעים, אבל לא את כל התושבים. לכל היותר אני מתאר לי שגם רופאים ירצו תנאים כאלה.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> מדוע לא כל התושבים ?

<u>השר י. אלון:</u> לתושבים אתה נותן הנחות במסים ועוד.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> גם האחרים מקבלים הנחות כאלה.

<u>השר י. אלון:</u> יש קושי מיוחד עם המקצועות החפשיים, ביחוד עם מורים ורופאים.

המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

ראש הממשלה ל. אשכול: בישיבה הקודמת הגענו עד לעניני שיכון. מי רוצה משהו להגיד בענין זה ?

השר ז. ארן: יש לנו באזורי-הפיתוח שעוד אגיע אליה לכשנדבר על עניני-חנוך. הבעיה הראשית היא: כיצד מגבירים את כוח-המשיכה של אזורי-הפיתוח למורים, שירצו להתיישב בהם ? ישנה שורה של בעיות שאדבר על אודותיהן כאשר אדבר על עניני חנוך. אבל כאשר מדברים על שיכון, מן הנמנע שבכל מערכת הפעולות של השיכון לא תיכנס בתור חלק אורגני שאינגו נזקק לחקציב של משרד החנוך, זאת אומרת תקציב המדינה, שאלת דירות בשביל מנהלים ומורים בתנאים מסויימים. מתכוון אני לדירות-שרד.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זאת אומרת דירות-שרד?

המזכיר ש. צויגרין: דירות ממשלתיות.

השר ז. ארן: בתוך אזורי-הפיתוח וישובי-העולים המצב הוא כזה, ששליש מכל המנגנון הלימודי מתחלף בכל שנה, וזה אסון. איני צריך להסביר זאת. חלק ניכר של מנהלי בתי הספר מתחלפים. עד שאתה משיג מנהל בית ספר, ומנה הוא כבר מתחלף. כדי לרתק אותו למקום, כדי לחבב עליו את המקום - יתכן ואילו היו דירות ממשלתיות שם והיו אומרים, הנה יש לך דירה כל זמן שתלמד שם, במקום חזה תהיה לך דירה חנם או כמעט חנם, שיצטרך לשלם משהו, היה זה אולי משפיע.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זאת אומרת חנם ?

סגן השר י.ש. בן-אהיר: בשכר-דירה סמלי.

השר ז. ארן: אתה אמנם מתקומם נגד זה. איני מחפלא שאתה מתקומם. אתה לא כל כך קרוב לחלל כפו שנמצא משרד החנוך. ויש שם חלל עמוק. לא נבריא את החנוך שם על אף כל מה שאנחנו עושים, אם לא יהיו לנו שם מורים ומורים שיתמידו. הוא הדין לגבי מנהלי בתי ספר.

באזורים, שאני מדבר עליהם, יש כ-4,000 מורים וגננות. איני יכול להציע לממשלה לתת 4,000 דירות חנם. אבל הירות והמפתח בבית הספר הוא בידי המנהל, לפיו ישק כל דבר, אם בכלל יש לו שפתים, אם הוא שווה איזה דבר, צריך לראוג בפיוחד לדירות

[illegible]

[illegible]: [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible]

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

אני זוכר שאפילו במושבה שנולדתי בה וגדלתי בה, היה הכורה שבא מהעיר הגדולה לשלש ארבע שניים מקבל מהמושבה דירה בחשלום סמלי.

ראש הממשלה ל. אשכול: מחברת פיק"א.

השר י. אלון: אותו הדבר לגבי רופא וחוכשת. נדמה לי שזה יכול להיות איזה חמריץ חשוב.

ראש הממשלה ל. אשכול: וודאי הכל יכול להיות חמריץ חשוב.

השר י. אלון: ביחוד לגבי מורים צעירים.

ראש הממשלה ל. אשכול: שר התנוך מדבר על מנהלים.

השר ז. ארן: וגם זוגות צעירים.

ראש הממשלה ל. אשכול: וגם אלמנות וגרושים.

השר י. אלון: זה לא יגיע לסדר גודל גדול.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא מדבר על 4,000.

השר י. אלון: לכל הארץ.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: איני יודע עד כמה שזה פועל, אבל אני תחת הרושם שברוב המקומות משרד השיכון כשהוא בונה, מעמיד מספר דירות לרשו הרשות המקומית והיא מעבירה אותן לאנשים כאלה כמו מורים ומנהלים. הייתי רוצה לשמוע עד כמה זה פועל. לי היה רושם שזה נעשה.

השר ע. גוברין: זה פועל במשטב ידוע.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: זה פותר את הבעיה במדה מסויימת או לגמרי לא, או שיש כאן הרחבה העניין ?

ראש הממשלה ל. אשכול: אם זה פועל, הרי זה טוב.

השר י. אלון: הכוונה היא לא לתת להם מתנה אלא לתת להם לגור בדירה, כל זמן שהם יושבים שם. אם הם עוזבים את המקום, הדירה חוזרת להיות רכוש המדינה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם אומרים לבנות בתים ואין מכריחים אותם לקנות אותם ותאיש משלם שכר דירה - על זה איגני מחווכח.

אבל במשך הזמן זה יהיה כמו עם ועדת ג'וביץ. קודם כל אומרים: תן למי שהולך לספר שכר

גבוה יותר ב-60%-70%. אחרי כן שוכחים שגם שכר הדירה הוא סבלי, והורים אינם משלמים שכר לימוד בעד ילדיהם. עכשיו הכוונה שזה יהיה בקיבוצים-חפיתוה ובמושבי-העולים.

משך ז. ארן: בתחום 40%.

ראש הממשלה ל. אשכול: אחרי כן יש מקומות שבהם יש עדיין מבוי סתום. אם יש מבוי סתום, ודאי גם הם מבוים סתום. אתה משלם בילדין כדגש משכורת, ואתה מוסיף על המשכורת זה וזה וזה. האם כל זה אינו מצטרף לחשבון ? והמדרגה תמיד נוכה, תמיד הוא "מקופח". אם יהיו בתים, צריך להיות מישהו על הבתים. למנהל בית ספר נתוצה דירה של 3-4 חדרים. מר סנה, נניח שהוא זקוק לדירה של 3 חדרים לפחות. כמה עולה דירה כזאת ?

מר ד. סנה: 30,000-25,000 ל"י.

ראש הממשלה ל. אשכול: המכוס הזה ודאי קרוב יותר ל-30,000 ל"י. ומבאי המשלום הם נותנים, לפנים רבות, בריבית מינימלית.

אם אתה רוצה לחכור דירה כזו, כמה אתה משלם ?

מר ד. סנה: באזורי-חפיתות אנחנו בונים דירות גם בעד המנהלים. הזיכות תזא רק על חבאי-הרכישה. אנחנו נותנים את ההלוואה לעשר שנים בריבית של 8%.

ראש הממשלה ל. אשכול: בא מורה לשם ואינו רוצה לקנות את הדירה, כי אינו יודע אם יישאר שם. אין אומרי: תן לכורה ולמנהל בית הספר דירה, ובשכר דירה סבלי. אני שואל: באיזה שכר דירה עולה דירה כזאת ?

מר ד. סנה: דירות כאלה לפי הסטנדרט הדרוש למורים ולמנהלים לא נוכל לבנות על יסוד שכר דירה העניע ל-100-200 ל"י לחודש. לא נוכל לעשות את זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: בחיפה איזה שכר-דירה הוא משלם ?

מר ד. סנה: דברים כאלה אינם קיימים בחיפה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש לו דירה בחיפה. הוא מפקיר את הדירה או מקבל דמי מפתח בעיסו. אחרי כן יבוא אליך שתתן לו דירה כמעט חנם. מדוע זה מגיע לו ? אם הוא גר בתל-אביב או בחיפה ומקבל משכורת ומשלם שכר

דירה, כמה זה יעלה לו ?

<u>סר ד. סנה:</u> 200 ל' לחודש.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ומה אתה נותן לו את הדירה בשכר דירה של 100 ל' לחודש ? אם אתה רוצה שתינתן לו תוספת של 100-200 ל' באמצעות השיכון, אפשר על כך לשר האוצר, וזה יגיע לתקציב. גם לו יש תקציב. אומרים לך: אתה צריך לבנות שיכון, התקציב הוא כזה וכזה, יש תוצאות מזה. אני מסכים לא להכריח את המנהל לקנות את הדירה, אבל לתת לו אפשרות, שאם כעבור שנתיים או שלש ירצה לקנות את הדירה, ייכנס בחשבון כל מה ששילם על חשבון שכר הדירה.

<u>סר ד. סנה:</u> כך עושים.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> מה תהיה התוצאה ? מיד אחרי זה יבואו עם כל הרבנים והשוחטים וכל כלי הקודש ואחרי כן כל מה שיש אצלנו. אנחנו עוסקים עכשיו בשיכון, והשיכון צריך ללכת לפי דרכיו ולפי ענייניו. אין זה עניינו לתת תרומות והקלות. אם נרצה, יקנה האוצר 10 דירות בכסף אחר וניתן למנהלים.

<u>השר ז. ארן:</u> העניין הזה של מתן דיור נוח בתנאים נוחים וכו' איננו מטעם ישראלי. עושים זאת גם בארצות אחרות לגבי מקומות מרוחקים, שעורים אינם רוצים ללכת לשם. זהו חזיון עולמי. עושים זאת כלפי מורים. והמסר-מורים זוהי מכת-עולם ולא מכת-המדינה. אפילו בכנסת אתה יכול להשיב תחיקה מתאימה, שצריך לעשות זאת לגבי המורים. מורים זה איזה דבר שונה.

<u>סגן השר י.ש. בן-אהרן:</u> ורופאים !

<u>השר ז. ארן:</u> הרופאים הם מעשים ואלה אלפים. אני חשבתי כי כאשר מדברים על תכנית של שיכון, מוכרחים לשלב בתוך זה, על יסוד בירור, את ענין הדיור למורים ולמנהלים. איני אומר לך שרק זוהי ההצעה. יבררו ויכינו תכנית לשיכון ויקחו גם את זה בחשבון, שזה עונה על הצורך הכולל של פיזור האוכלוסיה, ועובדי ההוראה זה איזה ענין מיוחד.

<u>השר ע. גוברין:</u> הערה אחת לגבי השאלה של החנוך. הדבר איננו נוגע למשרד החנוך בלבד. אני מכיר את המורים. אבל חנה ישבו חזיון: במשך שנתיים וחצי עזבו את אזורי-הפיתוח 48,000 נפש. מעפולה בלבד יצאו למעלה מחצי שנה ביום אחד

140 פרעל מביה חרושת שהוא אימן אותם, וכל פועל עלה לביה החרושת 300-400 לי. הבאת את העניין פעם לבירור, אבל לא הגענו לזאת.. אני מכיר את העניין רק מבחינת מהנדסים, כימאים ומנהלי בתי חרושת. הנה אנחנו מעבירים טוג כזה פרט למספר מצומצם של עולים עם בית החרושת לביה שאן. הם אומרים: תן לנו דיור אנושי ! היו לי שיחות מרובות אתם. ההרשמתי שאצלם קובע יותר שהדיור יהיה אנושי מאשר אם יפחיתו להם מהמשכורת 10-20 לי לחודש.

<u>השר ז. ארן:</u> ניכוי של 10-20 לי לחודש איננו חשוב.

<u>השר ע. גוברין:</u> אמרתי בפירוש שאיני יודע את הסודים. אני מדבר על מהנדסים, כימאים וכדומה. פעם פעמיים הבאנו כימאים לשפיגל. אמרה כימאית: בחדר הזה איני רוצה לחיות.

<u>סגן השר י.ש. בן-מאיר:</u> גם הסורים רוצים דיור וגם הרופאים.

<u>השר ע. גוברין:</u> לדעתי השאלה של דיור אנושי, כמו שהם קוראים לזה, היא קובעת יותר מאשר אם דירה תעלה חנם. דברתי עם מנהלי הלשכות וראשי העיריות, וזוהי דעתם.

<u>סר ד. שנה:</u> לפוש הזה של הסורים: אנחנו נותנים כל שנה, וגם החודש הזה נתנו, אירו מטות דירות של עולים למורים באזורי-פיתוח א' וב'. הבוע, בסיכום עם שר האוצר, נתנו 300 דירות של 54-60 מטר מרובע למורים בתנאי-שכירות כמו ש שיכונני עולים. אין פתרון לבעית הדיור למנהלי בתי ספר, כי הדירות הדרושות להם הן דירות יקרות, שמשפחי תקציב אי אפשר לבנותן בתנאי-שכירות. באותו רגע שהיינו מתחילים לתת האזורי- עיתות דירות כאלה למנהלי בתי-ספר, היינו צריכים סחר לתתן לרופאים, ואז לא היינו רואים אף פעם חזרה מרופה מהשקעה, כי שכר-הדירה שמקבלים מכסה היום רק את הוצאות ההחזקה ואת המסים העירוניים. אנחנו מקימים דירות בכל שנה במושבי-עולים, אולם כמו בכל דבר אין זה מספיק. אבל בסך הכל צריך להגיד שבניגד תוך שנתיים שלש שנות-תקציב ללא עולים בעיירות-העיתות 7,000 דירות לותיקים שעברו לשם ולזוגות צעירים. נוסף לזה נתנו תוך שלש שנים מתוך שיכוני העולים כ-3,000 יחידות-דיור בעיקר לזוגות צעירים בני המקום.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> למה אתה מספר לו את כל זה ? הוא מדבר על מורים ועל מנהלים.

מר ד. שנה: זה מצא את פתרונו החלקי.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא מדבר על החלק שלא מצא את פתרונו.

חשר ז. ארן: איה הדירות של 48,000 שעזבו את עיירות-הפיתוח ?

מר ד. שנה: המספר אינו נכון. חלק חזרו או אחרים נכנסו במקומם, אין שם אף דירת ריקה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מישהו מצא לו משרה טובה יותר בתל-אביב, הוא הולך לשם. איננו יכולים להתאכזר לו, אחרי כן בונים לו שם עוד הפעם דירה. כך היה גם בהתישבות, בנינו לפעמים לאותו האיש שלש פעמים.

אתה אומר שנותנים למורים דירות של עולים בתנאים טובים. כאשר המשפחה קטנה, מספיקה דירה של 2 חדרים. מורה צריך חדר אחד שיוכל לקרוא בו ספר ולהכין לשעורים. משרד השיכון במחלה מכבודו יגיד שיבנה גם דירות של 3-4 חדרים, ואל המספר לי שזה אינו יכול להיות באותו שכר. הנה בחיפה הוא לא ישיב אותה משכנתא שאתה נותן לו ובאותה רבית. פה זה עולה לו בזול יותר. אבל בעיקר הוא רוצה דירה אנושית. אדם אינטלגנטי, איש המקצועות החפשיים רוצה לגור בבית טוב. אני רק התקוממתי נגד זה שרוצים לתת לו את הדירה תמורת משלום סטלי, פירוש הדבר מתנה של 200 ל"י בלי ניכוי מס הכנסה. וודאי גם אתה שר החנוך לא התכוונת לכך. אבל ברור שנהיה מוכנים לבנות דירות כאלה כפי שהיינו בונים בישובים שלנו גם לרופא. כך בנו למשל בדגניה לרופא דירה בת ארבעה חדרים בשעה שלחבר בנו רק דירה בת חדר וחצי. אבל העובד צריך ממשכורתו לשלם שכר דירה. אם אחרי 3-4 שנים ירצה להשאר שם ויאמר "אהבתי את אדניי" וירצה לקנות את הבית - יקנה אותו ואתה תכניס בחשבון את שכר הדירה ששילם תוך 3-4 שנים.

יש לבנות דירות טובות לאנשים הללו כשזקוקים להם במקומות. יש להשקיע כסף כדי לבנות בתים יקרים יותר. אולם צריך לזכור שזותי וודאי הוצאה פי שנים או פי שלשה מבניית דירות רגילות, ואת המשכנתא הרי תתן לו באותם התנאים המלכתיים. הרי גם אם ישלם, יעלה לו חדבר בזול יותר מאשר אם הוא משלם באיזה מקום אחר כשהוא גר בדירה.

ארן, העלית את השאלה. אבל כאן אינם יכולים להחליט על כך.

השר ז. ארן: יש לי הצעה קונקרטית שבעניין זה שאנחנו מדברים על אודותיו, יברר נציג משרד השיכון את הדבר עם נציגי משרד האוצר ויגבשו הצעה קונקרטית. קשינו איזו עבודה מכינה בקשר לזה.

המנכ"ל י. ארנון: אני מציע שגם האוצר יהיה בשלב זה פעיל בדיונים האלה.

מר ד. פנה: תמיד האוצר משתתף.

השר ז. ארן: זה אינו מוצא חן בעיני, אבל אני מסכים.

ראש הממשלה ל. אשכול: מזה אין מנוס כל זמן שיש לנו אי אלו פרוטות לבנות שיכונים. כשלא תהיינה לנו פרוטות, יהיה מנוס.

השר ע. גוברין: לפרק ב' "שיכון" סעיף 1 אני מציע תיקון. אני מציע שנאמר רק את החיוב, היינו "יש להפנות לאזורי הפיתוח (עדיפות א-ג בתוספת ירושלים) לכל הפחות 60 אחוז מן הבניה לשיכון עולים". איני צריך לפרש מה לא אעשה. יש אימוא לומר את הצד החיובי, ללכת בדרך החיוב..

השר ח. גבתי: כפי שכתוב זה גם לא חיובי.

סגן השר י.ש. בן-אהרן: מה פירוש כאן "לרבות רמלה, לוד וכו'" ?

השר ע. גוברין: הרי זה נפתק.

סגן השר י.ש. בן-אהרן: אם אתה מוחק, האם פירוש הדבר ש-40% מן הבניה ילכו לתל-אביב ? אם אינך מצמצם, פירוש הדבר שזה הולך למרכז, לערים הגדולות. אני רוצה שיהיה כאן איזה דבר שיאמר שאין הכוונה ש-40% ילכו לתל-אביב.

ראש הממשלה ל. אשכול: את זאת בדיוק איננו רוצים עכשיו לומר, כי איננו רוצים להכנס בקרב עם כל מקום ומקום. אנחנו אומרים: לאזור החוף לא ילכו יותר מאשר 40%. אחרי כן יינתנו הוראות פנימיות למשרד השיכון מה ילך מזה לאיזה מקום. עכשיו מוחקים את החלק השני של סעיף 1 בפרק ב. בכל פעם שמישהו נוגע בתל-אביב, קופץ נמיר ומיד מוביל שבקושי הילודה בתל-אביב מכסה את ההפחתה ואת היציאה מהעיר. לוברין העיר נמוגה באוכלוסיתה.

<u>מנף ג. אנל:</u> מי מי מצא מנהגים מנוגדי אחד מהשני בעניין אחד, ואחד

מהם אינו מנהג טעות, אם אחד מהם נהוג מזמן רחוק יותר מזמנו של

השני הנהוג עתה.

<u>מנהג ר. אחדי:</u> אין אחד הנוהג נוהג יותר מחבירו אם נוהגים שניהם.

<u>מר ר. אבן:</u> אחד מהנוהגים מנהג.

<u>מנף נ. אנל:</u> אם נהגו שניהם, אין אחד מהם.

<u>רב אשכנזי ר. אחדי:</u> אחד אינו נוהג כלל ואחד נוהג כדברי שניהם,

כלומר מחצה לזה ומחצה לזה, שנים נוהגים.

<u>מנף ב. אחדי:</u> אחד מהנוהגים נוהג כדברי שניהם. אין אחד מהנוהגים

יכול לומר לחבירו, אחר אני נוהג כדברי ואתה נוהג כדברי, שאני

מהנוהגים זמן רב כמותך, ואתה נוהג כמותי.

<u>מנף ב. אבאי:</u> אחד מהנוהגים נוהג כדברי שניהם.

<u>רב אשי ר.ב. אי-אמר:</u> אם אחד הוא מנהג ואחד הוא מנהג, הרי זה מנהג.

<u>מנף ב. אבאי:</u> אין זה מנהג.

<u>רב אשי ר.ב. אי-אמר:</u> אם אמרו בית דין לאחד מהנוהגים אל תנהג

אין שומעין לו, אמרו לאחד מהנוהגים אל תנהג שומעין לו, אמרו

לשניהם אל תנהגו אין שומעין להם עד שיאמרו לאחד מהם נהג ואל

יבטל מנהג בית דין.

<u>רב אחא מדפתי ר. אחדי:</u> אם יש בדבר משום איסור אחד מהנוהגים

אין שומעין לו, אם אין בדבר משום איסור אחד מהנוהגים שומעין

לו, שהרי אמרו חכמים מנהג שעשוי בטעות אם יש בו משום איסור

אחד מהנוהגים אין שומעין לו, אם אין בו משום איסור אחד

מהנוהגים שומעין לו.

השר ע. גוברין: הוא סוען שזה עוד פיפי דיזנגוף ככה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אצלי יש דוקומנט חתום על ידי פרס. כשהייתי שר הארצר, הלך והתייעץ אתי, לא בלי רשות מבן-גוריון, שימכרו 6,000 דונם שהם הכנית ל', ביניהם שדה דוב, יתמכו את זה לשיכונים, והכסף יינתן לצרכי בטחון. שניה: כל הטוען נגד הכנית ל', אינו יכול להתפאר בהכנית מודיעין. הפסקנו את ענין מודיעין בראשית הדיבורים.

השר י. אלון: על כך תודה גם לי וגם לספיר.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני התלהבתי תחלה לענין מודיעין, אין זו תל-אביב. אחרי כן ראיתי מה קשן המרחק, צריך לבנות רק בביש ארבע-שערי וזותי תל-אביב.

השר ע. גוברין: אני מציע לנסח כך: "משרד השיכון ירחיב את הבניה באזורי הפיתוח, על מנת להכשיה שיכון לכל הזחיקים העוברים לאזורי הפיתוח."

ראש הממשלה ל. אשכול: פה אפשר לכתוב גם למורים.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: אני מבין שלא יהיה שום צמצום של בניה צבורית.

השר ע. גוברין: נאמר כאן "משרד השיכון יגיש תוך חדשיים לועדת השרים הצעה המפרטת ביצוע החלטה זאת". נחוץ לשבת ולבדוק לגבי כל מקום ולקבוע, פה אנחנו מרחיבים ופה לא. אנחנו מדברים על דרך החיוב, נאמר באור עקיבא אנחנו מרחיבים וברמלה לא, בנהריה לא.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: אבל הכוונה היתה שלא להרחיב אלא לצמצם את הבניה הצבורית ברצועת החוף. את זה אתה מרחיב ?

השר י. אלון: בניה ממשלתית זה דבר אחר.

ראש הממשלה ל. אשכול: משרד השיכון יראג לבניה צבורית באזורי הפיתוח.

השר ע. גוברין: ירחיב את הבניה הצבורית. בניה צבורית זולת בניה הנעשית על ידי מוסדות ממשלתיים.

ראש הממשלה ל. אשכול: חשבתי שהמדובר על בניני צבור.

מר ע. גוברין: משרד השיכון ירחיב את הבניה הצבורית הנעשית באזורי הפיתוח,

על מנת להבטיח שיכון לכל הותיקים העוברים לאזורי הפיתוח. אני מעמיד את הדגש על "לכל". או שההחלטה מופסדת או שאינן מופסדות.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> זה מתוך ל-60% או נוסף ל-60% ?

<u>השר ע. גוברין:</u> כאן 60% רק עולים.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> יתכן שאחרי זה לא ישאר לך כבר ולא כלום.

<u>השר ע. גוברין:</u> הכוונה שמתוך 100% של שיכון עולים בונים 60% באזורי הפיתוח. אחרי כן יש בניה צבורית מחוץ לבניה לעולים.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> בסדר.

<u>השר ז. ארן:</u> אני מציע להכניס לכאן "מורים"; זהו "ירק" כזה שאין דוגמתו.

<u>השר ע. גוברין:</u> אני בעד המורים, אבל אני מתנגד להכניס לכאן במפורש.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> אני גם בעד יתר הקצוות, אבל לא לתת להם דירות חנם.

<u>השר ז. ארן:</u> אז לא יצא שום דבר.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> פה אין כותבים "חנם".

<u>השר ז. ארן:</u> לא בקשתי שכרגע "יספרו" לי את התנאים. אבל בעניין המורים מוכרחה להיות איזו הכרעה פרינציפיונית.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> זה בדיוק אותו הדבר במקצועות אחרים. אתה אינך יודע, אבל אני שהננו רואה גם את יתר המקצועות, איני יכול לקבל את זה.

<u>השר ז. ארן:</u> אין זה ענין המורים, זה ענין הילדים.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> אין זה ענין המומחים אלא ענין הפועלים לעבודה. אם אין מומחים, אי אפשר להעסיק פועלים. ראיתי עכשיו מה המצב ב"פולגת".

<u>מר ד. טנא:</u> אני מציע להוסיף "למורים ולרופאים תהיה דאגה מיוחדת". כל היתר ייכנסו בתוך השם "ותיקים".

<u>השר ז. ארן:</u> אני מסכים שיהיה כתוב "למורים ולרופאים".

<u>מר ד. טנא:</u> יש להוסיף משפט "וראגה מיוחדת למשפחות מרובות ילדים". גם עושים זאת.

<u>סגן השר י.ש. בן-מאיר:</u> אני מקבל כל מה שנאמר. אבל אני מצטרף להצעתו של לב-כובב

בסעיף 2 פיסקה 1 במקום חריטא של 2. הוא מציע: "משרד השיכון יגביל את הבניה הצבורית ברצועת החוף המבוצעת בסיוע ממשלתי ישיר או עקיף לנושאים הבאים בלבד - בינוי משכנות עוני בהתאם לחוק המוצע; שיכון לעולים מוגבלים ולנושאים מיוחדים שמחליט עליהם ועדת השרים לענייני כלכלה, ובהיקף שיצויין בהחלטה."

<u>השר י. אלון:</u> כאן ניתנת חשיבה להסתייגות.

<u>השר ק. גוברין:</u> אני מציע כי סעיף ב' 3 יגרסה כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור סטנדרט הבניה ותנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים באזורי הפיתוח. במסגרת התכנית לפינוי משכנות עוני יש לתת השבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח. ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

ברור שזה יישיב לגבי המצב של היום.

<u>השר י. אלון:</u> הכוונה ברורה, הכתיב אינו ברור.

<u>השר ק. גוברין:</u> אתה יכול להוסיף "לעומת המצב הקיים היום".

<u>מר ד. סנה:</u> אם אנחנו אומרים שניטיב את התנאים, איני צריך לומר "לעומת המצב הקיים היום".

<u>השר ח. צדוק:</u> לשיפור הסטנדרט לעומת המצב הקיים היום.

<u>השר י. אלון:</u> זה אפשרי.

ה ח ל י ט ה כי סעיף ב' 3 יגרסה כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור סטנדרט הבניה ותנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים לעומת המצב הקיים היום באזורי הפיתוח. במסגרת התכנית לפינוי משכנות עוני יש לתת השבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח.

ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

[illegible]

[illegible]

[illegible]

<u>הקלאת רמת השידוכים</u>

<u>השר ז. ארן:</u> בתוך הנידונה הזאת המונחים לפניכם יש מה שמשרד החנוך הגיש ומה שמשרד העבודה הגיש. אני מוכרח להתייחס לדבר הזה בהערה אחת. אני מציע שכאשר מדובר על משרד העבודה ידובר רק על בוגרים. כל מה ששייך למתבגרים זה נוער, ושיפול בנוער הוא בסמכותו של משרד החנוך, בין אם המדובר על חנוך מקצועי ובין אם המדובר על מתן השכלה עיונית. זוהי הצהרה.

<u>השר י. אלון:</u> אני רוצה רק לתקן.

<u>השר ז. ארן:</u> אתה מתקן אותי כבר שנתיים.

<u>השר י. אלון:</u> ותכיכות ?

<u>השר ז. ארן:</u> על תכיכות אין ויכוח. כל עוד שיגאל אלון איננו שר החנוך, הרי כל מה שנוגע לנוער שייך למשרד החנוך. כאשר הוא יהיה שר החנוך, יעשה אחרת.

עכשיו אני מדבר על מה שמדובר בענין החנוך, ואני רוצה להביא דבר לתשומת לבכם. עובדה היא שב-55 מקומות ישוב בכל אזורי-הפיתוח יש תכנית הלכה למעשה של הקמת 55 בתי ספר על-יסודיים. זה ייעשה בתחום של 3-4-5 שנים על סמך ארנון 100,000,000 לי שיבואו מהאוצר, ממעל הפיס ומתורמים. זהו דבר ריאלי. 55 בתי ספר על-יסודיים אלה צריכים להקיף כמה רבבות תלמידים. מהם תשעה בניינים הם כבר בבניה. מ-55 אלה ישנם כ-10 בתי ספר מקצועיים, 3-4 בתי ספר עיוניים בפתרוש. כל השאר הם בתי ספר מקיפים, כלומר שיש בהם גם מגמה עיונית וגם מגמה מקצועית. 60% מהתלמידים ילמדו מקצועות.

<u>השר י. אלון:</u> זה כולל עד גילאי כתת יב', כלומר עד גיל הצבא ?

<u>השר ז. ארן:</u> כמובן.

<u>השר ח. צרוק:</u> מה כבתי ספר אלה מספר התלמידים ?

<u>השר ז. ארן:</u> 45,000-40,000. כלומר כיום אין עדיין המספר הזה, כיום הם גדליסכיום יש לנו בכל אזורי-הפיתוח בבתי ספר על יסודיים קרוב ל-14,000 תלמיד, עד שנת 1970 יגיע מספרם ל-45,000 בערך. כל מה שאנחנו עושים עשה זה - ומה הושקעה עבודה עצומה - הוא להכשיר את יכולת הקליטה של הדור הצעיר ההולך וגדל בתוך זה.

אני מדבר עכשיו באופן תמציתי על דברים שהושקעה בהם עבודה עצומה. איני מדבר עכשיו על תכניות בכלל. בזה אפשר לרפר את כל הגלובוס. אני מדבר על דברים שיש כיסוי מאחוריהם. זהו הבסיס של כל הדבר.

בענין בתי ספר מקצועיים ובענין ליפוד המקצוע נכנסנו לתקופה חשובה בקשר להתפתחות המשק. לא אתייחס בזה עכשיו לקיברנטיקה ולאוטומציה במדינת ישראל. אנחנו עדיין רחוקים מזה, אם כי נכתבים על כך מאמרים רבים. אבל אין כל ספק שבית ספר מקצועי כיום צריך להכיל גם ליפוד עיוני. אין זה מה שיקבל חזן סיפרו: כאשר היה בצבא הפולני, היה הסרג'נט צועק: "אין זו אוניברסיטה, פה צריך להשוב". בבתי הספר המקצועיים כיום צריך לחשוב. אין זה כבר ענין למפגרים. זוהי בכלל דרך המלך. אם אתם מדברים על ריתוך למקומות, הרי המדינה נכנסת לענין זה באופן חזק. זה דבר אחר.

דבר שני, וזה כתוב פה: "ירחיב רשת בתי-ספר על-יסודיים, מקצועיים ומקיפים לקלוט בוגרי בתי-הספר היסודיים". רציתי לקחת קודם את הענין בעד הקרנים. מה שכתוב בפרק 1 סעיף א "ירחיב התנוך לגילאי 3-4", אין זו תכנית תיאורטית. אנחנו מכניסים כל שנה עד 3,000 גילאי 3-4.

<u>השר י. אלון:</u> גנונים.

<u>השר ז. ארן:</u> נשקיע כמה מיליוני לירות בהקמת מבנים. רובם הסבירו יהיה מיועד לעדות המזרח. התחלנו בזה לפני שנה.

<u>השר י. אלון:</u> תעשר זאת בקירבת מרכזי-תעשיה ואז תוכלנה האמהות ללכת לעבוד.

<u>השר ז. ארן:</u> המדובר על שיטות-עבודה מעניינות מאד ומשובות מאד להעלאת רמת בתי-הספר המעונים פיתוח. יום למודים ארוך יכיל משנת תשכ"ו למעלה מאלפיים כתות.

<u>השר י. אלון:</u> רק באזורי-פיתוח ?

<u>השר ז. ארן:</u> בעיקר.

שיטת-התקבצה תקיף למעלה מאלפיים כתות, היינו כמעט מחצית הכתות. החל משנת תשכ"ו אנחנו נכנסים בכפות ב'8ת' להגברת קריאה וחשבון, דבר שיקיף באותה שנה כ-20,000 תלמיד. המדובר על ילדי ישראל, אתם יש לנו קואליציה בלתי

מתחלפת. ענין גילאי 3-4 הוא דבר רציני מאד.

ראש הממשלה ל. אשכול: חיש עורדים על הסעיף הזה ? כולנו מתלהבים לענין.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: איני רואה כאן מלה על ספריות.

השר ע. גוברין: יש.

השר ז. ארן: ענין הספריות מתקדם והולך.

השר ע. גוברין: אני רוצה להעיר כי הוועדה הזאת בהשתתפות באי-כוח משרד החנוך הקדישו לענין די זמן. כל מה שהר החנוך ביקש וכל מה שכתוב פה נושת ומוסכם על ידי כל הוועדה. אין איש עורר על כך פרט לסעיף אחד שעליו עורר שר החנוך, ואני מתפלא שאין הוא אומר זאת. יש לך ערעור רציני. כתוב בפרק 2 סעיף ח: "ידאג בשיתוף עם משרד השיכון לאספקת דירות בתנאים נוחים למורים באזורי הפיתוח".

השר ז. ארן: על זה דברתי כבר קודם בסעיף השיכון. אחרי כן סיכמנו בהצעה שתהיה ישיבה משותפת.

השר ע. גוברין: זה חל בעיקר על משרד החנוך ויחול על עוד מספר משרדים. כאשר מחר זה יפורסם או כאשר יקראו זאת מחר אנשי אזורי הפיתוח כל מה שכתוב פה, חרי גם אלה הבקיאים במה שנעשה בישובים, לא יבינו זאת אם לא תבוא הסברה לתכנית כפי שנקבל אותה.

השר ז. ארן: נספר כבר מה שאנחנו עושים.

השר ע. גוברין: אני מדבר גם על משרד החנוך וגם על כל יתר המשרדים. צריך לספר במפורש מה עושים כיום באופן קונקרטי ומה עלולים לעשות כחוצאה מתכנית זו. אני מפנה את תשומת לב המסובים לכך שבאזורי-הפיתוח לא ידעו מה זה. אני מציע שנמסור ליושב ראש הוועדה לפיזור האוכלוסיה שידאג לכך כי כל משרד ימסור מה הוא עושה עכשיו באופן קונקרטי ומה הוא עלול לעשות לפי התכנית. אחרת זה רק יהיה נייר בעלמא. כך למשל כתוב בסעיף ו' "ימשיך במבצע ביעור הבערות ותקנית השכלת יסוד". איני יודע מה זה, יכתוב "עסוקים בכך אלה ואלה". כן גם בענין תניכות. צריך להוסיף להבהרת הדברים מה קיים ומה התכנית הזאת תוסיף באופן ממשי.

השר ז. ארן: יותן לי להשלים את האינפורמציה שלי בדבר שאינו כתוב פה. אני כבר יודע את זאת, אבל אתם אינכם יודעים.

ראש הממשלה ל. אשכול: הצרה היא שאינך יודע מה אנחנו יודעים.

השר ע. גוברין: מר גדיש סיפר בפורט.

השר ז. ארן: הקימונו ועדה לאזורי-הפיתוח, ועדה שצריכה לעבד תכנית למתן השבות למורים אשר יתפזרו באזורי-הפיתוח. הועדה הזאת עבדה בכמה כיוונים, כלומר את עבודתה בנתה בכמה כיוונים: א) שאלות הדיור, שאלות השבות בשכר דירה; ב) בשאלת התחבורה של המורים; ג) בשאלות ההשתלמות.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם יש דירות, אין צורך בתחבורה.

השר ז. ארן: אין סינכרוניזציה בענין זה. יש שאלה של תחבורה, כאשר המורה צריך לנסוע למשל מירושלים לפרוזדור או ממקום אחד לשני. אנו רוצים שזה לא יהיה על חשבונו אלא על חשבוננו. כמו כן עמדה השאלה שלאחר ארבע שנים יקבל מורה שנת-שבתון ללמוד על חשבוננו. אני מדבר כרגע על הצעות ולא על החלטות. עומדת שאלה של הלוואות, לאחר שאחרי שמורה יושב ארבע שנים במקום כזה הוא יוכל לקבל הלוואה עד לסכום של 5,000 ל"י, אם לצרכי דירה ואם לצורך רכישת מכונת כביסה וכל מיני דברים הקשורים בכך.

ראש הממשלה ל. אשכול: עם סלביזיה !

השר ז. ארן: והלוואה זו תינתן לו בתנאים מסויימים, למשלם במשך שנים, ואם הוא ימשיך ויתמיד באותו מקום, זה הופך למענק, ואם הוא איננו ממשיך ועוזב את המקום, יצטרך להחזיר את ההלוואה. כרגע איני מכניס את הסמר בהצעות קונקרטיות. אבל יש לנו ועדה שעיבדה תכנית. באנו בסגר ובמשא עם האוצר על כל סעיף וסעיף, מה אנחנו יכולים לעשות במיוחד למען עובדי-התוראה במקומות האלה, שמצד אחד לא יעזבו אלה היושבים שם ומצד שני זה ימשוך זרגות צעירים וכו' ללכת לשם. הענין הוא על האבניים. התשבות האלה לפי התכנית שהוגשה לנו צריכות לעלות בסכום של 2,000,000 ל"י לשנה. איש לא יישבע שזה יהיה בדיוק 2,000,000 ל"י, זה יכול להיות 1,000,000 ל"י ואולי 1,500,000 ל"י או 2,500,000 ל"י. חשוב מה יהיה היחס שלכם לענין. והוא יהיה הרבה יותר חמור אם תדעו מה המצב באזורי הפיתוח לגבי מורים ומנהלי בתי-ספר. יש לנו כבר מספרים בדוקים מה המצב שם מבחינת בלתי מוסמכות של מורים והתחלפות כל שנה, וזה תורס.

איש אינו חושב שמה שאנחנו מציעים זוהי פנציאה. עובדי-ההוראה שם ברובן בנות. היימי בכנס של 2,500 סמינריסטיות שכינסנו אותן. השלחי עליהן את כל קסמי הדרויים , וזה עשה רושם. אבל כאשר אתה מדבר עם בנות שהלכנה לשם ואתה מספר להן על בעלות על דירה, תרי בת אחת אמרה לי: אותי מעניין בעל ולא בעלות על דירה. זהו הדבר הרציני ביותר. זוהי שאלה של זוגות. בכלל יש פה שורה של דברים, שאם אנחנו רוצים לרתק עובדי-הוראה למקומות כאלה, עד כמה שהדבר הזה ניתן, תרי אנו מוכרחים שוב לאמץ לנו את הנקודה הזאת: שאלת המורים שאני.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> מורים הרשע נא !

<u>השר ז. ארן:</u> זה קשור עם שאלת פיזור האוכלוסיה, ואני רוצה שהחנוך ייבנה על העניין הזה.

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> אני בכל זאת ממנה את חשומת לבכם לכך שיש לנו פה דבר שבבחב, שעליו עבדו אנשים רבים, ועכשיו עומד העניין לפני אישור סופי.

<u>השר ח. גבתי:</u> בפיסקה 1 סעיף ג כתוב: "ישתתף בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר היסודיים". גני הילדים - אני מבין. אבל מה פירושו שמשרד החנוך ישתתף בהחזקתם של בתי-ספר יסודיים ? תרי אלה בכלל על חשבונגו.

<u>השר ז. ארן:</u> התשובה היא פשוטה מאד. בהחזקת בתי-הספר היסודיים ישנם שני שותפים: משרד החנוך והרשות המקומית. ישנן רשויות מקומיות שאין להן כוח לשאת בחלקן בהחזקת בתי הספר, ובתי-הספר האלה נקראים "בתי-ספר מוחזקים", כי ביחס לאותו החלק שהרשויות המקומיות צריכות להכניס, אנחנו באים במקומן.

<u>השר ח. צרוק:</u> עכשיו הנוסח אינו ברור.

<u>השר י. אלון:</u> בעקבות ההערה של גוברין אני מוכרח לומר: יש לנו כשרון עצום למעשה, אבל בכמה וכמה תחומים אין לנו כשרון להביא לידיעת הצבור את גודל המעשה.

<u>השר ח. גבתי:</u> אילו היתה שלבידית !

<u>השר י. אלון:</u> למשל הידיעה שפורסמה ברדיו על הודעת שר החנוך בעניין בתי-הספר בעיירות הפיתוח וישובי-העולים. ראיתי היום תגובות של אנשים

שפגשתי. הייתי רוצה שלא נסתפק בקבלת ההלטות סובות המנוסחות בצורה כזו שעושים ויעשו. אבל לא די שרק אלה הנהנים מכך ידעו על כך.

ראש הממשלה ל. אשכול: זה אינו שייך לכאן, תדאג ליחסי צבור.

השר י. אלון: התכנית מצויינת.

הייתי רוצה שבכל מקום שכתוב "בתי ספר מקצועיים ובתי ספר על-יסודיים" יהיה כתוב גם "בתי ספר חקלאיים".

ראש הממשלה ל. אשכול: אפילו אם לא יבנו אותם ?

השר י. אלון: זה כולל לא רק ערי-פיתוח אלא גם אזורי-פיתוח.

השר ז. ארן: מסכים.

השר י. אלון: אני מצטער ששר התנוך מצא לנכון לפתוח את הויכוח מחדש על סמכות. יש גם נסמה. אני רוצה שיהיה כתוב בפרוטוקול: לא חרגתי כמלוא הנימה מכל מה שהיה מקובל במשרד העבודה לפני שבאתי לשם. אבל מה יש לדעתי בסעיף ה' דבר שלדעתי הוא בזבוז. מה הבזבוז ? מפני שזוהי כפילות. נאמר: "משרד התנוך והתרבות ירחיב רשת בתי-נוער לגילאי 14-17 במסגרות לימוד לאלה שלא השלימו השכלתם היסודית לפעילות חברתית, ספורט ובדור". המדובר הוא פה בנוער מובטל, לא בנוער לומד. וקיימת מערכת שלמה של מרכזי-נוער שרובם רוקמו על ידי שני השרים שקדמו לי ובשיתוף עם עליית הנוער. הם עוסקים בין השאר גם בדאגה להעסקתם. מתאום אני רואה שמשרד התנוך יעסוק בהם. אתה רוצה לקלוט אותם ? אודה לך מאד אם תקלוט אותם, פתח להם בתי ספר. אשלח לך מברק ברכה אם תעשה זאת. אולם כל זמן שהם אינם במסגרת בתי-ספר, הם נוער מובטל, ויש לנו מסגרת רחבה ומתרחבת. אין צורך להוסיף מתאום דבר שקיים.

השר ז. ארן: יש במשרד התנוך מחלקת נוער המסמלת בנוער.

ראש הממשלה ל. אשכול: שר העבודה ושר התנוך, לא מה נעמל בזאת. קבלנו את הסעיפים. קבלנו גם הערה, שכל משרד צריך לדאוג לכך, לבמא בצורה יפה ומציתית או לא תמציתית את דבר המעולות הללו, אם כי יכול להיות שעל עשרים דברים כבר כתבו ופירסמו לפני זה.

השר ע. גוברין: לא פירסמו די.

השר ח. צרוק: לגבי סעיף ג' על השתתפות בהחזקתם של בני הילדים ובתי-הספר

מלחמה. בעמד רגע אין לנסות לעזור מפני שהיא מתחילה להיות לו שנית ידוע.
אבל לא יד אחת אחז בחרב על לב.

רחם ברחמים ל. אחרי: יש לראות ולדעת, מהיא דעתו להיה.

בחר ב. אחרי: אחריה בחירתם.

ויהי רצון שנזכה בעוד שנה לשבת בעזרתך ולחזור ולהיות לפניך בחג הסוכות
לחגוג לפניך.

רחם נפשות ל. אחרי: אפילו אם לא יהיה כאן ?

בחר ב. אחרי: לא נוכל לו על-פעולה אם לא אחרי-פעולה.

בחר ב. אחרי: אחריה.

בחר ב. אחרי: אין ספק כי יהיו אשר יאמרו לנו שהיה אחרת ולא
אחרת. יש לנו בטוח. אין איש יודע מהי הדרך הנכונה. אנחנו מנסים לעשות
ככל יכולתנו. אנחנו מאמינים שהדרך הנכונה היא זאת שבחרנו בה. אנחנו
מקווים שבחרנו נכון. אם לא נצליח, לא נוכל לומר שלא ניסינו. אנחנו
מנסים. אנחנו מאמינים שהדרך הנכונה היא זאת שבחרנו בה. אנחנו מקווים
שבחרנו נכון. אם לא נצליח, לא נוכל לומר שלא ניסינו. אין ספק שיהיו
הרואים. אין איש יודע מהי הדרך.

בחר ב. אחרי: יש לנסות אחרת מהיה ויהיה נסיון.

רחם נפשות ל. אחרי: אך בעזרת יתר ואחרי, לא יש לנו ברירה. אנחנו לא נוותרנו.
אנחנו לא נוותר, אין אחרי אחרי לנו. ואנחנו לנוותר ולא נוותר ולא נוותר
ולא נוותר לנו.

בחר ב. אחרי: לא נוותר לו.

בחר ב. אחרי: אנחנו נוותר לו על מנת שנוותר לנו ולא נוותר לנו

היות והמשתתפות בהחזקה היא עובדה קיימת לא רק בערי-הפיתוח, צריך אולי לומר "יבדיל שעור השתתפותו בהתאם".

השר ז. ארן: אל תגיד "להבדיל", אנחנו עושים את זה.

השר ק. גוברין: השאלה שעמדה בפני הוועדה לא היתה אם להבדיל או לא להבדיל. ישנן רשויות מקומיות שאינן יכולות להחזיק את בתי-הספר, משרד החינוך צריך לתת את כל התקציב שלהם. אולם לא רצינו לכתוב זאת, כי אז יבואו אלינו גם ערי-הפיתוח שיכולות להחזיק בתי-ספר כמו אשקלון וכדומה.

השר ז. ארן: לאחר הערתו האידילית של ידידי שר העבודה אני חושב שהמצב איננו כל כך אידילי בענין זה. אני מציע שיסוכם פה שהשילים על שר העבודה ושר החינוך להכהיר את הנקודות האלה. פעם עשיתי זאת במשך חצי שנה, יצאתי מזה בשן ועין. אני מקווה שעכשיו בנידונים יהיה אחרת. בכל זאת יצטרכו לנסות זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: תביא את הדבר למקום שצריך להביא אותו.
אני רוצה לשאול את שר האוצר: האם אתה מסכים לכל הדברים הטובים שבטיחים כאן ?

השר ז. ארן: אין פה דבר בלתי מוסכם.

שר א. אגמון: ההכניות מוסכמות לגבי ההשקעה בהקמת המוסדות. לא הייתי אומר שכבר דנו בענין האחזקה. הבעיה של אחזקת המוסדות אינה קלה.

ראש הממשלה ל. אשכול: ומה ברבר הקמתם ?

שר א. אגמון: הקמתם פחות או יותר מובטחת.
מדובר כאן בסעיף ג "יתחיב החנוך לגילאי 3-4". כאשר התבצע התכנית לקלוט עד 1970 במסגרת זו 40,000 ילד, אם הכל יהיה על חשבון המדינה, זה יצטרך לעלות סכום של 13,000,000 ל' לשנה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה אומר על כך שר האוצר ?

השר ז. ארן: התכנית לגילאי 3-4 מוסכמת עם שר האוצר. מוסכם אתו שאנחנו הולכים בששה זה שנה שנה עד שאנו משיגים מטרה מסויימת.

שר א. אגמון: איני מדבר עכשיו על ההשקעה בקשר לתכנית זו. אבל מוכרחים להבליט באיזה מקום שהדברים האלה צריכים להיות מוסכמים עם

הרשויות המקומיות. אני מתכוון להחזקת גני ילדים ולהרחבת בתי-ספר. אם הדברים לא יהיו מוסכמים עם הרשויות המקומיות, כפי שזה קרה עד עכשיו לגבי מספר הכיתות, הרי הן תבאנה ותאמרנה כפי שאחדות מהן אומרות עכשיו: אם החלטתם ולא התייעצתם אתנו ולא שאלתם אותנו ולא תיכננתם יחד אתנו, הרי זה יהיה על חשבונכם.

ראש הממשלה ל. אשכול: אין לשולחן הזה מה להתערב כאן. האוצר יעשה כל שנה את החשבון שלו.

השר ז. ארן: זוהי סימפוניה כלתי נגמרת עם הרשויות המקומיות.

השר י. אלון: ההודעה של שר החינוך על הרחבת רשת הגנונים לגילאי 3-4 יכולה לעזור למתור בעיה חשובה בערי-הפיתוח; אם יתואם מיקומם של הגנונים הללו בקירבה יחסית למרכזי-תעשיה, זה יכול לשחרר אמהות לעבודה בבתי-חרושת, והן תשארנה את הילדים הקטנים בגנונים.

השר ז. ארן: כן, אבל בתנאי שמשרד העבודה לא ידחה לאחר אותם.

השר י. אלון: אתה תקח את הילדים ואני את האמהות.

המנכ"ל י. ארגון: גם לדעת האוצר זהו חלק חשוב ביותר בכל התחזית של ערי-הפיתוח. אבל לא נחלים פה בענין מוסד שיקל על הנשים.

השר ז. ארן: אנחנו מודים על הכנסת האורחים.

סגן השר י.ש. בן-אליר: בהקשר להערתו של ד"ר ארגון: אם כתוב שמשרד החינוך והתרבות ישתתף בהחזקתם של גני הילדים ובתי-הספר היסודיים, פירוש הדבר שכל הרחבה שתהיה באזורי הפיתוח, ואם לרשות המקומית אין במה להשתתף, ימלא משרד החינוך את החסר.

ראש הממשלה ל. אשכול: יהיה מה שאפשר יהיה לעשות. בכל אופן כל עמוד 3 אושר.

[illegible] [illegible] [illegible] [

השר ע. גוברין: אנחנו עוברים לעמוד 4 המתחיל בסעיף 3 האומר: "משרדי הפנים והאוצר יפעלו לשינוי דרכי החלוקה של כספי מפעל הפיס, על מנת להגדיל את חלקן של עיירות הפיתוח שבאזורי העדיפויות א-ב בכספי מפעל הפיס וכו'". לועדת המשנה לא היתה סמכות לקיים משא ומתן עם גורמים שונים. אם מאשרים את הסעיף, הרי כדי לא לעורר רוגז חנם, אולי יהיה צודק להוסיף, שמשרד האוצר או איזה משרד אחר יבוא בדברים עם מפעל הפיס.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני מציע למחוק את הסעיף הזה. כל מה שיפר ארן על 100,000,000 ל' זה בעיקרו מכספי הפיס.

מוחקים את הסעיף הזה.

השר ע. גוברין: סעיף 4 אומר: "משרד הבריאות יתן עדיפות לאזורי הפיתוח בהקמת בתי-חולים ומרפאות ובשירותי בריאות אחרים".

סגן השר י.ש. בן-אליר: איך יכול משרד הבריאות לתת עדיפות בשטח זה ? יש לי כבר ארבעה מכתבים מערי-פיתוח. זהו דבר בלתי אפשרי. אם יש קרית שמונה, וצפת על ידה, ויש בית חולים בצפת, אין צורך להקים בית חולים בקרית שמונה.

השר ע. גוברין: אפשר להגיד: אני נגד הסעיף.

סגן השר י.ש. בן-אליר: התאבון רק יגדל. אתה מקים בית חולים בצפת, הקמת באשקלון, יש בית חולים בבאר שבע, מקימים באשדוד. למה צריך להקים גם בסקומות הסמוכים ?

השר ע. גוברין: אביא לך דוגמה מקומת חולים שאין זה כן. הנה מדברים על מרפאה. למרות שמדובר על מרפאה לאשקלון ולכל האזור הרי עד היום היא נמצאת ברחובות.

סגן השר י.ש. בן-אליר: אבל בית חולים יש באשקלון.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה שייך לכאן ענין של קומת חולים ?

השר ע. גוברין: כל צד אומר שהוא יקים ומשרד הבריאות יפקח. אתה תגיד: מעביר מרחובות לאשקלון. אבל אני לא אתנגד שתמחק את כל הסעיפים עד אחד והאוכלוסיה תתפזר ברחוב דיזנגוף בתל-אביב.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם אתה חושב שאם ניסחתם 700 סעיפים, זה כבר מיזור תאוכלוסיה, איזך אלא טועה. אתה מבטיח לכל אחד את הכל. אני קצת מתפלא על האוצר. הם יושבים כאן כאילו כל הדבר לא היה נוגע להם.

סגן השר י.ש. בן-אליר: אפשר לכתוב "משרד הבריאות ידאג למתן שירותים מתאימים באזורי-הפיתוח".

ראש הממשלה ל. אשכול: "משרד הבריאות רשאי לתכנן הקמת מרפאות ובתי-חולים יקח בחשבון התאמת לצרכי המקומות". באמת אין זה משנה; או שידאג ויעשה, הוא צריך לבנות מרפאות, או שלא ידאג ולא יבנה.

השר מ. צרנק: נאמר כמו בסעיף 5 "במגמה לקרבם ככל האפשר לרמת השירותים הניתנים בשאר ישובי הארץ".

סגן השר י.ש. בן-אליר: טוב.

ראש הממשלה ל. אשכול: צריך להגיד "עם השירותים המוניציפליים ומוסדות הבריאות".

סגן השר י.ש. בן-אליר: "משרד הפנים והבריאות". אני רק רוצה לומר שזה יעלה כסף.

ראש הממשלה ל. אשכול: אפילו לא חשבתי על זה ! ומה חשבת שזהו רק עניין של ברכות ?

השר ע. גוברין: אני רוצה להרגיע אותך. אחרי זה בא סעיף 11 המציל אתכם מכל הצרות. סעיף 11 אומר: "החל משנת התקציב 1966/67 ימרטו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הכספיות לפי אזורי העדיפות. אגף התקציבים במשרד האוצר ידאג לביצוע ההלטה זאת." בגלל הסעיף 11 ישובים האינטלטים מפשרד האוצר ושותקים.

ראש הממשלה ל. אשכול: סעיף 6 אומר: "עיירות פיתוח המונות עדיין פחות מ-10,000 תושבים תיחשבנה לצורך התמיכות והמענק הכללי והפיתוח של משרד הפנים כאילו הן מונות 10,000 תושבים". הייתי מוחק סעיף זה. זהו דבר מטעי. נניח שיש מקום שבו יושבים 1,000 תושבים, תתן להם מענק בעד 10,000 ? לו היית אומר ש-8,000-9,000 הם כמו 10,000, הייתי מבין.

יש מושב. אחרי כן אבוא אליך ואגיד: כל מושב הוא עיירת-פיתוח, לפי שעה אמנם יש אצלי רק 200-300 נפש, אבל תן לי מענק כמו לעיירה בת 10,000 תושבים.

רש אפסיק ל. שטרק: אי אפי פרש בשם דמשק מכל שיעורי, זה כפי פיזור שהכינוסי, שפך אלא פרש. אפי מצטרפ לפני אין אף מכל. אלי שכ אפסיק אל שטרק. אם ידוענו לכל בשלמי אל פרש לפי דעתי.

אלי אפי ר.מ. אל-פטרי: אפיל לפניך שפיר שטרק שיעורי ראוי לפני פיזורי שהפיזור שהכינוסי אל-פטרי.

רש אפסיק ל. שטרק: שפיר שטרק ראוי לפניך שלפי פרשת ראש-פטרי ראש לפניך אפשר לפני שטרק שטרק. כשיב שלך זה פרשת אל ראוי ראש, אלא פרש לפניך פרשת, אל אלא ראש ראש שלפי.

אפי ש. פרשי: דשפ לפי כשיב ל שפיר לפניך אכל אפשר לפני שטרק שיעורי אלי שפיר לפני פרשת.

אלי אפי ר.מ. אל-פטרי: פרש.

רש אפסיק ל. שטרק: לפי לפניך שפי שטרק שטרק שיעורי ראשי פרשת אל.

אלי אפי ר.מ. אל-פטרי: "פטרי שטרק שיעורי". אל אל ראש לפני פרש אלי לפני אפי.

רש אפסיק ל. שטרק: אפיל לפי אפשר אל זה ! אפי אפשר פרשי אל אל פרשי אל לפניך ?

אפי ר. פרשי: אל ראש לפניך פרש. אפיל זה לפי אפי זה אפשר אפשר אכל אל פרשי. אפי, זה פרשי: "אפי אפיל אפשרי \פ\אכל ראשי פרשי אפיל לפניך שטרק אפשר לפניך. אפשר אל ראשי אפשר אפי פרשי אפשר. אפי אפשרי אפשר ראשי אפיל שטרק." פרשי אפיל זה ראשי אפשרי אפשר אפשר ראשי.

רש אפסיק ל. שטרק: אפי ש פרש: "שפיר פרש שטרק אפיל אפיל ש-CCO,OI שראשי אפשרי שטרק לפניך אפשר אפשר CCO,OI פרשי". אפיל אפשר אפי אל. זה אפי אפשר. זה אפי פרשי CCO,OI שראשי, אפי אפי שפיר ש-CO,OI ל זה פרש פרש ש-CO,OI ש-CCO,OI אל אפי CCO,OI, פרשי אפי.

אי פרש. אפי אל אפיל פרש אפיל ראשי: אל פרש זה פרש-פרשי אפי אפי אפשר אל אפיל אל CCO-CCO אפי, אל זה אל אפיל אפי לפניך אפי CO,OI שראשי.

מר מ. סילברסטון: אי אפשר לומר את זאת סתמית, כי יש קריטריונים שונים לגבי מתן המענק. השנה יש עשרה קריטריונים, עשר קטיגוריות.

ראש הממשלה ל. אשכול: נאמר באזור אחד יש ישוב של 2,000 נפש ויש ישוב של 10,000 נפש. מה ההבדל בגובה המענק ? ודאי תגיד שאינך יודע זאת בעל פה.

מר מ. סילברסטון: תמיד נותנים לפי מספר התושבים, אולם ההבדל הוא בין אזור לאזור כמה מהווה נקודה אחת של המענק. אם במצפה רמון יש למשל 2,000 נפש, יקבלו את המענק לפי 2,000 נפש, אולם נקודת המענק באזור ההוא היא 2½.

השר ח. צרוק: ומהי הקטיגוריה של דימונה ?

מר מ. סילברסטון: איני יכול להגיד זאת בעל פה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יכולת להגיד זאת מיד.

סגן השר י.ש. בן-אהרן: בערך פי עשרה מאשר ברמת גן והחצי מאשר בעפרה.

המנכ"ל י. ארגוב: כל שנה יש ערך שונה לנקודה של המענק. מה שמה קובעים פירושו יחס אחר בין הקומות הקטנים למקומות הגדולים יותר. אינך קובע פה את סך הכל של הסכום שהאוצר יתן לכל העיריות. אין זה הולך באופן אבסולוטי.

ראש הממשלה ל. אשכול: למקומות שיש 10,000 תושבים יתנו פחות, לאלה שיש להם 1,000 נפש יתנו יותר. איה היושר ?

השר ש. גוברין: לועדה זו אין סמכות לעניני יושר.

זוהי אחת השאלות הדרמטיות של עיירות-הפיתוח. מה מתרחש פה ? לנו יש 6-7 עיירות כאלה, לכל היותר 8, ששם כל השירותים הם ברמה בלתי אפשרית. אני מדבר על המפקד שערך בשעתו משרד העבודה. מזה בא חלק עצום של העזיבות. בקרית שמונה עברו במשך השנים כ-100,000 איש. משרד הפנים נותן מענקים לא רק לעיירות-הפיתוח אלא לכל הערים ולכל המושבות. אם רוצים שהשירותים של עיירות אלה, הפקידים והעובדים יהיו כמו ביתר ישובי הארץ, צריך לדאוג לכך. נקח למשל מקום כמגדל העמק שיש שם 7,000 תושבים.

יש כאן עוד הערה אחת שאינני בוגים בתקופה הקרובה עיירות-פיתוח חדשות.

ar a. arterary: . ar nour trar an the ornara, ar ra arrarrira earra exer
ant nerra. ware ra sara arrarrira, zar rarerirra.

rae nrarra r. nrarr: ener carri ant ra nara ar CCO_2R ear rra rara ar $C(O)_2O$ ear.
an arare carar nour; r rerar nare warer rira rar exr an.

ar a. arrarrary: nary grnara rar oaer narvara, nra earra ara ary ater exer
can arerr ayara rua ar nrara. ap earan rary ra ana
CCO_2O ear. rurer an rnara rar CCO_2S ear, nra earra nour carri nara nar
ero a.

ear a. nrra: rear ngrarera ar rrarar'

ar a. arrarrary: ara rerar rgara rar exr ar.

rae nacara r. nrarr: rerra rearr rar arr.

rar rar r.a. ri-arrirarr ar nara oaer crar ra rarer oaur exrr.

rarara r. nrar: ra bar ra ur nran ryarra ar nour. ar war rrara arrrar
rua nar ary nagrara agara ragrara ryarra rrar. arar nrra
ar aa ar aur ar nacra waurer ary rar nyarra. ary ar nra aurar nrarar.

rae nagrra r. nrara: ragrara ara CCO_2O arrara rayr aura, rara ura rua CCO_2 ear
rayr rrar, ara arrar :

rar a. rrrarr: rrara ra ary nacra ryara rrar.

rrar ana nagrra narnara ar arrra-arara. ar aaraa ar ?
rer ra B-? arrrar rara, rar nrrar r, ana ar ararrara ar rrar rrar nrarra. ary
rrar ar nuyar ryar ravar aarr nagrra. rar ar ar, ura ar nyarra. rrara ura
nrra nyar nagra c-CCO_2CO ara. aarr rayra rrar aaraya ra ry ryarra-nagrara
ara rar nara rrar aarrarn. ar rrara anarrara ar rrarra ara, nagrra rnaryra
ryar rar rrar rarar aarr, aury rrara ryr. rua ryar ngra rarar rya ara ra
CCO_2Y arrara.

rar rar ryr ngra ana yaryar rrara ryarra nyrra arrra-arara
arara.

השר ח. צדוק: הייתי מסתפק בזה שיאמרו כי ישובים המונים פחות מ-10,000 נפש יקבלו מענק גדול יותר באופן יחסי.

השר ע. גוברין: זה קיים, אבל זה אינו מספיק. אני חייב להגיד לזכות משרד הפנים שהוא שומר על היחסיות, לפעמים עובר עליה.
אנחנו מדברים על המענקים של הערים הגדולות.

מר א. אגסון: מה יהיה עם מקום כמו כרמיאל ? יש שם 100 משפחות והם יקבלו כמו ישוב של 10,000 נפש ?

השר ע. גוברין: תאם היית פעם בשלומית ? תשאל שם, יסבירו לך.

ראש הממשלה ל. אשכול: חסלחו לי, אבל כך אינם יכולים לעשות. חלוץ כזה גם אני יכול להיות.

השר ע. גוברין: אז לא יהיו שירותים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יהיו שירותים.

השר ע. גוברין: אם ישאלו את ד"ר סילברסטון, תשמעו שאין שם שירותים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אי אפשר עוד לכבוש כבישים מבנקנוטים.

מר ע. קפיר: לגבי ענין השירותים אין אף עיירה מתוכננת לפי 5,000 תושבים. אם רוצים למשוך צבור לשם, מוכרחים לעשות זאת. אם נותנים מענק לפי ישוב של 5,000-3,000 נפש, הרי יבנו את העיירה כבר. צריך אולי לסייג ולומר, שעיירה המונה מ-5,000 נפש ומעלה צריך לתת שם מענק כלעיירה בת 10,000 נפש.

סגן השר י.ש. בן-אהרן: אבל אין אלה שירותים, זהו מענק.

ראש הממשלה ל. אשכול: קודם כל מדוע בעיירה של 10,000 ולא של 20,000 ?

השר ע. גוברין: ישבה ועדה ודנה שנה וקבעה שהמינימום לכל עיירת-פיתוח הוא 10,000 נפש.

ראש הממשלה ל. אשכול: ומה עם כרמיאל ? אולי תוכלו להגיד לנו איזה מענק תקבל כרמיאל כאשר יהיו שם 10,000 נפש ?

סגן השר י.ש. בן-אהרן: 80,000-70,000 ל"י.

ראש הממשלה ל. אשכול: היתה תקופה שהיו שם אלף נפש.

מר ע. קפיר: לא קבלו עדיין מענקים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אתה אומר שהיא תקבל 80,000 ל"י, יוצא איפוא לפי המצב עכשיו 80 ל"י לנפש.

מר ע. קמיר: צריך להגביל לפי 5,000.

ראש הממשלה ל. אשכול: הוא אמר "באופן יחסי".

חשר ע. גוברין: יש אולי 5 עיירות כאלה.

סגן חשר י.ש. בן-מאיר: אם אני לוקח עיירה כמגדל העמק, תרי היא מקבלת מענק גדול למדי והתקציב שלה מאוזן. יש בעיה אחרת, בעית פיתוח ולא בעית החזקה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני מציע כי לגבי עיירות-פיתוח בשנותיהן הראשונות, אם עוד לא הגיעו לאוכלוסיה של 10,000 נפש, יתחשבו בהקצבת המענקים בצרכים כמש שלהן.

מר ע. קמיר: המענק היחסי שלהן יהיה גדול יותר.

סגן חשר י.ש. בן-מאיר: במתן מענקים (רה"מ ל. אשכול: ותמיכות.) יתחשב משרד הפנים במיוחד במצבן.

ראש הממשלה ל. אשכול: יגדיל את הפרופורציה.

מר מ. סילברסטון: מעבר ליחס המגיע.

ראש הממשלה ל. אשכול: יוצא לפי זה שכבל שיהיו פחות אנשים יקבלו יותר כסף. העודד ראשי עיריות להפחית את מספר התושבים.

סגן חשר י.ש. בן-מאיר: עד עכשיו היתה סטאטיסטיקה לא נכונה, שקומות שונים אמרו יש לנו עוד אלף איש מעל למה שמקובל מספר התושבים אצלנו. עכשיו ינקטו בסטאטיסטיקה הפוכה, ויאמרו יש לנו פחות.

ראש הממשלה ל. אשכול: ברור לפה מחכוונים.

חשר ע. גוברין: סעיף 7 אומר: "ישפרו הכבישים באזורי הפיתוח. משרדי העבודה והשיכון יגישו לועדת השרים לפזור האוכלוסיה תכנית לביצוע התלשה זו." יש להם תכנית, נחוץ היה לצרף את זה לתומר שהוגש הנה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני בטוח שכל זה יעלה במיליארדים.

מר ע. קפיר: לא.

השר ע. גוברין: ירושלים היא עיר-פיתוח. תנסה רק לשפר את המדרכות כפי שמגיע לעיר בירה, אם הביוב ואת התאורה, ותראה לאיזה סכום זה יגיע.

מר ע. קפיר: זה שייך רק לא', ב', ג'.

השר ע. גוברין: סעיף 8 אומר: "משרד התחבורה ימשיך להבטיח תדירות נאותה בשירותי התחבורה הציבורית אל ערי-הפיתוח, ויגיש לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תכנית לשפור שירותי תחבורה באזורים אלה."

סעיף 9 אומר: "משרד הדואר יתן לאזורי הפיתוח עדיפות בפיתוח שירותי הדואר והטלפון, ויגיש תכנית לביצוע החלטה זאת לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה."

סעיף 10 אומר: "משרד התיירות יגיש לועדה לפיזור האוכלוסיה תכנית לעידוד ופיתוח תיירות-חוץ ותיירות-פנים באזורי הפיתוח." משרד התיירות כבר הגיש תכנית. זה יעלה כסף.

עכשיו בא הסעיף העיקרי, המשוב ביותר והקובע ביותר, סעיף 11 האומר: "11. החל משנת התקציב 1966/67 יפרשו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הכספיות לפי אזורי העדיפות. אנף התקציבים במשרד האוצר ידאג לביצוע החלטה זאת." אני רוצה לבאר את החלטה הזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול: אנחנו מסכימים, אינך צריך להסביר.

השר ע. גוברין: נדלוג לדעת על הפרק "תכנון פיזי ומדיניות קרקעית".

סגן השר י.ש. בן-אהיר: גם אנחנו מבקשים להציע הרכה תיקונים.

ראש הממשלה ל. אשכול: נוסיף: "תוך התאמת מחוייבי-המציאות ומחוייבי-הזמן". כי עברה כבר פאז שנה ואומרים כי יש מקומות שבהם יש כבר אוכלוסיה גדולה יותר מזו שלב כותב ניבא.

או אני מציע למחוק את הסעיף. התאים מיד תכנית זו לתנאים המשתנים, או שנאמר "תוך התאמת מחוייבי-המציאות".

המזכיר ש. צוויגרין: מי יעשה את ההתאמות ?

השר ע. גוברין: אנחנו ערשים עכשיו את התכנית השלמה. היא תיכננה את סעיף ד'. אם נבוא עכשיו לפרט, צורך היושב ראש שצריך לחבר ספר כדי

שהקורא הרגיל יבין מה שכתוב פה, ואז צריך לצרף גם את הספר של לב כוכב, כי דברים נשתנו בינתיים. אני מציע להשאיר את זאת לוועדה לפיזור האוכלוסיה. זה אינו אומר הרבה לצבור ואינו אומר הרבה לערי-הפיתוח. זה יישאר חומר פנימי, שלפי הסעיפים השונים תבדוק הועדה לפיזור האוכלוסיה ותמצא: זה מוצא לפועל וזה אינו מוצא לפועל.

מר ח. לב-כוכב: לסעיפים 3-4 יש משמעות אחרת.

השר ע. גוברין: מדוע צריך גם סעיף 3 וגם סעיף 4 להשאר כחומר פנימי ? היום התלמנו בבירורים שהיו לנו עם כל העורדים תכנית. איני מציע שנפרסם ברבים שבאר שבע אנחנו משייכים לאזור ג' ובית שאן לאזור זה וזה. יהיו בשעתם בירורים במקומות הללו, אולם עכשיו הענין אינו קונקרטי עדיין. כאשר נגשים את כל התכנית, יהיו שינויים. אולם למה לעורר עכשיו רוגז ? מי יטב אתם ?

אני מציע לא להעביר שינויים כי חסרים לי מפעלים.

ראש הממשלה ל. אשכול: יתר הדברים אינם לתשומת לבם ?

השר ע. גוברין: יתר הדברים צריך להגשים.

המנכ"ל י. ארנון: עכשיו כבר אינני מבין טוב דבר. מה יכולים לעשות אם אינם יודעים מה הם אזורי-העדיפות ומהי התכנית ? דרך אחת היא הקונקרטיזציה של התכנית. אולם אם אין מחליטים על הקונקרטיזציה, הרי לפי הערכתי מה ששייך לתיכנון לא עשתה הועדה שום דבר. אפשר לקבל את הנוסח "תוך התאמת מחוייבי-המציאות." אבל אני רוצה שעל כך תהיה החלטה.

ראש הממשלה ל. אשכול: ועל יתר הדברים ?

השר ח. גבתי: אפשרויות הועדה לתנאים משתנים.

המנכ"ל י. ארנון: אני רוצה שתהיה החלטה על כרך התיכנון.

ראש הממשלה ל. אשכול: בפרק זה יש 9 סעיפים. אתה רוצה החלטה על כל 9 הסעיפים ?

המנכ"ל י. ארנון: כן.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני חושב שרק הסעיף הראשון והאחרון נשארים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אכל יש לקמץ אותו. לזה יש רוב דעות. סעיף 2 אפשר להשאיר.

מר א. בורוכוב: כינתיים נתקבל בכוונה הרך התיכנון ושם יש כוונה ארצית לתיכנון. כדאי להכניס את שהמועצה הארצית לתיכנון תפעל על פי הנחיות ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יישאר הסעיף "עד 1970 לא יוקמו ישובים עירוניים חדשים" ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: זוהי התחייבות. אפשר לומר: לא יוקמו ישובים עירוניים חדשים בלי ההלטת הועדה. אבל אינן יכול לסגור לגמרי אפשרות זו.

ראש הממשלה ל. אשכול: טוב, נסדר.

המנכ"ל י. ארגון: ייאמר "לפי ההלטת מפורשת של הועדה".

מר ס. סילברסטון: ועדת המיכנון הארצית זהו גוף סטאטוטורי. לפי החוק אין היא זקוקה בקביעה תכנית ארצית לקבל הנחיה או הכוונה מועדת שרים. אפשר לומר "נציגי הממשלה במועצה יקבלו הנחיה מועדת השרים", אולם לא המועצה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מתי נזדקה מועצת-מיכנון זו ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: לפי החוק שנתקבל בשבוע שעבר, ושם יש רוב לממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש לה משרדים ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: עדיין אין לה.

השר ע. גוברין: אני מציע שכל פרק ד' חוץ מסעיף אחד (סגן השר י.ש. בן-מאיר: וגם 9.) יישאר ענין פנימי, שנדע כיצד תפעל הועדה לפיזור אוכלוסיה, לפי איזו הנחיות היא תפעל. הוא יימצא בידי יושב ראש הועדה, ובכל פעם שנגיע לאיזה סעיף קונקרטי במוך החיים שאנחנו פועלים בהם, וודאי כל שר יתעורר מתוך עצמו או ידרוש לא להקים ישוב עירוני חדש, כי אין אפשרות כזאת. זה נשאר ענין פנימי ואין מפרסמים זאת, כי איני רוצה להזמין לי צרות מכל העולם.

ראש הממשלה ל. אשכול: מדוע לא היתה להם החכמה הזאת קודם לכן ?

מר ש. אמיר: ועדת המשנה תוכל להפגש ולדון עוד הפעם על הפרק הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אני נוטה לזה.

השר ע. גוברין: אני מקבל זאת

השר ח. גבתי: סעיף 7 הוא מיותר. החלטנו על הקפאה.

ראש הממשלה ל. אשכול: יש אומרים שהכל מיותר. מה הוספת ? ועדת המשנה תבדוק מחדש את כל הפרק.

רש מנהיג ל. אומר: ראוי שיהיה לו כוח לעזור לחבריו בעת הצורך?

עז פנים ר.ע. בן-אורי: רוצי שהיה. אבל אולי יהיה לו כוח לעזור לחבריו בעת הצורך

כך נוכח מצוין. אבל אולי יהיה לו כוח לעזור לחבריו בעת הצורך יותר.

רש מנהיג ל. אומר ל: ברור.

שוטר ר. אומר: ראוי "שיהיה לו כוח לעזור לחבריו בעת הצורך".

עז ב. אדריכלית: רצוי מאוזן; אחרים יהיו כך בעתיד. לכן מהיו אין כוח

לעזור לחבריו בעת הצורך יהיו מהיו לכך מהיו או מהיו לחבריו בעת הצורך.

אומר לזכר "בעתיד יהיה לו כוח לעזור לחבריו בעת הצורך", אולי כן מהיו.

רש מנהיג ל. אומר: האם הוראה מיותרת או ?

עז פנים ר.ע. בן-אורי: לא יודע מהיו לכך יהיו, רוצי יש הרבה מהיו.

רש מנהיג ל. אומר: יש לו מהיו ?

עז פנים ר.ע. בן-אורי: יהיה אין לו.

שר ש. ארזי: אני חושב שכל הוראה אין מהיו אחר (עז פנים ר.ע. בן-אורי: רוצי

ש.) ראוי יהיו אלה, אחרת יהיו יהיו מהיו יהיו לחבריו

אחריהם, לפי אחד מהיו אין מהיו. אני יכול לחיות רוצי יש אחרים,

לחבריו יהיו אחריהם אחד מהיו מהיו אחרים יהיו. אם יהיו לו יהיו אחרים

יהיו, כי אין יהיו יהיו מהיו יהיו אחרים. אז לחבר יהיו אחרים יהיו

יהיו, כי אחר יהיו מהיו לו יהיו אחרים.

רש מנהיג ל. אומר: אולי לא יהיה לחבר יהיו יהיו לחבריו ?

שר ש. אומר: יהיה יהיו יהיו יהיו לחבריו יהיו לחבריו יהיו.

רש מנהיג ל. אומר: אני אגיד יהיו.

שר ש. ארזי: אני אגיד יהיו

שר ח. בכור: אולי ? אני אגיד, אחרונה כי אחרונה.

רש מנהיג ל. אומר: יש אחרים אחד אחרון. כי אחרון ? יהיו אחרים אחרון אחר

כי כי אחרון.

ה. אמצעים חוקיים וארגוניים

השר ע. גוברין: סעיף 1 אומר: "מחליטים להקים ועדה שתורכב מנציגי המשרדים הנוגעים בדבר, שתעבד הצעה לחוק לעידוד אזורי הפיתוח. הצעת החוק לא תפגע בסמכויות הקיימות של משרדי הממשלה השונים."
איפה לקחנו זאת ? אין כיום ארץ העוסקת בפיזור אוכלוסיה שאין שם חוק בענין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול: מה זה חוק ?

השר ע. גוברין: מה שהחלטנו נכנס במסגרת החוק. אנחנו קובעים כמה משתתף משרד המסחר והתעשיה בהעברת מפעל, בהקמת מפעל, באיזה תנאים וכו'. כל החומר נמצא בידי משרד המסחר והתעשיה. אני מדבר על מספר ארצות.

ראש הממשלה ל. אשכול: כאשר מחליטים באיזו ארץ להקים בירו-בידז'ן יש איזה חוק.

השר ע. גוברין: חוק כזה קיים באירלנד, באיטליה וביוון. אבל עכשיו אין טעם למרסם את זה. ממילא לא נגיע לכנסת הזאת, אבל צריך להגיע פעם לחוק.
אני ממליץ מאד על סעיף 2 בפרק ה': "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תמנה ועדת קבועה שתעקוב אחר ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה וכו'".

ראש הממשלה ל. אשכול: לשם מה אתה חושב נחוצה ועדה קבועה כזאת של שלשה "שומרים" ?

השר ע. גוברין: זה נחוץ לעיירות-הפיתוח השונות. בוועדת-המשנה הוחלט על כך פה אחד. לעיירות-הפיתוח השונות יש לא פעם טענות שונות.
אנחנו קבלנו החלטות שמקום איזו ועדת-משנה - איני מציע שהיא תהיה של שרים - שתבחון עם כל המשרדים הנוגעים בדבר את ביצוע המדיניות.

ראש הממשלה ל. אשכול: איך היא תקום ? מה יהיה תפקידה ? היא תסע ממקום למקום ?

השר ע. גוברין: היא רק תקבל דינים וחשבונות מהמשרדים.

ראש הממשלה ל. אשכול: אז היא צריכה מנגנון.

השר ח. צרוק: רציתי להעלות את שאלת התסריצים האישיים, גם בענין השיכון וגם בענין החנוך.

ראש הממשלה ל. אשכול: אם יעשה זאת משרד ראש הממשלה, תגיד שמשרד ראש הממשלה יעקוב אחרי העסק הזה. הוא יעקוב או לא יעקוב.

השר ע. גוברין: כן, אני רוצה שיהיה איזה עיקוב.

השר ח. צדוק: אני מתכוון לשני דברים ספציפיים: שכר ומסים.

ראש הממשלה ל. אשכול: כמו שכתוב "דרוש וקבל שכר".

השר ח. צדוק: אני רוצה ששתי השאלות האלה תיבחנה, אם נמליץ או נציע הסריצים אישיים לבני אדם שיתיישבו באזורי-פיתוח. אני מדבר על שכר גדול יותר ועל מסים קטנים יותר. יכולה לבחון זאת אותה הועדה.

ראש הממשלה ל. אשכול: אתה רוצה למשוך מפעל לצפת. בעולם הגדול נהוג להת במקרים כאלה תנאים נוחים, משהו זול יותר. אתה רוצה להוסיף על כך ואומר: הבה נבדוק מה הם התנאים הטובים יותר שנתן לפועלים.

השר ח. צדוק: או שישלמו שם פחות מסים. האם הועדה שהגישה את הדין וחשבון הזה בדקה את הדבר והגיעה למסקנה ?

השר ע. גוברין: לא בדקנו.

ראש הממשלה ל. אשכול: העניין נשמתק, נרדם, אל תעירו ואל תעוררו את העניין, לא תצאו מהעסק. יש מטור מסים באיזה מקומות. זה קיים. תראגו מי ימלא את כל יתר העניינים.

מר ח. לב-כובב: יש גם עניינים של משרד העבודה בקשר לתנון מקצועי. גם על זה צריך לדון בועדה. אני מדבר על הנספח עם ההצעות המפורטות של משרד העבודה בתחום התנון המקצועי.

ראש הממשלה ל. אשכול: תחכנס עוד ישיבה אם יש צורך בדבר.

מר ע. קפיר: אולי להשיל על שני שרים שינסחו את הדבר.

ראש הממשלה ל. אשכול: ישנה ועדה.

מ ח ל י ט י ם לתקן המלצות הועדת הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין מיזור האוכלוסיה כמפורט להלן:

א) נציגי משרד השיכון, משרד התנון והתרבות ומשרד האוצר יבררו את ענין הדירות לפועלים באזורי הפיתוח ויגישו לועדת השרים הצעה בנושא זה.

ב) סעיף ב' 1 יגרסה כדלקמן:

"יש להפנות לאזורי הפיתוח לכל הפחות 60% מן הבניה לשיכון עולים."

ג) סעיף ב' 2 יגרסה כדלקמן:

"משרד השיכון ירחיב את הבניה באזורי הפיתוח, על מנת להבטיח שיכון לכל הותיקים העוברים לאזורי הפיתוח, לזוגות צעירים מבני העולים ותושבי עיירות הפיתוח וכן למורים, לרופאים ומשפחות מרובות ילדים.

משרד השיכון יגיש לועדת השרים תוך חודשיים הצעה המפורטת ביצוע ההחלטה זו."

ד) סעיף ב' 3 יגרסה כדלקמן:

"משרד השיכון יעבד הצעה מפורטת בענין שיפור סטנדרט הבניה וחנאי השכירות והמכירה לשיכון עולים ולזוגות צעירים לעומת המצב הקיים היום באזורי הפיתוח.

במסגרת התכנית לפיתוי משכנתות עוני יש לתת הטבות מיוחדות בתנאי הדיור לעוברים לאזורי הפיתוח.

ההצעה תובא לאישור ועדת השרים תוך מספר חדשים."

ה) לאשר פרק ג' סעיפים 1 ו-2 בתיקון הבא: בסעיף ג' 1 ד' לאחר המלים "על-יסודיים" תיוסף המלה "מקלאיים".

ו) למחוק סעיף ג' 3.

ז) סעיף ג' 5 יגרסה כדלקמן:

"משרד הבריאות יראג לכתן שירותים מתאימים לאזורי הפיתוח בכמות לקרבם ככל האפשר לרמת השירותים הניתנים בשאר ישובי הארץ. משרד הפנים ומשרד הבריאות יכינו תוך חודשיים הצעה לביצוע ההלטה זו ויגישו אותה לועדת השרים."

ח) סעיף ג' 6 יגרסה כדלקמן:

"במתן מענקים לעיירות הפיתוח יתושב משרד הפנים בגודל הישוב."

ט) לאשר סעיפים ג' 7, 8, 9, 10 ו-11.

י) סעיף ד' 1 יגרסה כדלקמן:

"מאשרים בכפוף ל"תכנית ארצית", תוך התחמת מחוזות הצפיפות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970."

יא) ועדת המשנה בראשותו של שר התיירות תבדוק מחדש את פרק ד' טלבד סעיף 1.

יב) במקום פרק ה' יבוא: "משרד ראש הממשלה יעקוב אחרי ביצוע הסדיניות של פיזור האוכלוסיה."

יג) השרים ע. גוברין וה. צדוק יבדקו וינסחו את החלטות ועדת השרים.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 17:59

ט י ו ט ה
סטינוגרמה

ט ו ד י

פ ר ט י - כ ל
הישיבה האחת-עשרה של ועדת השרים לענין
פיזור האוכלוסיה שהוקמה על-פי החלטה
מס. 132 של הממשלה מיום
כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ה' בתמוז תשכ"ה - 8.7.65

נכחו השרים : ל. אשכול - יו"ר,
י. אלון,
ע. גוברין,

נעדרו השרים: ח. גבתי,
פ. ספיר,
ח.מ. שפירא (בחו"ל).

ח. צדוק	-	שר המסחר והתעשיה והפיתוח
י.ש. בן-אהיר	-	סגן שר הפנים והבריאות
ש. צויגרין	-	מזכירות הממשלה
ש. אסיר	-	משרד המסחר והתעשיה
י. ארנון	-	משרד האוצר
א. בורוכוב	-	הרשות לתכנון כלכלי
א. ברונקוס	-	משרד הפנים
ד. טבה	-	משרד השיכון
ח. לב-כוכב	-	משרד העבודה
מ. סילברסטון	-	משרד הפנים
ע. קסיר	-	משרד ראש הממשלה
ז. שרף	-	משרד ראש הממשלה
י. תסיר	-	משרד השיכון

סדר היום : הסלמות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע סדיגיות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] – [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible]:

[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]
[illegible]	–	[illegible]

[illegible] :

פרוטוקול ישיבת ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה
ירושלים, 8.7.65

רה'מ א.אשכול: פותח את הישיבה.

השר גוברין: ברשות היו"ר אגיד את דברי בקיצור נמרץ, משום שעיקרם כתוב בדו"ח. ב-5.1.65, ברשותו של ראש הממשלה, מונתה ועדה שהיתה צריכה להגיש הצעות בענין הגברת התעסוקה, התיעוש והשיכון והעלאת רמת השירותים באזורי הפיתוח. בתוך הועדה, בהסכמת שר החינוך, כלל גם עניני חינוך. משרד החינוך הגיש גם הצעות בענין זה שנתקבלו על ידינו.

הצעה זו ביסודה יש בה שלושה-ארבעה דברים: א) למעשה ציינו מה הם תנאי העידוד הניתנים היום. לפי זה הגדלנו במידה מסוימת את תנאי העידוד לאזורי הפיתוח, לדעת הועדה ולדעתי לא הגדלנו די, אבל באותה מידה שסברנו שהמדינה יכולה לעמוד בה. ב) במידה מסוימת לגבי תעסוקה, תיעוש ושיכון ולגבי שירותים הגבלנו במידה מסויימת את איזור החוף, אבל לא בתנאים שיכולים להזיק לפיתוח יותר רציונאלי בתוך אזורי החוף. נניח תעשיה, שיכון וכו'. קבענו עוד, שתקום ועדה קבועה שאין לה שום סמכויות. אין היא יכולה לפנות לאיזה משרד ולתת לו הוראות, אלא היא צריכה לעקוב בקביעות איך הם פועלים המשרדים. אם יש לה הצעות -היא צריכה לפנות לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה. הכנו הצעתנו בתכנית ארצית, שהוגשה לועדת השרים הכלכליים. (הם לא היו כבולים להצעה זו שהגיש אותה בשעתו כוכב). אבל הוספנו, שועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תצטרך להתאים מדי פעם את התכנית הפיסית גם לפי התנאים המשתנים וגם לפי התכנית שנתקבלה בכנסת לחוק התכנון והבניה. הכנסנו גם את ענין מיקום מוסדות הממשלה ומוסדות ציבוריים באזור הפיתוח. לא התבססנו רק על תיעוש, שיכון והצד החינוכי. כי ראינו חשיבות מרובה בענין מיקום המוסדות שנמצאים ברשות הממשלה והעברתם לאזורי הפיתוח, אם הם פועלים שם. להצעה זו הוגשו הסתייגויות. חלק מן ההסתייגויות בא להכליל מה שלא קבלנו. אמרנו: אל נלך בגדולות שלא נוכל להחזיק. שקלנו כל דבר גם מבחינת היכולת של המדינה לעמוד בו. חלק מן ההסתייגויות בא לצמצם את ההמלצות האלה. בדרך כלל יש להגיד לשבחה של הועדה, שכל חבריה עבדו בצורה משותפת, בניגוד למקובל. ועוד שבח אחד אוסיף, שלא היו כל חילוקי דעות בעניני סמכות. בכל מקום שזה מחייב תיאום הדדי - שיכון, תיעוש - תיאום זה יבוא. מרבית ההמלצות נתקבלו פה אחד על ידי חברי הועדה, פרט להסתייגויות מספר שהבאתי אותם בנספח.

רה'מ א.אשכול: אני רואה בדפים 1-5 הצעות כיצד לפתוח ולמשוך מפעלים. אחר כך בא מספר הסתייגויות.

השר ע.גוברין: בהסכמת כל החברים נתנו את ההסתייגויות כולן בדפים לחוד.

השר צדוק: זה כולל גם את מכתב מנכ"ל משרד העבודה?

השר גוברין: צרפנו גם אותו.

רה"מ אשכול: מעמ' 10 עד הסוף זו סטטיסטיקה.

השר גוברין: בתוך הסכסס, לאחר שבדקנו את המקומות, שינינו את אזור העדיפויות. אבל קבענו , שקביעת הועדה הזאת מחייבת בדיקה. זה לא מחייב שאשקלון תהיה תמיד אזור פיתוח. יש מקומות שאפשר להוציא ולהעביר.

השר י.אלון: צדק שר התיירות, שההסתייגויות שלי נעשו על דעתי. אני רוצה להבהיר כמה דברים. קודם כל לגבי ההסתייגויות הכתובות, אחר כך כמה הערות של הרהור . אנו חושבים שלגבי ההיתר להכיר במפעל מאושר באזור החוף, הנוסח שנתקבל על דעת רוב הועדה הוא שער רחב לא רק לאישור מפעלים כמפעלים מאושרים באזור החוף, אלא הזמנת לחץ של מפעלים לרצות ליהנות ממעמד של מפעל מאושר דוקא באזור החוף. לדעתנו יש צורך יותר לצמצם את האפשרויות הללו עד למינימום. ולכן הגברנו זאת, שלא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם הוכיח המפעל שעל אף כל התמריצים המוצעים בדו"ח זה, מבחינה טכנולוגית או כלכלית, לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון עליונים מחייבים זאת.- זוהי הסתייגות לסעיף 1 - אמצעים כלכליים. הנוסח המוצע על ידי הועדה פתוח יותר מדי. אני מציע לקבל את ההסתייגות שלי.

השר ע.גוברין: הועדה לא קבלה זאת מפעם פשוט. קיימת מסורת. אנו אומרים, שעלינו לאשר כ"מפעלים מאושרים" ברצועת החוף רק את אלה אשר גורמים יוצאים מן הכלל מחייבים זאת, כגון: גידול יצוא, מניעת יבוא ושיקולי בטחון.

רה"מ א.אשכול: אני חדל להבין את ההבדל.

השר ע.גוברין: שר העבודה אומר "אם המפעל הוכיח". אנו אומרים שזה פיותר. קיימת מסורת במשרד מסחר ותעשיה. עוד לא אושר מפעל על ידי משרד מסחר ותעשיה לפני שניסו תחילה לברר אתו.

רה"מ א.אשכול: נניח שעד עכשיו לא הוכיח ומחר יוכיח ויהיה משרד מסחר ותעשיה שכן ירצה להקים את המפעל הזה. ברור שיהיה ויכוח בין בעל המפעל ובין משרד מסחר ותעשיה והוא יוכיח. אם כולם מסכימים שאין פה "אין מריטו" הבדל, היות ואנו ועדה לפיזור הא כלוסיה , פירושו של דבר לא רק פיזור אוכלוסיה אלא פיזור מקורות פרנסה. סתם פיזור אוכלוסיה אין לו טעם. כאן אנו מנסים לעשות מאמצים שהאוכלוסיה תעבור לאותם האזורים שאנו מעוניינים בהם.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

מר בן-מאיר: אני מציע להוסיף עוד מלה: שיקולי בטחון ו ב ר י א ו ת . בעית האישפוז מסילה עלינו עומס כבד.

רה'מ א.אשכול: אני מתנגד לזה. מדוע לא להגיד גם ענייני דת, אין עוד בית כנסת? אני אומר זאת ברצינות. מפעל לא רוצה לקום מפני שיגיד שאין במקום בית ספר תיכון. בריאות אויף כפרות, יש יהודים בעולם. אם אין פיזור - אין צרכי תרבות, ובאמת אין. זה מעגל קסמים: אם לא רוצים ללכת - אין מוסדות בריאות, אם אין בריאות - אין מפעל וכו'. ואז אין פיזור.

השר צדוק: בקריאה הראשונה נדמה היה לי שההבדל בין שתי הנוסחאות הוא רק מילולי. אחר כך ראיתי לפני מקרה כזה, למשל: חברה בעלת מוניטין בינלאומי רוצה להקים מפעל בארץ, שהוא יתרום תרומה נכבדה ליצוא. יש לנו ענין פוליטי שהחברה הזאת תבוא ארצה. היא אומרת: אני לאזור פיתוח אינני מוכנה ללכת. אז המצב הוא, שמבחינה טכנולוגית אפשר להקים אותו באזור פיתוח , מבחינה כלכלית אפשר להקים, אך על פי כן עלינו להשאיר לעצמנו את האפשרות לשקול.

מר ל.אשכול: היית צריך להביא זאת למשלה.

השר צדוק: אני בעד נוסחה יותר גמישה קצת.

רה'מ א.אשכול: יש ויכוח די מתוח עם תעשיה עדינה מאוד, עם אלקטרוניקה, זה התחיל בתל-אביב. התחלחלתי, אמרו לי 'ס'ברענט! אמרו לי שבניני כיתן מוכנים. עבר זמן וראיתי שאינם באים. אמרתי: ובכן? רצו לבנות בתל-אביב. משכתי אותם בעבותות אהבה עד תאשדוד, וזה לא בוער. עכשיו "התלבשתי" שזה יהיה בבאר-שבע. עכשיו כמובן אשדוד תנקר את עיני. מציעים לי "כופר-נפש" מפעל אחר בבאר-שבע. אני אומר: אני רוצה את שניהם בבאר-שבע. יוכיחו לך שזה לא נוח, וזה נכון. אנו צריכים פה להחמיר, הקלות בלאו הכי תבאנה, אל תדאג. זה יהיה כמו כביש תורכי, או לצד זה או לצד זה אבל אף פעם לא כפי שחוכנן. אני בעד נוסח חמור יותר.

השר צדוק: אתה נתת עצה: במקרה כזה - תבוא לממשלה.- אני מציע שיהיה כתוב: סמיה מעקרון זה תובא לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה, או לועדת השרים לעניני כלכלה.

השר י.אלון: אני הולך לקראת צדוק - או אם יש שיקולי בטחון - באישור ועדת השרים לעניני כלכלה. אם אתה רוצה ועדה זו - לא איכפת לי.

רה'מ אשכול: זה מובא לממשלה והממשלה קובעת.

השר י.אלון: שיהיה בועדה זו.

רה'מ אשכול: אינני יודע אם אנו קיימים לעולם. הועדה לעניני כלכלה - קיימת

שלגי-שרון: אין שרון יכול לבוא: שלגים כבדים. [illegible] . בעוד כמעט שרון שלגי שנה כזו.

בת'ם א.שכנים: אני מוכנה לבוא. אולי לא יכולה לבוא אז, אני אין בעיה שלי שנה זאת בתיכון. אנחנו לא יכולים לבוא אחרי שנגיע בחזרה כאן אני שלגי. בתיאום איתי בחזרה, זה בתיאום יכולה. אם אני יכולה - אני אבוא בתיכון, בטוח אני. זה אולי שנה: אם לא יכולה לבוא - אני מגיעה בחזרה, אם אני בחזרה - אני אבוא לבד. זאת אני אומרת.

אמי בתיכון: בתיאום מחשבה לבוא אנחנו לא נוכל לבוא אז אם אנחנו נגיע. אמי לא יודעת לבוא בתיכון, אנחנו: אולי נוכל לבוא לבוא בחזרה בתיכון לבוא אחרי שנה, אנחנו נוכל לבוא בחזרה. זה לא יכול לבוא בתיכון לבוא אם אנחנו לבוא בתיכון. אולי אנחנו לבוא בתיכון לבוא בחזרה. אנחנו: אולי לא יכולה לבוא בתיכון, אנחנו לבוא בתיכון לבוא בחזרה. אנחנו לבוא בתיכון לבוא בחזרה.

לב א.שכנים: אנחנו לבוא יכולה לבוא.

אמי בתיכון: אני לא יכולה לבוא בתיכון.

בת'ם א.שכנים: זה בתיכון לא יכולה לבוא אז, זה אולי בתיכון לבוא, זה לא יכולה לבוא אחרי שנה. אנחנו: אולי לא יכולה לבוא בתיכון לבוא בחזרה. אנחנו לבוא בתיכון לבוא בחזרה. אנחנו לבוא בתיכון לבוא בחזרה. אנחנו

תמיד. הייתי אומר כך: הרשות לשר העבודה להביא זאת לממשלה.

השר צדוק: אם זה מחמת מחסור בכוח אדם, אמנם זאת לא סיבה טכנולוגית אבל סיבה מספקת.

מר בן-מאיר: אני מציע שיהיה כתוב "לכל שר". יכול להיות משהו הכרוך במשרד החוץ. כל שר יכול להביא זאת לממשלה.

השר גוברין: אני מתנגד לתיקון של בן-מאיר. זה קשור למשרד מסחר ותעשיה.

השר י.אלון: נשאיר את הנוסח "לכל שר הרשות להביא".

השר צדוק: אני מציע למחוק את המלה "עליונים", לא לכתוב שיקולי בטחון עליונים.

ד'ר ארנון: הועדה המליצה, שאם מעבירים מפעל מהחוף לאזורי פיתוח, שהציוד שבהרשה מקרים היה מועדף על ידי חוק "השקעות מאושרות" קודם, מקבל עכשיו עוד פעם העדפה. נדמה לי שזה יהיה חור די רציני.

רה'מ ל.אשכול: אנו פעם עשינו זאת. הלכנו לתעשיינים בתל-אביב ואמרנו להם: יש ענין של פיזור האוכלוסיה, תמכור את העסק שלך פה ותעביר את המפעל לדמונה או למצפה רימון. אם תבוא אליו כך בפשטות - הוא יגיד לך: לך לאן שצריך ללכת.

ד'ר ארנון: שיהיה כתוב בפירוש: במקרה שציוד זה לא קבל וכו'.

רה'מ ל.אשכול: זאת לא פשרה. יהודי זה יגיד בפירוש: אני רוצה "לעקעכל". אם אתה מוכל לתת "לעקעכל" - אלך, אם לאו - אשאר ברמת-גן.

ד'ר ארנון: מומב שאתן לו את "השוקולדה" שהוא רוצה בה בדרך אחרת. תורים בחוקי המס זאת "שוקולדה" די מרירה.

השר גוברין: אנו נתקלנו במסחר ותעשיה בשנה האחרונה (וגם בשנים הקודמות) לאו דוקא במפעלים גדולים, אלא בבתי מלאכה שבלעדיהם אין אתה יכול להעביר מפעל גדול. נתקלנו בבעיה זו של ציוד מועבר, שהוא לא היה השקעה מאושרת. משרד ההשקעות לא אישר שום ציוד. אותו יהודה אמר: אם לא תתנו לי - לא אזוז.

מר ל.אשכול: אם בסעיף זה יהיה כתוב "או תמורתה בכסף"? אתה, ארנון, מוכן להסכים שנגיד "לתת לו מענק בכסף"?

השר ע.גוברין: זה אי-אפשר, זה יהיה על חשבון התקציב שלו.

רה'מ ל.אשכול: הוא אומר שמנקודת ראות המס זה גורם בלבול לאנשים שצריכים לטפל בגביות ובמס. אני לא רוצה להפסיד את הענין כולו, לכן אני אומר, שאני מוכן לתתאידה מענק בכסף אבל החשבון מתנהל לפי החוק, וכלום אין זה תקציב?

מסיר. מיהם ישנו כך: מכונת קפה מכינה קפה לאנשים רבים בבת אחת.

<u>מעבד נתונים:</u> אם זו נחשבת מחשב, אולי גם לא כדאי להשתמש בה בכלל.

<u>כך בדיוק:</u> זהו ביטוי שנהוג לומר "בדיוק כך", כלומר בדיוק באותו אופן. אפשר להשתמש בו גם בלי המילה "בדיוק".

<u>מעבד נתונים:</u> אדם הוגה רעיונות או בודק אותם. לא מעבד נתונים כמו מחשב.

<u>מעבד נתונים:</u> כמעט אותו דבר כמו "מחשב".

<u>מוח אנושי:</u> אחד הביטויים שבהם "אנושי" לא נכתב בגרשיים.

<u>בית חולים:</u> מקום שמרפאים בו חולים ופצועים, ומטפלים בהם. אפשר גם לומר "מעבדת מחשבים" אבל, כמובן שלא אמרתי שום דבר על בתי חולים.

<u>מח'ש ל.אנוש:</u> אדם שלא מבין בו. אפשר לשמוע את-שמו לפעמים: לא יודע, לא מבין בחישובים, אבל אם אתה רוצה שאני אעשה לך חשבון – אני יודע לך: לך לעזאזל לכל הפחות.

<u>מ"מ אנושי:</u> מחשב כמו שהיה: מכונת מחשב לא מתקדמת.

<u>מח'ש ל.מ'מ:</u> יש לו מסך. אפשר גם לומר: אל תעשה "מחשב". אם אתה רוצה לומר "מחשב" - אמור, אם לא כך - אתה מבין.

<u>מ"מ אנושי:</u> מחשב שיש לו "מחשבות" משל עצמו בלי שום קשר. אתה מניח שיש "מישהו" בפנים.

<u>מעבד נתונים:</u> אדם שמקבל "מספר נתונים (כמו מספרי מחירים) ומחשב בראשו, או בעזרת מחשבון, ומוציא תוצאות. אפשר לומר גם: אם זה לא מעבד נתונים, אז מה כן מעבד נתונים. אתה יכול לומר גם: אם זה לא מחשב – אז מה כן?

<u>אין ל.אנוש:</u> אם מישהו "אומר לך שאין לו אנושי" אז, כמובן, הוא מתכוון לומר "אין לו מוח אנושי"

<u>מעבד נ.אנושי:</u> זה אי-אפשר, זה פשוט לא מעבד נתונים.

<u>מח'ש ל.אנוש:</u> אם אתה מחשיב מישהו כמו זה אתה מתכוון לומר שהוא מחשב נתונים. אז לא רצוי להשתמש בזה אלא אם אתה מכיר אותו היטב, ואתה יודע שהוא יבין שאתה לא מתכוון

השר צדוק: אם נלך בדרך של מענק נסתבך. זה פותח פתח למיקוח אינדיבידואלי עם כל אחד על מענק שהוא צריך לקבל, מה ההנחות שהוא מקבל ~~בפועל~~ כמפעל מאושר? הוא מקבל הנחות מסויימות ממס. שיעור ההנחות תלוי ברווחיות. מה הרווחיות נדע בעוד חמש שנים. אין לנו בסיס שנוכל להחמקה. אני מעדיף דרך זו. אני לא רואה שיש בזה דבר שאי אפשר לקבל אותו. אנו אומרים לאדם כך: יש לך ציוד ברמת-גן, אילו היה לוקח ציוד זה ומוכר אותו בשוק ומקבל תמורתו חצי מי יון לירות ומשקיע סכום זה במפעל באזור פיתוח - היינו מכירים בזה כהשקעה מאושרת. אין סיבה מדוע לא נכיר כהשקעה את השווה-כסף. (מר ז.שרף: חצי מיליון לירות זה חייב במס רווחיות). אני אעשה אתו את החשבון הזה. אני רוצה שנוכל לעשות אתו את החשבון לא על יסוד השערות אלא על יסוד נתונים קיימים בזמן שמוכר המפעל ומצבו מוגדר. איננני רוצה להתוכח אתו ולעשות את החישוב על יסוד רווחיות משוערת שתהיה בעוד חמש שנים.

רה'מ ל.אשכול: אולי נאשר זאת כהנחות פנימיות? (השר י.אלון: אין סודות) נכתוב: או פיצוי הולם לזה.-

השר צדוק: כאלטרנטיבה אני מקבל זאת.

רה'מ ל.אשכול: ארנון מסכים?

ד'ר ארנון: הכל תלוי בפירוש. אם אנו מוסיפים פה: במידה שציוד זה היה השקעה מאושרת במפעל הקיים - זה היה פותר את הכל.

רה'מ ל.אשכול: אני בפירוש אומר: אם יש בית חרושת שניצל את הכל ואנו באים אליו ואומרים: תעביר את בית החרושת שלך - זה הפתיון שלו. אתה אומר, שאת הפתיון אתה רוצה להראות לו כרחוק. מצפה-רימון - אינו פתיון. אם אתה אומר שזה מזיק לסכניקה של גביית מסים - אני מוכן לקבל את טענתך ולהגיד: או תמורתו בכסף.

השר צדוק: ההערה של שרף היא הערה נכונה.

מר ז.שרף: בעניני השקעה אין לנו בכלל תקיקה.

השר צדוק: מוסכם על "או פיצוי מתאים".

השר י.אלון: סעיף 4. לגבי שיעור ההלואה העומדת, שהיא מיכוח מוסווה למענק, אני עומד על כך שההלואה-העומדת לא תעלה על 25% מההשקעה הכוללת במפעל, וזאת תהיה חקרת-מכסימום. אני מציע שזה לא יהיה כבעבר, אלא שנקבע שיעור מכסימלי, כועדת שרים מוסמכת, 25%. בעבר היה מענק של שליש והיו גם דברים בלתי נעימים.

מר אדוג: אם כבר דברת על הכוכב שלנו, זה מזכיר לי שהיה פרסום מדהים בעיתונות בנוגע לכך שמדענים גילו כוכב חדש שנראה בדיוק כמו כוכב הלכת שלנו. מדהים איך שהדברים, גם הדברים הכי קטנים, מוכרים לנו. אני לא יודע מדוע. אבל לפני כמה שנים, אני לא יודע בדיוק מתי, אבל זה היה לפני הרבה שנים, הייתה כתבה בעיתון שאמרה שמדענים גילו כוכב חדש בדיוק כמו כוכב הלכת שלנו - אותו גודל, אותו מרחק מהשמש, אותו הכל. (לא ברור: אני חושב שהיה מדובר בכוכב לכת רחוק). אבל אחר כך לא נשמעה יותר. אני חושב שהיה מדובר בכוכב לכת שנראה בדיוק כמו כוכב הלכת שלנו, אבל אחר כך לא נשמעה יותר. אבל אחר כך לא נשמעה יותר.

מר א.שגיב: אבל למה לא נשמעה יותר? (מר י.אדיר: אני מניח) כנראה שלא מצאו כלום.-

מר אדוג: התפוצצה או משהו כזה.

מר א.שגיב: אולי מסתיר?

ד"ר אדוג: כן, אולי הסתיר. או אולי פרופסור אחד: הסתיר מאחורי כוכב - לא יכול לראות אותו כבר.

מר א.שגיב: אני מניח שזה לא נכון. אבל אולי הוא לא נכון. אני מניח שזה לא נכון. אבל אולי הוא לא נכון. אני מניח שזה לא נכון. אבל אולי הוא לא נכון. אני מניח שזה לא נכון. אבל אולי הוא לא נכון.

מר אדוג: אולי זה לא נכון.

מר ד.אבני: אולי זה לא נכון.

מר אדוג: אני חושב שזה לא נכון.

מר י.אדיר: אני חושב שזה לא נכון.

מר אדוג: אני חושב שזה לא נכון.

מר א.שגיב: אני חושב שזה לא נכון. אבל אולי הוא לא נכון. אני מניח שזה לא נכון. אבל אולי הוא לא נכון. אני מניח שזה לא נכון. אבל אולי הוא לא נכון. אני מניח שזה לא נכון. אבל אולי הוא לא נכון.

ר ע.גוברין: אני רוצה לומר שהצעה זו אינה הצעה. לא במקרה הוספנו: "כגון אילת או מצפה רימון". יבאל יודע שבכל מקרה הבאנו זאת הנה, כי היינו זקוקים בכל מקום לעזרת עוד משרדים. בידענו זאת הבאנו את הדבר לועדת השרים הכלכליים.בשני מקומות אלה, בנציבות וכו' אנו מכריזים שנתן 25% ואיש לא בא. אין כל פחד שמשרד מסחר ותעשיה יפזר כסף.

רה'מ ל.אשכול: מה זאת הלואה עומדת?

איש משרד האוצר: היא "עומדת" במידה שהמפעל לא מבצע את הפונקציה שלו. אם כעבור עשר שנים המפעל מועבר והוא לא מוכר אותו - ההלואה הופכת למענק.

רה'מ ל.אשכול: הוא צריך 10 שנים לקיים את המפעל. לאחר עשר שנים אם הוא לא מוכר אותו, אם מלא את כל התקוות שחלו בו - במשך 10 שנים ההלואה עומדת, לאחר 10 שנים היא בודאי עומדת. ז'א אדם שהקים מפעל ומאריך ימים - בשנה ה-11 ההלואה "עומדת". פה מציע שר העבודה "מומע לאזש זיך ארונטער". אבל הלא כאן יושבת ועדה ומחפש דרכים לפיזור האוכלוסיה.

השר י.אלון: תציע אחוז אחר.

השר גוברין: קיבלנו חומר מארצות שונות: אירלנד, אנגליה, יון ואוסטרליה. שם פשוט כתוב "מענקים" בלי חכמות.

רה'מ ל.אשכול: מה המכסימום עד עכשיו?

מר שלמה עמיר: עד עכשיו שליש.

רה'מ ל.אשכול: נכתוב: ובלבד שלא יעלה על שליש.

השר צדוק: אני חושש שאתה מזמין לדרוש שליש. מוסב שלא נגיד שום דבר.

השר י.אלון: היות וגוברין מסתמך על אירלנד ואנגליה, שם מקובל 25%. אני מסכים (1) שליש, (2) להגדיל את מספר השנים מ-10 ל-15 שנה.
(3) שבכל מקרה זה יבוא לועדת השרים לעניני כלכלה.

השר צדוק: אני מסכים שיהיה כלל. איננו מסכים שמקרים אינדיבידואליים יבואו לועדת השרים.

השר י.אלון: נקבע כלל 25%. כל מקרה חורג יובא לועדת השרים.

ד"ר ארנון: אני מציע שיהיה כתוב "כבעבר". בפרוטוקול יהיה כתוב, שבעבר לא נתנו יותר משליש. אני מסכים שהמכסימום יהיה שליש, אבל לא כותבים זאת.

השר י.אלון: צדוק מסכים שיהיה במקום 10 15 שנה?

רה'מ ל.אשכול: אל נחמיר בזה. אנו ועדה לפיזור ולא לגיבוש.

אי ש.קרסנר: אני רוצה לומר משהו זה אינה אשמה. לא נפגעו מוסדות: "בתי אינה אין אין בתי חולים". רוצה לומר שכל אחד אחראי לעצמו. לדעתי אין אשמה על אחד ל[illegible] אשמה אישית. בתי חולים אין, בתי[illegible] לא אשמים. אני לא חושב שצריך לקבוע [illegible].

רח'ם ש.שגיב: מה זה אומר לדעתך?

אינה מורי שגיב: אינה "לדעתי" בתוך שנכנסו לא נכנסו אין אשמה. לא בתי חולים [illegible] אחראי אחראי לעצמו - אחראים אישית לפציינט.

רח'ם ש.שגיב: כתוב שלא [illegible] אין אשמה. לומר שזה לא אומר שלא אחראי אחראי אחר, לא יכול או לא מסוגל לעשות משהו זה - בתי חולים אחראים לפציינט. לומר [illegible] בתי חולים לא נכנסו לפציינט. ד"ר [illegible] אינה אשמה [illegible] - בתי חולים אחראים "לפציינט". זה בעיה של [illegible] "בתי לומר לפציינט". זה לא יכול לעבוד [illegible] בתי חולים [illegible].

אפר ש.אדלר: [illegible] אחראי.

אפר בתי חולים: [illegible] [illegible] [illegible]. לא [illegible] "אחראים" [illegible].

רח'ם ש.שגיב: זה [illegible] או [illegible]?

עו"ד מיכל שטרן: [illegible] [illegible].

רח'ם ש.שגיב: [illegible] [illegible] [illegible].

אפר ש.קרסנר: [illegible] [illegible] [illegible]

השר י.אלון: מאחר שהועדה קבלה את ההסתייגות הראשונה שלי לסעיף 4, אני מוותר על ההסתייגות השניה לאותו סעיף. בהצעת הועדה נאמר: ועדת השרים לענייני כלכלה תקבע, מפעם לפעם, את האזורים והמקומות אשר לגביהם יחול תנאי-עידוד זה.- זה מניח את דעתי ואני מסתלק מן ההסתייגות שלי.

עכשיו אני עובר לסעיף 11. פה יש ענין של מכירת קרקעות. זה במקצת עומד בסתירה להחלטות שקיבלנו אפילו ביום א' האחרון. אני רוצה שבענין זה תחול מדיניות הממשלה בתחום מכירת קרקעות.

מר בן-מאיר: אני רוצה לתמוך בשר העבודה.

רה"מ ל.אשכול: כולם תומכים בו.

השר י.אלון: הנוהג שמקובל לגבי כל מכירת קרקע צריך לחול גם במקרה זה.

מר בן-מאיר: שם כתוב בפירוש, שאזורי הפיתוח יהיו יוצאים מן הכלל.

רה"מ ל.אשכול: על מה אתם מדברים? שם נאמר +במקרים יוצאים מן הכלל יכולה הממשלה להחליט. פה כתוב "ידונו בכל מקרה". אפשר לומר: ידונו במקרה זה בהתאם לסעיף זה וזה.

ד"ר ארנון: אני מתיע למחוק את הסעיף הזה, אין לו שום משמעות.

רה"מ ל.אשכול: גם אני סבור שהוא מיותר. בכל מקרה יבוא שר המסחר והתעשיה ויגיד: במפעל זה הבעלים רוצים קרקע, רוצים בעלות.

השר ע.גוברין: כאשר דננו לא היתה החלטת הממשלה. אז ההרהורים הראשונים היו: אם יהיו מקרים יוצאים מן הכלל, אז אנו בשביל פיזור האוכלוסיה נוותר על העקרון. לכן כתבנו את הסעיף זה. עכשיו לא צריכים אותו הואיל ויש חוק הממשלה.

ד"ר ארנון: יש לי שאלה לסדר-היום. האם אתה מעמיד תחילה לדיון את ההסתייגויות? יש לי שאלה בקשר לביצוע.

רה"מ ל.אשכול: נגמור קודם את ההסתייגויות. אנו באים לסעיף השיכון. (סעיף 11).

השר י.אלון: לפי הצעת הועדה, משרד השיכון יצמצם את הבניה הציבורית. אני הייתי רוצה שהצמצום יהיה יותר מוגדר ויותר מצומצם. לכן הייתי רוצה שניתן הנחיה למשרד השיכון, כאשר יכין את הצעתו לועדת השרים, שיגביל את הבניה הציבורית המבוצעת ברצועת החוף בסיוע ממשלתי ישיר או עקיף לנושאים הבאים בלבד: ביתי משכנות עוני בהתאם לחוק המוצע; שיכון לעולים מוגבלים ולנושאים מיוחדים שהחליטה עליהם ועדת השרים לענייני כלכלה, ובהיקף שיצויין בהחלטה.

רה"מ ל.אשכול: זה כולל בנינים ציבוריים, בתי-ספר?

[illegible]

השר י.אלון: יש עיריה והיא חדאג לבתי ספר.

מר בן-זאב: אם כתוב בינוי משכנות עוני - פירושו של דבר שבונים כל מה שמכנות העוני צריכים. כמו שיש צורך לאיש בכביש, כך יש לו צורך גם בבית ספר.

מר ד.סנה: אני רוצה להמון בסעיף כפי שכתוב. האם פירוש הדבר, שמשרד השיכון צריך מחר להפסיק את הבניה למפעל החסכון, או להחזיר ל-30 אלף חוסכים שיש להם פקדונות שהם מצטרפים לסכום למעלה מ-80 מיליון ליטות? ההצעה בפי שהיא מנוסחת על ידי שר העבודה עלולה להביא לידי כך. אם כתוב שמשרד השיכון יצמצם, הכוונה היא בהתאם לתכניות של החלק השני של הסעיף, שזה יאושר על ידי הממשלה. יש חוזים עם הממשלה.

השר י.אלון: אפשר לומר פרט לחוזים שכבר נחתמו.

רה'מ ל.אשכול: בשיכון בחסכון הממשלה משקיעה כסף?

מר ד.סנה: הממשלה לא משקיעה.

מר י.אלון: אנו נוכל להעביר זאת לקבלנים פרטיים.

ד'ר ארנון: אני חושש לדיוק שבהודעתו של סנה. בהמשך הדברים בלי כל ספק יהיו כספים של הממשלה גם בשיכון זה. למרות שאני לא חושב שאפשר לקשור את הבעיה הזאת, כמו ששר העבודה מציע. כן אינני חושב שהצעתו של סנה היא מעשית. צריך להגיד, שהממשלה לא רק תממצם את הבניה אלא גם את העזרה שהיא נותנת לתכנית החסכון באזור החוף.

רה'מ ל.אשכול: אתה רוצה להגיד, שהממשלה באמצעיה היא, או באמצעים שיש לה השפעה מכרעת עליהם, היא לא תעשה שיכון באזור החוף. אני לא רוצה שהתוצאה תהיה כאילו אנו שוללים את הכל. אמש איש העובד בנמל רוצה דירה ורוצה לקבל הלוואה, אנו נגיד לו: אתה לא תקבל? תשאר במשכנות העוני! מה יצא מזה?

מר ד.סנה: אם אתה אומר "בעתיד" זה בדיוק ההיפך ממה שאתה רוצה. 30 אלף חוסכים הבטחנו להם לאט לאט לבנות. אם אתה אומר בעתיד לא - התוצאה הברורה מזה שאתה מפסיק את הבניה.

השר י.אלון: הערה אינפורמטיבית אחת חשובה: משרד השיכון פועל לפי הוראות ~~ממ~~ המוסד לחיאום. יש מועמדים לעירות הפיתוח ואין דירות בשבילם. כך המצב באילת, שיש מועמדים ואין דירות. יש אפשרות להזרים זוגות צעירים לערי הפיתוח והעיכוב היחיד הוא לא חוסר עבודה ולא חוסר רצון ללכת, אלא חוסר דירות. ב) יש עודפי דירות בשאר הפעולות, לא של משרד השיכון. יש תהליכים של יזמה פרטית.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible] - [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]:

תן ליזמה הפרטית לבנות דירות בתל-אביב ובחיפה.

<u>סר ד. סנה:</u> סי לא נותן להם? הם רוצים את עזרת הממשלה לזה.

<u>השר י. אלון:</u> צריכים להפנות מאמץ זה לערי פיתוח.

<u>השר ע. גוברין:</u> הויכוח הוא אבסטרקטי. אני ישבתי עם אנשי השיכון שעות על גבי שעות בשני סעיפים. הסעיף השלישי - איש לא יודע כמה מיליונים זה יעלה (קורא סעיף 3 של "שיכון").

לאחר שבדקנו את כל הענין הוברר לנו שהתרומה אינה בויכוח מילולי. משרד השיכון - ואני אומר זאת בנוכחות סנה - יעמוד במבחן מעשי. וזה לא מקרה שכתבנו פה, שתון שלושה חדשים צריכים להגיש לנו הצעות קונקרטיות איך זה יפעל. זאת הנקודה העיקרית בענין זה. אני מייעץ גם לגאל לנהוג כך. כאשר יביאו לך את כל התכניות, יהגלו לך דברים שאין אתה יודע. סעיף 2 אחוז בסעיף 3. גם פה כתבנו להם והם צריכים להגיש הצעה תוך חדשיים לועדה. שני הסעיפים קשורים זה בזה, ושניהם מקשורים בכסף ובתקציב. אני מציע להשאיר את הנוסח כפי שהוא. תוך חדשיים צריך משרד השיכון להביא לנו את כל התכניות המפורטות איך זה יהיה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אנו מוכרחים עכשיו להפסיק. הבענו לסעיף שיכון.

<u>השר י. אלון:</u> אני מעריך את כל ההצעות של המשרד לחיזוק ולתרבות. אבל אני מבקש מועדת גוברין עד לישיבה הבאה, לקיים דיון על הצעות משרד העבודה. אין אני רוצה שזה יהיה נספח סעיף ממזר.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> בישיבה הבאה נדון על ההצעות בסעיף שיכון.

./.

ס ח ל י ט י ם

לתקן הסלצות הוועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות המשלה בעניין פיזור האוכלוסיה כמפורט להלן:
(נספח 2פז שנשלח לחברי המשלה)

א) סעיף א.1. ינוסח כדלקמן:

"1) לא יוענק סעד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם הוכיח המפעל שעל אף כל התסריטים המוצעים בדו"ח זה, מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באיזור פיתוח, או אם שיקולי ביטחון מחייבים זאת. המשלה תהיה רשאית לאשר מסיג מעקרון זה."

ב) בסוף סעיף א.3. יוסף: "או שייבחן פיצוי מתאים".

ג) לאחר סעיף א.4. כלשונו.

ד) למחוק סעיף א.11.

ה) לדון בישיבה הבאה בהסלצות בעניין החינוך.

ה י ש י ב ה נ ב ע ל ת

פ ר ט י - כ ל

הישיבה האחת-עשרה של ועדת השרים לענין
פיזור האוכלוסיה שהוקמה על-פי החלטה
סס. 132 של הממשלה טיום
כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ח' בתמוז תשכ"ה - 8.7.65

נכחו השרים : ל. אשכול - יו"ר,
י. אלון,
ע. גוברין,

נעדרו השרים: ח. גבתי,
פ. ספיר,
ח.ס. שפירא (כחו"ל).

ח. צרוק	-	שר המסחר והתעשיה והפיתוח
י.ש. כן-פאיר	-	סגן שר הפנים והבריאות
ש. צויגרין	-	מזכירות הממשלה
ש. אמיר	-	משרד המסחר והתעשיה
י. ארגון	-	משרד האוצר
א. בורוכוב	-	הרשות לתכנון כלכלי
א. ברוצקוס	-	משרד הפנים
ד. מנה	-	משרד השיכון
ח. לב-כוכב	-	משרד העבודה
ס. מילברסטון	-	משרד הפנים
ע. קסיר	-	משרד ראש הממשלה
ז. שרף	-	משרד ראש הממשלה
י. תמיר	-	משרד השיכון

סדר היום : הסלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

פרוטוקול ישיבת ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה
ירושלים, 8.7.65

<u>רה'מ א.אשכול:</u> פותח את הישיבה.

<u>השר גוברין:</u> ברשות היו"ר אגיד את דברי בקיצור נמרץ, משום שעיקרם כתוב בדו"ח. ב-5.1.65, ברשותו של ראש הממשלה, מונתה ועדה שהיתה צריכה להגיש הצעות בענין הגברת התעסוקה, התיעוש והשיכון והעלאת רמת השירותים באזורי הפיתוח. בתוך הועדה, בהסכמת שר החינוך, כלל גם עניני חינוך. משרד החינוך הגיש גם הצעות בענין זה שנתקבלו על ידינו.

הצעה זו ביסודה יש בה שלושה-ארבעה דברים: א) למעשה ציינו מה הם תנאי העידוד הניתנים היום. לפי זה הגדלנו במידה מסוימת את תנאי העידוד לאזורי הפיתוח. לדעת הועדה ולדעתי לא הגדלנו די, אבל באותה מידה שסברנו שהמדינה יכולה לעמוד בה. ב) במידה מסוימת לגבי תעסוקה, תיעוש ושיכון ולגבי שירותים הגבלנו במידה מסויימת את איזור החוף, אבל לא בתנאים שיכולים להזיק לפיתוח יותר רציונאלי בתוך אזורי החוף. נניח תעשיה, שיכון וכו'. קבענו עוד, שתקום ועדה קבועה שאין לה שום סמכויות. אין היא יכולה לפנות לאיזה משרד ולתת לו הוראות, אלא היא צריכה לעקוב בקביעות איך הם פועלים המשרדים. אם יש לה הצעות -היא צריכה לפנות לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה. הכנסנו הצעתנו בתכנית ארצית, שהוגשה לועדת השרים הכלכליים. (הם לא היו כבולים להצעה זו שהגיש אותה בשעתו כוכב). אבל הוספנו, שועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תצטרך להתאים מדי פעם את התכנית הפיסית גם לפי התנאים המשתנים וגם לפי התכנית שנתקבלה בכנסת לחוק התכנון והבניה. הכנסנו גם את ענין מיקום מוסדות הממשלה ומוסדות ציבוריים באזור הפיתוח. לא התבססנו רק על תיעוש, שיכון והצד החינוכי. כי ראינו חשיבות מרובה בענין מיקום המוסדות שנמצאים ברשות הממשלה והעברתם לאזורי הפיתוח, אם הם פועלים שם. להצעה זו הוגשו הסתייגויות. חלק מן ההסתייגויות בא להכליל מה שלא קבלנו. אמרנו: אל נלך בגדולות שלא נוכל להתחייב. שקלנו כל דבר גם מבחינת היכולת של המדינה לעמוד בו. חלק מן ההסתייגויות בא לצמצם את ההמלצות האלה. בדרך כלל יש להגיד לשבחה של הועדה, שכל חבריה עבדו בצורה משותפת, בניגוד למקובל. ועוד שבת אחד אוסיף, שלא היו כל חילוקי דעות בעניני סמכות. בכל מקום שזה מחייב תיאום הדדי - שיכון, תיעוש - תיאום זה יבוא. מרבית ההמלצות נתקבלו פה אחד על ידי חברי הועדה, פרט להסתייגויות מספר שהבאתי אותם בנספח.

<u>רה'מ א.אשכול:</u> אני רואה בדפים 1-5 הצעות כיצד לפתוח ולמשוך מפעלים. אחר כך בא מספר הסתייגויות.

השר ע.גוברין: בהסכמת כל החברים נחנו את ההסתייגויות כולן בדפים לחוד.

השר צדוק: זה כולל גם את מכתב מנכ"ל משרד העבודה?

השר גוברין: צרפנו גם אותו.

רה"מ אשכול: מעמ' 10 עד הסוף זו סטטיסטיקה.

השר גוברין: בתוך הטכסט, לאחר שבדקנו את המקומות, שינינו את אזור העדיפויות. אבל קבענו , שקביעת הועדה הזאת מחייבת בדיקה. זה לא מחייב שאשקלון תהיה תמיד אזור פיתוח. יש מקומות שאפשר להוציא ולהעביר.

השר י.אלון: צדק שר התיירות, שההסתייגויות שלי נעשו על דעתי. אני רוצה להבהיר כמה דברים. קודם כל לגבי ההסתייגויות הכתובות, אחר כך כמה הערות של הרהור . אנו חושבים שלגבי ההיתר להכיר במפעל מאושר באזור החוף, הנוסח שנתקבל על דעת רוב הועדה הוא שער רחב לא רק לאישור מפעלים כמפעלים מאושרים באזור החוף, אלא הזמנת לחץ של מפעלים לרצות ליהנות ממעמד של מפעל מאושר דוקא באזור החוף. לדעתנו יש צורך יותר לצמצם את האפשרויות הללו עד למינימום. ולכן הגברנו זאת, שלא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם הוכיח המפעל שעל אף כל התמריצים המוצעים בדו"ח זה, מבחינה טכנולוגית או כלכלית, לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון עליונים מחייבים זאת.- זוהי הסתייגות לסעיף 1 - אמצעים כלכליים. הנוסח המוצע על ידי הועדה פתוח יותר מדי. אני מציע לקבל את ההסתייגות שלי.

השר ע.גוברין: הועדה לא קבלה זאת מטעם פשוט. קיימת מסורת. אנו אומרים, שעלינו לאשר כ"מפעלים מאושרים" ברצועת החוף רק את אלה אשר גורמים יוצאים מן הכלל מחייבים זאת, כגון: גידול יצוא, מניעת יבוא ושיקולי בטחון

רה"מ א.אשכול: אני חדל להבין את ההבדל.

השר ע.גוברין: שר העבודה אומר "אם המפעל הוכיח". אנו אומרים שזה מיותר. קיימת מסורת במשרד מסחר ותעשיה. עוד לא אושר מפעל על ידי משרד מסחר ותעשיה לפני שניסו תחילה לברר אתו.

רה"מ א.אשכול: נניח שעד עכשיו לא הוכיח ומחר יוכיח# ויהיה משרד מסחר ותעשיה שכן ירצה להקים את המפעל הזה. ברור שיהיה ויכוח בין בעל המפעל ובין משרד מסחר ותעשיה והוא יוכיח. אם כולם מסכימים שאין פה "אין מריטו" הבדל, היות ואנו ועדה לפיזור הא כלוסיה , פירושו של דבר לא רק פיזור אוכלוסיה אלא פיזור מקורות פרנסה. סתם פיזור אוכלוסיה אין לו טעם. כאן אנו מנסים לעשות מאמצים שהאוכלוסיה תעבור לאותם האזורים שאנו מעוניינים בהם.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

מר בן-מאיר: אני מציע להוסיף עוד משה: שיקולי בטחון ו ב ר י א ו ת . בעית האישפוז מטילה עלינו עומס כבד.

רה"מ א.אשכול: אני מתנגד לזה. מדוע לא להגיד גם עניני דת, אין עוד בית כנסת? אני אומר זאת ברצינות. מפעל לא רוצה לקום מפני שיגיד שאין במקום בית ספר תיכון. בריאות אויף כפרות, יש יהודים בעולם. אם אין פיזור - אין צרכי תרבות, ובאמת אין. זה מעגל קסמים: אם לא רוצים ללכת - אין מוסדות בריאות, אם אין בריאות - אין מפעל וכו'. ואז אין פיזור.

השר צדוק: בקריאה הראשונה נדמה היה לי שההבדל בין שתי הנוסחאות הוא רק מילולי. אחר כך ראיתי לפני מקרה כזה, למשל: חברה בעלת מוניטין בינלאומי רוצה להקים מפעל בארץ, שהוא יתרום תרומה נכבדה ליצוא. יש לנו ענין פוליטי שהחברה הזאת תבוא ארצה. היא אומרת: אני לאזור פיתוח איני מוכנה ללכת. אז המצב הוא, שמבחינה טכנולוגית אפשר להקים אותו באזור פיתוח , מבחינה כלכלית אפשר להקים, אך על פי כן עלינו להשאיר לעצמנו את האפשרות לשקול.

מר ל.אשכול: היית צריך להביא זאת למשלה.

השר צדוק: אני בעד נוסחה יותר גמישה קצת.

רה"מ א.אשכול: יש ויכוח די מתוח עם תעשיה עדינה מאוד, עם אלקטרוניקה, זה התחיל בתל-אביב. התחלחלתי, אמרו לי 'ס'ברענט! אמרו לי שבניני כיתן מוכנים. עבר זמן וראיתי שאינם באים. אמרתי: ובכן? רצו לבנות בתל-אביב. משכתי אותם בעבותות אהבה עד האשדוד, וזה לא בוער. עכשיו "התלבשתי" שזה יהיה בבאר-שבע. עכשיו כטובן האשדוד תנקר את עיני. מציעים לי "כופר-נפש" מפעל אחר בבאר-שבע. אני אומר: אני רוצה את שניהם בבאר-שבע. יוכיחו לך שזה לא נות, זה נכון. אנו צריכים פה להחמיר, הקלות בלאו הכי תבואנה, אל תדאג. זה יהיה כמו בביש תורכי, או לצד זה או לצד זה אבל אף פעם לא כאן שתוכנן. אני בעד נוסח חזור יותר.

השר צדוק: אתה נתת עצה: במקרה כזה - תבוא לממשלה.- אני מציע שיהיה כתוב: סמיה מעקרון זה תובא לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה, או לועדת השרים לעניני כלכלה.

השר י.אלון: אני הולך לקראת צדוק - או אם יש שיקולי בטחון - באישור ועדת השרים לעניני כלכלה. אם אתה רוצה ועדה זו - לא איכפת לי.

רה"מ אשכול: זה מובא לממשלה והממשלה קובעת.

השר י.אלון: שיהיה בועדה זו.

רה"מ אשכול: איני יודע אם אנו קיימים לעולם. הועדה לעניני כלכלה - קיימת

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

תמיד. הייתי אומר כך: הרשות לשר העבודה להביא זאת לממשלה.

השר צדוק: אם זה מחמת מחסור בכוח אדם, אמנם זאת לא סיבה טכנולוגית אבל סיבה מספקת.

מר בן-מאיר: אני מציע שיהיה כתוב "לכל שר". יכול להיות משהו הכרוך במשרד התוץ. כל שר יכול להביא זאת לממשלה.

השר גוברין: אני מתנגד לתיקון של בן-מאיר. זה קשור למשרד מסחר ותעשיה.

השר י.אלון: נשאיר את הנוסח "לכל שר הרשות להביא".

השר צדוק: אני מציע למחוק את המלה "עליונים", לא לכתוב שיקולי בטחון עליונים.

ד"ר ארנון: הועדה המליצה, שאם מעבירים מפעל מהחוף לאזורי פיתוח, שהציוד שבהרשה מקרים היה מוסדף על ידי חוק "השקעות מאושרות" קודם, מקבל עכשיו עוד פעם העדפה. נדמה לי שזה יהיה חור די רציני.

רה"מ ל.אשכול: אנו פעם עשינו זאת. הלכנו לתעשיינים בתל-אביב ואמרנו להם: יש ענין של פיזור האוכלוסיה, תמכור את העסק שלך פה ותעביר את המפעל לדמונה או לאפה ריפון. אם תבוא אליו כך בפשטות - הוא יגיד לך: לך לאן שצריך ללכת.

ד"ר ארנון: שיהיה כתוב בפירוש: במקרה שציוד זה לא קבל וכו'.

רה"מ ל.אשכול: זאת לא פשרה. יהודי זה יגיד בפירוש: אני רוצה "לעקעכל". אם אתה מוכל לתת "לעקעכל" - אלך, אם לאו - אשאר ברמת-גן.

ד"ר ארנון: מוטב שאתן לו את "השוקולדה" שהוא רוצה בה בדרך אחרת. תורים בחוקי המס זאת "שוקולדה" די מרירה.

השר גוברין: אנו נתקלנו במסחר ותעשיה בשנה האחרונה (וגם בשנים הקודמות) לאו דוקא במפעלים גדולים, אלא בבתי מלאכה שבלעדיהם אין אתה יכול להעביר מפעל גדול. נתקלנו בבעיה זו של ציוד מועבר, שהוא לא היה השקעה מאושרת. משרד ההשקעות לא אישר שום ציוד. אותו יהודה אמר: אם לא תתנו לי - לא אזוז.

מר ל.אשכול: אם בסעיף זה יהיה כתוב "או תמורתה בכסף"? אתה, ארנון, מוכן להסכים שנגיד "לתת לו מענק בכסף"?

השר ע.גוברין: זה אי-אפשר, זה יהיה על חשבון התקציב שלו.

רה"מ ל.אשכול: הוא אומר שמנקודת ראות המס זה גורם בלבול לאנשים שצריכים לטפל בגביות ובמס. אני לא רוצה להפסיד את הענין כולו, לכן אני אומר, שאני מוכן להתאיזה מענק בכסף אבל החשבון מתנהל לפי החוק, וכלום אין זה תקציב?

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

השר צדוק: אם נלך בדרך של מענק נסתבך. זה פותח פתח למיקוח אינדיבידואלי עם כל אחד על מענק שהוא צריך לקבל, מה ההנחות שהוא מקבל ~~בפועל~~ כמפעל מאושר? הוא מקבל הנחות מסויימות ממס. שיעור ההנחות חלוי ברווחיות. מה הרווחיות נדע בעוד חמש שנים. אין לנו בסיס שנוכל להחמקה. אני מעדיף דרך זו. אני לא רואה שיש בזה דבר שאי אפשר לקבל אותו. אנו אומרים לאדם כך: יש לך ציוד ברמת-גן, אילו היה לוקח ציוד זה ומוכר אותו בשוק ומקבל תמורתו חצי מי יון לירות ומשקיע סכום זה במפעל באזור פיתוח - היינו מכירים בזה כהשקעה מאושרת. אין סיבה מדוע לא נכיר כהשקעה את השווה-כסף. (מר ז.שרף: חצי מיליון לירות זה חייב במס רווחיות). אני אעשה אתו את החשבון הזה. אני רוצה שנוכל לעשות אתו את החשבון לא על יסוד השערות אלא על יסוד נתונים קיימים בזמן שמוכר המפעל ומצבו מוגדר. איננני רוצה להתוכח אתו ולעשות את החישוב על יסוד רווחיות משוערת שתהיה בעוד חמש שנים.

רה'מ ל.אשכול: אולי נאשר זאת כהנחות פנימיות? (השר י.אלון: אין סודות) נכתוב: או פיצוי הולם לזה.-

השר צדוק: כאלטרנטיבה אני מקבל זאת.

רה'מ ל.אשכול: ארנון מסכים?

ד'ר ארנון: הכל תלוי בפירוש. אם אנו מוסיפים פה: במידה שציוד זה היה השקעה מאושרת במפעל הקיים - זה היה פותר את הכל.

רה'מ ל.אשכול: אני בפירוש אומר: אם יש בית חרושת שניצל את הכל ואנו באים אליו ואומרים: תעביר את בית החרושת שלך - זה הפתיון שלו. אתה אומר, שאת הפתיון אתה רוצה להראות לו מרחוק. מצפה-רימון - אינו פתיון. אם אתה אומר שזה מזיק לטכניקה של גביית מסים - אני מוכן לקבל את טענתך ולהגיד: או תמורתו בכסף.

השר צדוק: ההערה של שרף היא הערה נכונה.

מר ז.שרף: בעניני השקעה אין לנו בכלל תקיקה.

השר צדוק: מוסכם על "או פיצוי מתאים".

השר י.אלון: סעיף 4. לגבי שיעור ההלואה העומדת, שהיא מינוח מוסווה למענק, אני עומד על כך שההלואה-העומדת לא תעלה על 25% מההשקעה הכוללת במפעל, וזאת תהיה תקרת-מכסימום. אני מציע שזה לא יהיה כבעבר, אלא שנקבע שיעור מכסימלי, כועדת שרים מוסמכת, 25%. בעבר היה מענק של שליש והיו גם דברים בלתי נעימים.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

השר ע.גוברין: אני רוצה לומר שהצעה זו אינה הצעה. לא במקרה הוספנו: "כגון אילת או מצפה רימון". יגאל יודע שבכל מקרה הבאנו זאת הנה, כי היינו זקוקים בכל מקום לעזרת עוד משרדים. בידענו זאת הבאנו את הדבר לועדת השרים הכלכליים.בשני מקומות אלה, בנציבות וכו' אנו מכריזים שנתן 25% ואיש לא בא. אין כל פחד שמשרד מסחר ותעשיה יפזר כסף.

רה'מ ל.אשכול: מה זאת הלואה עומדת?

איש משרד האוצר: היא "עומדת" במידה שהמפעל לא מבצע את הפונקציה שלו. אם כעבור כשר שנים המפעל מועבר והוא לא מוכר אותו - ההלואה הופכת למענק.

רה'מ ל.אשכול: הוא צריך 10 שנים לקיים את המפעל. לאחר עשר שנים אם הוא לא מוכר אותו, אם מלא את כל התקוות שתלו בו - במשך 10 שנים ההלואה עומדת, לאחר 10 שנים היא בודאי עומדת. ז'א אדם שהקים מפעל ומאריך ימים - בשנה ה-11 ההלואה "עומדת". פה מציע שר העבודה "מומע לאדם זיך ארונטער". אבל הלא כאן יושבת ועדה ומחפש דרכים לפיזור האוכלוסיה.

השר י.אלון: תציע אחוז אחר.

השר גוברין: קיבלנו חומר מארצות שונות: אירלנד, אנגליה, יון ואוסטרליה. שם פשוט כתוב "מענקים" בלי הכמות.

רה'מ ל.אשכול: מה המכסימום עד עכשיו?

מר שלמה עמיר: עד עכשיו שליש.

רה'מ ל.אשכול: נכתוב: ובלבד שלא יעלה על שליש.

השר צדוק: אני חושש שאתה מזמין לדרוש שליש. מוסב שלא נגיד שום דבר.

השר י.אלון: היות וגוברין מסתמך על אירלנד ואנגליה, שם מקובל 25%. אני מסכים (1) שליש, (2) להגדיל את מספר השנים מ-10 ל-15 שנה. (3) שבכל מקרה זה יבוא לועדת השרים לעניני כלכלה.

השר צדוק: אני מסכים שיהיה כלל. איננו מסכים שמקרים אינדיבידואליים יבואו לועדת השרים.

השר י.אלון: נקבע כלל 25%. כל מקרה חורג יובא לועדת השרים.

ד"ר ארנון: אני מציע שיהיה כתוב "כבעבר". בפרוטוקול יהיה כתוב, שבעבר לא נתנו יותר משליש. אני מסכים שהמכסימום יהיה שליש, אבל לא כותבים זאת.

השר י.אלון: צדוק מסכים שיהיה במקום 10 15 שנה?

רה'מ ל.אשכול: אל נחמיר בזה. אנו ועדה לפיזור ולא לגיבוש.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

השר י.אלון: מאחר שהועדה קבלה את ההסתייגות הראשונה שלי לסעיף 4, אני מוותר על ההסתייגות השניה לאותו סעיף. בהצעת הועדה נאמר: ועדת השרים לענייני כלכלה תקבע, מפעם לפעם, את האזורים והמקומות אשר לגביהם יחול תנאי-עידוד זה.- זה מניח את דעתי ואני מסתלק מן ההסתייגות שלי.

עכשיו אני עובר לסעיף 11. פה יש ענין של מכירת קרקעות. זה במקצת עומד בסתירה להחלטות שקיבלנו אפילו ביום א' האחרון. אני רוצה שבענין זה תחול מדיניות הממשלה בתחום מכירת קרקעות.

מר בן-מאיר: אני רוצה לתמוך בשר העבודה.

רה"מ ל.אשכול: כולם תומכים בו.

השר י.אלון: הנוהג שמקובל לגבי כל מכירת קרקע צריך לחול גם במקרה זה.

מר בן-מאיר: שם כתוב בפירוש, שאזורי הפיתוח יהיו יוצאים מן הכלל.

רה"מ ל.אשכול: על מה אתם מדברים? שם נאמר +במקרים יוצאים מן הכלל יכולה הממשלה להחליט. פה כתוב "ידונו בכל מקרה". אפשר לומר: ידונו במקרה זה בהתאם לסעיף זה וזה.

ד"ר ארנון: אני מתיע למחוק את הסעיף הזה, אין לו שום משמעות.

רה"מ ל.אשכול: גם אני סבור שהוא מיותר. בכל מקרה יבוא שר המסחר והתעשיה ויגיד: במפעל זה הבעלים רוצים קרקע, רוצים בעלות.

השר ע.גוברין: כאשר דננו לא היתה החלטת הממשלה. אז ההרהורים הראשונים היו: אם יהיו מקרים יוצאים מן הכלל, אז אנו בשביל פיזור האוכלוסיה נוותר על העקרון. לכן כתבנו את הסעיף זה. עכשיו לא צריכים אותו הואיל ויש חוק הממשלה.

ד"ר ארנון: יש לי שאלה לסדר-היום. האם אתה מעמיד תחילה לדיון את ההסתיגויות? יש לי שאלה בקשר לביצוע.

רה"מ ל.אשכול: נגמור קודם את ההסתייגויות. אנו באים לסעיף השיכון. (סעיף 11).

השר י.אלון: לפי הצעת הועדה, משרד השיכון יצמצם את הבניה הציבורית. אני הייתי רוצה שהצמצום יהיה יותר מובדר ויותר מצומצם. לכן הייתי רוצה שנתן הנחיה למשרד השיכון, כאשר יכין את הצעתו לועדת השרים, שיגביל את הבניה הציבורית המבוצעת ברצועת החוף בסיוע ממשלתי ישיר או עקיף לנושאים הבאים בלבד: בינוי משכנות עוני בהתאם לחוק המוצע; שיכון לעולים מובלים ולנושאים מיוחדים שהחליטה עליהם ועדת השרים לענייני כלכלה, ובהיקף שיצויין בהחלטה.

רה"מ ל.אשכול: זה כולל בניינים ציבוריים, בתי-ספר?

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

השר י.אלון: יש עיריה והיא תדאג לבתי ספר.

מר בן-זאב: אם כתוב בינוי משכנות עוני - פירושו של דבר שבונים כל מה שמכנות העוני צריכים. כמו שיש צורך לאיש בכביש, כך יש לו צורך גם בבית ספר.

מר ד.סנה: אני רוצה לתמוך בסעיף כפי שכתוב. האם פירוש הדבר, שמשרד השיכון צריך מחר להפסיק את הבניה למפעל החסכון, או להחזיר ל-30 אלף חוסכים שיש להם פקדונות שהם מצטרפים לסכום למעלה מ-80 מיליון לירות? ההצעה כפי שהיא מנוסחת על ידי שר העבודה עלולה להביא לידי כך. אם כתוב שמשרד השיכון יצמצם, הכוונה היא בהתאם לתכניות של החלק השני של הסעיף, שזה יאושר על ידי הממשלה. יש חוזים עם הממשלה.

השר י.אלון: אפשר לומר פרט להוזים שכבר נחתמו.

רה'מ ל.אשכול: בשיכון בחסכון הממשלה משקיעה כסף?

מר ד.סנה: הממשלה לא משקיעה.

מר י.אלון: אנו נוכל להעביר זאת לקבלנים פרטיים.

ד'ר ארנון: אני חושש לדיוק שבהודעתו של סנה. בהמשך הדברים בלי כל ספק יהיו כספים של הממשלה גם בשיכון זה. למרות שאני לא חושב שאפשר לקשור את הבעיה הזאת, כמו ששר העבודה מציע. כן איני חושב שהצעתו של סנה היא מעשית. צריך למצוד, שהממשלה לא רק תממצם את הבניה אלא גם את העזרה שהיא נותנת לתכניות החסכון באזור החוף.

רה'מ ל.אשכול: אתה רוצה להגיד, שהממשלה באמצעיה היא, או באמצעים שיש לה השפעה מכרעת עליהם, היא לא תעשה שיכון באזור החוף. אני לא רוצה שהתוצאה תהיה כאילו אנו שוללים את הכל. אם איש העובד בנמל רוצה דירה ורוצה לקבל הלוואה, אנו נגיד לו: אתה לא תקבל? תשאר במשכנות העוני! מה יצא מזה?

מר ד.סנה: אם אתה אומר "בעתיד" זה בדיוק ההיפך ממה שאתה רוצה. 30 אלף חוסכים הבטחנו להם לאם לאם לבנות. אם אתה אומר בעתיד לא - התוצאה הברורה מזה שאתה מפסיק את הבניה.

השר י.אלון: הערה אינפורמטיבית אחת ושובה: משרד השיכון פועל לפי הוראות המוסד לתיאום. יש מועמדים לעירות הפיתוח ואין דירות בשבילם. כך המצב באילת, שיש מועמדים ואין דירות. יש אפשרות להזרים זוגות צעירים לערי הפיתוח והעיכוב היחיד הוא לא חוסר עבודה ולא חוסר רצון ללכת, אלא חוסר דירות. ב) יש עודפי דירות בשאר הפעולות, לא של משרד השיכון. יש תהליכים של יזמה פרטית.

תן ליזמה הפרטית לבנות דירות בתל-אביב ובחיפה.

<u>סר ד. סנה:</u> מי לא נותן להם? הם רוצים את עזרת הממשלה לזה.

<u>השר י. אלון:</u> צריכים להפנות מאמץ זה לערי פיתוח.

<u>השר ע. גוברין:</u> הויכוח הוא אבסטרקטי. אני ישבתי עם אנשי השיכון שעות על גבי שעות בשני סעיפים. הסעיף השלישי - איש לא יודע כמה מיליונים זה יעלה (קורא סעיף 3 של "שיכון").

לאחר שבדקנו את כל העניין הוברר לנו שהתרופה אינה בויכוח מילולי. משרד השיכון - ואני אומר זאת בנוכחות סנה - יעמוד במבחן מעשי. וזה לא מקרה שכתבנו פה, שתון שלושה חדשים צריכים להגיש לנו הצעות קונקרטיות איך זה יפעל. זאת הנקודה העיקרית בעניין זה. אני מייעץ גם לנאל לנהוג כן. כאשר יביאו לך את כל המכניזם, יהגלו לך דברים שאין אתה יודע. סעיף 2 אחוז בסעיף 3. גם פה כתבנו להם והם צריכים להגיש הצעה תוך חדשיים לוועדה. שני הסעיפים קשורים זה בזה, ושניהם קשורים בכסף ובתקציב. אני מציע להשאיר את הנוסח כמו שהוא. תוך חדשיים צריך משרד השיכון להביא לנו את כל המכניזמים הספורטיבית איך זה יהיה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אנו מזכרתים עכשיו להעסיק. הבענו לסעיף שיכון.

<u>השר י. אלון:</u> אני מעריך את כל ההצעות של המשרד לחינוך ולתרבות. אבל אני מבקש מועדת גוברין עד לישיבה הבאה, לקיים דיון על הצעות משרד העבודה. אין אני רוצה שזה יהיה נספח מעין ממזר.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> בישיבה הבאה נדון על ההצעה בסעיף שיכון.

./.

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

מ ח ל י ט י ם

לתקן המלצות הוועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות המשלה בעניין פיזור האוכלוסיה כמפורט להלן:
(נספח 2פז שנשלח לחברי הכנסת)

א) סעיף א.1. יגוסח כדלקמן:

"1) לא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם הוכיח המפעל שעל אף כל האמריצים המוצעים בדו"ח זה, מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באיזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת. ההחלטה הסופית לאשר מסיה מעקרון זה."

ב) בסוף סעיף א.3. יוסף: "או שיינתן פיצוי מתאים".

ג) לאשר סעיף א.4. כלשונו.

ד) למחוק סעיף א.11.

ה) לדון בישיבה הבאה בהמלצות בעניין החינוך.

ה י ש י ב ה נ ג ע ל ת

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

פ ר ט י - כ ל

ישיבה השלוש-עשרה של ועדת השרים לענייני
פיזור האוכלוסיה שנוסדה ע"י הממשלה
סע' 132 של הממשלה פיזם
כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ג' באב תשכ"ה - 1.8.65

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר,
ח. בגתי,
ע. גוברין,
פ. פנידר.

נעדרו השרים: י. אלון (בחו"ל),
ח.מ. שפירא (בחו"ל).

ח.י. זרוע	-	שר המסחר והתעשיה והמיתון
י.ש. בן-אהיר	-	סגן של הפנים והבריאות
ש. גוברין	-	מזכירות הממשלה
א. אבמון	-	משרד האוצר
ש. אמיר	-	משרד המסחר והתעשיה
א. ברונצקוס	-	משרד הפנים
י. צדיס	-	משרד החינוך והתרבות
ר. טנא	-	משרד התיכון
ע. פנר	-	משרד העבודה
ע. מר-חיים	-	משרד המסחר והתעשיה
פ. פילברסטון	-	משרד הפנים
ע. קמיר	-	משרד ראש הממשלה
י. תמיר	-	משרד התיכון

הסלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה.

המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

השר ע. גוברין: הועדה מסרה לצדוק ולי לעבור עוד פעם על הנוסח. קודם ישבו על זה כספר חברים: שמאי, קסיר, בודוכוב וכאנשי משרד המסחר והתעשיה. בעקבות הפרוטוקול של הישיבה הכנסנו תיקונים, והכל על מקומו בא בשלום. אשר להעלאת רמת החנוך היו לשר החנוך עוד אי-אלו תיקונים והערות, וגם אותם הכנסנו למיקון. לגבי כועדת השרים לפיזור האוכלוסיה נשאר עוד לדון בפרק ה'.

השר פ. ספיר: אני רוצה להעיר משהו לפרק א'.

השר ע. גוברין: כאשר הועדה סיימה את עבודתה בזמן קצר וגם ועדת המשנה עיבדה את הצעתה, עיבד משרד העבודה הצעה בנוגע להכשרה מקצועית. צרפתי את זה לפרוטוקול. אבל ועדת המשנה לא דנה בדבר, ואז נאמר שעל שר החנוך להסכים עם שר העבודה. לא ראינו את עצמנו מוסמכים גדולים לענין כדי להתערב. והנה במקום שיביאו לפנינו נוסח אחד, יש לי ברגע זה חליפת-מכתבים בין מר בורוכוב מרשות התיכנון הכלכלי, שאותו מניתי כדי שיסדר אתם את הענין מבחינה פורמלית-מכנית, ובין שר החנוך. איני יודע מה עלי לעשות מלבד זה שאצא למרבות רעה. בישיבה זו עלינו לעבור על פרק ה', גם לנסות להסדיר את הענין שסר מסר מסר עליו. שר החנוך איננו.

רה"מ ל. אשכול: נכון שעברנו עד לפרק ה'. אבל אני שומע ששר האוצר רוצה להעשיר אותנו ב"הרהורי מחלמו".

השר פ. ספיר: את זה קראתי דווקא עכשיו. לו הייתי שר המסחר והתעשיה לא הייתי מסכים לניסוח שלפנינו, קודם כל של סעיף 1 שנאמר בו: "לא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועה החוף, אלא אם כן, על אף החסריצים הניתנים לאזורי פיתוח, מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת, או אם הממשלה החליטה על כך." לא צריך לעשות דברים או שלא יוכלו לעמוד בהם או שאם יעמדו בהם, עלולים דברים חיוניים לא להעשות. היה לי דין ודברים עם מנור ועם גוברין, שחשב כי אזורי הפיתוח הם עולמו. כל אחד חושב כי במה שהוא עסוק זהו כל העולם כולו.

רה"מ ל. אשכול: אבל הרי כתוב בסוף "או אם הממשלה החליטה על כך".
איך היית אתה מנסח את הסעיף ?

השר פ. ספיר: הייתי מנסח את זה באופן חיובי ולא באופן שלילי.
אחרי כן נאמר בסעיף 2: "משרד המסחר והתעשיה ימשיך להציע למפעל המוקם באזור פיתוח פיטורן בשיעור כפול או יותר מן השיעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף, ועד 75% מן ההשקעה, בהתאם לאזור העדיפות וכו'".
אמנם בפרקטיקה יתכן שהיו דברים כאלה שנחנו עד ל-75% מן ההשקעה (או למשל כמו שהלל כהן היה אומר, עד ל-130%), אבל לא נראה לי נכון לקבוע כפורמולה שמי שבא להקים מפעל באזור פיתוח צריך למת לו פיטורן בשיעור כפול מן השיעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף. איני יודע כמה היה מקבל אילו הוקם המפעל ברצועת החוף.

בסעיף 3 נאמר: "על מנת לעודד העברת מפעלים מאזור החוף לאזורי הפיתוח הרי במקרים מסויימים, לאחר בדיקה, יוכר גם הציוד המועבר כחלק מן "ההשקעה המאושרת", או שיינתן פיצוי מתאים במקום ההכרה כ"השקעה מאושרת"."
מתוך הנסיון שלי אני יודע כי בדברים אלה שמונה טכנה של רמאות גדולה אם הציוד מועבר כהשקעה מאושרת. יודע אני תמיד מזגזגי ומאחרים שיש פה רמאות. מישהו נמצא במצב של משיטת רגל, מעביר הוא את הציוד לשם והציוד מוכר כחלק מן ההשקעה המאושרת.

את זאת הייתי רוצה לומר לשלשת הסעיפים מתוך הנסיון שלי. בכלל עכשיו היה צריך להגיד זאת שר המסחר והתעשיה, כי הוא חייב לדאוג לדברים אלה.
הערה כללית שניה אני רוצה להעיר כשר האוצר. כל הדברים הטובים שמציעים כאן הם במסגרת תקציב. אמנם יכולים לתת לזה עדיפות ראשונה, אפילו לפני צרכי הבטחון, אבל אין לנו כסף נוסף לכך.

רה"מ ל. אשכול: "אין לי" זו תי תענה.
אתה רוצה להגיד שעור צפויה לנו קריאה אחת ?

השר פ. ספיר: רק עכשיו עברתי על זה אם כי קבלתי את זה כבר קודם לכן.
זהו מה שרציתי להגיד למען הענין ולטובת הענין, לא מתוך התנגדות לענין.

<u>השר ע. גוברין:</u> קודם כל כדי להרגיע את שר האוצר אני רוצה להגיד לו: שלחתי לו את הסיושה הראשונה, השניה והשלישית. מה כבר נוסחה משופרת. אולם אין פה שום דבר התורג מאיזו מסגרת שהיא. קודם כל לגבי התקציב בתוב בסעיף קטן ו': "החל משנת התקציב 1966/67 יפרשו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הנוספיות לאזורי הפיתוח." אם יהיה תקציב, יהיה כתוב, אם לא יהיה תקציב - לא יהיה כתוב. זה להערתו של שר האוצר.

כל החלק שהיה בהצעותי הקודמות שלא יתנו לממשלים ברצועת החוף וכו' נמחק. זה אינני מה יותר.

<u>רח"מ ל. אשכול:</u> על מה שאינני אין מדברים.

<u>השר ע. גוברין:</u> מה נאמר במשרת שאנחנו רוצים לתת זכות קדימה לאזורי הפיתוח.

<u>רח"מ ל. אשכול:</u> חשבתי שיש לך נסתרות להסביר.

<u>השר ע. גוברין:</u> לא אגיע לנסתרות, קודם הנגלות.

שניה: העיר כבר ראש הממשלה שבסוף סעיף 1 כתוב "או אם הממשלה החליטה על כך", היינו או שרעדת השרים לעניני כלכלה החליטה או שהממשלה החליטה. מה יש איפוא לשר המסחר והתעשיה לחשוש ? אם יחשוב שלא הבחינה הטכנולוגית, הכלכלית או שיקול בטחון אלא יש שיקול אחר שאין לחקים את הממעל באזור פיתוח, יבול הוא לבוא לועדת השרים ולומר: יש לי שיקול אחד, כזה וכזה, שמפעל זה וזה שהוא חשוב למשק המדינה, אין האיש שיכול להקים אותו רוצה או איגו יכול להקימו באזור פיתוח. אין זה מתקבל על הדעת שהועדה בסקרה כזה לא תאשר הקמת מפעל כזה. המלים האחרונות בסעיף 1 "או אם הממשלה החליטה על כך" מכסות כל בעיה שיכולה להתעורר.

ואותו הדבר לגבי סעיף 2. כל הזמן הצענו להם פימון. אנחנו אומרים "פימון בשעור כפול או יותר מן השעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף". אם ברצועת החוף היינו מציעים לו סכום איקס, נציע לו באזור הפיתוח קצת יותר. אם בשעה שהמפעל מוקם באזור החוף, לא היינו נותנים לו ולא כלום, לא יקבל גם שם ולא כלום. אם שר המסחר והתעשיה היה אומר, שמפעל כזה לא היה קם בכלל בהיפה, לא היית נותן שם ולא כלום.

סעיף 3 הוסכם עם ספיר. התיקון היה שלו שייאמר "לאחר בדיקה". אני מסכים לדברי השר ספיר שיש כאן אפשרות של אונאה. אמרתי זאת גם בישיבה שלא הייתי בה. הודעתי על כך.

<u>השר פ. ספיר:</u> אין לי שום פסנסים וגילויים חדשים.

<u>השר ע. גוברין:</u> אני מדבר על פסנסים שלי.

פה אמרנו בפירוש שיבדקו במקרים מסויימים, לאחר בדיקה. לדעתי אין פה כל חשש כי הבדיקה היא בידי משרד המסחר והתעשיה. זה איננו מחייב אישור לא של ועדת השרים לענייני כלכלה ולא של הממשלה. מספיק אם שר המסחר והתעשיה מודיע: אדוני, זה לא בא בחשבון, כאן רמאות.

<u>רח"מ ל. אשכול:</u> לא נתחיל איפוא בסעיף 1 בשלילה, לא נתחיל במלה "לא", אלא נאמר: "מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף יוענק, אם על אף התמריצים הניתנים לאזורי פיתוח, מבחינת טכנולוגיה או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת, או אם הממשלה החליטה על כך."

אשר לסעיף 2 מבין אני שכישהו ניסח בביטוי "משיך", כדי לא לנגוע בשר המסחר והתעשיה הקודם שיאמר: מה אתם באים לנדש לי ? נאמר אולי "יוכל להציע" או "יציע". ומה בדבר סעיף 3 ?

<u>השר ע. גוברין:</u> אני מציע להשאיר את זה כמו שהוא.

<u>השר ח. צורף:</u> אילו ספיר היה בישיבות הקודמות, היו מתקבלות הצעות שלי, הייתי מקבל חיזוק למה שביקשתי.

<u>השר פ. ספיר:</u> היה הכרח עליון שלא הייתי.

<u>השר ח. צרפי:</u> בסעיף אחד היו שתי נוסחאות, היתה נוסחת רוב והיתה הסתייגות של שר העבודה. נתקבלה הסתייגות של שר העבודה. אבל אני מסכים שזה ינוסח באופן חיובי.

בנוגע לסעיף 2 הייתי מעדיף שיהיה כתוב "בשעור גבוה יותר", אבל לא שיהיה כתוב "בשעור כמול או יותר".

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> "גבוה באופן ניכר".

רה"פ ל. אשכול: האם אנחנו צריכים להתמשש ערומים בפני הלקוחות ?

השר ח. גבתי: יהיה כתוב "גבוה מאד".

השר ח. צרוק: את סעיף 3 אני מציע להשאיר כמו שהוא. חקרנו את שני הצדדים. אמרנו שזה יוכר רק במקרים מסויימים ולאחר בדיקה. אבל אם ההשקעה המאושרת עלולה במקרים מסויימים מיוחדים להביא לשימוש לרעה, הרי במקום ההכרה ייגתן פיצוי כספי. זו היתה ההצעה של ראש הממשלה.

השר ח. גבתי: אני מציע לנסח כך סעיף 1: "מעמד של מפעל מאושר יוענק בדרך כלל רק למפעלים שיוקמו באזורי פיתוח. במקרים מיוחדים, שבהם יש ניסיון טכנולוגי, כלכלי, בשוקי, יוענק מעמד של מפעל מאושר גם באזורים אחרים."

השר פ. ספיר: אבל תוסיף את המשפט האחרון של סעיף 1 "או אם הממשלה תחליטה על כך".

השר ח. גבתי: כן.

השר ח. צרוק: לגבי המשפט השני אני מציע להשאיר את הנוסח "אם מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח".

רה"מ ל. אשכול: כל התוספת הזאת שווה פחות ממה שאתם חושבים. אפשר היה לחשוב שמאות בעלי מפעלים מדפקים כל יום מאחורי דלתנו.

השר ח. גבתי: אין לנו הרבה מפעלים מאושרים.

המנכ"ל ע. ספר: לפני שיעברו לפרק ה' אני רוצה להזכיר שחסר פה סעיף שהוסכם עליו בוועדת גוברין ושהוגש על ידי משרד העבודה בענין התגוך המקצועי. זה צריך להיות אחרי פרק ג'.

מר ע. קמיר: יש שני ניסוחים: אחד של משרד התגוך ואחד של משרד העבודה.

המנכ"ל ע. מסר: הדבר לגמרי פשוט. הגשנו את ההצעה שלנו. הן היו כאן. כאן נקבע שייפגשו בעניין זה אלון וארן. אלון נסע לחוץ לארץ, והם לא נפגשו. ניסתי את העניין עוד פעם בוועדה-המשנה של ועדת גוברין. אני חושב שצריך לכול את זה. אין פה שום מוקשים.

רה"מ ל. אשכול: דברנו עם שר התנוך ומסתבר שיש מוקשים.

המנכ"ל ע. מסר: תינתן הזדמנות לשר העבודה בשובו לעורר את העניין מחדש.

רה"מ ל. אשכול: אין כל ויכוחים. מה שהמשלה מחליט, תעשה

המנכ"ל ע. מסר: נתבקשתי על ידי שר העבודה למסור כי בפרה שזה אינו מתקבל הוא מערער בפני הממשלה.

רה"מ ל. אשכול: בדיוק זאת אמרתי: על זה מחליט הממשלה. אני מחליט אם יהיה דיון או לא יהיה דיון.

השר ע. גוברין: לשם הדיוק אני רוצה להעיר הערה אחת. משרד העבודה הגיש לנו הצעה לאחר שהועדה גמרה את עבודתה. אבל מפני חשיבות העניין - ואני ממשיב מאד את העניין וגם מכיר אותו קצת - צרפתי את ההצעה לדין וחשבון. אין זה ככה שפשרנו פתאום את ההכשרה המקצועית בלא כלום, אלא אמרנו בסעיף 6: "משרד העבודה יגיש לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה הצעה למתן תמריצים ואמצעים להרחבת ההכשרה והתנוך המקצועיים באזורי הפיתוח, בתחום סמכותו של משרד העבודה, ויגדיל גובה ההשתתפות בהוצאות איתן עובדים במפעלים תוך יצירת הפרשים בין גובה התמיכה בעיירות הפיתוח השונות, בהתאם לאזורי העדיפות." כלומר הצענו את כל הפרינציפים שמשרד העבודה צריך לפעול לפיהם. יחד עם זאת אמרנו בסוף הישיבה הקודמת בהסכמת כל החברים, שאנשי משרד התנוך ואנשי משרד העבודה ייפגשו בעניין זה - הדגשתי שלא אתערב - ויסכמו. אם יסכמו משהו מוסכם, אצרף את זה לדין וחשבון. לצערי לא סיכמו פה אחד. אבל איני רואה כל יסוד לעכב.

רה"מ ל. אשכול: מה שנאמר בהצעת משרד העבודה בסעיפים הללו אחרי א' ישנו בדין וחשבון שלך או כל הפרק הזה חסר ?

השר ע. גוברין: הפרק הזה איננו כי היו חלוקי דעות בין השרים.

רה"מ ל. אשכול: האם בכל הדברים היו חלוקי דעות ?

המזכיר ש. צוביגרין: בסעיף א' הראשון ובסעיף ב' הראשון.

מר ע. קמיר: בהצעת משרד העבודה כתוב בראשית סעיף ב':
"על מנת להבטיח תעסוקה ולקדם התנוך המקצועי לנוער באזורי הפיתוח, יפעל משרד העבודה באמצעים הבאים וכו'". בהצעת משרד התנוך והתרבות כתוב: "על מנת להבטיח תעסוקה ולהוסיף על התנוך המקצועי לנוער שניתן על ידי פעולות משרד התנוך באזורי הפיתוח - מפלין משרד העבודה וכו'".

רח"ם ל. אשכול: אני מבין שעל הפירוסים אין ויכוחים. אולם מה עשיתם ? בינתיים לא הכנסתם את כל העניין הזה.

מר ע. קמיר: זה נשאר פתוח עד סעיף 6 "משרד העבודה יגיש לוועדת השרים לפיזור האוכלוסיה הצעה למתן הפריבים ואמצעים להרחבת ההכשרה והתנוך המקצועיים באזורי הפיתוח וכו'".

רח"ם ל. אשכול: אם נגמור את כל זה, מה יהיה ?

השר ע. גוברין: משרד העבודה יוכל לתגיש את הצעותיו לא לוועדת-השנה.

רח"ם ל. אשכול: אם היום אנחנו מסיימים, אנחנו מפרסמים את זאת בלי התוספת.
אני מבין כי משרד העבודה רוצה שיהיה כתוב בסעיף א': "משרד העבודה ימשיך וירחיב פעולותיו הבאות באזורי פיתוח בנושא הכשרת מבוגרים ומתבגרים העומדים להתגייס לצה"ל" ומשרד העבודה רוצה שזה יהיה מגיל 16½ ומעלה. אני רוצה לשאול את משרד העבודה: אותם הנערים הנמצאים עד גיל 16½ ברשות משרד התנוך, הם צריכים לצאת משם ולעבור אליכם ?

המנכ"ל ע. פסר: כל מה שאנחנו מציעים זהו סטאטוס קבו בלי שינוי. אותם המתבגרים, שעליהם נטוש הויכוח אינם אנשים העוברים אלינו ממוסדות משרד התנוך, אלא נערים שנשרו מבתי הספר או שלא המשיכו ללמוד או שעבדו מבלי להמשיך ללמוד וערב גיוסם לצבא הם מקבלים אצלנו קורס הכשרה.

רח"ם ל. אשכול: לא הבינותי מדוע צריך להיות ויכוח קשה אם מדובר על נערים ונערות מ-16½ ומעלה שהיו במוסדות משרד התנוך ויצאו

MAJOR W. STACEY: Court is already [illegible].

BY K. GOTT: Could that matter [illegible]

[illegible] Court [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

או שעד גיל זה לא תפס אותם משרד החנוך. נניח שיש למשרד העבודה קטגוריות מיוחדים שבהם הוא תופס את הנערים והנערות מגיל 16½ ומעלה. אחרי שנה הם הולכים לצבא. מה פה הצעקה ומה פה הסכנה ?

<u>מר י. גדיש:</u> משרד החנוך סובל שכל הנושא של החנוך המקצועי הוא בתחום של משרד החנוך ולא בתחום של משרד העבודה. המדובר על נוער ומתבגרים. לפיכך מציע שר החנוך למחוק את המלה "מתבגרים" ולהשאיר את המלה "מבוגרים". בהתאם לכך הצענו תיקונים לסעיפו של שר הנוך לב-כובב.

<u>רח"ם ל. אשכול:</u> אם יהיה כתוב "למבוגרים מ-16½ ומעלה" גלך לאנשרופולוג ונשאל: מה הם מבוגרים ומה הם מתבגרים ? נאמר שנערים ונערות אלה לא יגיעו למוסדות של משרד החנוך, ומשרד העבודה יתפוס אותם, האם על זה צריך לשבור הרבה רמחים וחניתות ?

האם בפרק ב' מחוץ לרישא, הייגו לכותרת, יש הבדלים ביניכם ?

<u>מר י. גדיש:</u> אין כמעט הבדל.

<u>רח"ם ל. אשכול:</u> אם אין כמעט הבדל, מחקו את הכותרות ואל תחלקו את זה לשני פרקים א' וב', יהיה הכל תחת א', ולמעלה נכתוב "מבוגרים מעל לגיל 16½".

<u>מר י. גדיש:</u> בהצעת משרד העבודה בסעיף 3 שבפרק ב' כתוב: "משרד העבודה יקדם פעולות החניכות, יזהיב ויטפח בתי ספר לחניכים." אני חושב שהמושג "בתי ספר" מיועד למשרד החנוך ולא למשרד העבודה. אני מציע לכתוב "יקדם פעולות החניכות" ולא להוסיף "בתי ספר".

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> מה לעשות אם כבר השקיעו 20,000,000 ל' בבתי ספר ?

<u>רח"ם ל. אשכול:</u> ארן הסכים שיהיה כתוב בהתאם לחוק. אמנם כל יהודי יודע "אשרי יושבי ביתך" בעל פה, ואף על פי כן מדפיסים אותו בסדור.

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> אני מוכן לוותר על המלים "בתי ספר" ולכתוב "מוסדות".

אי אפר צרך זה לא מהם אחרת אחרי. בדרך הם קורה אחרים קורה אחרים אחרי
אחר אחרי זה לבדיקה אחרים אחרי אחרי אחרי. אחרי אחר זה אחרים לבדיקה. אם אי
אחרים קרה אי אחרים ?

<u>אי ר. אחרי:</u> אחרי אחרי אחרי אחר אחרים אי אחרי אחרים
אחרי אחרים אי אחרי אחרי אחרי אחרים אי אחרי
אחרים. אחרים אי אחרי אחרים. אחרי אחרים אחרי אחרי אחרי אחרי
אחרים אחרים אי אחרי אחרים. אחרים אחרי אחרי אחרי אחרי אי אחרי.

<u>רח"ם ר. אחרי:</u> אי אחרי אחרי "אחרים אחרי אחרי
אחרים אחרים אי אחרי אחרים אחרי אחרים אחרים אי אחרי אחרים
אחרים ? אחרי אחרים אחרים אחרי אחרי אחרי אחרי אחרי אחרי אחרי אחרי
אחרים אחרי, אחרי אחרים אחרי אחרי אחרים ?

אחרי אחרי אי אחרי אחרים, אחרי אחרים, אי
אחרים אחרים ?

<u>אי ר. אחרי:</u> אי אחרי אחרי.

<u>רח"ם ר. אחרי:</u> אי אי אחרי אחרי, אחרי אי אחרים אי אחרי
אי אי אחרי אחרי א' ר"ח, אחרי אחרי אחרי א',
אחרים אחרי "אחרים אחרי אחרי א'אי".

<u>אי ר. אחרי:</u> אחרים אחרי אחרים אחרי ? אחרי א' אחרי
"אחרי אחרים אחרי אחרים אחרים, אחרי אחרים
אחרי אחרי אחרים." אי אחרי אחרי "אחרי אחרי" אחרי אחרי אחרי אחרים.
אי אחרי אחרי אחרי אחרים אחרים" אי אחרים "אחרי אחרי".

<u>אחרי"ם א. אחרי:</u> אי אחרים אחרי אחרי א'אא'אא'אא' ? אחרי
אחרי ?

<u>רח"ם ר. אחרי:</u> אי אחרי אחרי אחרי אחרי אחרי. אחרי אי
אחרי אחרי"אחרי אחרי אחרי אחרי אי, אחרי
אי אי אי אחרים אחרי אחרי.

<u>אחרי"ם א. אחרי:</u> אי אחרי אחרי אי אחרים "אחרי אחרי" אחרים
"אחרים".

רה"מ ל. אשכול: היות וכתוב "בהתאם לחוק", יבוא שר העבודה לממשלה וירצה להרחיב את החוק.

המנכ"ל ע. מסר: בחוק כתוב "בתי ספר לתעיכים". אבל אני מוכן לוותר אם זה מפריע אותו. יהיה כתוב "מוסדות לתעיכים".

רה"מ ל. אשכול: "יקדם פעולות התעיכות במוסדות לתעיכים" או "במוסדות המתאימים". שני תיישים עומדים אחד מול השני.

מר י. גדיש: במקום "מוסדות" אולי נכתוב "מסגרות מתאימות".

המנכ"ל ע. מסר: אני מסכים שיהיה כתוב "במסגרות מתאימות".

רה"מ ל. אשכול: משפיע על שר התנוך שלא ייבהל. מדובר על נערים מבוגרים מ-16½ ומעלה. אם הוא ממשיך ללמוד עד אותו גיל בבתי ספר של משרד התנוך, ימשיך שם. אבל אם איננו שם, אוסף אותו משרד העבודה מהרחוב. אני מבין שמשרד התנוך חושב שכל העניין אינו צריך להיות כך ושאם צריך לאסוף אותם מהרחוב, צריך לעשות זאת משרד התנוך. פעם חשב הממשלה והחלק זאת אחרת. אבל ברגע זה לא נעשה מזה עניין. בממשלה קבו תקיים יש דבר כזה. יכול מאד להיות שפעם נשב ונגיד, למני שערים יבחרו להם תיקים, אם מישהו יוכיח את הממשלה, ידע שתנוך כולל זה וזה ומשרד העבודה אינו כולל זה וזה.

השר ח. גבתי: בהזדמנות זו נדבר גם על בתי ספר חקלאיים.

רה"מ ל. אשכול: לא נעסוק בסעיפים שעברנו עליהם.

סגן השר י.ש. בן-אליעזר: אני טוען על הסתייגות בעניין התיכנון שלא נרשמה.

רה"מ ל. אשכול: לא הגענו עדיין לזאת.

השר פ. ספיר: אני מבין שכל העניין עומד כבר שנה בסדר היום של הממשלה על הרשויות השונות לעניני חנוך. אין לי ספק שהחלוקה לשתי רשויות עולה כסף לממשלה. שתי רשויות מטפלות בדבר ויש להן מנגנונים נפרדים. איני אומר שבהזדמנות זו צריך לפתור את הבעיה, אבל הבעיה תובעת את פתרונה,

[illegible]: [illegible] reads "[illegible]", term or matter [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible] "[illegible]". [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]".

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" or "[illegible]", [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] "[illegible]".

[illegible]: [illegible] [illegible] "[illegible]".

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

כי באופן טבעי לא יוכל להשאר המצב הקיים. כך משרד העבודה מרחיב לאט לאט את פעולותיו בשטח התנוך ועוד מעט יהיה משרד חנוך שני. איני רוצה לדבר על ההסדר שצריך להיות. אבל אנחנו מדברים על יעילות ובכל פעם אנחנו בוחרים ועוזם-יעילות אחרת, ואנחנו עושים דברים לא יעילים.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> זה נכון, אבל איני יודע מי עשה זאת. יש אולי מקום לדון על כך. כבר דברו על זה הרבה פעמים. מתחילים לומר: עשה פה כך, הוצא פה והכנס לשם, אבל אי אפשר להסתדר והולכים כראשתקד. אנחנו ממליצים ומשאירים ידושה שיעיינו בדבר הזה. אולי יש לעשות תיקונים עוד במשרדים שונים. הצעתי למשל להוציא את עניני התיירות ממשרד ראש הממשלה ולעשות מזה מיק לחוד.

אנחנו עוברים לפרק ח' וכל מאן דבעי להביא אבעיות וקושיות, יעשה זאת.

<u>סגן השר י.ש. בן-פאיר:</u> בסעיף 2 נאמר: "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תבדוק מפעם לפעם את "התכנית הארצית" לשנת 1970, על מנת להתאימה לתנאים המשתנים, וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980."

מי יעבד את התכנית הארצית ? האם ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה ? נתקבל כבר בכנסת חוק התיכנון ולפיו צריכה המועצה הארצית לתיכנון לעבד את התכנית הארצית, ובמועצה ארצית זו יש רוב לממשלה. צריך איפוא לומר: "וכן תעבד המועצה הארצית לתיכנון בהתאם לחוק התיכנון והבניה "תכנית ארצית" לשנת 1980."

<u>השר ש. גוברין:</u> בסדר.

<u>סגן השר י.ש. בן-פאיר:</u> אחד הדבר ביחס לסעיף 3.

<u>השר פ. ספיר:</u> כפי לגבי פרק א' אני מציע שגם פה ידובר באופן היסטורי קונסטרוקטיבי ולא לעורר מריבות שאינן במקומן. פה אנחנו מדברים רק על אזורי הפיתוח. איננו מדברים על "היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970". נאמר: "מאשרים כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחייבי המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח עד 1970".

ל' בורג מציע לא רק לשנות נוסח מוצע. לדעתו מוטב לקבוע נוסח שיהיה מקובל על כל הצדדים. אין הוא רואה לעצמו כל עניין מיוחד בנוסח מוצע. אך מוצע שיהיה נוסח שיהיה מקובל על הצדדים ועל בית המשפט כאחד, ולשם כך הוא מציע לקבוע נוסח.

<u>השופט ד. לוין:</u> אין לנו, אני חושב, כוונה לשנות את נוסח החוק. יש לנו נוסח שהוא מקובל על כל. אני מציע כי נוסח מוצע. מוטב לנו לנסות את הנוסח שהוא מקובל. אני לא מציע שנשנה את הנוסח. אנחנו יכולים להשתמש בנוסח שהוא מקובל. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח שהוא מקובל. אנחנו יכולים לנסות את הנוסח שהוא מקובל. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח שהוא מקובל.

<u>עו"ד ד. פרידמן:</u> אנחנו יכולים לנסות את הנוסח שהוא מקובל. אנחנו יכולים לנסות את הנוסח שהוא מקובל. אנחנו יכולים לנסות את הנוסח שהוא מקובל.

<u>השופט ד. לוין:</u> אני מציע שנשנה את הנוסח ל"אנחנו יכולים לנסות את הנוסח שהוא מקובל". אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח.

<u>עו"ד ד. פרידמן:</u> אני מציע שנשנה את הנוסח ל"אנחנו יכולים לנסות את הנוסח שהוא מקובל". אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח.

<u>השופט ד. לוין:</u> אני מציע שנשנה את הנוסח ל"אנחנו יכולים לנסות את הנוסח שהוא מקובל". אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח.

<u>עו"ד ד. פרידמן:</u> אני מציע שנשנה את הנוסח ל"אנחנו יכולים לנסות את הנוסח שהוא מקובל". אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח.

<u>השופט ד. לוין:</u> אני מציע שנשנה את הנוסח ל"אנחנו יכולים לנסות את הנוסח שהוא מקובל". אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח. אני לא רואה מקום לשנות את הנוסח.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: האם אפשר לחלק את אזורי-הפיתוח ?

השר פ. ספיר: לשם מה לך שתקבל מחר טלפונים מתל-אביב ומחיפה, שהן בכלל לא גדלו או גדלו פחות מאשר איזה ישוב שהוא ?

רה"מ ל. אשכול: משום כך הכנסנו בישיבה הקודמת את המלים "תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות".

השר פ. ספיר: אני חוזר איפוא ומציע שבסעיף 1 ייאמר "בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח עד 1970".

רה"מ ל. אשכול: מה מפריעה אותך הסיפא האומרת "משרדי הממשלה יתאימו תכניותיהם ופעולותיהם ל"תכנית ארצית" זו" ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: הוא מציע למחוק את המלים "בישובים העירוניים".

רה"מ ל. אשכול: אפשר להעמיד נקודה אחרי המלים "הועדה הבינמשרדית לפיתוח האוכלוסיה".

השר פ. ספיר: גם זה אפשרי. אבל אתה דן פה על אזורי פיתוח.

סר פ. פילברסטון: המלים "היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים" אינן חלק מההוראה האופרטיבית של הסעיף, זה היה רק חלק הארוך של הועדה. אפשר לכתוב "את ההצעה המפורטת שהוכנה".

השר פ. ספיר: מה תתן לך הכתיבה הזאת ? אתה צריך לדאוג להיקף הגידול של אזורי הפיתוח. למה תתעסק בענין שאומרים כי לא לזה נכתרה הועדה ? נדמה לי שהנוסח שאני מציע קרוב על הענין.

רה"מ ל. אשכול: אנחנו יכולים בכלל לחיות בלי זה. מה שזה ישנה, נראה בעוד עשרים שנה. אני מבין שכל הכוונה היא להביא לכך, שאם יגדל שם יותר, יגדל פה פחות. מה אנחנו מפחדים לומר זאת ?

השר ח. גבתי: הכל יודעים.

השר פ. ספיר: נניח אפילו שמחר מצליח כבר להעביר צעירים ממקומות אחרים לאזורי פיתוח על ידי כל מיני תמריצים שאתה נותן בענין שיכון קבע לזוגות צעירים ולבעלי מקצוע. אבל נדמה לי כי כפי שהצעתי, טוב

יותר שנדבר רק על אזורי-פיתוח.

רח"ם ל. אשכול: תשאיר את המאמץ לתרץ את קושיתי. הדרי קושיא לדוכתיה.

השר ח. צדוק: מה מרבדים על הצעה שכבר הכינו אותה. מאשרים אותה כבסיס.

המזכיר ש. צויגרין: היא לא ושרה בשום מקום.

השר ח. צדוק: את ההצעה שהיא דנה בהיקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים איננו יכולים לקרוא בשם אחר, כי זה המוכן שלה.

השר ש. ספיר: לא ראיתי תחלה את המסמך בדבר האוכלוסיה שתהיה בכל מקום ומקום. עכשיו הדבר עוד יותר ברור ואני תומך עוד יותר בהצעתי.

רח"ם ל. אשכול: הוקמה ועדת היכנון על ידי מישהו, על ידי הממשלה, שהיא נקראת כך וכך. האם אנחנו יכולים פתאום להגיד: מה זה ומי זה ? מה זה שייך לנו ?

המזכיר ש. צויגרין: מה מרבדים על הצעת ועדת לב-כוכב שועדת השרים תקימה אותה. אין לה שום סטאטוס חוקי מוחלט.

השר ח. גבתי: אם אנחנו מרבדים על כך איך להזיז אנשים לאזורי הפיתוח, יש הגיון רב בהצעתו של ספיר, אם איננו כבולים לועדה מסויימת ולתכנית מסויימת שהיא כוללת את כל הישובים העירוניים. אם היא כוללת את כל הישובים העירוניים, היא תהיה מצורפת לתכנית הזאת. בזה שאנחנו רק נגיד "אזורי פיתוח", איננו אומרים שום דבר..

מר ד. בנת: ועדת לב-כוכב קבלה את המינוי מועדת השרים הזאת, וההצעה אומרת שאנחנו מאשרים את חלק מעבודת ועדת לב כוכב על גידול ערי הפיתוח. לי יש ספקות אם החלוקה צריכה להיות כך או אחרת. על מנת לא להכנס לויכוח בסטדיה זו, יש לאשר את התכנית במדה שהיא נוגעת לערי הפיתוח.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: אני מציע לתכניס לסרכאות את המלים: "הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים".

*ररर ररररर रर ह्ह ररररर-ररररर.

रररर ड. ररररर: ररररर रर रररररर रररर रर ररररररर. ररररर ररररर रररररर.

ररर ग. ररररर: रर ररररररर रर ररररर रररररर ररररर ररररर. ररररररर ररररर ररररररर.

ररररररर ग. ररररररर: ररर ड्ड ररररररररर ररररर.

ररर ग. ररररर: रर ररररर ररररर ड्ड ररररररररर रररररररर ररररररर ररररररर ररररररर रररररर रररर ररर ररररर ररररर.

ररर ग. ररररर: ड्ड ररररर ररररर रर ररररररर ररररररर रररररर

<u>המזכיר ש. צויגרין:</u> הוועדה נקראת "הוועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה".

<u>השר ח. גבתי:</u> אם כן צודק ספיר.

<u>השר ח. צדוק:</u> יש לכתוב: "מאשרים כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הוועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה במדה שזה נוגע להיקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח".

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> זה גרוע עוד יותר.

<u>השר ח. צדוק:</u> אתמ החלק אנחנו מקבלים, היתר נשאר פתוח.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אנחנו רוצים לשים את הראש תחת החול, אם אתה מחליט שאתה מניח והלאה מביא את היהודים רק לאזורי הפיתוח. זאת קבעה כבר מה. אפשר להיתמם ולמחוק את הסיפא ואחרי המלים "לפיזור האוכלוסיה" להעמיד נקודה.

<u>השר ץ. גוברין:</u> אני רוצה להעיר לדברי שר האוצר. בויכוחים האחרונים של הוועדה הזאת אחזנו כל הזמן בשיטה ללכת בדרך החיוב. לכן גם מוצע סעיף 1 לאחר שתיקנו אותו. לא כתבנו כל הזמן מה לא לעשות. הכל יודעים מהי התכנית הזאת. מה שמציע ספיר אי אפשר לכתוב אבל אפשר למחוק את המלים "בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970".

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אנחנו מאשרים רק חלק מהחצעה שבזה עסקתם כל השבועות. אחרי המלים "לפיזור האוכלוסיה" מעמידים נקודה. אנחנו הוספנו בישיבה הקודמת את המלים "תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות". יאמרו שתל-אביב צריכה לגדול עוד ב-30,000 נפש או צריכה לפתוח עוד 1,000 מפעלים.

<u>השר ץ. גוברין:</u> שמענו את ההערה של בן-אהיר. נכון שיש לממשלה רוב במועצה הארצית לתיכנון. אבל אנחנו רואים חשיבות כזאת לעניין שמן הראוי, בהתחשב בזה שהתנאים משתנים, כי ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תתן הוראות כלליות לשליחי הממשלה הישובים במועצה הארצית לתיכנון.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מדובר על סעיף 2 האומר: "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תבדוק מפעם לפעם את ה"תכנית הארצית" לשנת 1970, על מנת להתאימה לתנאים המשתנים, וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980."

מחבר ש. ברוידע: ברוידע בקיבוץ מרחביה בעמק הירדן.

עוד ש. אמר: אז כך היתה אמרה.

עוד ח. ברוך: יש לומר "מאחרי ההרים הגבוהים", כך נאמר בתורה בפרשת בחוקותי, אך הנוסח שבידינו מבוסס על הדפוס הראשון שיצא לאור בוורשה בשנת תרמ"ה.

רות ל. אמרה: אך הכוונה לא היתה.

עוד ח. ברוך: אחרי הרים גבוהים, אחרי הרים נמוכים.

רות ל. אמרה: אחרי הרים הרבה יותר גבוהים, אז הנוסח הנכון הוא אחרי הרים הרבה יותר גבוהים. וזה נכון לגבי ש. אבל הרואה לא יודע שהוא לפניו הפרשן הגדול ביותר בדורנו.

עוד ש. ברוידע: אך הרבה דברים יש לומר. ברוידע מתבטא כך שהוא היה אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים. לא נכון שהוא היה בקיבוץ כל חייו. הוא עזב את הקיבוץ בגיל 2 לערך והתגורר אחר כך בתל אביב. לא נכון כך גם לגבי הרבה. אך ברוידע הוא הנכון היחיד. אם נכון הוא כי אחר יהיה אך אחר לפני זה נכון הוא כי ברוידע הוא הנכון היחיד בדורנו. הוא ברוידע הוא הנכון היחיד בדורנו שהיה בקיבוץ כל חייו".

רות ל. אמרה: אחרי שאתה רק אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים. אתה אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים. אתה אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים. אתה אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים.

עוד ש. ברוידע: אחרי שאתה רק אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים. אתה אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים. אתה אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים. אתה אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים.

רות ל. אמרה: אחרי שאתה רק אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים. אתה אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים. אתה אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים. אתה אחד מאלה שהיו בקיבוץ הרבה שנים.

סגן השר י.ש. בן-אליר: ויש לכתוב "וכן העבד "תכנית ארצית" לשנת 1980 על ידי המועצה הארצית לתיכנון בהתאם לחוק התיכנון והבניה".

השר ח. גבתי: אני רוצה להציע לסעיף 1 תיקון סגנוני, שיינו "התצוגה המפורטת שתוכנת על ידי הוועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה וכו' תשמש כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות".

רה"מ ל. אשכול: סעיף 2 בסדר.

השר פ. ספיר: אני מייב עוד לחזור לסעיף הקודם, ולא מפני שאני אינטרסנט. האוצר איננו אינטרסנט בשום דבר. יש שם שני מיני טבלאות. לאחר שראיתי את התומר ברגע זה אני מציע שנדבר רק על הטבלה של ערי הפיתוח.

השר ע. גוברין: כך אנחנו עושים.

השר פ. ספיר: אני רואה את זה כמכשול לקראת סערת שתקום מחר. אני מסכים שנתווכח על עצם הענין של תל-אביב וחיפה. אולם לשם מה עלי לנגוע עכשיו בענין ולומר שחיפה תגדל רק ב-32,000 נפש ועם הקריות ב-27,000 ? האם צורך בדבר שנקבל מחר טלפונים בלי סוף ושיעשו לנו סקנדלים ?

רה"מ ל. אשכול: אתה מציע ללכת בדרך של חצאי-אמת ?

השר פ. ספיר: היות ומהימום הראשון לא התפעלתי כשזה נאמר, הרי גם בענין זה לא אתפעל. לפני שלשה שבועות טלפנתי אליך ואמרתי שקבלתי אולי 20 פניות טלפוניות "תראו איך זה יתנקם בכם" בענין לשון הרע. זת מאחד סוג של דברים, ועוד מחות פרקטי מזה. נמיר יופיע שוב עם הפתקה שלו.

השר ע. גוברין: אני מתפלא מאד על שר האוצר שבא-כוחו לא טרח למסור לו מה שהיה בוועדה. בפירוש התלטנו בישיבה הראשונה של ועדת המשנה שאין אנחנו מזכירים את כל הטבלאות ואין הן שייכות לנו. כאן

מדברים על כך בכמה נפחיה את האוכלוסיה באזורים העירוניים. אין אנחנו מקבלים את כל המהלך בגלל הניפוקים שאתה אמרת..

השר פ. ספיר: חוץ מזה אני תומך בטקסט שהציע גבתי.

רה"מ ל. אשכול: יש לי הצעת-פשרה. אני מציע למחוק את המלה "המפורטת" אחרי "ההצעה" נעמוד לפני דין גם של נפיר וגם של אבא חושי. שנה שלמה מסתובבים מסביב לזה ומפחדים. בשנה הרביעית של הכנסתצריך לראות מה יש עוד למהר ולקיים, בשנה הראשונה בודקים מה הבשיחו.

בעניין חוק לשון הרע נסתדר עם העתונאים. עכשיו הולכים לעשות כדבר הזה גם באנגליה. דברתי עם אולשן והוא אמר לי - הוא עכשיו יושב ראש מועצת העתונות: הם יתפלאו לשמוע ממני שהצבור אינו הפקר.

סגן השר י.ש. בן-אליר: הוא אמר דברים בוטים ביותר במסבה ב"דבר".

רה"מ ל. אשכול: אין צורך לכתוב את המלה "המפורטת". צריך דווקא לפרט שתל-אביב תוכל לגדול רק ב-37,000 ? ואם היא תגדל ב-38,000 נפש, צריך כבר לחפור עולמות ? אשר לניסוח מסוגה על כך גבתי.

השר ח. גבתי: נאמר: "ההצעה שתוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בגבול היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970 תשמש בסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות.

רה"מ ל. אשכול: לוקחים הצעה כבסיס, אחרי כן אין מתאימים אותה.

השר ע. גוברין: אני וצדוק עוד נשב על זה.

סגן השר י.ש. בן-אליר: בסעיף 2 הוסיפו את הדברים האלה ?

רה"מ ל. אשכול: בסעיף 3 אין השורה.

השר ע. גוברין: כן גם ביתר הסעיפים..

המנכ"ל ע. פסר: לנו יש הצעה, להקדים את כל פרק ה' כדבר ראשון, ואני רוצה לנמק את הצעתנו בשני משפטים. קודם באים ונותנים פרוגרמה, מה רוצים להשיג, אחרי כן אומרים כיצד רוצים להשיג זאת. מה התכנית ? פיזור האוכלוסיה. מה האמצעים ? שיכון, תנוך וכדומה.

רה"מ ל. אשכול: מעניין לשמוע את גוברין מדוע הוא יהיה נגד.

השר ע. גוברין: ההצעה הזאת היתה בועדה.

רה"מ ל. אשכול: אין זה נימוק.

השר ע. גוברין: התנגדנו לכך משום פשוט: אנשי אזורי הפיתוח רוצים ב"תכליות", לכן אנחנו מתחילים מהעניינים המעשיים הקונקרטיים מה יעשה כל משרד. התכנית היא למעשה בשביל הממשלה. אמרנו שזהו עניין פנימי. הם מתעניינים בזה מה ייעשה מחר מתרחיים על ידי משרד המסחר והתעשיה ועל ידי משרד החנוך. אנחנו מדברים איפוא תחלה על האמצעים הכלכליים ועל מה שייעשה בשטח החנוך. זה יעשה שליחות שלהם ויחזק אותם.

רה"מ ל. אשכול: אני מצטער לומר שנדמה לי כי מסר צודק.

השר ח. גבתי: אני מציע לשנות את הכותרת של פרק ה', היינו במקום לכתוב "תכנון פיסי ומדיניות קרקעית" יש לכתוב "תכנית לפיזור האוכלוסיה".

רה"מ ל. אשכול: טוב, יהיה "תכנית לפיזור האוכלוסיה בארץ". אשר לפרק האחרון בדבר מעקב, איני מתנגד לכך שמשרד ראש הממשלה יעקוב אחרי ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה.

השר ע. גוברין: הפרקים ו' וז' נתקבלו.

אני מודה לכם מאד.

מ ח ל י ט י ם לאשר החלטת-תיקונים בהמלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה, לאשר התכנית לפיזור האוכלוסיה המצורפת בזה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 17:12

ישיבה השלוש-עשרה של ועדת השרים לענייני
פיזור האוכלוסיה שהוקמה ע"י החלטה
סע. 132 של הממשלה מיום
כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ב' באב תשכ"ה - 1.8.65

נכחו השרים : ל. שכול - יו"ר,
ח. גבתי,
ע. גוברין,
פ. פרץ.

בעדו השרים: י. אלון (בתו"ל),
ח.פ. ספיר (בתו"ל).

ח.י. צדוק	-	שר המסחר והתעשיה והמיתון
י.ש. בן-אהרן	-	סגן שר הפנים והבריאות
ש. בויאגריך	-	מזכירות הממשלה
א. אבטון	-	משרד האוצר
ש. אמיר	-	משרד המסחר והתעשיה
א. ברוצקוס	-	משרד הפנים
י. בדיש	-	משרד החינוך והתרבות
ר. שגה	-	משרד השיכון
ע. פפר	-	משרד העבודה
ע. טר-חיים	-	משרד המסחר והתעשיה
פ. מילבראטון	-	משרד הפנים
ע. קמיר	-	משרד ראש הממשלה
י. תמיר	-	משרד השיכון

הטלנות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה .

<u>המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מריניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה</u>

<u>השר ע. גוברין:</u> הועדה מסרה לצדוק ולי לעבור עוד פעם על הנוסח. קודם ישבו על זה מספר חברים: שמאי, קמיר, בדרוכוב ומאנשי משרד המסחר והתעשיה. בעקבות הפרוטוקול של הישיבה הכנסנו תיקונים, והכל על מקומו בא בשלום. אשר להעלאת רמת החנוך היו לשר החנוך עוד אי-אלו תיקונים והערות, וגם אותם הכנסנו לתיקון. לגבי כועדת השרים לפיזור האוכלוסיה נשאר עוד לדון בפרק ה'.

<u>השר פ. ספיר:</u> אני רוצה להעיר משהו לפרק א'.

<u>השר ע. גוברין:</u> כאשר הועדה סיימה את עבודתה בזמן קצר וגם ועדת המשנה עיבדה את הצעתה, עיבד משרד העבודה הצעה בנוגע להכשרה מקצועית. צרפתי את זה לפרוטוקול. אבל ועדת המשנה לא דנה בדבר, ואז נאמר שעל שר החנוך להסכים עם שר העבודה. לא ראינו את עצמנו מוסמכים גדולים לענין כדי להתערב. והנה במקום שיביאו לפנינו נוסח אחד, יש לי ברגע זה חליפת-מכתבים בין מר בדרוכוב מרשות התיכנון הכלכלי, שאותו מניתי כדי שיסדר אתם את הענין מבחינה פורמלית-מכנית, ובין שר החנוך. איני יודע מה עלי לעשות מלבד זה שאבא להתרבות רעה. בישיבה זו עלינו לעבור על פרק ה', גם לנסות להסדיר את הענין שמר מסר מסר עליו. שר החנוך איננו.

<u>רח"ם ל. אשכול:</u> נכון שעברנו עד לפרק ה'. אבל אני שומע ששר האוצר רוצה להעשיר אותנו ב"תרומתי מחלמון".

<u>השר פ. ספיר:</u> את זה קראתי דווקא עכשיו. לו הייתי שר המסחר והתעשיה לא הייתי מסכים לניסוח שלפנינו, קודם כל של סעיף 1 שנאמר בו: "לא יוענק מענק של "מפעל מאושר" למפעל ברצועה התוף, אלא אם כן, על אף התמריצים הניתנים לאזורי פיתוח, מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת, או אם הממשלה החליטה על כך." לא צריך לעשות דברים או שלא יוכלו לעמוד בהם או שאם יעמדו בהם, עלולים דברים חיוניים לא להעשות. היה לי דין ודברים עם מנור ועם גוברין, שחשב כי אזורי הפיתוח הם עולמו. כל אחד חושב כי במה שהוא עסוק זהו כל העולם כולו.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אבל חרי כתוב בסוף "או אם המשלה תחליטה על כך".
איך היית אתה מנסח את הסעיף ?

<u>השר פ. ספיר:</u> הייתי מנסח את זה באופן חיובי ולא באופן שלילי.
אחרי כן נאמר בסעיף 2: "משרד המסחר והתעשיה ימשיך להציע למפעל הזקק באזור פיתוח פיטורן בשיעור כפול או יותר מן השיעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הזקק ברצועת החוף, ועד 75% מן ההשקעה, בהתאם לאזור העדיפות וכו'".
אמנם בפרקטיקה ימכן שהיו דברים כאלה שנחנו עד ל-75% מן ההשקעה (או למשל כמו שהלל כהן היה אומר, עד ל-130%), אבל לא נראה לי נכון לקבוע כפורמולה שמי שבא להקים מפעל באזור פיתוח צריך לתת לו פיטורן בשיעור כפול מן השיעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הזקק ברצועת החוף. איני יודע כמה היה מקבל אילו הזקק המפעל ברצועת החוף.

בסעיף 3 נאמר: "על מנת לעודד העברת מפעלים מאזור החוף לאזורי הפיתוח הרי במקרים מסויימים, לאחר בדיקה, יוכר גם הציוד המועבר כחלק מן "ההשקעה המאושרת", או שיינתן פיצוי מתאים במקום ההכרה כ"השקעה מאושרת"."
מתוך הנסיון שלי אני יודע כי בדברים אלה מסוגה מכונה של רמאות גדולה אם הציוד מועבר כהשקעה מאושרת. יודע אני תמיד מזגזגי ומאחרים שיש פה רמאות. מישהו נמצא במצב של פשיטת רגל, מעביר הוא את הציוד לשם והציוד מוכר כחלק מן ההשקעה המאושרת.

את זאת הייתי רוצה לומר לשלמת הסעיפים מתוך הנסיון שלי. בכלל קבשיו היה צריך להגיד זאת סר המסחר והתעשיה, כי הוא חייב ליאוג לזכרים אלה.
הערה כללית שניה אני רוצה להעיר כשר האוצר. כל הדברים הטובים שמציעים כאן הם בסטגרת תקציב. אמנם יכולים לתת לזה עדיפות ראשונה, אפילו לפני צרכי הבטחון, אבל אין לנו כסף נוסף לכך.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> "אין לי" זולתי טענה.
אתה רוצה להגיד שעוד צפויה לנו קריאה אחת ?

<u>השר פ. ספיר:</u> רק עכשיו עברתי על זה אם כי קבלתי את זה כבר קודם לכן.
זהו מה שרציתי להגיד למען הענין ולשובת הענין, לא מתוך התנגדות לענין.

השר ע. גוברין: קודם כל כדי להרגיע את שר האוצר אני רוצה להגיד לו: שלחתי לו את הטיוטה הראשונה, השניה והשלישית. פה כבר נוסחה משופרת. אולם אין פה שום דבר החורג מאיזו מסגרת שהיא. קודם כל לגבי התקציב כתוב במפורש בפרק ו': "החל משנת התקציב 1966/67 יפרשו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הכספיות לאזורי הפיתוח." אם יהיה תקציב, יהיה כתוב, אם לא יהיה תקציב - לא יהיה כתוב. זה להערתו כשר האוצר.

כל החלק שהיה בהצעתי הקודמת שלא יתנו למפעלים ברצועת החוף וכו' נמחק. זה אינני פה יותר.

רה"מ ל. אשכול: על מה שאינני אין מדברים.

השר ע. גוברין: פה נאסר במפורש שאנחנו רוצים לתת זכות קדימה לאזורי הפיתוח.

רה"מ ל. אשכול: חשבתי שיש לך נסתרות להסביר.

השר ע. גוברין: לא אגיע לנסתרות, קודם הנגלות.

שניה: העיר כבר ראש הממשלה שבסוף סעיף 1 כתוב "או אם הממשלה החליטה על כך", היינו או שועדת השרים לעניני כלכלה החליטה או שהממשלה החליטה. מה יש אימרא לשר המסחר והתעשיה לחשוש ? אם יחשוב שלא הבחינה הטכנולוגית, הכלכלית או שיקול כשהון אלא יש שיקול אחר שאין להקים את המפעל באזור פיתוח, יכול הוא לבוא לועדת השרים ולומר: יש לי שיקול אחר, כזה וכזה, שמפעל זה וזה שהוא חשוב למשק המדינה, אין האיש שיכול להקים אותו רוצה או אינו יכול להקימו באזור פיתוח. אין זה מתקבל על הדעת שהועדה בסקרה כזה לא תאשר הקמת מפעל כזה. המלים האחרונות בסעיף 1 "או אם הממשלה החליטה על כך" מכסות כל בעיה שיכולה להתעורר.

ואותו הדבר לגבי סעיף 2. כל הזמן הצענו להם פיסון. אנחנו אומרים "פיסון בשעור כפול או יותר מן השעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף". אם ברצועת החוף היינו מציעים לו סכום איקס, נציע לו באזור הפיתוח קצת יותר. אם בשעה שהמפעל מוקם באזור החוף, לא היינו נותנים לו ולא כלום, לא יקבל גם שם ולא כלום. אם שר המסחר והתעשיה היה אומר, שמפעל כזה לא היה קם בכלל בחיפה, לא היית נותן שם ולא כלום.

סעיף 3 הוסכם עם ספיר. התיקון היה שלו שייאמר "לאחר בדיקה". אני מסכים לדברי השר ספיר שיש כאן אפשרות של אונאה. אמרתי זאת גם בישיבה שלא הייתי בה. הודעתי על כך.

<u>השר פ. ספיר:</u> אין לי שום פשנסים וגילויים חדשים.

<u>השר ע. גוברין:</u> אני מדבר על פשנסים שלי.

פה אמרנו בפירוש שיבדקו במקרים ממוייחים, לאחר בדיקה. לדעתי אין פה כל חשש כי הבדיקה היא בידי משרד האוצר והמעשיה. זה אינו מדייב אישור לא של ועדת השרים לענייני כלכלה ולא של הממשלה. מספיק את שר האוצר והמעשיה כודיע: אדוני, זה לא בא בחשבון, כאן רמאות.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> לא נתחיל איפוא בסעיף 1 בשלילה, לא נתחיל במלה "לא", אלא נאמר: "מעמד של "מפעל פאושר" למפעל ברצועת החוף יוענק, אם על אף התמריצים הניתנים לאזורי עימות, מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור עימות, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת, או אם הממשלה החליטה על כך." אשר לסעיף 2 מבין אני שמישהו ניסה בביטוי "ימשיך", כדי לא לנגוע בשר האוצר והמעשיה הקודם שיאמר: מה אתם באים לחדש לי ? נאמר אולי "יוכל להציע" או "יציע". ומה בדבר סעיף 3 ?

<u>השר ע. גוברין:</u> אני מציע להשאיר את זה כפי שהוא.

<u>השר ח. צדוק:</u> אילו ספיר היה בישיבות הקודמות, היו מתקבלות ההצעות שלי, הייתי מקבל חיזוק למה שבקשתי.

<u>השר פ. ספיר:</u> היה הכרח עליון שלא הייתי.

<u>השר ח. צדוק:</u> בסעיף אחד היו שתי נוסחאות, היתה נוסחת רוב והיתה הסתייגות של שר העבודה. נתקבלה הסתייגות של שר העבודה. אבל אני מסכים שזה ינוסח באופן חיובי.

בנוגע לסעיף 2 הייתי מעדיף שיהיה כתוב "בשעור גבוה יותר", אבל לא שיהיה כתוב "בשעור כפול או יותר".

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> "גבוה באופן ניכר".

רה"מ ל. אשכול: האם אנחנו צריכים להתפשט ערומים בפני הלקוחות ?

השר ח. גבתי: יהיה כתוב "גבוה מאד".

השר ח. צדוק: את סעיף 3 אני מציע להשאיר כמו שהוא. חקרנו את שני הצדדים. אמרנו שזה יובר רק במקרים מסוייפים ולאחר בדיקה. אבל אם ההשקעה המאושרת עלולה במקרים מסויימים מיוחדים להביא לשימוש לרעה, הרי במקום ההכרה יינתן פיצוי כספי. זו היתה ההצעה של ראש הממשלה.

השר ח. גבתי: אני מציע לנסח כך סעיף 1: "מעמד של מפעל מאושר יוענק בדרך כלל רק למפעלים שיוקמו באזורי פיתוח. במקרים מיוחדים, שבהם יש ניסיון טכנולוגי, כלכלי, בשוק, יוענק מעמד של מפעל מאושר גם באזורים אחרים."

השר פ. ספיר: אבל תוסיף את המשפט האחרון של סעיף 1 "או אם הממשלה החליטה על כך".

השר ח. גבתי: כן.

השר ח. צדוק: לגבי המשפט השני אני מציע להשאיר את הנוסח "אם מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח".

רה"מ ל. אשכול: כל הכתובה הזאת שורה פחות ממה שאתם חושבים. אפשר היה לחשוב שכאות בעלי מפעלים מדפקים כל יום מאחורי דלתנו.

השר ח. גבתי: אין לנו הרבה מפעלים מאושרים.

המנכ"ל ע. מסר: לפני שיעברו לפרק ה' אני רוצה להזכיר שחסר פה סעיף שהוסכם עליו בוועדת גוברין ושהוגש על ידי משרד העבודה בענין התגון המקצועי. זה צריך להיות אחרי פרק ג'.

מר ק. קפיר: יש שני ניסוחים: אחד של משרד התגון ואחד של משרד העבודה.

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

המנכ"ל ע. פסר: הדבר לגמרי פשוט. הגשנו את ההצעה שלנו. הן היו כאן. כאן נקבע שייפגשו בענין זה אלון וארן. אלון נסע לחוץ לארץ, והם לא נפגשו. ניסתו את הענין עוד פעם בועדת-המשנה של ועדת גוברין. אני חושב שצריך לכול את זה. אין פה שום מוקשים.

רה"מ ל. אשכול: דברנו קם שר התנוך ומסתבר שיש מוקשים.

המנכ"ל ע. פסר: תינתן הזדמנות לשר העבודה בשובו לעורר את הענין מחדש.

רה"מ ל. אשכול: אין כל ויכוחים. מה שהמשלה מחליט, מעשה

המנכ"ל ע. פסר: נתבקשתי על ידי שר העבודה למסור כי במדה שזה איגו מתקבל הוא מתרעם בפני המשלה.

רה"מ ל. אשכול: בדיוק זאת אמרתי: על זה מחליט המשלה. אני מחליט אם יהיה דיון או לא יהיה דיון.

השר ע. גוברין: לשם הדיוק אני רוצה להעיר הערה אחת. משרד העבודה הגיש לנו הצעה לאחר שהועדה גמרה את עבודתה. אבל מפני חשיבות הענין - ואני מחשיב מאד את הענין וגם מכיר אותו קצת - צרפתי את ההצעה לדין וחשבון. אין זה ככה שפשרנו פתאום את ההכשרה המקצועית בלא כלום, אלא אמרנו בסעיף 8: "משרד העבודה יגיש לועדת השרים לפיתוח האוכלוסיה הצעה למתן תמריצים נאמצעים להרחבת ההכשרה והחנוך המקצועיים כאזורי הפיתוח, בתחום סמכותו של משרד העבודה, ויגדיל גובה ההשתתפות בהוצאות אימון עובדים במפעלים תוך יצירת הפרשים בין גובה התמיכה בעיירות הפיתוח השונות, בהתאם לאזורי העדיפות." כלומר הנחנו את כל הפרינציפים שמשרד העבודה צריך לפעול לפיהם. יחד עם זאת אמרנו בסוף הישיבה הקודמת בהסכמת כל החברים, שאנשי משרד התנוך ואנשי משרד העבודה ייפגשו בענין זה - הזדעתי שלא אתערב - ויסכמו. אם יסכמו משהו מוסכם, אצרף את זה לדין וחשבון. לצערי לא סיכמו פה אחד. אבל איני רואה כל יסוד לעכב.

רה"מ ל. אשכול: מה שנאמר בהצעת משרד העבודה בסעיפים הללו אחרי א' ישנו בדין וחשבון שלך או כל הפרק הזה חסר ?

השר ע. גוברין: הפרק הזה איננו כי היו חלוקי דעות בין השרים.

רה"מ ל. אשכול: האם בכל הדברים היו חלוקי דעות ?

<u>המזכיר ש. צוריגרין:</u> בסעיף א' הראשון ובסעיף ב' הראשון.

<u>מר ע. קמיר:</u> בהצעת משרד העבודה בחוב בראשית סעיף ב':

"על מנת להבטיח העסוקה ולקדם החנוך המקצועי לנוער באזורי הפיתוח, יפעל משרד העבודה באמצעים הבאים וכו'". בהצעת משרד החנוך והתרבות כתוב: "על מנת להבטיח העסוקה ולהוסיף על החנוך המקצועי לנוער שניתן על ידי פעולות משרד החנוך באזורי הפיתוח - מפליץ משרד העבודה וכו'".

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אני מבין שעל הפירוסים אין ויכוחים. אולם מה עשיתם ? בינתיים לא הכנסתם את כל העניין הזה.

<u>מר ע. קמיר:</u> זה נשאר פתוח עד סעיף 6 "משרד העבודה יגיש לוועדת השרים לפיזור האוכלוסיה הצעה למתן המריצים ואמצעים להרחבת התעשרה והחנוך המקצועיים באזורי הפיתוח וכו'".

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם נגמור את כל זה, מה יהיה ?

<u>השר ע. גוברין:</u> משרד העבודה יוכל להגיש את הצעותיו לא לוועדת-המשנה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם היום אנחנו מסיימים, אנחנו מפרסמים את זאת בלי התוספת.

אני מבין כי משרד העבודה רוצה שיהיה כתוב בסעיף א': "משרד העבודה ימשיך וירחיב פעולותיו הבאות באזורי פיתוח בנושא הכשרת מבוגרים ומתבגרים העומדים להתגייס לצה"ל" ומשרד העבודה רוצה שזה יהיה מגיל 16½ ומעלה. אני רוצה לשאול את משרד העבודה: אותם הנערים הנמצאים עד גיל 16½ ברשות משרד החנוך, הם צריכים לצאת משם ולעבור אליכם ?

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> כל מה שאנחנו מציעים זהו ספאסום קבו בלי שינוי. אותם המתבגרים, שעליהם נטוש הויכוח אינם אנשים העוברים אלינו ממוסדות משרד החנוך, אלא נערים שנשרו מבתי הספר או שלא הסכימו ללמוד או שעבדו מבלי להמשיך ללמוד וקרב גיוסם לצבא הם מקבלים אצלנו קורס הכשרה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> לא הבינותי מדוע צריך להיות ויכוח קשה אם מדובר על נערים ונערות מ-16½ ומעלה שהיו במוסדות משרד החנוך ויצאו

או שעד גיל זה לא תפס אותם משרד החנוך. נניח שיש למשרד העבודה קסמים מיוחדים שבהם הוא תופס את הנערים והנערות מגיל 16½ ומעלה. אחרי שנה הם הולכים לצבא. מה פה הצעקה ומה פה הסכנה ?

<u>מר י. גדיש:</u> משרד החנוך טוען שכל הנושא של החנוך המקצועי הוא בתחום של משרד החנוך ולא בתחום של משרד העבודה. המדובר על נוער ומחבגרים. לפיכך מציע שר החנוך למחוק את המלה "מחבגרים" ולהשאיר את המלה "מבוגרים". בהתאם לכך הצענו תיקונים לסעיפים של סר חנוך לב-כובב.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם יהיה כתוב "למבוגרים מ-16½ ומעלה" גלך לאנטרופולוג ונשאל: מה הם מבוגרים ומה הם מחבגרים ? נאמר שנערים ונערות אלה לא יגיעו למוסדות של משרד החנוך, ומשרד העבודה יחפוש אותם, האם על זה צריך לשבור הרבה רמחים וחניתות ?

האם בפרק ב' מחוץ לרישא, היינו לכותרת, יש הבדלים ביניכם ?

<u>מר י. גדיש:</u> אין כמעט הבדל.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם אין כמעט הבדל, מחקו את הכותרות ואל תחלקו את זה לשני פרקים א' וב', יהיה הכל תחת א', ולמעלה נכתוב "מבוגרים מעל לגיל 16½".

<u>מר י. גדיש:</u> בהצעת משרד העבודה בסעיף 3 שבפרק ב' כתוב: "משרד העבודה יקדם פעולות החניכות, יזהיב וישפה בתי ספר לחניכים." אני חושב שהמושג "בתי ספר" מיועד למשרד החנוך ולא למשרד העבודה. אני מציע לכתוב "יקדם פעולות החניכות" ולא להוסיף "בתי ספר".

<u>הסנב"ל ק. מסר:</u> מה לעשות אם כבר השקיעו 20,000,000 לי בבתי ספר ?

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> ארן הסכים שיהיה כתוב בהתאם לחוק. אפגם כל יהודי יודע "אשרי יושבי ביתך" בעל פה, ואף על פי כן מדפיסים אותו בסדור.

<u>הסנב"ל ק. מסר:</u> אני מוכן לוותר על המלים "בתי ספר" ולכתוב "מוסדות".

רח"מ ל. אשכול: היות וכתוב "בהתאם לחוק", יבוא שר העבודה לממשלה וירצה להרחיב את החוק.

המנכ"ל ע. מסר: בחוק כתוב "בתי ספר לתעיכים". אבל אני מוכן לוותר אם זה מפריע אותו. יהיה כתוב "מוסדות לתעיכים".

רח"מ ל. אשכול: "יקדם פעולות התעיכות במוסדות לתעיכים" או "במוסדות המתאימים". שני תיישים עומדים אחד מול השני.

מר י. גדיש: במקום "מוסדות" אולי נכתוב "מסגרות מתאימות".

המנכ"ל ע. מסר: אני מסכים שיהיה כתוב "במסגרות מתאימות".

רח"מ ל. אשכול: תשפיע על שר התנוך שלא ייבהל. מדובר על נערים מבוגרים מ-16½ ומעלה. אם הוא מעשיך ללמוד עד אותו גיל בבתי ספר של משרד התנוך, ימשיך שם. אבל אם איננו שם, אוסף אותו משרד העבודה מהרחוב. אני מבין שמשרד התנוך חושב שכל העניין אינו צריך להיות כך ושאם צריך לאסוף אותם מהרחוב, צריך לעשות זאת משרד התנוך. פעם חשב הממשלה ותחלק זאת אחרת. אבל ברגע זה לא נעשה מזה עניין. בסטאטוס קבו חקיים יש דבר כזה. יכול מאד להיות שפעם נשב ונגיד, לפני שערים יכחרו להם תיקים, אם מישהו יכיר את הממשלה, ידע שתנוך כולל זה וזה ומשרד העבודה אינו כולל זה וזה.

השר ח. גבתי: בהזדמנות זו נדבר גם על בתי ספר חקלאיים.

רח"מ ל. אשכול: לא נעסוק בספיפים שעברנו עליהם.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני סוען על הסתייגות בעניין התיכנון שלא נרשמה.

רח"מ ל. אשכול: לא הגענו עדיין לזאת.

השר פ. ספיר: אני מבין שכל העניין עומד כבר שנה בסדר היום של הממשלה על הרשויות השונות לעניני תנוך. אין לי ספק שהחלוקה לשתי רשויות קולה כסף לממשלה. שתי רשויות משלות בדבר ויש להן מנגנונים נפרדים. איני אומר שבהזדמנות זו צריך לפתור את הבעיה, אבל הבעיה תובעת את פתרונה,

כי באופן טבעי לא יוכל להשאר המצב הקיים. כך משרד העבודה מרחיב לאט לאט את פעולותיו בשטח התנוך ועוד מעט יהיה משרד חנוך שני. איני רוצה לדבר על ההסדר שצריך להיות. אבל אנחנו מדברים על יעילות ובכל מקום אנחנו בוחרים ועדת-יעילות אחרת, ואנחנו עושים דברים לא יעילים.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> זה נכון, אבל איני יודע מי עשה זאת. יש אולי מקום לדון על כך. כבר דברו על זה הרבה פעמים. מתחילים לומר: עשה פה כך, הוצא פפה והכנס לשם, אבל אי אפשר להסתדר והולכים כראשתקד. אנחנו ממליצים ומשאירים ידושה שיעיינו בדבר הזה. אולי יש לעשות תיקונים עוד במשרדים שונים. הצעתי למשל להוציא את עניני התיירות ממשרד ראש הממשלה ולעשות מזה תיק לחוד.

אנחנו עוברים לפרק ה' וכל מאן דבעי להביא אבעידת וקושיות, יעשה זאת.

<u>סגן השר י.ש. בן-אליר:</u> בסעיף 2 נאמר: "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תבדוק מפעם לפעם את "התכנית הארצית" לשנת 1970, על מנת להתאימה לתנאים המשתנים, וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980."

מי יעבד את התכנית הארצית ? האם ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה ? נתקבל כבר בכנסת חוק התיכנון ולפיו צריכה המועצה הארצית לתיכנון לעבד את התכנית הארצית, ובמועצה ארצית זו יש רוב לממשלה. צריך איפוא לומר: "וכן תעבד המועצה הארצית לתיכנון בהתאם לחוק התיכנון והבניה "תכנית ארצית" לשנת 1980."

<u>השר ע. גוברין:</u> בסדר.

<u>סגן השר י.ש. בן-אליר:</u> אותו הדבר ביחס לסעיף 3.

<u>השר פ. ספיר:</u> כמו לגבי פרק א' אני מציע שגם פה ידובר באופן חיובי קונסטרוקטיבי ולא לעורר מריבות שאינן במקומן. פה אנחנו מדברים רק על אזורי הפיתוח. איננו מדברים על "היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970". נאמר: "מאשרים בכפוף ל"תכנית ארצית", תוך התאמה דשינויים מחוייבי המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח עד 1970".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: האם אפשר לחלק את אזורי-הפיתוח ?

השר פ. ספיר: לשם מה לך שתקבל מתר שלמונים מתל-אביב ומחיפה, שהן בכלל לא גדלו או גדלו פחות מאשר אידה ישוב שהוא ?

רה"מ ל. אשכול: משום כך הכנסנו בישיבה הקודמת את המלים "תוך התאמה לשיגויים מחייבי המציאות".

השר פ. ספיר: אני חוזר אימוא ומציע שבסעיף 1 ייאמר "בדבר הקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח עד 1970".

רה"מ ל. אשכול: מה מפריעה אותך הסיפא האומרת "משרדי הממשלה יתאימו תכניותיהם ופעולותיהם ל"תכנית ארצית" זו" ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: הוא מציע למחוק את המלים "בישובים העירוניים".

רה"מ ל. אשכול: אפשר להעמיד נקודה אחרי המלים "הועדה הבינמשרדית לפיתוח האוכלוסיה".

השר פ. ספיר: גם זה אפשרי. אבל אתה דן פה על אזורי פיתוח.

שר מ. פילברסטון: המלים "הקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים" אינן חלק מההוראה האופרטיבית של הסעיף, זה היה רק השם הארוך של הועדה. אפשר לכתוב "את ההצעה המפורטת שהוכנה".

השר פ. ספיר: מה מתן לך הכתיבה הזאת ? אתה צריך לדאוג להיקף הגידול של אזורי הפיתוח. למה מתעסק בענין שאומרים כי לא לזה נבחרה הועדה ? נדמה לי שהנוסח שאני מציע עונה על הענין.

רה"מ ל. אשכול: אנחנו יכולים בכלל להיות בלי זה. מה שזה ישנה, נראה בעוד עשרים שנה. אני מבין שכל הכוונה היא להביא לכך, שאם יגדל שם יותר, יגדל פה פחות. מה אנחנו מפחדים לומר זאת ?

השר ח. גבתי: הכל יודעים.

השר פ. ספיר: נניח אפילו שמתר מצליח כבר להעביר צעירים ממקומות אחרים לאזורי פיתוח על ידי כל מיני תמריצים שאתה נותן בענין שיכון קבע לזוגות צעירים ולבעלי מקצוע. אבל נדמה לי כי כפי שהצעתי, טוב

יותר שנדבר רק על אזורי-פיתוח.

רח"ם ל. אשכול: תשאיר את המאמץ לחרץ את קושיתי. הדרי קושיא לדוכתיה.

השר ח. צדוק: מה מדברים על הצעה שכבר הכינו אותה. מאשרים אותה כבסיס.

המזכיר ש. צויגרין: היא לא ושרה בשום מקום.

השר ח. צדוק: את ההצעה שהיא דנה בהיקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים איננו יכולים לקרוא בשם אחר, כי זה התוכן שלה.

השר פ. ספיר: לא ראיתי תחלה את המסמך בדבר האוכלוסיה שתהיה בכל מקום ומקום. עכשיו הדבר עוד יותר ברור ואני תומך עוד יותר בהצעתי.

רח"ם ל. אשכול: הוקמה ועדת מיכנון על ידי מישהו, על ידי הממשלה, שהיא נקראת כך וכך. האם אנחנו יכולים מתאום להגיד: מה זה ומי זה ? מה זה שייך לנו ?

המזכיר ש. צויגרין: מה מדברים על הצעה ועדת לב-כוכב שועדת השרים הקימה אותה. אין לה שום סטאטוס חוקי פורמלי.

השר ח. גבתי: אם אנחנו מדברים על כך איך להזיז אנשים לאזורי הפיתוח, יש הגיון רב בהצעתו של ספיר, אם איננו כבולים לועדה מסויימת ולתכנית מסויימת שהיא כוללת את כל הישובים העירוניים. אם היא כוללת את כל הישובים העירוניים, היא תהיה מצורפת לתכנית הזאת. בזה שאנחנו רק נגיד "אזורי פיתוח", איננו אומרים שום דבר..

מר ד. בנה: ועדת לב-כוכב קבלה את המינוי מועדת השרים הזאת, וההצעה אומרת שאנחנו מאשרים את חלק מעבודת ועדת לב כוכב על גידול ערי הפיתוח. לי יש ספקות אם החלוקה צריכה להיות כך או אחרת. על מנת לא להכנס לויכוח בספדיה זו, יש לאשר את התכנית בסדה שהיא נוגעת לערי הפיתוח.

סגן השר י.ש. בן-אהיר: אני מציע להכניס למרכאות את המלים: "הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים".

rrar terer ry ge arer-grarn.

rng r. mgcrr: mrarn an rgagt fary an yrgrar. arr grarn frrarr.

ror g. grrg: gn grgrrn ge rrgn ygcr rgrer grgg. rgarrn grgn

ccgrn.

rgrgrr'n. rrrgrr: rra fn rgrn cgrn grrn.

ror n. grr: an gngge rgrn rgrn cgrngr'n grrrg ge n'rc'rgrn'rgrcrn

rgrrrgrrn grrgr rgrrgn fgrrn cgn ngr, cr fn rgrcr

gkn.

ror g. cgrr: fn rgrer ggge an ngngr grrgr ngrcfgrn cgngn crr grrn

rggrn. ygcrr grgr ror rgnr crre rgcr grng grr rgnr

cngrgr.

rng r. mgcrr: grgan rgrn grgrr; ge rgr grngr, ge rgr ngggrn, ngrn

crgrgr cr fcr. ngn rgggr rgrgn grgrn fngrrn gn in

rer rr r gn in grrf rgr r

mgrgrr g. grrgrrr: gn grgrrn ge nggn rgrn fc-cngn grgrn ngrrn ngrgr

grgn. rrr fn grn cgggrn ngrr grrgrr.

ror n. ggor: gn ngggr grgrrn ge gr rrr rgrrr ngggn rgrrgr ngrgrn,

rn grrrj rn cngghgr ge ggrr, gn ngrgr ggrgrn grrgn

grrrrgn rgngcgrn ggrrrgn ggrn grrgn gn ge grgrrgrn ngrrrgrrn. gn n'n grrgn gn ge

grgrrgn grrrrgrrn, n'n rgrn grrrgn fngcgn grngn. rgn grgrgr rj grrr "grcr grgrn",

grrrgr grgrrr grn rgr..

gr r. grgn: rgrn fcgrngr ygcn gn ngrrrr grgrn ggrrn grngn, rngngn

grgrn rgngrr cgggrn gn gry ggrrrn fgcn rn grgn ge r'grgn

rgr ngrngrn. ge ry ggrgn gn ngrrgn ngrcn ggrrn gr gn ggrrn. ge ngn rx rnccn grrgrn

cgggrn rr, rn rgnr gn ngngrgn rgrgn ggrrn grngn rgrr ngrgrn.

rrr ngr r.n. rr-ggrr: gcr ggrrgrngrrn fgrngrn gn ngrrn; rgrgrn ggrrgrrrn

fgrrrr grgrrgrngrr grgr ngrgn rgrgrrj ge ggrgrrgrn

rgrrrgn-ngrrrrrrrr".

המזכיר ש. צויגרין: הועדה נקראת "הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה".

השר ח. גבתי: אם כן צורק ספיר.

השר ח. צרוק: יש לכתוב: "מאשרים בכפוף ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה במרה שזה נוגע לתיקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח".

רה"מ ל. אשכול: זה גרוע עוד יותר.

השר ח. צרוק: אותו החלק אנחנו מקבלים, היתר נשאר פתוח.

רה"מ ל. אשכול: אנחנו רוצים לשים את הראש תחת החול, אם אתה מחליט שאתה מחיום והלאה מביא את היהודים רק לאזורי הפיתוח. זאת קבעת כבר מה. אפשר להיתפס ולמחוק את הסיפא ואחרי המלים "לפיזור האוכלוסיה" להשמיד נקודה.

השר ע. גוברין: אני רוצה להעיר לדברי שר האוצר. בויכוחים האחרונים של הועדה הזאת אחזנו כל הזמן בשיטה ללכת בדרך החיוב. לכן גם מוצע סעיף 1 לאחר שתיקנו אותו. לא כתבנו כל הזמן מה לא לעשות. הכל יודעים מהי התכנית הזאת. מה שמציע ספיר אי אפשר לכתוב אבל אפשר למחוק את המלים "בדבר תיקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970".

רה"מ ל. אשכול: אנחנו מאשרים רק חלק מהחצעה שבזה עסקנו כל השבועה. אחרי המלים "לפיזור האוכלוסיה" מעמידים נקודה. אנחנו הוספנו בישיבה הקודמת את המלים "תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות". יאמרו שתל-אביב צריכה לגדול עוד ב-20,000 נפש או צריכה לפתוח עוד 1,000 מפעלים.

השר ע. גוברין: שמענו את ההערה של בן-מאיר. נכון שיש לממשלה רוב במועצה הארצית לתיכנון. אבל אנחנו רואים חשיבות כזאת לעניין שמן הראוי, בהתחשב בזה שהתנאים משתנים, כי ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תתן הוראות כלליות לשליחי הממשלה היושבים במועצה הארצית לתיכנון.

רה"מ ל. אשכול: מדובר על סעיף 2 האומר: "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תברוק מפעם לפעם את ה"תכנית הארצית" לשנת 1970, על מנת להתאימה לתנאים המשתנים, וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980."

מערכת ש. ברנפרנד: מרפא בעצם "מערכת אנרגטיקה לחיזוק מערכתית".

אסף ס. יואב: אם כך אתה בודק.

אסף מ. ברנפ: יש לנתח: "מעגל הפעולה בעצם לימדנו אותנו" אך אנחנו לעיתים מתייחסים אליהם, אם אנחנו מעריכים מחדש כי אתה מרפא אנרגטיקה לחיזוק מערכתית כזה יש לנו לעיתים מעניין אותנו מערכת מערכתית.

דר"ג ל. אטיה: יש לנתח את הנתונים.

אסף מ. ברנפ: אתה אומר שאנחנו, אתה יודע מאיפה.

דר"ג ל. אטיה: אתה יודע שאם אנחנו מעריכים, אז אנחנו יודעים מאיפה אנחנו מגיעים ולאן אנחנו הולכים. יש לנו מטרה. אנחנו יודעים לאן אנחנו הולכים. אנחנו יודעים מה אנחנו רוצים. אנחנו יודעים מה אנחנו לא רוצים. אנחנו יודעים מה אנחנו לא יודעים. אנחנו יודעים מה אנחנו לא רוצים. אנחנו יודעים מה אנחנו לא יודעים.

אסף ל. אבנ"ת: אנחנו יודעים מה אנחנו לא יודעים. אנחנו יודעים מה אנחנו לא רוצים.

סגן השר י.ש. בן-אליר: ויש לכתוב "וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980 על ידי הסוכנות הארצית לתיכנון בהתאם לחוק התיכנון והבניה".

השר ח. גבתי: אני רוצה להציע לסעיף 1 תיקון סגנוני, היינו "התצוגה המפורטת שהוכנה על ידי הוועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה וכו' תשמש כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות".

רה"מ ל. אשכול: סעיף 2 בסדר.

השר פ. ספיר: אני מייב עוד לחזור לסעיף הקודם, ולא מפני שאני אינטרסנט. האוצר איננו אינטרסנט בשום דבר. יש שם שני מיני סבלאות. לאחר שראיתי את התומר בדבר זה אני מציע שנדבר רק על הסבלה של ערי הפיתוח.

השר ע. גוברין: כך אנחנו עושים.

השר פ. ספיר: אני רואה את זה כמכשול לקראת סערת שתקום מחר. אני מסכים שנחוצה על עצם הענין של תל-אביב וחיפה. אולם לשם מה עלי לנגוע עכשיו בענין ולומר שחיפה תגדל רק ב-32,000 נפש ועם הקרויות ב-27,000 ? האם צורך בדבר שנקבל מחר טלפונים בלי סוף ושיעשו לנו מקפדלים ?

רה"מ ל. אשכול: אתה מציע ללכת בדרך של חצאי-אמת ?

השר פ. ספיר: הימת ומהיום הראשון לא התפעלתי כשזה נאמר, הרי גם בענין זה לא אתפעל. לפני שלשה שבועות טלפנתי אליך ואמרתי שקבלתי אולי 20 פניות טלפוניות "תראו איך זה יתנקם בכם" בענין לשון הרע. זה מאותו סוג של דברים, ועוד מחות פרקטי מזה. נמיר יופיע טוב עם הפתקה שלו.

השר ע. גוברין: אני מתפלא מאד על שר האוצר שבא-כוחו לא טרח למסור לו מה שהיה בוועדה. בפירוש התלמנו בישיבה הראשונה של ועדת המשנה שאין אנחנו מזכירים את כל הסבלאות ואין הן שייכות לנו. כאן

מכ אמר ר.ב. לד-מרד: רש דצרד "רכ אמר "אכיש מרצה" ממה כמכ
לד ,רד אמרצה מצרמה-דמרצה ממסה כמע מרצה
רמכיה".

אמר ה. ממכד: אד רמה דמצ דמכף ד אדמ מצמרד, א"מד
"אכמה מצרמה אמרמה לד אד מרמה מלמכמרה
דמרדד מארכימה מכ" אמה כמכה ל"אכיה מרמה". אד רממכ ממלמרה מכרמר
אמרמיה".

מ"ה ר. אמכד: מכף ם כמד.

אמר ם. מכמד: אד מרב אד דמצה דמכף מדמה, רמ מכ" אמכ
א"מכמיה. מאמר מרכד אלמרמה כמה רכ.
רמ מה אכ" מרמ מכמרה. דמאר מרמרד מה אמכד מכמד מ מ מכמה
לד מ" אמרמה.

אמר ר. מרכד: לד אמכד כמכה.

אמר ם. מכמד: אד רמיה מ מ כמאמרד ל"מרה מלמה מאמכ אמר.
אד מכמה מ"מרמה לד מה אמכד מ לד-אכ-אמד רמרמ,
אמה דמה מה לד" ממרד מאמד מכמד מרמר מאמה אמכד מ ב-מכב,מכ מה אמרמה
ב-מכב,מכ ? אמה כמכד מכמ מאמכ אמר מ"מרמה מכ" מד רמאר לד מלמ"מה ?
רמ"ה ר. אמכד: אמה מכמ ל"מה כמכד מד מצמ-אמה ;
אמר ם. מכ"ד: א"מה רמכ"מה מרמכד מה אמכמרד מאמה כמאר, אד
מה כמכד מ מה אמכד.
מאד אמה מכמרה מ"מאר אכ"ד רמכמר מכמ"מ
אמ" לד מכמה מ"מכמרה "אמר אכ" מה רמכמ אמה" כמכד מאמ אכמ. מה מאמד מכמ
לד רמכמ, רמד מאמה אמלד מאמ. מאמ"מד מכמ מה אמאמה מכד.
אמר ר. מכמ"ד: אד מאמה מכד מה לד אמכד מצמ-כמד מה אמה
מצמד לד מה אמכ מכמה. מאכמה אמצמד מכמכ
מ"מרמה לד מ"מה אמצמד מכמ"מה מה לד אמרמה מכמ אכ מ"מכמה מאמ. אמה

מדברים על כך בכמה נפחית את האוכלוסיה באזורים העירוניים. אין אנחנו מקבלים את כל המהלך בגלל הנימוקים שאתה אמרת..

<u>חשר ם. ספיר:</u> חוץ מזה אני תומך בהסכם שהציע גבתי.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> יש לי הצעת-פשרה. אני מציע למחוק את המלה "הספורטת" אחרי "ההצעה" נעמוד לפני דין גם של נמיר וגם של אבא חושי. שנת שלמה מסתובבים מסביב לזה ומפחדים. בשנה הרביעית של הכנסתצריך לראות מה יש עוד למהר ולקיים, בשנה הראשונה בודקים מה הבסיתו.

בעניין חוק לשון הרע נסתדר עם העתונאים. עכשיו הולכים לעשות כדבר הזה גם באנגליה. דברתי עם אולשן והוא אמר לי - הוא עכשיו יושב ראש מועצת העתונות: הם יתפלאו לשמוע ממני שהצבור אינו הפקר.

<u>סגן השר י.ש. בן-אליר:</u> הוא אמר דברים בוסים ביותר במסבה ב"דבר".

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אין צורך לכתוב את המלה "הספורטת". צריך דווקא לפרש שתל-אביב תוכל לגדול רק ב-37,000 ? ואם היא תגדל ב-38,000 נפש, צריך כבר להפוך עולמות ? אשר לניסוח ממונה על כך גבתי.

<u>חשר ח. גבתי:</u> נאמר: "ההצעה שתוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בבבב היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970 תשמש כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> לוקחים הצעה כבסיס, אחרי כן אין מתאימים אותה.

<u>חשר ע. גוברין:</u> אני וצדוק עוד נשב על זה.

<u>סגן השר י.ש. בן-אליר:</u> בסעיף 2 הוסיפו את הדברים האלה ?

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> בסעיף 3 אין הערות.

<u>חשר ע. גוברין:</u> כן גם ביתר הסעיפים..

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> לנו יש הצעה, להקדים את כל פרק ה' כדבר ראשון, ואני רוצה לנמק את הצעתנו בשני משפטים. קודם באים ונדחפים פרוגרמה, מה רוצים להשיג, אחרי כן אומרים כיצד רוצים להשיג זאת. מה התכנית ? פיזור האוכלוסיה. מה האמצעים ? שיכון, תנוך וכדומה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מעניין לשמוע את גוברין מדוע הוא יהיה נגד.

ברכיה מי לך מכאן ואתה מה שאמרתי בתחילה אחריתך. אין לזולת מאחיך אם לי
שאתך בלבד אשתוקק מאוד אחרון..

<u>מנר ב. פרלי:</u> אין לנו שם אחר בעולם מאתך לנצח.

<u>רב"ש ר. אשכול:</u> יש לי הצעה-אחרת. שם אחרי לאחרון אם לא "שחרור" אחרי "שחרור" לאחרי לפני רק לי אם לאחר לפני שם אחרי. אין מכאן שחרורים אחרי לפני לאחרים. לאחר שחרורים של שלושתיך לפני אם יש לאחר לפני, מכאן שחרורים לאחרים אם שלושתי.

לבנון אין לאחר אחר לאחרי יש שחרורים. לפני לאחרים לפני לאחר שם אם לא לשלושים. לאחר יש שלושי לאחר אחר לפני אחר אחרי – אין לפני לאחר לפני לאחר אחרים: יש לשלושי לפני לאחר אחרי אחרי אחרי.

<u>מר אשר ר.ש. בן-אהרן:</u> אין שני לאחר לפני לאחר לאחרי בן"ר.

<u>רב"ש ר. אשכול:</u> אין לאחר לפני אם אחרי "שחרור". אחרי לאחרי לפני שלושי-אחרי אחרי לאחרי לפני ב-כ,כככ,ככ ל. יש לי אחרי אחרי ב-כ,כככ,ככ לש. אחרי אחר לאחרי אחרים ל שני לפני אחרים אחרי לי אם לפני.

<u>מנר ח. רוזן:</u> לאחרי שחרורים אחרים אם לפי אחרי שלושתיך לפניך שחרורים לאחרי לפני אחרי אם לפני לאחרי שחרורים לפני אם לאחרי לפני אחרי שחרורים", אין שלושי לפניך לאחרי שלושתי.

<u>רב"ש ר. אשכול:</u> לאחרי אחרי לפני, אחרי לי אין לאחרי לפני.

<u>מנר ב. לוינטל:</u> אני לא לפני אחרי..

<u>שר"ל מ. שפיר:</u> לפי יש שלום, לאחרי אם לי אין ל" לפני יש, יש לפני לפני אחרי אחרים. אחרי לפני לאחרי לפני אחרים. אחרי לפני לאחרים לפני אחרים. אם לפני לאחרי לפני אחרי לפני לאחרי לפני. אם לאחרים ל אחרי אחרים, אחרי לי אחרים לפני לפני לאחרי לפני. אם לאחרים ל אחרי אחרים, אם לאחרים ל אחרי, אחרי לפני.

<u>רב"ש ר. אשכול:</u> אחרי לפני אם לפני אין לפני לפני לפני.

השר ע. גוברין: ההצעה הזאת היתה בועדה.

רה"מ ל. אשכול: אין זה נימוק.

השר ע. גוברין: התנגדנו לכך מטעם פשוט: אנשי אזורי הפיתוח רוצים ב"תכליח", לכן אנחנו מתחילים מהעניינים המעשיים הקונקרטיים מה יעשה כל משרד. התכנית היא למעשה בשביל הממשלה. אמרנו שזהו ענין פנימי. הם מתעניינים בזה מה ייעשה מחר מחרתיים על ידי משרד הכספר והמעשיה ועל ידי משרד התנוך. אנחנו מדברים איפוא תחלה על האמצעים הכלכליים ועל מה שייעשה בשטח התנוך. זה יעשה שליחות שלהם ויחזק אותם.

רה"מ ל. אשכול: אני מצטער לומר שנדמה לי כי מסר צודק.

השר ח. גבתי: אני מציע לשנות את הכותרת של פרק ה', היינו במקום לכתוב "תכנון פיסי ומדיניות קרקעית" יש לכתוב "תכנית לפיזור האוכלוסיה".

רה"מ ל. אשכול: טוב, יהיה "תכנית לפיזור האוכלוסיה בארץ". אשר לפרק האחרון בדבר מעקב, איני מתנגד לכך שמשרד ראש הממשלה יעקוב אחרי ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה.

השר ע. גוברין: הפרקים ו' וז' נתקבלו.

אני מודה לכם מאד.

פ ו ס י ם לאשר החלטת-תיקונים בהחלטות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה, לאשר התכנית לפיזור האוכלוסיה המצורפת בזה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 17:12

Per S. Singh: Thank you very much.

Mr. K. Amrit: Yes, sir.

Per S. Singh: Before we move on, there are certain questions which I would like to put to the Minister. Firstly, I would like to know whether the Minister has any plans to set up a Commission to look into the question of the Sikh Regiment. Secondly, I would like to know whether the Minister has any plans to set up a Commission to look into the question of the Sikh Regiment. Thirdly, I would like to know whether the Minister has any plans to set up a Commission to look into the question of the Sikh Regiment.

Mr. K. Amrit: Sir, I have already given my answer to the first question.

Per S. Singh: Sir, I would like to put a supplementary question to the Minister. Sir, I would like to know whether the Minister has any plans to set up a Commission to look into the question of the Sikh Regiment.

Mr. K. Amrit: Sir, I have already given my answer to the first question. Sir, I would like to put a supplementary question to the Minister. Sir, I would like to know whether the Minister has any plans to set up a Commission to look into the question of the Sikh Regiment.

Per S. Singh: Sir, I would like to know whether the Minister has any plans to set up a Commission to look into the question of the Sikh Regiment.

Mr. K. Amrit: Sir, I have already given my answer to the first question. Sir, I would like to put a supplementary question to the Minister. Sir, I would like to know whether the Minister has any plans to set up a Commission to look into the question of the Sikh Regiment.

S H R I G U R N A M Singh (Ludhiana South): Sir, the Minister-in-charge has given an assurance that he will look into the matter. Therefore, I would like to know whether the Minister has any plans to set up a Commission to look into the question of the Sikh Regiment.

I N T E R R U P T I O N

פרטי - כל

היכיבה השלוש-עשרה של ועדת השרים לעניין
מיזור האוכלוסיה שהוקמה עפ"י החלטה
סס. 132 של הממשלה מיום
כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ג' באב תשכ"ה - 1.8.65

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר,
ח. כהן,
ע. גוברין,
פ. ספיר.

בשרו השרים: י. אלון (בשו"ל),
ח.ס. שפירא (בשו"ל).

ח.י. צדוק	-	שר המסחר והתעשיה והפיתוח
י.ש. בן-אהיר	-	סגן שר הפנים והבריאות
ש. גוברין	-	מזכירות הממשלה
א. אבמון	-	משרד האוצר
ש. אהיר	-	משרד המסחר והתעשיה
א. ברוצקוס	-	משרד הפנים
י. גדיש	-	משרד החינוך והתרבות
ר. סנה	-	משרד השיכון
ע. סכר	-	משרד העבודה
ע. פר-חיים	-	משרד המסחר והתעשיה
ס. סילברמסון	-	משרד הפנים
ע. קסיר	-	משרד ראש הממשלה
י. תמיר	-	משרד השיכון

הטלנות הוועדה הבינמשרדית ברבר ביצוע מדיניות הממשלה בעניין מיזור האוכלוסיה.

המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

השר ע. גוברין: הועדה מטרה לצדוק ולי לעבור עוד פעם על הנוסח. קודם ישבו על זה מספר חברים: שמאי, קמיר, בורוכוב ומאנשי משרד המסחר והתעשיה. בעקבות הפרוטוקול של הישיבה הכנסנו תיקונים, והכל על מקומו בא בשלום. אשר להעלאת רמת החנוך היו לשר החנוך עוד אי-אלו תיקונים והערות, וגם אותם הכנסנו לתיקון. לגבי כוועדת השרים לפיזור האוכלוסיה נשאר עוד לדון בפרק ח'.

השר פ. ספיר: אני רוצה להעיר משהו לפרק א'.

השר ע. גוברין: כאשר הועדה סיימה את עבודתה בזמן קצר וגם ועדת המשנה עיבדה את הצעתה, עיבד משרד העבודה הצעה בנוגע להכשרה מקצועית. צרפתי את זה לפרוטוקול. אבל ועדת המשנה לא דנה בדבר, ואז נאמר שעל שר החנוך להפגש עם שר העבודה. לא ראינו את עצמנו מוסמכים גדולים לענין כדי להתערב. והנה במקום שיביאו לפנינו נוסח אחד, יש לי ברגע זה חליפה-מכתבים בין סר בורוכוב מרשות התיכנון הכלכלי, שאותו מניתי בדי שיסדר אתם את הענין מבחינה פורמלית-מכנית, ובין שר החנוך. איני יודע מה עלי לעשות מלבד זה שאצא לתרבות רעה. בישיבה זו עלינו לעבור על פרק ח', גם לנסות להסדיר את הענין שמר מסר מסר עליו. שר החנוך איננו.

רה"מ ל. אשכול: נכון שעברנו עד לפרק ח'. אבל אני שומע משר האוצר רוצה להעשיר אותנו ב"הרהורי מחלתו".

השר פ. ספיר: את זה קראתי דווקא עכשיו. לו הייתי שר המסחר והתעשיה לא הייתי מסכים לניסוח שלפנינו, קודם כל של סעיף 1 שנאמר בו: "לא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם כן, על אף החסריצים הניתנים לאזורי פיתוח, מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון כתיבים זאת, או אם הממשלה החליטה על כך." לא צריך לעשות דברים או שלא יוכלו לעמוד בהם או שאם יעמדו בהם, עלולים דברים חיוניים לא להעשות. היה לי דין ודברים עם מנדר ועם גוברין, שחשב כי אזורי הפיתוח הם עולמו. כל אחד חושב כי במה שהוא עסוק זהו כל העולם כולו.

רת"ם ל. אשכול: אבל הרי כתוב בסוף "או אם המשלה תחליטה על כך".

איך היית אתה מנסח את הסעיף ?

תשר פ. ספיר: הייתי מנסח את זה באופן חיובי ולא באופן שלילי.

אחרי כן נאמר בסעיף 2: "משרד המסחר והתעשיה ימשיך להציע לפעל הסרקס באזור פיתוח כימון בשעור כפול או יותר מן השעור שהיה מקבל אותו פעל אילו הוקם ברצועת החוף, ועד 75% מן ההשקעה, בהתאם לאזור העדיפות וכו'".

אמנם בפרקטיקה יתכן שהיו דברים כאלה שנתנו עד ל-75% מן ההשקעה (או לפחות כמו שהלל כהן היה אומר, עד ל-130%), אבל לא נראה לי נכון לקבוע כפורמולה שמי שבא להקים פעל באזור פיתוח צריך לתת לו כימון בשעור כפול מן השעור שהיה מקבל אותו פעל אילו הוקם ברצועת החוף. איני יודע כמה היה מקבל אילו הוקם הפעל ברצועת החוף.

בסעיף 3 נאמר: "על מנת לעודד העברת מפעלים באזור החוף לאזורי הפיתוח הדי במקרים מסויימים, לאחר בדיקה, יוכר גם הציוד המועבר כחלק מן "ההשקעה המאושרת", או שיינתן פיצוי מתאים במקום ההכרה כ"השקעה מאושרת"."

מתוך הנסיון שלי אני יודע כי בדברים אלה מעונה סכנה של רמאות גדולה אם הציוד מועבר כהשקעה מאושרת. יודע אני תמיד מזגזגי ומאחרים שיש פה רמאות. מישהו נמצא במצב של פשיטת רגל, מעביר הוא את הציוד לשם והציוד מוכר כחלק מן ההשקעה המאושרת.

את זאת הייתי רוצה לומר לטלעת הסעיפים מתוך הנסיון שלי. בכלל עכשיו היה צריך להגיד זאת שר המסחר והתעשיה, כי הוא חייב לדאוג לדברים אלה.

הערת כללית שניה אני רוצה להעיר כשר האוצר. כל הדברים הטובים שמציעים כאן הם במטגרת תקציב. אמנם יכולים להת לזה עדיפות ראשונה, אפילו לפני צרכי הבטחון, אבל אין לנו כסף נוסף לכך.

רת"ם ל. אשכול: "אין לי" זוהי תענה.

אתה רוצה להגיד שעוד צפויה לנו קריאה אחת ?

תשר פ. ספיר: רק עכשיו עברתי על זה אם כי קבלתי את זה כבר קודם לכן. זהו מה שרציתי להגיד למען העניין ולטובת העניין, לא מתוך התנגדות לעניין.

השר ע. גוברין: קודם כל בדי להרגיע את שר האוצר אני רוצה להגיד לו: שלחתי לו את הטיוטה הראשונה, השניה והשלישית. פה כבר נוסחה משופרת. אולם אין פה שום דבר החורג מאיזו מסגרת שהיא. קודם כל לגבי התקציב כתוב בממורש בפרק ו': "החל משנת התקציב 1966/67 יפרסו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הנוספות לאזורי הפיתוח." אם יהיה תקציב, יהיה כתוב, אם לא יהיה תקציב - לא יהיה כתוב. זה להערתו כשר האוצר.

כל החלק שהיה בהצעתי הקודמת שלא יתנו למפעלים ברצועת החוף זכו' נמחק. זה אינני פה יותר.

רה"מ ל. אשכול: על מה שאינני אין מדברים.

השר ע. גוברין: פה נאמר במשרת שאנחנו רוצים לתת זכות קדימה לאזורי הפיתוח.

רה"מ ל. אשכול: חשבתי שיש לך נסתרות להסביר.

השר ע. גוברין: לא אגיע לנסתרות, קודם הנגלות.

שנית: העיר כבר ראש הממשלה שבסוף סעיף 1 כתוב "או אם הממשלה החליטה על כך", היינו או ועדת השרים לעניני כלכלה החליטה או שהממשלה החליטה. מה יש איפוא לשר המסחר והתעשיה לחשוש ? אם יחשוב שלא תבחינה הטכנולוגיה, הכלכלית או שיקול בסחרן אלא יש שיקול אחר שאין להקים את המפעל באזור פיתוח, יכול הוא לבוא לועדת השרים ולומר: יש לי שיקול אחד, כזה וכזה, שמפעל זה וזה שהוא חשוב למשק המדינה, אין האיש שיכול להקים אותו רוצה או אינו יכול להקימו באזור פיתוח. אין זה מתקבל על הדעת שהועדה בסקרה כזה לא תאשר הקמת מפעל כזה. המלים האחרונות בסעיף 1 "או אם הממשלה החליטה על כך" מכסות כל בעיה שיכולה להתעורר.

ואותו הדבר לגבי סעיף 2. כל הזמן הצענו להם פיצוי. אנחנו אומרים "פיצוי בשעור כפול או יותר מן השעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף". אם ברצועת החוף היינו מציעים לו סכום איקס, נציע לו באזור הפיתוח קצת יותר. אם בשעה שהמפעל מוקם באזור החוף, לא היינו נותנים לו ולא כלום, לא יקבל גם שם ולא כלום. אם שר המסחר והתעשיה היה אומר, שמפעל כזה לא היה קם בכלל בחיפה, לא היית נותן שם ולא כלום.

סעיף 3 הוסכם עם ספיר. התיקון היה שלו שייאמר "לאחר בדיקה". אני מסכים לדברי השר ספיר שיש כאן אפשרות של אונאה. אמרתי זאת גם בישיבה שלא היית בה. הודעתי על כך.

<u>השר פ. ספיר:</u> אין לי שום פסנטים וגילויים חדשים.

<u>השר ע. גוברין:</u> אני מדבר על פסנטים שלי.

מה אמרנו כפירוש שיבדקו במקרים מסויימים, לאחר בדיקה. לדעתי אין מה כל חשש כי הבדיקה היא בידי משרד המסחר והתעשיה. זה אינו מחייב אישור לא של ועדת השרים לענייני כלכלה ולא של הממשלה. מספיק אם שר המסחר והתעשיה מודיע: אדוני, זה לא בא בחשבון, כאן רמאות.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> לא נתחיל איפוא בסעיף 1 בשלילה, לא נתחיל במלה "לא", אלא נאמר: "מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף יוענק, אם על אף החסריצים הניתנים לאזורי פיתוח, מבחינת טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת, או אם הממשלה החליטה על כך."

אשר לסעיף 2 מבין אני שמישהו ניסח בניסוי "ימשיך", כדי לא לגרוע בשר המסחר והתעשיה הקודם שיאמר: מה אתם באים לחדש לי ? נאמר אולי "יוכל להציע" או "יציע". ומה בדבר סעיף 3 ?

<u>השר ע. גוברין:</u> אני מציע להשאיר את זה כמו שהוא.

<u>השר ח. צרוק:</u> אילו ספיר היה בישיבות הקודמות, היו מקבלות ההצעות שלי, הייתי מקבל חיזוק למה שביקשתי.

<u>השר פ. ספיר:</u> היה הכרח עליון שלא הייתי.

<u>השר ח. צרוק:</u> בסעיף אחד היו שתי נוסחאות, היתה נוסחת רוב והיתה הסתייגות של שר העבודה. נתקבלה הסתייגות של שר העבודה. אבל אני מסכים שזה ינוסח באופן חיובי.

בנוגע לסעיף 2 הייתי מעדיף שיהיה כתוב "בשיעור גבוה יותר", אבל לא שיהיה כתוב "בשיעור כפול או יותר".

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> "גבוה באופן ניכר".

רה"מ ל. אשכול: האם אנחנו צריכים להתפשט ערומים בפני הלקוחות ?

השר ח. גבתי: יהיה כתוב "גבות מאד".

השר ח. צרוק: את סעיף 3 אני מציע להשאיר כמו שהוא. חקרנו את שני הצדדים. אמרנו שזה יוכר רק במקרים מסויימים ולאחר בדיקה. אבל אם ההשקעה המאושרת עלולה במקרים מסויימים מיוחדים להביא לשיפוש לדעה, הרי במקום ההכרה ייתן פיצוי כספי. זו היתה ההצעה של ראש הממשלה.

השר ח. גבתי: אני מציע לנסח כך סעיף 1: "מעמד של מפעל מאושר יוענק בדרך כלל רק למפעלים שיוקמו באזורי פיתוח. במקרים מיוחדים, שבהם יש ניסיון טכנולוגי, כלכלי, בשווקי, יוענק מעמד של מפעל מאושר גם באזורים אחרים."

השר פ. ספיר: אבל תוסיף את המשפט האחרון של סעיף 1 "או אם הממשלה החליטה על כך".

השר ח. גבתי: כן.

השר ח. צרוק: לגבי המשפט השני אני מציע להשאיר את הנוסח "אם מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח".

רה"מ ל. אשכול: כל הכתובה הזאת שווה פחות ממה שאתם חושבים. אפשר היה לחשוב שמאות בעלי מפעלים מדפקים כל יום מאחורי דלתנו.

השר ח. גבתי: אין לנו הרבה מפעלים מאושרים.

המנכ"ל ע. מסר: לפני שיעברו לפרק ה' אני רוצה להזכיר שחסר פה סעיף שהוסכם עליו בוועדת גוברין ושהוגש על ידי משרד העבודה בענין החנון המקצועי. זה צריך להיות אחרי פרק ג'.

מר ע. קמיר: יש שני ניסוחים: אחד של משרד החנון ואחד של משרד העבודה.

רה"מ ל. אשכול: היות וכתוב "בהתאם לחוק", יבוא שר העבודה לממשלה וירצה להרחיב את החוק.

המנכ"ל ע. מסר: בחוק כתוב "בתי ספר לתניכים". אבל אני מוכן לוותר אם זה מפריע אותו. יהיה כתוב "מוסדות לתניכים".

רה"מ ל. אשכול: "יקדם פעולות התניכות במוסדות לתניכים" או "במוסדות המתאימים". שני תיישים עומדים אחד מול השני.

מר י. גדיש: במקום "מוסדות" אולי נכתוב "מסגרות מתאימות".

המנכ"ל ע. מסר: אני מסכים שיהיה כתוב "במסגרות מתאימות".

רה"מ ל. אשכול: משפיע על שר החנוך שלא ייבהל. מדובר על נערים מבוגרים מ-16½ ומעלה. אם הוא ממשיך ללמוד עד אותו גיל בבתי ספר של משרד החנוך, ימשיך שם. אבל אם אינגר שם, אוסף אותו משרד העבודה מהרחוב. אני מבין שמשרד החנוך חושב שכל העניין אינו צריך להיות כך ושאם צריך לאסוף אותם מהרחוב, צריך לעשות זאת משרד החנוך. פעם חשב הממשלה ותחלק זאת אחרת. אבל בדרג זה לא נעשה מזה עניין. בסטאטוס קבו חקיים יש דבר כזה. יכול מאד להיות שפעם נשב ונגיד, למני ששרים יבחרו להם היקים, אם מישהו יכריב את הממשלה, ידע שחנוך כולל זה וזה ומשרד העבודה אינו כולל זה וזה.

חשר ח. גבתי: בהזדמנות זו נדבר גם על בתי ספר חקלאיים.

רה"מ ל. אשכול: לא נעסוק בסעיפים שעברנו עליהם.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני טוען על הסתייגות בעניין התיכנון שלא נרשמה.

רה"מ ל. אשכול: לא הגענו עדיין לזאת.

השר פ. ספיר: אני מבין שכל העניין עומד כבר שנת בסדר היום של הממשלה על הרשויות השונות לעניני חנוך. אין לי ספק שהחלוקה לשתי רשויות עולה כסף לממשלה. שתי רשויות משפלות בדבר ויש להן מנגנונים נפרדים. איני אומר שבהזדמנות זו צריך לפתור את הבעיה, אבל הבעיה תובעת את פתרונה,

כי באופן טבעי לא יוכל להשאר המצב הקיים. כך משרד העבודה מרחיב לאט לאט את פעולותיו בשטח החינוך ועוד מעט יהיה משרד חינוך שני. איני רוצה לדבר על ההסדר שצריך להיות. אבל אנחנו מדברים על יעילות ובכל מקום אנחנו בוחרים ועדת-יעילות אחרת, ואנחנו עושים דברים לא יעילים.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> זה נכון, אבל איני יודע מי עשה זאת. יש אולי מקום לדון על כך. כבר דברו על זה הרבה פעמים. מתחילים לומר: עשה פה כך, הרצא פעה והכנס לשם, אבל אי אפשר להסתדר והולכים בראשמקד. אנחנו ממליצים ומשאירים ידושה שיעיינו בדבר הזה. אולי יש לעשות תיקונים עוד במשרדים שונים. הצעתי למשל להוציא את עניני התיירות ממשרד ראש הממשלה ולעשות מזה תיק לחוד.

אנחנו עוברים לפרק ה' וכל מאן דבעי להביא אבעיות וקושיות, יעשה זאת.

<u>סגן השר י.ש. בן-אהיר:</u> בסעיף 2 נאמר: "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תבדוק מפעם לפעם את "התכנית הארצית" לשנת 1970, על מנת להתאימה לתנאים המשתנים, וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980."

מי יעבד את התכנית הארצית ? האם ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה ? נחקבל כבר בכנסת חוק התיכנון ולפיו צריכה המועצה הארצית לתיכנון לעבד את התכנית הארצית, ובמועצה ארצית זו יש רוב לממשלה. צריך איפוא לומר: "וכן תעבד המועצה הארצית לתיכנון בהתאם לחוק התיכנון והבניה "תכנית ארצית" לשנת 1980."

<u>השר ע. גוברין:</u> בסדר.

<u>סגן השר י.ש. בן-אהיר:</u> אותו הדבר ביחס לסעיף 3.

<u>השר פ. ספיר:</u> כמו לגבי פרק א' אני מציע שגם פה ידובר באופן חיובי קונסטרוקטיבי ולא לעודד מריבות שאינן במקומן. פה אנחנו מדברים רק על אזורי הפיתוח. איננו מדברים על "היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970". נאמר: "מאשרים בכפוף ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי הנסיבות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח עד 1970".

ar carar acar ya *fcr dwar acaa,ayra. er oarr aacira ara dua dwa aa aarcraar
cwaa aaarr rarr qya *a*a oarr aarr ya. a*ar rraa cra qr aaara car*r dar*a.
aar aaaar aarcra qr *qrdra ccar aya aaaar crarra rara-fqrdra *ara, raaaar qrara
rara*a ya car*d.

ra*a r. aqarr: ra ccar*, acr a*ar *rra ar qqa waa. aa a*ar aara d*r
qr cr. car rarr qr ra arca oara. daardra crar:
waa aa cr, arka aaa caaaa dua, acr a* aaar daaara cafdra craaaar. aaaar aa*r*a
raqaarra *rraa a*q*rar crar ara. a*r ya dqaaa a*qara qra caarra*a qra*a. aaqar
dwar daraa*a aa qa*r aa*r*ra aaarr raa aaaaca rdqara aaa ara car*.

aaaar arara dar* a* ear aaj rcar daara aa*r*
rqaarra, *qaa waa.

aaj aar *.a. ej-aarr: caar* a caar: "ra*a aara dar*r aa*dra*a aara
qaaa dwra aa "adara aara*" dara cra*, qr aca
daaa*aa daqara aaaaca*a, rcj a*ar "aaca* arqa*" dara cra*."

ar *qar aa aaara aara*a ? waa cqra aara dar*r
aa*dra*a ? caqar car caraa arq aa*ar*j rdar arraa aarqaa aara*a daa*ar*j *qar aa
aaara aarara, rqaraqaa arara ja ya ara dqaara. ar*; arara cra*: "acj aaca aa*qaa
aara*a dr*ar*j caaaa dwra aa*ar*j raaar* "aaca* arar*" dara cra*."

aar a. ar*r*: car.

aaj aar *.a. ej-aarr: ara* aaar araa dar*r a.

aar a. ar*r: car dar* arq a* car aara waa aa *f*ar car*q a*ar*
a*aarra*a* rda dqara arar*a aara*j car*q*. aa
aaaar arara ja ya ara*r aa*aa. a*ar araqra ar "araq aar*j ya car*dra*a d*r*ra
aa*r*ra aa cr*". caar: "aaaar*a ccara d*aara aaca", arj aaaq: ra*ar*a
car*ar aa*aa, aa aaraq aa*raqaa aara*aa ar ra* araqa aa*qaa*a dqaar aa*dra*a
araa a*qa aa*r*j ar aa*dra*a caa*r qa*aqj qr cr*".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: האם אפשר לחלק את אזורי-העימות ?

השר פ. ספיר: לשם מה לך שתקבל מתר שלפונים ממל-אביב ומחיפה, שהן בכלל לא גדלו או גדלו פחות מאשר איזה ישוב שהוא ?

רה"מ ל. אשכול: משום כך הכנסנו בישיבה הקודמת את המלים "תוך התאמה לשינויים מחרייבי המציאות".

השר פ. ספיר: אני תוהר איפוא ומציע שבסעיף 1 ייאמר "בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה באזורי העימות עד 1970".

רה"מ ל. אשכול: מה מפריעה אותך הסיפא האומרת "משרדי הממשלה יתאימו תכניותיהם ופעולותיהם ל"תכנית ארצית" זו" ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: הוא מציע למחוק את המלים "בישובים העירוניים".

רה"מ ל. אשכול: אפשר להעמיד נקודה אחרי המלים "הועדה הבינמשרדית לפיתוח האוכלוסיה".

השר פ. ספיר: גם זה אפשרי. אבל אתה דן מה על אזורי פיתוח.

מר מ. סילברשטון: המלים "היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים" אינן חלק מהתוראה האופרטיבית של הסעיף, זה היה רק חשם הארוך של הועדה. אפשר לכתוב "את התצעה המפורטת שתוכנה".

השר פ. ספיר: מה תתן לך התחיבה הזאת ? אתה צריך לדאוג להיקף הגידול של אזורי העימות. למה תתעקש בענין שאומרים כי לא לזה נבחרה הועדה ? נדמה לי שהנוסח שאני מציע ענה על הענין.

רה"מ ל. אשכול: אנחנו יכולים בכלל לחיות בלי זה. מה שזה ישנה, נראה בעוד עשרים שנה. אני מבין שכל הכוונה היא להביא לכך, שאם יגדל שם יותר, יגדל פה פחות. מה אנחנו מפחדים לומר זאת ?

השר ח. גבתי: הכל יודעים.

השר פ. ספיר: נניח אפילו שמחר תצליח כבר להעביר צעירים ממקומות אחרים לאזורי פיתוח על ידי כל מיני תמריצים שאתה נותן בענין שיכון קבע לזוגות צעירים ולבעלי מקצוע. אבל נדמה לי כי כפי שהצעתי, טוב

DEI MAT T.N. KI-GATT: [illegible]

MAR G. GATT: [illegible]

[illegible]

GATT.

TM'M K. MAKKÉ: [illegible]

[illegible]

MAR G. GATT: [illegible]

[illegible]

TM'M K. MAKKÉ: [illegible]

DEI MAT T.N. KI-GATT: [illegible]

TM'M K. MAKKÉ: [illegible]

[illegible]

MAR G. GATT: [illegible]

AT G. ORTORGATT: [illegible]

[illegible]

MAR G. GATT: [illegible]

[illegible]

TM'M K. MAKKÉ: [illegible]

[illegible]

MAR M. ATTÉ: [illegible]

MAR G. GATT: [illegible]

[illegible]

יותר שנדבר רק על אזורי-פיתוח.

<u>רח"ם ל. אשכול:</u> תשאיר את המאמץ למרץ את קושיתי. הדרי קושיא לדוכתיה.

<u>השר ח. צדוק:</u> פה מדברים על הצעה שכבר הביאו אותה. מאשרים אותה כבסיס.

<u>המזכיר ש. צוריגריך:</u> היא לא ושרה בשום מקום.

<u>השר ח. צדוק:</u> את ההצעה שהיא דנה בהיקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים איננו יכולים לקרוא בשם אחר, כי זה התוכן שלה.

<u>השר פ. ספיר:</u> לא ראיתי מחלה את המשפך בדבר האוכלוסיה שהיתה בכל מקום ומקום. שבשיו הדבר עוד יותר ברור ואני תומך עוד יותר בהצעתי.

<u>רח"ם ל. אשכול:</u> הוקמה ועדת תיכנון על ידי מישהו, על ידי הממשלה, שהיא נקראת כך וכך. האם אנחנו יכולים פתאום להגיד: מה זה ומי זה ? מה זה שייך לנו ?

<u>המזכיר ש. צוריגריך:</u> פה מדברים על הצעת ועדת לב-כוכב שועדת השרים הקימה אותה. אין לה שום סטאטוס חוקי פורמלי.

<u>השר ח. גבתי:</u> אם אנחנו מדברים על כך איך להזיז אנשים לאזורי הפיתוח, יש הגיון רב בהצעתו של ספיר, אם איננו כבולים לועדה מסויימת ולתכנית מסויימת שהיא כוללת את כל הישובים העירוניים. אם היא כוללת את כל הישובים העירוניים, היא תהיה מצורפת לתכנית הזאת. בזה שאנחנו רק נגיד "אזורי פיתוח", איננו אומרים שום דבר..

<u>מר ד. סנה:</u> ועדת לב-כוכב קבלה את המינוי מועדת השרים הזאת, וההצעה אומרת שאנחנו מאשרים את חלק מעבודת ועדת לב כוכב על גידול ערי הפיתוח. לי יש ספקות אם החלוקה צריכה להיות כך או אחרת. על סנת לא להכנס לדיבוי בסטדיה זו, יש לאשר את התכנית במדה שהיא נוגעת לערי הפיתוח.

<u>סגן השר י.ש. בן-מאיר:</u> אני מציע להכניס למרכאות את המלים: "הועדה הבינמשרדית לפיתוח האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים".

[illegible] [illegible]

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

המזכיר ש. צויגרין: הועדה נקראת "הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה".

השר ח. גבתי: אם כן צורק ספיר.

השר ח. צדוק: יש לכתוב: "מאשרים בכפיפות ל"תכנית ארצית", תוך התאמת ושינויים מתחייבי המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה במדה שזה נוגע להיקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח".

רה"מ ל. אשכול: זה גדוע עוד יותר.

השר ח. צדוק: ארחו חלק אנחנו מקבלים, חיתר נשאר פתוח.

רה"מ ל. אשכול: אנחנו רוצים לשים את הראש תחת החול, אם אתה מחליט שאתה מהידם והלאה מביא את היהודים רק לאזורי הפיתוח. זאת קבעת כבר מה. אפשר להיתפס ולפחוק את הסיפא ואחרי המלים "לפיזור האוכלוסיה" להעמיד נקודה.

השר ע. גוברין: אני רוצה להעיר לדברי שר האוצר. בויכוחים האחרונים של הועדה הזאת אחזנו כל הזמן בשיטה ללכת בדרך החיוב. לכן גם מוצע סעיף 1 לאחר שתיקנו אותו. לא כתבנו כל הזמן מה לא לעשות. הכל יודעים מהי התכנית הזאת. מה שמציע ספיר אי אפשר לכתוב אבל אפשר למחוק את המלים "בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970".

רה"מ ל. אשכול: אנחנו מאשרים רק חלק מהחצעה שכזה עסקתם כל השבועות. אחרי המלים "לפיזור האוכלוסיה" מעמידים נקודה. אנחנו הוספנו בישיבה הקודמת את המלים "תוך התאמה ושינויים מתחייבי המציאות". יאמרו שתל-אביב צריכה לגדול עוד ב-20,000 נפש או צריכה לפתוח עוד 1,000 מפעלים.

השר ע. גוברין: שמענו את ההערה של בן-מאיר. נכון שיש לממשלה דוב במועצה הארצית לתיכנון. אבל אנחנו רואים חשיבות כזאת לענין שמן הראוי, בהתחשב בזה שהתנאים משתנים, כי ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תתן הוראות כלליות לשליחי הממשלה הישובים במועצה הארצית לתיכנון.

רה"מ ל. אשכול: מדובר על סעיף 2 האומר: "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תבדוק מפעם לפעם את ה"תכנית הארצית" לשנת 1970, על מנת להתאימה לתנאים המשתנים, וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980."

סגן השר י.ש. בן-מאיר: ויש לכתוב "וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980 על ידי המועצה הארצית לתיכנון בהתאם לחוק התיכנון והבניה".

השר ח. גבתי: אני רוצה להציע לסעיף 1 תיקון סגנוני, שיינו "התצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה וכו' תשמש כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות".

רה"מ ל. אשכול: סעיף 2 בסדר.

השר פ. ספיר: אני חייב עוד לחזור לסעיף הקודם, ולא מפני שאני אינטרסנט. הארגז איננו אינטרסנט בשום דבר. יש שם שני מיני טבלאות. לאחר שראיתי את התומר ברגע זה אני מציע שנדבר רק על הטבלה של ערי הפיתוח.

השר ע. גוברין: כך אנחנו עושים.

השר פ. ספיר: אני רואה את זה כמכשול לקראת סערה שתקום מחר. אני מסכים שנתווכח על עצם הענין של תל-אביב וחיפה. אולם לשם מה עלי לנגוע עכשיו בענין ולומר שחיפה תגדל רק ב-32,000 נפש ועם הקרירה ב-27,000 ? האם צורך בדבר שנקבל מחר טלפונים בלי סוף ושיעשו לנו סקנדלים ?

רה"מ ל. אשכול: אתה מציע ללכת בדרך של חצאי-אמת ?

השר פ. ספיר: היות ומהימים הראשון לא התפעלתי כשזה נאמר, הרי גם בענין זה לא אתפעל. לפני שלשה שבועות טלפנתי אליך ואמרתי שקבלתי אולי 20 פניות טלפוניות "תראו איך זה יתנקם בכם" בענין לשון הרע. זה מאותו סוג של דברים, ועוד פתות פרקטי מזה. נמיר יופיע שוב עם הפתקה שלו.

השר ע. גוברין: אני מתפלא מאד על שר הארגז שבא-כוחו לא טרח למסור לו מה שהיה בועדה. בפירוש התלשנו בישיבה הראשונה של ועדת המשנה שאין אנחנו מזכירים את כל הטבלאות ואין הן שייכות לנו. כאן

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

מדברים על כך בכמה נפחית את האוכלוסיה באזורים העירוניים. אין אנחנו מקבלים את כל המהלך בגלל הגימוקים שאתה אמרת..

השר פ. ספיר: חוץ מזה אני תומך בהקסס שהציע גבתי.

רה"מ ל. אשכול: יש לי הצעה-פשרה. אני מציע למחוק את המלה "הספורטת" אחרי "ההצעה" נעמוד לפני דין גם של נמיר וגם של אבא חושי. שנה שלמה מסתובבים מסביב לזה ומפחדים. בשנה הרביעית של הכנסתצריך לראות מה יש עוד למהר ולקיים, בשנה הראשונה בודקים מה הבטיחו.

בעניין חוק לשון הרע נסתדר עם העתונאים. עכשיו הולכים לעשות כדבר הזה גם באנגליה. דברתי עם אולשן והוא אמר לי - הוא עכשיו יושב ראש מועצת העתונות: הם יתפלאו לשמוע ממני שהצבור אינו הפקר.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: הוא אמר דברים נכונים ביותר במסבה ב"דבר".

רה"מ ל. אשכול: אין צורך לכתוב את המלה "הספורטת". צריך דווקא לפרט שתל-אביב תוכל לגדול רק ב-37,000 ? ואם היא תגדל ב-38,000 נפש, צריך כבר להפוך עולמות ? אשר לניסוח מסונה על כך גבתי.

השר ח. גבתי: נאמר: "ההצעה שתוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בבבב היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970 תשמש כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות.

רה"מ ל. אשכול: לוקחים הצעה כבסיס, אחרי כן אין מתאימים אותה.

השר ע. גוברין: אני וצדוק עוד נשב על זה.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: בסעיף 2 הוסיפו את הדברים האלה ?

רה"מ ל. אשכול: בסעיף 3 אין הערות.

השר ע. גוברין: כן גם ביתר הסעיפים..

המנכ"ל ע. מסר: לנו יש הצעה, להקדים את כל פרק ח' כדבר ראשון, ואני רוצה לנמק את הצעתנו בשני משפטים. קודם באים ונותנים פרוגרמה, מה רוצים להשיג, אחרי כן אומרים כיצד רוצים להשיג זאת. מה התכנית ? פיזור האוכלוסיה. מה האמצעים ? שיכון, תנוך וכדומה.

רה"מ ל. אשכול: מעניין לשמוע את גוברין מדוע הוא יהיה נגד.

[illegible] [illegible] [illegible] [

השר ע. גוברין: ההצעה הזאת היתה נועדה.

רה"מ ל. אשכול: אין זה נימוק.

השר ע. גוברין: התנגדנו לכך מטעם פשוט: אנשי אזורי הפיתוח רוצים ב"תכליח", לכן אנחנו מתחילים מהעניינים המעשיים הקונקרטיים מה יעשה כל משרד. התכנית היא למעשה בשביל הממשלה. אמרנו שזהו עניין פנימי. הם מתעניינים בזה מה ייעשה מחר מתרחיים על ידי משרד הכספר והתעשיה ועל ידי משרד התנוך. אנחנו מדברים איפוא מחלה על האמצעים הכלכליים ועל מה שייעשה בשטח התנוך. זה יעשה שליחות שלהם ויחזק אותם.

רה"מ ל. אשכול: אני מצטער לומר שנדמה לי כי מסר צודק.

השר ח. גבתי: אני מציע לשנות את הכותרת של פרק ה', היינו במקום לכתוב "תכנון פיסי ומדיניות קרקעית" יש לכתוב "תכנית לפיזור האוכלוסיה".

רה"מ ל. אשכול: טוב, יהיה "תכנית לפיזור האוכלוסיה בארץ". אשר לפרק האחרון בדבר מעקב, איני מתנגד לכך שמשרד ראש הממשלה יעקוב אחרי ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה.

השר ע. גוברין: הפרקים ו' וז' נתקבלו.

אני מודה לכם מאד.

מ ח ל י ט י ם לאשר החלטת-חיקונים בהמלצות הוועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה, לאשר התכנית לפיזור האוכלוסיה המצורפת בזה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 17:12

ענר ת. ערכ"ל: ראשון ארגא ערגא ערגרא.

רע"ג ל. שערל: ארל זא ערערל.

ענר ל. ערכ"ל: שאלרגא לכך פאנם ענרא: אנשי גרגר שערזא רעזרא
ערשרגרא, לכך שגער ענשרזא פאנערזא ארגרזא ארגרזא
שערערזרא פא רעזא פל ענרע. ראשזא ערא זאנם ענרל שגשרא. שערל ערגר ארל
ערגרא. זא ענשרערזרא ערא פא רעזא ענר ענרזרא ער רער ענרר זאנם רשגשרא רער רער
ענרר ענרר. שגשר ערערזא שרזרא ענרא ער שגשרא ענשרערזרא רער פא ערגרא ענאם
שגשרר. זא רזא ארערא ערזא רעזרל ערגרא.

רע"ג ל. שערל: ער ענאר רזער ערגא ער ל' ענר ערל.

ענר ת. ערכ: אנר ענרא שערא ער ארל ת', ערגר
ראשר שערא "שגשרל ערגר שערערזא ערשרגרא" פא
ערזרא "שגשרא שערער שערערזרא".

רע"ג ל. שערל: ערא, ערא "שגשרא שערער שערערזרא ענרל".
ענר שרא שגשרל ערער ארשרא. ארל ענשגר רער ענרר
רער שגאזרא רשרזא ענר ערערל שערערזרא ער ערגר שערערזרא.

ענר ל. ערכ"ל: שערשרא ר' רל' ערשרל.
אנר ערגא רזא ענר.

ל ת ל ר ת ל ל ת ל ל ת ל ל

פ ר ט י - כ ל

הישיבה השלוש-עשרה של ועדת השרים לענייני מיזוג האוכלוסיה שהוקמה ע"י הממשלה סע' 132 של הפשלה מיום כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ג' באב תשכ"ה - 1.8.65

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר,
ח. גבתי,
ע. גוברין,
פ. ספיר.

נעדרו השרים: י. אלון (בחו"ל),
מ.מ. שפירא (בחו"ל).

ח.י. צדוק	-	שר המסחר והתעשיה והמיתות
י.ש. בן-אפיר	-	מגן שר הפנים והבריאות
ש. צ'יגריך	-	מזכירות הממשלה
א. אבטון	-	משרד האוצר
ש. אמיר	-	משרד המסחר והתעשיה
א. ברוצקוס	-	משרד הפנים
י. צדיק	-	משרד החינוך והתרבות
ר. סנה	-	משרד המשפטים
ע. פפר	-	משרד העבודה
ע. פרי-חיים	-	משרד המסחר והתעשיה
ט. טילגרמטון	-	משרד הפנים
ע. קמיר	-	משרד ראש הממשלה
י. תמיר	-	משרד החינוך

הטלכות הועדה הבינמשרדית בדבר מיצוע מדיניות הממשלה בענין מיזוג האוכלוסיה.

תמלוגת הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

השר ע. גוברין: הועדה מסרה לצדוק זלי לעבור עוד פעם על הנוסח. קודם ישבו על זה מספר חברים: שמאי, קמיר, בורוכוב ומאנשי משרד המסחר והתעשיה. בעקבות הפרוטוקול של הישיבה הכנסנו תיקונים, והכל על מקומו בא בשלום. אבל להעלאת רמת החנוך היד לשר החנוך עוד אי-אלו תיקונים והערות, וגם אותם הכנסנו לתיקון. לנו כועדת השרים לפיזור האוכלוסיה נשאר עוד לדון בפרק ה'.

השר פ. ספיר: אני רוצה להעיר משהו לפרק א'.

השר ע. גוברין: כאשר הועדה סיימה את עבודתה בזמן קצר וגם ועדת המשנה עיבדה את הצעתה, עיבר משרד העבודה הצעה בנוגע להכשרה מקצועית. צירפתי את זה לפרוטוקול. אבל ועדת המשנה לא דנה בדבר, ואז נאסר שעל שר החנוך להסכים עם שר העבודה. לא ראינו את עצמנו מומחים גדולים לענין כדי להתערב. וחנה במקום שיביאו לפנינו נוסח אחר, יש לי ברגע זה חליפת-מכתבים בין מר בורוכוב מושרת התיכנון הכלכלי, שאותו מניתי כדי שיסדר אתם את הענין מבחינה פורמלית-מכנית, ובין שר החנוך. אינני יודע מה עלי לעשות מלבד זה שאצא לתרבות רעה. בישיבה זו עלינו לעבור על פרק ה', גם לנסות להסדיר את הענין שסר מסר מסר עליו. שר החנוך איננו.

רה"מ ל. אשכול: נכון שעברנו עד לפרק ה'. אבל אני שומע ששר האוצר רוצה להעשיר אותנו ב"הרהורי מחלתו".

השר פ. ספיר: את זה קראתי דווקא עכשיו. לו הייתי שר המסחר והתעשיה לא הייתי מסכים לניסוח שלפנינו, קודם כל של סעיף 1 שנאמר כך: "לא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועה החוף, אלא אם כן, על אף התמריצים הניתנים לאזורי פיתוח, מכחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת, או אם הממשלה החליטה על כך." לא צריך לעשות דברים או שלא יוכלו לעמוד בהם או שאם יעמדו בהם, עלולים דברים חיוניים לא להעשות. היה לי דין ודברים עם מנור ועם גוברין, שחשב כי אזורי הפיתוח הם עולמו. כל אחד חושב כי במה שהוא עסוק זהו כל העולם כולו.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אבל הרי כתוב בסוף "או אם הפשלה התליטה על כך".

איך היית אתה מנסח את הסעיף ?

<u>השר פ. ספיר:</u> הייתי מנסח את זה באופן היובי ולא באופן שלילי.

אחרי כן נאמר בסעיף 2: "משרד המסחר והתעשיה ימשיך להציע למפעל המוקם באזור פיתוח מימון בשעור כפול או יותר מן השעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף, ועד 75% מן ההשקעה, בהתאם לאזור העדיפות וכו'".

אמנם בפרקטיקה יתכן שהיו דברים כאלה שנחנו עד ל-75% מן ההשקעה (או למשל כמו שהלל כתן היה אומר, עד ל-130%), אבל לא נראה לי נכון לקבוע כפורמולה שמי שבא להקים מפעל באזור פיתוח צריך להת לו מימון בשעור כפול מן השעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף. איני יודע כמה היה מקבל אילו הוקם המפעל ברצועת החוף.

בסעיף 3 נאמר: "על מנת לעודד העברת מפעלים מאזור החוף לאזורי הפיתוח הרי במקרים מסויימים, לאחר בדיקה, יוכר גם הציוד המועבר כחלק מן "ההשקעה המאושרת", או שיינתן פיצוי מתאים במקום ההכרה כ"השקעה מאושרת"."

מתוך הנסיון שלי אני יודע כי בדברים אלה שמונה מכנה של רמאות גדולה אם הציוד מועבר כהשקעה מאושרת. ידוע אני תמיד מזגזג ומאחרים שיש פה רמאות. מישהו נמצא במצב של פשיטת רגל, מעביר הוא את הציוד לשם והציוד מוכר כחלק מן ההשקעה המאושרת.

את זאת הייתי רוצה לומר לשלשת הסעיפים מתוך הנסיון שלי. בכלל עכשיו היה צריך להגיד זאת שר המסחר והתעשיה, כי הוא חייב לדאוג לדברים אלה.

הערה כללית שניה אני רוצה להעיר בשר האוצר. כל הדברים הטובים שמציעים כאן הם במסגרת הקציב. אמנם יכולים להת לזה עדיפות ראשונה, אפילו לפני צרכי הבטחון, אבל אין לנו כסף נוסף לכך.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> "אין לי" זוהי טענה.

אתה רוצה להגיד שעור צפויה לנו קריאה אתה ?

<u>השר פ. ספיר:</u> רק עכשיו עברתי על זה אם כי קבלתי את זה כבר קודם לכן.

זהו מה שרציתי להגיד למען הענין ולטובת הענין, לא מתוך התנגדות לענין.

८०ण ९. ७०८८:

८०८ ०८८ ८०८८ ८०८ ०८ ८०८८० ०८८०८ ०८ ८८ ८०८८.

८८८ ८८८८ ८८८ ८८८८ ८ ८८८८.

८८८ ९. ८०८८:

८८८८८८८८८ ८८ ८८ ८८८८ ८८८८ ८८८ ८८८८ ८८८८.

८८८८ ८८८८ ८८८८ ८८८८८८८८८ ८८८८८८८८८

השר ע. גוברין: קודם כל כדי להרגיע את שר האוצר אני רוצה להגיד לו: שלחתי לו את הטיוטה הראשונה, השניה והשלישית. פה כבר נוסחה משופרת. אולם אין פה שום דבר החורג מאיזו מסגרת שהיא. קודם כל לגבי התקציב כתוב במפורש בפרק ו': "החל משנת התקציב 1966/67 יפרטו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הנכפיות לאזורי הפיתוח." אם יהיה תקציב, יהיה כתוב, אם לא יהיה תקציב - לא יהיה כתוב. זה להערתו כשר האוצר.

כל החלק שהיה בהצעתי הקודמת שלא יתנו למפעלים ברצועת החוף וכו' נמחק. זה איננו פה יותר.

רה"מ ל. אשכול: על מה שאיננו אין מדברים.

השר ע. גוברין: פה נאמר בפשטות שאנחנו רוצים לתת זכות קדימה לאזורי הפיתוח.

רה"מ ל. אשכול: חשבתי שיש לך נסחרות להסביר.

השר ע. גוברין: לא אגיע לנסחרות, קודם הנגלות.

שניה: העיר כבר ראש הממשלה שבסוף סעיף 1 כתוב "או אם הממשלה ההליטה על כך", הייגו או שועדת השרים לעניני כלכלה החליטה או שהממשלה החליטה. מה יש איפוא לשר המסחר והתעשיה לחשוש ? אם יחשוב שלא הכחיבה חשכנולוגית, הכלכלית או שיקול כמתן אלא יש שיקול אחר שאין להקים את המפעל באזור פיתוח, יכול הוא לבוא לועדת השרים ולומר: יש לי שיקול אחד, כזה וכזה, שמפעל זה וזה שהוא חשוב למשק המדינה, אין האיש שיכול להקים אותו רוצה או איגו יכול להקימו באזור פיתוח. אין זה מתקבל על הדעת שהועדה במקרה כזה לא תאשר הקמת מפעל כזה. המלים האחרונות בסעיף 1 "או אם הממשלה החליטה על כך" מכסות כל בעיה שיכולה להתעורר.

ואותו הדבר לגבי סעיף 2. כל הזמן הצענו להם פימון. אנחנו אומרים "פימון בשעור כפול או יותר מן השעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף". אם ברצועת החוף היינו מציעים לו סכום איקס, נציע לו באזור הפיתוח קצת יותר. אם בשעה שהמפעל מוקם באזור החוף, לא היינו נותניה לו ולא כלום, לא יקבל גם שם ולא כלום. אם שר המסחר והתעשיה היה אומר, שמפעל כזה לא היה קם בכלל בחיפה, לא היית נותן שם ולא כלום.

סעיף 3 הוסכם עם ספיר. התיקון היה שלו שייאמר "לאחר בדיקה". אני מסכים לדברי השר ספיר שיש כאן אפשרות של אוגאה. אמרתי זאת גם בישיבה שלא היית בה. הודעתי על כך.

השר פ. ספיר: אין לי שום פשנסים וגילויים חדשים.

השר ע. גוברין: אני מדבר על פשנסים שלי.

פה אמרנו בפירוש שיבדקו במקרים מסויימים, לאחר בדיקה. לדעתי אין פה כל חשש כי חבדיקה היא בידי משרד המסחר והתעשיה. זה איגו מחייב אישור לא של ועדת השרים לענייני כלכלה ולא של הממשלה. מספיק אם שר המסחר והתעשיה מודיע: אדוני, זה לא בא בחשבון, כאן רמאות.

רה"מ ל. אשכול: לא נתחיל איפוא סעיף 1 בשלילה, לא נתחיל במלה "לא", אלא נאמר: "מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף יוענק, אם על אף התמריצים הניתנים לאזורי פיתוח, מבחינת טכנולוגיה או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת, או אם הממשלה החליטה על כך."

אשר לסעיף 2 מבין אני שמישהו ניסח בניסוי "ימשיך", כדי לא לנגוע בשר המסחר והתעשיה הקודם שיאמר: מה אתם באים לחדש לי ? נאמר אולי "יוכל להציע" או "יציע". ומה בדבר סעיף 3 ?

השר ע. גוברין: אני מציע להשאיר את זה כמו שהוא.

השר ח. צדוק: אילו ספיר היה בישיבות הקודמות, היו מתקבלות ההצעות שלי, הייתי מקבל חיזוק למה שבקשתי.

השר פ. ספיר: היה הכרח עליון שלא הייתי.

השר ח. צדוק: בסעיף אחד היו שתי נוסחאות, היתה נוסחה רוב והיתה הסתייגות של שר העבודה. נתקבלה הסתייגות של שר העבודה. אבל אני מסכים שזה ינוסח באופן חיובי.

בנוגע לסעיף 2 הייתי מעדיף שיהיה כתוב "בשיעור גבוה יותר", אבל לא שיהיה כתוב "בשיעור כפול או יותר".

המנכ"ל ע. מסר: "גבוה באופן ניכר".

over a space as well. Other one that wrong
crown. All words start out with a number of steps, which can be
broken with more as, hence it cr.

Not a. cart: at) do you accuse factions anew,

Not 1. start: all after it before use,

as water terry drove covers catered, that crown. crow
yes in or are an nurse are over nodal tracks. in all sure were to we
room nerd cluster creek to or sudden. acorn to an noose ran ... arrow were,
to or an cluster, can room.

rain K. Acts: do cure, were cows i cross, to cost acid ..., new
car: "down of need sing" dock tracks, and creek, as
it an nourish nerves cover were, acorn: cultivate or cause to crow in
crow cover cute crown, ... acorn cost cures two, or no sudden cross of cr."
our four a act are nurse room corps "nerd", cry an
court eat room tracks more wear; on new cure four or ; cost are nose cluck"
or "crow", ran crow nose a y

Not i. start: are eat cluck on the cut oats.

Not a. art: are cost one crown crown, nor cages cause us,
wear not nose cut court.

Not a. cart: one more accuse wear,

N.T a. arts: cows are or cut crown, new crow yes nerd nourish
or an cows. ... are cluck or nerve. are cut
acorn cut room cute nose,

... cut a cost a nose cows crow cure "court are crow",
are or crow cure nerve can or row".

Nicht a. cart: "nose cute crow.

רה"מ ל. אשכול: האם אנחנו צריכים להחפשש ערומים בפני הלקוחות ?

השר ח. גבתי: יהיה כתוב "גבוה מאד".

השר ח. צורף: את סעיף 3 אני מציע להשאיר כמו שהוא. חקרנו את שני הצדדים. אמרנו שזה יוכר רק במקרים מסויימים ולאחר בדיקה. אבל אם התשקעה המאושרת עלולה במקרים מסויימים מיוחדים להביא לשימוש לרעה, הרי במקום ההכרה יינתן פיצוי כספי. זו היתה ההצעה של ראש הממשלה.

השר ח. גבתי: אני מציע לנסח כך סעיף 1: "מעמד של מפעל מאושר יוענק בדרך כלל רק למפעלים שיוקמו באזורי פיתוח. במקרים מיוחדים, שבהם יש ניתוק טכנולוגי, כלכלי, בשתוגי, יוענק מעמד של מפעל מאושר גם באזורים אחרים."

השר פ. ספיר: אבל תוסיף את המשפט האחרון של סעיף 1 "או אם הממשלה החליטה על כך".

השר ח. גבתי: כן.

השר ח. צורף: לגבי המשפט השני אני מציע להשאיר את הנוסח "אם מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח".

רה"מ ל. אשכול: כל הכתובה הזאת שוות פחות ממה שאתם חושבים. אפשר היה להשוב שמאות בעלי מפעלים מדפקים כל יום מאחורי דלתנו.

השר ח. גבתי: אין לנו הרבה מפעלים מאושרים.

המנכ"ל ע. מסר: לעני שיעברו לפרק ה' אני רוצה להזכיר שחסר פה סעיף שהוסכם עליו בוועדת גוברין ושהוגש על ידי משרד העבודה בענין החגנך המקצועי. זה צריך להיות אחרי פרק ג'.

מר ע. קמיר: יש שני ניסוחים: אחד של משרד החגנך ואחד של משרד העבודה.

המנכ"ל ע. מסר: הדבר לגברי פשוטו תגשנו את ההצעות שלנו. הן היו כאן. כאן נקבע שייפגשו בענין זה אלון וארן. אלון נסע לחוץ לארץ, והם לא נפגשו. ניסחו את הענין עוד פעם בוועדת-המשנה של ועדת גוברין. אני חושב שצריך לכול את זה. אין פה שום מוקשים.

רה"מ ל. אשכול: דברנו עם שר התנוך ומסתבר שיש מוקשים.

המנכ"ל ע. מסר: תינתן הזדמנות לשר העבודה בשובו לעורר את הענין מחדש.

רה"מ ל. אשכול: אין כל ויכוחים. מה שהממשלה תחליט, תעשה

המנכ"ל ע. מסר: נתבקשתי על ידי שר העבודה למסור כי בפה שזה אינו מתקבל הוא מערער בפני הממשלה.

רה"מ ל. אשכול: בדיוק זאת אמרתי: על זה תחליט הממשלה. אני מחליט אם יהיה דיון או לא יהיה דיון.

השר ע. גוברין: לשם הדיוק אני רוצה להעיר הערה אחת. משרד העבודה הגיש לנו הצעה לאחר שהועדה גמרה את עבודתה. אבל מפני חשיבות הענין - ואני מחשיב מאד את הענין וגם מכיר אותו קצת - צרפתי את ההצעה לדין וחשבון. אין זה ככה שפטרנו פתאום את ההכשרה המקצועית בלא כלום, אלא אמרנו בסעיף 6: "משרד העבודה יגיש לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה הצעה למתן תמריצים ואמצעים להרחבת ההכשרה והתנוך המקצועיים באזורי הפיתוח, בתחום סמכותו של משרד העבודה, ויגדיל גובה ההשתתפות בהוצאות אימון עובדים במפעלים תוך יצירת הפרשים בין גובה התמיכה בעיירות הפיתוח השונות, בהתאם לאזורי העדיפות." כלומר הנחנו את כל הפרינציפים ששרד העבודה צריך לפעול לפיהם. יחד עם זאת אמרנו בסוף הישיבה הקודמת בהסכמת כל החברים, שאנשי משרד התנוך ואנשי משרד העבודה ייפגשו בענין זה - הודעתי שלא אתערב - ויסכמו. אם יסכמו משהו מוסכם, אצרף את זה לדין וחשבון. לצערי לא סיכמו פה אחד. אבל איני רואה כל יסוד לעכב.

רה"מ ל. אשכול: מה שנאמר בהצעת משרד העבודה בסעיפים הללו אחרי א' ישנו בדין וחשבון שלך או כל הפרק הזה חסר ?

השר ע. גוברין: הפרק הזה איננו כי היו חלוקי דעות בין השרים.

רה"מ ל. אשכול: האם בכל הדברים היו חלוקי דעות ?

המזכיר ש. צוקרין: בסעיף א' הראשון ובסעיף ב' הראשון.

מר ע. קמיר: בהצעת משרד העבודה כתוב בראשית סעיף ב':
"על מנת להבטיח תעסוקה ולקדם החנוך המקצועי לנוער באזורי הפיתוח, יפעל משרד העבודה באמצעים הבאים וכו'". בהצעת משרד החנוך והתרבות כתוב: "על מנת להבטיח תעסוקה ולהוסיף על החנוך המקצועי לנוער שניתן על ידי פעולות משרד החנוך באזורי הפיתוח - ממליץ משרד העבודה וכו'".

רה"מ ל. אשכול: אני מבין שעל הפירוסים אין ויכוחים. אולם מה עשיתם ? בינתיים לא הכנסתם את כל העניין הזה.

מר ע. קמיר: זה נשאר פתוח עד סעיף 6 "משרד העבודה יגיש לוועדת השרים לפיזור האוכלוסיה הצעה למתן תמריצים ואמצעים להרחבת התעשרה והחנוך המקצועיים באזורי הפיתוח וכו'".

רה"מ ל. אשכול: אם נגמור את כל זה, מה יהיה ?

חשר ע. גוברין: משרד העבודה יוכל להגיש את הצעותיו לא לוועדת-המשנה.

רה"מ ל. אשכול: אם היום אנחנו מסיימים, אנחנו מפרסמים את זאת בלי התוספת.
אני מבין כי משרד העבודה רוצה שיהיה כתוב בסעיף א': "משרד העבודה ימשיך וירחיב פעולותיו הבאות באזורי פיתוח בנושא הכשרת מבוגרים ומחבגרים העומדים להתגייס לצה"ל" ומשרד העבודה רוצה שזה יהיה מגיל 16½ ומעלה. אני רוצה לשאול את משרד העבודה: אותם הנערים הנמצאים עד גיל 16½ ברשות משרד החנוך, הם צריכים לצאת משם ולעבור אליכם ?

המנכ"ל ע. מסר: כל מה שאנחנו מציעים זהו סמאטוס קבו בלי שינוי. אותם המחבגרים, שעליהם נפוש הויכוח אינם אנשים העוברים אלינו ממוסדות משרד החנוך, אלא נערים שנשרו מבתי הספר או שלא המשיכו ללמוד או שעבדו מבלי להמשיך ללמוד וערב גיוסם לצבא הם מקבלים אצלנו קודם הכשרה.

רה"מ ל. אשכול: לא הבינותי מדוע צריך להיות ויכוח קשה אם מדובר על נערים ונערות מ-16½ ומעלה שהיו במוסדות משרד החנוך ויצאו

מנכ"ל מ. ברנדנר: כמעט כ' מיליון דולרים כ' מיליון.

עו"ד ש. שחר: בתיק שחר מנכ"ל בחר בראשון בשני כ':

"כל מה שכתוב בעניין ידיעה מוקדמת מנכ"ל בחברה בחוזה בחברה, נכון שחר מנכ"ל בחברה בחברה בחר". בתיק שחר מוקדם יותר כתב: "כל מה שכתוב בעניין ידיעה מוקדמת לי מנכ"ל בחברה בחוזה בחברה בחברה בחר". בחברה שחר מוקדם בחברה בחברה - בחברה שחר בחברה בחר".

היו"ר ש. שחר: אני שכר שכר מחברות את הבחירות. אדון מה קורה ? בחברה לא מכרנו את כל מניות הון.

עו"ד ש. שחר: יש בשר שהם כ' בשר כ 'שחר מכרנו בחיר בחברה מכרנו. לחברה מכרנו בחברה שכחתי שהיה בחברה מכרנו בחברה מכרנו בחברה בחר".

היו"ר ש. שחר: מי יכול מה כל יש, מה חיה ?

עו"ד ש. ברנדנר: שחר מכרנו יכול לחתום מה מיכתב לא בחברה-מכרנו.

היו"ר ש. שחר: מה יהיה מישהו מחברה, מיהר מחברה מה קרה כל מחברה.

אין כרגע כל שחר מכרנו יהיה מיהר שהיה שהיה כתב כ': "שחר מכרנו יכול ליהנות מחברה מישהו בחברה מכרנו מכרנו מיהר מכרנו בחברה מכרנו בחברה בחברה בחברה

או שעד גיל זה לא תפס אותם משרד החנוך. נניח שיש למשרד העבודה קסמים מיוחדים שבהם הוא תופס את הנערים והנערות מגיל 16½ ומעלה. אחרי שנה הם הולכים לצבא. מה פה הצעקה ומה פה הסכנה ?

<u>מר י. גדיש:</u> משרד החנוך סרון שכל הנושא של החנוך המקצועי הוא בתחום של משרד החנוך ולא בתחום של משרד העבודה. המדובר על נוער ומחבגרים. לפיכך מציע שר החנוך למחוק את המלה "מחבגרים" ולהשאיר את המלה "מבוגרים". בהתאם לכך הצענו תיקונים למכתבו של מר חנוך לב-כוכב.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם יהיה כתוב "למבוגרים מ-16½ ומעלה" גלך לאנטרופולוג ונשאל: מה הם מבוגרים ומה הם מחבגרים ? נאמר שנערים ונערות אלה לא יגיעו למוסדות של משרד החנוך, ומשרד העבודה יתפוס אותם, האם על זה צריך לשבור הרבה רמחים וחניתות ?

האם בפרק ב' מתוך לרישא, היינו לכותרת, יש הבדלים ביניכם ?

<u>מר י. גדיש:</u> אין כמעט הבדל.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם אין כמעט הבדל, מחקו את הכותרות ואל תחלקו את זה לשני פרקים א' וב', יהיה הכל תחת א', ולמעלה נכתוב "מבוגרים מעל לגיל 16½".

<u>מר י. גדיש:</u> בהצעת משרד העבודה בסעיף 3 שבפרק ב' כתוב: "משרד העבודה יקדם פעולות החניכות, ירחיב ויספח בתי ספר לחניכים." אני חושב שהמושג "בתי ספר" מיועד למשרד החנוך ולא למשרד העבודה. אני מציע לכתוב "יקדם פעולות החניכות" ולא להוסיף "בתי ספר".

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> מה לעשות אם כבר השקיעו 20,000,000 ל' בבתי ספר ?

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> ארן הסכים שיהיה כתוב בהתאם לחוק. אפנם כל יהודי יודע "אשרי יושבי ביתך" בעל פה, ואף על פי כן מדפיסים אותו בסדור.

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> אני מוכן לוותר על המלים "בתי ספר" ולכתוב "מוסדות".

רה"מ ל. אשכול: הירות וכתוב "בהתאם לחוק", יבוא שר העבודה לממשלה וירצה לחרחיב את החוק.

המנכ"ל ע. מסר: בחוק כתוב "בתי ספר לחניכים". אבל אני מוכן לוותר אם זה מפריע אותו. יהיה כתוב "מוסדות לחניכים".

רה"מ ל. אשכול: "יקדם פעולות החניכות במוסדות לחניכים" או "במוסדות המחאימים". שני חיישים עומדים אחד מול השני.

מר י. גדיש: במקום "מוסדות" אולי נכתוב "מסגרות מתאימות".

המנכ"ל ע. מסר: אני מסכים שיהיה כתוב "במסגרות מחאימות".

רה"מ ל. אשכול: חשפיע על שר החנוך שלא ייבהל. מדובר על נערים מבוגרים מ-16½ ומעלה. אם הוא ממשיך ללמוד עד אותו גיל בבתי ספר של משרד החנוך, ימשיך שם. אבל אם איננו שם, אוסף אותו משרד העבודה מהרחוב. אני מבין שמשרד החנוך חושב שכל הענין אינו צריך להיות כך ושאם צריך לאסוף אותם מהרחוב, צריך לעשות זאת משרד החנוך. פעם חשב הממשלה ותחלק זאת אחרת. אבל ברגע זה לא נעשה מזה ענין. בסטאטוס קבו הקיים יש דבר כזה. יכול מאד להיות שפעם נשב ונגיד, לפני ששרים יבחרו להם תיקים, אם מישהו ירכיב את הממשלה, ידע שחנוך כולל זה וזה ומשרד העבודה אינו כולל זה וזה.

השר ח. גבתי: בהזדמנות זו נדבר גם על בתי ספר חקלאיים.

רה"מ ל. אשכול: לא נעסוק בסעיפים שעברנו עליהם.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני שוען על הסתייגות בענין החיכנון שלא נרשמה.

רה"מ ל. אשכול: לא הגענו עדיין לזאת.

השר פ. ספיר: אני מבין שכל הענין עומד כבר שנה בסדר היום של הממשלה על הרשויות השונות לעניני חנוך. אין לי ספק שהחלוקה לשתי רשויות עדלה כסף לממשלה. שתי רשויות מטפלות בדבר ויש להן מנגנונים נפרדים. איני אומר שבהזדמנות זו צריך לפתור את הבעיה, אבל הבעיה תובעת את פתרונה,

ר"מ ר. אטרד: ...ורא רסאב "בראש דוקא". ראוי אך ל...ראוי לכתוב ...ראוי לכתוב אם אתה...

מזכ"ד ב. סגל: ...כתוב בסוף "לפי סדר האותיות". אבל אז ...ריכול ...ריכול אם זה בסוף ...ראוי. ...אם כתוב "סדרה ...האותיות".

רח"ש ר. אטרד: ...ראוי שנדבק מלפנים בסדרה לאותיות" או "בסדרה מסודרת". אבל אחרים ...ריכול ...אבל אחר.

סג ר. ...ראוי: ...כתוב "סדרה" אבל ...כתוב "בסדרה אחרונה".

מזכ"ד ב. סגל: ...אבל אפשר ...אחר ...כתוב "בסדרה אחרונה".

רח"ש ר. אטרד: ...אפשר כי אז ...אחרי אלף ...ראוי. ...ראוי ...אבל ...בסדרה א-ת"ל ...כתוב. ...אם אתה אומר ...ראוי ...אחר ...אבל אחרי ...אחרי, ...כתוב אם. ...אבל אם ...אפשר ...אחרי ...אחרי ...אחרי

המנכ"ל ע. מסר: הדבר לגמרי משונה. הגשנו את ההצעות שלנו. הן היו כאן. כאן נקבע שייפגשו בעניין זה אלון וארן. אלון נסע לחוץ לארץ, והם לא נפגשו. ניסחו את העניין עוד פעם בוועדת-המשנה של ועדת גוברין. אני חושב שצריך לכול את זה. אין פה שום מוקשים.

רה"מ ל. אשכול: דברנו עם שר התנוך ומסתבר שיש מוקשים.

המנכ"ל ע. מסר: תינתן הזדמנות לשר העבודה בשובו לעורר את העניין מחדש.

רה"מ ל. אשכול: אין כל ויכוחים. מה שהממשלה תחליט, תעשה

המנכ"ל ע. מסר: נתבקשתי על ידי שר העבודה למסור כי במדה שזה אינו מתקבל הוא מערער בפני הממשלה.

רה"מ ל. אשכול: בדיוק זאת אמרתי: על זה תחליט הממשלה. אני מחליט אם יהיה דיון או לא יהיה דיון.

השר ע. גוברין: לשם הדיוק אני רוצה להעיר הערה אחת. משרד העבודה הגיש לנו הצעה לאחר שהועדה גמרה את עבודתה. אבל מפני חשיבות העניין - ואני מחשיב מאד את העניין וגם מכיר אותו קצת - צרפתי את ההצעה לדין וחשבון. אין זה ככה שפטרנו מתאום את ההכשרה המקצועית בלא כלום, אלא אמרנו בסעיף 6: "משרד העבודה יגיש לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה הצעה למתן תמריצים ראמצעים להרחבת ההכשרה והחנוך המקצועיים באזורי הפיתוח, בתחום סמכותו של משרד העבודה, ויגדיל בדבה ההשתתפות בהוצאות אימון עובדים במפעלים תוך יצירת הפרשים בין גובה התמיכה בעיירות הפיתוח השונות, בהתאם לאזורי העדיפות." כלומר הנחנו את כל הפרינציפים שמשרד העבודה צריך לפעול לפיהם. יחד עם זאת אמרנו בסוף הישיבה הקודמת בהסכמת כל החברים, שאנשי משרד התנוך ואנשי משרד העבודה ייפגשו בעניין זה - הודעתי שלא אתערב - ויסכמו. אם יסכמו משהו מוסכם, אצרף את זה לדין וחשבון. לצערי לא סיכמו פה אחד. אבל איני רואה כל יסוד לעכב.

רה"מ ל. אשכול: מה שנאמר בהצעת משרד העבודה בסעיפים הללו אחרי א' ישנו בדין וחשבון שלך או כל הפרק הזה חסר ?

השר ע. גוברין: הפרק הזה איננו כי היו חלוקי דעות בין השרים.

רה"מ ל. אשכול: האם בכל הדברים היו חלוקי דעות ?

<u>המזכיר ש. צויגרין:</u> בסעיף א' הראשון ובסעיף ב' הראשון.

<u>מר ע. קפיר:</u> בהצעת משרד העבודה כתוב בראשית סעיף ב':
"על מנת להבטיח תעסוקה ולקדם התנוך המקצועי לנוער באזורי הפיתוח, יפעל משרד העבודה באמצעים הבאים וכו'". בהצעת משרד התנוך והתרבות כתוב: "על מנת להבטיח תעסוקה ולהוסיף על התנוך המקצועי לנוער שניתן על ידי פעולות משרד התנוך באזורי הפיתוח – ממליץ משרד העבודה וכו'".

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אני מבין שעל הפירוסים אין ויכוחים. אולם מה עשיתם ? בינתיים לא הכנסתם את כל העניין הזה.

<u>מר ע. קפיר:</u> זה נשאר מחוץ עד סעיף 6 "משרד העבודה יגיש לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה הצעה למתן המריצים ואמצעים להרחבת ההכשרה והתנוך המקצועיים באזורי הפיתוח וכו'".

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם נגמור את כל זה, מה יהיה ?

<u>השר ע. גוברין:</u> משרד העבודה יוכל להגיש את הצעותיו לא לועדת-השגה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם היום אנחנו מסיימים, אנחנו מפרסמים את זאת בלי התוספת.
אני מבין כי משרד העבודה רוצה שיהיה כתוב בסעיף א': "משרד העבודה ימשיך וירחיב פעולותיו הבאות באזורי פיתוח בנושא הכשרת מבוגרים ומתבגרים העומדים להתגייס לצה"ל" ומשרד העבודה רוצה שזה יהיה מגיל 16½ ומעלה. אני רוצה לשאול את משרד העבודה: אתם הנערים הנמצאים עד גיל 16½ ברשות משרד התנוך, הם צריכים לצאת משם ולעבור אליכם ?

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> כל מה שאנחנו מציעים זהו סטאטוס קבו בלי שינוי. אותם המתבגרים, שעליהם נשוש הויכוח אינם אנשים העוברים אלינו ממוסדות משרד התנוך, אלא נערים שנשרו מבתי הספר או שלא המשיכו ללמוד או שעבדו מבלי להמשיך ללמוד וערב גיוסם לצבא הם מקבלים אצלנו קורס הכשרה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> לא הבינותי מדוע צריך להיות ויכוח קשה אם מדובר על נערים ונערות מ-16½ ומעלה שהיו במוסדות משרד התנוך ויצאו

סגרטי ש. צרפתי: סמרי א' ארצות דמקרה ל' ארצות.

עו י. שטי: בשנת אחת עשרים ושתי מאות ושתי ל':

"על מנת לקצרה תקופת ריפוי מאדי מעצורי פרוע

מחדיר שרפרף, ישפר מהדורת השלישית שנדפסה בכרך".

בשנת ש. אשרי: אחד מהיר ומשי שהדפיסה את ראשונה. אחרי מה שיהיה ?

בקשתי לא מצטער על כך בעתי גם.

עו ש. שטי: זה רשאי אדם או מהיר ל "מהדר מעצורי ראש לעיתי מחדיר

לפרוץ שחקירות מעבר לפני; מפרשים ראשיה לחיצה

מחשבי ראשי מעצורים מחדיר מפרשים לפרוץ".

בשנת ש. אשרי: אם בשתי אם כך זה, אם לשנת ?

מפר ש. ארצי: מהדר מעצורי ראשי לחצה את מעצורי לא לעיתי-מעצים.

בשנת ש. אשרי: אם אחרי אחדי מפרשים, אשרי מפרשים אם זאת כך

מעצים.

אחד מהיר כך מהדר מעצורי אחרי לעיתי מחדי מחדי ראשי ל"ז "מהדר

מעצורי ראשי ארצות מהדרי מעצים מחדיר מעצים לאחרי מפרשים מפרשים

מעצורי לחצה בשנת בשנת" ראשי מעצורי אחרי מה אחד ל"ש רפרף. אם אחרי

לפני אם מהדר מעצורי: אחרי מפרשי מעצורי אך אחד ל"ש מהיר מחדיר מהדר אחרי, מה ארצי:

לפני מה אחרי אחרי ?

מעצים ש. אשי: כך מה מחדיר אחרי אם מפרשי אך כך מהיר. אחרי

מפרשים, מחדיר אחרי אחרי מהדר מפרשים אחרי מאחרי מהדר

אחרי מפרשים מהדר מהדר, אם מהדר מהדר אחרי מפרשים אחרי מהדר.

בשנת ש. אשרי: לא מפרשי מהדר אחרי מהדר לפני אם מה אחרי אך

מהדר מפרשי ש-ל"ש רפרף אחרי מהדר מפרשים מהדר אחרי אחרי

או שעד גיל זה לא תפס אותם משרד התנוך. נניח שיש למשרד העבודה קסמים מיוחדים שבהם הוא תופס את הנערים והנערות מגיל 16½ ומעלה. אחרי שנה הם הולכים לצבא. מה פה הצעקה ומה פה הסכנה ?

<u>מר י. גדיש:</u> משרד התנוך טוען שכל הנושא של התנוך המקצועי הוא בתחום של משרד התנוך ולא בתחום של משרד העבודה. המדובר על נוער ומתבגרים. לפיכך מציע שר התנוך למחוק את המלה "מתבגרים" ולהשאיר את המלה "מבוגרים". בהתאם לכך הצענו תיקונים למכתבו של מר חנוך לב-כוכב.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם יהיה כתוב "למבוגרים מ-16½ ומעלה" נלך לאנטרופולוג ונשאל: מה הם מבוגרים ומה הם מתבגרים ? נאמר שנערים ונערות אלה לא יגיעו למוסדות של משרד התנוך, ומשרד העבודה יתפוס אותם, האם על זה צריך לשבור הרבה רמחים ומניתות ?

האם בפרק ב' מתוך לרישא, היינו לכותרת, יש הבדלים ביניכם ?

<u>מר י. גדיש:</u> אין כמעט הבדל.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם אין כמעט הבדל, מחקו את הכותרות ואל תחלקו את זה לשני פרקים א' וב', יהיה הכל תחת א', ולמעלה נכתוב "מבוגרים מעל לגיל 16½".

<u>מר י. גדיש:</u> בהצעת משרד העבודה בסעיף 3 שבפרק ב' כתוב: "משרד העבודה יקדם פעולות התניכות, ירחיב ויעמת בתי ספר לתניכים." אני חושב שהמושג "בתי ספר" מיועד למשרד התנוך ולא למשרד העבודה. אני מציע לכתוב "יקדם פעולות התניכות" ולא להוסיף "בתי ספר".

<u>המנכ"ל ע. פסר:</u> מה לעשות אם כבר השקיעו 20,000,000 ל' בבתי ספר ?

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> ארן הסכים שיהיה כתוב בהתאם לחוק. אפנם כל יהודי יודע "אשרי ישבי ביתך" בעל פה, ואף על פי כן מדפיסים אותו בסדור.

<u>המנכ"ל ע. פסר:</u> אני מוכן לוותר על המלים "בתי ספר" ולכתוב "מוסדות".

כי באופן טבעי לא יוכל להשאר המצב הקיים. כך משרד העבודה מרחיב לאט לאט את פעולותיו בשטח החגורך ועוד פעם יהיה משרד חגורך שני. איני רוצה לדבר על ההסדר שצריך להיות. אבל אנחנו מדברים על יעילות ובכל פעם אנחנו בוחרים ועדת-יעילות אחרת, ואנחנו עושים דברים לא יעילים.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> זה נכון, אבל איני יודע מי עשה זאת. יש אולי מקום לדון על כך. כבר דברו על זה הרבה פעמים. מתחילים לומר: עשה פה כך, הוצא מפה והכנס לשם, אבל אי אפשר להסתדר והולכים בראשתקד. אנחנו ממליצים ומשאירים ירושה שיעיינו בדבר הזה. אולי יש לעשות תיקונים עוד במשרדים שונים. הצעתי למשל להוציא את ענייני התיירות ממשרד ראש הממשלה ולעשות מזה תיק לחוד.

אנחנו עוברים לפרק ה' וכל מאן דבעי להביא אבעיות וקושיות, יעשה זאת.

<u>סגן השר י.ש. בן-אהרן:</u> בסעיף 2 נאמר: "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תבדוק מפעם לפעם את "התכנית הארצית" לשנת 1970, על מנת להתאימה לתנאים המשתנים, וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980."

מי יעבד את התכנית הארצית ? האם ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה ? נתקבל כבר בכנסת חוק התיכנון ולפיו צריכה המועצה הארצית לתיכנון לעבד את התכנית הארצית, ובמועצה ארצית זו יש רוב לממשלה. צריך איפוא לומר: "וכן תעבד המועצה הארצית לתיכנון בהתאם לחוק התיכנון והבניה "תכנית ארצית" לשנת 1980."

<u>השר ע. גוברין:</u> בסדר.

<u>סגן השר י.ש. בן-אהרן:</u> אותו הדבר ביחס לסעיף 3.

<u>השר פ. ספיר:</u> כפי לגבי פרק א' אני מציע שגם פה ידובר באופן חיובי קונסטרוקטיבי ולא לעורר מריבות שאינן במקומן. פה אנחנו מדברים רק על אזורי הפיתוח. איננו מדברים על "חיקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970". נאמר: "מאשרים כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח עד 1970".

ס"ר ד"ר ס"ר ר"ר ר"ר ר

סגן השר י.ש. בן-מאיר: האם אפשר לחלק את אזורי-הפיתוח ?

השר פ. ספיר: לשם מה לך שתקבל מחר שלמונים מתל-אביב ומחיפה, שהן בכלל לא גדלו או גדלו פחות מאשר איזה ישוב שהוא ?

רה"מ ל. אשכול: משום כך הכנסנו בישיבה הקודמת את המלים "תוך התאמת השינויים מחוייבי המציאות".

השר פ. ספיר: אני חוזר איפוא ומציע שבסעיף 1 ייאמר "בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח עד 1970".

רה"מ ל. אשכול: מה מפריעה אותך הסיפא האומרת "משרדי הממשלה יתאימו תכניותיהם ופעולותיהם ל"תכנית ארצית" זו" ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: הוא מציע למחוק את המלים "בישובים העירוניים".

רה"מ ל. אשכול: אפשר להעמיד נקודה אחרי המלים "הועדה הבינמשרדית לפיתוח האוכלוסיה".

השר פ. ספיר: גם זה אפשרי. אבל אתה דן מה על אזורי פיתוח.

מר מ. סילברסטון: המלים "היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים" אינן חלק מההוראה האופרטיבית של הסעיף, זה היה רק השם הארוך של הועדה. אפשר לכתוב "את ההצעה המפורטת שהוכנה".

השר פ. ספיר: מה תתן לך הכתיבה הזאת ? אתה צריך לדאוג להיקף הגידול של אזורי הפיתוח. למה תתעסק בעניין שאומרים כי לא לזה נבחרה הועדה ? נדמה לי שהנוסח שאני מציע ענה על העניין.

רה"מ ל. אשכול: אנחנו יכולים בכלל לחיות בלי זה. מה שזה ישנה, נראה בעוד עשרים שנה. אני מבין שכל הכוונה היא להביא לכך, שאם יגדל שם יותר, יגדל פה פחות. מה אנחנו מפחדים לומר זאת ?

השר ח. גבתי: הכל יודעים.

השר פ. ספיר: ננית אפילו שמחר תצליח כבר להעביר צעירים ממקומות אחרים לאזורי פיתוח על ידי כל מיני תמריצים שאתה נותן בעניין שיכון קבע לזוגות צעירים ולבעלי מקצוע. אבל נדמה לי כי כפי שהצעתי, סוב

מר מנחם ר.ש. בן-אהרן: האם אפשר לבקש את הצהרתו?

מנהל ב. פארן: כפי שהיה ידוע לכולם בתחילת הישיבה, אנחנו

עומדים לפני הצורך של ביצוע הבחירות

לראשות הממשלה.

מזכיר י

רחמים י. אזולאי: בהתאם לכך, אדוני היושב ראש, אני מבקש "שלוש דקות

הפסקה לפני הבחירות".

מנהל ב. פארן: אני חושב שאנחנו יכולים ל"דקה אחת" לפני

הגשת ההצעות לבחירות לראשות הממשלה, כפי

שהיה נהוג בכנסת הקודמת.

מר מנחם ר.ש. בן-אהרן: אני מציע לבטל את הצעתו של חבר הכנסת

רחמים י. אזולאי.

מנהל ב. פארן: מי בעד הצעתו של חבר הכנסת אזולאי? מי נגד?

אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שהצעתו של חבר הכנסת אזולאי

נדחתה ברוב קולות.

מר ב. בכור: אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שהצעתו של חבר הכנסת

אזולאי נדחתה ברוב קולות.

מנהל ב. פארן: אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שהצעתו של חבר הכנסת

אזולאי נדחתה ברוב קולות.

רחמים י. אזולאי: אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני מתנגד לכך שהבחירות

לראשות הממשלה תתקיימנה ביום ג' בשבוע.

מר מ. בן-אהרן: אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני מתנגד לכך שהבחירות

לראשות הממשלה תתקיימנה ביום ג' בשבוע.

מנהל ב. פארן: אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני מתנגד לכך שהבחירות

לראשות הממשלה תתקיימנה ביום ג' בשבוע.

מר ב. בכור: אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני מתנגד לכך שהבחירות

לראשות הממשלה תתקיימנה ביום ג' בשבוע.

רחמים י. אזולאי: אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני מתנגד לכך שהבחירות

לראשות הממשלה תתקיימנה ביום ג' בשבוע.

מנהל ב. פארן: אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני מתנגד לכך שהבחירות

לראשות הממשלה תתקיימנה ביום ג' בשבוע.

מר מ. בן-אהרן: אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני מתנגד לכך שהבחירות

לראשות הממשלה תתקיימנה ביום ג' בשבוע.

מר ב. בכור: אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני מתנגד לכך שהבחירות

לראשות הממשלה תתקיימנה ביום ג' בשבוע.

יותר שנדבר רק על אזורי-פיתוח.

רה"מ ל. אשכול: תשאיר את המאמץ לתרץ את קושיתי. הדרי קושיא לדוכתיה.

השר ח. צדוק: מה מדברים על הצעה שכבר הכינו אותה. מאשרים אותה כבסיס.

המזכיר ש. צויגריך: היא לא ושרה בשום מקום.

השר ח. צדוק: את ההצעה שהיא דנה בהיקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים איננו יכולים לקרוא בשם אחר, כי זה התוכן שלה.

השר פ. ספיר: לא ראיתי מחלה את המסמך בדבר האוכלוסיה שתהיה בכל מקום ומקום. עכשיו הדבר עוד יותר ברור ואני תומך עוד יותר בהצעתי.

רה"מ ל. אשכול: הוקמה ועדת חיכנון על ידי מישהו, על ידי הממשלה, שהיא נקראת כך וכך. האם אנחנו יכולים מתאום להגיד: מה זה ומי זה ? מה זה שייך לנו ?

המזכיר ש. צויגריך: מה מדברים על הצעה ועדת לב-כוכב שועדת השרים תקימה אותה. אין לה שום סטאטוס חוקי פורמלי.

השר ח. גבתי: אם אנחנו מדברים על כך איך להזיז אנשים לאזורי הפיתוח, יש הגיון רב בהצעתו של ספיר, אם איננו כבולים לועדה מסויימת ולתכנית מסויימת שהיא כוללת את כל הישובים העירוניים. אם היא כוללת את כל הישובים העירוניים, היא תהיה מצורפת לתכנית הזאת. בזה שאנחנו רק נגיד "אזורי פיתוח", איננו אומרים שום דבר..

מר ד. סנה: ועדת לב-כוכב קבלה את המינוי מועדת השרים הזאת, וההצעה אומרת שאנחנו מאשרים את חלק מעבודת ועדת לב כוכב על גידול ערי הפיתוח. לי יש ספקות אם החלוקה צריכה להיות כך או אחרת. על מנת לא להכנס לויכוח בסטדיה זו, יש לאשר את התכנית במדה שהיא נוגעת לערי הפיתוח.

סגן השר י.ש. בן-פאיר: אני מציע להכניס למרכאות את המלים: "הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים".

rrar Wrrar rq ef Nrrrr-Brord.

rn"o f, Wnerf: nwerr an nemmy rary an rrerar. nrrr yrorw Yrrcarn.

nor n. Xrrr: en arcerra of naen ccer ngrer Xran. cwarro Xran crcrs.

narcer w. Nerarrr: n"w fn rorn cwro wgro.

nor n. Xrr: an naegn wara rec cnrqe nerred of narcerara crwrcra nerrrrcrea Xrcer rcrera fyrrn cnn nar, er rn nnrci cfn.

nor e. ocrr: fn rwrar haeg an nepor crer narcerarn cnwrn cef cyra regrw. ecwrr nrcr xrr rrer cnre fwir near yrr rrnr cwrcar.

rn"o f, Wnerf: arran rwrn nrcerr of rre arwer, qf rrr ccanen, wara cyenn cy rcr. nan wcner rcrera cwnra fwarr: an rn

ror rn f an xn orrr fcr f

narcer w. Nrrarrr: en arcerra of naen rwrn fc-crcc yrrgrn nerra negrap xran. xr; fn nrp ocwnro nrge arrwer.

nor n. rcnr: an wcner arcrra of cr xr; fnrrr xcera fwrrer nerrrn, en nerri rc cyxcnr of ocrr, an xrcer corera fyrrn

narrran frncrra cerrenn wnra crvfn an cf nrwrcra nwrrrrrra. rnn nra cerfn an cf nrarcra cwrrrcrra, nra wnrn cwrran fnccra nrwn. cyn wnwcr rq cwrr "rrrr wrnrh", xrccr xrwrra nra rcr..

er r, rwn: rwrn fc-crcc yrfn an nercre erran nerra nrwn, rnnxcn. xrarn xnwcnc cwarra an nfq cycrrn rwrn fn crcc of xrrrc nre nernrn. fr ro ocgrn an nnrcqn crccn crwrn cy nr xnrn. ef ocn fa fnccc frrcrn cnwrran xr, ro fnnr an nnccra cwrn wnra cxccn fwnr nernrn.

ocj nwr r.r. cj-ocrr: nr cwrr fnccro fnrcnra an nwcro: rrcxcn nercnrrrra fnrrrr nwncsfnrn crcc nrqp nerrrq ef nwrcfrarn cnwrcra nwrrrrrra".

המזכיר ש. צוריגרין: הועדה נקראת "הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה".

השר ח. גבתי: אם כן צודק ספיר.

השר ח. צדוק: יש לכתוב: "מאשרים כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה במדה שזה נוגע להיקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח".

רה"מ ל. אשכול: זה גרוע עוד יותר.

השר ח. צדוק: אותו החלק אנחנו מקבלים, היתר נשאר פתוח.

רה"מ ל. אשכול: אנחנו רוצים לשים את הראש תחת החול, אם אתה מחליט שאתה מהיום והלאה מביא את היהודים רק לאזורי הפיתוח. זאת קבעת כבר מה. אפשר להיתמם ולמחוק את הסיפא ואחרי המלים "לפיזור האוכלוסיה" להעמיד נקודה.

השר ע. גוברין: אני רוצה להעיר לדברי שר האוצר. בויכוחים האחרונים של הועדה הזאת אחזנו כל הזמן בשיטה ללכת בדרך החיוב. לכן גם מוצע סעיף 1 לאחר שתיקנו אותו. לא כתבנו כל הזמן מה לא לעשות. הכל יודעים מהי התכנית הזאת. מה שמציע ספיר אי אפשר לכתוב אבל אפשר למחוק את המלים "בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970".

רה"מ ל. אשכול: אנחנו מאשרים רק חלק מהחצעה שבזה עסקתם כל השבועות. אחרי המלים "לפיזור האוכלוסיה" מעמידים נקודה. אנחנו הוספנו בישיבה הקודמת את המלים "תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות". יאמרו שתל-אביב צריכה לגדול עוד ב-20,000 נפש או צריכה לפתוח עוד 1,000 מפעלים.

השר ע. גוברין: שמענו את ההערה של בן-מאיר. נכון שיש לממשלה דיב במועצה הארצית לתיכנון. אבל אנחנו רואים חשיבות כזאת לעניין שמן הראוי, בהתחשב בזה שהחנאים משתנים, כי ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תתן הוראות כלליות לשליחי הממשלה הישובים במועצה הארצית לתיכנון.

רה"מ ל. אשכול: מדובר על סעיף 2 האומר: "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תבדוק מפעם לפעם את ה"תכנית הארצית" לשנת 1970, על מנת להתאימה לתנאים המשתנים, וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980."

סטרסר ש. ערערץ: ארסח בעסח "סרקח סרערסרסח ברסרר טרכרסרסח".

סטר ס. ירסר: שס ני ערץ סטר.

סטר ס. שרקץ: סע קסרכ: "סטרסס ירסרס ר"סטרס ארסרס", אר סחאסס רערירסס סטרסרר סטרסרס, אס סחאסס סטרסחס טרכרס רר סרר ארסרס סרערסרסח ברסרר סטרכרסחס בסחס בחס ירסרס סרר סטרכרסחס רחסרר סטרסחס".

רח"ס ר. סטרר: אח ארסר ארר רחסר.

סטר ס. ערץ: ארסר סחסר שסחסר סרכרסס, ארסר בחסר טסחס.

רח"ס ר. סטרר: שסחסר ירסרס בעסח אס ארסס אחס סחרר, שס טסר סחסרס טאחס סחרס רסרכח ירסרס סרר שס ברסרר סע רחסרר סטרסחס.

טסח ירסר סטר אח. סטסר רחסרס רסחסרר אח סחסרס רחסר סחסרר "ברסרר סטרכרסחס" בחסרר ביחסח.

סטר ש. ירסרץ: אר רסרח רחסרר ברסרר סר סטרסר. ירסרסחס סטרסרר סר ערסחח ביחס סחסרר סר סטסר ברסרס סרסח ברסרר סטרר. בסר אח ירסר סטרר ר רחסר סטרסר סר. שסר ירסרס סחר סר ברסרר סר רחסח. שסר ירסרס אחר "ירסר סרשס ערירר סר סטרכרסחס רחסרס סרירסרס סר CH3OH".

רח"ס ר. שטרר: שחסר סטרסס רע סרע רחסחס ירסר: ירחסס סר סטרכרסח. סחרר סחסרס "ברסרר סטרכרסחס" בחסרר ביחסח. שחסר ערסחר רחסרס סחסרס סרירסרס ברסרר סטרסר". רחסרר טסר-שסר ירסרס ברסר סר ב-000,05 רסח אר ירסרס רחסחס סר 000,1 בחסרס.

סטר ש. ירסרץ: שסחר אס סחסרס סר סר-סטרר. ברסר סרס רחסחס ירר ברסרס סטרסרס ברסרר רחסרר. שסר שחסר רחסרס סטרסס סחסס רחסרר סר סחסר, רחסחס ירס רחסחס ברסרר סטרכרסחס סחר ירסרס רחסרר רחסחס ברסרר סטרכרסחס סחר ירסרס סטרסר ברסרר רחסרר.

רח"ס ר. שטרר: סרסר סר סטרס ס סחסר: "ירסס סחסס רחסרר סטרכרסחס סטרר סחסס רחסחס ר"שחסר סחסרס" סרס CH3Cl, סר אס רחסרס רחסחס שסחסרס, רר שסר "שחסס ירסרס" רחסס 000,1."

סגן השר י.ש. בן-מאיר: דיש לכתוב "וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980 על ידי המועצה הארצית לתיכנון בהתאם לחוק התיכנון והבניה".

השר ח. גבתי: אני רוצה להציע לסעיף 1 תיקון סגנוני, היינו "ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה וכו' תשמש כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות".

רה"מ ל. אשכול: סעיף 2 בסדר.

השר פ. ספיר: אני חייב עוד להזהר לסעיף הקודם, ולא מפני שאני אינטרסנט. האוצר איננו אינטרסנט בשום דבר. יש שם שני מיני טבלאות. לאחר שראיתי את החומר ברגע זה אני מציע שנדבר רק על הטבלה של ערי הפיתוח.

השר ע. גוברין: כך אנחנו עושים.

השר פ. ספיר: אני רואה את זה כמכשול לקראת סערה שתקום מחר. אני מסכים שנתווכח על עצם הענין של תל-אביב וחיפה. אולם לשם מה עלי לנגוע עכשיו בענין ולומר שחיפה תגדל רק ב-32,000 נפש ועם הקרירות ב-27,000 ? האם צורך בדבר שנקבל מחר טלפונים בלי סוף ושיעשו לנו סקנדלים ?

רה"מ ל. אשכול: אתה מציע ללכת בדרך של הבאי-אמת ?

השר פ. ספיר: הירת דמחירום הראשון לא התפעלתי כשזה נאמר, הרי גם בענין זה לא אתפעל. לפני שלשה שבועות טלפנתי אליך ואמרתי שקבלתי ארלי 20 פניות טלפוניות "תראו איך זה יתנקם בכם" בענין לשון הרע. זה מאותו סוג של דברים, ועוד פחות פרקטי מזה. נסיר יופיע שוב עם הפתקה שלו.

השר ע. גוברין: אני מתפלא מאד על שר האוצר שבא-כוחו לא סרט למסור לו מה שהיה בועדה. בפירוש הוטלטנו בישיבה הראשונה של ועדת המשנה שאין אנחנו מזכירים את כל הטבלאות ואין הן שייכות לנו. כאן

מדברים על כך בכמה נפחיה את האוכלוסיה באזורים העירוניים. אין אנחנו מקבלים את כל המהלך בגלל הניפוקים שאתה אמרת..

השר פ. ספיר: חוץ מזה אני תומך בסקסס שהציע גבתי.

רה"מ ל. אשכול: יש לי הצעת-פשרה. אני מציע למחוק את המלה "הספורטח" אחרי "ההצעה" נעמוד לפני דין גם של נמיר וגם של אבא חושי. שנה שלמה מסתובבים מסביב לזה ומפחדים. בשנה הרביעית של הכנסת צריך לראות מה יש עוד למחר ולקיים, בשנה הראשונה בודקים מה הבטיחו.

בעניין חוק לשון הרע נסתדר עם העתונאים. עכשיו הולכים לעשות כדבר הזה גם באנגליה. דברתי עם אולשן והוא אמר לי - הוא עכשיו יושב ראש מועצת העתונות: הם יתפלאו לשמוע ממני שהצבור אינו הפקר.

סגן השר י.ש. בן-אליר: הוא אמר דברים בוטים ביותר במסבה ב"דבר".

רה"מ ל. אשכול: אין צורך לכתוב את המלה "הספורטח". צריך דווקא לפרש שתל-אביב תוכל לגדול רק ב-37,000 ? ואם היא תגדל ב-38,000 נפש, צריך כבר להפוך עולמות ? אשר לניסוח מסרנה על כך גבתי.

השר ח. גבתי: נאמר: "ההצעה שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בכפוף תיקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970 תשמש כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות.

רה"מ ל. אשכול: לוקחים הצעה כבסיס, אחרי כן אין מתאימים אותה.

השר ע. גוברין: אני וצדוק עוד נשב על זה.

סגן השר י.ש. בן-אליר: בסעיף 2 הוסיפו את הדברים האלה ?

רה"מ ל. אשכול: בסעיף 3 אין הערות.

השר ע. גוברין: כן גם ביחס הסעיפים..

המנכ"ל ע. מסר: לנו יש הצעה, להקדים את כל פרק ה' כדבר ראשון, ואני רוצה לנמק את הצעתנו בשני משפטים. קודם באים ונוחנים פרוגרמה, מה רוצים להשיג, אחרי כן אומרים כיצד רוצים להשיג זאת. מה התכנית ? פיזור האוכלוסיה. מה האמצעים ? שיכון, תנוך וכדומה.

רה"מ ל. אשכול: מעניין לשמוע את גוברין מדוע הוא יהיה נגד.

[illegible] [illegible] [illegible] [

השר ע. גוברין: ההצעה הזאת היתה בוערה.

רה"מ ל. אשכול: אין זה נימוק.

השר ע. גוברין: התנגדנו לכך מטעם פשוט: אנשי אזורי הפיתוח רוצים ב"מכליות", לכן אנחנו מתחילים מהעניינים המעשיים הקונקרטיים מה יעשה כל משרד. התכנית היא למעשה בשביל הממשלה. אמרנו שזהו עניין פנימי. הם מתעניינים בזה מה ייעשה מחר מחרתיים על ידי משרד התחבורה והתעשיה ועל ידי משרד התעבורה. אנחנו מדברים איפוא תחלה על האמצעים הכלכליים ועל מה שייעשה בשטח התעבורה. זה יעשה שליחות שלהם ויחזק אותם.

רה"מ ל. אשכול: אני מצטער לומר שנדמה לי כי טעו צודק.

השר ח. גבתי: אני מציע לשנות את הכותרת של פרק ה', היינו במקום לכתוב "תכנון פיסי ומדיניות קרקעית" יש לכתוב "תכנית לפיזור האוכלוסיה".

רה"מ ל. אשכול: טוב, יהיה "תכנית לפיזור האוכלוסיה בארץ". אשר לפרק האחרון בדבר מעקב, איני מתנגד לכך שמשרד ראש הממשלה יעקוב אחרי ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה.

השר ע. גוברין: הפרקים ו' וז' נתקבלו.

אני מודה לכם מאד.

מ ח ל י ט י ם לאשר התלטת-תיקונים בהתלטות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה, לאשר התכנית לפיזור האוכלוסיה המצורפת בזה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 17:12

[illegible] A. ATCTI: [illegible]

[illegible] S. ANCTI: [illegible]

[illegible] A. ATCTI: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] S. ANCTI: [illegible]

[illegible] A. ACC': [illegible]

[illegible]

[illegible] S. ANCTI [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] A. ATCTI: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

פ ר ט י - כ ל

הישיבה השלוש-עשרה של ועדת השרים לעניין
פיזור האוכלוסיה שהוקמה עפ"י החלטה
סס. 132 של הממשלה מיום
כ"ו בכסלו תשכ"ג (23.12.62)

ג' באב תשכ"ה - 1.8.65

נכחו השרים : ל. אשכול - יו"ר,
ח. גבתי,
ע. גוברין,
פ. ספיר.

נעדרו השרים: י. אלון (בחו"ל),
ח.ס. שפירא (בחו"ל).

ח.י. צדוק	-	שר המסחר והתעשיה והפיתוח
י.ש. בן-מאיר	-	סגן שר הפנים והבריאות
ש. צויגריך	-	מזכירות הממשלה
א. אגמון	-	משרד האוצר
ק. אמיר	-	משרד המסחר והתעשיה
א. ברוצקוס	-	משרד הפנים
י. גדיש	-	משרד החינוך והתרבות
ד. סנה	-	משרד השיכון
ע. מסר	-	משרד העבודה
ע. סר-חיים	-	משרד המסחר והתעשיה
ס. סילברסטון	-	משרד הפנים
ע. קמיר	-	משרד ראש הממשלה
י. תמיר	-	משרד השיכון

המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה .

המלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה

השר ע. גוברין: הועדה מסרה לצדוק ולי לעבור עוד פעם על הנוסח. קודם ישבו על זה מספר חברים: שמאי, קמיר, בורוכוב ומאנשי משרד המסחר והתעשיה. בעקבות הפרוטוקול של הישיבה הכנסנו תיקונים, והכל על מקומו בא בשלום. אשר להעלאת רמת החנוך היו לשר החנוך עוד אי-אלו תיקונים והערות, וגם אותם הכנסנו לתיקון. לגו כועדת השרים לפיזור האוכלוסיה נשאר עוד לדון בפרק ה'.

השר פ. ספיר: אני רוצה להעיר משהו לפרק א'.

השר ע. גוברין: כאשר הועדה סיימה את עבודתה בזמן קצר וגם ועדת המשנה עיבדה את הצעתה, עיבד משרד העבודה הצעה בנוגע להכשרה מקצועית. צרפתי את זה לפרוטוקול. אבל ועדת המשנה לא דנה בדבר, ואז נאמר שעל שר החנוך להפגש עם שר העבודה. לא ראינו את עצמנו מומחים גדולים לענין כדי להתערב. והנה במקום שיביאו לפנינו נוסח אחד, יש לי ברגע זה חליפת-מכתבים בין מר בורוכוב מרשות התיכנון הכלכלי, שאותו מניתי כדי שיסדר אתם את הענין מבחינה פורמלית-טכנית, ובין שר החנוך. איני יודע מה עלי לעשות מלבד זה שאצא לתרבות רעה. בישיבה זו עלינו לעבור על פרק ה', גם לנסות להסדיר את הענין שמר מסר מסר עליו. שר החנוך איננו.

רה"מ ל. אשכול: נכון שעברנו עד לפרק ה'. אבל אני שומע ששר האוצר רוצה להעשיר אותנו ב"הרהורי מחלתו".

השר פ. ספיר: את זה קראתי דווקא עכשיו. לו הייתי שר המסחר והתעשיה לא הייתי מסכים לניסוח שלפנינו, קודם כל של סעיף 1 שנאמר בו: "לא יוענק מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף, אלא אם כן, על אף החמריצים הניתנים לאזורי פיתוח, מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת, או אם הממשלה החליטה על כך." לא צריך לעשות דברים או שלא יוכלו לעמוד בהם או שאם יעמדו בהם, עלולים דברים חיוניים לא להעשות. היה לי דין ודברים עם מנור ועם גוברין, שחשב כי אזורי הפיתוח הם עולמו. כל אחד חושב כי במה שהוא עסוק זהו כל העולם כולו.

רה"מ ל. אשכול: אבל הרי כתוב בסוף "או אם הממשלה החליטה על כך".

איך היית אתה מנסח את הסעיף ?

השר פ. ספיר: הייתי מנסח את זה באופן חיובי ולא באופן שלילי.

אחרי כן נאמר בסעיף 2: "משרד המסחר והתעשיה ימשיך להציע למפעל המוקם באזור פיתוח מימון בשעור כפול או יותר מן השעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף, ועד 75% מן ההשקעה, בהתאם לאזור העדיפות וכו'".

אמנם בפרקטיקה יתכן שהיו דברים כאלה שנתנו עד ל-75% מן ההשקעה (או למשל כמו שהלל כהן היה אומר, עד ל-130%), אבל לא נראה לי נכון לקבוע כפורמולה שמי שבא להקים מפעל באזור פיתוח צריך לתת לו מימון בשעור כפול מן השעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף. איני יודע כמה היה מקבל אילו הוקם המפעל ברצועת החוף.

בסעיף 3 נאמר: "על מנת לעודד העברת מפעלים מאזור החוף לאזורי הפיתוח הרי במקרים מסויימים, לאחר בדיקה, יוכר גם הציוד המועבר כחלק מן "ההשקעה המאושרת", או שיינתן פיצוי מתאים במקום ההכרה כ"השקעה מאושרת"."

מתוך הנסיון שלי אני יודע כי בדברים אלה טמונה סכנה של רמאות גדולה אם הציוד מועבר כהשקעה מאושרת. יודע אני תמיד מזגזגי ומאחרים שיש פה רמאות. מישהו נמצא במצב של פשיטת רגל, מעביר הוא את הציוד לשם והציוד מוכר כחלק מן ההשקעה המאושרת.

את זאת הייתי רוצה לומר לשלשת הסעיפים מתוך הנסיון שלי. בכלל עכשיו היה צריך להגיד זאת שר המסחר והתעשיה, כי הוא חייב לדאוג לדברים אלה.

הערה כללית שניה אני רוצה להעיר כשר האוצר. כל הדברים הטובים שמציעים כאן הם במסגרת תקציב. אמנם יכולים לתת לזה עדיפות ראשונה, אפילו לפני צרכי הבטחון, אבל אין לנו כסף נוסף לכך.

רה"מ ל. אשכול: "אין לי" זוהי טענה.

אתה רוצה להגיד שעוד צפויה לנו קריאה אחת ?

השר פ. ספיר: רק עכשיו עברתי על זה אם כי קבלתי את זה כבר קודם לכן.

זהו מה שרציתי להגיד למען הענין ולטובת הענין, לא מתוך התנגדות לענין.

השר ע. גוברין: קודם כל כדי להרגיע את שר האוצר אני רוצה להגיד לו: שלחתי לו את הסיוטה הראשונה, השניה והשלישית. פה כבר נוסחה משופרת. אולם אין פה שום דבר החורג מאיזו מסגרת שהיא. קודם כל לגבי התקציב כתוב במפורש בפרק ו': "החל משנת התקציב 1966/67 יפרטו משרדי הממשלה בהצעותיהם לתקציב המדינה את הוצאותיהם הכספיות לאזורי הפיתוח." אם יהיה תקציב, יהיה כתוב, אם לא יהיה תקציב - לא יהיה כתוב. זה להערתו כשר האוצר.

כל החלק שהיה בהצעותי הקודמות שלא יחנו למפעלים ברצועת החוף וכו' נמחק. זה איננו פה יותר.

רה"מ ל. אשכול: על מה שאיננו אין מדברים.

השר ע. גוברין: פה נאמר בפשטות שאנחנו רוצים לתת זכות קדימה לאזורי הפיתוח.

רה"מ ל. אשכול: חשבתי שיש לך נסחרות להסביר.

השר ע. גוברין: לא אגיע לנסחרות, קודם הנגלות.

שנית: העיר כבר ראש הממשלה שבסוף סעיף 1 כתוב "או אם הממשלה החליטה על כך", היינו או שועדת השרים לעניני כלכלה החליטה או שהממשלה החליטה. מה יש איפוא לשר המסחר והתעשיה לחשוש ? אם יחשוב שלא הבחינה הטכנולוגית, הכלכלית או שיקול בשחון אלא יש שיקול אחר שאין להקים את המפעל באזור פיתוח, יכול הוא לבוא לועדת השרים ולומר: יש לי שיקול אחד, כזה וכזה, שמפעל זה וזה שהוא חשוב למשק המדינה, אין האיש שיכול להקים אותו רוצה או אינו יכול להקימו באזור פיתוח. אין זה מתקבל על הדעת שהועדה בטקרה כזה לא תאשר הקמת מפעל כזה. המלים האחרונות בסעיף 1 "או אם הממשלה החליטה על כך" מכסות כל בעיה שיכולה להתעורר.

ואותו הדבר לגבי סעיף 2. כל הזמן הצענו להם פימון. אנחנו אומרים "מימון בשעור כפול או יותר מן השעור שהיה מקבל אותו מפעל אילו הוקם ברצועת החוף". אם ברצועת החוף היינו מציעים לו סכום איקס, נציע לו באזור הפיתוח קצת יותר. אם בשעה שהמפעל מוקם באזור החוף, לא היינו נותנים לו ולא כלום, לא יקבל גם שם ולא כלום. אם שר המסחר והתעשיה היה אומר, שמפעל כזה לא היה קם בכלל בחיפה, לא היית נותן שם ולא כלום.

סעיף 3 הוסכם עם ספיר. התיקון היה שלו שייאמר "לאחר בדיקה". אני מסכים לדברי השר ספיר שיש כאן אפשרות של אונאה. אמרתי זאת גם בישיבה שלא הייתי בה. הודעתי על כך.

השר פ. ספיר: אין לי שום פטנטים וגילויים חדשים.

השר ע. גוברין: אני מדבר על פטנטים שלי.

פה אמרנו בפירוש שיבדקו במקרים מסויימים, לאחר בדיקה. לדעתי אין פה כל חשש כי הבדיקה היא בידי משרד המסחר והתעשיה. זה אינו מחייב אישור לא של ועדת השרים לענייני כלכלה ולא של הממשלה. מספיק אם שר המסחר והתעשיה מודיע: אדוני, זה לא בא בחשבון, כאן רמאות.

רה"מ ל. אשכול: לא נתחיל איפוא בסעיף 1 בשלילה, לא נתחיל במלה "לא", אלא נאמר: "מעמד של "מפעל מאושר" למפעל ברצועת החוף יוענק, אם על אף התמריצים הניתנים לאזורי פיתוח, מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח, או אם שיקולי בטחון מחייבים זאת, או אם הממשלה החליטה על כך."

אשר לסעיף 2 מבין אני שמישהו ניסה בביטוי "ימשיך", כדי לא לנגוע בשר המסחר והתעשיה הקודם שיאמר: מה אתם באים לחדש לי ? נאמר אולי "יוכל להציע" או "יציע". ומה בדבר סעיף 3 ?

השר ע. גוברין: אני מציע להשאיר את זה כמו שהוא.

השר ח. צדוק: אילו ספיר היה בישיבות הקודמות, היו מתקבלות ההצעות שלי, הייתי מקבל חיזוק למה שבקשתי.

השר פ. ספיר: היה הכרח עליון שלא הייתי.

השר ח. צדוק: בסעיף אחד היו שתי נוסחאות, היתה נוסחת רוב והיתה הסתייגות של שר העבודה. נתקבלה ההסתייגות של שר העבודה. אבל אני מסכים שזה ינוסח באופן חיובי.

בנוגע לסעיף 2 הייתי מעדיף שיהיה כתוב "בשעור גבוה יותר", אבל לא שיהיה כתוב "בשעור כפול או יותר".

המנכ"ל ע. מסר: "גבוה באופן ניכר".

רה"מ ל. אשכול: האם אנחנו צריכים להתפשט ערומים בפני הלקוחות ?

השר ח. גבתי: יהיה כתוב "גבוה מאד".

השר ח. צדוק: את סעיף 3 אני מציע להשאיר כמו שהוא. חקרנו את שני הצדדים. אמרנו שזה יוכר רק במקרים מסויימים ולאחר בדיקה. אבל אם ההשקעה המאושרת עלולה במקרים מסויימים מיוחדים להביא לשימוש לרעה, הרי במקום ההכרה יינתן פיצוי כספי. זו היתה ההצעה של ראש הממשלה.

השר ח. גבתי: אני מציע לנסח כך סעיף 1: "מעמד של מפעל מאושר יוענק בדרך כלל רק למפעלים שיוקמו באזורי פיתוח. במקרים מיוחדים, שבהם יש ניסוק טכנולוגי, כלכלי, בטחוני, יוענק מעמד של מפעל מאושר גם באזורים אחרים."

השר פ. ספיר: אבל תוסיף את המשפט האחרון של סעיף 1 "או אם הממשלה החליטה על כך".

השר ח. גבתי: כן.

השר ח. צדוק: לגבי המשפט השני אני מציע להשאיר את הנוסח "אם מבחינה טכנולוגית או כלכלית לא ניתן או לא כדאי להקימו באזור פיתוח".

רה"מ ל. אשכול: כל הכתובה הזאת שווה פחות ממה שאתם חושבים. אפשר היה לחשוב שמאות בעלי מפעלים מדפקים כל יום מאחורי דלתנו.

השר ח. גבתי: אין לנו הרבה מפעלים מאושרים.

המנכ"ל ע. מסר: לפני שיעברו לפרק ה' אני רוצה להזכיר שחסר פה סעיף שהוסכם עליו בועדת גוברין ושהוגש על ידי משרד העבודה בענין החנוך המקצועי. זה צריך להיות אחרי פרק ג'.

מר ע. קפיר: יש שני ניסוחים: אחד של משרד החנוך ואחד של משרד העבודה.

המנכ"ל ע. מסר: הדבר לגמרי פשוט. הגשנו את ההצעות שלנו. הן היו כאן. כאן נקבע שייפגשו בענין זה אלון וארן. אלון נסע לחוץ לארץ, והם לא נפגשו. ניסחו את הענין עוד פעם בועדת-המשנה של ועדת גוברין. אני חושב שצריך לכול את זה. אין פה שום מוקשים.

רה"מ ל. אשכול: דברנו עם שר החנוך ומסתבר שיש מוקשים.

המנכ"ל ע. מסר: תינתן הזדמנות לשר העבודה בשובו לעורר את הענין מחדש.

רה"מ ל. אשכול: אין כל ויכוחים. מה שהממשלה תחליט, תעשה

המנכ"ל ע. מסר: נתבקשתי על ידי שר העבודה למסור כי במדה שזה אינו מתקבל הוא מערער בפני הממשלה.

רה"מ ל. אשכול: בדיוק זאת אמרתי: על זה תחליט הממשלה. אני מחליט אם יהיה דיון או לא יהיה דיון.

השר ע. גוברין: לשם הדיוק אני רוצה להעיר הערה אחת. משרד העבודה הגיש לנו הצעה לאחר שהועדה גמרה את עבודתה. אבל מפני חשיבות הענין - ואני מחשיב מאד את הענין וגם מכיר אותו קצת - צרפתי את ההצעה לדין וחשבון. אין זה ככה שפטרנו פתאום את ההכשרה המקצועית בלא כלום, אלא אמרנו בסעיף 6: "משרד העבודה יגיש לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה הצעה למתן תמריצים ואמצעים להרחבת ההכשרה והחנוך המקצועיים באזורי הפיתוח, בתחום סמכותו של משרד העבודה, ויגדיל גובה ההשתתפות בהוצאות אימון עובדים במפעלים תוך יצירת הפרשים בין גובה התמיכה בעיירות הפיתוח השונות, בהתאם לאזורי העדיפות." כלומר הנחנו את כל הפרינציפים שמשרד העבודה צריך לפעול לפיהם. יחד עם זאת אמרנו בסוף הישיבה הקודמת בהסכמת כל החברים, שאנשי משרד החנוך ואנשי משרד העבודה ייפגשו בענין זה - הודעתי שלא אתערב - ויסכמו. אם יסכמו משהו מוסכם, אצרף את זה לדין וחשבון. לצערי לא סיכמו פה אחד. אבל איני רואה כל יסוד לעכב.

רה"מ ל. אשכול: מה שנאמר בהצעת משרד העבודה בסעיפים הללו אחרי א' ישנו בדין וחשבון שלך או כל הפרק הזה חסר ?

השר ע. גוברין: הפרק הזה איננו כי היו חלוקי דעות בין השרים.

רה"מ ל. אשכול: האם בכל הדברים היו חלוקי דעות ?

המזכיר ש. צויגרין: בסעיף א' הראשון ובסעיף ב' הראשון.

מר ע. קמיר: בהצעת משרד העבודה כתוב בראשית סעיף ב':
"על מנת להבטיח תעסוקה ולקדם החנוך המקצועי לנוער באזורי הפיתוח, יפעל משרד העבודה באמצעים הבאים וכו'". בהצעת משרד החנוך והתרבות כתוב: "על מנת להבטיח תעסוקה ולהוסיף על החנוך המקצועי לנוער שניתן על ידי פעולות משרד החנוך באזורי הפיתוח - מסלין משרד העבודה וכו'".

רה"מ ל. אשכול: אני מבין שעל הפירוסים אין ויכוחים. אולם מה עשיתם ? בינתיים לא הכנסתם את כל הענין הזה.

מר ע. קמיר: זה נשאר פתוח עד סעיף 6 "משרד העבודה יגיש לועדת השרים לפיזור האוכלוסיה הצעה למתן תמריצים ואמצעים להרחבת ההכשרה והחנוך המקצועיים באזורי הפיתוח וכו'".

רה"מ ל. אשכול: אם נגמור את כל זה, מה יהיה ?

השר ע. גוברין: משרד העבודה יוכל להגיש את הצעותיו לא לועדת-המשנה.

רה"מ ל. אשכול: אם היום אנחנו מסיימים, אנחנו מפרסמים את זאת בלי התוספת.
אני מבין כי משרד העבודה רוצה שיהיה כתוב בסעיף א': "משרד העבודה ימשיך וירחיב פעולותיו הבאות באזורי פיתוח בנושא הכשרת מבוגרים ומחבגרים העומדים להתגיים לצה"ל" ומשרד העבודה רוצה שזה יהיה מגיל 16½ ומעלה. אני רוצה לשאול את משרד העבודה: אותם הנערים הנמצאים עד גיל 16½ ברשות משרד החנוך, הם צריכים לצאת משם ולעבור אליכם ?

המנכ"ל ע. מסר: כל מה שאנחנו מציעים זהו סטאטוס קבו בלי שינוי. אותם המחבגרים, שעליהם נטוש הויכוח אינם אנשים העוברים אלינו ממוסדות משרד החנוך, אלא נערים שנשרו מבתי הספר או שלא המשיכו ללמוד או שעבדו מבלי להמשיך ללמוד וערב גיוסם לצבא הם מקבלים אצלנו קורס הכשרה.

רה"מ ל. אשכול: לא הבינותי מדוע צריך להיות ויכוח קשה אם מדובר על נערים ונערות מ-16½ ומעלה שהיו במוסדות משרד החנוך ויצאו

או שעד גיל זה לא תפס אותם משרד החנוך. נניח שיש למשרד העבודה קסמים מיוחדים שבהם הוא תופס את הנערים והנערות מגיל 16½ ומעלה. אחרי שנה הם הולכים לצבא. מה פה הצעקה ומה פה הסכנה ?

<u>מר י. גדיש:</u> משרד החנוך טוען שכל הנושא של החנוך המקצועי הוא בתחום של משרד החנוך ולא בתחום של משרד העבודה. המדובר על נוער ומחבגרים. לפיכך מציע שר החנוך למחוק את המלה "מחבגרים" ולהשאיר את המלה "מבוגרים". בהתאם לכך הצענו תיקונים למכתבו של מר חנוך לב-כוכב.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם יהיה כתוב "למבוגרים מ-16½ ומעלה" נלך לאנטרופולוג ונשאל: מה הם מבוגרים ומה הם מחבגרים ? נאמר שנערים ונערות אלה לא יגיעו למוסדות של משרד החנוך, ומשרד העבודה יתפוס אותם, האם על זה צריך לשבור הרבה רמחים וחניתות ?

האם בפרק ב' מחוץ לרישא, היינו לכותרת, יש הבדלים ביניכם ?

<u>מר י. גדיש:</u> אין כמעט הבדל.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם אין כמעט הבדל, מחקו את הכותרות ואל תחלקו את זה לשני פרקים א' וב', יהיה הכל תחת א', ולמעלה נכתוב "מבוגרים מעל לגיל 16½".

<u>מר י. גדיש:</u> בהצעת משרד העבודה בסעיף 3 שבפרק ב' כתוב: "משרד העבודה יקדם פעולות החניכות, ירחיב ויטפח בתי ספר לחניכים." אני חושב שהמושג "בתי ספר" מיועד למשרד החנוך ולא למשרד העבודה. אני מציע לכתוב "יקדם פעולות החניכות" ולא להוסיף "בתי ספר".

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> מה לעשות אם כבר השקיעו 20,000,000 ל' בבתי ספר ?

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> ארן הסכים שיהיה כתוב בהתאם לחוק. אמנם כל יהודי יודע "אשרי יושבי ביתך" בעל פה, ואף על פי כן מדפיסים אותו בסדור.

<u>המנכ"ל ע. מסר:</u> אני מוכן לוותר על המלים "בתי ספר" ולכתוב "מוסדות".

רה"מ ל. אשכול: היות וכתוב "בהתאם לחוק", יבוא שר העבודה לממשלה וירצה להרחיב את החוק.

המנכ"ל ע. מסר: בחוק כתוב "בתי ספר לחניכים". אבל אני מוכן לוותר אם זה מפריע אותו. יהיה כתוב "מוסדות לחניכים".

רה"מ ל. אשכול: "יקדם פעולות החניכות במוסדות לחניכים" או "במוסדות המתאימים". שני תיישים עומדים אחד מול השני.

מר י. גדיש: במקום "מוסדות" אולי נכתוב "מסגרות מתאימות".

המנכ"ל ע. מסר: אני מסכים שיהיה כתוב "במסגרות מתאימות".

רה"מ ל. אשכול: חשפיע על שר החנוך שלא ייבהל. מדובר על נערים מבוגרים מ-16½ ומעלה. אם הוא ממשיך ללמוד עד אותו גיל בבתי ספר של משרד החנוך, ימשיך שם. אבל אם איננו שם, אוסף אותו משרד העבודה מהרחוב. אני מבין שמשרד החנוך חושב שכל הענין אינו צריך להיות כך ושאם צריך לאסוף אותם מהרחוב, צריך לעשות זאת משרד החנוך. פעם חשב הממשלה ותחלק זאת אחרת. אבל ברגע זה לא נעשה מזה ענין. בסטאטוס קבו הקיים יש דבר כזה. יכול מאד להיות שפעם נשב ונגיד, לפני ששרים יבחרו להם תיקים, אם מישהו ירכיב את הממשלה, ידע שחנוך כולל זה וזה ומשרד העבודה אינו כולל זה וזה.

השר ח. גבתי: בהזדמנות זו נדבר גם על בתי ספר חקלאיים.

רה"מ ל. אשכול: לא נעסוק בסעיפים שעברנו עליהם.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני טוען על הסתייגות בענין התיכנון שלא נרשמה.

רה"מ ל. אשכול: לא הגענו עדיין לזאת.

השר פ. ספיר: אני מבין שכל הענין עומד כבר שנה בסדר היום של הממשלה על הרשויות השונות לעניני חנוך. אין לי ספק שהחלוקה לשתי רשויות עולה כסף לממשלה. שתי רשויות מטפלות בדבר ויש להן מנגנונים נפרדים. איני אומר שבהזדמנות זו צריך לפתור את הבעיה, אבל הבעיה תובעת את פתרונה,

כי באופן טבעי לא יוכל להשאר המצב הקיים. כך משרד העבודה מרחיב לאט לאט את פעולותיו בשטח החנוך ועוד מעט יהיה משרד חנוך שני. איני רוצה לדבר על ההסדר שצריך להיות. אבל אנחנו מדברים על יעילות ובכל פעם אנחנו בוחרים ועדת-יעילות אחרת, ואנחנו עושים דברים לא יעילים.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> זה נכון, אבל איני יודע מי עשה זאת. יש אולי מקום לדון על כך. כבר דברו על זה הרבה פעמים. מתחילים לומר: עשה פה כך, הוצא מפה והכנס לשם, אבל אי אפשר להסתדר והולכים כדאשתקד. אנחנו ממליצים ומשאירים ירושה שיעיינו בדבר הזה. אולי יש לעשות תיקונים עוד במשרדים שונים. הצעתי למשל להוציא את עניני התיירות ממשרד ראש הממשלה ולעשות מזה תיק לחוד.

אנחנו עוברים לפרק ה' וכל מאן דבעי להביא אבעיות וקושיות, יעשה זאת.

<u>סגן השר י.ש. בן-מאיר:</u> בסעיף 2 נאמר: "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה חבדוק מפעם לפעם את "התכנית הארצית" לשנת 1970, על מנת להתאימה לתנאים המשתנים, וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980."

מי יעבד את התכנית הארצית ? האם ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה ? נתקבל כבר בכנסת חוק התיכנון ולפיו צריכה המועצה הארצית לתיכנון לעבד את התכנית הארצית, ובמועצה ארצית זו יש רוב לממשלה. צריך איפוא לומר: "וכן תעבד המועצה הארצית לתיכנון בהתאם לחוק התיכנון והבניה "תכנית ארצית" לשנת 1980."

<u>השר ע. גוברין:</u> בסדר.

<u>סגן השר י.ש. בן-מאיר:</u> אותו הדבר ביחס לסעיף 3.

<u>השר פ. ספיר:</u> כמו לגבי פרק א' אני מציע שגם פה ידובר באופן חיובי קונסטרוקטיבי ולא לעורר מריבות שאינן במקומן. פה אנחנו מדברים רק על אזורי הפיתוח. איננו מדברים על "היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970". נאמר: "מאשרים כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח עד 1970".

סגן השר י.ש. בן-מאיר: האם אפשר לחלק את אזורי-הפיתוח ?

השר פ. ספיר: לשם מה לך שתקבל מחר טלפונים מתל-אביב ומחיפה, שהן בכלל לא גדלו או גדלו פחות מאשר איזה ישוב שהוא ?

רה"מ ל. אשכול: משום כך הכנסנו בישיבה הקודמת את המלים "תוך התאמה ושינויים מחייבי המציאות".

השר פ. ספיר: אני חוזר איפוא ומציע שבסעיף 1 ייאמר "בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח עד 1970".

רה"מ ל. אשכול: מה מפריעה אותך הסיפא האומרת "משרדי הממשלה יתאימו תכניותיהם ופעולותיהם ל"תכנית ארצית" זו" ?

סגן השר י.ש. בן-מאיר: הוא מציע למחוק את המלים "בישובים העירוניים".

רה"מ ל. אשכול: אפשר להעמיד נקודה אחרי המלים "הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה".

השר פ. ספיר: גם זה אפשרי. אבל אתה דן פה על אזורי פיתוח.

מר מ. סילברסטון: המלים "היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים" אינן חלק מההוראה האופרטיבית של הסעיף, זה היה רק השם הארוך של הועדה. אפשר לכתוב "את ההצעה המפורטת שהוכנה".

השר פ. ספיר: מה תתן לך הכתיבה הזאת ? אתה צריך לדאוג להיקף הגידול של אזורי הפיתוח. למה תתעסק בענין שאומרים כי לא לזה נבחרה הועדה ? נדמה לי שהנוסח שאני מציע עונה על הענין.

רה"מ ל. אשכול: אנחנו יכולים בכלל לחיות בלי זה. מה שזה ישנה, נראה בעוד עשרים שנה. אני מבין שכל הכוונה היא להביא לכך, שאם יגדל שם יותר, יגדל פה פחות. מה אנחנו מפחדים לומר זאת ?

השר ח. גבתי: הכל יודעים.

השר פ. ספיר: נניח אפילו שמחר תצליח כבר להעביר צעירים ממקומות אחרים לאזורי פיתוח על ידי כל מיני תמריצים שאתה נותן בענין שיכון קבע לזוגות צעירים ולבעלי מקצוע. אבל נדמה לי כי כפי שהצעתי, טוב

יותר שנדבר רק על אזורי-פיתוח.

רה"מ ל. אשכול: תשאיר את המאמץ לתרץ את קושיתי. הדרי קושיא לדוכתיה.

השר ח. צדוק: פה מדברים על הצעה שכבר הכינו אותה. מאשרים אותה כבסיס.

המזכיר ש. צויגריך: היא לא ושרה בשום מקום.

השר ח. צדוק: את ההצעה שהיא דנה בהיקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים איננו יכולים לקרוא בשם אחר, כי זה התוכן שלה.

השר פ. ספיר: לא ראיתי תחלה את המסמך בדבר האוכלוסיה שתהיה בכל מקום ומקום. עכשיו הדבר עוד יותר ברור ואני תומך עוד יותר בהצעתי.

רה"מ ל. אשכול: הוקמה ועדת תיכנון על ידי מישהו, על ידי הממשלה, שהיא נקראת כך וכך. האם אנחנו יכולים פתאום להגיד: מה זה ומי זה ? מה זה שייך לנו ?

המזכיר ש. צויגריך: פה מדברים על הצעת ועדת לב-כוכב שועדת השרים הקימה אותה. אין לה שום סטאטוס חוקי פורמלי.

השר ח. גבתי: אם אנחנו מדברים על כך איך להזיז אנשים לאזורי הפיתוח, יש הגיון רב בהצעתו של ספיר, אם איננו כבולים לועדה מסויימת ולתכנית מסויימת שהיא כוללת את כל הישובים העירוניים. אם היא כוללת את כל הישובים העירוניים, היא תהיה מצורפת לתכנית הזאת. בזה שאנחנו רק נגיד "אזורי פיתוח", איננו אומרים שום דבר..

מר ד. שנה: ועדת לב-כוכב קבלה את המינוי מועדת השרים הזאת, וההצעה אומרת שאנחנו מאשרים את חלק מעבודת ועדת לב כוכב על גידול ערי הפיתוח. לי יש קפקות אם החלוקה צריכה להיות כך או אחרת. על מנת לא להכנס לויכוח בסטדיה זו, יש לאשר את התכנית במדה שהיא נוגעת לערי הפיתוח.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: אני מציע להכניס למרכאות את המלים: "הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים".

המזכיר ש. צוריגרין: הועדה נקראת "הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה".

השר ח. גבתי: אם כן צודק ספיר.

השר ח. צדוק: יש לכתוב: "מאשרים כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות, את ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה במדה שזה נוגע להיקף הגידול של האוכלוסיה באזורי הפיתוח".

רה"מ ל. אשכול: זה גרוע עוד יותר.

השר ח. צדוק: אותו החלק אנחנו מקבלים, היתר נשאר פתוח.

רה"מ ל. אשכול: אנחנו רוצים לשים את הראש תחת החול, אם אתה מחליט שאתה מהיום והלאה מביא את היהודים רק לאזורי הפיתוח. זאת קבעת כבר פה. אפשר להיתמם ולמחוק את הסיפא ואחרי המלים "לפיזור האוכלוסיה" להעמיד נקודה.

השר ע. גוברין: אני רוצה להעיר לדברי שר האוצר. בויכוחים האחרונים של הועדה הזאת אחזנו כל הזמן בשיטה ללכת בדרך החיוב. לכן גם מוצע סעיף 1 לאחר שתיקנו אותו. לא כתבנו כל הזמן מה לא לעשות. הכל יודעים מהי התכנית הזאת. מה שמציע ספיר אי אפשר לכתוב אבל אפשר למחוק את המלים "בדבר היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970".

רה"מ ל. אשכול: אנחנו מאשרים רק חלק מההצעה שבזה עסקתם כל השבועות. אחרי המלים "לפיזור האוכלוסיה" מעמידים נקודה. אנחנו הוספנו בישיבה הקודמת את המלים "תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות". יאמרו שתל-אביב צריכה לגדול עוד ב-20,000 נפש או צריכה לפתוח עוד 1,000 מפעלים.

השר ע. גוברין: שמענו את ההערה של בן-מאיר. נכון שיש למשלה רוב במועצה הארצית לתיכנון. אבל אנחנו רואים חשיבות כזאת לענין שמן הראוי, בהתחשב בזה שהתנאים משתנים, כי ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תתן הוראות כלליות לשליחי הממשלה היושבים במועצה הארצית לתיכנון.

רה"מ ל. אשכול: מדובר על סעיף 2 האומר: "ועדת השרים לפיזור האוכלוסיה תבדוק מפעם לפעם את ה"תכנית הארצית" לשנת 1970, על מנת להתאימה לתנאים המשתנים, וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980."

סגן השר י.ש. בן-מאיר: ויש לכתוב "וכן תעבד "תכנית ארצית" לשנת 1980 על ידי המועצה הארצית לתיכנון בהתאם לחוק התיכנון והבניה".

השר ח. גבתי: אני רוצה להציע לסעיף 1 תיקון סגנוני, היינו "ההצעה המפורטת שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה וכו' תשמש כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות".

רה"מ ל. אשכול: סעיף 2 בסדר.

השר פ. ספיר: אני חייב עוד לחזור לסעיף הקודם, ולא מפני שאני אינטרסנט. הארצר איננו אינטרסנט בשום דבר. יש שם שני מיני טבלאות. לאחר שראיתי את החומר ברגע זה אני מציע שנדבר רק על הטבלה של ערי הפיתוח.

השר ע. גוברין: כך אנחנו עושים.

השר פ. ספיר: אני רואה את זה כמכשול לקראת סערה שתקום מחר. אני מסכים שנתווכח על עצם הענין של תל-אביב וחיפה. אולם לשם מה עלי לנגוע עכשיו בענין ולומר שחיפה תגדל רק ב-32,000 נפש ועם הקריות ב-27,000 ? האם צורך בדבר שנקבל מחר טלפונים בלי סוף ושיעשו לנו סקנדלים ?

רה"מ ל. אשכול: אתה מציע ללכת בדרך של חצאי-אמת ?

השר פ. ספיר: היות ומהיום הראשון לא התפעלתי כשזה נאמר, הרי גם בענין זה לא אתפעל. לפני שלשה שבועות טלפנתי אליך ואמרתי שקבלתי אולי 20 פניות טלפוניות "תראו איך זה יתנקם בכם" בענין לשון הרע. זה מאותו סוג של דברים, ועוד פחות פרקטי מזה. נמיר יופיע שוב עם הפחקה שלו.

השר ע. גוברין: אני מתפלא מאד על שר האוצר שבא-כוחו לא טרח למסור לו מה שהיה בועדה. בפירוש החלטנו בישיבה הראשונה של ועדת המשנה שאין אנחנו מזכירים את כל הטבלאות ואין הן שייכות לנו. כאן

מדברים על כך בכמה נפחית את האוכלוסיה באזורים העירוניים. אין אנחנו מקבלים את כל המהלך בגלל הנימוקים שאתה אמרת..

השר פ. ספיר: חוץ מזה אני תומך בטקסט שהציע גבתי.

רה"מ ל. אשכול: יש לי הצעת-פשרה. אני מציע למחוק את המלה "המפורטת" אחרי "ההצעה" נעמוד לפני דין גם של נמיר וגם של אבא חושי. שנה שלמה מסתובבים מסביב לזה ומפחדים. בשנה הרביעית של הכנסת צריך לראות מה יש עוד למהר ולקיים, בשנה הראשונה בודקים מה הבטיחו.

בעניין חוק לשון הרע נסחדר עם העתונאים. עכשיו הולכים לעשות כדבר הזה גם באנגליה. דברתי עם אולשן והוא אמר לי - הוא עכשיו יושב ראש מועצת העתונות: הם יתפלאו לשמוע ממני שהצבור אינו הפקר.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: הוא אמר דברים בוטים ביותר במסבה ב"דבר".

רה"מ ל. אשכול: אין צורך לכתוב את המלה "המפורטת". צריך דווקא לפרט שתל-אביב תוכל לגדול רק ב-37,000 ? ואם היא תגדל ב-38,000 נפש, צריך כבר להפוך עולמות ? אשר לניסוח מכונה על כך גבתי.

השר ח. גבתי: נאמר: "ההצעה שהוכנה על ידי הועדה הבינמשרדית לפיזור האוכלוסיה בבבב היקף הגידול של האוכלוסיה בישובים העירוניים עד 1970 תשמש כבסיס ל"תכנית ארצית", תוך התאמה ושינויים מחוייבי המציאות.

רה"מ ל. אשכול: לוקחים הצעה כבסיס, אחרי כן אין מתאימים אותה.

השר ע. גוברין: אני וצדוק עוד נשב על זה.

סגן השר י.ש. בן-מאיר: בסעיף 2 הוסיפו את הדברים האלה ?

רה"מ ל. אשכול: בסעיף 3 אין הערות.

השר ע. גוברין: כן גם ביחר הסעיפים..

המנכ"ל ע. מסר: לנו יש הצעה, להקדים את כל פרק ה' כדבר ראשון, ואני רוצה לנמק את הצעתנו בשני משפטים. קודם באים ונותנים פרוגרמה, מה רוצים להשיג, אחרי כן אומרים כיצד רוצים להשיג זאת. מה התכנית ? פיזור האוכלוסיה. מה האמצעים ? שיכון, חנוך וכדומה.

רה"מ ל. אשכול: מעניין לשמוע את גוברין מדוע הוא יהיה נגד.

השר ע. גוברין: ההצעה הזאת היתה בועדה.

רה"מ ל. אשכול: אין זה נימוק.

השר ע. גוברין: התנגדנו לכך מטעם פשוט: אנשי אזורי הפיתוח רוצים ב"תכלית", לכן אנחנו מתחילים מהענינים המעשיים הקונקרטיים מה יעשה כל משרד. התכנית היא למעשה בשביל הממשלה. אמרנו שזהו ענין פנימי. הם מתעניינים בזה מה ייעשה מחר מחרתיים על ידי משרד המסחר והתעשיה ועל ידי משרד התנוך. אנחנו מדברים איפוא תחלה על האמצעים הכלכליים ועל מה שייעשה בשטח התנוך. זה יעשה שליחות שלהם ויחזק אותם.

רה"מ ל. אשכול: אני מצטער לומר שנדמה לי כי מסר צודק.

השר ח. גבתי: אני מציע לשנות את הכותרת של פרק ה', היינו במקום לכתוב "תכנון פיסי ומדיניות קרקעית" יש לכתוב "תכנית לפיזור האוכלוסיה".

רה"מ ל. אשכול: טוב, יהיה "תכנית לפיזור האוכלוסיה בארץ". אשר לפרק האחרון בדבר מעקב, איני מתנגד לכך שמשרד ראש הממשלה יעקוב אחרי ביצוע המדיניות של פיזור האוכלוסיה.

השר ע. גוברין: הפרקים ו' וז' נתקבלו.

אני מודה לכם מאד.

מ ח ל י ט י ם לאשר החלטת-תיקונים בהמלצות הועדה הבינמשרדית בדבר ביצוע מדיניות הממשלה בענין פיזור האוכלוסיה, לאשר התכנית לפיזור האוכלוסיה המצורפת בזה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 17:12

פרוטוקול סטנוגרפי

מישיבת הועדה הבין-משרדית לענין פיזור האוכלוסיה

ירושלים, יום ג' ב' בשבט תשכ"ה - 5 בינואר 1965

מ.א.

<u>השתתפו:</u> ראש הממשלה ושר הבטחון ל. אשכול - היו"ר

שר העבודה י. אלון

שר החקלאות ח. גבתי

שר התיירות ע. גוברין

שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר

שר הפנים מ.ח. שפירא

שר הפיתוח והשכון י. אלמוגי

ש. אמיר - משרד המסחר והתעשיה

א. ברוצקס - משרד הפנים

א. בורכוב - הרשות לתכנון כלכלי

ד. סנה - משרד השכון

ש. לנדמן - משרד הפנים

צ. פינס - משרד השכון

י. צור - משרד הפנים

ע. קרון - משרד הפנים

ע. קמיר - משרד ראש הממשלה

מ. ניר - מזכיר הועדה

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ברשותכם, אני פותח את הישיבה. נשמע דברי מלואים לדו"ח הועדה לתכנון פיזור האוכלוסיה.

בית הספר לחקלאות
מועצה אזורית מבואות-שרון ליד בית חנניה
<u>רחובות, ת.ד. 3 ד' בסיון תשכ"ח – 5 ביוני 1968</u>

ב.א.

<u>לכבוד:</u> רא"ש מועצת רמת הנגבי ל. אשכול – נ/ר"ר
מר מנחם י. אלון
מר יוסף א. בכור
מר ישראל, מנהל רוחניות ב. שפיר
מר נחום ג.ח. שדמי
מר מרדכי רוזנטל י. אלדרוי

ש. שמיר – מנהל מחלקת רוחניות
א. ברוכים – מנהל נחלה
א. ברכה – ועדת חנכי בתי הספר
ר. פרח – מנהל משקי
ש. לוטן – מנהל נחלה
צ. פרלי – מנהל נחלה
י. זהר – מנהל נחלה
ע. אלוני – מנהל נחלה
ע. יפה – מנהל רא"ש מועצת
ג. בר – מרכז ועדת חנכי

<u>נ/ר"ר רא"ש מועצת ל. אשכול</u>: ברוכים, אני מתון את מ"מ.
ועדת רכז מדריכים יוסי בן חנניה ליד
בית הספר לחקלאות.

מר ברוצקס: הועדה שהוקמה לפי החלטת ועדת שרים, קבלה הנחיה להגיש תכנית קונקרטית לפיזור האוכלוסיה, ולקבוע את היעדים הקונקרטים והאמצעים הפיזיים והכלכליים הדרושים להשגת מטרה זו.

מבחינת היעדים התבססה הועדה במידת מה על התכנית מרחיקת-הלכת של 4 מליון תושבים בשנת 1981, שעובדה על ידי אגף התכנון והוגשה על ידי שר הפנים לועדה זו.

שר הפנים מ.ח. שפירא: מה יהיה גודל האוכלוסיה ב-1970?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: 3 מליון תושבים.

מר ברוצקס: ההתקדמות בפיזור האוכלוסיה עד כה הושגה בעיקר על ידי הכוונת עולים. ואם דעת הועדה היתה, שאחת הדרכים העיקריות לפיזור האוכלוסיה היא - הגדלת אחוז הווחיקים באזורי הפיתוח, הרי בכל זאת יעדים אלה מושגים במידה רבה על ידי הכוונת עולים. השגת יעדים אלה בעתיד מחייבת הפניית 68 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשנים הבאות?

מר ברוצקס: בחמש השנים הבאות. וזה יותר ממה שהיה עד כה. למעשה עד כה הופנו לאזורי פתוח פחות מ-60%. הועדה רואה צורך בהגברה מסויימת של הכוונת העולים לעומת מה שהיה מקובל עד כה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: כמה הופנו לאזורי הפיתוח עד כה?

מר ברוצקס: פחות מ-60%.

האוצר
שר/המסחר והתעשיה פ. ספיר: בחמש השנים האחרונות מפנים לפחות 60 אחוז מהעולים לאזורי פיתוח.

<u>מר ברוקס</u>: אפשר להתחיל את הישיבה, בבקשה. אפשר להזכיר לחברים, שהיום אנחנו דנים בהצעת חוק שהוגשה על-ידי חברי הכנסת מרדכי נמיר, רפאל בן-אליעזר ואחרים, והיא נוגעת לשינוי שם משפחתם.

אני רואה שיש כאן קואורום, ואפשר להתחיל בישיבה. אני מבקש את חברי הכנסת מרדכי נמיר, רפאל בן-אליעזר ואחרים להציג את הצעת החוק.

<u>מר נמיר מ.</u>: אני מציע לדחות את הישיבה ל-10 בינואר 1961.

<u>היו"ר רפי נבון</u>: אני מציע לדחות את הישיבה.

<u>מר ברוקס</u>: אנחנו נמצאים כאן כדי לדון בהצעת חוק זו, ואני מבקש שלא נדחה את הישיבה. אני מבקש שנתחיל בדיון, ואחרי שנשמע את הנימוקים של חברי הכנסת, אז נחליט אם לדחות את הישיבה או לא. אני מבקש שנתחיל בדיון.

<u>היו"ר רפי נבון</u>: בבקשה, אדוני.

<u>מר ברוקס</u>: כאמור, יש לנו שני חברי כנסת, שמבקשים לשנות את שמם. אחד מהם הוא חבר הכנסת מרדכי נמיר. אני מבקש את חבר הכנסת נמיר להסביר את הסיבות שבגללן הוא מבקש לשנות את שמו.

<u>היו"ר רפי נבון</u>: כמה זמן אתה צריך?

<u>מר ברוקס</u>: כמה שאתה רוצה. רק שנוח לנו שנדע את זה. אנחנו מבקשים את חבר הכנסת נמיר שיסביר את הסיבות שבגללן הוא מבקש לשנות את שמו.

<u>היו"ר רפי נבון</u>: את חבר הכנסת נמיר אנחנו מכירים. אני מבקש את חבר הכנסת נמיר.

<u>מר נמיר מ.</u>: אני מבקש לדחות את הישיבה ל-10 בינואר 1961.

ראש הממשלה ל. אשכול: ועכשו אתם מציעים להפנות לאזורי פיתוח 68% מה עולים?

מר ברוצקס: כן, לעומת 55-60% שהופנו בשנים האחרונות. הועדה המליצה על הפנייה 68 אחוז מהעולים לאזורי הפיתוח בהתחשב במגבלות הדמוגרפיות, הכלכליות והחברתיות הכרוכות בכך. הפנייה 68% מהעולים לאזורי פיתוח מחייבת שורה ארוכה של אמצעים דיחקיפים גם מבחינה קונסטרוקסיבית וגם מבחינת מתן תמריצים גדולים יותר, בעיקר לוותקים.

שר הפנים מ. ח. שפירא: באיזה שטח?

מר ברוצקס: הכוונה היא לסיוע למפעלים תעשייתיים, העלאת רמת השירותים; אמצעים קונסטרוקטיביים, כמו ויסות הבניה הצבורית; ואמצעים פיזיים , כמו - xxxxxxxxxxxxxxxx אי הרחבת הערים ברצועת החוף, הגבלת ממדי התעשיה באזור תל-אב יב ובמידה פחותה באזור רצועת החוף בכלל.

ברוב גדול קבלה הועדה את העקרון, שבתקופת חמש השנים הקרובות יש לכוון את כל המאמצים לביסוס הקיים; כלומר, ביסוס הערים שנוסדו בשנים האחרונות, מלבד שתי ערים, שאחת מהן כבר החלה להתפתח - כרמיאל, והשניה עדיין נמצאת באופק - מודיעין , שלמעשה היא מהווה העברת הפיתוח העירוני של תל-אביב למקום מתאים יותר.

הוכר שבתנאים מסויימים רצוי לה תחיל בפיתוח חבשור.

ראש הממשלה ל. אשכול: נוסף על פיתוח העיר מודיעין, או שהדבר

<u>ראש הממשלה ר. אשכול:</u> רצה אחד מחברי הכנסת לשאול משהו

לפני סדר היום?

<u>מר כהנא:</u> כן, לפני סדר היום בהתאם לתקנון. אתמול הודיעה

ממשלת בריטניה על הפסקת 48 שעות מאורעות

לשחרר מהמחנות כמה עשרות אנשים, שהיו מעורבים בהתקוממות

נגד. הפסקת 48 השעות הזאת נתנה אפשרות ליהודים לברוח

מעבר לגבולות ולהתחיל בהתקוממות חדשה. אני מבקש

לדעת.

<u>מר הנדס ש. מ. פרידמן:</u> לשאול שאלה?

<u>מר כהנא:</u> כמובן שלא. אפשר לשאול שאלות,

אבל רק לשם הבהרה; אסור לפרסם, כפי שהתחילו - [illegible]

את הדברים הללו בעתונות; אסור לפרסם , כפי - [illegible]

אי אפשר לפרש בצורה אחרת, אלא כפי שהוא עכשיו

נתנה הזדמנות לאנשים לברוח. אני מבקש לדעת.

<u>ראש הממשלה ר. אשכול:</u> רוצה אני לענות מיד בתשובה, אבל

לפני כן אני רוצה להעיר הערה אחת לסדר היום. הנושא

הזה נושא רגיש מאוד, ולכן אני מבקש מחברי הכנסת -

[illegible], שלא יעלו שאלות לשאול - בהתחשב , ולפעמים לא לענות

בתשובה מיד על אי-אלה שאלות שיעלו כאן.

אבל אנחנו מוכרחים לענות לכל

השאלות שיהיו.

<u>ראש הממשלה ר. אשכול:</u> רוצה אני לענות מיד בתשובה, אבל

מחייב לעכב פיתוח העיר מודיעין.

<u>מר ברוצקס:</u> רוב הועדה היה בדעה, שעד סוף שנת 1970 יש לה גיע ל-10,000 תושבים במודיעין. מלבד זאת גרסה הועדה - אחרי בדיקה מחודשת של סיכויי ההתישבות החקלאות - שבסוף תקופה זו יש להתחיל בהקמת עיר הבשור.

אשר לפיתוח הערים שכבר נוסדו, ממליצה הועדה על מתן עדיפות מסויימת לאותן ערים שמספר האוכלוסין בהן הוא 5000-4000-3000 כדי להגדיל מספר האוכלוסין ב הן ועל ידי כך ליצור בסיס יותר איתן לפיתוח השירותים. אם תועלה רמת השירותים בערים אלה יהיה ב כך כדי להגדיל כוח המשיכה של ערים אלו לגבי הוותיקים.

בדו"ח שהמציאה הועדה יש טבלות של היעדים המפורטים; אלה הם אותם יעדים שבזמנו הציע משרד הפנים.

לגבי רצועת החוף, שתגדל באופן יחסי בהיקף קטן יותר מאזורי הפיתוח, ממליצה הועדה על מתן עדיפות לאותם ישובים שיכולים להתרחב על שטחי אדמה שאינה חקלאית, כמו: נתניה, אשדוד או ראשון לציון; ולצמצם גידול המושבות מצד אחד ומצד שני לצמצם את הריכוז המופרז בתל-אביב וסביבתה.

היות והועדה ממליצה על שורה של עדיפויות בשטח הכלכלי, בשטח השיכון ובשטח השירותים, סבורה הועדה שחייב להיות מפתח מוסכם איפה לתת ההקלות ובאיזו דרגה. לכן ממליצה הועדה על חלוקת הארץ ל-6 אזורי עדיפויות; ברור שבעדיפות הראשונה מצויות ערים כאילת ומצפה רמון מצד אחד, ונצרת עילית ומעלות מצד שני; בעדיפות שניה - צפת ואזור הנגב הצפוני, - אופקים , נתיבות ושדרות; ובעדיפות ששית - תל-אביב וחיפה על פרבריהן, ואותם ישובים ש מבחינת שמירת הערכים החקלאיים רצוי גידולן

ההיבט הכלכלי שיהיה מעבר להישרדות.

<u>על הקרקע:</u> רוב הגידול הוא בקרן, שבה ערך הנכס לשנה ל-10,000-15,000 דולר בממוצע בהשוואה לשכירות - שכירת הקרקע מהווה כ-10% מהכנסות המשפחה - שכירת הקרקע היא הוצאה גדולה ביותר.

אשר לפיתוח הקרקע שכבר נעשה, מדובר על סלילת כבישים פנימיים ברמה שונה; כביש מרכזי; 3000-4000-5000 מ' פתוחים מאוד מרכזיים; כ-15 דונם יש כך כי מדובר בשטח גדול אחד שאינו מפוצל לחלקות קטנות. אם הגידול הוא משתלם בשטח אחד יותר מאשר בכמה חלקות קטנות אזי ההבדל הוא ברור מאליו.

הבית המסורתי הגידול של הכפרים הוא מיושן; אין בו אחוז גדול של חדרים.

בדרך כלל הבתים הם בעלי חצר גדולה שבה נמצאים לול הרבה פרות, מחסן לתבואה וכו'. בתים אלה הם בעלי ערך נמוך ביותר. הם אינם מתאימים לצרכים של המשפחה הישראלית המודרנית. הם קטנים מדי, אין בהם מקלחות, אין בהם מטבחים מודרניים, אין בהם חדרי שירותים. הם בנויים בצורה לא נכונה. הם בנויים בצורה שאינה מאפשרת הרחבה. הם בנויים בצורה שאינה מאפשרת הכנסת מים וחשמל. הם בנויים בצורה שאינה מאפשרת הכנסת ריהוט מודרני. הם בנויים בצורה שאינה מאפשרת הכנסת מכשירי חשמל

המינימלי.

הועדה ממליצה לחת את התמריצים, עליהם החליטה, בהתאם למיון זה של אזורי הארץ.

אשר לאמצעי התכנון הפיזי, היות ובדרך כלל תכניות-מתאר לערים נערכות לתקופה של 20-25 שנה - ותכנית המתאר כשלעצמה איננה מכשיר לויסות הרצוי - ממליצה הועדה על תכניות לחלוקה הרצויה של האוכלוסיה. עם קבלת חוק התכנון בכנסת נוצר מושג של "תכנית ארצית". והתכנית הארצית שהיא הבסיס לתכנון הפיזי ובודאי לפיזור האוכלוסיה, חייבת להיות תכנית של החלוקה הרצויה של האוכלוסיה המתאשרת על ידי הממשלה והופכת למסמך הקובע פעולות התכנון והפתוח הכלכלי.

הועדה ממליצה על תכנון אזורי יותר משולב ויסודי כמכשיר המסייע לפיזור האוכלוסיה. ומדגישה חשיבותן הגדולה של תכניות המתאר המווסתות את פיתוחם של ישובים בודדים; ודורשת הקפדה מלאה - שלא היתה עד כה - על כך שהתכנית תותאם התאמה מלאה ככל האפשר ליעדים הדמוגרפיים שיקבעו בתכנית חלוקת האוכלוסיה.

היות והועדה סבורה שתכנית-מתאר כשלעצמה, עם כל חשיבותה, איננה מהווה מכשיר לויסות, כי היא מכוונת ל-20 שנה, ואם ראש העיר הוא איש אנרגי, הוא יכול לבצעה תוך שלוש שנים-הוא יכול להקים מפעל תעשייתי ועל ידי כך להגדיל מספר האוכלוסין בעירו - יש צורך להכניס מושג חדש המקובל זה מכבר בארצות הגוש המזרחי, והיום במידה מוגבלת גם בצרפת: חלוקת הכנית המתאר לשלבים של 5 שנים ורכוז פעולות הפיתוח המוניציפליות בתחום השכון הצבורי והממלכתי, ויסות הפיתוח התעשייתי על ידי חלוקה לאזורי פיתוח. זאת אומרת שבחמש השנים הקרובות יתרכז כל המאמץ בפתוח שלב זה של התכנית.

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

רוב הועדה מליץ על הקפאת השטחים המיועדים לשלושת השלבים הנוספים. אאא כשלעצמי הסתייגתי מהמלצה זו, כי היא נראתה בעיני רדיקלית מדי. אבל רוב הועדה בדעה שכל המאמץ הצבורי והממלכתי בפיתוח ובניית התשתית צריך להתרכב בשלב הראשון. עם זאת היה ברור לועדה שלא בכל המקרים ניתנת חלוקה כזאת לשלבים. אבל ברוב המקרים היא ניתנת, ועל כן היא יכולה להוות אחד האמצעים המרכזיין להסדרת המדיניות הקרקעית. אלה הם האמצעים של התכנון הפיזי, עליהם ממליצה הועדה.

אשר לאמצעים הכלכליים, ממליצה הועדה על סיוע לפיתוח בסיסי בהתאם לעדיפויות; הועדה ממליצה על הוזלת השכון באזורי הפיתוח לעומת השכון ברצועת החוף. ואמצעים לויסות הבניה הצבורית שתהיה להם השפעה על פיזור האוכלוסיה.

הועדה ממליצה על מתן עדיפות בהשקעות ממלכתיות בתחום השירותים, ובעיקר בשטח החנוך כי פזור האוכלוסיה מהווה בעיה חברתית יותר מאשר בעייה תעסוקתית; וקיימת לא רק בעיה של פזור האוכלוסיה אלא בעיה של זרימה חזרה של תושבי אזורי הפיתוח לרצועת החוף, שנגרמת לא רק בגלל הגאות הכלכלית ברצועת החוף, אלא בגלל הרמה הגבוהה יותר של השירותים ברצועת החוף. לכן חייבת להיות קומפנסציה בשטח זה על ידי מתן עדיפות גדולה בהשקעות לבי"ס תיכוניים , שירותי בריאות ושירותים אחרים ברמה של התשתית וברמת הדיור, שתהווה משקל נגדי לכוח המשיכה של רצועת החוף.

[illegible]

כמובן, לכל זה יש מחיר ויש גם יתרונות, נוסף על היתרונות הכלליים, הבטחונים וההתיישבותיים; כי עצם ההצטופפות באזור תל-אביב מעלה את ההוצאות בשטח התחבורה ובשטחי השירותים השונים. לכן יש בכך גם חסכון כלכלי-כספי. אבל הועדה לא עשתה את המאזן המדוייק, כי עשיית מאזן כזה מחייבת מחקר רציני.

אין ספק שפיזור האוכלוסיה עולה במחיר מסויים. מכך נובעות המגבלות של היעדים שהצבנו לעצמנו.

היו"ר ראש המשלה ל. אשכול: בדף 5 של הדו"ח נאמר: "ב-1970 רואה הועדה כיעד שניתן להגשמה את הכפלת חלקה של האוכלוסיה הכללית באיזורי הפיתוח עד 32% לעומת 30%". זאת אומרת שהיעד הוא גידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח ב-3%?

מר ברוצקס: כן.

השר ע. גוברין: רצוני לומר מה הן הנחות היסוד שלי. הנחת יסוד ראשונה היא, שאילו עמדנו רק בפני השאלה של ביסוס אותן עיירות פיתוח, שאנו פועלים בהן עכשו, הרי פרס לכמה עיירות פיתוח בהן המצב קשה, יכולים היינו לומר כי המצב בעיירות הפיתוח מניח את הדעת. מבחינת הפיתוח התעשייתי של עיירות הפיתוח, חלה התקדמות עצומה. במשך השנים הוקמו מפעלים רבים באזורי הפיתוח. ב-1963 מספר המפעלים באזורי הפיתוח היה 959 והושקעו בהם 593 מליון לירות; מחצית הסכום ניתן כהלוואה על ידי הממשלה מתקציב הפיתוח ובנק התעשיה. מספר העובדים במפעלים אלה ב-1963 היה קרוב ל-36000 עובדים. ב-1964 מספר המפעלים הגיע ל-1141; זאת אומרת נוספו 180 מפעלים שהושקעו בהם 155 מליון לירות, ומספר ה עובדים עלה ל-42000. כלומר כ-5500 עובדים נוספו בתעשיה ובמלאכה, שהם יסוד מוסד של עיירות הפיתוח.

סרכו, ספל זה עם כוסי רוט לם שתיהם, ושפך על מגשיהם שכלים, שכוחים
ושתיהם־שניהם; כי קצם שתיהם לשתי על־אנשי אחיו את שתיהם בשנים
שתיהם ראשם שתיהם שתיהם. ספל עם שכן לם שכלי שכלי־שכן.
אנשי שתיהם לא קצם את שכלי שתיהם, כי קצם שתי שתי־שתיהם בשני
שתי.

אלי שכן שתיהם שתיהם שתיהם שכלי שתיהם.
שכן שתיהם שכלים את שכלי שתיהם שתיהם שתי.

<u>שתי"ם שם שכלים ל. אשתי</u>: שתי 3 על שת"ם שכן: "ב -1910 שתים שתים
שכני שתיהן לשתיהם את שכלים שלהם על
שתיהם שכלים שכלים שתיהם שתים על 135 שתים 305".
שכני שתי שתי שתיהם שכלים שתיהם ב-135

<u>על שתיים</u>: ני.

<u>שכן ל. שתיהן</u>: שתים שתי שת שכלים שתים שני. שכנו שתי
שכנים שתי, שאלי שתי לי שכלי שכלים על שתי שכלי
אלי שתיים שכלים, שאני שתיהן שת שכני שכלים על שתיו
שת שכלי שכן, שתיהן שתים שתי שי שכני שתיים שתים את שתיו.
שכלים שתים שכלים שלשתיהם, שלי שתיהם שתים.
שכני שתים שתני שכלים שתיהן שתי שתיים. ב-1961 שכני שכלים
שתיים שתים שלי 1958 שתיהם שכן 135 שכלי שתיים; שתים שכלים שתי
שתיהם על שתי שכלים שתיהן שתיהם שתיהם. שכני שלים
שכלים שלי ב-1931 שת שתי 3800135 שתיים. ב-1941 שכני שכלים
שתי ד-1111; שכן אלים שתי 180 שכלים שתיהם שת 251 שלי שתיי,
שכני ש שתיים שלי 1800134. שלי ב-0035 שתיים שכני שלשתי שכלים,
שכן שתי שתי על שתיים שתים.

ואשר לתכניות לעתיד, ההנחה היא שבשנתיים הקרובות יתווספו 15,000 מקומות עבודה נוספים באזורי הפיתוח. וההשערה היא שב-1965 נגיע לתוספת של 6000-7000 מקומות עבודה וב-1968 נגיע לתוספת 8000 מקומות עבודה.

יכולתי להאריך הדבור על התכניות בעתיד, אבל לא אעשה זאת, כי איננו עוסקים בזה עתה. אילו דנו על עיירות הפיתוח, מבחינת מעשי הממשלה בהן, הרי המצב יכול היה להניח את הדעת פחות או יותר. אבל איננו דנים היום רק על התעסוקה בעיירות הפיתוח.

אני מחזיק תודה למשרד העבודה שהמציא לי סיוטת המחקר שערך על עיירות הפיתוח. מחקר זה מגלה בפנינו תמונה שונה על המצב בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית. ולמצב זה יש השלכה גם על מצב התעסוקה בעיירות הפיתוח.

אם אנו דנים על מה שעשתה הממשלה באיזורי הפיתוח בשמונה השנים האחרונות, אני חושב - והפעם איננני מעיד על עיסתי - שכל הממשלה יכולה להתגאות במעשיה גם מבחינת פיזור האוכלוסיה, אם כי בשטח זה לא נתמלאו כל התקוות. 180 אלף תושבים ב-21 עיירות הפתוח המופיעות בדו"ח של משרד העבודה, מהווים 8,5% מהאוכלוסיה היהודית בארץ; ב-1957 היוותה אוכלוסיית עיירות הפיתוח פחות מ-5% מהאוכלוסיה היהודית; ב-1961 הגיעה ל-6% ובשלהי 1964 התקרבה ל-9% מכלל האוכלוסיה היהודית. לאור התפתחות זו אפשר להניח כי אם נממש את היעדים של פיזור האוכלוסיה, תגיע אוכלוסיית אזורי הפיתוח ל-12% מכלל האוכלוסיה היהודית בארץ.

שני גורמים הביאו לגידול האוכלוסיה באזורי הפיתוח: העליה והריבוי הטבעי. בשעה שהריבוי הטבעי בארץ הוא 92 לכל 1000 נפש, הרי בעיירות הפיתוח הריבוי הטבעי הוא 170 לידות לכל 1000 נפש.

[illegible] [illegible] [illegible] [

לעומת זאת הודות לרווחה שבאשליה השוררת אצלנו, קיים תהליך חמור מאד, שראשיתו מבחינה חב רחית וסופו מבחינה מקצועית. בעיירות הפיתוח קיימת מידה נמוכה מאד של יציבות האוכלוסיה . מ-1961 העתיקו 48,000 איש מתושבי עיירות הפיתוח מקום מגוריהם לאזור החוף. 48,000 איש אלה מהווים 40% מאוכלוסיית עיירות הפיתוח ב-1961. שעור התחלופה באזורי הפיתוח גדול פי ארבע משעור התחלופה הארצי. ורובם המכריע - למעלה מ-90 אחוז - של האוזבים את עיירות הפיתוח הם יוצאי אירופה ואמריקה.

כאשר אנו אומרים שהמקום למיזוג גלויות אינו רחוב דיזנגוף אלא עיירות הפיתוח, זה דיבר ריק שאין לו כיסוי; כי קרוב ל-9% מכל המועסקים בעיירות הפיתוח, שהם 4500 איש - והם מועסקים בתפקידים בכירים בתעשיה, בנין ושירותים - גרים מחוץ לעיירות הפתוח.

לעומת זאת רצוני לציין כמה תופעות חיוביות. ראשית, שספר המועסקים בתעשיה ובמלאכה מגיע ל-38 אחוז מכלל המועסקים בעיירות הפתוח. כל הזמן חשבתי שתתעשיה מעסיקה 22%-21.

<u>פ. ספיר:</u> התעשיה מעסיקה 24%.

<u>השר ע. גוברין:</u> מספר המועסקים בחקלאות, עליה התבססו עיירות הפיתוח בעבר, ירד. ומספר המועסקים בענף הבניה עלה. בענפי השירותים השונים מועסקים 23%.

מכאן אני מגיע לשתי מסקנות:

א) אם איננו רוצים לפגר מעט המרץ שלנו על פני 7 ימים, עלינו לחזור בנו מההחלטה על פיתוח הבשור ומודיעין.

ډېرون ښه ښکلی کېږي ولکه چې نوښتی ښکلی، خو ښه نه دی. ښځینه نوښتی ډېر
ښکلی دی خو ډېر ګران دی. ۱۹۶۱-م کال 84,000 ته
ځانګه ګډون وکړ. 84,000 څخه ۷۵ کسان
۱۹۶۱-م کال. ډېر ښه ښکلی ښځینه نوښتی
ده. ۵۰-کال - ډېرش
ښه نوښتی نه ګټي خو ډېر ښه ښکلی.

ډېر ښه ښځینه ښکلی ډېرش ګډون وکړ
ښه نوښتی، نو ډېر ښه ښځه ده ګډون؛ د ۶-
ښکلی نوښتی ګډون وکړ، ۶۵۹۵ ته - ښه ګډون
ښکلی ګډون، ډېر ښه ۲ ځله ښځه ګډون وکړ.

ډېرون ښه ډېر ښه ګډون وکړ نوښتی.
ښه، ډېر نوښتی ښکلی ګډون وکړ ۶-۸۲ کال ډېر نوښتی
ګډون وکړ. د نوښتی ښکلی ګډون ۱۲-۲۶.

۳. ډېر: نوښتی ګډون ۸۶۵.

<u>له ۲. ډېر:</u> ډېر نوښتی ګډون، ډېر نوښتی
ګډون وکړ، ښه. ډېر نوښتی ډېر
نوښتی ډېر. ډېر نوښتی ګډون ۲۶.

ډېر ښه ډېر ښه ډېر:

ا) ته ښځه ښه ده ډېر ډېر ډېر ښه
ډېر ډېر ۱ ځله، ډېر ښځه ډېر ډېر ګډون ډېر ښه ګډون.

ב) אין תקווה שנצליח לבסס עיירות הפיתוח מבחינה חברתית ותעסוקתית - גם אם יוקמו בהן מפעלים תעשייתיים - אם לא נמצא דרך לעכב ג ידולו והתפשטותו של אזור החוף. ואנו עלוליםלעמוד באחד הימים בפני מצב קטסטרופלי בעיירות הפיתוח מבחינה חברתית, כי ברובן המכריע של עיירות הפיתוח, לא תהיה חברה. ולא יהיה מזוג גלויות, כי לא יהיה מא למזג, פרט לנשואין של יוצאי אפריקה עם יוצאי אסיה.

בזמנו, לאחר בירורים שקיימתי עם השר ספיר, הגשתי הצעה בדבר הדרכים שיש לנקוט בהן כדי לחזק את עיירות הפיתוח. הגע חי למסקנה שכל עוד תמשך הרווחה באזור החוף , התמריצים שאנו נותנים לאזורי הפיתוח לא יועילו.

בקשתי מהשגרירים שלנו באירופה להשיג חמר על הדרכים בהן נוקטות אנגליה ואיטליה לפיתוח אזורי הפיתוח שלהן. (בבזדמנות זו אני מודה לשגרירים על החמר ששלחו לי). אני מודה שלארצות אלו יש יכולת גדולה משלנו. אבל לעומתן אנו עושים את המנימום שבמנימום גם בתחום הפעולה שצריך לעשות כשרד הפנים, גם בתחום הפעולה שצריך לעשות משרד העבודה, גם בתחום פעולות הב נקים וגם בתחומים אחרים. אני מניח שגם באנגליה ואיטליה הגורם הבטחוני יש לו חשיבות. האנגלים אינם רוצים להרחיב את לונדון,והצרפתים אינם רוצים להרחיב את אזור פריז, והאיטלקים אינם רוצים להרחיב את אזורה של רומא.

היות והזמן העומד לרשותנו הוא קצר, לא אקרא בפניכם שורת ההצעות שהיה בדעתי להציע, ואשר הן תוצאה של המחקר שערך משרד העבודה. אציין רק את העיקריות שבהן:

א) הפסקת פיחות הבשור ומודיעין;

ואילו יכולתי לבטל כמה עיירות פיחות קיימות, אז הייתי עושה זאת ברצון.

ב) אין מקרה שבאדם רבים מרגיש הפרעה בשמיעה – גם אם הפרעה זו אינה מפריעה – אם לא יעבור זמן ארוך ככל האפשר מהפעם האחרונה שבה נבדקה שמיעתו, כי ייתכן שהפרעה זו תתגלה כמחלה קשה שאפשר לרפאותה בזמן אם תתגלה בזמן, אך אי אפשר לרפאותה אם תתגלה מאוחר מדי.

בדיקה, אשר ניתנת בחינם על ידי מכון שמיעה, נמשכת חצי שעה. הבדיקה היא פשוטה ואין בה שום סכנה או אי נעימות. היא מורכבת מבדיקת שמיעת האוזניים בנפרד, ומבדיקת שמיעת האוזניים יחד.

בבדיקת האוזניים בנפרד יושם האוזן השמאלית אל מול הרופא, והוא יבדוק את שמיעת האוזן הימנית. (להיפך אם אדם הוא שמאלי לגמרי). את האוזן שאינה נבדקת יש לסתום בעזרת כותנה. אחר כך יבדוק את הרופא את מהירות הולכת הצליל דרך האוזן החיצונית, התיכונה והפנימית, ואת יכולת הבחנתו בין צלילים שונים בגבהם ובעוצמתם. את פעולת האוזן הפנימית בודק הרופא בעזרת מכשיר מיוחד, הנקרא "אודיומטר". מכשיר זה יוצר צלילים שונים בגבהם, בעוצמתם ובמשך זמנם. הצלילים נשמעים באוזניות, המחוברות אל המכשיר.

בבדיקת שתי האוזניים יחד נבדקת יכולת ההבחנה בין צלילים שונים בגבהם ובעוצמתם, כאשר שתי האוזניות מחוברות אל המכשיר. בדיקה זו מורכבת מן השלבים הבאים:

א) הבדלת צלילים שונים בגבהם:

האדם נבדק כאשר הוא מקשיב לצלילים שונים, אך בגבהים שונים.

כי יש כמה עיירות שאינני רואה תיקון להן.

ב) הגבלות על פיתוח אזור החוף; כמובן, אם יש לנו הכוח לעמוד בהן.

<u>שר הפנים מ.ח. שפירא:</u> מה פירוש הדבר?

<u>השר ע. גוברין:</u> לדוגמה - אי ביצוע "תכנית ל' " בתל-אביב;

ג) שנוי רדיקלי מרחיק לכת בתנאים שאנו נותנים לאזורי הפתוח בכל התחומים: מחיר ש כון שונה מאשר באזור החוף; שכון ותיקים שונה מזה שבאזור החוף. אני יודע שהמדובר הוא במליון י לירות.ז...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> ואינך נבהל?

<u>השר ע. גוברין:</u> לא, איננני נבהל. כי אם לא נעשה זאת, פיזור האוכלוסיה, או כפי שאני אומר איכלוס מלוא הארץ - לא יקום ולא יהיה.

והערה אחרונה, נראה לי שעם הפעלת נמל אשדוד, העיירות אופקים ושדרות יתפתחו בקצב מהיר יותר. לא כן המצב בגליל. אם אנו רוצים לתקן את מצב הדברים בחצור, מעלות וקריית שמונה, אנו צריכים תת להם תנאים מיוחדים במסגרת התנאים לאזורי הפיתוח.

את הצעותי המפורטות אמסור בכתב.

<u>שר האוצר המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> לא אדבר על העבר . ברצוני לדבר על העתיד.

אם לא יארע נס, תוך זמן קצר חסתיים העליה.

כבר עתה בונים את הדירות לעולים שיבואו ב-1965/66. התקציב לשנת 1965/66 כולל שיכון לעליה שתבוא עד סוף 1966. 2600 יחידות דיור נמצאות בבניה

ב' יש כאן ציורים מאוד יפים אבל אין לנו זמן.

ב) הצדיק על פרקים אינו נופל; כתוב, אם יפול

לא יוטל כאיש לגמרי.

<u>מר אהרון ב.מ. שואל:</u> מה פירוש נופל?

<u>מנחם ש. משיב:</u> נפילה - אי הצלחה"הצדיק ל' " בחיי-יומיום;

ג) שהוא נתפס בחטא לפני אנשים שהוא נחשב לצדיק ואחרים נוהגים כמוהו: אחר כך כל אחד מהם מתחיל לחשוב: אחרי הכל אני לא גרוע יותר מאחרים. אני יודע שאסור וזה מתחיל לחלחל.....

<u>רחש הצעיר ל. שואל:</u> האיך נהיה?

<u>מנחם ש. משיב:</u> לא, אינה נהיה. כי אם לא לא נשאר, פתאום

מתגלגלים, אך כך שאי אפשר אינו מבדיל בלא אחד - לא יודע לא רחש.

ואחרון אחרון, נשאר לך עוד הצעה לחיי אחרת, שהיתה אוצרת בקרבה ואחר כך נעלמה. לא כל אחד מוצא את עצמו בחיים, אבל אחרים יודעים, אז אינה מוכנה להתחיל בחיים חדשים שהיתה נפלאים.

אם הצעיר הפסיק לשאול שאלה.

<u>מר אחיעד הפסיק לחלטין ב. שאל:</u> לא אחד על הצד . לפעמים לוקח על עצמו.

אם לא יודע לו, אינו יכול לעזר אותו להבין.

כבר יותר מדיי אם הגיעה לחיפוש מוצלח ב-1952/53. אחרים לומדים 1952/53

כדאי שיגיד לפחות שנתיים או שלוש אחר. 2000 הגיעה לכיוון הכללי

והן מיועדות ל-100 אלף עולים. עם חיסולן של שתי הגלויות ברומניה ומרוקו, בארבע השנים הקרובות יבואו שרידי היהודים מארצות אלו ועולים מעטים מהמערב ודרום אמריקה.

בעיית ערי הפיתוח איננה בעיית העבודה או התעסוקה, גם אם פה ושם יש עדיין מחוסרי עבודה מעטים. מספיק שנביא למקום כזה מפעל אחד, והמקום יהפוך למקום שבו יש מחסור בכוח אדם.

לא ידעתי את המספרים שציין השר גוברין על חלופי האוכלוסין בעיירות הפתוח. מספרים אלה ששמעתים היום מחזקים בי את הדעה, שאם לא תקום תנועה שתציב לה מטרה פיזור האוכלוסיה, עלולים לקרות אסונות בערי הפיתוח.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> כיצד מקימים תנועה כזאת?

<u>שרהאוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אינני בטוח אם צריך להוסיף תנאים לאזורי פיתוח מסויימים. כאשר יפתח נמל אשדוד, אני סבור שהערים יבנה, אשקלון ואשדוד, בעיותיהן הכלכליות והתעסוקתיות תבאנה על פתרונן. צריך לתת לאזורי הפתוח הקלות בשטח החנוכי והחברתי. אם א ראש הממשלה יציג בפני הצבור תפקיד זה כתפקיד העיקרי בחמש השנים הקרובות...

<u>ראש הממשלה ל. אשכול:</u> זה הדבר הקל ביותר. השאלה היא הוא מספיק.

<u>שר האוצר, המסחר והתעשיה פ. ספיר:</u> אני חוזר ואומר שבעיית אזורי הפיתוח איננה יותר בעיית התעסוקה, אלא בעיה חברתית-צבורית מסדרגה ראשונה. אני מבין שפתרון בעיה זו איננו אקט

[illegible] 100-ל אלף [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

אקט+ חד-פעמי אלא פרוצס שיימשך שנים. אם נשכן את כל דיירי משכנות העוני בערים הגדולות, נצמצם פוטנציאל כוח האדם שאנו יכולים להעביר לאזורי הפיתוח.

אני מסכים לדעתו של השר גובהין, שאין לפתח אזור המודיעין. לגבי חבל השור, צריך לבדוק את הדברים. אבל אם אנו מדברים בקטגוריה של 6 שנים, אינני בטוח אם יהיה זה מעשה נבון אם נקים מרכז עירוני באזור ניצנה והסביה. מודיעין בעיני כמוה כפתח-תקווה או רמלה.

מר סנה: ברשוני למסור כמה נתונים על השיכון.

68% משיכון העולים נבנים באזורים א' - ד';
4% בהתישבות; 18 אחוז באזור ה', 10 אחוז א בערים ה גדולות. הבניה הפרטית בונה אפס אחוז באזור א', 2% באזורים ב'-ג', 13% באזור ד' כולל ירושלים, 15% ב ושבות, 70 אחוז באזור ה', מהם 50 אחוז בגוש דן; מחצית כל הבניה הפרטית מתרכזת בגוש דן.

אני סבור שכל זמן שלא נשנה יעדי הבניה של היזמה הפרטית, לא ישתנה המצב מבחינה זו. אחרי 10 שנים בנו בקריית גת 5000 יחידות דיור על ידי הממשלה ו-14,000 יחידות דיור על ידי היזמה הפרטית. אבל הקרקע לבניה הפרטית מחירה היה 5000 לירות לדונם.

על כן ה צעתי היא שתעובד תכנית שתאפשר לתת לאלה הרוצים לבנות באזורים א'-ג' תנאים מיוחדים.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: כאשר אתה אומר "בניה פרטית" אתה מתכוון לקבלן פרטי או לעולה פרטי?

מר סנה: לקבלן הפרטי הבונה בשביל תושבי המקום שיש להם אפשרות לעבור משכון עולים לדירות בנות 90-60 מ"ר.

אנחנו נר-בעבר אבא ברצה ברצאך מצרם. אם נבכי את כל ריבוי מבנים
ערים בקרם מגרשים, בצורם ארבעתם בין ארם ובין קרקע לחברי
לחברי ארצות.

אך בכתב לרעתי כי אין בידינו, ואני לבוש
אינו מתרשם. לבני אבל אחד, אחרי לבוש את מרבית. אבל אם אלה מרבית
בקהילות של 3 בתים, אחרי בתים את אם בתים ארבע בחירה
לאחרי בחצר אחרים. מחרתי בתים בתים בשני-עשרים את נפש.

<u>על פרט:</u> בחירה לפחות בין אחרים על עסקי.

לפי מי בני אחד עשרים בתים בארצות א' - ר';

ל בחירות: 81 אחרי לאחר ר', 01 אחרי א בתים ם בחירות. מבחר עשרים
בחר את אחרי לאחר א', 25 בארצות ב'-ג', 31 בארץ ר' בחיי לחברים,
421 ב ר בחרם, 07 אחרי לאחר ר', ואת 02 אחרי בחרו רי; מאחרים של מבחר
עשרים מחרבים בחרו רי.

אך מחר אבל יום לפי אבא לפחות בחירה אחרים של
מרחקים, לא יתרון מבחר לחברים רי. אחרי 01 מבחן בני בחירה
בן 0002 יתרונים ריבי של רבי מבחנים ר-000,81 יתרונים ריבי של רבי מרחק
עשרים. אבל מחרבי לחברים עשרים בחרם את 0002 לחברים לחברי.

של בי ם אחד נגד אחרים מבחר עשרים מאשר לנו לאחר
מרחקים לחברים בארצות א'-ג' מבחר בחירה.

<u>מרבית רעם מבחנים ל. אשרי:</u> בשר אחת אשר "בחרו עשרים" אחת מחברי
לחברי בחירה של לחברים אחרים

<u>על פרט:</u> לחברי עשרים מרבית בשרי אחרי אשרי בעם לנו
אשרים לחברי בשרי אחרי בחירה לחברים בחרם 02-0ב של"ר.

דבר זה אינו קיים עד היום. ואם לא ניתן קרקע זולה ונעשה את פיתוח השטח על ידי מקורות ממשלתיים, היזמה הפרטית לא תבנה במקומות אלה. אין צורך לחלק קרקע חינם למטרה זו, אלא יש לתת קרקע למי שרוצה לבנות באזורי הפיתוח. בכל אותם מקומות שמינהל מקרקעי ישראל לא הקצה קרקע למטרה זו, ההלה ספספרות בקרקע.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: אתה מתכוון לאותו מקום שבו יושבים עולים שבמשך השנים התבססו מבחינה כלכלית והם רוצים לעבור לדירה טובה יותר, והם מוכנים לעבור לדירות שבונים קבלנים פרטיים?

מר טנה: הקבלנים הפרטיים אינם בונים עד היום בעיירות הפתוח, אפילו לא בבאר שבע.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: התוצאה היא שהאנשים ממשיכים לגור בדירות הקטנות?

מר טנה: לא, הם בורחים לתל-אביב. אחת הסיבות לתנודת אוכלוסיית ערי הפיתוח היא, שאלה שהתבססו מבחינה כלכלית עוברים לתל-אביב.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: האם מישהו חקר ולמד מדוע עוברים תושבי אזורי הפתוח לתל-אביב?

מר טנה: תושבי אזורי הפתוח עוברים לתל-אביב, כי בה הם יכולים להשיג חנאי שיכון טובים יותר, וחיי חברה וחרבות.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: האם בתל-אביב הוא מקבל דירה במחיר זול יותר?

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

[illegible]:

מר טנה: בתל-אביב ערך הדירה עולה.

השר פ. ספיר: האורות של רחוב דיזנגוף מושכים אותו.

מר טנה: רק ב-7 ערים מערי הפתוח יש בי"ס תיכון.
לכן אחד הדברים שעלינו לעשות בזמן הקרוב ביותר
הוא - הקמת בי"ס תיכוניים בערי הפתוח.

השר פ. ספיר: כמה בי"ס תיכונים נמצאים בשלב של הקמה?

מר טנה: 2 בי"ס.
יש ערי פתוח שהאוכלוסיה בהן אינה עולה על
5000 נפש. כל זמן שלא יגיע מספר התושבים בכל עירות הפיתוח ל-10 אלפים,
יקשה עלינו לפתור את הבעיות החברתיות והסוציאליות בהן. מתוך 23 עירות
פיתוח יש 14 עירות שהאוכלוסיה בהן היא פחות מ-10,000 נפש. רק ב-4 עירות
פתוח עולה האוכלוסיה על 25,000 נפש. מכאן נובע שמדיניות הבניה צריכה
להיות מכוונת להגדלת אותן עירות שבהן יש פחות מ-10,000 נפש.

בשנים הראשונות הפנינו רוב העולים לאזורי
הפתוח ללא כל סלקציה. התוצאה היא שמספר מקרי הסעד בקריית שמונה, ותקציב
הסעד של קריית שמונה, גדולים מאלה של רמת גן. אנו צריכים להחליט, שעולה
שעבר גיל הארבעים והוא מקרה סוציאלי, אין להפנותו לאזור פיתוח.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדה זו תפקידה למצוא דרכים להקטין את
האוכלוסיה במטרופוליטן ולהגדיל האוכלוסיה
באזורי הפתוח. על עצם הענין אין בינינו חלקי דעות. השאלה היא, מה ואיך
לעשות. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים אמיצי לב לבדוק כל הצעה,
אם ביכולתנו להגשימה, ואני מוכן לומר בעינים עצומים על כל מסקנה של 5 חברים
אלה: כזה ראה וקדש. אני מציע אפוא שנטיל על 5 חברים יחד עם המחכננים

<u>מר מרן:</u> [illegible]

<u>ראש ה. מטרי:</u> [illegible]

<u>מר מרן:</u> [illegible]

[illegible]

<u>ראש ה. מטרי:</u> [illegible]

<u>מר מרן:</u> 5 ס"מ.

[illegible]

0005 [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

שהציעו הצעות, לבדוק מה ניתן לביצוע ומה לא.

אף אני מסכים שתנודת האוכלוסין מאזורי הפתוח לאזור החוף נובעת מהמשיכה לאורות דיזנגוף, להיכל התרבות ובתי התיאטרון שבערים הגדולות. את כל אלה לא נוכל להביא בנקל לאזורי הפתוח. משום כך הענין אינו פשוט כלל ועיקר. כל האנשים אוהבים לגור בכרך הגדול, ובפרט היהודים.

השר גובריץ אמר שיש לחת לאזורי הפיתוח תנאי שיכון ושירותים שונים מאלה הניתנים בערים. השר ספיר אמר שמפוני משכנות העוני יש להעביר לאזורי הפתוח. אם אמנם נחליט כך, תבוא בטענות העיר תל-אביב ויבואו בטענות המפונים עצמם, כי הם עובדים בתעשיה הקיימת בתל-אביב .

ידוע לי שעל דירות בנות למעלה מ-100 מ"ר מוטל מס דירות . ובכל זאת ברצוני להציע, כי הבנייה את בתל-אביב תיוקר על מנת ליצור קרן לבנייה באזורי הפיתוח. אם אתם רוצים, יהיה זה מס פזור האוכלוסיה.

<u>השר י. אלמוגי:</u> במידה מסויימת אנו כבר עושים זאת.

<u>היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול:</u> קשה לי לראות כרגע מקורות אחרים למטרה זו. אתם יודעים שהשלומים נגמרים. ואתם יודעים שהמגבית מספיקה על קצה המזלג להבאת העולים.

אם לבכם סוב עליכם, אני מציע שיוטל על 3-5 אנשים מאנשי המשרדים, לעבור על ההצעות השונות ולהגיש למסקנות מה הן ההצעות הניתנות לביצוע. לאחר שועדה מצומצמת זו תציע הצעות מתומצתות, נתכנס שוב לדיון בהצעות אלו.

שתיעד תצוות, לכתוב את הדוח לכתיבה וכן לא.

אף אחד מהצוות התנדב להתנדב לכתיבת הדוח מתוך רצון אמיתי או לכתיבת הדוח, לכתוב מתוך התחייבות שהוטלה עליהם. אם כל אחד לא יבוא לכתוב בעצמו הדוח שלו, הדוח לא יהיה. מהו כך שיבוא אחד ויכתוב בשבילו. כל התנדבות אחרונה לכתוב הדוח, נשמע מהתנדבות.

מתוך הדברים האלו מתוך הדוח שלהם נתנה הצעה שיהיה התנדבות מתוכם לכתוב הדוח. אך אחד הסכים לכתוב הדוח שלהם. אחרי כך הוא יכתוב בשבילם הדוח שלהם, אך בתנאי שיכתוב הדוח שלו בשבילם. אך הצעה זו לא התקבלה, כי הוא רצה לכתוב הדוח שלו בעצמו.

לבסוף לא נמצא אף אחד שהסכים לכתוב הדוח בשבילם. הדוח נכתב בשבילם על ידי אחד מהם. אך הדוח לא נכתב בשבילם, כי הוא רצה לכתוב הדוח שלו בעצמו.

<u>מתן ר. אחרונה:</u> הדוח נכתב אחד אחד בשבילו הוא.

<u>הדו"ח הוא הצעתו ר. אחרונה:</u> אחד לא רצה לכתוב הדוח אחרונה

הצעה זו. אחד הוצעה התנדבות הצעה. הוא הוצעה התנדבות אחרונה נכתב אחד לא רצה לכתוב הדוח.

אך הצעה אחד נכתב, אחד אחרונה הדוח לא רצה לכתוב הדוח אחרונה, הדוח לא התנדבות הצעה הדוח לכתוב הצעה אחרונה הדוח בשבילם. הוא אחרונה אחרונה לו הדוח הדוח אחרונה, הצעה אחד הדוח הדוח אחד.

השר י. אלמוגי: אני תומך בהצעת ראש הממשלה ומציע שיו"ר הועדה יהיה נציג משרד ראש הממשלה ובועדה ישתתפו נציגי משרדי השכון, הפנים, האוצר, המשרד המסחר והתעשיה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: איננני רואה הכרח בשיתופו של נציג משרד ראש הממשלה בועדה זו.

השר ע. גוברין: אני נכון לרכז את הועדה.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: תרכז את הועדה.

השר י. אלון: זו ועדת שרים או ועדת מומחים?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: ועדת מומחים. מסקנות ועדה זו תובאנה לישיבת ה ועדה. הצעות ישנן. מה שנדרש הוא לנפות את ה הצעות ולבדוק מה מהן ניתן לביצוע ומה לא.

השר י. אלמוגי: האם לא נדון בישיבה זו בסעיף הבא?

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: אני מצטער, אני צריך לעזוב. אני מוכן לקיים ישיבה נוספת של הועדה.

השר י. אלון: אני מציע להעביר ענין מעלות לועדה.

השר י. אלמוגי: איננני מקבל הצעה זו. ענין מעלות הוא ענין עקרוני.

היו"ר ראש הממשלה ל. אשכול: בשבוע הבא נקדיש ישיבה מיוחדת לענין מעלות.
אני מודה לכם.
הישיבה נעולה.

-=-

<u>משל י. אדרבה:</u> אל תרבה בחכמה רעה מהמית רעיך ויקר נפשך
ידיך בעל תהי רעה מהמית ידעיך כמוהו
בעיני אויל תשרץ, נחש, ועיר ישכיל ומחיר חנפים.

<u>ויק"ר רעה מהמית ל. אחרת:</u> אלמלי רעה נחש בפרהסיא על ידי אחד
רעה מהמית כיצד יי.

<u>משל ט. אחרת:</u> אל ילמד תרבה את הרשע.

<u>ויק"ר רעה מהמית ל. אחרת:</u> תרבה את הרשע.

<u>משל י. אחת:</u> יי ישחת שרש את ישחת הצדיק

<u>ויק"ר רעה מהמית ל. אחרת:</u> ישחת הצדיק. בפרהסיא ישחת יי הרבים
לשעבר ה ישחת. ובעיר ישחת. אם שהיה הוא
ישחת את ה הרשע ישחתו את אחד אחת ישחתו ישם את.

<u>משל י. אחרת:</u> הוא את ילמד ישחתו יי בעיר הכהן

<u>ויק' י רעה מהמית ל. א אחרת:</u> אל ישבור, אל אחד ישחתו. אל תרבה
ישחתו ישחתו ישחתו את הרשע.

<u>משל י. אחת:</u> אל בעיר ישחתו שלח אחד ישחתו ישחתו.

<u>משל י. אחרת:</u> אחרי אחד אחרת יי. שלח אחרת הוא שלח
ישחתו.

<u>ויק' י רעה מהמית ל. אחרת:</u> בעיר הוא אחד ישחתו אחרת אחרת ישחתו.
אל אחת ישם.
הרבה ישחתו.

ט י ו ט ה
סטינוגרמה

ס ו ד י

פ ר ט י - כ ל
ישיבת ועדה השרים לענייני כלכלה
י"א בתמוז תשכ"ה - 11.7.65

נכחו השרים : פ. ספיר - יו"ר,
י. אלון,
י. בורג,
ח. גבתי,
ע. גוברין,
ד. יוסף,
ט. כרמל,
ח. צדוק,
א. שטון.

נעדר השר : ח.ט. שפירא (בחו"ל).

ד. הורוביץ - נגיד בנק ישראל
ש. צויגרין - מזכיר הועדה
י. ארנון - משרד האוצר
א. אגמון - משרד האוצר
ש. גפני - משרד האוצר
ט. זגגי - משרד האוצר

סדר היום : כל/137. ביטול סס רווחי הון על ניירות ערך הנסחרים בבורסה

[illegible]

[illegible]

[illegible] :

[illegible] :

[illegible] :

פרוטוקול ישיבת ועדת השרים לעניני כלכלה
ירושלים, 11 ביולי 1965

מס רווחי הון על מניות בבורסה: (המשך הדיון)

היו"ר השר פספיר: אני פותח את הישיבה. בעצם היינו צריכים היום רק להצביע. אני רוצה למסור דו"ח מה היה במשך הימים האלה. הנדון - מס רווחי הון על מניות בבורסה. בישיבה הקודמת של ועדת השרים לעניני כלכלה הביעו כל השרים שנוכחו - פרס לשפירא שהוא בחו"ל ופרס לכרמל - את דעתם בעד ביטול מס רווחי הון על מניות. לא מפני שהם חושבים שזה יביא גאולה, אלא הצד הפסיכולוגי הכרוך בזה. לפני הישיבה שקדמה התכנסה עוד פעם - בזמת אשכול או בזמה עצמית - ועדת ארנון, הכוללת: את בורלא, ליהמן, זגגי, דובשני וינשטיין, קרוא וארנון עצמו, גם ליפשיץ מבנק הפועלים. כולם - פרס לארנון - הודיעו, שהם ממליצים לממשלה לבטל. ארנון כשלעצמו המשיך להיות נגד הביטול, אבל בשיחה אתי קצת דיבר "בקול דממה דקה". כשהבאתי ענין זה לפני השרים אמרתי: גם אם רוב החברים יש להם דעה מגובשת, לא נוכל להחליט היום מפני שכל שר רשאי לבקש דחיה לשבוע, וכרמל ביקש לדחות. אמרתי: לשם הפרוצדורה הטובה עלי לברר את הענין עם ועדת הכספים. לפני ועדת הכספים עלי ללכת אל/הקואליציה. הנהלת הלכתי להנהלת הקואליציה של ועדת הכספים. בהנהלת הקואליציה של ועדת הכספים שוב - פרס לארם שאמר שהוא צריך לדבר עם החברים . הלכתי לועדת הכספים למחרת בבוקר, הציגו את הענין וכל החברים היו בעד ביטול החוק, מתוך הנימוקים שהתפרסמו בממשלה, מפני שזאת פסיכולוגיה. איש לא רוצה לקבל עליו אחריות כלפי 100,000 החוסכים הקטנים שמאבדים כסף. אמרתי להם: אני צריך לחזור עם הסיפורים שלכם אל ועדת השרים. רצינו לסדר ישיבה ביום ה', אבל ביום ה' ביקשתי אתכם לדחות. אם אתם רוצים כעת בירור מחודש - יכול להיות בירור, אם אתם רוצים שנצביע - הבה ונצביע.

ד"ר דוב יוסף: מה קרה בינתיים בבורסה?

השר פ.ספיר: כשהתפרסמה בעתון לפני 10 ימים הידיעה, שועדת ארנון עומדת להתכנס, השפיע הדבר על עליה אטית בבורסה. לאחר שועדת ארנון פרסמה, שהיא עומדת להגיש הצעה זו לועדת השרים לעניני כלכלה - היתה עליה נוספת. בהדלפות שהיו בשבוע שעבר נמסר, שועדת השרים החליטה בענין זה. אני מיד הכחשתי את "ידיעות אחרונות" ואת הכותרת הגדולה שלו, אם כי העמדה שנקבעה היתה שיש לעשות זאת. בשבוע שעבר עלו המניות בבורסה ב-13 נקודות. המכסימום פעם היה 173, זה ירד מינימום 136. מה שהם אומרים - העיקר לא בעליות ובירידות אלא שתהיה תנודה, אחרת

הבורסה משותקת. דינשטיין ואחרים נתנו לכם כאן תיאור. היות וד"ר פרדר חזר מחו"ל ומסר הודעה שבגלל מס רווחי הון על ניירות ערך מוציאים מיליונים מישראל, אנשים שקנו פה ניירות ערך, אני יכול לספר לכם שבבורסה יש עכשיו עליה מתמדת. אני חושב שתהיה גם ירידה. (<u>מר ד.הורוביץ:</u> אני בטוח שתהיה).

<u>השר כרמל:</u> אני עיינתי בדבר במשך השבוע. אני מבקש להציע לועדת השרים לעניני כלכלה לא לבטל את המס על ניירות, ולשוב ולדון בזה בעוד שנה. אם ההצעה הזאת תידחה ויוחלט לבטל את המס הזה - אני מציע שהביטול יהיה לתקופה של חצי שנה. כעבור חצי שנה ועדת השרים לעניני כלכלה תשוב ותבדוק אם להניח את הביטול או לשוב ולהכניס מס זה.

אני חושב שאמנם ברור לכל שהירידה בבורסה, אבל אי אפשר לומר בבטחון שהסיבה העיקרית לירידה הוא המס. יש סיבות נוספות. החוק הוא אולי אחת הסיבות, בלי ספק הוא השפיע. אבל יש סיבות אחרות, שהן אולי סיבות מוצדקות ובריאות למשק, כמו הירידה שחלה במשך כל התקופה האחרונה בעסקי הקרקעות. ידוע הדבר שעסקי הקרקעות היו בין העסקים המובילים בבורסה. יש אמנם מי שחושב שמס שבח מקרקעין וכל הפעולות שנעשו כדי לרסן עסקי קרקע זה דבר בריא מזיק. אבל אינני חושב שפה יש אנשים שחושבים שזה מזיק. על כל פנים רוב החברים חושבים שזה מועיל. ברור שאם היתה ירידה בעסקים בעניני קרקעות - היתה ירידה ברווחים על המניות ובכוח המשיכה של המשחק במניות, בלי ספק עלה גם מצב הנזילות המשפיע גם הוא על ענין ההשקעות בבורסה, וזה שיש עסקים ועסקים טובים יותר. ולא צריכים לציין זאת בשלילה, שיש עסקים אחרים שמושכים השקעות. אני סבור שהשינוי בביטול המס איננו עשוי להחזיר את הבורסה למצב של גיאות, אבל לעומת זאת הוא עשוי להביא נזק בתחומים אחרים. והנזק הוא בכך, שאדם אחרי הכנסה מעבודה הוא צריך לשלם מס, וכשהוא עושה הכנסה מריווח הון - הוא לא צריך לשלם. לפי דעתי זה דבר משחית לגבי מוסר העבודה בארץ ולגבי מוסר המסים. זה בלתי צודק ביחוד אם מביאים בחשבון, שמס זה לא מוטל על המשקיע באמת, שהוא משקיע לתקופה ארוכה, אלא על מי שמשחק בכסף, ומי שרוצה לעשות רווחים קלים בכסף. אנו שומעים הרבה, שהמסים שמוטלים גם על העובד, ביחוד בדרגות הגבוהות יותר של ההכנסה, זה פוגע בכושר, ברצון ובחשק לעבוד. אף על פי כן אנו אומרים: צריכים מסים, ואדם שהוא עובד ומכניס יותר - עליו גם לשלם יותר. ביטול מס ריווח - אני לא רוצה לקרוא לזה ספקולציה - של מניות, לעשות מזה ריווח שלא משלמים בעדו בעוד שחבריו

[illegible]

[illegible]

[illegible]

של אותו אדם משלמים בעד רווחים מעבודה. זה דבר מזיק. אם מדברים על פסיכולוגיה סביב ענין הבורסה, יש גם פה נימוק פסיכולוגי. היות והיתה ועדה ובועדה זו היתה דעת רוב ודעת מיעוט - אם כי דעת המיעוט היא דעת יחיד - ויחיד זה אנו יודעים להעריך את דעתו ואחריותו לעניינים - זה שאני שומע שד'ר ארנון היה נגד ביטול, זה מחזק אותי בעמדתי. אני מציע לא לבטל מס זה של רווחי הון על מניות בבורסה.

<u>מר ד.הורוביץ:</u> מס רווחי הון לא הוא שגרם לירידה בבורסה. בזה אין כל ספק. היו שלוש סיבות שגרמו לירידת הקורס: א) המדיניות שלנו, שלדעתי בה תלוי על עתידנו בארץ, שצמצמנו את הנזילות במשק. זאת החלטה של הממשלה, שבאה לצמצם את הגרעון במאזן התשלומים. אתה לא יכול שיהיה לך "א ווארעמער פראסט". אי אפשר לצמצם נזילות ושהבורסה תקנה. ב) הגיאות היתה מלאכותית. הקורסים שהגיעו אליהם היו יותר גבוהים מהערך האימננטי של המניות. זה מוכרח היה לרדת באיזה מקום. ג) התשואה (הדיבידנדה) על רוב המניות ירדה פלאים. היא היתה כל כך נמוכה שלא עמדה בשום השוואה עם התשואה בדברים אחרים. שלוש הסיבות האלה מוכרחות היו לחרום לירידה בבורסה. אם המחיר מנופח ואם אתה מקבל דיבידנדה של 10% - זה יוצא למעשה 5%. היו הרבה מניות שכל התשואה שלהן היתה 3%. זאת התפתחות שצריכים לראות אותה מראש, אי אפשר היה שיהיה אחרת. התחלנו במדיניות של דיסאינפלציה. מוכרחה היתה להיות ירידה . הענין של מס רווחי הון לא גרם לירידה, אבל הוא היה גורם נוסף, גורם בעל חשיבות משנית. יחד עם זה המצב הוא כרגע, שהמס הזה לא מכניס שום דבר, הוא לא אפקטיבי. יחד עם זה זה שוט שמכים בו את הממשלה. לכן, לדעתי, רצוי כרגע לבטל את המס הזה. (<u>השר דוב יוסף:</u> זה מכה את הבורסה, אנו מעוניינים שתהיה בורסה). זאת לא אומרת שלא נכניס מס זה פעם מחדש, אבל להגיד מראש שאנו עומדים פעם להנהיג אותו - הרי זה כאילו לבטל את התוצאות. אם אתה אומר שהמס יבוטל לחצי שנה - כל האפקט בטל. אני בעד ביטול כרגע. אני אסתכן בנבואה: הגיאות לא תימשך הרבה זמן בצורה כזאת. אני לא יודע איפה יתייצבו השערים, אבל גיאות כזאת לא תימשך, חוץ ממקרה אחד - אם הגיאות שהתחילה לעלות בחדשים האחרונים תימשך. באופן רדיקלי ביותר יהיו שתי תוצאות: תהיה גיאות בבורסה ועליה מאזן התשלומים. (<u>השר פ.ספיר:</u> בענין זה יש לכרמל דעות אחרות).

כרגע הענין הזה לא מכניס ולא כלום, זה רק הפגנתי. בשביל דבר הפגנתי איננני מוכן להסתכן. אני מוכן להסתכן בשביל דבר ממשי, אילו הייתי חושב שזה

[illegible]

לסובת המדינה, אבל אין אני מוכן להסתכן לשם דבר הפגנתי. זה דבר שאפשר תמיד להכניס אותו מחדש. ביחוד אם היום לא נבטל, ואז ברור שתהיה לזה אידו השפעה - בזה אנו שמים עלינו אבן כבדה ללא כל צורך, בלי שזה יתן לנו משהו. כרגע צריכים לבטל חוק זה. לדעתי הגיאות לא תימשך, פרט למקרה אחד אם הנזילות תעלה. אני כרגע בעד ביטול המס ללא כל הגבלת זמן מראש. אם נרצה להכניס זאת שוב - נכניס.

השר ע.גוברין: נניח שהחלטנו היום על ביטול של מס רווחי הון. אם כעבור חדשים בא חבר ודורש דיון - האם יהיה דיון מחודש?

השר דוב יוסף: הוא יכול להציע הצעה חדשה.

השר ע.גוברין: יודע אני שהוא רשאי להציע הצעה חדשה. אני שואל: האם אנו רק מצביעים על הצעתו או גם דנים בה? האם יכול אז להיות דיון מחודש, לאחר שכבר הצבנו פעם על הצעה זו?

השר פ.ספיר: פה יושבים יודעי חוק יותר טוב ממני. גוברין היה רוצה שתהיה פה הצבעה פה אחד. זה לא ימנע מכרמל כעבור חצי שנה להציג את הענין מחדש. להגיד היום בעוד חצי שנה - פירושו של דבר: לאכול דגים באושים, לספוג מכות ומבית הכנסת להזרק. אני מבקש את כרמל שיוותר על הנקודה של חצי שנה. אני באמת בענין זה קפדן. נהגתי לפי כל חוקי הדימוקרטיה המכסימלית. זה הענין הראשון במשך שנתיים שאני בו היו"ר. לפני שהבאתי את הענין לדיון, שאלתי שני חברים (החברים האחרים יכולים להעלב שלא שאלתי אותם) אם להעלות את זה על השולחן הזה לדיון. זה שברחוב משחקים בהודעת ~~xxxx~~ וערת ארנון - אני לא אשם. לא רציתי לעסוק בהונאת דעת.

השר דוב יוסף: בישיבה הקודמת הייתי בדעה אחת עם כרמל, שזה מס צודק והוא צריך להיות קיים מאותם הנימוקים שהוא הביא. אין הצדקה שדוקא אלה שקונים מניות לא ישלמו. אבל בסוף דברי באתי למסקנה, שיש לבטל את המס מנימוק פשוט מאוד. אני סבור שחיוני לפיתוח התעשיה והכלכלה במדינה שתהיה אצלנו בורסה. זה דבר נחוץ, זה מכשיר חיוני למשק מפותח. אני רואה שזה מכה את הבורסה. אני מסכים אתך, כרמל, וגם הורוביץ אומר כך. אמרתי זאת בישיבה הקודמת שלא שוכנעתי שהמס הוא הסיבה שאנשים לא קונים. בכל אופן לא הסיבה העיקרית. הסיבה העיקרית היא - ~~xxx~~ שאפשר לקבל 15% בחילוף שטרות, למה יסתפק כאן ב-4%? זאת הסיבה העיקרית. את ההסברים הפילוסופיים-הכלכליים של נגיד בנק ישראל - היהודי הפשוט אינו יודע. זאת מבינים אנשים שיודעים כלכלה. האיש הפשוט יודע איפה הוא מרויח יותר. אם יש לו קצת כסף - הוא רוצה להשקיע ולהרויח יותר. אולי הייתי מציע שתחפש מלה שגם כרמל ואלון יוכלו

לתמוך בהצעה. גם אני רוצה להיות שלם עם מצפוני. אולי אפשר למצוא ניסוח כזה, שועדת השרים אם כי היא בדעה שמס כזה הוא מס צודק, שבדרך כלל יש להטיל אותו, כי אין הבדל בין איש שמשקיע במניה ובין איש עובד, אולם בנסיבות של היום ולאור הנסיון שהוכיח שהבורסה שלנו עדיין לא די מפותחת כדי שהיא תוכל לשאת במס כזה - מחליטים כעת לבטל את המס. ז'א שלא יצא מזה כאילו אנו נוטשים את הדעה שזה היה בעצם מס צודק. אני חושב שזה גם מבחינת הממשלה. זה לא כל כך טוב לממשלה, שתחילה הציקה מס ועכשיו היא באה ולוקחת אותו חזרה. (<u>השר ספיר:</u> די שמיץ האב איך שוין באקומען). אם תהיה תשובה שלך ל"שמיץ" האלה, להגיש שהמס הוא צודק, שכבחינה סוציאלית היה טוב להטיל אותו, אבל ברור מהנסיון שלנו שהזמן לא בשל לזה - כדי שלא לגרום נזק להתפתחות הבורסה, אנו לוקחים זאת הזרה. אז כרמל יוכל לתמוך בזה.

<u>מר ד.הורוביץ:</u> אני נגד הצעה זו. אני מתנגד להצעה דקלרטיבית. אם אנו אומרים מס צודק - למה אנו מבטלים אותו? ז'א שאנו נכנעים ללחץ.

ב) נימוק זה שאנו אומרים שהבורסה עוד לא יכולה לשאת מס זה - בזה אנו מאשרים את הדעה שמס רווחי הון גרם לירידה, וזה לא נכון. לא המס שגרם לירידה, הבורסה יכולה לשאת זאת. זה לא נכון שאי אפשר להטיל מס על אלה הקונים מניות לשנה אחת, שהמס הקטן הזה הוא ~~גורם~~ בעוכרי הבורסה. זה לא נכון.

אשתמש בהזדמנות זו ואגיד: לא ~~רצה~~ דיברתי על פילוסופיה כלכלית. ירידת הליקבידיות פירושה שלאנשים אין כסף. זה נימוק אוביקטיבי. אם אין לו כסף - הוא לא קונה. אמרתי שיש לאנשים פחות כסף. בצורה מנוסחת - הליקבידיות במשק ירדה. נגיד אחרת: אין קונים מניות, מפני שאין לאנשים די כסף. אני מסתייג מזה שכאילו דיברתי דברי פילוסופיה. אין לאנשים כסף לכן אינם קונים מניות.

<u>השר ע.גוברין:</u> יש לי הצעה שהיא בגדר שאלה, אם יש בה כדי להניח את דעתו של כרמל. הצעתי היא: מחליטים עתה לבטל את המס.

<u>השר צדוק:</u> כבר אמרתי בפעם הקודמת, שגם אני לא מאמין שמס רווחי הון היה הגורם העיקרי לירידת הבורסה. אבל זה אחד הדברים, שבתוך מערכת אמצעים אחרים יכול לתרום תרומה. ואז אסור לנו לסייג את התרומה הזאת בכל מיני סייגים ותנאים שימלו מן האפקט שלו. צריך להגיד דבר אחד ברור: מבטלים את מס רווחי הון על ניירות בבורסה-. אסור ללוות החלטה זו באיזה שהוא סייג שמצביע על זמניות הביטול. אין זאת אומרת שבאיזה זמן מסויים, כשם שמשנים כל מיני חוקים, לא יוכל ענין זה גם הוא לחזור לשולחן זה. אני מציע שנחליט החלטה חד-משמעית בלי סייגים. המסרה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

היא לתת עידוד לבורסה. הבורסה היא מוסד כזה, שאם אנו רוצים שתחקיים ושהאנשים ישקיעו בה לזמן ארוך, לפי טבעה אינה יכולה להתקיים אלא אם כן יש בה מה שקוראים ספקולנטים, אנשים שמשקיעים לזמן קצר, כדי לעשות רווח בזמן קצר. זה מהותו של מוסד זה. אם רוצים לתת את העידוד - צריכים לתת אותו במקום הנכון. אני מציע להגיד דברים ברורים וחד-משמעיים.

<u>השר דוב יוסף:</u> החברים לא ירדו לסוף דעתי בענין זה. אני סבור שזה לא רציני בשביל ממשלה סתם להחליט שהיא מבטלת, צריכים לתת הסבר לציבור. וכי איזה מין ממשלה זאת? קודם היא מטילה מס ופתאום היא מבטלת אותו. ממשלה נאורה לא מתנהגת כך. אמרתי לתת הסבר, כדי למשוך את כרמל להסכים להצעה, אבל ההסברה צריכה לבוא גם בלי כל קשר עם זה. איננני קובע מסמרות מה יהיה ההסבר. אין להעלות על הדעת שהממשלה סתם תבטל. זה היה דבר שהיה ויכוח נגדו, והממשלה סענה והסבירה למה זה נחוץ ופתאום היא מבטלת. הממשלה חייבת להסביר את עמדתה. אני חושב שאפשר להסביר את הענין בדרך האמת. כשדיברתי קודם על הגנה - לא חשבתי על זה שהבורסה הוכתה על ידי המס. להיפך, אמרתי שלדעתי הבורסה מוכה מפני שיש השקעות יותר סובות. הורוביץ אמר שאין כסף. יכולים גם את זה לקבל. אני לא חשבתי על זה. אמרתי שמי שיש לו כסף הולך להשקעה יותר טובה. אבל התכוונתי להגנה על הבורסה. אנו משתדלים לפתח בורסה במדינה שלנו, היא כעת חלשה. ענין זה של המס נתן מכה כלשהי. מפני שאותו איש שאינו בטוח כל כך בנירות ושטרות לזמנים קצרים, אין לו עליהם ערבות של בנק, כאן הוא קונה דבר בטוח. כעת הריווח שלו קטן והפער גדול. אם לא יצטרך לשלם מס - הפער יהיה יותר קטן. חשבתי שעל חלק מהם זה ישפיע לשוב אל הבורסה. לכן אמרתי שזה פועל בבורסה. ההחלטה צריכה להיות החלקה, אבל צריך להיות בהחלטה איזה הסבר, שאנו לא מודים שלכתחילה לא היו צריכים להטיל מס כזה , שהוא כאילו מס לא צודק ולא סוציאלי, אלא להיפך. הוא היה מס צודק, הוא היה מס סוציאלי, אבל ראינו מן הנסיון שבמקום להביא ברכה - הוא לא מביא ברכה אלא רק מזיק להתפתחות של הבורסה. אני סבור שהכרחי לתת הסבר.

<u>השר ח.גבתי:</u> אני בדעתו של צדוק, שאין לסווג את ההחלטה באיזה שהם סייגים, שיתנו מקום לפירושים שזה לחצי שנה, לשנה, ואחר כך ישובו עוד פעם לדון בזה. זה לא יהיה רציני. לא רק מבחינת ההשפעה על הבורסה אלא מבחינתנו. אנו אומרים שהובטח לנו שמס זה אינו נותן אפשרות לבורסה להתבסס. בורסה אינה מתבססת במשך חצי שנה או שנה. אנו אומרים שמס זה לא אפקטיבי מפני שיש השקעות יותר רווחיות.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

גם זה לא משתנה במשך חצי שנה או שנה. על זה מחליטים ברצינות ולזמן. איננני מבין את דוב יוסף. ברור שאחרי שהממשלה תחליט צריכים להסביר, אבל זה לא צריך להיות כלול בתוך החוק. (השר פ.ספיר: הסברתי ביום ה' וזה היה ברדיו ובעתונות)אני מתנגד לזה שההחלטה תכלול בתוכה את ההסבר. יש החלטה ואחר כך יש צינורות רבים לממשלה להסביר מדוע החליטה כך. ההחלטה צריכה להיות חד-משמעית. בענין הסבר - אין בינינו חילוקי דעות.

השר א.ששון: יש לי הצעה. אני מציע שההחלטה תהיה בנוסח זה: לאחר בדיקת המצב והצורך בעידוד הבורסה מחליטה הממשלה בנסיבות הקיימות לבטל את מס רווחי הון.

השר כרמל: השאלה היא קודם כל לא בניסוח אלא אם מבטלים את המס או משאירים אותו. שמחתי לשמוע את דבריו של נגיד הבנק, וזה חיזק אותי בעמדתי נגד ביטול המס. מפני שהוא הסביר פה את הנימוקים האמתיים לשפל בבורסה ואת האשליות המוגזמות מאוד לגבי האפשרות, שביטול המס הוא שיגרום לביאות גדולה בבורסה. אף על פי שהמסקנה של נגיד הבנק, לפי דעתי, לא היתה תואמת את הנתונים האלה, אני סבור שנימוקים אלה הם נימוקים להחליט להשאיר את המס. ואם באים בטענה שמכים בזה את הממשלה - זה לא יכול לשכנע, מפני שאת הממשלה מכים תמיד, פעם אלה ופעם אלה. אם לא יבטלו את המס - אז פרדר ועוד כמה יהודים יכו. אם יבטלו את המס - אז מישהו אחר יכה. אני בדעה שלא צריכים לבטל את המס, אלא היות ויש דעת רוב ומיעוט - נהכה.

לענין של הסבר - אין לי שום ספק שמוכרחים להסביר. שר האוצר הסביר בכנסת. אבל אני חושב שאם יוחלט לבטל,נגד דעתי - אפשר לסמוך על שר האוצר שיעשה פעולת הסברה מתאימה. אני מוכן להסיר את ההצעה האלטרנטיבית, בעקבות דבריו של שר התיירות, אולי אצביע על זה מחדש בעוד חצי שנה.

השר יוסף בורג: זה מזכיר לי את הויכוח על חק השבה. כאן בועדה התוכחנו די. אני רוצה להביע את דעתי באופן חד-משמעותי: א) ההחלטה צריכה להיות החלטה בלי שום תוספות. במידה שאומרים פחות - יש פחות נקודות להתקיף. סברה שלא אמרתי קשה להתווכח אתה. יוצא שמה שההחלטה יותר קצרה - יותר טוב. כאן יש לנו איזה מין ערבוב טרמינולוגי. אומרים "דברי הסבר" ולמעשה ב"דברי הסבר" מבינים שני דברים שונים: דברי הסבר שבאים במודפס על הצעת החוק, ודברי הסבר שמישהו מדבר ורוצה להסביר. ברור ששר האוצר יצטרך לעשות זאת. אבל הייתי אומר שההחלטה צריכה

xx xx xx xxxxx x'xx xxx xx xxx. xx xx xxxxxx xxxxx'xxxxx. xxxxx x'xx xx
xxx xxxx. xxxx xxxx xxxxxx xxxxx xxxxxx, xxx xx xx xxxx xxxxx x'xx
xxxx xxxx. (xxx x.xxxx: x xxxxx xxxx x' xxx xxx xxxxx xxxxxxxxxxx xxxxx
xxx xxxxxx xx'x xxxxx xx xxxx. xx xxxxx xxxx xx xx xxxxxx xxxx xxxxxx
xxxxx xxxx xx'xx. xxxxxx xxxxx x'xxx= xx-xxxxx. xxxx xxxx - xxx
xxxxx xx'xx xxxx.

xxx x.xxxx: xx x' xxxx. xxx xxx xxxx xx xxxx xxxx xx: xxxx xxxxxxxx
xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxxx xxxxxx x'xx xx
xx xxxx xxx.

xxx xxx: xxxx xxx xxxx xx xx xxxxx xxx xx xxxx xx xxx xx xx xxxxxx
xxx. xxxx xxxx xx xxxx xx xxx xxx. xxx xxxx xxx xxxxx
xxx xxxx xxx. xxx xxx xxxx xx xx xxxxxx xxxxx x'xx xxxxx xxx xxxxx
xxxxxxx xxx x'xx xxxx, xxxx'x xxx xx'xxx xxxxx xxxx. xx xx xx
xxxxxx xx' xxx xxx, xxx xxx, xx xxx xxxx xx xxxxx xxxx, xxx xxx.
xx xxx xx xxx - xx xx xxx xxxx, xxx xxx xxxxx xxx. xx xx'x xx xxx
xxx xxx. xx' xxx xxx xxx xx xxxxx x'xx xx xxx. xx x'xx xx xxx - xx xxxx
xxx xxx. xx' xxx xxx xx xxxxx x'xx xx xxx, xxx xxxx xxxxx xxx xxxxx-
xxxx.

xxxx' xx xxx - xx' xx xxx xxx xxxxxxx x'xxx. xx xxxx xxxx xxxx.
xx' xxx xxxx xxx xxxx'x x'xx,xxx xxxx - xxx' xxxx xx xx xxxxx xxxxx
xxxx xxxxx. xxx xxxx xxxx xx xxxxx xxxxxxxx, xxxxx xxxx xx xx xxxxxx,
xx x xxx' xx xx xxx xxx xxx xxx.

xxx xxxx xxx: xx xxxx xx xx xxxxx xx' x xxx. xxx xxxx xxxxx xx.
xxx xxxx xxx' xx xxx xxx xx-xxxxxx: x) xxxxx xxxx
x'xxx xxxx xx' xxx xxxxx. xxxx xxxx'x. xxxx - xx-xxxx xxxxx'xxxx. xxxx
xxx xxxx xxx x'xxx xx. xxxx xxx xxxxxx xxxx xxx - xxxx xxx. xxx xx x'x
x'xx xxx xxxx xxxxxx'xx. x'xxxx "xxx xxx" xxxxx _"xxx xxx" xxxxx
xxx xxxx xxxx: xxx xxx xxx' xxxxx xx xxx xxxx, xxxx xxx xxxxx xxxx
xxxx x'xxx. xxx xxx xxxx xxxx xxxx xxx. xxx xxxx xxx xxxxx xxxx

להיות קצרה וחד-משמעית. מתוך אותה לוגיקה אני נגד כל סיווג. אתם יודעים מה שכתוב: עשו סייג לתורה - ומה שיצא מזה. אני נגד סייגים. אל תעשו סייגים במקום שאין צורך. לא זכיתי הבוקר לשמוע את נגיד הבנק. גם הוא יסכים אתי שיש גורמים פסיכולוגיים. יש ויכוח בין האסכולה המטריאליסטית והאידיאליסטית מה יותר חשוב. אבל לא יכול להיות ספק, שבו בזמן שאתה אומר שההחלטה היא לשליש ולרביע ולמחצה - אתה פוגם במה שאתה אומר. הביטול הוא דבר טוב, הוא = דבר בעיתו, לא צריך להצטדק ולבקש עליו סליחה.

<u>השר פ.ספיר:</u> ~~להצעה~~ גופה - אני תומך בהצעת צדוק. אין שוחטין בטכין חלודה. לא צריכים בענין פסיכולוגי להכניס גורמים אחרים שיחזקו את הפסיכולוגיה. איננו מבטלים את מס רווחי הון. מס רווחי הון זאת אינסטיטוציה חשובה בכל מערכת המשק והכלכלה. אי אפשר לטשטש זאת על ידי קבלת או אי-קבלת 20% בשנה הראשונה של מניות ערך אפילו אצל העשירים הגדולים ביותר. שנית, נאמר על ידי ד'ר יוסף שבינתיים הכינו לנו קיזוזים ונצטרך לשלם "דמי קבורה". שמעתי מהרבה כלכלנים ובעלי השכלה כלכלית, שכלכלה זאת פסיכולוגיה. בורסה היא בודאי ובודאי פסיכולוגיה. כשאומרים שג'ונסון חולה קצת - מיד יש הפיכה בבורסה. לנו היתה בשנה וחצי האחרונות רק ירידה. מה שמדאיג - זה השיתוק. כבר אמרתי, שאין אני שייך לאלה שממנים ועדה כדי לעשות ההפך ממה שהיא מסכמת. הועדה ישבה פעמיים ושלוש, חבריה הנו אנשים שונים, אנשי ההסתדרות ואנשי לא-ההסתדרות. את ההסברה נתתי לפי מה שאמר כרמל ולפי מה שאמרו אחרים הן ברדיו והן בעתונות. דאגנו לזה. אמרנו שענין ירידת הבורסה נובע מגורמים אחרים, אבל לפסיכולוגיה יש ערך.

אני רוצה להגיד לכרמל: לכל חבר יש תמיד רשות להציג כל ענין על סדר-היום, אם יש לזה דחיפות גבוהה - תהיה לזה דחיפות גבוהה. אם אני אומר היום: קינדערלאך, אני משחק אתכם רק לחצי שנה מפני שיש בחירות - אנו לוקחים עלינו השמצה נוספת. ובכל זאת חברי ועדת הכספים (אלה שהיו חברי ועדת צדוק) גם אצלם יש פרק על כך. אי אפשר להשוות את מד רווחי הון על מניות בורסה לשבח מקרקעין. אז אמרנו: אין אנו רוצים בספקולציה של קרקע, אם כי לפי התיאוריה יגידו שיש כאן ספיגת כסף. הורוביץ יגיד שזה מונע אינפלציה. עשינו מס שבח מקרקעין לא כדי שזה יכניס כסף. איזו השוואה? זה ענין שהרוויחו בו הון - הפוליאקים וחוספי זיס למיניהם. סיפרתי לכם שקבלתי מברק בשם 80 אלף איש. אמרו לי אנשי הבורסה שזה מקיף קרוב ל-100 אלף איש, שהשקיעו כספים בבורסה. מחר בערב אני מביא חוק שבעלי 500 ל"י יהיו פטורים ממס. אמרתי לבדר ולספד: תקראו מה שאמרתם אתם בעצמכם פעם. הם אמרו: לא הגיע הזמן.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אנו אסרנו: הגיע הזמן. סוטב שנודה בטעות מאשר לא להודות ולהיות סותקף יום יום, בשעה שזה לא משרת את העניין.

מי בעד הצעת צדוק, פסוק אחד, וההסברים יינתנו כפי שר"ר יוסף אומר?

ה צ ב ע ה :

בעד הצעת השר צדוק - 8 קולות

נגד - 1 קול (השר כרמל).

מ ח ל י ט י ם

(ב-8:1 קולות) ליפות כוחו של שר האוצר לבטל, באישור ועדת הכספים של הכנסת, את מס רווחי הון על ניירות ערך הנסחרים בבורסה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]